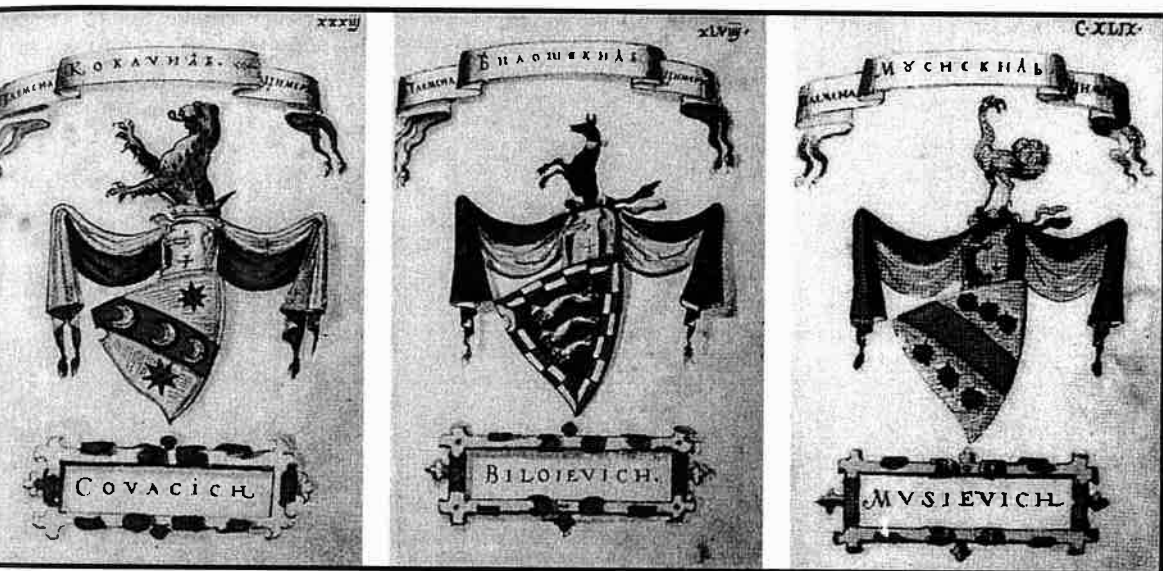

Dr. Jusuf Mulić

KONJIC

I NJEGOVA OKOLINA

STAROSJEDILAČKI

RODOVI

Sarajevo, 2005.

*Fra Stjepanu Buljanu, Muji Rizviću i
Refiku Hadžimehanoviću*

Nema raja do rodnoga kraja
Ni miline bez Hercegovine
(Hercegovačka ganga)

Urednik i
korektor teksta:
Mina Kujović

Recenzenti:
Tomislav Anđelić
Senadin Bektašević
Milenko Manigodić

DTP:
Faruk Špilja

Jusuf Mulić:
KONJIC I NJEGOVA OKOLINA:
STAROSJEDILAČI RODOVI

Izdavač:
Dr. Jusuf Mulić

Štampa:
DES, Sarajevo

Za Štampariju:
Džemal Bašić, direktor

Tiraž:
100 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

929.52:314.04] (497.6Konjic)

MULIĆ, Jusuf

Konjic i njegova okolina : starosjedilački
rodovi / Jusuf Mulić. - Sarajevo : autor, 2005. -
IX, 369 str. : graf. prikazi ; 24 cm

Bibliografija: str. 361-369 ; bibliografske i
druge bilješke uz tekst

ISBN 9958-9917-0-5

COBISS.BH-ID 14539526

Mišljenjem Federalnog ministarstva za kulturu i sport, broj: 03-15-3152/05
od 25.10.2005. godine, Monografija KONJIC I NJEGOVA OKOLINA:
STAROSJEDILAČKI RODOVI,
oslobođena je plaćanja poreza na promet proizvoda.

RIJEČ PISCA

Sastaviti monografiju starosjedilačkih rodova Konjica i njegove okoline, bio je vraški težak posao. Pri tome je osnovnu poteškoću predstavljao nedostatak vjerodostojnih podataka, napose o muslimanskim, a donekle i pravoslavnim rodovima.

Temeljnu građu za Monografiju prikupljao sam do 1992. godine. U tom dijelu posla, najveću pomoć od neprocjenjive vrijednosti za podatke o katoličkim rodovima, imao sam od dobrog čovjeka i, što s ponosom ističem, moga prijatelja pokojnog fra Stjepana Buljana, arhivara i knjižničara Franjevačkog samostana u Kreševu. U prikupljanju građe, pomoć su mi pružili i dotadašnji župnici katoličke župe Solakova Kula i Konjic, imami konjičkih džamija i nekih džamija na današnjem području općine Konjic, parosi pravoslavnih konjičkih parohija I (lijeva strana Neretve) i II (desna strana Neretve), koji su navedene godine službovali u Konjicu.

Pregled podataka koje sam koristio:

a) za katoličke rodove, podatke sam povadio iz matičnih knjiga kapelanija i župa Neretva, Podhum, Solakova Kula, Čelebići, Konjic i Glavatičevo, koje se nalaze u arhivima franjevačkih samostanima Kreševo i Konjic, te u Arhivu Hercegovačke franjevačke provincije u Mostaru,

b) za pravoslavne rodove popisi preuzeti iz tzv. Domovnog protokola dviju konjičkih parohija i iz drugih izvora, te

c) popise manjeg broja rodova koje su mi za neka sela priukupili mjesni ili gostujući imami iz Konjica, u šta su uloženi ogroman trud i vrijeme, pronašao sam na smetlištu iza moga nebodera na sarajevskoj Grbavici, nakon povratka 19. marta 1996. godine. Nema toga iznosa novca, kojim bi se ovo blago moglo vrjednovati.

Pa i pored toga, bila su neophodna posredna istraživanja (historijati upisa rodovskih prezimena u zemljišne knjige Zemljišno-knjižnog ureda Općinskog suda u Konjicu, šematizmi pravoslavnih mitropolija, dostupna literatura i dr.). Za muslimanske rodove, veliku pomoć pružili su mi podaci do kojih su za područje Neretvice došli rahmetlije Mujo Rizvić, Hivzija Hasandedić i Derviš Buturović, a za rodove sve tri vjeroispovijesti s današnjeg područje grada Konjica, rahmetli Refik Hadžimehanović.

Rahmetli Mujo Rizvić, stavio mi je na raspolaganje rukopis svojih zabilježbi o neretvičanskim rodovima. Bez obzira na manjkavosti, bile su dragocjen izvor obavještenja o većem broju muslimanskih rodova.

Za neke pravoslavne i muslimanske rodove, značajno uporište podataka je antropograska studija o nekim hercegovačkim rodovima sve tri vjeroispovijesti Jefte Dedijera. Nažalost, bilo zbog neiskustva u istraživačkom radu, bilo zbog povjerenja, uglavnom u seoske učitelje koji su podatke za nejga prikupljali, ali i zbog pristrasnosti koju je autor unio u studiju dati podaci u dosta slučajeva ne odgovaraju stvarnom stanju, pa ih treba prihvatati s velikim oprezom.

Pomoć koju mi je, u osiguranja podataka o predstavnicima pojedinih rodova u zemljišnim knjigama, pružio šef Zemljišno-knjižnog odjela (Gruntovnice) Općinskog suda u Konjicu gospodin Meho Mušinović, bila je od neizmjerene vrijednosti.

U oblikovanju konačnog teksta, napose za katoličke rodove, veliku pomoć pružio mi je moj prijatelj i izvanredan poznavalac hercegovačkih katoličkih rodova dr. Marijan Sivrić.

Svim navedenim ustanovama i pojedincima dugujem neizmjernu zahvalnosti.

Svjestan sam da ni monoigrafija o starosjedilačkim rodovima Konjica i njegove okoline nije lišena nedostataka. Ali, oni su, zacijelo, svedeni na najmanju moguću mjeru. Ono što je, možebitno, pogrešno unešeno ili uopće nije unešeno, moći će se unijeti u njeno drugo i naredna izdanja.

Monografiju sam posvetio fra Stjepanu Buljanu, Muji Rizviću i Refiku Hadžimehanoviću, a Derviša Butorvića i Hivziju Hasandedića, koji su zaslužni i za prikupljanje brojnih drugih podataka, uvrstio sam među one kojima sam posvetio monografiju *KONJIC I NJEGOVA OKOLINA IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA 4*. To je moj dug prema njima, a trebao bi biti i dug svih stanovnika današnjeg područja općine Konjic..

Ostalo je da se zahvalim profesorici Mini Kujović, urednici svih mojih knjiga, koja je s neprimjerenim marom i ljubavlju, pripremila knjigu za objavljivanje. Da bi pripomogla uštedi na troškovima, čak je obavila i korekturu napisanog teksta, što, svakako, nije posao urednika. I, što je od svega najvažnije, do sada je kao nagradu dobijala samo po jedan

primjerak objavljenih knjiga u tvrdom povezu. Ni onda kada bi se prodali svi odštampani primjerci mojih knjiga, kojima je bila urednik, dobiveni iznos ne bi bio dovoljan da podmiri njenu novčanu nagradu. Što god dublje tone sa mnom u istrajavanju da se monografije Konjica objave, jer s Konjicom ničim nije vezana, sve se više uvjeravam da to čini iz poštovanja prema onome što radim i sažaljenja zbog toga što sam ostavljen sam, na vjetrometini i bez ičije pomoći. Ostaje mi samo da joj izrazim neizmjernu zahvalnost. Samo joj Bog može platiti.

Sudbina huda oko finansiranja izdavanja mojih knjiga i dalje me prati. Na Monografiju su se pretplatili samo petorica uglednih Konjičana, Valjda iznenađen i postićen tako malim odzivom Konjičana za pretplatu na Monografiju, da stvar makar donekle popravi, kad mi je uplaćeni novac predavao, vlasnik kulturne knjižare *Pelikan* Safet Hebibović, zvani *Poštara*, od srca je dodao još 100 KM. Kad sam mu rekao da ću mu novac vratiti u protuvrijednosti odgovarajućeg broja primjeraka Monografije, samo je tiho porozborio: *Zaboravite i najsretniji bih bio da makar troškove štampe mogu sam platiti*. Ako se uzme samo kao novčani iznos, taj je doprinos skroman, ali je sam čin za mene veliki kao najveći grad na svijetu. Treba svevišnjem zahvaliti da Konjic ima makar jednog *Poštara*. Deset primjeraka rezervirala je i Vrhbosanska nadbiskupija. Tako je osigurano 550 KM i to su sva sredstva na koja se može računati.

Kao i u ranijim slučajevima, razumijevanjem i novog direktora Nacionalne i univerzitetske biblioteke gospodina dr. Ismeta Ovčine, oslobođen sam plaćanja pristojbe za unošenje podataka o knjizi u CIP. Na meni je ostalo da se zahvalim na razumijevanju.

U Riječi pisca, koja je objavljena u monografiji *HERCEGOVINA I i II*, promaklo mi je da se na razumijevanju zahvalim jednom zaista uzornom i dragom radnom kolektivu-Štampariji DES i njenom direktoru gospodinu Džemi Bašiću. Ta pomoć, koja se ogleda u smanjivanju, ionako najniže cijene štampe na bosansko-hercegovačkom štamparskom tržištu, do razine koja neznatno prevazilazi stvarne troškove, ni ovom prilikom nije izostala. Na taj način ovaj kolektiv, u granicama mogućnosti, doprinosi osiguranju i širenju pisane riječi iz naše historijske baštine. Taj njegov doprinos nikako ne smije biti zaboravljen.

Konačno, zahvalnost dugujem okorjelim Konjičanima i dragim prijateljima mr. Tomislavu Anđeliću, Senadinu Begtaševiću i dr. Milenku Manigodiću, koji su uložili dosta truda u isčitavanju tri izdanja rukopisa i

dali mi vrlo korisne savjete. I, zar treba posebno istiknuti, sve uradili bez ikakve materijalne naknade. Nagrada će im biti samo po jedan primjerak knjige u tvrdom povezu.

Budući da troškovi samog štampanja Monografije daleko premašuju iznos osiguranih sredstava i onih koja će se prikupiti prodajom Monografije, bio sam prinuđen da reprogramiram onaj lihvarski dug Banci, koji je ostao od monografije *HERCEGOVINA I i II* i objavim je kao privatno izdanje. Pošto mi je pisanje i izdavanje knjiga iz historije Konjica i njegove okoline i Hercegovine, uz moju porodicu, sada jedino životno zadovoljstvo, ono za mene nema cijene.

A handwritten signature in black ink, consisting of several stylized, overlapping loops and strokes, likely belonging to the author.

U Sarajevu, oktobra 2005.

Teritorijalni opseg općine Konjic prema
Dejtonskom sporazumu iz 1995. godine

I

IZMJENA NAZIVA NASELJA

Zbog zbrke koja vlada u izvorima i literaturi o rodovima i rodoslovljima vezanim za nazive naselja kao njihovih ishodišta ili dolazišta, neophodno se je osvrnuti na stanje koje je u tom pogledu vladalo na današnjem području općine Konjic.

U pisanim spomenicima, nazivi naselja upisivani su onako kako su se zvali u trenutku njihovog nastanka (Raotići kao Rahotići) ili kod prijevoda na latinski jezik vrlo često i iskrivljeno (Homolje kao Omolje, Homatlje kao Omatlje), s jedne i zbog čestih izmjena naziva naselja, s druge strane, s tim izmjenama neophodno se je upoznati, kako bi se moglo znati kako su se današnja naselja nekad nazivala. Pri tome treba imati u vidu da su u tako dugom vremenu mnoga sela postali zaseoci (selo Dobretići/Premilovići danas zaselak sela Krupac, a mnogi zaseoci postali su sela (Obrinovac). Zahvaljujući prvom katastarskom popisu Bosanskog sandžaka iz 1468/1469. godine, u čijem su sastavu bile sve nahije čija naselja teritorijalno danas pripadaju Općini Konjic, moglo se saznati koja su naseljena mjesta sve do danas zadržala izvorne nazive. Tih je naselja najveći broj i tražilo bi dosta prostora da se ovdje navedu. Zato će biti navedena samo neka od njih:

Vremenom su mnogim naseljima izmijenjeni nazivi, tako da su Božidarevići postali Boždarevići, Obrinovići Obrenovići, a Obrinovac Obrenovac itd.

Osmanlije su izmijenjene nazive naselja stavljali pod oznakom *drugi naziv* (Dobretići kao Premilovići, Donje Selo kao Toplik/tur. Tepelić i dr.).

Bilo da su loše preuzeli naziv mjesta ili da su ih pisali prema izgovoru u duhu turskog jezika, s dodatim samoglasnicima na početku naziva naselja (Dbar kao Idbar) ili s ubačenim samoglasnicima između suglasnika (Grušča kao Gurušča, Kruščica kao Kuruščica i dr.).

Mijenjajući nazive mjesta, Osmanlije su ih ispisivali iskrivljeno (Sirjani, danas Srije kao Sirjani, Toplik kao Tepelić, danas Donje Selo i dr.).

Manji broj naselja nazive je dobio po raznim osnovama: Repovci po bezima *Repovcima* iz istoimenog sela, koji su u tom ataru imali svoje čifluke: Čelebići po begovima *Čelebićima* iz sela Donje Polje, koji su u selima Donji i Gornji Grkovići imali svoje čifluke: Grebine po rodu *Džajići*, Trbeznik po rodu *Zukići* i dr.

Veliki broj naziva naselja vezan je za doseljavanje Vlaha i Arbanasa, i to na tri načina: p r v i, da su zamijenili postojeći onim iz ishodišta (Borci, i, d r u g o, da su staništima na koja su se Vlasi naselili davali nazive po njima: Kučući (Arbanasi Kuči), Premilovići, i t r e ć e, da su starenici mjesta njihovog naseljavanja nazivali po raznim osmnovama (iz Brda u Crnoj Gori, Brđani, iz Klimenta Klimente, iz sela Kula Kuljani i dr.).

Jedan manji broj naziva naselja, sa sobom su donijeli doseljeni katolici (Gakići, Lušci, Lončari).

U drugoj polovini XVI stoljeća, raniji trg Konjic na desnoj strani Neretve (župa i nahija bosanska *Neretva*), stekao je status kasabe pod nazivom *Neretva*, ali se u pisanim spomenicima navodio i kao Konjic/tur. Konjiće(*Neretva/Konjic*). Također, do druge polovine XVI stoljeća, zadržao se raniji trg Biograd /tur. Belgrad na lijevoj strani Neretve (nahija hercegovačka *Neretva*). U drugoj polovini XVI stoljeća, podignuta je kasaba Belgraddžik (bos. Mali Biograd) na lijevoj strani Neretve (nahije hercegovačka *Neretva* i *Biograddžik*), a raniji trg Belgrad postao jedna od njegovih mahala. U pisanim spomenicima za ovu kasabu navođen je i naziv Konjic (Belgraddžik/Konjic). Nakon stvaranja Vilajeta Bosna 1865. godine, nahije bosanska i hercegovačka *Neretva*, stekle su položaj kaza (srezova) pod nazivima

Neretva i *Konjic*, da bi se 1867. godine bile objedinjene u jedinstvenu kazu, pod nazivom *Sa Neretvom Konjic*, odnosno neposredno nakon toga pod nazivom *Konjic*. Tom prilikom, dvije su kasabe ujedinjene u jednu pod nazivom Konjic. Nakon austro-ugarske okupacije 1878. godine, kasaba je, pod istim nazivom, dobila status grada.

Radi lakšeg snalaženja, nazivi zaselaka, sela, trgova, kasaba i gradova dati su prema položaju u kakvom su bili izvorno¹ i u kakvom se danas nalaze,² dok se u zgradama nalaze nazivi općina, a za naselja izvan današnjih granica Bosne i Hercegovine i nazivi država. Pod današnjim stanjem podrazumijeva se 1991. godina. Za općinu Lištica stavljen je današnji naziv Široki Brijeg. Sela koja su pripadala općini Trebinje, a danas su u sastavu općine Ravno,³ tako su i zabilježena. Nazivi općina Gornji Vakuf i Prozor, navedene su pod dvojnim nazivima Gornji Vakuf-Uskoplje i Prozor/Rama.

1 Izvorni nazivi naseljenih mjesta preuzeti su iz više izvora: Rječnika naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini: osmanskih popisa Bosanskog, Hercegovačkog i Kliškog sandžaka.

2 Današnji nazivi naselja i njihova pripadnost općinama, preuzeti su iz publikacije bivšeg Republičkog zavoda za statistiku: Sistematski spisak naseljenih mjesta (po opštinama) SR Bosna i Hercegovina (stanje političko-teritorijalne podjele 1. I 1991. godine).

3 Općini Ravno pripala su 53 sela s obje strane Popovog Polja, koja su izdvojena iz općine Trebinje.

II

OPEDJELJENJE STAROSJEDILAŠTVA

U etnologiji, rodovi koji su na nekom području prisutni jedno ili više stoljeća smatraju se *starenicima*. Ako se prihvati to načelo, onda bi to bili svi stanovnici koji su na današnjem području općine Konjic zatečeni 1905. godine. Iz praktičnih razloga, ova je granica pomjerena do kraja austro-ugarske vladavine 1918. godine. Iako riječi *starosjedilac* i *starenik* predstavljaju istoznačnice, ovdje je usvojeno da se *starenicima* smatraju stanovnici kojie su Osmanlije tu zatekli prilikom zaposjedanja nahija čija su naselja danas u sastavu općine Konjic (između 1465. i 1466. godine).

Budući da su od Osmanlija zatečeni stanovnici zadržali svoje baštine, kuće i okućnice, nisu imali potrebe da stupaju u čvršće povezane zemljoposjedničke odnose, dakle, ono što se može smatrati kmetstvu sličnom odnosu ili kmetstvu,⁴ osim možda beglučarskih odnosa (napoličarstva). To je prihvaćeno kao načelo, pa su pripadnici svih rodova koji su bili u kmetskom odnosu opredijeljeni kao doseljenici. Tu, razumije se, ima i izuzetaka, jer je bilo i begovskih porodica koje su, iz raznih razloga, ostajale bez zemlje i postajale zemljoovisne, pa su ulazile u razne zemljoposjedničke odnose sa zemljoposjednicima, odnosno vlasnicima.

Vlahe bijele puti koji su prihvatili islam, starenici konjičkog kraja nazivali su Ciganima, a ne *bijelim Ciganama*, kao u ostalim dijelovima Hercegovine. Izvjesno je da ima i jedan broj rodova tamne puti koji su, također, Vlasi porijeklom iz Afrike i Azije. Njih su Osmanlije nazivali *Karavlasima* (kovanica od riječi *kara*, crn i *Vlah*). Njih je teško razlikovati od izvornih Cigana/Roma, osim što ne razumiju romski jezik, a mnogi i do današnjih dana nisu napustili starorumunski jezik. Zbog toga je mali broj izvornih ciganskih rodova, koje je bilo moguće opredijeliti (*Cigići* u kasabi belgraddžik/Konjic, *Sejdići* u Podorašcu, *Miletići* u Lisičićima itd.). Pa čak i u okviru tih rodova, ima bliskih rođaka od kojih su jedni skoro potpuno tamni, a drugi skoro ili potpuno bijeli.

Osim nemuslimana (katolika i pravoslavaca) i muslimani su se, osim doseljenika kojima je zemlja dodjeljivana iz državnog vlasništva (tur.

4 Riječ *kmet* u raznim zemljama ima različito značenje, ali je u svim slučajevima vezana za zemljopobrađivače.

erazi miriye), naseljavali na dva načina: kupovinom zemlje od starinika⁵ ili njenim zakupom u položaju kmetova, koji su stanovali u kućama na aginskim kmetskim selištima i beglučara (u okviru raznih vidova zakupa zemlje), koji su stanovali u selima i u vlastitim kućama.

Budući da se nije raspolagalo podacim o tome koje su rodove Osmanilije zatekli, a koje su se nakon njihovog zaposjedanja tu doselili, kao načelo prihvaćeno je da se starenicima ne mogu smatrati oni koji su bili u kmetskom odnosu. Međutim i tu ima izuzetaka. Tako se, među kmetovima nalaze i pripadnici jednog begovoskog roda, čiji su pripadnici zbog osiromašenja bili prinuđeni da stupi u kmetski odnos.

Za razliku od katolika, kod kojih je bilo moguće skoro u cjelini utvrditi porijeklo rodova na današnjem području općine Konjic, kod pravoslavnih uglavnom u naseljima na desnoj strani Neretve i za nekoliko rodova na lijevoj, dok je kod muslimana to bilo moguće samo u manjem broju slučajeva. Zbog toga tih navoda kod njih i nema. Tamo gdje se pouzdano nije moglo utvrditi vrijeme doseljavanja, naselja su poredana abecednim redom. Pri tome su ostali nepoznati i podaci o prvom naselju doseljenja i kasnijih doseljavanja ili raseljavanja.

Svi stanovnici kasabe Belgraddžik/Konjic, praktički, doseljenici su od prve polovine XVI stoljeća pa nadalje. Izuzetak je bivši trg Biograd/tzr. Belgrad, u kojemu je od 13 zatečenih domaćinstava pripadnika Crkve bosanske, do drugog opširnog popisa Hercegovačkog sandžaka samo njih šest prihvatilo islam.

Razumije se da je u tako dugom periodu bilo i doseljavanja i odseljavanja stanovništva, ali su u obzir uzeti samo oni stanovnici koji su se kao starenici trajno odselili s današnjeg područja općine Konjic ili su se kao doseljenici na njemu zadržali dulje od jednog vijeka, odnosno sve do danas i time stekli položaj *starosjedilaca*.

5 Misli se na otkup tapije o dva prava na zemlju: prava posjeda (tur. *hukki tesarruf*) i prava stalnosti na zemlji (tur. *hukki karar*), jer do stupanju na snagu tzv. Ramazanskog zakona iz 1858. godine, kada je posjednicima priznato pravo vlasništva nad zemljom, zemlja se, osim okućnica i vinograda, nije mogla kupiti.

III

IZVORI PODATAKA

Da bi se uopće moglo znati koji su rodovi, odnosno njihova većina, bili prisutni na današnjem području općine Konjic, poslužili su popisi po prezimenima u okviru mjesnih zajednica, sa stanjem 1. januara 1991. godine, koje mi je onovremeno osigurala nadležna općinska služba. na sreću, ove sam popise pronašao na smetljištu ispred moga stana na Grbavici. Zahvaljujući poznavanju vjerske pripadnosti pojedinih rodova, koje se podudaraju u manjem broju slučajeva, ali nisu u krvnoj vezi, bilo je moguće sastaviti preglede rodova po vjeroispovijestima i naseljima.

Iz pregleda je trebalo izdvojiti rodove koji su se doselili nakon austro-ugarske okupacije.

Izvori koji su poslužili za sastavljanje pregleda rodovskih prezimena, mogu se podijeliti na tri skupine:

p r v u, u koju spadaju razni priručnici, popisi, spiskovi, leksikoni, rječnici, tablični pregledi i dr i

d r u g u, u koju spadaju matične knjige (kod katolika krštenih, vjenčanih i umrlih),⁶ kod pravoslavnih tzv. domovinski protokol (1902-1906), a kod muslimana, na žalost, takvih knjiga nema i

t r e ć e, radovi u kojima se govori o pojedinim porodicama.

Ako se izuzmerad Jefte Dedijera o antropogeografskim istraživanjima u Hercegovini,⁷ kojima su obuhvaćeni rodovi iz sve tri vjeroispovijesti, uključujući i Cigane,⁸ koji su bili isključivo islamske vjeroispovijesti, svi ostali radovi odnose se na pojedine vjeroispovijesti i bit će navedeni na odgovarajućim mjestima.

Za utvrđivanje etimologijskog značenja rodovskih prezimena, veliku pomoć pružili su priručnik Milana Nosića o prezimenima zapadne Hercegovine, leksikoni stranih riječi i izraza Milana Vujaklije i Bratoljuba Kljajića, knjižica Ibraima Kemure o muslimanskim imenima i njihovom značenju, Seida Traljića o našim (muslimanskim o.p.) prezimenima i dr.

6 Katolici ne vode matičnu knjigu rođenih, jer se svi podci o rođenju unose u knjigu krštenih. Razlog tome je, što se niko ne smatra katolikom sve dotle dok ne bude kršten.

7 Dedijer, J.: *Hercegovina-Antropografske studije (HERCEGANTROPO)*.

8 Dedijer je u *Cigane*, koji su prihvatili islam, uvrstio Vlahe i Arbanase bijele puti, a narod u Hercegovini ih naziva *bijelim Ciganima*.

Opsežnu monografiju o hercegovačkim prezimenima sve tri vjeroispovijesti, napisao je Risto Miličević. Pravoslavne porodice su dobro zastupljene, katoličke nešto bolje, a muslimanske vrlo manjkavo.⁹

Za utvrđivanje teritorijalne pripadnosti pojedinih naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini, poslužio je Riječnik naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini i imenici naseljenih mjesta u nekadašnjim republikama i pokrajinama bivše Jugoslavije.

Podaci o davno nestalim nazivima nekih naselja, preuzeti su iz vlastitog arhiva pisca, a nalaze se u osmanskim katastarskim (tapu tahrir defteri) i finansijskim (maliye defteri) popisima Hercegovačkog sandžaka.

PRIPADNICI CRKVE BOSANSKE

Pripadnici Crkve bosanske bili su svi stanovnici na lijevoj strani rijeke Neretve (župe bosanska Neretva, Borovac, Kom, Vrbača i dio župe Zagorje u području Bjelimića) i na dijelu desne (nahije bosanska Neretva i Trešnjevo).

Budući da na lijevoj strani Neretve do kraja XVII ili početka XVIII stoljeća nije bilo stanovnika drugih vjeroispovijesti, osnovano je pretpostaviti da su svi rodovi pripadali Crkvi bosanskoj. To su, pouzdano, svi oni koji imaju slavensku osnovu prezimena, od kojih su se brojna zadržala i pod Osmanlijama. Osim nekih sela na desnoj strani Neretve, za koja se pouzdano zna da su u njima bili nastanjeni rodovi pripadnika Crkve bosanske (Gorani, Seonica), za rodove u ostalim selima bilo bi vrlo teško izvršiti razdvajanje rodova koji su pripadali Crkvi bosanskoj i Katoličkoj crkvi. Kao pripadnici Crkve bosanske mogu se uzeti svi plemićki rodovi *Ćemerovići*, *Purčići* i *Sankovići* na lijevoj i *Obrinovići* na desnoj strani Neretve,¹⁰ a kao svećenički *Butkovići* i *Priljubovići* na lijevoj i *Seoničani* na desnoj strani Neretve.¹¹

9 Nabranje netačnosti, zahtijevalo bi dosta prostora. Tako, na primjer, za konjičke Džumhure navodi da su doseljenici iz Egipta i da su u Konjicu sagradili jednu džamiju. Pouzdano se zna da su se u Konjic doselili iz šehar Užica i da u Konjicu nisu sagradili džamiju. Smještanje sela u pojedine općine, izuzetno je loše urađeno. Tako, na primjer, selo Goranci (Mostar), smješteno je u općinu Prozor, Slipčevići u Općinu Čitluk itd.

10 O ovim rodovima podrobno je pisao Pavo Anđelić u knjizi *Historijski spomenici Konjica i okoline*, 298-305.

11 O ovim rodovima vidjeti u knjizi Jusufa Mulića: *Hercegovina kao feudalna oblast srednjovjekovne bosanske države*, 173 (HERCEGOVINA 1).

MUSLIMANI

Koristeći se raznim izvorima, sastavljen je popis muslimanskih rodova na današnjem području općine Konjic u vrijeme osmanske i austro-ugarske vladavine. Osim nekih rodova onih koji su prihvatili islam, čija su prezimena nastala prema ishodištima, teško je razdvojiti starosjedilačko od doseljenog stanovništva. Zbog toga su za prisutne rodove navedena samo naselja u kojima su bili nastanjeni. Kod većine rodova i pod Osmnalijama zadržana su njihova izovna prezimena, neka prevedena na turski jezik (Vukovići kao Kurtovići), a neka po nazivima čija je osnova u orijentalnim (turski, arapski, perzijski) ili drugim jezicima (albanski, a skoro zanemarljivo rumunski). Sva nova prezimena kod onih koji su prihvatili islam, osim manjeg broja onih koja su nastajala kao njihovi odvojci, nastala su u vrijeme osmanske vladavine. Među njima je najveći broj onih koja su dobijena kao patronimici, odnosno po osobnim imenima očeva (Ahmed/bos. Ahmet) ili njihovim izvodima (Ahmed-Ahmo) i raznih dodataka po titulama: plemićkoj (beg), aginskoj, zatim po upravnim i sudskim dužnostima (kadija, kjatib-čato-pisar, avariščija-ubirač vanrednih nameta, ulemanskih/svećeničkih dužnosti (hodža, imam), alimskih (učitelji-mualimi, profesori-muderisi, pomoćnici profesora u medresama-muidi), učenicima vjerskih škola (polaznici mekteba-taleba, medresa-softe), vjerskih počasnih titula (hadžija, mula), vojnih dužnosti (baša-čelnik, alaj-beg-pukovnik), zanimanja (trgovac mješovitom robom- bakalin). Ima samo jedno prezime koje je nastalo prema ishodištu (Anadolac, iz Anadolije u Turskoj, Balić iz sela Bale u Podveležju), prema rodbinskim vezama (badžo-pašenog, od kojega je nastalo prezime Badžak). Kod nekih prezimena je i dvojba u smislu da se mogu odnositi i na plemensko porijeklo (Abaze, pleme sa Kavkaza i Abaz/Abas lično ime). Kod muslimana vrlo su rijetka prezimena koja su nastala kao matronimici, odnosno po majkama i bakama, očevim nana i majčinim nena, a na današnjem području Konjica i njegove okoline bilo je samo jedno (Đulići u selu Šunji).

Za utvrđivanje porijekla muslimanskih rodova, na raspolaganju nisu stajali nikakvi vjerodostojni pisani spomenici (registri, matične knjige i dr.). Za period osmanske vladavine, bitna je razlika između klase *beraye* i klase *raye*.¹² U takvim okolnostima, u obzir su uzeta sva moguća dopunska obavještenja koja bi na to mogla upućivati. Ukoliko se radi o rodovima

12 Klasu *berye* činili su vojna klasa, svećenstvo (ulema) i činovništvo, a klasu *raye* svi ostali. O tome detaljnije vidjeti u monografiji Konjic i njegova okolina u vrijeme osmanske vladavine (1463-1878), (KONJIC 2).

koji su posjedovali begluke i kmetska selišta (zatečeni od austro-ugarske okupacije), logična je pretpostavka da su nastali u vrijeme osmanske vladavine. To, međutim, ne znači i da su se na današnje područje općine Konjic stavrno i doselili. Ovo se ističe zbog toga, što ima dosta slučajeva da su zemljoposjednici (od 1858. godine i zemljovlasnici), stanovali u jednom mjestu, a begluke i kmetska selišta imali u drugim, pa čak i na većim udaljenostima od mjesta stalnog prebivališta. Ukoliko neki podatak nije ukazivao na njihovo porijeklo: *Sidrani* iz zaseoka Sidrovina (Stolac), *Maksumići* iz zaseoka Maksumići, Mostar), *Mesihovići* iz zaseoka Mesihovina (Grude) itd.. Preostaje činjenica da je to najteže bilo utvrditi kod *raje*, a manje kod *beraye*.

Utvrđivanje ishodišta za doseljeničke rodove izvršeno je pomoću imenika naseljenih mjesta¹³ i knjige Jefte Dedijera,¹⁴ a za stočare-polunomade, koji su se na današnjem području općine Konjic trajno zadržali, ranija saznanja o njihovim zimištima.¹⁵ Budući da nije bilo pouzdanih izvora za pobliže utvrđivanje ishodišta svih doseljenih rodova, kod njih je stavljena ograda navodom *vjerovatno*. Budući da nedostaju bilo kakvi pisani spomenici za doseljene muslimanske rodove, osim u sporadičnim slučajevima, nije bilo moguće utvrditi vrijeme njihovog naseljavanja.

U pripremanju teksta o muslimanskim rodovima konjičkog kraja, osim imenika naseljenih mjesta, studije Jefte Dedijera, Tvrta Kanajeta,¹⁶ rukopisa o Neretvici, koju mi je na raspolaganje stavio rahmetli Mujo Rizvić, o Župi konjičkoj (Glavatičevu), koje mi je na raspolaganje stavio Šefko Hodžić¹⁷ i mnografije *Konjic grad na Neretvi* u tri dijela, koji se nalazi kao zavještanje u gazi Husrevbegovoj biblioteci u Sarajevu, korišćeni su brojni drugi izvori i historiografska literatura, ali i navodi u izvodcima iz zemljišnih knjiga o zemljovlasnicima i kmetovima.¹⁸

13 Rječnik naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini, Sistematski spisak naseljenih mjesta sa dijelovima naseljenih mjesta (po opštinama), SR Bosna i Hercegovina-Stanje političko-teritorijalne podjele I. I 1991. godine.

14 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*.

15 Mulić, J. i ostali: *Konjic i njegova okolina u vrijeme austro-ugarske vladavine, 89-99 (KONJIC I)*.

16 Kanaet, T.: *Podveležje i Podvelešci*.

17 Hodžićev rukopis pronašao sam u kartonskoj kutiji zajedno sa građom o rodovima konjičkog kraja i vratio mu ga.

18 Ove podatke je po nalogu Općine Konjic uradio tadašnji rukovodilac Zemljišno-knjižnog ureda u konjicu Ilija Rozić.

KATOLICI

Za utvrđivanje prisustva katoličkih rodova na današnjem području općine Konjic, korišćen je veći broj izvora:

a) Osmanski katastarski popisi i razne isprave (uglavnom lična imena)

b) Podaci iz *popisa katolika*, koji su sastavljani nakon biskupskih vizitacija župa svake četiri godine, počev od 1600. godine. Prvi brojčani podaci o popisu katolika po selima današnjeg području općine Konjic potječu iz 1737. godine, kada su katolici zabilježeni u svega devet sela koja su pripadala samostanskoj župi Kreševo. Popisi katolika po selima, s prezimenima kućedomaćinima i brojem članova njihovih porodica (odrasli i djeca), sadržani su u biskupskim izvještajima iz 1743. i 1768. godine, a po selima bez kućedomaćina iz 1813., 1855, 1873. i 1877. godine u Bosanskoj vikariji i u 1873. i 1877. u Hercegovačkoj vikariji.

Prema tome, sa stanovišta rasčlambe doseljavanja katolika na današnje područje općine Konjic, u obzir dolaze samo prijepisi iz župnih regesta o *popisu katolika* iz 1743. i 1768. godine. Ostali podaci morali su biti korišćeni iz matičnih knjiga krštenih (*Librum baptistorum*), vjenčanih (*Librum matrimoniorum*) i umrlih (*Librum defunctorum/mortorum*).¹⁹

a) samostanske župe Kreševo (1763-1799),

b) kapelanija Neretva sa sjedištem u selu Podhum (1799-1815.), u sastavu samostanske župe Kreševo,

c) župe Neretva sa sjedištem u selu Podhum (1816-1829),

d) samostalne dijecezanske kapelanije Solakova Kula. (1884-1895),²⁰

19 Katolička crkva ne vodi knjigu rođenih, jer niko ne može biti proglašen katolikom dok ne bude križan (križman). Kod unošenja podataka u knjigu križanih, unose se i podaci o rođenju i, obavezno, imena svjedoka koji su potvrdili izjavu roditelja o nadnevku i godini rođenja njihovog djeteta.

20 Sve matične knjige čuvaju se u arhivu Franjevačkog samostana u Kreševu, a za kapelaniju Zaslavlje i župu Konjic u arhivu Franjevačkog samostana u Konjicu. Fotokopije ovih knjiga ima Arhiv Hercegovačke franjevačke provincije u Mostaru. Svi podaci o katoličkim rodovima u kapelanijama i župama, koje su djelovale na današnjem području općine Konjic, preuzeti su iz navedenih arhiva u Kreševu i Konjicu. Red je da ovom prilikom kažem nešto i o sudbini izvadaka iz tih knjiga i sređenih pregleda koji su, na osnovu preuzetih podataka sačinjeni. Čitava građa o rodovima konjičkog kraja sve tri vjeroispovijesti, ostala je u mome stanu na sarajevskoj Grbavici u maju 1992. godine. Prilikom povratka na Grbavicu 19. marta 1996. godine, na višemetarskoj gomili smeća, koje je bilo odloženo tik uz vrata kojima se na VIII katu dolazilo do odvodne cijevi za smeće u smetljarnik, pronašao sam tu građu i sređene preglede. Budući da je njihova konačna priprema za objavljivanje zahtijevala utrošak dosta vremena, poglavlje o konjičkim rodovima nije bilo uvršteno u prvo izdanje Monografije. Ova građa predstavlja veliku dragocijenost. Njeno novo prikupljanje zahtijevalo bi dosta vremena i sredstava.

e) kapelanije Zaslavlje²¹ (1837-1865), u sastavu samostanske župe Kreševo, knjige I i II,

f) župe Konjic (1866-1918), koja je nastala podizanjem kapelanije Zaslavlje na razinu župe, promjenom naziva u Konjic i njenim osamostaljivanjem od samostana Kreševo, knjige III, IV i V (koja seže do 1926), uključujući i podatke za župu Glavatičevo u periodu od njenog osnivanja 1882. do 1866. godine godine i

g) samostanske župa Glavatičevo, koja pripada Franjevačkom samostanu Konjic, a samostalno je počela voditi matične knjige od 1887. godine.

Iz ovih navoda proizlazi da u svim slučajevima nije osiguran vremenski slijed vezan za upise u matične knjige, jer one nedostaju za župu Podhum od 1830. godine i Solkaova Kula od njenog osnivanja 1860. do početka vođenja matičnih knjiga 1864. godine.

Osim navedenih izvora, korišćen je popis žiteljstva župe Podhum iz 1894-1900. godine, neki drugi izvori i dostupna literatura.

Od velike pomoći za opredjeljivanje značenja katoličkih, muslimanskih i pravoslavnih prezimena, bila je knjiga Milana Nosića: *Prezimana zapadne Hercegovine*. Velika je šteta što sadrži samo prezimena s ovoga užeg područja. U svim slučajevima u kojima su navođene 1743. i 1768. godina, kao godine u kojima je zabilježeno prisustvo rodova na nekom području, izvor je djelo Dominika Mandića: *Croati catholici Bosnae et Hercegovinae in descriptionibus annis 1743. et 1768. exaratis*. Podaci o nekim katoličkim rodovima preuzeti su iz knjiga Nikole Mandića *Podrijetlo hrvatskih katoličkih rodova u Konjicu i okolici: Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Brotnju: Podrijetlo hrvatskih rodova sjeverne okolice Mostara*.

Radi uštede na prostoru, izvori i literatura, navođeni su samo kada je to bilo neophodno.

PRAVOSLAVNI

I parohije Pravoslavne crkve vodile su matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih, ali su nestale na početku Drugog svjetskog rata. Zbog toga je bilo neophodno podatke o pravoslavnim rodovima na današnjem području općine Konjic tražiti u nekim drugim službenim izvorima, antropografskim studijama ili monografijama pojedinih užih teritorijalnih

21 Mjesni kapelan preko rijeke (capellanus localis trans flumens) Mijo Kobačić stigao je u zaslavlje 1737. godine i odmah počeo voditi matične knjige, a kapelanija Zaslavlje službeno je osnovana u septembru 1838. godine, od kada su, također, službeno vođene matične knjige.

cjelina u Hercegovini.

U službene pisane spomenike spadaju šematizmi dabro-bosanske mitropolije za parohije Pazarić, u čijem sastavu su do 1896. godine spadala i naselja današnjeg područja (uključujući i dio grada Konjica na toj strani) općine Konjic na desnoj strani Neretve, odnosno II konjičke parohije²² i Domovni protoko za tu i I konjičku parohiju, koja obuhvata naselja (uključujući tu i dio grada Konjica na toj strani) današnjeg područja općine Konjic na lijevoj strani Neretve. Ovaj izvor sadrži podatke o krsnim slavama prisutnih rodova, iz čega se nedvojbeno može utvrditi koji su se rodovi u naselja toga područja doselile prije 1883. godine, zacijelo, u vrijeme osmanske vladavine ili neposredno nakon austro-ugarske okupacije, odnosno u međuperiodima od 1883-1884., i 1884-1885., 1885-1886., 1886-1887. i 1887-1888. godine. Nažalost, šemazizmi zaholmsko (zahumsko) -hercegovačke eparhije, te podatke ne sadrže.

Domovni protokoli pravoslavnog stanovništva²³ prve (desna strana) i druge (lijeva strana Neretve) konjičke parohije, u koje su spadali i dijelovi grada Konjica na dvije strane Neretve ustrojani su 1900. godine. Podatke iz ovoga Domovnika treba uzeti s velikim oprezom, jer postoje nesuglasja između navoda u njemu sa stanjem iz perioda 1902-1906. godine i u Šematizmima dabro-bosanske mitropolije, u kojima izrijeком nisu navedene godine doseljavanja pojedinih rodova prije 1883. godine, ali se to podrazumijeva, a za one koje su navedene u narednim šematizmima, a nije ih bilo u prethodnim, nema nikakve sumnje da su doseljavani u međuvremenu. Nema nikakvog osnova za prihvatanje činjenice da su u Šematizme i u knjigu Jefte Dedijera upisivani podaci o porodicama rodova kojih uopće nije bilo. Ukoliko se ne radi o previdu prilikom upisivanja u Domovni protokol, što je manje vjerovatno, onda jedino preostaje pretpostavka da su se rodovi, koji tu nisu navedeni, u međuvremenu od 1883. do 1902-1906. godine iz mjesta doseljavanja negdje drugo odselili. Međutim, i ova pretpostavka otpada, jer bi se mogla odnositi samo na mnji broj rodova. Vrlo je važno naglasiti da godine doseljavanja, izuzev za manji broj pripadnika rodova u naseljima na desnoj strani Neretve, ne treba uzeti kao potpuno pouzdane. To se posebno odnosi na period između 1902. i 1906. godine, odnosno ono što je navedeno pod oznakom *nakon 1906.* Provjeravljem za određeni broj rodova, utvrđeno je da su, ipak,

22 O organizaciji parohija Pravoslavne crkve na današnjem području općine Konjic detaljnije vidjeti u knjizi Jusufa Mulića i ostalih: *Konjic i njegova okolina u vrijeme austro-ugarske vladavine*, 168-169 (KONJIC 3).

23 Na osnovu naredbe Konzistorije iz Mostara broj 1160 od 4. decembra 1900. godine, naredeno je da se na području dviju konjičkih parohija ustroje *Domovni protokoli*.

doseljeni čak i mnogo prije toga, a to potvrđuje i prisustvo pravoslavnih stanovnika u naseljima današnjeg područja općine Konjic, koji su iskazani u popisima stanovništva uz 1879, 1885, 1895. i 1910. godine. Zbog čega u pregledima koje su na raspolaganje stavili konjički parosi nisu bili navedeni, propušteno je da se utvrdi onda kada su podaci bili stavljeni na raspolaganje (mart 1989), a u trenutku pisanja ove monografije (prva polovina 2005), za to nije bilo mogućnosti. Parosi dviju parohija Ratko Šipovac i Ilija Topalović, Konjic su napustili 1992. godine i više se nikada nisu u njega vratili, ali ni drugi nisu došli. Uostalom, onda kada budu raspoloživi pouzdaniji podaci, neće biti teško popraviti napisano. Ovdje treba još dodati i slijedeće. Pripadnici rodova koji su nakon doseljenja u vrijeme osmanske vladavine do početka austro-ugarske okupacije bili nastanjeni u selu Gornje Polje/Puhale, a kasnije se preselili u naselje Varoš na desnoj strani grada Konjica (neki od *Bovana*, *Brboriči*, neki od *Ćećeza*, *Mužijevići*, od kojih su se jedni nastanili u naselju Cakići na lijevoj strani grada Konjica između dva svjetska rata, *Pokrajčiči* i *Terzići*) ili u naselje Cakići na lijevoj strani grada Konjica (*Bjelići-Mitranići* i *Mitranići-Bjelići*, koji su pod prezimenima *Bjelić* i *Mitranić* preselili u naselja Varoš, odnosno Trešanica nakon Prvog svjetskog rata), navedeni su u popisu stanovnika grada Konjica pod oznakom *desna*, odnosno *lijeva obala Neretve*. Zbog toga nije počinjena nikakva greška i oni su navedeni kao doseljenici u sela Gornje Polje/Puhale i Donje Polje.

Kao pomoćni izvor obavještenja o prisustvu nekih rodova, mogu poslužiti i popisi prisutnih koji su dali priloge na Svetosavskim zabavama u organizaciji Povjerenstva ili Mjesni Odbor SKD Prosvjeta u Svetosavskom domu u Konjicu, koje je redovno objavljivao časopis *Bosanska vila*.

Za utvrđivanje porijekla pravoslavnog stanovništva, osim već navedenih radova Jefte Dedijera, značajni su i drugi radovi, koji su navedeni u popisu korišćene literature.

XXX

Podatke o nekim rodovima sve tri današnje vjeroispovijesti, koji su se doselili na današnje područje općine Konjic, da li su Jefto Dedijer u knjizi *Hercegovina-Antropografske studije* i Risto Miličević u knjizi *Hercegovačka prezimena*.

IV

**HISTORIJAT PRISUSTVA RODOVA NA
DANAŠNJEM PODRUČJU OPĆINE KONJIC**

PRIPADNICI CRKVE BOSANSKE

Pripadnici Crkve bosanske bili su nastanjeni u najvećem broju naselja u sastavu župa sa današnjeg područja općine Konjic, a u župama hercegovačka Neretva i Zagorje, isključivo.

Iz predosmanskog perioda poznat je samo mali broj rodova, jer su se njihova rodovska prezimena gubila nakon prihvatanja islama i dobijanja novih, muslimanskih imena raznog porijekla (arapska, perzijska, turska, kurdska i dr.). Od srednjovjekovnih porodica, zna se samo za neke, koje su pripadale sitnom i srednjem plemstvu, a naslijedili su ga kao begovski rodovi i u osmanskoj vlasti. To su *Obrinovići* iz Obrinovca u župi bosanska *Neretva*, koji su postali *Buturovići* i *Čemerovići* iz Bjelimića u župi Zagorje, koji su postali *Šurkovići*. U prvom Opširnom popisu Hercegovačkog sandžaka iz 1475-1477. godine, moglo se je saznati o nekim od rodovskih prezimena zemljoradničkog stanovništva u selima župe bosanska *Neretva*, te župama hercegovačka *Neretva* i *Zagorje*, za koja se pouzdano zna da u njima nije bilo katolika.

Pred progonima *prokletog kralja* Stjepana Tomaša (1459-1461), jedan broj porodica iz dijela župe bosanska *Neretva* na potezu od Bradine do Kanjine prebjegao je u župu hercegovačka *Neretva*, pod zaštitu gospodara feudalne oblasti Hercegovina Stipana Vukčića Kosače. Na navedenom području, Osmanlije su zatekli pripadnike Crkve bosanske, kojima su se kasnije pridružile i izbjeglice iz Hercegovine.

Pripadnici Crkve bosanske, skoro u cjelini, prihvatili su islam do kraja XVI stoljeća, a sporadično su ga prihvatili do samog kraja osmanske vladavine.

Nisu sačuvani pisani spomenici o rodovima Konjica i njegove okoline pred osmanskim zaposjedanjem. Tek u malom broju sačuvanih pisanih spomenika, prije svega sačuvanih u Državnom arhivu u Dubrovniku, sačuvani su podaci za mali broj vlasteoskih rodova, a o nekim rodovima ima navoda i u osmanskim popisima iz XV i XVI stoljeća.

Kod dužnosnika Crkve bosanske, koje su činili pripravnici (*krstjani*) i svećenici (*starci* i *gosti*), uz lično ime, navođen je i pložaj: Cvjetko *krstjanin*, Petar *starac*, Radič *sin krstjanina* ili Dabiživ *sin starca*.

U zemljišnim knjigama Kastarske uprave općine Konjic, stoji navod iz 1844. godine, kojim je zemlju u naselju Varoš grada Konjica od nekog *Vukovića* kupio Franjevački samostan na Širokom Brijegu, kao građevinsko zemljište za gradnju crkve Sv. Ivana Krstitelja i Franjevačkog samostana.

Rijetki su starenički rodovi pripadnici Crkve bosanske koji su prihvatili islam i zadržali svoja izvorna prezimena sve do danas: *Ćorovići*, *Kovačići*, *Vukovići*, a još rjeđi pripadnici rodova koja su izvorna prezimena preveli na turski jezik.

Samo naziv jednog zaseoka pouzdano podsjeća na rod Crkve bosanske: *Butkovina* u selu Gornja Bila (Bijela) u župi *Vrabač*.

Kod strojničkih pripravnika i strojnika Crkve bosanske, navođeno je samo da su *krstjani* i njihovi sinoci, odnosno mjesto strojnika u svećeničkom ustroju (*starci* i *gosti*) i njihovi sinovi.

KATOLICI

U predosmansko vrijeme, katolici su bili nastanjeni samo u naseljima na desnoj obali Neretve, u župi bosanska Neretva Kraljeve zemlje, uključujući i trg Konjic odnosno Kasabu Konjic/Neretva (dio današnjeg gradskog naselja Konjic na desnoj strani Neretve). Većina ih je pred Osmanlijama prebjegla u susjedne zemlje, koje nisu bile u vlasti Osmanlija, a oni koji su tu ostali nakon rušenja franjevačkog samostana u Konjicu 1524. godine, vjerovatno, i u toku Kandijskog rata (1645-1699) i Bečkog rata (1683-1699) godine.

Da je na današnjem području općine Konjic katoličko stanovništvo bilo pouzdano prisutno sve do 1675. godine, potvrđuju slijedeće činjenice:

a) Katolici trga Konjic darovali su 1515. godine *svi zajedno* Franjevačkom samostanu njivu i gostinjac, o čemu će biti riječi kod opisa samostana u poglavlju o razvoju gradskih naselja.

b) Navodi u opširnim popisima Kliškog sanažaka iz 1550, 1574. i 1604. godne, prema kojima se oko crkve Vrana po imenu Sv. Mihovila u selu Vrci jednom godišnje sakuplja narod i održavaju vašari, a od prometa roba naplaćuje se porez na tečevinu (*badž bazar*) u iznoisu od 100 akči.

c) U Opširnom popisiu Kliškog snadžaka iz 1574. godine, u Mahali nemuslimana (ranije selo Trešanica) kasabe Neretva/Konjic bilo je 13

kuća (domaćinstava) sa baštinom, koje su pripadale katolicima (lična imena *Andrija, Franko, Matija, Nikola i Pavle*), a iz 1604. godine 25 kuća (domaćinstava), takodjer, sa baštinama, među kojima je bilo i makar osam katoličkih (nova lična imena *Filip, Juraj, Jurica, Luka, Martin, Petar, Stjepan i Šimun*),

d) Iz biskupskih izvještaja o stanju krizmanih²⁴ u župi Neretva od 1630. (163), 1638 (131) i 1650 (93), vidi se da njihov broj stalno smanjivao, a u izvještaju iz 1675. godine navedeno je da župa Neretva ima 280 katolika. Više nije bilo župe pod nazivom Konjic ili Neretva, što znači da je u međuvremenu ugašena.

Iako sve do 1737. godine o katolicima na današnjem području općine Konjic, odnosno u okviru samostanke župe Kreševo, u čijem su sastavu nakon prestanka rada župe Neretva bila sela s katoličkim stanovništvom, nema nikakvih podataka, može se osnovano pretpostaviti da se, ipak, manji broj obitelji iz, također, malog broja rodova, na svojim ognjištima trajno zadržao.

U *opisu katolika*, koji je zabilježio biskup Mate Delavić 1737. godine i uputio Vjeroplođnici u Rimu,²⁵ dati su samo brojčani podaci o katolicima u naseljima s današnjeg područja općine Konjic, koja su bila u sastavu samostanske župe Kreševo. U izvještaju nije bilo navoda o prisutnim rodovima i njihovim obiteljima pod punim prezimenima. Zabilježeno je ukupno 40 domaćinstava s 460 katolika u slijedećim naseljima iz nepoznatog broja rodova u selima Bukovica, Kostajnica, **Lieschiac/Liščak** (Lisičići ili zaselak Lušci sela Boždarevići, izv. Božidarevići), Ljesovina/izv. Lisovnja, Pokojište/izv. Pokojišće, Repovica i Višnjevica, te kasaba Konjic/Neretva na desnoj strani Neretve u nahiji bosanska Neretva Kliškog sandžaka i u selu Zaslavlje u nahiji Belgraddžik Hercegovačkog sandžaka. Podaci dati u ovom izvještaju, upućuju na dva zaključka:

p r v i, da se, u odnosu na 1675. godinu broj katolika u 1737. godini povećao od 280 na 460, što, vjerovatno, nije samo rezultat prirodnog priraštaja nego vraćanja starenickog stanovništva na svoja stara ognjišta, ali i doseljavanja novog i

d r u g i, da su prvi katolici prešli rijeku Neretvu i nastanili se u selu Zaslavlje u nahiji *Belgraddžik*, Hercegovačkog sandžaka (kasnije će

24 *Krizma*/lat. *chrisma*, u Katoličkoj crkvi je sakrament potvrde u vjeri: sakrament krizme, Sveta potvrda. Njome se stječe uvjet za ženidbu/udaju.

25 Jelenić, J.: *Documenta res gestas fratrum minorum provinciae Bosna Argentina ab an. 1699-1835*, 44

se vidjeti da su to bili pripadnici roda *Gašići* oko 1720. godine).²⁶

Prvi podaci o rodovima i njihovim porodicama (kućedomaćini, kršteni odrasli i maloljetni) s punim prezimenima u naseljima na današnjem području općine Konjic, koja su tada bila u sastavu samostanske župe *Kreševo*, dati su u popisu *katolika* koji je obavio biskup fra Pavo Dragičević 1743. godine i o tome obavijestio Vjetroplodnicu u Rimu. Iz toga izvještaja, moglo se je utvrditi sljedeće:

a) Da je bilo ukupno 26 rodova s 35 obitelji i 249 katolika, od kojih na lijevoj strani Neretve u nahiji bosanska Neretva Kliškog sandžaka 25 s 29 obitelji, i 130 katolika te jednim samcem, a na lijevoj u nahiji Belgradžik Hercegovačkog sandžaka samo jedan rod s pet obitelji i 33 duše.

b) Da su na lijevoj strani bili sljedeći rodovi: *Andelići*,²⁷ *Barišići*, *Bilojevići*, *Čoje*, *Filipovići*, *Gašići*, *Gavrići*, *Krešići*, *Kujundžići*, *Kutići*, *Lacići*, *Lažetići*,²⁸ *Lučići*, *Manovići*, *Mijatovići*, *Mijići*, *Nuići*, *Pavići*, *Piukovići*, *Pranjići*, *Rokšići*, *Šimunovići*, *Šipići*, *Tadići*, *Vedeškovići* i *Živkovići*. Porodice iz ovih rodova bile su nastanjene samo u šest sela: Bukovica, Kostajnica, Ljesovina, Pokojišće, Raotići, izv. Rahotići, Repovica i Višnjevice, te u kasabi Konjic/Neretva.

c) Da je na lijevoj strani Neretve bilo pet porodica iz roda *Gašići*, koje su bile nastanjene u selu Zaslavlje.

Za svaki od prisutnih rodova postoji mogućnost da su starenički ili doseljenički nakon Kandijskog (1645-1699) i Bečkog (1683-1699) rata, odnosno nakon Karlovačkog mira iz 1699. godine.²⁹

Podrobnim provjeravanjem u pisanim spomenicima, historiografskoj

26 Mandić, N.: *Porijetlo starosjedilačkih rodova u Konjicu i okolici*, 36 i 163. 163 (PODHRVRODKONJIC).

27 Ovo nisu oni *Andelići* za koje je Nikola Mandić utvrdio da su odvojak od *Gašića* sa Zaslavlja (PODKATRODOVA, 36-37), jer su popisani 1743. godine, dakle, kada i *Gašići* na Zaslavlju. *Andelići* sa Zaslavlja, za koje je Mandić utvrdio da su odvojak od *Gašića*, javljaju se tek od početka XIX stoljeća i to po imenu *Ande* Gašić, udove Andrije sina Gašpara, koji se doselio na Zaslavlje oko 1700. ili 1720. godine (Mandić, N.: *PODHRVATROD*, 36 odnosno 163). Kad su Andini sinovi, koji su rođeni r između 1791. i 1795. godine, odrasli, prezimenu *Gašić* dodali su i *Andelić*, pa su se prezivali *Gašić-Andelić*, zatim *Andelić-Gaišić* i, na kraju, samo *Andelić*. Ovo jje u to vrijeme bio jedini od tri kasnija roda *Andelića* i nisu mogli biti niukakvoj krvnoj vezi s *Andelićima* na Zaslavlju i u Sultićima, koji su od *Stojanovića*.

28 Kasnije su zamjenom u prezimenu slova *a* slovom *o* postali *Ložetići*.

29 Uvriježeno je mišljenje, da je najveći broj rodova u Hercegovini, odnosno u Bosni i Hercegovini, podrijetlom iz Dalmacije. Podaci u pisanim spomenicima to ne potvrđuju, ali potvrđuju da se je, u okviru pojedinačnih ili skupnih migracija stanovništva u nekoliko navrata, vezanih za promjene vlasti, veliki broj rodova iz Hercegovine naselio u mjesta jadranskog priobalja i na otoke, ali i u Podunavlje. Dublje ulaženje u ovo pitanje, prevazilazilo bi okvire ove Monografije. Međutim, zaslužuje da bude podrobno cjelovito istraženo, kako bi se o tome dobila zaokružena slika.

i drugoj literaturi, a napose u nazivima naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini iz 1910.³⁰ i 1991.³¹ godine, ni za one koji su zabilježeni u prvom popisu katolika iz 1743. godine, nedvojbeno se moglo utvrditi da su starenički, budući da su za svaki od njih postojale obadvije mogućnosti. Sve, ipak, upućuje, na okolnost da se radi o doseljeničkim rodovima i da su, zaista, katolici do početka XVIII stoljeća, napustili svoja ognjišta i prebjegli na kreševsku stranu ili u Dalmaciju pod mletačkom vlašću.. Dostupni pisani spomenici, također, nisu mogli potvrditi da li je među prvim doseljeničkim rodovima bilo i povratničkih stareničkih. To bi se, donekle, moglo prihvatiti za obitelji iz onih rodova čija su vjerovatna ishodišta bila upravnoj župi Kreševo (današnje područje općine Kreševo i dio općine Kiseljak). Većina od njih porijeklom je iz ishodišnog roda ili su nastali kasnijim odvajanjem. U te rodove spadaju: *Bilojevići* (iz sela Bjelovci, koje je vremenom ijekavizirano i nešto izmijenjeno), *Kujundžići* (starenički rod u nahiji Kreševo), *Pavići* (iz istoimenog zaseoka sela Bukva, Kreševo, po kojima je naziv dobilo nestalo mjesto u, također, nestalom zaseoku Bukve sela Solakova Kula, izv. Sela, Konjic),

U rodove za koje je utvrđeno ili se osnovano može pretpostaviti da su dosljeni iz drugih dijelova Bosanskog i Hercegovačkog sandžaka, spadaju: *Barišići* (iz nestalog zaseoka Barišića Mahala, sela Studenci, Ljubuški), *Filipovići* (iz istoimenog zaseoka sela Kašce, Ljubuški ili iz ranijeg sela Gradac, danas Krehin Gradac, Mostar), *Gašići* (iz zaseoka Margete sela Slipčići, Mostar), *Gavrići* (iz zaseoka Gavrani, ranije Gavran Mahala, sela Vitina, Ljubuški), *Krešići* (iz istoimenog zaseoka sela Goranci, Mostar), *Lazići* (iz nestalog zaseoka Lazine sela Trebižat, Čapljina), *Lažetići* (iz nestalih zaseoka Lažete i sela Zavelim, Tomislavgrad³²), *Lučići* (iz nestalog istoimenog zaseoka sela Proslap, Prozor), *Nuići* (iz sela Drinovci, Grude, gdje im je bila matica ili iz jednog od zaseoka Nuići sela Miletina ili Proboj (Ljubuški), *Pranjići* (iz nestalog zaseoka Pranjići sela Studenci, Ljubuški), *Rokšići* (iz nestalog zaseoka Rokov Do sela Klobuk, Ljubuški), *Tadići* (iz istoimenog zaseoka sela Vrde, Posušje), *Vedeškovići* (iz sela Vedašić, Tomislavgrad, izv. Županj Potok, Županjac, Duvno),

U rodove, za koje se može pretpostaviti da su nastali odvajanjem

30 ZVBiH, SO: Riječnik naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini.

31 SRBiH, RZS, Sistematski spisak naseljenih mjesta sa dijelovima naseljenih mjesta (po opštinama), SR BiH, Stanje političko-teritorijalne podjele I. I 1991. godine.

32 Gradsko naselje Duvno (bivše selo Županj Potok/Županjac/ selo i kasaba Duvno), 1925. godine promijenilo je naziv u Tomislavgrad, po imenu prvorodenog sina karlja Aleksandra I. Iza Drugog svjetskog rata, vraćen je naziv Duvno (kako je nazvan kotar i kasnije općina), a iza popisa stanovništva 1991. godine, ponovo nosi naziv Tomislavgrad (grad i općina), ali sada po imenu hrvatskog kralja Tomislava (910-928), koji je krunisan na Duvanskom Polju.

od doseljenih do 1743. godine, spadaju: *Mijatovići* i *Mijići* (odvojci od *Bilojevića*), *Šimunovići* (odvojak od *Krešića* iz Višnjevica), *Piukovići* (prezime nastalo od nadimka Jure *Jurića-Piukovića-Čamiša*, doseljenika iz Jasenjane na Repovicu).

U rodove, za koje nisu moglo biti utvrđena ishodišta, spadaju: *Kutići* (samo pretpostavka da su odvojak nekog od rodova, možda *Gašića*, koji su se prvo nastanili u zaseoku Kuti, danas zaselak Kuta sela Zabrdje, Konjic, a zatim do 1743. godine preselili u kasabu Konjic/Neretva), dok za *Anđeliće*, *Čoiće*, *Manoviće* i *Šipiće*, ishodišta nisu mogla biti utvrđena.

U samoj kasabi Neretva/Konjic, vjerovatno u njegovovoj mahali Trešanica, uz *Kujundžiće*, bili su još i obitelji iz rodova *Anđelići* i *Kutići*.

VLASI I ARBANASI

Budući da pitanje boravka Vlaha i Arbanasa u konjičkom kraju u njihovoj predosmanskoj nomadskoj etapi ninajednom drugom mjestu nije opisano, a vezano je za toponomastiku, bilo je neophodno da se to uradi na ovom mjestu.

Iz dostupnih pisanih spomenika, može se zaključiti da su Vlasi³³ i

33 Vlasi su bili jedna od grupa arumunske (makedorumunske) grupacije, zajedno s *Čićima*, *Crnovucima*, *Crnovlasima* (*Maurima*, *Morovlasima*) i *Karagunima*, a u suštini svi su bili Vlasi, koje su svoje nazive dobili po raznim obilježjima: *Crnovuci*, po psima vučjacima crne boje, koji su pratili njihova stada ovaca, *Crnovlasi* ili *Crnogunjci*, po pastirkij kabanici crne boje, *Čiči* ili *Čiribrei*, po čarapama crne boje. U romunsku grupaciju ubrajaju se i *Cincari* (*Kalajdžije*), koji su grko-vlaškog porijekla. Osim *Čića* i *Cincara*, koji su u pisanim spomenicima pod tim nazivima i navođeni, a samo ponegdje i *Crnovlaha* pod nazivom *Maurovlasi*, *Morlaci*. O Vlasima pod drugim nazivima, u pisanim spomenicima nema nikakvih tragova. Međutim, sve i da takvi navodi postoje, oni za raščlambu Vlaha u srednjovjekovnoj Hercegovini ne bi imali nikakvog praktičnog značaja, pa se svi uzimaju pod zajedničkim nazivom *Vlasi*. U Panonsku niziju stigli su s rimskim legijama i tu ostali nakon propasti Zapadnog Rimskog carstva u IV stoljeću. Kasnije su stvorili kneževinu *Vlašku* (dio Rumunije), koja je propala početkom XV stoljeća u okviru osmanskih osvajanja Balkana. Iz Vlaške su se postepeno pomjerali prema čitavom Balkanskom poluostrvu. Na područja južnoslavenskih zemalja stigli su još u vrijeme vladavine dinastije Nemanjića, gdje su bili građani drugog reda.

Banovina Bosna Vlahe je naslijedila u feudalnoj oblasti kojom su upravljali Kosače. Nakon dolaska Osmanlija, Vlasi su se uključili u njihov vojni ustroj kao tzv. martolosi i derbendžije, a njihovi starješine (vojvode i knezovi) u spahijsku vojsku kao timarlije. Nakon osvojenja glavnine teritorije bivšeg Bosanskog kraljevstva, Osmanlije su Vlahe počeli pomjerati iz Hercegovine prema Bosni i tu ih teritorijalizirali. Sve do kraja XVI stoljeća, bili su kao vlaška raja u povlašćenom položaju u pogledu plaćanja poreza i tretirani su po tzv. *zakonu Vlaha* (*kanun-i eflakiye*). Vlahe koji su prihvatili islam, narod u Hercegovini nazivao je *bijelim Ciganima*. Ako su oni, koje narod, također, naziva Vlasima naglašeno tamne puti, mogu biti samo porijeklom iz Afrike, koje su Rimljani sa sobom doveli u Evropu. Te, navodne Vlahe, Osmanlije su zvali *Karavlasima*. Arbanasi su preci današnjih Albaneza. U osmanskome periodu, uvijek su poistovjećivani s Vlasima. Ovi i ostali podaci o Vlasima i Arbanasima, preuzeti su iz rukopisa opsežne studije u rukopisu Jusufa Muliaća: *Vlasi i Arbanasi u Bosni i Hercegovini*.

Arbanasi u konjičkom kraju boravili u dvije etape:

- a) u prvoj koja se može označiti kao nomadska i
- b) u drugoj koja se može označiti kao njihovo privremeno boravište ili trajno stanište.

Prva etapa odvijala se u vrijeme srednjovjekovne bosanske države, a druga u periodu ošmanske vladavine. O ovoj etapi bit će podrobno riječi u poglavlju o rodovima Konjica i njegove okoline.

Boravak Vlaha i Arbanasa kao stočara nomada u konjičkom kraju opredijeljen je na osnovu općepoznate činjenice o njihovom nomadskom kretanju duž Balkanskog poluostrva i na osnovu oskudnih pisanih spomenika koji su sačuvani u Državnom arhivu Dubrovnik ili su sa osnovom Vlah ostali kao toponimi sve do današnjih dana. Ova etapa mogla je trajati od kraja XIII do druge polovine XV stoljeća. Toponomastika u tom periodu izvjesno je nastala tako što su mjesta, na kojima su Vlasi boravili sa svojim stadima, starenici nazivali tako da su ispred njih stavljali imenicu Vlah ili pridjev vlaški.

Iz ovoga perioda je skupina mjesta vezanih za planinske pašnjake Bjelašnice, Bahtijevice, Bitovnje, Borašnice i njihovih obronaka:

BJELAŠNICA: U selima Džepi, Vrdolje, Zagorice i Hum (danas zaselak Zagorica a nekada Kratovine):

- a) (V) Laška planina i (V) Laški bunar na visoravni Radobolje.
- b) Vardići, zaselak ranijeg sela Svinča, danas sela Svijenča (Bjelimići).³⁴

PEĆINA: Katunište i Vlaški Do na jugoistočnoj strani planine

BAHTIJEVICA:

- a) Mala Vlahinja, Vlahinja i Velika Vlahinja na visoravni između Lipeta i Bahtijevice prema Zaboranima
- b) Vlah u selu Kula (ranije Gradičani)
- c) Vlaški brod (staroslav. riječ gaz) kao gaz preko rijeke Neretve kod sela Krupac u konjičkoj Župi (ranije župa i nahija Kom).
- d) Uzvišenje Kom (arb. Kuči).

³⁴ Ovdje se očito radi o Vlasima *Crnogunjcima*. Na području Neretvice krajem XVIII stoljeća djelovala je dugo vremena jedna pljačkaška banda Karavlahi, vjerovatno, muslimanske vjeroispovijesti, koje je narod zvao Ciganima.

BITOVNJA³⁵

- a) Vlaške torine iznad Rasvara i Gobelovine.
- b) Katunište³⁶ (koje tamošnji katolički stanovnici izgovaraju kao Katunišće) iznad Višnjovice i Trešnjovice.
- c) Varda, rum. (bos, hrv. srp. osmatračnica, stražarnica) iznad Stojkovića (ranije selo Kutalj).
- d) Vardačka Jela i Vlaške Rudine iznad Trešnjovice i Gobelovine.
- e) Katurišće kod Trusine.
- f) Vlaški potok
- g) Homolje uzvišenje (kasnije selo).

PRENJ I BORAŠNICA

- a) Vlaški Brod (gaz) na rijeci Neretvi, između uzvišenja Pomol na lijevoj i mjesta Konjic na desnoj obali Neretve
- b) Varda kao ispasište sela Turija (danas naselje grada Konjica na lijevoj obali Neretve)
- c) Pomol (brdo iznad Konjica na lijevoj obali Neretve)

U ovu etapu spada i privremeno naseljavanje Vlaha na nekim dijelovima današnjeg područja općine Konjic koje je pripadalo knežiji grada (tvrđave) Bijela u župi Vrabač. Iz ove etape, što je i razumljivo, nije bilo vlaških toponima za naseljena mjesta. Dvoumlje je nastalo kod naselja Homolje³⁷ i Varda..³⁸ Homolje je visoravan, koja je najvjerovatnije bila bogati pašnjak, gdje je možda kasnije nastalo naselje. Varda je rumunska riječ a označava osmatračnicu ili stražarnicu na nekom uzvišenom mjestu. U konjičkom kraju dva mjesta koja nose naziv Varda: ranije ispasište sela Turija (1477), a danas naselje grada Konjica na lijevoj obali Neretve i zaselak Vardići ranijeg sela Svinča, danas Svijenča u području Bjelimića.

35 Iznad utoka Neretvice u Neretvu, kod ranijeg naselja Zaklapača u Ostrošcu, bila je tvrđava Bokševac, a iznad nje mjesto Kraljev Stolac. Tu su Kotromanići pisali svoje povelje, na kojima je svjedok bio knez Ostojica Obrinović i vodili međusobne dinastičke borbe. Postojanje ovoga mjesta utvrdio je Pavo Anđelić, ali ga nije uspio ubicirati. Pažljivim pregledom geodetskih snimaka iz 1882. godine, mjesto je pod istim nazivom ubicirano.

36 Dolazi od riječi *katun*, što označava skupinu od 50 vlaških šatora (kuća).

37 *Homolje* je šira oblast u jugoistočnoj Srbiji na obali Dunava prema Rumuniji. Tu i danas žive Vlasi i Karavlasli (Crni Vlasi). Na području južnoslavenskih zemalja ima veći broj toponima koji nose naziv Homolje. U Bosni i Hercegovini sela sa ovim nazivom nalaze se u više općina.

38 Veliki je broj geografskih odrednica na području južnoslavenskih zemalja koje u korjenu nose naziv Varda: Vardar (rijeka), Vardište (planinski prijevoj iznad Višegrada prema Srbiji), Varda kod Bileće, Varda kao današnje naselje grada Konjica na lijevoj obali Neretve. U poimeničnom popisu Hercegovačkog sandžaka iz 1477. godine, Varda je bila ispasište sela Turija itd..

Vrlo je vjerovatno da je u ovom periodu nastao i naziv Konjice za naselje, a kasnije trg i kasabu na desnoj obali Neretve u župi bosanska Neretva. Taj naziv nosi jedan proplanak u Pivi.³⁹

U jednom pisanom spomeniku zabilježeno je da su Vlah iz katuna Paštrovića Radić Paštrović i njegova supruga Jelena pod tvrjavom i trgom Biograd opljačkali Dubrovčanina Milašina Đuranovca. O tome je pred sudom Dubrovačke republike 15. januara/siječnja 1449. povedena parnica,⁴⁰ ali o njenom ishodu, nije se moglo ništa saznati. Kako su Paštrovići ovdje dospjeli iz župe *Dračevica*, gdje se katun Paštrovića tada nalazio, nije se moglo utvrditi.

U pisanim spomenicima i literaturi, nema podataka o prisustvu Vlaha i Arbanasa. Zbog toga se njihova sudbina nije mogla utvrditi. Ovo tim prije što su, za razliku od drugih područja, doseljeni Vlasi na današnjem području općine Konjic bili odmah teritorijalizirani i svrstani u red zemljoradničke nemuslimanske raje i nisu imali svoje vlaške knežine i mjesnu samopuravu. Bez sumnje, jedan njihov dio je prihvatio islam, što se da naslutiti po prezimenima koja se podudaraju s vlaškim toponimima, ali je jedan broj zacijelo i odselio s ovog područja. Kao hrišćani javljaju se tek u XVIII stoljeću.

39 U svome prođoru prema sjeveru, Vlasi su stigli do Bele Krajine u Sloveniji i tamo ostavili veliki broj toponima. Među njih treba ubrojiti *Slovenske Konjice* i *Trebnje*. O tome je napisan veći broj radova, među kojima se svojom kakvoćom ističe rad slovenačkog historičara Josipa Mala: *Uskočke seobe i slovenačke pokrajine, Povest naselja s kulturnoistorijskim prikazom*. Kao i u svim drugim slučajevima, srpski historičari ove Vlahe nazivaju Srbima, a njihove seobe seobama srpskog naroda (Aleksa Ivić, Miljenko Filipović i dr.).

40 Oslanjajući se na navode u tri pisana spomenika u Državnom arhivu u Dubrovniku iz 1419. godine, koje je preuzeo od Mede Pucića (*SPOMSRPSKI I-I, PRIMETBE XX*) i Ljubomira Stojanovića (*SSPP I-I, 304-306*), a odnose se na Sandaljevu zamjenu nekog sela Bijela sa vlaškim knezom Aleksom Paštrovićem, za jedno naselje u župi *Dračevica* (danas selo Paštrovići u Crnoj Gori), Pavo Anđelić je selo Bijela poistovjetio sa selom Bijela u župi *Vrabač* (*HSKO, 134-135*). Ovaj navod od Pave sam prihvaćao bez provjere i unio u prvo izdanje Monografije. Radeći na monografiji *HERCEGOVINA*, utvrdio sam da podatak ne odgovara činjeničnom stanju. Okolnosti u kojima je ova razmjena izvršena, također, na osnovu pisanih spomenika u Državnom arhivu u Dubrovniku, podrobno je proučio Ljubo Sparavalo i utvrdio da se radi o Bljeloj u župi *Trebnje* (*Bijela Alekse Paštrovića*). Na osnovu toga saznanja, navod o u ovom izdanju Monografije je izostavljen.

CIGANI

Da li je u srednjem vijeku na današnjem području općine Konjic bilo i Cigana, iz dostupnih se izvora nije moglo pouzdano utvrditi. Međutim, iz nekih posrednih saznanja (pisani spomenici u Državnom arhivu Dubrovnik), prije bi se moglo prihvatiti da ih je bilo, nego da ih nije bilo. Međutim, ukoliko ih je i bilo, moglo se je raditi o zaista zanemarljivoj broju.

V

DOSELJAVNE STANOVNIŠTVA
NA DANAŠNJE PODRUČJE OPĆINE KONJIC

Zbog povoljne klime, bogatstva zemljištem, napose planinskim pašnjacima, šumama i vodom, povezanosti ondašnjim drumskim putevima i vodnim putem sa Mostarom rijekom Neretvom, konjički kraj je privlačio doseljenike iz drugih, siromašnijih dijelova Hercegovine, da se ovdje za stalno nastane.⁴¹ U tome su posebnu skupinu predstavljali stočari-nomadi, koji su vremenom dolazili u posjed zemlje na planinama i vlasništva kuća i okućnica u podplaninskim selima. Tih doeseljenika ima u skoro svim podplaninskim selima konjičkog kraja. Nažalost, danas je teško utvrditi vrijeme njihovog stalnog naseljavanja kao i popis doseljenih porodica. Stočari-nomadi iz ostalih dijelova Hercegovine, pretežno muslimani, nastanjivali su se u podplaninskim selima i dolaženjem u posjed zemlje kupovinom tapija na mirijske zemlje s pravima posjeda (*hakk-i tesarruf*) i stalnosti na zemlji (*hakk-i karar*) ili vlasničkih (*mulkovnih*) kuća i okućnica u vlasništvo.

Sve stanovnike, kao poreske obveznike, Osmanlije su svrstali u dvije skupine: prvu su činili *nemuslimani* (koje su, u duhu stava svih vjerskih zajednica da su pripadnici svih drugih vjerskih zajednica za njih nevjernici) na *nevjernike* (tur. *geberan-i*), koje su činili pripadnici Crkve bosanske, katolici, možda etnički Cigani, te etnički Vlasi i Arbanasi i na *muslimane* (tur. *muslim-i*).

U raznim popisima, pripadnici dviju poreskih skupina popisivani su samo sa vlastitim ličnim imenima i ličnim imenima očeva. Nemuslimani koji su prihvatili islam, popisivani su sa novim muslimanskim ličnim imenom i nemuslimanskim ili muslimanskim imenom oca. Kod starosjedilaca nemuslimana koji su prihvatili islam, u nezantnom broju slučajeva navođeno je i nemuslimansko lično ime djedova, a, također, u manjem broju slučajeva samo muslimansko lično ime i navod *novi musliman* (tur.

41 Doseljavanja u pojedina naselja današnjeg područja općine Konjic nisu bila samo vanjska, odnosno izvan toga područja, nego i unutrašnja, odnosno iz jednog sela u drugo. Zbog nedostatka vjerodostojnih podataka, to se je moglo utvrditi u zasita malom broju slučajeva. U tekstu su sela poredana vremenskim redom doseljavanja u pojedina naselja, a u slučajevima da za njih važi jedna godina prije doseljenja ili godina nakon toga, poredana su po abecednom redu.

muslem-i nev).

Od osmanskog zaposjedanja župa, čija su naselja s današnjeg područja općine Konjic 1465. godine, do prvog popisa Bosanskog snadžaka iz 1468/1469. godine, u čijem sastavu je bio i Vilajet Hercegovina zemlja (Hersek ili), Osmanlije su doselili etničke Vlahe i Arbanase. Od kojih su neki tu bili samo na čekanju za dalja pomjeranja prema unutrašnjosti Bosne, a drugi su se kao zemljoradnička raja tu trajno nastanili. Teritorijalizirani Vlasi i Arbanasi odmah su uvršteni u skupinu nemuslimani (*geberan-i*) i nisu imali svoju katunsku roganizaciju ni knežijsku samoupravu. To će predstavljati teškoću kod njihovog odvajanja od ostalih nemuslimana, prije svega, katolika.

Kod doseljenih muslimana, samo u manjem broju slučajeva, umjesto ličnog imena oca, navođena su njihova ishodišta (Hamza Sofijali što znači Hamza iz Sofije).

Dobar broj katoličkih rodova doselio se na današnje područje općine Konjic iz drugih dijelova Hercegovine nakon njihovog pada u mletačke ruke u toku bečkog rata (1684-1699): Makarsko primorje (1684), Boka Kotorska (1684-1697), donji tok Neretve i dijela zapadnog Huma. Rat je završen Karlovačkim mirom iz 1699. godine, nakon čega je Osmansko carstvo povratilo samo Gabelu. O većini katoličkih obitelji sačuvani su podaci u zemljanicima i drugim pisanim spomenicima.

Iz popisa stanovništva, koji su provodjeni počev od austro-ugarske okupacije, u kojima su, pored sela, navodjeni i zaseoci, vremenskim slijedom njihovog nastajanja, bilo je moguće saznati i o nekim rodovima po kojima su nastajala njihova imena, a kojih na današnjem području općine Konjic više nema (po župama).

Kao načelo kod sve tri vjeroispovijesti, s velikom sigurnošću može se uzeti da oni koji su bili u položaju kmetova nisu starenici nego doseljnici.⁴² To, međutim, ne isključuje takvu mogućnost i za starenike, ali zaista u vrlo rijetkim slučajevima, jer su svi imali vlastite kuće s okućnicama i baštine.

42 Onako kako su prije pada Bosne u njivove ruke i obećali bosanskim seljacima, Osmanlije su ukinule kmetstvo. Budući da zemljoposjednici nisu bili vlasnici zemlje nego država, nije postojala pravna osnova za uspostavljanje zemljoposjedničkih odnosa. Oni su se, međutim, počeli uspostavljati još sredinom XVI stoljeća, ali su pravno mogli biti uređeni tek nakon donošenja Ramazanskog zakona 1858. godine, kojim je bivšim posjednicima zemlje priznato pravo njenog vlasništva. Tek su Saferskom naredbom iz 1959. godine, zemljoposjednički odnosi pravno uređeni.

MUSLIMANI

Doseljavanje muslimana na današnje područje općine Konjic počelo je odmah nakon osmanskog zaposjedanja i trajalo sve do austro-ugarske okupacije. Doseljavali su se isluženi vojnici, zanatlije, trgovci, razni dužnosnici, ulema, vjerski učitelji i profesori, napoličari (beglučari) i kmetovi (čivčije). Doseljavanja su bila iz svih dijelova Osmanskog carstva izvan Hercegovine i iz same Hercegovine, a uglavnom se radilo o stočarima polunomadima i o izbjeglicama. Doseljavanja su bila sporadična i nisu imali obilježje masovnosti.

DOSELJAVANJE IZVAN HERCEGOVINE

Podroban uvid u osmanske katastarske popise pokazao je da je vrlo mali broj muslimana iz ostalih dijelova Osmanskog carstva doseljen u konjički kraj i tu se stalno nastanio. Među doseljenicima, Osmanlije su bili neznatno zastupljeni. Najviše doseljenika bilo je iz ostalih južnoslavenskih zemalja (Crna Gora, Makedonija i Srbija), zatim iz Bugarske, Grčke, neznatno iz Male Azije (pokrajine Anadolija i Mentuša) i Ugarske (Mađarske),⁴³ ali i iz ostalih dijelova Bosne.

Doseljenici su u najvećem broju bili pripadnici raznih vojnih redova i to pretežno kao čuvari (mustahfizi) tvrđava Trešnjevo i Borovac, a zatim jedan broj raznih administrativnih i sudskih službenika, muderisa, mualima i uleme. Od svih tih doseljenika, samo se njih nekoliko nastanilo u konjičkom kraju. Ostali su se nakon određenog perioda boravka, vraćali u ishodišta ili druge dijelove Osmanskog carstva. I oni što su se u konjičkom kraju zadržali, bili su pretežno iz južnoslavenskih zemalja.

Opredjeljivanje doseljenih muslimana izvršeno je na osnovu činjenice da su bili popisivani samo s ličnim imenom uz dodatak mjesta ili pokrajine njihovog porijekla (Jusuf, Grk, Mehmed iz Mentuše, Hasan Ungurus, Mehmed Bosna) ili samo po zanimanju i ishodištu (Bazarlu Vidinli, trgovac iz Vidina).

Zbog nemogućnosti da se doseljavanje prati za cjelovito područje općine Konjic, jer to ne omogućavaju katastarski popisi koji su za nahiju

43 U mađarskom jeziku ne postoji složeni glas *dž*, nego čak mekši od onoga u južnoslavenskim jezicima, a piše se kao *gy*. Zbog toga nije poznato zbog čega se *mađarski* i *Mađarska*, čak i u zvaničnim rječnicima pišu tvrdim slovom, odnosno kao *mađžarski* i *Mađžarska*. Ukoliko neko u ovo ne vjeruje, neka od nekog Mađara zatraži da izgovori složeni glas *dž*. Ukoliko to Mađaru pođe za rukom, zaslužio bi veliku nagradu.

bosanska *Neretva* (Bosanski i Kliški sandžak) i nahije Hercegovačkog sandžaka (*Borovac, Kom, hercegovačka Neretva, Vrabač i Zagorje*, dio Bjelimića) obavljani u različitim vremenskim periodima, rasčlamba je izvedena posebno za nahiju bosanska *Neretva*, a posebno za nahije Hercegovačkog sandžaka.

NAHIJA BOSANSKA NERETVA

Doseljavanje muslimana izvan Hercegovine iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahiju bosanska *Neretva* moguće je pratiti samo između dva popisa Bosanskog sandžaka (iz 1469. i 1489. godine).

Pregled broja muslimanskih doseljenika u nahiju bosanska *Neretva* po naseljima i prema bračnom stanju u periodu 1469-1489. godine, dat je u Tabeli 1.

Tabela 1.

Pregled broja muslimanskih doseljenika iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahiju bosanska *Neretva* po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1469-1489. godine

Naselje	Kućedomaćini	Neoženjeni muškarci	Svega
Trg Konjic ⁴⁴	2	-	2
Bare (Srijani)	-	3	3
Blace	-	2	2
Buljina	1	-	1
Bjelovčina	2	-	2
Čavodo (Čaval Do)	-	1	1
Čelina	-	1	1
Čuhovići	-	1	1
Gorani	-	2	2
Grabovci	-	1	1
Homolje	-	4	4
Podorašac (Orahovica)	-	1	1
Repovci (Podlisje)	1	-	1
Vrdolje	1	-	1
UKUPNO	7	16	23

Izvor: Popisi Bosanskog sandžaka iz 1469. (zbirni) i iz 1485. (opširni).

44 Radi se o zanatlijama od kojih je jedan bio mesar, a drugi krojač. Mesar je bio upisan samo po porijeklu-Bazarlu, što znači da je bio iz Vidina u Bugarskoj. Krojač se zvao Iskender (hrv. Skender), ali kod njega nije bilo naznačeno porijeklo.

Treba imati u vidu da podaci dati u Tabeli predstavljaju maksimalne brojeve doseljenih muslimana koji su se stalno nastanili u nahiji bosanska Neretva.

Iako je nahija bosanska Neretva po prostranstvu i broju naselja skoro podjednaka sa hercegovačkim nahijama, ovdje su popisana samo 23 moguća doseljenika muslimanske vjeroispovijesti iz drugih područja Osmanskog carstva, od kojih je sedam oženjenih i 16 neoženjenih muškaraca. To je, s obzirom na brojnost poreskih obveznika i stanovništva na ovom području, zaista vrlo mali broj i postotni udio. Radi se, ipak, o periodu od punih deset godina i to onda kada je, praktički, doseljavanje moglo biti najmasovnije.

Poimenični popis mogućih muslimanskih doseljenika iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahiju bosanska *Neretva* prema bračnom statusu u periodu 1469-1489. godine, dat je. u Tabeli 2.⁴⁵

Tabela 2.

Poimenični popis mogućih muslimanskih doseljenika iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahiju bosanska Neretva po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1468-1489. godine

Naselje	Kućedomaćini	Neoženjeni muškarci
Trg Konjic	Bazarlu, kassab (mesar), i Skender, hayyat (krojač)	
Bare (Srijani)		Aladžoz, Hasan i Mustafa
Blace		Sulejman Sarudže i Kasim
Buljina	Jusuf Yüksinov (Juksinov)	
Bjelovčina	Hizir iz Štipa, janičar i Karadžoz iz Kratova	
Čavodo (Čaval Do)		Husejn
Čelina Aladžoz		
Čuhovići		Aladžoz
Gorani		Mahmud i Hamza
Grabovci		Karadžoz
		Homolje Šadi, Atmadžaa, Skender i Junuz
Podorašac (Orahovica)		Nesuh, prišlica
Repovci (Podlisje)	Karadžoz iz Novog Brda (Nevbridali), spahija	
Vrdolje	Hadži, imam	

45 Popisi iz Bosanskog sandžaka iz 1468/1469. (zbirni) i 1488/1489. (opširni). Zbirni popis Bosanskog sandžaka iz 1485. godine, nepotpun je i sadrži samo nekoliko podataka koji se odnose na nahiju bosanska *Neretva*. Zbog toga se o doseljavanju muslimana u konjički kraj nije moglo mnogo saznati.

NAHIJE HERCEGOVAČKOG SANDŽAKA

Za razliku od nahije bosanska Neretva, mnogo veći broj muslimana iz ostalih dijelova Osmanskog carstva doseljen je u hercegovačke nahije: hercegovačka Neretva, Kom i Zagorje (dio Bjelimića koji je kasnije ušao u sastav kaze Sa Neretvom Konjic odnosno Konjic).

Pregled broja doseljenih muslimana iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahije Hercegovačkog sandžaka po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1468-1477.godine, dat je u Tabeli 3.

Tabela 3.

Pregled broja doseljenih muslimana iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahije Hercegovačkog sandžaka po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1469-1477.godine

Nahija i naselje	Kućedomaćini	Džabe	Neoženjeni muškarci	Svega
A) Hercegovačka <i>Neretva</i>				
Čelebići (Grkovići)	1	-	-	1
Hajduci (Seljani)	-	1	-	1
Idbar (Ibar)	3	-	-	3
Jošanica	4	-	-	4
Radešine	2	2	1	5
Ribići	1	-	-	1
Turija	1	-	-	1
Vrba (zaselak Orahovice)	2	-	-	2
Zaslivlje	-	1	-	1
Svega	14	4	1	19
B) <i>Kom</i>				
Grušča	3	-	2	5
Lađanica	-	1	-	1
Luka	1	-	1	2
Svega	4	1	3	8
C) <i>Zagorje</i> (dio)				
Argud	1	-	-	1
Doljani	-	-	3	3
Gradeljina	1	-	-	1
Ježiprosina	1	-	-	1
Ljuta-Bjelimići	3	1	3	7

Mokro	1	-	-	1
Ocrkavlji/ Odžaci	2	1	-	3
Slatnica (zaselak Odžaka) ⁴⁶	-	1	-	1
Svega	9	3	6	18
UKUPNO (A+B+C)	27	8	10	45

Izvori: Zbirni popis Bosanskog sandžaka iz 1468/1469. godine i Opširni popis Hercegovačkog sandžaka iz 1475-1477. godine.

Napomena: Na današnjem području općine Konjic, bila su dva sela pod nazivom Ljuta, od kojih jedno u seoskoj općini Polje danas Buturović polje, a drugo u seoskoj općini Bjelimići.

U četiri nahije (*Borovac, Kom, Neretva, i Vrabač*) i dijelu pete (*Zagorje, područje Bjelimića*), broj mogućih doseljenika muslimanske vjeroispovijesti u periodu 1468-1477. godine iznosio je 48, od čega je na kućedomaćine otpadalo 18, na oženjene muškarce koji žive u zajedničkom domaćinstvu sa ocem (džabe) 15 i na neoženjene muškarce (mućerede) 15. I ovo su mali brojevi i, u odnosu na ukupne brojeve u okviru istih kategorija u popisu iz 1477. godine, ne predstavljaju nikakav značajniji brojčani ni postotni udio.

Prema tome, u periodu od oko desetak godina, u sva naselja današnjeg područja općine Konjic moglo se je doseliti najviše 45 muslimana iz drugih područja Osmanskog carstva, od kojih su 27 bili čiftovi, 8 džabe i 10 neoženjenih muškaraca. Među doseljenicima svakako je bilo i novih muslimana sa područja bivšeg Bosanskog kraljevstva.

Doseljeni muslimani iz drugih dijelova Osmanskog carstva, ukoliko nose patronimička prezimena, zadržali su ih u nominativu (*Hasani, Idrizi*). U svim takvim slučajevima pretpostavljeno je da se radi o doseljeničkim rodovima.

Nije isključeno da je jedan manji broj ovih doseljenih muslimana iz drugih dijelova Osmanskog carstva napustio predmetno područje, ali o tome nema podataka. Četvoro posadnika tvrđava, koji su pritežavali

⁴⁶ U ovom selu bio je 1477. godine i Jusuf, *stari spahija (quadimi sipahi)* odnosno ražalovani spahija koji je preveden u položaj zemljoradničke raje. Osim imena o njemu nije pronađen nijedan drugi podatak, pa se ne zna da li je bio novi musliman ili doseljenik. Poznato je da su spahije navođene samo sa ličnim imenom.

timare⁴⁷ sa godišnjim prihodom najviše do 1.500 akči, nakon službe dobio je ovdje baštine ili čifluke i trajno su ostali na ovom području. U novopodignutim tvrđavama (Lipeta i Sela ili Solakova Kula), posadnici su bili isključivo domaći ljudi, bilo kao nemuslimani ili muslimani iz prve i druge generacije prevjerjenika (novi muslimani i muslimani).

Doseljavanje muslimana u konjički kraj iz ostalih dijelova Osmanskog carstva prestalo je sa prestankom postojanja tvrđava. Moguće je da se doselio neki službenik, ali to su bili sporadični slučajevi. Dakle, konjički kraj nije bio nikakav izuzetak u odnosu na ostale dijelove bivšeg Bosanskog kraljevstva.

Poimenični popis mogućih muslimanskih doseljenika iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahije Hercegovačkog sandžaka po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1468-1489. godine, dat je u Tabeli 4.

Tabela 4.

Poimenični popis mogućih muslimanskih doseljenika iz ostalih dijelova Osmanskog carstva u nahije Hercegovačkog sandžaka po naseljima prema bračnom stanju u periodu 1468-1477. godine

Nahija	Čiftovi	Džabe	Neoženjeni
Kom			
Grušča	Šaban, Hoškadem i Alija		

47 Timar je neka zaokružena cjelina od koje država ubire prihode u vidu poreza i drugih nameta. U načelu, to su poljoprivredni posjedi raje (baštine) i dužnosnika čifluci, ali je timar moglo biti i ustupljeno pravo timarliji da, umjesto države, kao naknadu za neku službu ubire prihode (od mostarine i drugog). Prema načinu sticanja, timari se dijele na *k'lić* ili *k'rlić*, koji su stečeni mačem i na *gedik*, koji su stečeni zbog zasluga za obavljanje neke državne službe: kadije, neki drugi dužnosnici državne uprave ili svećeničke (*ulemanske*) dužnosti. U zavisnosti visine prihoda koje su na ime svoje plaće timarlije ubirali, timari su se dijelili na spahiluke (prihod do 19.999 akči) i zeamete (od 20.000 do 99.999 akči). Timare do 5.999 akči svojom su teskerom mogli dodjeljivati beglerbezi Anadoljskog i Rumelijskog begler-begluka, a preko toga iznosa samo sultan svojim *beratom* (bos. *ukaz*). Prvi su se zvali *teskeredži* (s teskerom), a drugi *teskerzis* (bez teskere odnosno sa beratom). Uživao ci spahiluka nazivali su se *spahijama*, a zeameta *zaimima*. Osim obavljanja osnovnih službi, timarlije koji su uživali k'rlić timare, obavljali su još i poslove *gospodara zemlje* (*erz sahib-i*) na području timara, čija je dužnost bila da vode računa o tome da zemljište ne ostane neobrađeno, zatim gruntovničara koji su izdavali *tapije* uz propisanu pristojbu koja je bila dodatni prihod timarlije, starali su se o stanju javne sigurnosti na području timara koji je uživao i obavljali neke pomoćne policijske poslove (hvatanje osumnjičenika ili odbjeglih kažnjenika i njihovo privođenje kadiji). Kao naknadu za obavljanje ove službe, uživali su čifluke (zemljišne posjede), koje su sami obrađivali ili su ih davali pod zakup kmetovima i na njih državi plaćali samo desetinu (otsjekom do 1528. godine, a nakon toga procijenjeno). Od 1594. godine timari u Bosanskom begler-begluku postali su nasljedni (*odžakluk*).

Lađanica	Šahin		
Luka	Mahmud		Memija
Hercegovačka Neretva			
Grkovići (Čelebići)	Ahmed		
Hajduci (Seljani)		Nesuh	
Idbar (izv. Dbar)	Kasim, Nesuh i Jusuf		
Jošanica:	Jakub, Skender, Hizir		
	i Šaban, čiftovi	Ugurlu	
Radešine	Sulejman i Alija	Mehmed i Junuz	Hasan
Ribići	Sarudža		
Turija	Dogan		
Vrba (zaselak sela Orahovica)	Ahmed i Hamza		
Zaslivlje		Skender	
Zagorje			
Argud	Hasan		
Doljani			Alija, Ilijas i Kasim
Gradeljina	Balaban		
Ježiprosina	Ahmed		
Luka	Mahmud		Memija
Ljuta-Bjelimići	Dogan, Hasan i Senkur	Ugurlu	Bahadir, Mustafa, Sarudža i Širmer
Mokro	Mustafa		
Ocrkavlje			
(Odžaci)	Dogan i Ahmed		Atmadža
Slatnica			
(zaselak			
Ocrkavlja)		Jusuf	

Bilo je i doseljavanja čak i Sarajlija na ovo područje. Derviš Buturović navodi da se za nahiju bosanska Neretva govorilo kako je to *sarajevska mahala*.⁴⁸ Neke od tih doseljenika starenici su nazvali *Sarajlijama* (Seonica), *Sarajčićima* (Razići) i *Sarajlićima* (**Lise** i Parsovići), što su oni i zadržali kao svoja nova rodovska prezimena. Pri tome nije isključeno da su neki od ovih rodova bili starenici u Neretvici, koji su se odselili u Sarajevo i iz njega se vratili u Seonicu, oni ili njihovi potomci.

⁴⁸ Buturović, D.: *Osvrt na nekoliko pitanja iz prošlosti nahije Neretva (u Kliškom sandžaku)*, 302.

Pouzdanost se zna da se, iz varoši Počitelja, u Konjic, doselio predstavnik jednog od pet rodova konjičkih *Alagića*.

Godine 1756. kadiluci Crna Gora (Cetinje) i Podgorica (Brda/Malesija) izdvojeni su iz Skadarskog i priključeni Hercegovačkom sandžaku.

Iz Beogradskog pašaluka (Šumadija ili Srbija), početkom druge polovine XIX stoljeća u kasabu Belgraddžik/Konjic počeli su se kao ulemani doseljavati iz šehar Užica pripadnici roda *Džumhur*, od kojih vode porijeklo pripadnici jednog od dva krvno nevezana roda Džumhura. O tome će biti riječi u opisu kasabe Belgraddžik/Konjic.

Nije isključeno da je u međuvremenu do početka XIX stoljeća bilo i drugih pojedinačnih doseljavanja iz Beogradskog pašaluka, ali o tome se ne raspolaže pouzdanim podacima.

U XIX stoljeću zabilježeno je doseljavanje manjeg broja porodica muslimanskih rodova iz Beogradskog pašaluka. Ono je otpočelo sa prvim srpskim ustankom (1804-1813), a završeno predajom gradskih naselja Knjaževini Srbiji 1863. godine. U tom međuvremenu doseljene su porodice iz slijedećih rodova: *Sokolovići* iz Sokola (danas Soko Banja, Srbija) u kasabu Belgraddžik/Neretva, *Uzunovići* (tur. dug, velik, visok) iz šehar Užica u Seonicu, *Vaizovići/Vajzovići*⁴⁹ iz šehar Užica u Posavinu, gdje su, predvođeni Ibrišagom Vajzovićem osnovali kasabu Gornja Azizija⁵⁰ (danas Bosanski Šamac/posrbijeno Šamac). Odatle su se raselili po čitavom svijetu, a među raseljenicima bila je i begovska porodica Vajzovići. U kasabu belgraddžik/Konjic, doselili su se iz Gornjeg Vakufa.

Sredinom XIX stoljeća, u Konjic se doselio jedan pripadnik porodice *Zvzdić* iz Gacka, koju su starenici kasabe Belgraddžik nazvali *Kadićima*, a po Salihu kadiji, od njih je nastao odvojak *Salihkadići*. Ovi Kadići nisu bili u krvnom srodstvu s onim koji su se u kasabu Belgraddžik/Konjic doselili iz podbjelašničkog sela (Hadžići).

Pred sami kraj osmanske vladavine, u kasabu Konjic doselila se je porodica Abdullaha *Gaševića* iz Nikšića (1875), koji je bio poreski službenik. On je rodonačelnik konjičkih *Gaševića*.

49 Rodoslovlje doseljenih Vajzovića sačinio je Midhat Vajzović iz Sarajeva, a piscu ove Monografije ustupila gospođa Hatidža Vajzović kćerka rahmetli Junuza iz Konjica.

50 Doseljenike iz srbijanskih gradova, osmanske vlasti su naseljavale uglavnom u Posavinu, gdje je bilo slobodne zemlje, počev od Brezovog Polja (u današnjem distriktu Brčko) do Sijekovca u današnjoj općini Bosanski Brod. Tako su osnovana naselja Donja Azizija (Bosanski šamac) i Gornja Azizija (Orašje). Do austro-ugarske okupacije, u novonastalim gradskim naseljima, bili su nastanjeni isključivo muslimani, a u selima koja pripadaju današnjim općinama Odžak, Bosanski Šamac i Orašje, nema nijedno selo nastanjeno muslimanima.

DOSELJAVANJE IZ DRUGIH DIJELOVA HERCEGOVINE

Doseljavanje stanovnika na današnje područje općine Konjic iz drugih dijelova Hercegovine, također, trajalo je sve do naših dana. Najveći broj doseljenika činili su stočari nomadi sa današnjih područja općina Čapljina, Ljubuški, Mostar, Neum, Nevesinje i Stolac, koje je starosjedilačko stanovništvo zvalo *Humljacima*, a sporadično i sa područja općina Bileća, Gacko, Ravno i Trebinje. Sa područja čitave Hercegovine naseljavali su se i kupci zemlje, zanatlije, trgovci, ulema, državni dužnosnici i dr.

Pripadnici većeg broja muslimanskih rodova pretežno iz donje, ali i gornje i zapadne Hercegovine, kao stočari polunomadi, izgonili su svoju stoku na planine Bahtijevicu, Bitorvnju, Bjelašnicu i Visočicu na ljetnu ispašu. Neki od njih su se otkupom zemlje, ulaženjem u kuću nevjeste na ženinstvo kao domazeti ili zasnivanjem kmetskog odnosa, u pojedina naselja trajno nastanili.

Nije moguće dobiti pravu sliku o doseljenicima u konjički kaj, jer su raspoloživi samo sporadični podaci, koji će na ovom mjestu biti izneseni.

DOSELJAVNJA U RATOVIMA I NAKON NJIH
KOJE JE U XVIII STOLJEĆU OSMANSKO CARSTVO
VODILO PROTIV MLETAČKE REPUBLIKE

U svim ratovima koje je Osmansko carstvo vodilo s Mletačkom republikom i ugovora o miru koji su nakon toga zaključivani, Hercegovina je na jugu i zapadu gubila dio po dio svoje teritorije. Svi muslimani sa tih područja, protjerivani su u Bosanski beglerbegluk. Oni, koji su imali svoja nezemljoradnička zanimanja lako su pronalazili posao u mjestima doseljavanja, dok su zemljoradnicima slobodni čifluci dodjeljivani u onim mjestima Bosanskog beglerbegluka gdje ih je bilo slobodnih. Među prognanicima, jedan dio naseljaen je i na današnje područje općine Konjic.

U toku Osmansko-mletačkog tzv. Kandijskog rata (1645-1669), te nakon toga i osmansko-austrijskog tzv. Bečkog ili Velikog rata (1683-1699), koji su završeni Karlovačkim⁵¹ mirom 1699. godine, Hercegovina je

51 Konferencija o miru, na kojoj je zaključen Karlovački mir, održana je u pravoslavnoj crkvi na ulazu u Sremske Karlovce iz pravca Beograda. Budući da osmanski pregovarači nisu htjeli ući u crkvu pod krstom, za njihove pregovarače otvoren je sporedni ulaz u crkvu iza oltara, a iznad njega postavljeni mjesec i zvijezda. Nije mi poznato da li se još uvijek na istom mjestu nalaze.

izgubila Makarsko primorje (1684), Bokokotorski zaljev sa svim gradskim naseljima (1684-1687), donji tok Neretve s kasabama Gabela⁵² (1687) i Vrgorac⁵³ (1690).

Makarsko primorje (1684): U makarskom primorju muslimani nisu bili brojni, pa odavde nije ni bilo puno izbjeglica. Nije se moglo utvrditi da li je bilo doseljavanja izbjeglica na današnje područje općine Konjic.

Boka Kotorska (1684-1699): Zahvaljujući istraživanjima Petra Šeriovića⁵⁴ i Hivzije Hasandedića,⁵⁵ moglo se je utvrditi da se na današnje područje općine Konjic doselio i jedan broj muslimanskih porodica iz Boke Kotorske nakon njenog postepenog pada u mletačke ruke u periodu 1684-1687. godine.

Vremenski slijed doseljavanja, ishodišta i iseljeni rodovi koji su se naselili na današnje područje općine Konjic, bili su slijedeći:

Bijela (1684):⁵⁶

Mulići, Resul i Rustem, koji su se naselili u mahali Varda kasebe Belgraddžik/Konjic i postali rodonačelnici ovoga konjičkog roda.

Krnjići, kasnije *Krnići*, *Ramići*, preko Humilišana u Bijelom Polju i *Pajići*⁵⁷ u Gornju Bijelu.

Navodno su se svi stanovnici iz Bijeke preseljeni u selo Bijela u konjičkom kraju.⁵⁸

Risan (1684):

Mravi u selo Kruščica,

Mravović u selo Parsovići,

Šehovići su odvojak od *Mravovića* i u Kruščicu su stigli preko Župe u Korjenicima, gdje su se prvobitno bili naselili. Iz Kruščice su se jedni od njih naselili u selo Bare.

Mahmutovići: u Bukovlje

Novi (1687):

Alići: na Homolju, ukoliko nisu starenici, možda su iz Novog

Bašići: u Lipovcima i u kasabi Belgraddžik/Konjicu, ukoliko nisu

52 *Gabela* je naziv dobila po ital. riječi *gabella* (carina, porez)/ar. *kabala*.

53 Ipak, najveći dio njih zadržao se u blizini Boke Kotorske, pa su zahvaljujući njihovom doseljavanju sela Stolac, Trebinje, Ljubinje, pa i Nevesinje stekli položaj kasaba.

54 Šerović, P.: *Bijela u Boki Kotorskoj- starine i porijeklo stanovništva*,

55 Hasandedić, H.: *Muslimanska baština Bošnjaka II: Herceg Novi, Vrgorac i okolina, Makarsko primorje, Zapadna Hercegovina, (MUSBAŠTINA II, 25)*.

56 Šerović, P.: *Bijela u Bioki Kotorskoj- starine i porijeklo stanovništva*, 182 (BIJELA): Karić, V.: *Podaci* 63: Zloković, M.: *Turci u Herceg Novom*, 73 i 78.

57 Iz ovog gornjobjeljskog roda je čuveni alim (učenjак) Mehmed Remzi Pajić.

58 Šerović, P.: *BIJELA*, 182-184.

starenici, možda su doseljenici iz Novog

Čelebići: u Seonici, ukoliko nisu starenici, mogli biti iz Novog.

Hasani: u Donjoj Vratnoj Gori, gdje postoji istoimeni zaselak, ali i više ih tamo nema, mogli bi biti doseljenici iz Novog

Šabanovići: ukoliko nisu starenici u Tuhobiću i Konjicu, vjerovatno su doseljenici iz Novog

Topalovići: u Goranima i Oteležanimae, ukoliko nisu starenici mogli bi biti doseljenici, ali ne po *sakatosti* nego po toponimu Topla (Novi), što je u praktičnom govoru umjesto *Toplovići* preinačeno u *Topalovići*, što je ujedno i vjerovatnije.

*Novalići*⁵⁹ na Vrdolju.

Turaci iz Novog i Sutorine (1687), doselili su se u Podhum.⁶⁰

Među izbjeglicama iz donjeg toka Neretve i kasabe Gabela, koje su izbjegle u toku Kandijskog rata ili neposredno nakon toga, izbjeglo muslimansko stanovništvo naseljavalo se, između ostalih područja i na današnje područje općine Konjic. Nije se moglo utvrditi, iz kojih rodova su bile doseljene porodice. Jedino se pouzdano zna da su doseljenike nekog roda iz Gabele⁶¹ starenici nazvali *Gabelama*, što su oni i prihvatili kao novo rodovsko prezime. Po njima nosi naziv i selo Gobelovina (izv. Gabelovina). Kasnije su se jedni od njih nastanili i u Repovcima.

Nakon pada Vrgorca (1690), pouzdano se zna da se doselio jedan broj porodica iz slijedećih rodova:

Šabići:⁶² iselili se prvo u Ljubuški, a odatle su došli u Seonicu, na Solakovu Kulu i u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Ćatići: u Dužane

Tolići/Tobići: u Gobelovinu

Nije isključena ni mogućnost da su se tom prilikom iz Vrgorca i njegove okoline naselile i porodice iz nekih drugih rodova, ali o tome u pisanim spomenicima nema nikakvog traga.

U toku Osmansko-mletačkog rata 1714-1718. godine, u mletačke ruke redom su padala slijedeća mjesta:

kasaba Imotski (u petak 21. šabana 1129. odnosno na Ilinštak 31. jula/srpnja 1714. godine), Donja Glavina i Proložac (1717), Čačvina

59 Petar Bakula je pretpostavio da su Novalići prezime preuzeli po tome što su među posljednjim pripadnicima Crkve bosanske prihvatili islam odnosno kao novi u islamu (*SCHEMATISMUS I, E*),

60 Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 29.

61 Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 25.

62 Šabići su bili ugledna posjednička porodica u Vrgorcu, gdje su imali svoju kulu. Prije 1690. godine iselili su se u Ljubuški

(1717) i Makarsko Primorje (). Rat je završen Požarevačkim mirom iz 1718. godine, kojim je Osmansko carstvo izgubilo sva područja koja su zauzeli Mlečani, a novo uspostavljena granica je današnja granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

I ovom prilikom jedan dio muslimana izbjegao je u ostale dijelove Osmanskog carstva. Nije se moglo utvrditi da li su se neki od izbjeglica tom prilikom nastanili i na današnjem području općine Konjic.

O većini katoličkih obitelji sačuvani su podaci u zemljanim i drugim pisanim spomenicima.

OSTALA DOSELJAVANJA

U vrijeme inkvizicije seraskera osmanske vojske mušira Omer-paše Latasa u Bosanskom ejaletu 1850-1851. godine,⁶³ na tzv. *mostarskoj džadi*, između kamenog mosta u Konjicu i Kule, vođene su borbe između osmanske vojske i Hercegovaca. U osmanskoj vojsci bio je i odred od 200 Arbanasa/tur. Arnauta iz plemena Gege. Da li su se u Konjicu trajno nastanili neki od osmanskih vojnika, dočasnika ili časnika, nije se moglo utvrditi. Od Arbanasa, jedan vojnik iz plemena *Gega*, nastanio se u kasabi Belgraddžik/Konjic, a naziv plemena zadržao kao rodovsko prezime. On je rododonačelnik konjičkih *Gega*, koji su po jednom pripadniku oženjenom u Ribićima i tamo nastanjenom, promijenili prezime u *Ribići*.⁶⁴

Nakon pada Kolašina () i Nikšića (1877) u crnogorske ruke, brojne su se muslimanske porodice iselile i naselile po čitavom Bosanskom beglerbegluku. Tada su u Konjic stigle slijedeće porodice:

Ganijagići, koje su starosjedioci kasabe Konjic prozvali Nikšićima, a oni to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Ali, i nakon toga, narod ih je zvao *Ganama*.

Ihtijarevići: Pašo Ihtijarević, handžija i kafedžija

Kavazovići: Zanatlije (mesari).

Brojni doseljenici utjecali su na stvaranje kasaba (Trebinje, Stolac i Nevesinje), a jedan broj njih doselio se je i na današnje područje općine Konjic.

Podaci o tim raseljavanjima i naseljavanjima na današnje područje općine Konjic, u pisanim spomenicima su skromni pa, ni uz najveće napore, nije bilo moguće dobiti potpunu sliku tih doseljavanja. Zbog toga

63 O Omer-pašinom pohodu u Bosnu, podrobnije vidjeti u knjizi Galiba Šljive: *Bosna i Hercegovina* III dio,

64 O tome podrobnije vidjeti u knjizi Jusufa Mulića: *Konjic i njegova okolina u vrijeme osmanske vladavine*, 346-348 (KONJIC 2).

će ovdje biti navedeni oni podaci do kojih se u pisanim spomenicima moglo doći.

Gornja Bijela: *Pajići*, polovinom XIX stoljeća iz sela Humi u Bijelom Polju (Mostar). Iz ove porodice je čuveni alim Mehmed Remzija Pajić.⁶⁵

Krnjići i *Ramići* su, vjerovatno, doselili iz Boke Kotorske. To se da zaključiti na osnovu sadržaja iz jedne anegdote koja im se pripisuje.⁶⁶

Zbog zanemarljivog obima doseljavanja muslimana na današnje područje općine Konjic izvan njenih granica, može se sa velikom sigurnošću prihvatiti, da su s visokim postotkom udjela u njihovom ukupnom broju kuća (domaćinstava), činili pripadnici Crkve bosanske, koji su prihvatili islam.

Pošto se u svim slučajevimnije nije moglo utvrditi u kojem dijelu godine je naseljavanje izvršeno, godina koja je stavljena u zagradu može se smatrati kao pouzdana, podrazumijevajući da je doseljavanje, zacijelo, obavljeno i ranije.

KATOLICI

Do danas nije ni načeto ispitivanje sudbine katolika iz dijela bivše župe bosanska *Neretva* u trenutku osmanskog zaposjedanja i neposredno nakon toga, sve do početka XVIII stoljeća.

Osnovana je pretpostavka da je katolički puk ovo područje napustio u tri navrata: p r v o m, glavnina pred Osmanlijama u susjedne katoličke zemlje ili u okolinu rudnika, gdje je zbog potreba u radnoj snazi, njihova sigurnost bila veća, d r u g o m, nakon paljenja franjevačkog samostana u Konjicu 1524. godine u granične dijelove nahije bosanska *Neretva* sa susjednim općinama u Bosanskom sandžaku i, t r e ć e m, u vrijeme ratova Osmanskog carstva s Mletačkom republikom (1645-1699) i Austrisjkim carstvom (1683-1699).

Od katoličkih rodova iz prvog Opširnog popisa Bosanskog sanžaka 1488/1489. godine, nije se moglo saznati ništa o prezimenima prisutnih katoličkih rodova, čiji su pripadnici bili nastanjeni u naseljima nahije bosanska *Neretva* i u dijelu trga Konjic. Danas je teško utvrditi o kojim se rodovima radi, jer Osmanlije nisu upisivali njihova izvorna prezimena. Međutim, iz osmanskih popisa nastalih do kraja XVI stoljeća, mogla su

65 Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 25.

66 Navodno je u goste gornjobijeljanskim Ramićima došao neki rođak ili prijatelj. Kad je osjetio potrebu da ide na zahod, zamolio je domaćine da mu pokažu gdje se nalazi. Na njegovo iznenađenje i zaprepaštenje, domaćin mu je rukom pokazao na mjesto u prizemlju kuće. Tada je gost uskliknuo: *U našijeh Ramića, sva zgoda i namišća, dje je hala tu je i furuna.*

se utvrditi lična imena koja su nedvojbeno bila isključivo katolička, bilo da su narodna ili svetačka: Blaž (lat. Blasisus), Franko (lat. Franciscus), Grgur, (lat. Gregorisus), Josip (lat. Joseph), Martin (lat. Martinus), Stjepan (lat. Stephanus).

Iz bujruđije bosanskog sandžak-bega Feriz-bega, koja je izdata krajem jula 1511. godine, vidi se da su katolici bili prisutni u trgu Konjic, jer su tom prilikom poklonili franjevačkom samostanu zemlju i kuću za gostinjac.⁶⁷

Osnovano je pretpostaviti da je, nakon rušenja franjevačkog samostana u Konjicu 1524. godine, katolički puk napustio trg Konjic, a vjerovatno i područje Neretvice, te se povukao u rudarska naselja Kreševo, Fojnica, Zenica, gdje je sigurnost bila veća zbog velike potrebe u radnoj snazi ili u susjedne katoličke zemlje, prije svega u mletačku Dalmaciju. Samostanska župa Konjic, koja je pokrivala sva naselja u kojima su bili naseljeni katolici u župi bosanska *Neretva*, prestala je s radom, a pastorizaciju nastavila samostanska župa Kreševo. Posljednji podaci o prisustvu katolika na današnjem području općine Konjic potječu iz 1600. godine. Da li je nakon toga pa do 1737. godine ovo područje bilo bez katolika, danas je teško utvrditi. Međutim, ukoliko je i bilo, to su bili pripadnici malog broja stareničkih rodova.

Vezano za odseljavanje katolika sa današnjeg područja općine Konjic, zanimljiv je slučaj stanovnika sela Vrci. Postoji osnovana pretpostavka da su stanovnici ovoga sela, nepoznatog rodovskog prezimena, vjerovatno prije ili u vrijeme osmanske vladavine, odselili na kreševsku stranu i da su ih u novom staništu starenici prozvali *Vrcićima*, koje je po njima dobilo naziv Vrcići u selu Ljutovik (nahija Kreševo). Zaselak Vrcići danas više ne postoji, ali u općini Kiseljak postoji selo Ljetovik, koje pretstavlja nešto izmijenjeni naziv Ljutovik). Vrcići su u Ljutoviku zabilježeni u registrima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Povratak starosjedilačkih rodova i doseljavanje porodica iz drugih katoličkih rodova, otpočeo je nakon Karlovačkog mira iz 1699. godine, u prvoj četvrtini XVIII stoljeća.

Prvi podaci o katoličkom staovištvu na današnjem području općine Konjic dati su u *popisu katolika* koji je zabilježio biskup Mate Delavić 1737. godine i uputio Vjeroplođnici u Rimu.⁶⁸ Bili su to samo brojčani podaci o katolicima u naseljima na današnjem području općine Konjic, koja su bila u sastavu samostanske župe Kreševo. U izvještaju nije

67 O tome će biti podrobnije u poglavlju o vjerskim zajednicama.

68 Jelenić, J.: *Documenta res gestas fratrum minorum provinciae Bosna Argentina ab. an. 1699-1835*, 44.

bilo navoda o prisutnim rodovima i njihovim porodicama pod punim prezimenima. Zabilježeno je ukupno 40 domaćinstava s 460 katolika u slijedećim naseljima iz nepoznatog broja rodova u selima Bukovica, Kostajnica, Lieschiac/Lišćak (Lisičići ili zaselak Lušci sela Boždarevići, izv. Božidarevići, Ljesovina/izv. Lisovnja, Pokojište/izv. Pokojišće, Repovica i Višnjevice, te kasaba Konjic/Neretva na desnoj strani Neretve u nahiji bosanska Neretva Kliškog sandžaka i u selu Zaslavlje u nahiji Belgraddžik Hercegovačkog sandžaka. Podaci dati u ovom izvještaju, upućuju na dva zaključka:

p r v i, da se, u odnosu na 1675. godinu broj katolika u 1737. godini povećao od 280 na 460, što, vjerovatno, nije samo rezultat prirodnog priraštaja preostalog, nego vraćanja starosjedilačkog stanovništva na svoja stara ognjišta, ali i doseljavanja novog i

d r u g i, da su su prvi katolici prešli rijeku Neretvu i nastanili se u selu Zaslavlje u nahiji *Belgraddžik*, Hercegovačkog sandžaka (kasnije će se vidjeti da su to bili pripadnici roda *Gašići* oko 1720. godine).⁶⁹

Prvi podaci o rodovima i njihovim porodicama (kućedomaćini, kršteni i nekršteni) s punim prezimenima u naseljima na današnjem području općine Konjic, koja su tada bila u sastavu samostanske župe *Kreševo*, dati su u popisu *katolika* koji je obavio biskup fra Pavo Dragičević 1743. godine i o tome obavijestio Vjeroplođnicu u Rimu (Tabela 5).

Tabela.5.

Stanje porodica i katolika u okviru katoličkih rodova na današnjem području općine Konjic prema popisu katolika iz 1743. godine (samostanska župa *Kreševo*)

Redni broj rodova	Prezime i ime	Selo	Ukupno članova	Odrasli	Djeca
A) <i>Desna strana Neretve (nahija bosanska Neretva)</i>					
1.	Anđelić Stjepan	Konjic ⁷⁰	6	3	3
2.	Barišić Andrija	Raotići, Višnjevice	4	4	-
3.	Bilojević Matija	Bukovica, Kostajnica	6	4	2
4.	Čojić Grgur	Ljesovina	7	2	5
5.	Filipović Matija	Kostajnica, Ljesovina	9	6	3
6.	Gavrić Pavle	Pokojišće	5	3	2

69 Mandić, N.: *PODHRVRODKONJICA*, 336 i 168.

70 Ovdje se radi o kasabi Konjic/Neretva u nahiji bosanska Neretva (Kliški sandžak), je se u to vrijeme kasaba na lijevoj strani zvala Belgraddžik/Konjic u nahiji Belgraddžik (Hercegovački sandžak). U njegovom sastavu bio je raniji trg Belgrad (Biograd), ali u položaju mahale.

7. Krešić Anton	Raotići, Višnjevica	6	2	4
Tomo		3	2	1
8. Kujundžić Pavle	Konjic	9	5	4
9. Kutić Stjepan	Konjic	1	1	-
10. Lazić Grgur	Raotići, Ljesovina	11	6	5
11. Lažetić Šimun	Ljesovina	6	4	2
12. Lučić Ivan	Bukovica, Kostajnica	9	4	5
13. Manović Ilija	Pokojišće	5	4	1
14. Mijatović Andrija	Raotići, Višnjevica	5	4	1
15. Mijić Andrija	Kostajnica	5	5	-
16. Nuić Nikola	Raotići, Višnjevica	3	3	-
17. Pavić Anton	Kostajnica, Bukovica	7	6	1
Lovro	Kostajnica, Bukovica	15	8	7
18. Piuković Grgur	Repovica	3	2	1
19. Pranić Tomo	Bukovica, Kostajnica	12	6	6
20. Rokšić Anton	Ljesovina	10	5	5
21. Šimunović Anton	Raotići, Višnjevica	2	2	-
22. Šipić Stanislav	Kostajnica, Bukovica	5	3	2
23. Tadić Bartul	Ljesovina	7	3	4
Matija	Ljesovina	7	6	1
Petar		7	6	1
24. Vedešković Ivan	Ljesovina	2	2	-
Juraj		3	2	1
Udovica Jelena ⁷¹		2	2	-
25. Živković Andrija	Raotići/ Višnjevica	6	4	2
SVEGA		188	117	69
B) Lijeva strana Neretve (nahija Belgradžik)				
26. Gašić Cvijeta	Zaslivlje	3	2	1
Gašpar		5	2	3
Ivan		6	3	3
Nikola		14	9	5
Šimun		2	2	-
SVEGA		30	18	12
UKUPNO (A+B)		218	135	81

Izvor: Mandić, D.: *CROATICHATOLICI I*, 101-102

Đaković, L.: *Prilozi za demografsku i onomastičku građu Bosne i Hercegovine (I)(na osnovu popisa katoličkog stanovništva 1743. godine (I), na većem broju stranica.*

⁷¹ Na latinskom napisano je *Vidua*.

Iz toga izvještaja, moglo se je utvrditi slijedeće:

a) Da je bilo je ukupno 36 obitelji s 218 katolika iz 26 rodova, od kojih na desnoj strani Neretve u nahiji *bosanska Neretva* (Kliški sandžak) 30 obitelji i jednim samcem, sa 188 katolika iz 25 rodova, a pet obitelji s 30 katolika iz jednog roda na lijevoj u nahiji Belgraddžik (Hercegovački sandžak).

b) Da su na desnoj strani Neretve bile prisutne porodice iz slijedećih rodova: *Anđelići*, ⁷² *Barišići*, *Bilojevići*, *Ćoje*, *Filipovići*, *Gašići*, *Gavrići*, *Krešići*, *Kujundžići*, *Kutići* (samac), *Lacići*, *Lažetići*, ⁷³ *Lučići*, *Manovići*, *Mijatovići*, *Mijići*, *Nuići*, *Pavići*, *Piukovići*, *Pranjići*, *Rokšići*, *Šimunovići*, *Šipići*, *Tadići*, *Vedeškovići* i *Živkovići*. Porodice iz ovih rodova bile su nastanjene samo u šest sela: Bukovica, Kostajnica, Ljesovina, Pokojišće, Raotići, izv. Rahotići, Repovica i Višnjevica, te u kasabi Konjic/Neretva.

c) Da je na lijevoj strani Neretve bilo pet porodica iz roda *Gašići*, koje su bile nastanjene u selu Zaslavlje.

Podaci iz ovoga popisa katolika, sasvim uvjerljivo ukazuju na okolnost da je pretpostavka o izbjeglom katoličkom stanovništvu iz nahije *bosanska Neretva* za svaki od prisutnih rodova mogućnosti: da su starosjedilački ili doseljenički nakon Kandijskog (1645-1699) i Bečkog (1683-1699) rata odnosno nakon Karlovačkog mira iz 1699. godine. Među popisanim rodovima samo se za manji broj može dvoumiti da su kao starenici na tom području boravili neprekidno dok su ostale pouzdano doseljeničke. Kao starosjedilački rodovi smatraju se, prije svega, oni za koje nije moglo biti utvrđeno ishodište doseljavanja. (*Bilojevići*, *Pavići*, *Majići* i dr.). Za razliku od nahije *bosanska Neretva*, u nahiji hercegovačka *Neretva*, svi rodovi su isključivo doseljenički (*Gašići*, *Kujundžići* i *Kutići*) ili su u međuvremenu od doseljavanja do prvog popisa katolika nastali kao odvojci od doseljenih rodova (*Anđelići* od *Gašića*). Ovo je sasvim pouzdano, jer na lijevoj strani Neretve nije bilo katolika prije dolaska Osmanlija.

Novi podaci o *popisu katolika* po porodicama (kršteni i nekršteni) u okviru rodova na području župe *Neretva*, koja je obuhvaćala sve katolike

72 Ovo nisu oni *Anđelići* za koje je Nikola Mandić utvrdio da su odvojak od *Gašića* sa Zaslavlja (*PODKATROD*, 36-37), jer su popisani 1743. godine, dakle, kada i *Gašići* na Zaslavlju. *Anđelići* sa Zaslavlja, za koje je Mandić utvrdio da su odvojak od *Gašića*, javljaju se tek od početka XVIII stoljeća i to po imenu *Anđe* *Gašić*, udove Andrije sina *Gašpara*, koji se doselio na Zaslavlje oko 1700. ili 1720. godine (Mandić, N.: *PODHRVATROD*, 36 odnosno 163). Kad su Anđini sinovi, koji su rođeni između 1791. i 1795. godine, odrasli, prezimenu *Gašić* dodali su i *Anđelić*, pa su se prezivali *Gašić-Anđelić*, zatim *Anđelić-Gaišić* i, na kraju, samo *Anđelić*. Ovo je u to vrijeme bio jedini od kasnija četiri roda *Anđelića* i nisu mogli biti krvnovezani s *Anđelićima* na Zaslavlju, koji su od *Gašića*, u Orahovici, koji su od *Drežnjaka* i u Slutićima, koji se od *Stojanovića*....

73 Kasnije su zamjenom u prezimenu slova *a* slovom *o* postali *Ložetići*.

sa današnjeg područja općine Konjic, koje je 1768. godine obavio biskup fra Marijan Maravić, dati su u Tabeli 6.

Tabela 6.

Stanje porodica i katolika u okviru katoličkih rodova na današnjem području općine Konjic prema popisu katolika iz 1768. godine (samostanska župa Kreševo)

Redni broj	Prezime i ime kućedomaćina	Sela	Ukupno	Odrasli	Djeca
<i>A) Desna strana Neretve (nahija bosanska Neretva)</i>					
1.	Arap Damjan	Repovica	4	2	2
2.	Azinović Petar	Seonica	8	6	2
3.	Barić Mihovil	Višnjevice	5	3	2
4.	Bilojević Ilija	Kostajnica	6	2	4
	Luka		5	4	1
	Stjepan		6	2	4
5.	Čamišević Božidar	Repovica	14	7	7
6.	Filipović Božidar	Repovica	5	4	1
7.	Gluharić Pavle	Repovica	11	7	4
8.	Golemac Ivan	Crni Vrh	5	4	1
9.	Jeinić Nikola	Kostajnica	6	4	2
	Nikola	Višnjevice	6	4	2
10.	Krešić Anton	Seonica	11	8	3
11.	Kujundžić Stjepan	Zaslivlje	2	2	-
12.	Lazić Andrija	Višnjevice	5	2	3
	Stjepan		8	6	2
13.	Lažetić Ivan	Ljesovina	7	3	4
	Matija		6	3	3
14.	Lučić Nikola	Kostajnica	5	4	1
15.	Mijić Ivan	Višnjevice	7	5	2
	Matija		7	4	3
16.	Milinkušić Matija	Ljesovina	15	10	5
17.	Pavić Andrija	Bukovica	3	2	1
	Anton		11	10	1
	Franjo		4	3	1
	Juraj		18	11	7
	Živko		5	2	3
18.	Piuković Juraj	Repovica	5	4	1
19.	Pranić Božidar	Kostajnica	3	3	-
	Matija		7	3	4
	Tadija		6	4	2
20.	Rebić Ivan	Crni Vrh	7	5	2

21.	Sipić/Šipić Ivan	Kostajnica	6	5	1
22.	Šerić Ivan		9	7	2
23.	Tadić Franjo	Ljesovina	7	5	2
	Marko		6	3	3
24.	Ušinović Josip	Ljesovina	5	5	-
25.	Vedešković Ivan		3	3	-
26.	Vuletić Anton	Crni Vrh	5	4	1
27.	Živković Juraj	Višnjevica	8	6	2
	SVEGA		289	186	101

B) Lijevo strana Neretve(nahija Belgradžik)

28.	Azinović Anton	Zaslivlje	8	5	3
29.	Barić Stjepan	Zaslivlje	5	2	3
	Petar		7	6	1
30.	Gašić Gašpar	Zaslivlje	7	5	2
	Ivan		9	6	3
	Juraj		6	5	1
	Luka		10	5	5
	Nikola		7	4	3
	Stjepan		9	5	4
	Šimun		5	4	1
	Tomo		4	2	2
31.	Zovković Karlo	Zaslivlje	9	8	1
	Ivan		8	3	5
	SVEGA		94	62	34
	UKUPNO		383	248	135

Izvor: Mandić, D.: *CROATICATOLICI II*, 155-156

Od 26 rodova zabilježenih u *popisu katolika* iz 1743. godine, do *popisa katolika* iz 1768. godine, današnje područje općine Konjic napustile su obitelji iz deset slijedećih rodova: *Anđelići, Barišići, Čoje/Čoići, Gavrići, Kutići, Manovići, Mijatovići, Nuići, Rokšići i Šimunovići*, a zadržale se iz šesnaest slijedećih: *Bilojevići, Filipovići, Gašići, Krešići, Kujundžići, Lazići, Lažetići, Lučići, Mijići, Pavići, Piukovići, Pranići, Sipići/Šipići, Tadići, Vedeškovići i Živkovići*.

Između dva *popisa katolika*, doselilo se 17 novih obitelji iz slijedećih 12 rodova: *Arapi/Arapovići, Azine/Azinone/Azinovići, Barići, Čamiševići, Gluharići, Golemc, Jeinići, Milinkušići, Rebići, Šerići, Ušinovići, Vuletići i Zovkovići/ Zovke*, pa je zabilježeno ukupno 37 porodica iz 29 rodova.

Iz toga izvještaja, moglo se je utvrditi slijedeće:

a) Da je bilo je ukupno 39 obitelji s 383 duše iz 29 rodova, od kojih na lijevo strani Neretve u nahiji *bosanska Neretva* Kliškog sandžaka 39 s 29 obitelji, te 130 katolika i jednim samcem, a na lijevoj u nahiji Belgradžik

(Hercegovački sandžak), samo jedan rod s pet obitelji i 33 duše.

b) Da su na desnoj strani Neretve bile nastanjene porodice iz slijedećih rodovi: *Arapi*, *Azinovići*, *Barići*, *Bilojevići*, *Čamiševići*, *Filipovići*, *Gašići*, *Gluharići*, *Golemci*, *Jeinići*, *Krešići*, *Kujundžići*, *Lazići*, *Lažetići*,⁷⁴ *Lučići*, *Mijići*, *Milinkušići*, *Pavići*, *Piukovići*, *Pranići*, *Rebići*, *Sipići*/*Šipići*, *Šerići*, *Tadići*, *Ušinovići*, *Vedeškovići*, *Zovkovići* i *Živkovići*. Porodice iz ovih rodova bile su nastanjene samo u šest sela: Bukovica, Kostajnica, Ljesovina, Pokojište, Raotići, Repovica i Višnjevica, te u kasabi Konjic/Neretva.

c) Da su na lijevoj strani Neretve u selu Zaslavlje, bile nastanjene obitelji iz roda *Gašića*.

Pouzđano se može prihvatiti da su svi novi rodovi doseljenički.

Podrobnim provjeravanjem upisanih spomenicima, u historiografskoj i drugoj literaturi, a napose u nazivlju naseljenih mjesta iz 1910.⁷⁵ i 1991.⁷⁶ godine, osim u jendom slučaju (*Anđelići*), nije se nedvojbeno moglo utvrditi da su od Osmanlija zatečeni, budući da su za svaki od njih postajale obadvije mogućnosti. Sve, ipak, upućuje, na okolnost da se radi o doseljeničkim rodovima i da su, zaista, do početka XVII stoljeća, napustili svoja ognjišta i prebjegli na kreševsku stranu ili Osmanskom carstvu susjedne katoličke zemlje. Dostupni pisani spomenici, također, nisu mogli potvrditi da li je među ovim prvim doseljeničkim rodovima bilo i starosjedilačkih povratničkih. To bi se donekle, moglo prihvatiti za porodice iz onih rodova čija su vjerovatna ishodišta bila u upravnoj župi Kreševo (današnje područje općine Kreševo i dijela općine Kiseljak). Većina od njih porijeklom je iz ishodišnog roda ili kasnijim odvajanjem. U te rodove spadaju: *Bilojevići* (iz sela Bjelovci, koje je vremenom ijekavizirano i nešto izmijenjeno), *Kujundžići* (starosjedilački rod u nahiji Kreševo), *Pavići* (iz istoimenog zaseoka sela Bukva, Kreševo, po kojima je naziv dobilo nestalo mjesto u, također, nestalom zaseoku Bukve sela Solakova Kula, izv. Sela, Konjic),

U rodove za koje je utvrđeno ili se osnovano može pretpostaviti da su doseljeni iz drugih dijelova Bosanskog i Hercegovačkog sandžaka, spadaju: *Barišići* (iz nestalog zaseoka Barišića Mahala, sela Studenci, Ljubuški), *Filipovići* (iz istoimenog zaseoka sela Kašce, Ljubuški ili iz ranijeg sela Gradac, danas Krehin Gradac, Čitluk), *Gašići* (iz zaseoka Margete sela Slipčevići, Mostar), *Gavrići* (iz zaseoka Gavrani, ranije Gavran Mahala, sela

74 Kasnije su zamjenom u prezimenu slova *a* slovom *o* postali *Ložetići*.

75 ZVBiH, SO: Riječnik naseljenih mjesta u bosni i hercegovini.

76 SRBiH, RZS, Sistematski spisak naseljenih mjesta sa dijelovima naseljenih mjesta (po opštinama), SR BiH, Stanje političko-teritorijalne podjele 1.1 1991. godine.

Vitina, Ljubuški), *Krešići* (iz istoimenog zaseoka sela Goranci, Mostar), *Lazići* (iz nestalog zaseoka Lazine sela Trebižat, Čapljina), *Lažetići* (iz nestalih zaseoka Lažete i sela Zavelim, izv. Županj Potok, Županjac, Duvno, danas Tomislavgrad), *Lučići* (iz nestalog istoimenog zaseoka sela Proslap, Prozor), *Nuići* (iz sela Drinovci, Grude, gdje im je bila matica ili iz jednog od zaseoka Nuići sela Miletina ili Proboj (Ljubuški), *Pranjići* (iz nestalog zaseoka Pranjići sela Studenci, Ljubuški), *Rokšići* (iz nestalog zaseoka Rokov Do sela Klobuk, Ljubuški), *Tadići* (iz istoimenog zaseoka sela Vrde, Posušje), *Vedeškovići* (iz sela Vedašić, Tomislavgrad).

U rodove, za koje se može pretpostaviti da su nastali odvajanjem od doseljenih do 1743. godine, spadaju: *Mijatovići* i *Mijići* (odvojak od *Bilojevića* iz sela Kostajnica), *Piukovići* (prezime nastalo od nadimka Jure *Jurića-Piukovića-Čamiša*, doseljenika iz sela Jasenjani na selo Repovica) i *Šimunovići* (odvojak od *Krešića* u selu Višnjevica).

U rodove, čija ishodišta nisu mogla biti utvrđena, spadaju: *Kutići* (samo pretpostavka da su odvojak nekog od rodova, možda *Gašića*, koji su se prvo nastanili u zaseoku Kutu, danas Kuta sela Zabrdje, Konjic, a zatim do 1743. godine preselili u kasabu Konjic/Neretva), a za *Čoiće*, *Manoviće* i *Šipiće*, ishodišta se nisu moglo utvrditi.

U samoj kasabi Neretva/Konjic, vjerovatno u njegoovom naselju Trešanica, uz *Kujundžiće*, bile su još i obitelji iz roda *Anđelići* i *Kutići*.

Iz dostupnih pisanih spomenika, osim možda izuzetno sporadičnih slučajeva, nema podataka o prihvatanju islama od strane katoličkog stanovništva.

To bi se, možda, moglo reći i za *Živkoviće* iz Raotića, koji su krajem XVIII stoljeća napustili to selo i naselili se u Bosnu, vjerovatno, na današnje područje općine Zenica gdje postoji selo *Živkovići*.

Vrlo je vjerovatno da ovakvih slučajeva ima još, ali su ostali nepoznati i čekaju da budu otkriveni.

Očito je, dakle, da do prvog doseljavanja katolika u selo Zaslavlje (hercegovačka Neretva) oko 1700. godine, na današnjem području općine Konjic nije bilo katoličkog stanovništva. Može se samo pretpostaviti da je među doseljenicima bilo I povratnika starosjedilaca, ali njihova rodovska prezimena, nažalost, nisu poznata.

U dostupnim osmanskim popisima, koji su nastali od druge polovine XV do kraja XVI stoljeća, nije bilo moguće razdvojiti katolike od pripadnika Crkve bosanske, Vlaha i Arbanasa, jer su i oni neposredno po doseljavanju bili teritorijalizirani i uvršteni u sloj nemuslimanskog zemljoradničkog stanovništva (*geberan-i*). Ali, da je to i bilo moguće, ne

bi bilo od velike pomoći, budući da su Osmanlije bilježili samo lična imena poreskih obveznika i njihovih očeva (rijetko i djeda), pa bi, s obzirom na veliki broj katoličkih narodnih imena, koja su istovjetna sa onim koja su nosili pripadnici Crkve bosanske, što opet ne bi dalo željeni rezultat.

Samostanska župa Konjic, koja je obuhvatala sva naselja na području bivše upravne župe bosanska Neretva, odnosno istoimene nahije, pod tim je nazivom prestala s radom nakon rušenja franjevačkog samostana u Konjicu 1524. godine, a naselja iz nahije bosanska *Neretva*, koja su bila u njenom sastavu, priključena su samostanskoj župi Kreševo. U ovoj su župi, naseljavanja katolika otpočele su u selu Zaslavlje oko 1720. godine, a o novonaseljenim stanovnicima na današnjem području općine Konjic, vođene su matične knjige u samostanskoj župi Kreševo tek od 1763. godine.

Tek nakon postupnog početka povratka katoličkog puka na današnje područje općine Konjic, koje je uslijedilo poslije Kralovačkog mira 1699. godine, za čitavo današnje područje općine Konjic (nahije bosanska Neretva, hercegovačka Neretva i Zagorje), osnovana je župa *Neretva* sa sjedištem u ranijem selu Lisovnja, danas Ljesovina, koja je ušla u sastav samostanske župe Kreševo. O ovoj župi raspolaže se podacima iz biskupskih izvještaja Sv. Kongregaciji za promičbu vjere na području Bosanske franjevačke vikarije, u čijem sastavu je bio i dio Hercegovine, bez dijela koji je bio pod jurisdikcijom Trebinjsko-mrkanjske biskupije.

Zabilježeni su pripadnici jednog katoličkog roda koji su se, između popisa katolika iz 1743. i 1768. godine, iz sela Slipčiči (Mostar), doselili na selo Repovicu s prezimenom *Arap*, koji su njegovim slaviziranjem kasnije postali *Arapović*. Na prvi pogled mogao bi se steći dojam da su etnički *Arap*i, koji su prihvatili katoličanstvo. Ova pretpostavka mora se odbaciti iz jednostavnog razloga što su se, u popisu katolika iz 1743. godine, u selu Slipčiči, gdje im je bila matica, prezivali *Petković*, a tek u drugom popisu iz 1768. godine *Arapović*. Na selu Repovica, u popisu katolika iz 1768. godine, zabilježeni su pod prezimenom *Arap*, jer su se, vjerovatno, pod tim prezimenom i doselili iz istoimenog zaseoka sela Slipčiči. Budući da su *Arapovići* bijele puti, plave kose i očiju, svaka pretpostavka, koja ih vezuje za etničke *Arape*, nema nikakvoig naučnog uporišta. Jedina osnovana pretpostavka je da su, možda, bili zemljoposjednici nekog zemljoposjednika koji je, vjerovatno, bio porijeklom etnički *Arap* i to nosio kao prezime,⁷⁷ a *Petkovići* uzeli njegovo prezime kao vlastito.

77 Slično je i sa rodnom *Cigići*, čije bi korijen prezime trebalo tražiti u nazivu za etničke *Cigane* ili nadimku *Cigo* za ljude tamne puti i kose. Ali, i oni su bijele puti, plave kose i očiju. Takav je bio i moj dragi prijatelj pokojni Šimun Cigić, veliki sportista i izvanredan enolog.

I kod katolika, kao i kod pravoslavnih, koji su bili zemljoposjednici, u položaju napoličara, a kasnije i kmetova, rodonačelnici potonjih rodova, iz raznih razloga, prihvatili su lična imena (*Halil/Halilovići/Alilovići*, *Mustafa/Mustapić*), nadimke (*Sivrija/Sivrić*), raznih titula (*beg/Begići*), položaja (*softa/Sopta*), etnonimicima (*Arap/Arap/Arapović*) i dr.

Do danas dostupni pisani spomenici potvrđuju da su se, nakon napuštanja Konjica i njegove okoline u XVI stoljeću, prvi katolici na današnje područje općine Konjic doselili na selo Zaslavlje (1720). Bili su to *Gašići*, koji su opdvojak od *Margetića*, a od njih su kasnije nastali odvojci: *Anđelići*, *Banovići*, *Erge*, *Ivančići*, *Kolari*, *Providuri*, kasnije *Praviduri* i *Šimunovići*. Ovo je ujedno bila i prva pojava katolika na lijevoj strani rijeke Neretve, gdje prije toga nisu zabilježeni, budući da je to područje bilo naseljeno isključivo pripadnicima Crkve bosanske.

NASELJAVANJE KATOLIKA SA PODRUČJA AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE I ALBANIJE

Provodeći politiku preseljavanja neslavenskog stanovništva u slavenske zemlje, Austro-Ugarska monarhija je u Bosnu i Hercegovinu naseljavala narode iz brojnih zemalja.⁷⁸ Na današnje područje općine Konjic naselili su se Italijani iz oblasti Južnog Tirola (njem. Sudtirol/ital. Alto Adige) pokrajine Tirol-Voralberg u položaju kmetova muslimanskih zemljoposjednika. Prva se iz mjesta Mesolobardo/ Mezolobardo (Trento) nastanila udovica Elizabeta (Elizabet) Osti sa svojom porodicom u selo Čelebići. Pošto je dobro prihvaćena, za njom je krajem oktobra 1883. godine stigla grupa od 24 obitelji sa 143 člana, a do kraja godine još četiri obitelji s 18 članova odnosno ukupno 28 porodica sa 161 članom. Neki od njih nisu se dobro snašli, pa je u ljeto 1884. godine 16 obitelji napustilo kmetska selišta, a na proljeće 1885. godine još pet. Tako se u Južni Tirol vratila ukupno 21 obitelj. Na današnjem području općine Konjic ostalo je svega osam italijanskih obitelji: jedna koja je doseljena 1882. godine i sedam koje su doselejene 1883. godine. Od njih je šest bilo kmetovskih i dvije obrtničke (grad Konjic i Čelebići). Ostale su slijedeće obitelji: *Baticelli* (Gorani), od kojih je jedan odvojak 1905. godine uzeo prezime *Talijanac*, *Colombini* (grad Konjic) *Gelmi*/ hrv. Dželmi (Čelebići) i *Stenick*/hrv. *Stenek* (Ivan). Gostioničar Aldo Colombini zatvorio je radnju i 1918. napustio Konjic, *Gelmi* je otišao ranije, a Osti su prodali kmetsko selište, čiji su vlasnici postali 1935. godine i preselili se u Ilijaš. Tako su na

78 O tome podrbonije vidjeti u knjizi Jusfa Mulića i ostalih: *KONJIC3*, 54-55.

današnjem području općine Konjic do danas zadržali samo Baticelli/hrv. Batićeli, kao njihovo odvojak *Talijanci* i Steneci.⁷⁹

Značajnu skupinu katolika činili su zaposelnici na Bosansko-hercegovačkim željeznicama i to uglavnom stručno osoblje (prometnici, telegrafisti, mašinovođe, vozovođe, bravari i dr.) i u drugim državnim službama (uprava, žandarmerija, finansi i dr.) ili privatnim poslovima (uglavnom pilaneri, trgovci i ugostitelji). Oni su bili nastanjeni isključivo u gradu Konjicu, te u Lisičićima, Podorašcu i Bradini. Bilo zbog odseljenja u druga mjesta službovanja ili zbog izumrlosti, više ih nema na današnjem području općine Konjic.⁸⁰

Koristeći se podacima preuzetim iz matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih, koje su pisane na latinskom jeziku raznim, ponekad i dosta nečitkim rukopisima, u manjem broju slučajeva nije bilo moguće tačno isčitati ono što je zapisano, pa su pri tome, vjerovatno, učinjene i neke greške.

Zbog nedostatka podataka za župu Neretva sa sjedištem u Podhumu, poslije 1829. godine, nije bilo moguće slijediti tijek doseljavanja u naselja koja su joj pripadala, jer je time bio prekinut vremenski slijed.

Uz rizik da se poćini i manja greška, podaci o mjestima naseljavanja rodova nakon godina u kojima su zabilježeni u matičnim knjigama, preuzeti su iz jednog popisa katolika u župi Podhum za vremenski period 1894-1900. godine. Pretpostavka je bila da su se, u velikom broju slučajeva, doseljavanja odigrala i prije 1894. godine.

Pošto se u svim slučajevimnije nije moglo utvrditi u kojem dijelu godine je naseljavanje izvršeno, svi slučajevi u kojima se javlja ta godina, upisani su kao da su se odigrali u vrijeme osmanske vladavine.

Nakon početka doseljavanja obitelji iz pojedinih katolićkih rodova na današnje područje općine Konjic, koje je, vjerovatno, otpočelo oko od 1720. godine, s manjim greškama bilo je moguće utvrditi njegov tijek po godinama doseljavanja i mjestima naseljavanja. Pri tome je značajno napomenuti da su vjerodostojni podaci o ishodištu za naselja prve godine doseljavanja naznaćene u zagradi, dok su doseljavanja u ostala naselja po godinama mogla, također, biti iz istog ishodišta ili je do njih došlo

79 O tome detaljnije vidjeti u knjizi Jusufa Mulića i ostalih: *KONJIC* 3, 54- 60.

80 Na početku austro-ugarske vladavine, u Konjic se kao samac Albanez doselio trgovac Petar Dika (Dicca). Oženio se Marijom, kćerkom pilanera i trgovca Gašpara Ivančića iz Podorašća, porijekolom iz Gorskog kotara, ali u braku nisu imali djece. Dika je 1945. sav imetak ostavio državi u zamjenu za putovnicu kojim je otputovao u Mozambik na plantaže što što mu ih je darovao brat. Umro je u Madridu 1969. godine. Prema kazivanju Pašana Karića, kad je jednom njegov otac došao u Dolinu trgovinu s jednim od sinova, ponudio mu je bogatstvo da mu dozvoli posvojenje. Stari Karić mu je odgovorio da on nema toga bogatstva.

preseljavanjem prvonaseljenih. Ukoliko su se doseljavanja odigrala nakon austro-ugarske okupacije, a uz to nisu navedene godine doseljavanja, stavljena je naznaka *kasnije*.

Može se samo pretpostaviti da je među dosljenim rodovima bilo i starosjedilačkih, napose onih koji su se doselili sa područja izvan vlasti Osmanlija.

Budući da nakon popisa katolika iz 1743. i 1768. godine nije objavljen nijedan popis s imenima rodova i kućedomaćina obitelji, jedini oslonac bile su matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih.

Zbog vremenske nepovezanosti matičnih knjiga u pojedinim kapelanijama i župama, od njihovog osnivanja do kraja osmanske vladavine, u svim slučajevima nije bilo moguće utvrditi godine doseljavanja. Tako se pouzdano zna da su se prvi katolici u Župu Konjičku (Glavatičevo) počeli doseljavati od 1720. godine, a podaci o njima do 1882. godine nalaze se u matičnim knjigama župe Konjic. Između dvije mogućnosti: da se sela u kojima su se katolici nastanjivali uopće ne spomenu ili da se počini vremenska greška, izabrana je prva. Jedno su izostavljena u slučajevima gdje o njima nema pomena prije 1901. godine.

Oslanjajući se na dva prva poimenična popisa katolika katoličkog puka na današnjem području općine Konjic iz 1743. i 1768., te na matične knjige župa Kreševo, kapelanije I župe Podhum, kapelanije i župe Solakova Kula, kapelanije i župe Zaslavlje, te župa Konjic i Razići, upisima vlasništva ili kmetstva u zemljišne knjiga Katastarske uprave općine Konjic, koje je obavio Ilija Rozić, te podataka iz rezultata istraživanja Nikole Mandića i Jevte Dedijera o ishodištima doseljenika na današnje područje općine Konjic, u vrijeme osmanske i austro-ugarske vladavine, bilo je moguće sastaviti popis katoličkih rodova na današnjem području općine Konjic po naseljima i godinama doseljavanja u njih od oko 1720. godine do kraja austro-ugarske vladavine. Navedene godine u zagradama treba shvatiti kao granične u smislu da je doseljavanje obavljeno najkasnije do te godine, a samo u malom broju slučajeva i nepsoredno nakon toga. I pored velikih napora da se to ostvari, za veliki broj rodova, ukoliko nisu izvedeni iz doseljenih, nije bilo moguće utvrditi njihova ishodišta. Ako su kao ishodišta rodova navedeni zaseoci i sela, onda se sigurnim mogu smatrati samo za prvonavedeni ili navedene u istoj godini; dok su kao ishodišta rodova u ostalim zaseocima i selima mogla biti i prvonaseljena. Radi lakšeg snalaženja u današnjem vremenu, sva su naselja i općine u kojima se nalaze, navedena prema stanju iz 2004. godine, ali su kod naselja, ukoliko ih je bilo, navedeni i izvorni nazivi. Ovdje nije navođena genealogija pojedinih

rododva, nego samo matice, rodovi od kojih su odvojci i ishodišta iz kojih su se doselili na današnje područje općine Konjic.⁸¹

Kod isčitavanja podataka o doseljenim rodovima, treba imati u vidu slijedeće činjenice:

a) Da uvijek nije bilo moguće pobliže utvrditi ishodišta doseljenika. Za one rodove čija su ishodišta bila poznata, ona su bez ikakve ograde i navođena, za neka uz ogradu *vjerovatno*, a za ostala bez ikakvog navoda. U ovom posljednjem slučaju treba imati u vidu da su bila moguća i raseljavanja iz prvonaseljenih u ostala naselja

b) Da uvijek nije bilo moguće utvrditi pobližu godinu doseljavanja, napose onih koja su se odigrala prije početka vođenja matičnih knjiga. Ukoliko su se mogle utvrditi tačne godina doseljavanja, one su kao takve i navođene, a za one koji su se u matičnim knjigama prvi put javljale s onakom *prije*.

c) Da se, pored sela na području Bijelog Polja (Mostar) i Brotnjo (Čitluk i Mostar), kao značajnija ishodišta doseljenika javljaju sela Raška Gora i Goranci (Mostar) sa svojim zaseocima. Oni bi se, u neku ruku, mogli smatrati nekim sabirnim središtima iz kojih su se obitelji brojnih rodova naseljavale na današnja područja općina Konjic, Jablanica i Rama, a zatim dublje u Bosnu.

d) Da doseljavanja u prijelomnoj 1878. godini nisu uvijek mogla biti razdvojena na podperiode do kraja osmanske vladavine i nakon austro-ugarskog zaposjedanja, iz jednostavnog razloga što se u svim slučajevima nije moglo utvrditi kada su koja naselja bila zaposjednuta.

e) Radi lakšeg snalaženja u današnjem vremenu, pregled rodova po ishodištima doseljavanja i odredištima naseljavanja, navedeni su onako kako se danas službeno nazivaju, ali su u uvodu dati i njihovi izvorni nazivi odnosno onakvi kakvi su zabilježeni u popisima katolika i u matičnim knjigama.

f) Ukoliko se radi o današnjim zaseocima, koji su u to vrijeme mogli biti i sela, pored njihovih naziva stavljena je crtica, a iza nje naziv sela kojemu danas pripadaju.

Ovdje su navođene sve pojedinosti vezane za podrijetlo rodova, čiji su se pripadnici doselili na današnje područje općine Konjic, do kojih se moglo doći. Iako su i podaci o rodonačelnicima pojedinih rodova i njihovom potmstvu do kraja osmanske vladavine, također, preuzeti iz

81 Za jedan broj rodova podatke je dao Nikola Mandić u knjizi *Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Konjicu i okolici (PODHRVATROD)*. Ovdje treba učiniti jednu značajnu opasku, koja se odnosi na katoličke rodove. Iz navoda o njihovim ishodištima, vidi se da su svi od kraja XVII ili početka XVIII stoljeća došljeni, što znači da se ne mogu smatrati starosjedilačkim.

matičnih knjiga i bili raspoloživi. Za manji broj rodova, od onoga koji je ovdje uvršten,⁸² potpunije ili djelimične podatke o tome, do kojih se iz matičnih knjiga moglo doći, Nikola Mandić je donio u knjizi *Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Konjicu i okoliici*, pa ih je tu moguće pronaći.

Kod stareničkih katoličkih rodova, poznate godine doseljavanja stavljane su u zagradu, u značenju da se tada prvi put javljaju u matičnim knjigama. To, zacijelo, znači da su se mogli doseliti i ranije. Ukoliko se iz matičnih knjiga nije moglo utvrditi vrijeme doseljenja pripadnika nekih rodova u određena mjesta u vrijeme austro-ugarske vladavine, stavljana je oznaka *kasnije*.

PRAVOSLAVNI

Podaci o prisustvu pravoslavnih rodova na današnjem području opštine Konjic, koji su preuzeti iz pouzdanih pisanih spomenika, ukazuju na okolnost da su se, uglavnom pod svojim prezimenima, počeli doseljavati tek od druge polovine XVIII vijeka i to prvo na lijevu stranu Neretve, a tek nakon toga i na desnu. Broj doseljenih domaćinstava pravoslavnih rodova do kraja osmanske vladavine, bio je vrlo skroman u odnosu na broj doseljenih domaćinstava Vlaha i Arbanasa na početku osmanske vlasti.

Kod doseljavanja pravoslavnih rodova, ukoliko je iz nekih izvora godina doseljavanja poznata, stavljana je u zagradu ili međuvirijeme u godinama doseljavanja. Kod onih rodova, za koje su podaci o godinama doseljavanja preuzeti iz Domovnog protokola, koji sadrži podatke od kraja 19o1. do kraja 19o6. godine, u zagrade su stavljane 19o2. godina, što znbači da je doseljavanje obavljeno ranije, odnosno 19o6. godina s oznakm *nakon*, što znači da je doseljavanje obavljeno nakon te godine. Ima samo nekoliko slučajeva u kojima su u Domovnom protokolu ili u drugim izvorima uneseni i pobliži nadenvci ili godine doseljavanja, pa su kao takvi i preuzeti.

82 Poređenjem rodova iz navedene knjige i onih koji su dati u ovom pregledu, neminovno se dolazi do zaključka da je Nikoli Mandiću promaklo izvršiti uvid u sve matične knjige samostanske župe Kreševo, dok u matične knjige kapelanije Zaslavlje (1837-1798) nije izvršen nikakav uvid. One se čuvaju u Župnom uredu konjičke župe Sv. Ivana Krstitelja.

CIGANI

O prisustvu Cigana u konjičkom kraju postoji nekoliko izvora. U popisu Hercegovačkog sandžaka iz 1477. godine u selu Jošanica naveden je Vukač sin Ciganina.⁸³

Prvi izvor su toponimi, hidronimi i drugi geografske odrednice.⁸⁴ U području Seonice nalazi se mjesto koji se zove Ciganski potok. Ovo je potvrdio i Jefto Dedijer.⁸⁵

Muhamed Mujić u svojoj studiji o Ciganima navodi da je prilikom popisa Cigana u Bosanskom vilajetu 1865. i u kazi Sa Neretvom Konjic bilo Cigana.⁸⁶

Prema rezultatima popisa muških glava u kazi Neretva 1850/1851. bilo je 58, a u kazi Konjic 1863. godine 40 odnosno ukupno 98 muških glava Cigana, isključivo muslimanske vjeroispovjesti.⁸⁷

Danas ih imamo samo nekoliko potomaka iz tri roda u zaseoku Zavratnice sela Kvalupi i u selu Čelebići, te jedna udovica iz četvrtog roda u selu Podorošac.

83 Izvorni popis, 97a: *ALIČIĆ*, 239.

84 Geodetski snimak konjičkog sreza iz 1882. godine, sekcija Seonica.

85 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*.

86 Mujić, M.: *Položaj cigana u jugoslovenskim zemljama*, 170-171

87 Podaci preuzeti iz Priloga 2.

VI

**IZVORNA RODOVSKA PREZIMENA
I NJIHOVO OBLIKOVANJE U KONAČNA**

Među rodovima u okviru sve tri vjeroispovijesti, najveći broj je izvornih prezimena, odnosno onih koja su zatečena u trenutku osmanskog zaposjednja, ali i veliki broj albanskih, bilo da se radi o Arbanasima koji su pripadali stočarskim nomadskim plemenima iz predosmanskog perioda (pravoslavni i katolici) ili islužanim osmanskim vojnicima Arbanasima, koji su se nastanjivali na današnjem području općine Konjic (muslimani).

Ima manji broj rodova o kojima, osim navoda prezimena u prvim osmanskim popisima, nisu zabilježeni nikakvi podaci ni ujednom pisanom spomneiku ni u literaturi. Očito se rado o rodovima koji su u vrijeme osmanske vladavine nakon prihvatanja islama promijenili svoje prezime, jer to katolički rodovi na današnjem području Konjica nisu činili ili se bar za to ne zna, a možda su se pod tim prezimenima u vrijeme osmanske vladavine negdje odselili ili su izumrli. Od nekih su ostali nazivi ranijih naselja (danas zaseoka ili sela). To je slučaj sa današnjim zaseokom Draičevići⁸⁸ sela Kruščica. u kojemu odavno nema stanovnika s istim prezimenom. To, zacijelo, upućuje na prisustvo nekog roda koji je davno izumro.

U predosmansko vrijeme, rodovska prezimena pripadnika svih vjerskih i etničkih zajednica pisana sa nastavkom *ić*, koja će sa dolaskom Osmanlija nestati, jer su u njihovim popisima poreskih obveznika nemuslimana upisivana samo njihova lična imena i lična imena njihovih očeva (u vrlo rijetkim slučajevima i djedova), a muslimana njihova muslimanska lična imena i kod novih muslimana osobna imena njihovih nemuslimanskih očeva, a za njihovu djecu muslimanska imena njihovih očeva.

Budući da su, osim strogo svetačkih kod katolika, pripadnici Crkve bosanske i katolici u najvećem broju slučajeva imali ista osobna imena, čiju su glavninu, također, nosili Vlasi, Arbanasi i Cigani, to predupređuje mogućnost utvrđivanje pripadnosti stanovnika pojedinim nemuslimanskim vjerskim i etničkim zajednicama.

⁸⁸ Etimologijsko značenje riječi korijena *drai*, mogao bi biti samo njemački (*drei*), što zači tri ili u širem značenju trećerazredni.

U rijetkim slučajevima, za posjednike napuštenih baština ili vlasnike (tur. *mulk*) vinograda, koji su dodijeljivani pojedincima ili stanovnicima sela pod tapiju s pravom posjeda odnosno držanja (*hakk-i tesarruf*), navođena su samo lična imena (Franko) i, ponegdje, uz njihova lična imena i prezimena (Mirča sin Krase, Ivan sin Mirče).

Rodovska prezimena u svim vjeroispovijestima raznog su porijekla:⁸⁹ po *patronimicima*⁹⁰ (Muhamedović, Slavković, Todorović): po *matronimici*⁹¹ (Fatić, Anić, Marić): po *horonimicima*⁹² (Popovac, Primorac, Bošnjak, Hero, Humo): *toponimici* (Grabovac, Jelovac, Šipovac): po *etnikonimicima* (stanovnici mjesta), odnosno *autoponimicmai* (doseljenici iz toga mjesta): po *etnonimicima* (Arap/Arapović, kod muslimana, Arnaut/Arnautović, kod muslimana i pravoslavnih, Cigo/Cigić, kod muslimana, Vlah/Vlahović/Vlašić, kod katoila i pravoslavnih, Mađar, Misirlija/Misirlić, Turk/Turković): po *zanimanjima* (Baždar/Baždarević, Čurčić, Dugandžić, Dunžerović, Kasap/Kasapović, Kazaz/Kazazović, Kolar/Kolarević, Kovač/Kovačević, Kujunmdžić/hrv. Kujundžić, Lončar, Meštrović, Mutapčić/Mutapčija, Pilavdžić, Sitar, Stupar, Sudar/Sudarević/Sudarušić, Tabak/Tabaković, Terzić, Zdilar): po *nazivima država ili državina*: (Bosanac, Erceg, Herceg, Grk): po *svćenikčkim ljestvicaama* (Hatibović, Hodžić, Imamović, Mujezinović, Vaizović/Vajzović, kod muslimana, Kaluđerčić, Protić, Popović, kod pravoslavnih, Biskupić i Župić, kod katolika): po *rodbinskim vezama* (Adžović, Daidžić/Dajdžić, Babić, Dedić, Hasandedić): po *dolasku ženika u kućanstvo svoje supruge* (Domazet/Domazetović): po *nazivima biljaka* (Bukva, Drače: Koprivica, Paradžik, Zelenika): po *nazivima životinja* (Čavar, Čuk, Đogić, Guska, Pjevac, Purić, Kaleb, Kozić, Macan/Macanović, Spužević, Škobić, Zec/Zečević): po *nazivima pića* (Bevanda, Kafedžić, Kahvo): po *nazivima jela* (Pilav/Pilavdžić, Pitić): po *nazivima mliječnih proizvoda i prerađevina* (Kajmaković, Masleša, Maslo, Mlikota, Skorupan, Surutka), po *nazivima oružja i strijeljiva* (Čamaga, Džeba/Džebić, Korda/Kordić, Kustura/Kusturica, Toljagić, Tufek/Tufekdžić): po *nazivima odjeće* (Čevra, Čoja, Čarapina): po *nazivima upotrebnih predmete* (/H/ Arar, Čutura, Čupina, Kavelj, Stapić/Staparić, Stupić/Stuparić): po *nazivima za dijelove ljudskog i životinjsko*

89 Čitaoc, koji se žele detaljnije upoznati s panološkim, morfološkim i proizvodijskim značajkama, te motivacijom i tvorbenim značajkama prezimena, upućujem na knjige Milana Nosića: *Prezimana zapadne Hercegovine*, 23-169 i Petra Šimunovića: *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*.

90 Prezimana nastala po vlastitim imenima očeva i djedova.

91 Prezimana nastala po ličnim imenima majki i baka.

92 *Horonom* je naziv mjesta ili zemlje, a *horonik* prezime nastalo po horonimu.

tijela (Badžak, Krilić, Pandža): po *nazivima za tjelesne nedostatke* (Barak/Baraković, Brkan, Brkić, Čelić, Čosić, Čolak/Čolaković, Čolić, Čorić, Džajić, Kolak/Kolaković, Lojpur: Šantić, Topalović, Topić), po *boji kože i kose* (Čustović, Čećez, Drljo/Drljić, Drljević, Gadžo/Gadžić, Galić, Livaja/Livajić, Šilić, Škoro, Šunje/Šunjić): po *patronimskim nadimcima udatih žena*, koji proizlaze iz prezimena muževa (Bilušić, Glibušić, Karlušić): po (Čarapina, Čupina, Kozina, Ovčina): po *deminutivima* (Koprivica, Sjekirica): po *hipokoristicima* (Brkan/Brkić, Čelić, Čorić, Džajić, Šunjić).

Najveći broj prezimena pripadnika Crkve bosanske završavao se nastavkom *ić*, ali je bilo i onih koja su glasila i po ličnom imenu rodonačelnika u prvom licu jednine: *Borovina, Crnčan, Crvenac, Gadara, Kovač* i dr.

Pripadnici Crkve bosanske imali su dva prezimena: *rodovska* (Desisalić, Kosača) i *patronimička* (Butko-Butković, Vuk⁹³-Vukić, Radivoj-Radivojević), a katolici i pravoslavni ona koja su nastajala po većem broju izvora, s brojnim odvojcima, sve do njihovog ustaljivanja u XX stoljeću.

Kod pripadnika Crkve bosanske, rodovska prezimena bila su postojana, ali su se rijetko koristila, osim kod vladarskih rodova. Porodična prezimena nastajala su po vlastitim imenima rodonačelnika i bila su promjenljiva: Vuk *Radivojević*, otac Radivoj Priljubović, djed Priljub Radinović, pradjed Radin Butković itd. Zbog toga je kod njih utvrđivanje međusobne rodbinske povezanosti moguće samo ako se pođe od posljednjeg pripadnika roda.

Pripadnici velikog broja rodova koji su bili pripadnici Crkve bosanske, svoja su nova muslimanska prezimena slavizirali dodavanjem nastavka *ić* ili *ja* (Ahmić, Pirija, Sivrija).

Kod katolika i pravoslavnih, prezimena slavenskog porijekla, kod većeg broja rodova, također, završavala su nastavkom *ić* (Zovković, Zovkić), ali je bilo i onih koja su glasila u prvom licu jednine (*Ivić, Iveza*). Za katolike je osobeno što su, počev od XVIII stoljeća, veći broj rodovskih prezimena deslavizirali oduzimanjem slavenskog nastavak *ić* (Džebić-Džeba, Zovković/Zovkić-Zovko), a kod pravoslavnih što su ih slavizirali dodavanjem nastavka *ić* (Šaran-Šaranović, Šinik-Šiniković) Pri tome nije poštovano ishodišno značenje imena. Tako, na primjer, kod katolika *Mlikotići* su postajali *Mlikote*, iako prvi nadimak može i da znači *veliki mlikar/mljekar*, a *Mlikotić mali mlikar/mljekar*.

Jedan broj zatečenih rodovskih prezimena u okviru sve tri

⁹³ Vuk je najproduktivnije profilaktičke imenske osnove, osobito u bosanskoj i dinarskoj antroponomiji.

vjeroispovijesti, preveden je na orijentalne jezike: Anđelić u Melekić (bos. *anđeo*/ tur. *melek*): Gvozdenović (bos., srp. *gvožđe*) u Demirdžić/ Demirović (tur. *demir*), Rajković (bos., hrv., srp. *raj*) u Dženić (tur. *cenet*) i Firdus (per. *firdus*), Sokolović (bos. i srp. *soko*, hrv. *sokol*) u Dogandžić (tur. *dogan*), Vuković (bos., hrv. srp. *vuk*) u Kurt/Kurtović (vuk/ tur. *kurd*, bos, hrv. i srp. *kurt*) i dr.⁹⁴

Kod katolika, a vjerovatno i kod muslimana s istim prezimenom, bilo je više od jednog roda. Kod muslimana, čija su prezimena toponomastička, bez dvoumlja, moglo se je utvrditi da pripadaju jednom te istom rodu, a ukoliko su bili naseljeni u međusobno udaljenim naseljima, napose na bosanskoj i hercegovačkoj strani Neretve, moglo se je samo pretpostaviti da nisu u krvnom srodstvu. U slučajevima više od jednog roda s istim prezimenom kod katolika (*Božići*, *Gašići*, *Nikolići* i dr.), a različitog porijekla, prihvaćena je naznaka: *Dva su ili tri su roda*, (na primjer, *Andrića*), kako izvan područja općine Konjic, tako i na njenom području.

Za sva rodovska prezimena, dato je tumačenje njihovog etimološkog značenja. Budući da u svim slučajevima jedno opredjeljenje nije moglo biti sa sigurnošću prihvaćeno, data je više od jedne osnove od koje su mogla nastati.

MUSLIMANI

Za razliku od nemuslimana (katolika i pravoslavaca), kod kojih su prezimena nastala po narodnim i svetačkim imenima ili nekim drugim obilježjima, čije etimologijsko značenje u najvećem broju slučajeva proizlazi iz njih samih, muslimanska prezimena nastala su od narodnih arapskih, perzijskih i turskih ličnih imena, svetačkih ličnih imena, ali i brojnih drugih značenja. Zbog toga su kod njih etimologijska značenja prezimena i objašnjena.⁹⁵ U znatnom broju slučajeva i uz pomoć predanja, također, i pretpostavke o mogućim osnovama njihovog nastanka.

Ukoliko se ne radi o rodovskim prezimenima čije etimologijsko značenje ima slavenske korijene, bilo je osnovano pretpostaviti da se radi o nemuslimanima koje su Osmanlije zatekli, ali koji nisu mijenjali svoja izvorna rodovska prezimena (*Kovačić*, *Sokolović* i dr.).

U okrviru pripadnika islamske vjeroispovijesti (muslimani), manji broj rodovskih prezimena je turciziran (*Vuković-Kurt*, *Gvozdenović*-

94 O tome detaljnije vidjeti u radu Seida Traljića:

95 U tome su kao osnovna pomagala poslužile knjižica Ibraima Kemure: *Muslimanska imena i njihova značenja*; Murisa Idrizovića, Abdulaha Jesenkovića i Vladmira Knora: *Rječnik stranih riječi*; i tursko-bosanski rječnici.

Demirović, Sokolović-Dogamdžić/Dogandžija i dr.),⁹⁶ a veći broj napušteni i prihvaćena rodovska prezimena s turskim, arapskim i perzijskim korjenima, od kojih glavniunu čine vlastita imena (Mustafa, Šahin) ili imena božjeg poslanika (Muhammed, tur. Mehmed) i halifa (Alija, Omer).

KATOLICI

I kod katolika na današnjem području općine Konjic bilo je prezimena po patronimicima, djedonimicima, ali za razliku od muslimana, kod kojih su izuzetno rijetka, i po matronimicima i babanimicima (Anđelija (Anđa)-Anđelići, Biljuša-Biljušići, Jela-Jelići, Mara-Marići, Roza-Rozići, Stana-Stanići itd.).

Kod katolika je osobeno to što su se rodovska prezimena dugo obrazovala. Najveći broj njih nastao je odvajanjem od matičnih rodova, s novim prezimenima. U tom previranju bilo je i nekoliko slučajeva trojnih prezimena:

Margetići-Kapići-Šimunovići

Margetići-Šimunovići-Kapići

Šimunovići-Kapići-Margetići

Rašići-Margetići-Šimunovići

Međutim, daleko najveći broj rodovskih prezimena nastao je odvajanjem iz dvojnih, koja su, također, u najvećem broju slučajeva, mijenjala redosljed, a zatim bi po jedno od njih otpadalo da se dobije novo, kao konačno. Pri tome je bilo slučajeva izmjene redoslijeda pojedinih prezimena:

Gašić-Anđelić u Anđelić-Gašić i, na kraju, samo Anđelić

Grgić-Šagoljević u Grgić-Šagolj, zatim u Šagolj-Grgići, na kraju, samo Šagolj.

Ono što je posebno važno istaknuti, jeste činjenica da je od početka XIX stoljeća, kod značajnog broja rodova, došlo do deslavizacije prezimena, odbacivanjem iz njih dodatka *ić*:

Ararovići-Ararari

Bacići-Bace

Čolukićir-Čorluke

Džebići-Džebe

Zovkovići-Zovkići-Zovke⁹⁷ i dr..

Zabilježeno je i nekoliko slučajeva slaviciziranja izvornih ili već

⁹⁶ O tome podrobnije vidjeti u radu Seida Traljića: *O našim prezimenima*.

⁹⁷ Kod ovoga roda i danas postoje dva od tri oblika prezimena: *Zovkić* i *Zovko*.

deslaviziranih prezimena, dodavanja nastavka *ić*:

Čelani-Čelanovići
Kolari-Kolarevići
Sliške-Sliškovići,
Trlini-Trlinovići i dr.

U nekim slučajevima prezimena su pisana i iskrivljeno, zamjenom jednoglasnih vokala dvoglasnim:

Golemac-Goljemac
Pinušić-Pinjušić
Pranić-Pranjić
Šilić-Šiljić
Trlin- Trljin
Vrankići-Vranjkić i dr.

Bilo je i slučajeva zamjene samoglasnika *i* sluglasnikom *jota*: Raići-Rajići i tvrdog glasa *če*, mekim *će*: *Raići-Raići*.

Današnje područje općine Konjic, osobeno je iz dva razloga: prvo, što ninajednom užem teritorijalno-administrativnom području u Bosni i Hercegovini, nije prisutan tako veliki broj rodovskih katoličkih prezimena i

drugo, što ninajednom od tih područja nije nastao tako veliki broj novih rodova s istim prezimenima, koji su nastali kao odvojci od jednog i većeg broja rodova:

Andrići, izvorni i nastali kao odvojci od Barića i Mijića:

Antunovići, nastali kao odvojci od Arapovića, Matića i Pavića

Tako su uz istoimene izvorne, kao odvojci od drugih nastajali novi rodovi, koji s njima nisu bili niuakakvom krvnom srodstvu.

Ovo grananje rodova prestalo je početkom XX stoljeća i oni se od tada mogu smatrati postojanim.

I na današnjem području općine Konjic ima dosta prezimena koja su nastala po osobnom imenu majke ili babe: *Marići*, *Mandići*, *Marići*, *Rozići*, *Ružići*, *Stanići* i dr.

Ima i nekoliko prezimena koja su nastala po nadimcima žena udatih u proodice iz nekih rodova:

Glibuša-Glibušići,
Karuša-Karušići i dr.

Prezimena koja su nastala po turskim, arapskim ili perzijskim ličnim imenima: (H)Alili- (H)Alilovići ili riječima s rarnim značenjima: Sivrići, Šekerije: albanskih naziva za razne predmete, proizvode, stočare, stoku. i dr. (Azine, Šagolji), rumunjskim za lična imena, a također, i za razne

predmete, proizvode, stočare, stoku. i dr.

Ovo ukazuje na činjenicu da su katolički rodovi, iz raznih razloga i pod raznim okolnostima, umjesto izvornih, prihvatale nova prezimena.

Prezimena koja su nastala po nadimcima od albanskih riječi ili nazivima gradova, Škutori/bos., srp. i hrv.. Skadrani, od alb. Shkodra / bos., srp. i hrv. Skadar, ukazuju na njihovo albansko porijeklo. Radi se o katoličkim rodovima iz plemena *Toske* koje su Osmanlije s područja Skadarskog jezera naselile na granična područja prema hrvatskim zemljama u sastavu Mletačke Republike. Na ovo ukazuje i naziv za stanovnike zapadne Hercegovine. Neki od ovih rodova kasnije su se odavde pomjerali prema dubini Hercegovačkog sandžaka na granici s Bosnom.

Upravo je naziv za Albaneze na tom jeziku *Shkodari*/ bos., srp. i hrv. *Škutori*, dobar povod za oprez koji mora biti prisutan kod opredjeljenja o podrijetlu rodovskih prezimena. Ovdje će biti naveden primjer starog hrvatskog roda *Baletići* iz Imotske krajine. Pavo Baletić s nadimkom *Škutor*, iz sela Zavojani (Vrgorac) doselio se je u selo Goranci (Mostar) prije 1790. godine. Njegov mlađi sin Mate, od kojega potječu svi današnji Škutori u Gorancima, također je nosio nadimak *Škutor*, a njegovi potomci su počev od oko 1855. godine prezime *Baletić* zamijenili prezimenom *Škutor*. Po njima su stanovnici dijelu sela Goranci, u kojemu su bili nastanjeni, dali naziv Škutori, danas istoimeni zaselak. Ovo je navedeno radi toga što nije osnovano da bi Baletići, kao stari hrvatski rod, sebe u XIX stoljeću proglasili *Škutorima*. Osnovanije je pretpostaviti da je nadimak nastao po nazivu srebrnog i zlatnog novca *škuda*, koji na licu ili naličju ima grb, a kao srebrenjak bio platežno sredstvo u Mletačkoj i Dubrovačkoj republici. Dakle, ovo je zoran primjer kako kod konačnih opredjeljenja o porijeklu naziva prezimena treba biti vrlo oprezan. Slično je i sa može bitnim povezivanjem *Arapa/Arapovića* s etničkim Arapima i *Cigića* s etničkim Ciganima, o čemu je bilo govora, te proglašavanjem *Borasovića/Borasa* Mađarima, o čemu će biti govora i dr.

PRAVOSLAVNI

U potpuno obrnutom postupku od katolika, pravoslavci su svoja prezimena slavizirali, u nekim slučajevima i sa prelaznim, koja završavaju nastavcima *ić* ili *ja*:

Bovan-Bovanović

Gaćanica-Gaćanić

Gojko-Gojković

Golub-Golubovac-Golubović

Iveza-Ivezić

Kalem-Kalemović.

Međutim, ni to nije pravilo, jer je bilo i deslavizacije prezimena:

Za nahiju bosanska Neretva, odnosno desnu stranu Neretve, izvor podataka predstavljalo je stanje pravoslavnih rodova u Šematizmu Dabro-bosanske mitropolije iz 1883. i 1886. godine, rezultati do kojih je došao Jevto Dedijer u okviru antropogeografskih istraživanja i sačuvani Domovni protokol dviju konjičkih parohija iz 1902-1906. godine.

Za razliku od muslimana i katolika, pravoslavci do austro-ugarske vladavine nisu bili naseljeni u atare dviju kasaba.

Uz zaista velike napore i dovitljivost, moglo se je utvrditi, da je od sredine XVIII vijeka do austro-ugarske okupacije 1878. godine, na današnje područje opštine Konjic doseljen mali broj pravoslavnih rodova.

Nakon doseljenja na današnje područje opštine Konjic, u okviru jednog broja rodova, vršene su izmjene u njihovim izvornim prezimenima:

a) zamjenom postojećih za nova prezimena

Bjelice s Crnogorci

Gaćanice sa Samardžići

Gojkovići sa Suze

Njeguši s Topalovići

Puhanci s Mužijevići

Serdari s Cerići

b) dodavanjem drugog prezimena postojećem

Bovani-Glogovci

Ćolići-Sarići

Gaćanice-Samardžići

Iveze-Kalajdzije

c) zadržavanjem dvojnog prezimena:

Milović-Nikolić

d) odvajanjem drugog prezimena iz izvornih dvojnih

Lazarević od Simić-Lazarević

Lengiće od Mijatović-Lengiće

Mitranić od Bjelić-Mitranić preko Mitranić-Bjelić

Sudar od Šinik-Sudar.

I kod pravoslavnih, kao i kod katolika i muslimana, osim što su rodovska prezimena nastajala po ličnim imenima rodonačelnika koji su bili očevi (*patronimici*) i majke (*matronimici*), također, nastajala su i po djedovima (unuci djeda/đeda Todora-Todorovići) i babama (unuci baba

Janje-Janjići).

Ima dosta prezimena koja su prevedena na turski jezik ili su nastala po osnovama turskih riječi. Za pravoslavne današnjeg područja opštine Konjic, posebno značajno da u svojoj onomastici nemaju nijedno prezime nastalo po muslimanskim ličnim imenima, ali imaju tri po zanatima (*Kalajdžija*, *Samardžić* i *Tabaković*), te jedno po turskom nazivu za oštećenost tijela (*Topalović*).

Osim rodova, kod pravoslavnih postoje i *bratstva* (u izgovoru bosansko-hercegovačkih pravoslavaca *bastva*), koja čine dva ili više rodova što slave isti krsnu slavu, a prislužuju drugu.

XXX

Ukoliko ishodišta, iz kojih su se pojedini rodovi doselili na današnje područje općine Konjic, iz dostupnih pisanih spomenika i literature nisu mogla biti utvrđena, stavljena je oznaka *zabilježeni su* ili *iz nepoznatog ishodišta, doselili su se*.

Provjerom prisustva porodica iz pojedinih rodova u Zemljišno-knjižnom uredu Općinskog suda u Konjicu, utvrđeno je da se javljaju i naselja koja nisu navedena u popisu muslimana po mjesnim zajednicama iz 1981. godine. Međutim, nije se moglo utvrditi da li su u njima pripadnici tih rodova tada i stanovali, a materijalni razlozi nisu dozvolili njihovu provjeru. Takva su naselja, zbog opreza u konačnom opredjenju, stavljena u zagradu, čime je stvorena mogućnost da se u nekom novom izdanju Monografije, unesu. Bilo je i predstavnika pojedinih rodova u sve tri vjeroispovijesti, koje nisu bile upisane u zemljišne knjige ili su samo evidentirane i to u sve tri vjeroispovijesti. Tu se radilo o kmetovima koji su živjeli na kmetskim selištima i nisu raspolagali vlastitom imovinom. Ima jedan broj rodova čiji su pripadnici živjeli u selu Donje Polje, danas naselje grada Konjica i u kasabi Belgraddžik/Konjic, ali su davno izumrle, a njihove nekretnine, naslijeđivanjem ili prodajom, prešle u druge ruke. Zbog toga se više ne vode u zemljišnim knjigama, ali su i oni kao starosjedioci u monografiji navedeni.

U vrijeme osmanske i austro-ugarske vladavine, kroz današnji grad Konjic i neka druga okolna naselja (u kojima bile su željezničke stanice), prošao je veliki broj pripadnika brojnih rodova sve tri ispovijesti, ali se nisu zadržali u Konjicu. To se posebno odnosi na željezničare. Njihovo unošenje u Monografiju, sa stanovišta razvoja Konjica i njegove okoline, ne bi bilo od značaja.

Podaci o sudbini pojedinih rodova, čijih pripadnika više nema na današnjem području općine Konjic, uneseni su samo ukoliko je to u pisanim spomenicima ili u literaturi moglo biti potvrđeno. Ali, to se ne odnosi na odseljavanja i doseljavanja u periodu 1992-1995. godine.

Na današnjem području opštine Konjic, žive porodice iz brojnih rodova, koje su se doseljavale počev od završetka Prvog svjetskog rata, pa sve dodanašnjih dana. Sa stanovišta nauke o etnologiji, oni se ne smatraju starosjediocima. Zbog toga u Monografiju nisu ni uvršteni

VII

**PREGLED RODOVA PO VJEROISPOVIJESTIMA:
NASTANAK PREZIMENA, ISHODIŠTA I
MIKROTOPONIMIJA NA DANAŠNJEM
PODRUČJU OPĆINE KONJIC**

MUSLIMANI

A

Abaze: Prezime je moglo nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, po ar. ličnom imenu *Abas/bos. Abaz* (lav: namrgođen ili od naziva kavkaskog plemena Abaze) i

d r u g o j, po nazivu muslimanskog plemena *Abaze* s Kavkaza, koje nosi naziv po svime osnivaču *Abasu/Abazu* i nastalo.

Nakon pada Novog u mletačke ruke 1684. godine, *Abaze* su, zajedno s brojnim porodicama iz nekoliko drugih rodova, Osmanlije preselile u kasabu Nikšić. Kad su 1877. godine Crnogorci osvojili Nikšić, Osmanlije su ih ponovo, zajedno s porodicama iz nekoliko drugih rodova, preselile u unutrašnjost Hercegovine: sela Kruševljani (Nevesinje), u zaselak Kut i sela Kutilivač, sela Potoci i Zijemlja, te u kasabu Mostar (Mostar).

Iz Nikšića doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, a iz sela Kruševljani u selo Gradeljina.

Abudići-Fejzići: Prezime je sastavljeno od dva: *Abudić*, od ar. ličnog imena *Abidin* (pobožni) i *Fejzić*, po imenu *Fejzo*, od ličnog imena *Fejzullah/ ar. Faydullah*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u grad Konjicu u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Kasnije je dvojno prezime napušteno i od njih su nastala dva: *Abudići* i *Fejzići*.

Adembegovići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. imena božijeg poslanika

Adem (čovjek stvoren od zemlje) i plemićke titule *beg*.

Odvojak su od *Buturovića* iz Seonice, a rodonačelnik im je *Adembeg*.

Agići/Crnčani:⁹⁸ Prezime je nastalo po imenu *Ago*, od tur. ličnog imenu *Agan* (visoki, otmjeni, po našoj kovanici izvedenoj od aga-gospodar, prvak, veleposjednik: naslov svih zapovjednika turske plaćene vojske:: počasni naslov za svakog onog koji ne pripada inteligenciji i plemstvu).

Prema predanju,⁹⁹ Osmanlije su u selu Grušča zatekli pripadnike nemuslimanskog roda *Crnčani*, koji su odmah na početku njihove vlasti prihvatili islam. Jedan od njih zvao se *Ago*, a bio je poznat po tome što je po kasabi Mostar prodavao luč, kako bi prehranio brojnu porodicu. Uza se je uvijek nosio čekić, potkovice za konjska kopita i čavle. Jednog dana na planini Bahtijevici Ago susretne neznanog osmanskog časnika, čiji je konj ostao *bos* (bez potkovica). Ago je iz straha pristao da mu potkuje konja i kad je potkivanje bilo završeno, časnik se zahvali na usluzi, upita Agu odakle je i čime se zanima, pa nastavi put. Nakon nekoliko godina, Ago bi pozvan od neretvanskog kadije. Ago se odazvao pozivu i kad mu je kadija saopćio da mora otići u Travnik i javiti se veziru. Ago je zamolio kadiju da mu dadne dva-tri dana za razmišljanje, jer se nije nadao ničemu dobrom. Nakon što se posavjetovao s članovima svoje porodice, prijateljima i drugovima, odlučio je da otputuje u Travnik. Vezir ga je potanko ispitivao o njegovom životopisu, a uzgred i potkivanju konja osmanskim časniku. Ago se prepao od kazne i na sve načine je pokušavao vezira uvjeriti da to nije bio on. Tada mu vezir sve ispriča i priznade da mu je Ago pomogao da umakne potjeri i izbjegne pogubljenje *pod sabljom*. Vezir mu se na tome zahvalio i dao berat (darovnicu) za zemlje na selu Borci. Nakon toga, Ago je promijenio prezime Crnčanin u *Agić* i iz Grušče, gdje su i dalje ostali njegovi srodnici, od kojih su se neki odselili i u selo Gradeljina, preselio na Borke, a jedni njegovi srodnici u selo Gradeljina. Ago je zadržao čifluke na Borcima, a tu su ostali i neki njegovi srodnici, preselio se u kasabu Belgraddžik/Konjic i postao rodonačelnik konjičkih *Agića*.

U kasabi Belgraddžik/Konjic, dva su odvojka *Agića* dodali prezimena *Hadžović*, po imenu *Hadži*, od ličnog imena *Hadžan* (što je naša

98 U selu Crkvenjag (Kreševo) bili su 1743. godine zabilježeni katolici *Agići*.

99 Predanje je zabilježio Šefko Hadžić, u okviru svoje opširne neobjavljene monografije *Glavatičevo*.

kovanica nastala od riječi *hadžija*)¹⁰⁰ i **Zajmović**, po ličnom imenu **Zajim**/ ar. *Zaim* (vođa: uživatelj prihoda od zeameta/zijameta),¹⁰¹ pa su nosili dvojna prezimena **Agić-Hadžović** i **Agić-Zajmović**.

Agića je bilo na područjima današnjih općina Grude i Mostar.

Ahmačići: Prezime je nastalo po imenu **Ahmačić**, od ar. ličnog imena *Ahmed*/bos. *Ahmet* (odveć pohvaljeni).

Iz kasebe Trebinje, ukoliko nisu Cigani, doselili su se u selo Čuhovići.¹⁰²

Ahmetovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Ahmed*/bos. *Ahmet* (odveć pohvaljeni).

Starenici su u selu Kralupi ili doseljenici iz kasabe Trebinje

Ahmići: Prezime je nastalo po imenu **Ahmo**, od ličnog imena *Ahmet*/ ar. *Ahmed*.

Starenici su u selu Podhum. Prema predanju, koje je zabilježio Mujo Rizvić, na mjestu koje se zove Gradina iznad sela Podhum, bio je nastanjen pripadnik Crkve bosanske Ostoja *Bijača*. Njegovi su se sinovi pod prezimenom **Ostojić** preselili u selo Podhum, prihvatili islam i po jendom od njih, koji je nosio ime *Ahmo*, usvojili prezime **Ahmić**. Izvorno prezime **Ostojić**, ostalo im je kao nadimak.

Od Ahmića u selu Podhum nastao je odvojak **Panje**.

Iz sela Podhum, jedan od *Ahmića* odselio se u selo Bukovica, a zatim ga napustio i preselio se u Sarajevo.

Ajanovići:¹⁰³ Prezime je nastalo po tur. političkoj tituli *ajan* (narodni zastupnik, savjetodavac namjesnika).

Odvojak su od plemićkog begovskog roda Repovci u istoimenom

100 *Hadžija* je vjerska titula koja se stječe nakon obavljenog hadža u svetim mjestima u Meki (mjesto rođenja božjeg poslanika Muhammeda a.s.) i u Medini (mjesto njegovog doseljenja nakon progona iz Meke).

101 Vojno-upravni dužnosnici Osmanskog carstva do namjesnika sandžaka (okruga) odnosno čina paše (general) kao nagradu za svoju službu uživali su timare (lena), koji su se prema prihodu dijelili na *spahiluke* do 19.999 i *zemaete/zijamete* od 20.000 do 1000.000 akči godišnjeg prihoda.

102 Budući da je u selima Čelibićima, Kralupi Lisići bilo Cigana *Ahmetovića*, nije se moglo utrditi li su i *Ahmetovići* u selu Čuhovići *Cigani* ali ni to da li su *Ahmetovići*, koji nisu *Cigani*, živjeli i u Čuhivićima. Zbog toga, ovaj podatak o *Ahmetovićima* muslimanima, treba uzeti sa rezervom.

103 U zemljišnim knjigama, koje je ustrojila austro-ugarska uprava, ispred svih porodičnih prezimena izvedenih iz rodovskog, stajalo je Repovci: Repovci-Ajanovići, Repovci-Alibegovići, Repovci-Avdibegovići, Repovci-Dautbegovići, Repovci-Jusufbegovići, Repovci-Nuhbegovići. Kasnije je samo jedna loza zadržala izvorno rodovsko prezime Repovac, a ostale ga gubile, pa su tako nastale nove loze s prezimenom po tituli *ajan* i prezimenima složeni iz ličnih imena i plemićke titule *beg*.

selu.¹⁰⁴

Alagići:¹⁰⁵ Prezime je nastalo kao dvojno, sastavljeno od ličnog imena

Alija/ar.*Ali* (visoki, otmjeni) i vojničke titule *aga*.

U kasabi Belgraddžik/Konjic bilo je pet rodova Alagića, koji nisu bili u krvnom srodstvu.

Djed prvog roda **Alagića**, hadži Abdija, doselio se je iz sela Bijela na lijevu stranu Neretve, tu podigao kulu, sagradio mesdžid prije 1585. godine i uredio mahalu, koja je dobila njegovo ime (kasnije Gornja mahala). Njegov sin Muhammed/Mehmed, čauš, sagradio je između 1427. i 1649. godine Tekijsku džamiju, a anjegov sin Alija/**Alaga**, postao njihov rodonačelnik.¹⁰⁶

Zna se, također, da je rodonačelnik drugog roda Alagića, u kasabu Belgraddžik doselio iz varoši Počitelj, a ostala tri roda iz nepoznatih ishodišta.

Alajbegovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Alajbeg** (tur. vojno-zapovjedna titula pukovnik), koje je nastalo kao kovanica od tur. riječi **alaj** (puk) i plemićke titule **beg**/tur. *bey* (gospodin).

Vjerovatno su se doselili iz kasabe Mostar u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Jedan odvojak je prezimenu **Alajbegović** dodao i drugo **Memišagić** (po imenu **Memiš**, od tur. oblika *Memi* ar. ličnog imena *Mehmed*, pa su nosili dvojno prezime **Alajbegović-Memišagić**.

Alibašići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena **Ali** i **baša** (čelnik).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Alibašića**:

p r v i, koji su starenici ili doseljenici iz nevesinjskih sela Grabovica ili Žiljevo u selu Jasenik, gdje su satnovnici mjesto njihovog naseljenja dali naziv Alibašići, danas istoimeni zaselak i

d r u g i, koji su se, iz sela Budisavlje (Nevesinje), doselili na selo Borci (1870).

Alibegovići: Prezime nastalo po kovanici od ar. ličnog imena **Ali** i vojnozapovjedne ili plemićke titule **beg**.

104 Odatle je i nastala ona izreka: *Što kaže Bektaševići u Gornjem Konjicu, Ajanovići u Repovcima i Buturovići u Seonici, rekao je i sultan u Istanbulu.*

105 Izvanredno svjedočenje o *Alagićima* ostavio je Mehmed Faik Alagić, koje je objavio Voislav Bogičević u radu: *Povijest jedne porodice*, (*Memoari Mehmed Faika Alagića iz Konjica*), 47-82.

106 O ovim Alagićima, detaljnije vidjeti u monografiji Jusufa Mulića: *KONJIC* 2, 85-86, 144-148, 156, 331.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda:

P r v i, koji su, pod prezimenom *Alibegović*, starenici u selu Seonica ili doseljenici iz kasabe Mostar. Odavde se u selo Parsovići odselio *Nuriya* (po ličnom imenu, svijetli). Njegovi potomci prezimenu *Alibegović* dodali su i drugo *Nurić*, pa su nosili dvojno prezime *Alibegović-Nurić*. Neki Nurićini potomci naselili su se u selu Lokva.

D r u g i, koji su odvojak od plemićkog roda Repovac iz istoimenog sela, po rodonačelniku *Alibegu* Repovcu. Pod tim prezimenom, prvi put se javljaju u jednoj vakufnami (darovnici) iz 1698. godine.¹⁰⁷

Alići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Ali*.

O njihovom porijeklu na selu Homolje, moguće tri pretpostavke:

p r v a, da su se doselili iz zaseoka Podbrežje sela Jelačići (Jablanica) ili iz zaseoka Žlib sela Donja Drežnica (Mostar),

d r u g a, da se doselio jedan isluženi osmanski vojnik po imenu *Ali*, a njegovi potomci ponijeli prezime *Alić* i

t r e ć a, da su se tu doselili kao izbjeglice iz Novog (Boka Kotorska) ili iz Dračana (Imotski).

Svaka od tri pretpostavke je prihvatljiva.

Alihodžići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena *Ali* i vjerskog zvanja *hodža*.

Prema predanju, odvojak su od *Šišića* iz sela Donja Jablanica (Jablanica), odakle su se, pod prezimenom *Alihodžići*, doselili u selo Zukići. Međutim, mogli su se doseliliti i iz sela Aladinići (Stolac), Dračeva i varoši Počitelj (Čapljina).

Alikadići: ¹⁰⁸ Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena *Ali* i titule *kadija* (bos. sudija).

O njihovom porijeklu u selu Seonica, postoje dva predanja:

P r v o, prema kojoj je u selu Seonica živio neki mulla¹⁰⁹ Mustafa ef., neretvanski kadija,¹¹⁰ koji je imao timar u Seonici, po čemu je prozvan *Seonica*. Imao je sinove *Aliju*, također, kadiju i *Šekiba/Šećiba*. Od prvog je, kao odvojak, nastao novi rod *Alikadići* u selu Seonica, a od

¹⁰⁷ Buturović, D.: *ISPRAVE*, 194.

¹⁰⁸ Prema predanju, Alikadići su dali devet kadija.

¹⁰⁹ *Mula* na turskom jeziku znači učen čovjek, dok je *mulla* bio kadija višeg položaja, čije je sjedište bilo u sjedištima sandžaka (okrug).

¹¹⁰ Od 1465. do 1565. godine postojao je kadiluk Neretva sa sjedištem u trgu odnosno kasabi Neretva /Konjic (Mulić, J.: *Konjic i njegova okolina u vrijeme osmanske vladavine*, 26-33 (KONJIC 2).

drugog, kao odvojak, novi rod *Šečibovići* u Podhumu.

Drugo, prema kojemu su u selu Seonica živjeli pripadnici starijeg roda *Alagić*, čiji je rodonačelnik *Alaga*, koji je bio imam seoničke donjomahalske džamije. Nije poznato na koji način je njegov sin *Avdaga* ponio prezime *Alikadić*. Može se samo pretpostaviti da je drugi *Alagin* sin, koji se, vjerovatno, zvao *Alija*, bio kadija i da su svi *Alagići* po njemu promijenili prezime u *Alikadić*. Po tituli *hadžija*, koju je *Avdaga* stekao nakon hodočašća u Meku i Medinu, njegovim sinovima dali nadimak *Hadžići*. Ovo predanje je manje uvjerljivo od prvog. Oni *Alikadići*, koji su bili spahije, uživali su prihod od timara, koji je činila naplata mostarine za prijelaz preko konjičke kamene ćuprije.

Alivodići: Prezime je nastalo kao složenica od ar.ličnog imena *Ali*/bos. *Alija* i imenice *voda*, u nekom odredjenom značenju, što bi mogli imati svi oni koji dolaze u dodir s vodom (ribari, mlinari, stupari, vunovlačari, kožari, skeledžije i dr.).

Vjerovatno su starenici u selu Seonica.

Anadolac-Muhammedović: Vidjeti Muhamedović-Anadolac.

Arnauti: Prezime je nastalo po tur. nazivu *Arnaut/Arnavut*¹¹¹ za Albaneza/grč. Albos (brdo/ Albani (brđani).

Neki od Arbanasa iz plemena Goge ili Toske, koji su bili u odredu čuvenog vojvode Đuleke u vojsci kojom je zapovjedao mušir (maršal) serasker (vrhovni zapovjednik) Omer-paša Latas u brobi s Hercegovcima na području nahije Belgraddžik 1851. godine,¹¹² nastanili su se u kasabi Belgraddžik/Konjic. One iz plemena *Gege*, vjerovatno su starenici prozvali *Gegama*, a kasnijim slaviziranjem prezimena postali su *Gegići/Gekići*. Trgovac *Alija Gega* otišao je u selo *Ribiće* kao domazet na ženinstvo i prezime zamijenio sa *Ribić*, a njegovi potomci su to prezime prihvatili kao rodovsko.

Pod prezimenom *Arnaut*, bilo ih je i u selu Barmiš, ali se nije moglo utvrditi da li su bili u vezi s *Arnautima* iz kasabe Belgraddžik/Konjic.

Arnautovići:¹¹³ Prezime je nastalo kao i za *Arnaute*.

O njihovom porijeklu u selu Kale, moguće su dvije pretpostavke:

prva, da se radi o nekom isluženom osmanskome vojniku porijeklom

¹¹¹ *Arnautima* su nazivani Arbanasi koji su u osmanskoj vojsci bili istureni juršni odredi, u značenju čovjek bez nade, bez povratka.

¹¹² O tome podrobnije vidjeti u knjizi Jusufa Mulića *KONJIC* 2, 346-348.

¹¹³ U selu Čelebići bilo je pravoslavnih *Arnautovića*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

Arbanasu /*Arnautu* i

d r u g a, da su doseljenici iz sela Grančarevo, danas Donje i Gornje ili kasabe Trebinje (Trebinje), iz sela Bileća ili nekog drugog mjesta.

Jedan od *Arnautovića* dobio je nadmak *Bungur* (od tur. *bulgur*/bos. *bungur*, pšenična prekrupa), ¹¹⁴ koje su njegovi potomci prihvatili kao drugo prezime, pa su nosili dvojno *Arnautović-Bungur*, a ponegdje su navođeni i kao *Bunguri*.

Asanovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Hasan* (ljepotan), s izgubljenim glasom *ha*, iz čega je nastao prezime (*H*)*Asanovići*.

Na osnovu prezimena, kojemu je oduzet početni glas i slovo *ha*, osnovano je pretpostaviti da se radi o doseljenim Vlasima, ¹¹⁵ koji su prihvatili islam, nastanili se u selu Blučići i po rodonačelniku (*H*)*Asanu*, uzeli prezime (*H*)*Asanović*.¹¹⁶

Avarišćije: Prezime je nastalo od službe naplatioca vanrednih ili divanskih nameta (tur. *avarizi divaniye*), koji su se zvali tur. *Avarišči* /bos. *Avarišćije*, a od austro-ugarske vladavine odbacili glas *A*, prezime prilagodili izgovoru na bosanskom jeziku i prozvali se *Varišćići*.

Vjerovatno se se radi o nekom poreskom službeniku osmanske vladavine koji je odnekud službom tu stigao i nakon prestanka službe stalno se nastanio.

Avdibegovići: Prezime je nastalo kao po imenu *Avdo*, složenom od ar. ličnog imena *Abdullah* i titule *beg*.

Odvojak su od starijeg plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je *Avdi-beg* Repovac.

Avdići: Prezime je nastalo po imenu *Avdo*, od ar. ličnog imena *Abdullah*.

Iz sela Plana (Bileća, doselili su se u selo Treboje (1901).

B

Badžaci: Prezime je nastalo po tur. *bacak* (bos. *badžak*, noga, stegno, bedro: opanak od kože s goveđih nogu).

Matica im je u zaseoku Orah sela Malo Polje, odakle su se odselili u sela Kosor i Podgrad (Mostar).

¹¹⁴ U vrijeme kriznih stanja (ratova), *bungur* se koristio kao nadomjestak za rižu.

¹¹⁵ *Vlasi*, kao ni ostali Romani, ne mogu izgovoriti glas *ha*, iako ga pišu (Honore-Onore, Holivud-Olivud itd). To polazi za rukom samo Španjalcima, u čijem jeziku ima tragova arapskog/maurskog (Javier-Havier, Juan-Huan itd.).

¹¹⁶ Pravoslavnih *Asanovića* ima u selu Grab u oblasti i plemenu Zupci i u selu Ščenica Bobani (Trebinje)

Iz sela Malo Polje (Mostar), zbog nekog zuluma¹¹⁷ koji je počinio, u selo Galjevo doselio se Meho Badžak u XVIII stoljeću, a kasnije tu doveo i svoga brata Bajru.

Bahtijari/Bahtijarevići: Prezime je nastalo po per. ličnom imenu **Bahtijar** (srećan čovjek, srećko).

Prema predanju, porijeklom su iz Perzije, a za njih je osobeno što nisu smjeli započimati novi posao subotom i ne smiju se svađati. Vjerovatno su kao isluženi zaslužni osmanski vojnici dobili timare i čifluke u selu Glavatičevo. Bili su poznati spahija Husein i čauš Halil, a u vrijeme austro-ugarske vladavine, Džafo je bio seoski džemat-baša. Kasnije su se naselili u sela Dolove i ranije selo Gornja Bijela, danas objedinjeno u selo Bijelu.

Neke su porodice **Bahtijara** iz Glavatičeva odselile u Tursku, na početku austro-ugarske vladavine, pa je ostalo samo pet kuća.

U selu Gornja Bijela ima zaselak Bahtijari.

Jedna grana **Bahtijara** prezime je slavizirala u **Bahtijarević**.

Bajati: Prezime je nastalo po tur. **bajat** (bos. zastario).

Iz kasabe Mostar, doselili su se u selo Šunji.

Bajići: Prezime je nastalo po nadimku **Bajo**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku Bajo od ličnog imena *Bajislav, Balislav / Baloslav/Bratislav/ Bratoslav/Bratimir... i*

d r u g o j, od *bajati*, čarati).

Starenici u selu Razići, odakle su se odselili u sela Dudle i Ribari.

Bajraktarevići: Prezime je izvedeno od tur. riječi *bayraktar*/per. *bajrakdar* (bos. *bajraktar*, nosilac zastave, zastavnik).

Iz sela Gacko (ranije Metohija), pod prezimenom **Hasanbegović**,¹¹⁸ doselili su se u selo Seonica, gdje su ih starenici nazvali **Gaćanima**.

Jedan pripadanik ovoga roda postao je u osmanskoj vojsci *bajraktar*, a njegovi su potomci izvorno prezime zamijenili s **Bajraktarević**.

Drugi pripadnik ovoga roda, koji se zvao *Muharem-Muho*, odselio se je u selo Lokva. Starenici su njegove potomke nazvali **Muhinovcima**, koje su, u izmijenjenom obliku **Mehnovac**, prihvatili kao drugo prezime, pa su nosili dvojno prezime **Bajraktarević-Mehanovac**. Posljednji pripadnik ovoga roda u selu Seonica, bio je Zulfaga, koji je umro 1925. godine. Ostali su se odselili u mjesto Ostrožac i u grad Sarajevo.

¹¹⁷ *Zulum* je arapska i turska riječ (*zulum/zulum*), kojom se označava nasilje, ugnjetavanje: tiranski postupak, ali i ubistvo. Riječ se odomaćila kod muslimana i pravoslavaca u Bosni i Hercegovini.

¹¹⁸ Od gatačkih *Hasanbegovića* su i konjički *Gaće*.

Bajramovići: Prezime je nastalo po tur. ličnom imenu **Bajram** (muslimanski vjerski blagdan: muško ime koje se daje djetetu rođenom na Bajram), koje je slavizirano dodatkom nastavka **ić**, pa su se prezivali **Bajramovići**.

Porijeklom su Albanezi koji su se iz Prizrena doselili u Trebinje, a odavde u kasabu Belgraddžik/Konjic pod dvojnim prezimenom **Šabanović-Bajramović** (od tur. ličnog imena *Šaban* /per. *šab 'an*, VIII mjesec hidžretskog kalendara,¹¹⁹ odnosno od *bajram* islamski vjerski blagdan i lično ime se daje muškoj djeci rođenoj na taj blagdan) pred kraj osmanske vladavine. Kasnije su izmjenili redoslijed prezimena, pa su nosili dvojno prezime **Bajramović-Šabanović**, a zatim **Bajramović**.

Bakali/Bakalovići: Prezime je nastalo po nadimku **Bakal**, od tur. *bakal* (bos. *bakalin*, trgovac mješovitom robom).

O prijeklu **Bakala/Bakalovića** u selu Gornji Nevizdraci, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici, pod prezimenom **Bakal**, koje su slavizirali u **Bakalović** i

d r u g a, da su se, pod prezimenom **Bakalović**, doselili iz kasabe Mostar.

Bakije: Prezime je nastalo po nadimku **Bakija**, od tur. *bakiya* (bos. vječna kuća).

Starenici su u selu Gornji Prijeslop i vjerovatno se radi o pripadnicima srednjovjekovnog sitnog plemstva. Rodonačelnik **Bekija** je nosio ime Ahmet, a uz njega titule *baba* (otac: *šejh* nekog derviškog reda) i

¹¹⁹ *Hidžretski* (njesečni) kalednar koriste Arapi i mnogi drugi islamski narodi. Za početak hidžretskog kalendara uzeta je 622. godina nove ere. Te godine je Muhammed a.s. preselio iz Meke u Medinu. Početni datum ovog kalendara podudaran je s početkom nove 622. godine. Hidžretska godina ima 12 mjeseci, od kojih šest traje 30, pet 29 a jedan od 29 do 30 dana. Nazivi hidžretskih mjeseci i dužine trajanja mjeseci u danima: Muharrem (30), Safer (29), Rebiul-evvel (30), Rebiul-ahir (29), Džumadel-ula (30), Džumadel-uhra (29), Redžeb (30), Šaban (29), Ramazan (30), Ševval (29), Zul-kade (30) i Zul-hidždže (29-30). Preračunavanje hidžretskih godina u godine po *julijanskom* vršeno je do 19. novembra 1582. a po *gregorijanskom* kalednar. od 20. novembra 1582. godine do danas. Ovo je odobrio papa Andrej III 24. februara 1582. godine. Zbog pomjeranja mjeseci hidžretske godine, postoji neki siguran obrazac za preračunavanje hidžretskih godina na godine po julijanskom i gregorijanskom kalednar. Dobri poznavaoi hidžretskog kalendara koriste jedan obrazac kojim se može utvrditi približno tačno samo godina nove ere, ali ne mjesec i nadnevak. Zato je preporučljivo koristiti tabelarne preglede (Fajić, Z.: *Tabelarni pregled hidžretskih godina preračunatih u godine nove ere*). Kao što i brojni drugi narodi za lična imena koriste nazive dva mjeseca kalendarske godine (ženska *April* i *Maja*, te muško *Majo*), tako i muslimani za lična imena koriste nazive nekih hidžretskih mjeseci: *Muharrem* (hrv. *Muharem*), *Ramazan* / *Ramadan* (bos. *Ramadan*), *Redžeb* (bos. *Redžep*), *Safer* (bos. *Sefer*), *Ševval* (bos. muško *Ševal* i žensko *Ševala*).

baša (čelnik). Njegovi su potomci, također, nosili titulu šejh. Davno su izumrli od kuge (tur. *mubarećija*).

Balabani: Prezime je nastalo po tur. ličnom imenu **Balaban** (bos. krupan, nezgrapan čovjek).

Starenici su u selu Nevizdraci ili su doseljenici iz sela Aladinići (Stolac) ili iz kasabe Mostar. Odatle su se jedni odselili u selo Treboje, koje po njima stanovnici Neretvice nazivaju i Bolobani/Balabani.

Balići: Prezime nastalo po ličnom imenu tur. i ar. ličnom imenu **Bali**/bos.

Balijsa¹²⁰ (sretnik).

Dva su roda **Balića**, od kojih su pripadnici jednog bili nastanjeni u selu Bale, a drugi u selu Orahovica, ali se nije mogla utvrditi njihova međusobna krvna povezanost. Pri tome su moguće dvije pretpostavke:

p r v a, da su u oba sela starenici, koji su prezime dobili po rodonačelniku **Baliju** i

d r u g a, da su se, pod prezimenom **Balić**, u jedno ili drugo selo doselili iz nepoznatog ishodišta ili iz nekog sela koje se zvalo Bale/Balići,¹²¹ a starenici doseljenike nazvali **Balićima**.

Baljete: Prezime je moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, kao ekonomik za one koji su porijeklom s planine Balj na području općine Mojkovac (Crna Gora) i

d r u g o j, od tur. *balyemez* (bos. *baljmez*/*baljmet*, dalekometni top osmanske vojske: *baljmeze*, *baljmete*, naziv za one koji ih opslužuju).

O njihovom porijeklu u selu Hasanovići, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da se radi o doseljenicima s planine Balj, neposredno ili posredno, preko nekog neutvrđenog naselja i

d r u g a, da se radi o nekom isluženom osmanskome topniku, koji se

¹²⁰ Milan Nosić dao je tumačenje prema kojemu je ime *Balijsa* moglo nastati i od lat. ličnog imena *Balius*, što se ne može prihvatiti, jer prije dolaska Osmanlija ovo ime nije poznato nijednoj od tri vjeroispovijesti. Također, naveo je da je *balija* pogrdan naziv za seoske muslimane (*Prezimana zapadne Hercegovine*, 173). Ovo su nemuslimani prihvatili kao naziv za sve muslimane. Tvrtko Kanaet kaže da je drugi naziv za Podvelešce *Balijsa* (*Podvelešje i Podvelešci*). Muhamed Hadžijahić je u prijeratnoj POLITICI dao slijedeće tumačenje. U mostarsku čaršiju je iz nekog podveleškog sela došao seljak po imenu *Balijsa* da kupi kćerki čilim (tur. i per. *kilim*, a u mjesnom rječniku *halija*) za ruho. Kad je trgovac vidio da ima posla s čovjekom koji se ne razumije u čilime, podvalio mu je lošiji pod bolji. Od tada je nastala izreka: *Ne zna Balijsa šta je halija*.

¹²¹ U Bosni i Hercegovini postoji samo jedno selo pod nazivom *Bale*, na današnjem području općine Konjic. Međutim, ima dosta sela pod nazivom *Balići* (Bihać, Dobojski, Donji Vakuf, Foča, Ključ, Rogatica, Skender Vakuf i Travnik)

tu doselio, a starenici ga nazvali **Baljeza**, što je, radi lakšeg izgovora, oblikovano u **Baljeta**.

Bande/Bandići/Banduli: Prezime je nastalo po nadimku **Banda**, od alb. *bande* (bos. luckast, bos. bandoglav čovjek), a možda i ot ital. riječi *banda* (bos. u više značenja: četa, odred, gomila, družina /lopovska/, putujuće društvo svirača ili glumaca i vojna muzika).

O prijeklu **Banda** u selu Zabrdani, moguće su dvije pretpostavke: Prva, da su odvojak od *Macića* iz sela Jasenjani, Podvelež ili Prigrađani (Mostar), koji su se doselili, pod prezimenom **Bandur**, gdje ga je jedan njihov ogranak slavizirao u **Bandići**.

Druga, da su prezime dobili po nazivu ispasišta *Bandul* u selu Zabrdanima, koje su pod zakup držali stanovnici sela Kula,¹²² a starenici ih nazvali **Bandulima**.

Barakovići: Prezime nastalo po ar. ličnom imenu **Barak** (bos. blještav, prozračan, sjajan).

Iz sela Domanovići ili Opličići (Čapljina), doselili su se u selo Bušćak.

Bašići:¹²³ Prezime je nastalo po tur. *baša* (bos. čelnik: topči-baša, džemat-baša, terzi-baša itd.).

Starenici su u zaseoku Lipovci sela Redžići ili doseljenici iz sela Sopolja zaseoka Ljeskovik sela Rast (Nevesinje), sela Fatnica (Bileća), sela Vranjevići (Mostar), zaseoka Rečice sela Domanovići (Čapljina) ili zaseoka Stanjevići sela Vlahovići (Ljubinje).

Bećirovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Bekir*/bos. **Bećir** (prvijenac-prvoroderno dijete, prva proljetna kiša).

Starenici u selima Barmiš i doseljenici u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Beganovići: Prezime nastalo po imenu **Began**, od ličnog imena *Bego* (*beg*, plemićka titula).

Odvojak su od *Hrusta*, po rodonačelniku *Beganbegu* iz sela Bare, odakle su se, pod prezimenom **Beganović**, raselili u sela Seonica, Polje (Buturović polje), Raotići, Trusina i Vranjevo. Iz sela Seonica jedni su se odselili u selo Bistrica Mala, danas selo Barmiš i u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Zanimljivo je da su seonički begovi *Beganovićima* priznavali begovsku titulu, a barski su to osporavali *Hrustama/Hrustićima*, od kojih su odvojak.

¹²² Opširni popis Hercegovačkog sandžaka iz 1585. godine.

¹²³ U selima Galjevo, Bijela i Jošanica žive katolici *Bašići*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima

U selu Seonica ima mjesto koje se zove *Hrustića bašća*.

Begtaševići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Begtaš*/tur. *Bektaš*¹²⁴ Rodonačelnik konjičkih *Bektaševića/Begtaševića* je *Begtaš-beg* iz stareničkog roda u selu Gornji Konjic, danas naselje grada Konjica Donje Polje. Izvorno prezime glasillo *Bektašević*, ali je vremenom oblikovano u *Begtašević*. Pod tim prezimenom, prešli su u mahalu Varda kasabe Belgraddžik/Konjic, pred kraj osmanske vladavine. U selu Varvara (Prozor), postoji zaselak Bektaši.

Begete: Prezime nastalo po imenu *Began*, od *Beg(k)to* (*beg*, plemićka titula).

Starenici u selu Seonica i, uz Buturoviće, u tom su selu najstariji rod. Uz Begete je vezana jedna zanimljiva legenda, koju je prema kazivanju Avdibega Begete zabilježio Hivzija Hasandedić,¹²⁵ a glasi:

Kada je sultan Sulejman I Zakonodavac/Veličanstveni 1521. godine pošao s vojskom pod Beograd (Šumadija) da ga preotme zgarskom (mađarskom) kralju Matiji-Matijašu Korvinu, opsjedao ga je punih petnaest dana, ali ga nije mogao osvojiti. Tada sazove svih sedam *alajbega*¹²⁶ iz sedam sandžaka, među kojima je bio i Malkoč-beg i u stihovima im reče:

*Spahijama punit ću topove
A nefere (vojnike o.p.) na kolac nabiti
Alajbege na konop metati
Ja li sutra Beograd uzeti.*

Alajbezi su sačinili raspored napada vojske. Alajbeg Malkoč postrojenim je vojnicima rekao: *Bez edžela (sudbine) umiranja nema*. Uzjahao je konja, *kalpak* (spahijska kapa) na glavi pritisnuo i vojnicima rekao: *Umrijet' ima al' povratka nema*, naredio juriš i svom silinom krenuo u napad, te prvi ušao u branjenu tvrđavu. Sultan je budno pratio borbe i kad je vidio da je Malkoč-beg prvi ušao u tvrđavu, alajbezima je uzviknuo: *Ama beg ata*. Kad su borbe utihnule i Beograd bio u osmanskim rukama, sultan je pozvao Malkoč-bega i povjerio mu *begataluk* (vrhovno zapovjedništvo nad osmanskim vojskom). Malkoč-beg se za života ponosio ovim imenom, a nakon njegove smrti, potomci uzeše ovu titulu u nešto izmijenjenom obliku i prozvaše se *Begete*.

124 Jedan od derviških redova (tarikata) po imenu svoga osnivača Bektaša zvao se Bektešije.

125 Hasandedić, H.: *Povijest Seonice i njenih porodica*, 65. (POVSEONICE).

126 *Alaj-beg* je bio zapovjednik tzv. *spahijske vojske* jednog sandžaka (okruza ili oblasti).

Na oko 300 m jugoistočno od sela Seonica, nalazi se jedna velika kosa, zasađena kestenovima, koju su posjedovali pripadnici roda **Begete**, po čemu je dobila naziv *Begetinac*, a veliki dio livada uz lijevu stranu rječice Seončice naziva se *Begetića bare*.

Begeta ima u Mostaru.

Begići:¹²⁷ Prezime nastalo po imenu **Bego**, od plemićke titule **beg**.

Odvojak su od Linda u selu Zlate, odakle su se doselili u sela Sovići i Donja Jablanica (Jablanica)

Iz Donje Jablanice (Jablanica), doselili su se u selo Orahovicu i u kasabu Belgraddžik/Konjic

Beglerović: Prezime je nastalo po rodonačelniku koji je obavlja vojno-upravnu dužnost **beglera** (namjesnika pokrajine).

Starenici su u selu Repovci.

Begluci: Prezime nastalo po nadimku **Begluk**, na slijedeći način:

U mahali Gornje Selo sela Podhum nastanio se je isluženi osmanski porijeklom iz Anadolije, koji se zvao *Mehmed-Memac*. Starenici su njegove sinove nazvali **Memčevićima**. Dvojica od njih, pod tim prezimenom, nepoznatih ličnih imena, preselili su se u mahalu Donje Selo. Treći sin, također, nepoznatog ličnog imena, nastanio se je u seoskom *begluk-hambaru*¹²⁸ u mahali Gornje selo. Njega su mještani mahale nazvali **Beglukom**, on to prihvatio kao svoje novo prezime, a od njega ga naslijedili njegovi potomci.

Begović: Prezime je po muslimanskoj plemićkoj tituli **beg** (begov potomak je *begović*).

Tri su međusobno krvno nevezana roda **Begovića:**

Pr v i, koji su od *Volodera* u selu Kokorina (Mostar), odakle su se jedni doselili u sela Kokorina i Pijesci (Mostar),

D r u g i, koji su od *Rizvanagića* iz Risna (Herceg Novi, Crna Gora), odakle su se raselili u sela Avtovac (Gacko) i Bileća (Bileća), sela Klobuk Lastva (navodno iz Novog) i u kasabu Trebinje (Trebinje) i u kasabu Ljubinje, u sela Aladiniće i zaselak Kameni Obor sela Hrgud

¹²⁷ U selu Jošanica su katolici *Begići*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

¹²⁸ *Begluk-hambari* bio je naziv za seoska sabirališta proizvoda na ime poreza desetina (tur. *oşur/* hrv. *ušur*), koji su *zaimi* (begovi) i *spahije* (age) naplaćivali na ime svojih plaća od poreskih obveznika umjesto države uaturi (uglavnom žita). *Begluk-hambari* su imali slijedeće prostorije: veću s oknima i koševima za žito, jednu sobu za zaima ili spahiju, koji je dolazio u kontrolu prihoda, jednu sobu za upravitelja hambara, jednu prostoriju za odmor i noćenje, staju za konje i zatvor u koji su smješteni neposlušni poreski obveznici i drugi prekršitelji zakona. *Begluk-hambare* imala su sva veća sela. Iz nenavedenog izvora, Mujo Rizvić je u svojim *ZABILJEŠKAMA* naveo da je, neposredno po osmanskom zaposjedanju, u selu Oteležani upravitelj *begluk-hambara* bio neki Vidoje Bijočić, pripadnik Crkve bosanske, čiji je brat Ostoja bio knez sela Bijočić (nepoznatog današnjeg naziva).

(Stolac) i varoš Počitelj (Čapljina). Bili su stočari polunomadi, iz zaseoka Begovići sela Kamena (Stolac), Ovi **Begovići** nisu u krvno vezani s Begovićima na području opštine Konjic.

T r e ć i, nepoznatog porijekla, koji su porijeklom iz sela Drežnica (Mostar), odakle su se doselili u selo Donja Jablanica (Jablanica), a odavde u zaselak Pobrežje sela Jelačići (Jablanica), s nadimkom *Šljamo*.

Iz sela Donja Jablanica, naselili su se u na selo Borci.

Behe/Behići: Prezime je nastalo po imenu **Beha**, od ar. vlastitih imena *Behauddin* (ukras vjere, Islama) ili per. *Behadil* (krasota srca), *Behadir* (hrabar, smion, snažan).

Matica im je u selu Kružanj (Mostar). Među njima je bio jedan čuven po snazi, pa se za svakog snažnog čovjeka govorilo *da je jak kao Beha*.

U selu Kružanj, od **Beha** je nastao odvojak **Dedići**, koji su se pod tim prezimenom odselili u raniju mahalu Podgrađe, danas zaselak sela Blagaj (Mostar).

O njihovom porijeklu u selu Podhum, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su doseljenici iz sela Kružanj i

d r u g a, da su nastali po nadimku sina doseljenog isluženog osmanskog vojnika *Mehmeda-Memca* iz Anadolije, po čijim su potomcima prezime dobili **Memčevići**. Jedan od njih, koji je bio izuzetne snage, dobio je naziv **Beha**, i po njemu su nastali **Behe**.

Prva pretpostavka je osnovanija, budući da je, nakon doseljenja, *Mehmed-Memac Memčević*, prvo stanovao na mjestu stare pojate jednog od **Beha**. Iz toga proizlazi da su **Behe** bili nastanjeni u Podhumu prije nego što je tu stigao *Mehmed-Memac Memčević*. A to, ipak, samo znači da su **Memčevići** mogli dobiti nadimak i prezime **Beha** po izvornim **Behama**.

Tako su nastala dva krvno nevezana roda **Beha**.

Jedan ogranak, prezime **Beho** slavizirao je u **Behić**.

Behrami: Prezime je nastalo po perz. ličnom imenu **Behram** (planeta Mars).

Matica Behrama je u selu Predolje, odakle su se jedni preselili u selo Rotimlja (Stolac), gdje je jedna mahala nosil naziv Behramov Han. Iz jednog od dva navedena sela, doselili su se u kasabu Belgraddžik /Konjic. Neki *Behramija* spominje se u jednoj narodnoj pjesmi o

pogibiji hajdučkog harambaše Mijata Tomića u drugoj polovini XVII stoljeću.¹²⁹

Jedan su od najstarijih doseljeničkih rodova u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Bešlići: Prezime je nastalo po nadimku **Bešlija** (*bešlija*, pripadnik turskih graničnih jedinica).

Starenici su u selu Orahovica ili su doseljenici iz kasaba Mostar ili Stolac.

Bešlije: Prezime je nastalo po nadimku Bešlija od tur. graničara Starenici u Seonici, ali su ostali bez muškog potomstva.

Biberi: Prezime nastalo od tur *biber* (bos. paprika).

Iz nepoznatog ishodišta, u kojima se gajila paprika, doselili su se u selo Luka

Jedan od *Tulića* iz sela Donja Gorica, nosio je nadimak *Biber*.

Bilanovići: Prezime je nastalo po nadimku **Bilan**, od narodnog ličnog imena *Bilomir/Biloslav* (*bil*, koji ima svijetlu boju kose).

O njihovom porijeklu u kasabi Belgraddžik/Konjic, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su Vlasi koji su prihvatili islam, a jedni od njih bili tamne puti, vjerovatno crni Vlasi (tur. *Karavlası*), zbog čega su ih satrenici prozvali Ciganima i

d r u g a, da su katolici Bilanovići iz Mandinog sela (Tomilsvagrad), koji su prihvatili islam.

Prva pretpostavka je vjerovatnija.

Bilići: Prezime je nastalo po nadimku **Bili** (*bil*, koji ima svijetlu boju kose).

Starenici su u selu Oteležani, odakle su se odselili u selo Krajkovići.

Iznad sela Oteležani ima mjesto koje se zove Bilića Krč.

Jedan od *Bilića* nosio je nadimak **Džin**, pa predanje kaže da su od njega, kao odvojak od **Bilića**, nastale **Džine** u istom selu.

Bišići:¹³⁰ Prezime nastalo od imena **Bišo**, koje od tur. ličnog imena *Ibrisim*/per. *Ebrišim*/bos. *Ibrišim/Ibiš*, izvedenih od ar. ličnog imena *Ibrahim*

¹²⁹ Početak ove pjesme, u kojemu se spominju neki konjički rodovi, glasi: *Ičindija u Konjicu gradu/Arap nosi Mijatovu glavu/Konjičani muštuluke daju/Hadži Zuka tri dukata žuta/S Varde Softa dva bijela groša/Mula Idriz paru carevicu/Behramija paru tuturajliju* (Pjesmu je objavio časopis TIN, Zagreb, 1969, 187).

¹³⁰ Kod crnogorskih muslimana, nastajali su nadimci, koji su izvođeni iz ličnih imena, ali u svim slučajevima ne sadrže korijen ličnog imena, pa prema tome ni prezimena: Ahmet-*Meto*, Ibrišim-*Bišo*, Fuad-*Fule/Fulica*, Hasan-*Cano*, Jusuf-*Cufo*, Tahir-*Tašo* (*Dašo*). Od tih nadimaka, nastala su i brojna rodovska prezimena.

(ime božjeg poslanika).

Vjerovatno su doseljenici u selu Bulatovići.

Bojčići:¹³¹ Prezime je nastalo po imenu **Bojo**, od narodnih vlastitih imena *Bogdan/Bogomil/Bogomir/Bogoljub/Bogoslav/Božidar*. To znači da se radi o nemuslimanima koji su i nakon prihvatanja islama zadržali svoje izvorno prezime.

Matica im je u selima Kotezi i Trnčina (Ravno). Iz sela Kotezi odeslili su se u selo Vranjevići (Mostar) i varoši Počitelj (Čapljina), a iz Trnčine u kasabu Ljubinje.

Iz varoši Počitelj (Čapljina) ili sela Vranjevići (Mostar), doselili su se u selo Glavatičevo.

Borići: O projeklu prezimena Borić, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da je nastalo po imenu **Boro**, od narodnih vlastitih imena *Borimir/Borislav/Borivoj*, što bi značilo da se radi o nemuslimanima koji su i nakon prihvatanja islama zadržali svoje izvorno prezime i d r u g a, po nazivu vrste šumskog drveta: **bor**. Starenici su u selima Vrci i Lisičići.

Neke porodice *Borića* odeslile su se u Tursku na početku austro-ugarske vladavine.

Bosići:¹³² O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da je nastalo po imenu **Bosa**, od ženskog ličnog imena *Bosiljka*, što bi značilo da su nemuslimani koji su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime i

d r u g a, da je nastalo po nadimku **Boso** (oni koji iz navike hodaju bosi ili su na to bili prinuđeni zbog neimaštine).

Vjerovatno su doseljenici u selo Zabrdani u vrijeme osmanske vladavine, a u sela Lisičići i Zabrdani, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Bostani: Prezime je nastalo po nadimku **Bostan**, od tur. riječi *bostan/bos*. bašća i zajednički naziv za lubenice/karpuze) i dinje/pipune), u značenju onaj koji je obrađivao bašće, baščovan.

Rodonačelnik neretvičanskih Bostana je Lutvo **Bostan**, iz zaseoka Voljevice sela Podvelež (Mostar), koji se u vrijeme Prvog svjetskog rata doselio u selo Kruščicu kao domazet na ženinstvo u kuću Habibija u selu Kruščica. Sinovi mu se nisu ženili, pa nisu osigurali potomstvo.

¹³¹ U selima Buturović Polje i Višnjevice, ima katolika Bojčića, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenjacima.

¹³² U Čapljini ima pravoslavnih *Bosića*.

Bostandžije: Prezime je nastalo po nadimku **Bostandžija**, od tur. *bostanci* (bos. *bostandžija/baščovan*), što je naziv za one koji se bave obradom bašća.

Iz ranijeg zaseoka Bostandžije, danas zaselak Baščine sela Tihaljina (Grude), vjerovatno, doselili su se u sela Argud, Dindo, Gradeljina i Ljubuča.

U selu Argud postoji zaselak Bostanžije, ali njih tu više nema.

Bozalije: Prezime nastalo od nadimku **Bozalija**, od per. *boza* (bos. *boza*, kiselkasto osvježavajuće piće, koje se pravi od kukuruznog, projinog brašna, u značenju onoga koji spravlja bozu).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da se radi o doseljenicima koji su bili bozadžije (prodavali bozu) i

d r u g a, da su se, iz sela Kokorona (Mostar), pod prezimenom **Bozale**, doselili u selo Gradlejina.

Bradići: Ime je nastalo po ličnom imenu **Brada** (*brada*, dio donje vilice ispod usta i

u značenju dlake ispod donje vilice u nekih životinja ili čovjeka).

Starenici su u selu Doljani. Tu je ranije postojao zaselak Bradići.

Brdari: Prezime je nastalo po ekonomu **Brdar**, kako su starenici nazvali doseljenike s Brda ili iz Brda.

Iz zaseoka Brdo sela Trusina (Neveisnje), vjerovatno, dosleili su se u selo Grušća, koji su sa sobom donijeli toponim Brda, raniji istoimeni zaselak.

Brkani: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Brko** (*brk*, mn. brkovi, dlake koje rastu muškarcu ispod gornje brade: dlake na njušci nekih životinja: ovršak nekih biljaka i dr.).

Matica im je u selu Dubrave (Stolac), odakle su se doselili u selo Podvelež (Mostar).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Brkana:**

p r v i, koji su bili starenici u selu Bukovlje i

d r u g i, koji su se, iz bivšeg sela Podvelež (Mostar), doselili u sela Luka i Odžaci, a nakon kuge 1814. godine, jedni prešli u selo Grušća.

Na selu Falanovo Brdo, postoji zaselak Brkovi, ali se nije moglo utvrditi da li se može dovesti u vezu s **Brkanima**.

Brkići:¹³³ Prezime je nastalo po ličnom imenu **Brko**.

¹³³ U selima Bjelovčina, Kostajnica, Pokojište i Turija, žive katolici **Brkići**, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

Starenici su u selu Bukovolje. Iz ovoga sela, pod izvornim prezimenom **Brkić**, odselili su se u zaselak Smrčevica sela Prijevor (Gornji Vakuf-Uskoplje), gdje su ih starenici nazivali **Neretljacima**,¹³⁴ a oni to prihvatili kao svoje novo prezime.

Bubale: Prezime je nastalo po nadimku **Bubalo** (bubati, lupati, udarati u značenju onaj koji buba).

Iz Bijelog Polja (Mostar), iza kuge 1814. godine, doselili u sela Čelebići, Grušča, Orahovica, a iz Grušče jedni su se doselili u kasabu Belograddžik/Konjic.

U Orahovici je ranije postojao zaselak Bubale.

Bublina: Prezime je nastalo po nadimku **Bubla** (*bubla*, bucmast: *bublast*, onaj koji je u licu bublast, bucmast).

Iz sela Gledevci (Ljubinja), doselili su se u sela Ljuta i Veluša.

Budovići: Prezime je nastalo od nadimka **Budo**, od ličnog imena *Budimil/Budimir/Budislav/Budivoj*.

Starenici su u selu Ljubuča, gdje postoji zaselak Budovići.

Buhe:¹³⁵ Prezime je nastalo po nadimku **Buha** (*buha*, sitni kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja).

O njihovom porijeklu u selu Zabrdani, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici i

d r u g a, su od pravoslavnih *Buha* iz sela Domrke i Ravni (Gacko), Kolečko, Rilja i Slivlje (Nevesinje), Pijesci (Mostar) ili od *Buva* iz sela Jezero (Konjic).

Bukvići: Prezime je nastalo po nadimku **Bukva** (bukva, šumsko listopadno drvo, u značenju onih koji su imali neku vezu s bukvama, drvosječe, pilaneri: jestiva morska riba koštunjača).

Starenici su u selu Idbar, gdje postoji zaselak Bukvići.

Buljine: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Buljina** (*buljina*, noćna ptica grabljivica: buljav, koji ima jakao izbočene oči, buljave oči, buljok) i

d r u g o j, po imenu **Bule/Bulje**, od ličnog imena *Budimil/Budimir/Budivoj/Budislav*.

Starenici su u ranijem selu Buljina, danas Bukovlje.

¹³⁴ U selima njihovog doseljavanja, stanovnici su sve one koji su bili iz Neretvice, nazivali *Neretljacima*. Neki od njih, ovo su prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Derviš Buturović je utvrdio da je iz šest rodova bilo 26 porodica koje su nosile prezime Neretljak.

¹³⁵ U selu Jezero, bili su pravoslavni *Buve*, ali nisu un krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

Bureci: Prezime je nastalo po nadimku **Burek** (tur. burek, pita od razvučenog tijesta s preprženim mesom i lukom), što znači *pita*.

Odvojak su od Serdarevića iz kasabe Ljubinje, gdje su se doselili iz Sofije. Odatle su se raselili u sela Grablje, Kapavica, gdje je ranije postojao zaselak Burekovina i Ubosko (Ljubinje), u selo zasad (Trebinje) i u kasabu Stolac. Bilo ih je i u selu Blizanci (Čitluk), gdje je postojao toponim Burekuša, ali se nije moglo utvrditi da li su krvno vezani s Burecima u navedenim selima i kasabama. Davno su izumrli.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Doljani.

Buturovići/Obrinovići:¹³⁶ Do danas nije pobliže utvrđeno etimološko značenje prezimena *Buturović*, koji su potomci srednjovjekovnog plemićkog roda **Obrinovići**. Ovim pitanjem bavili su se Hivzija Hasandedić i Derviš Buturović,¹³⁷ koji o tome iznose dva predanja: *P r v o*, koje je Hasandediću saopćio Avdibeg Begeta, a glasi:¹³⁸ U davnoj prošlosti u seonici je živio beg, čija je žena radala samo žensku djecu, a on je želio makar jednog sina. Kad mu je jednom žena bila pred porođajem, on pođe na daleki lov, a pri polasku reče ženi: *Ako rodiš žensko dijete, ne čekaj me kod kuće, a ako rodiš muško, dobro ću te nagraditi*. Nekoliko dana nakon muževa odlaska, žena rodi jedan veliki mjuh, u kojemu je bilo devetero muške djece. Ovaj neočekivani porođaj zabrinu begovicu i ona počne razmišljati kako da postupi. Ako bi ostavila svu djecu kod sebe, beg i ostali mještani reći će joj da je kao *Butra*, kako se zvala jedna od begovskih lovačkih kera. Nakon dugog razmišljanja, odluči da kod sebe ostavi samo jedno dijete, a da ostale baci u vodu. Odabrala je između njih jedno, pozvala hizmećaricu (služavku) i naredila joj da ostalu djecu stavi u jedan sandučić i baci u rječicu Neretvicu, ali da nikome ne kaže šta je u sandučiću. Kad je hizmećarica došla do obale Neretvice u selu Polje (danas Buturović Polje), susrela se s begom koji se vraćao iz lova. Kad ju je beg upitao šta nosi u sanduku, ona mu je odgovorila da je Butra okotila devetero mladih, begovica joj je naredila da ih spakuje u sanduk i baci u neretvu. Beg joj je povjerovao i naredio da mu preda sandučić, kako bi između njih mogao odabrati neko koje bi bilo dobro za lova. Kad je otvorio sanduk i vido osmero žive

¹³⁶ Anđelić, P.: *Historijski spomenici Konjica i okoline*, 302-303 (HSKO).

¹³⁷ Majka Derviša Buturovića bila je od *Fazlibegovića* (od suseljana nazvana *Fazlibeguša*), a on je u njenu čast, pretežno, literarne radove potpisivao punim imenom i prezimenom *Fazlibegović*.

¹³⁸ Hasandedić, H.: *POVSEONICE*, 127-128.

djece u njemu, njegovom iznenađenju nije bilo kraja. Tada je upitao sluškinje za objašnjenje, a ona mu sve potanko ispričala. Naredio joj je da se vrati kući, i da begovici kaže da je postupila po njenom nalogu, a da nikome ne kaže da je njega vidjela. Beg tada obide osam sela i u svakom ostvi po jedno dijete, da ih kmetice odgajaju. Nakon povratka kući, begovicu je dobro nagradio i od tada su još dugo živjeli u sretnom braku. Pošto su djeca navršila pet godina, odluči beg da svu djecu osuneti u svojoj kući i obećao im je ista odijela. Kad je berebrin osunetio djecu, beg ih je plegao jedno pored drugog i pokrio jorganima. Iza toga je pozvao begovicu i upitao može li prepoznati dijete koje je ona odgajala. Kad je begovica vidjela svu svoju djecu živu i zdravu, od velikog se uzbuđenja skamenila. Mještani su djecu prozvali Buturovićima, a mjesto gdje ih je hizmećarica trebala baciti u Neretvu, Buturović Polje.¹³⁹

Za ovu legendu, Derviš Buturović je rekao da je plod nekog zavidnog šaljivčine.

D r u g o, koje zastupa Derviš Buturović, a prenosi se s koljena na koljeno u rodu Buturovići, ima sasvim drugo značenje, glasi:¹⁴⁰

U nekoj znamenitoj i neimenovanoj bici, po ispoljenoj hrabrosti istakao se otac jedne seoničke porodice. Nakon završetka bitke, njega je po ramenu potapšao zapovjednik vojske koja je vodila bitku i rekao mu: *Butumbeg*, što bi prema poriči trebalo da znači *Ovo je pravi beg*. On se tom počasti kitio do kraja života, a poslije njegove smrti njegovi se potomci umjesti *Butumebogići* prozvaše *Butirovići*. *Buturije*.

U bosanskom jeziku *butura* (u šali buhura, ćorka, ćuza, zatvor, bajbuk): u rumunskom ima nekoliko leksika s korjenom *but*: *butur*, *buture*, *buturaga*, *butuc*, *butura* i dr, koji su u vezi sa značenjem šuplje drvo u šumi i zloduh koji u njemu obitava: u albanskom *butor* je zloduh, vrag, andraka, bijeda, zlo: u mađarskom *butor* znači granje. Međutim, ostaje nejasno kako bi se, osim donekle prvog, ostala značenja mogla povezati s prezimenom *Buturović*. Buturovići (Obrinovići) su najstariji starenički rod u selu Seonica, ali i na današnjem području općine Konjic.

Od Buturovića su još u XVIII stoljeću nastali slijedeći odvojci kao novi rodovi: *Fazlibegovići* (po rodonačelniku Fazli-begu sinu Mehmeda), *Hasagići* (po rodonačelniku Hasan-agi-Hasagi

¹³⁹ Traljić, S.: O našim prezimenima, 302.

¹⁴⁰ Fazlibegović, D.: O postanku prezimena Buturović, 121.

sinu Saliha), *Muharemagići* (po rodonačelniku Muhammedu zvanom Muharremaga, sinu Osmana), a kasnije *Adembegovići* (po rodonačelniku Adem-begu) i *Pašalići* (po rodonačelniku Pašanu). Potomci *šejha/šeha* Ahmeda Buturovića, nosili su nadimak **Šehovac**.

Pripadnici roda Buturovići naseljavali su se na sve strane.

U Općini Hadžići, postoje dva sela pod nazivom Buturovići: Buturovići kod Drozgometve i Buturovići kod Osenika, a kod grada Ljubuškog postoji mjesto pod nazivom Buturovica.

C

Cakići: Prezime je nastalo po nadimku **Cako** (*cak*, riječ što dočarava zvuk koji se može čuti kada naprsne staklo: *caknuti*, napuknuti uz mogući zvuk koji se predočuje kao *cak*).

Iz nepozantog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, gdje su ih starenici zvali Ciganima. Međutim, vjerovatno se radi o Vlasima koji su prihvatili islam.

Cere:¹⁴¹ Prezime je nastalo po nadimku **Cero**, nastalom po jendoj od ove dvije moguće osnove:

p r v o j, po bos. *cer* (crni hrast) i

d r u g o j, po doseljenim *Banjanima*.¹⁴²

Iz sela Vranjevići (Mostar), doselili su se u selo nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici nazvali Cerići i u selo Zukići.

Cigići/Cige: Prezime je nastalo po nadimku **Cigo**, od etnonima Ciganin/Rom (*cigo*, crnput, crnomanjast čovjek).

Iz nepoznatog ishodišta doselili su u kasabu Belgraddžik/Konjic, a stanovnici naselje, pod brdom Glavica u koje su se naselili, nazvali su Ciganluk.¹⁴³

U Hercegovini ima *Cigića* koji su katolici.

Coci/Coke: Prezime je nastalo po nadimku **Coka** /alb. *coke* (bos. suhi panj, krek).

Vjerovatno se radi o isluženim osmanskim vojnicima Arbanasima, koji su se doselili u selo Gorani. Davno su izumrli.

¹⁴¹ U selu Cerići, bili su pravoslavni *Cerići*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanima *Cerama*.

¹⁴² *Banjani* su pleme i oblast, koja se prostire na današnjim područjima općina Bileća I Trebinje, te Plužine i Nikšić (Crna Gora). Radi se o širokom prostoru slivova rijeka Komarnica, Piva, Tara i Trebišnjica, te u Rudinama (Bilećkim, Bijelim i Oputrnoj), odnosno prostoru bogatih pašnjaka na planinama Durmitor, Vojnik, Golija i Maglić (Tomić, S.: *Banjani*: Erdeljanović, J.: *O poreklu Banjana*).

¹⁴³ Na geodetskom snimku grada Konjica iz 1882. godine, ovo mjesto je na njemačkom jeziku upisano kao Zigoiner.

Cokoje: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, na isti način kao i za **Coce/Coke**, prilagođavanjem nadimka **Coka** bosanskom izgovoru, dodatkom nastavka **ja** i
d r u g o j, po nadimku **Cokola**, od ital. *zokola*/bos. *cokola* (teška kožna cipela).

Starenici su u selu Gorani ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta, odakle su se jedni preselili u selo Pačerani, a drugi u selo Ščipe (Prozor).

Crnčani: Vidjeti pod *Agići*.

Crvenci: Prezime je nastalo po nadimku **Crvenac** (*crven*, koji je boje krvi, cvijeta divljeg maka itd.: crven kao paprika, koji je jako izrazito crven).

Iz kasabe Sarajevo, doselili su se u selo Seonica, a odatle se preselili u selo Gorani. Poznati su i pod prezimenom **Crvenjak**, te pod dvojnim **Crvenac-Crvenjak**. Odavno su izumrli.

Č

Čamdžići:¹⁴⁴ Prezime je nastalo po nadimku **Čamdžija** (tur. *camci*/bos. *čamdžija*, onaj koji upravlja čamcem).

Starenici su u selima Podhum i Oteležani, ali ih u ovom selu više nema.

Čame-Dabranini: Prezime je dvojno, sastavljeno iz nadimka **Čamo**, nastalom od dvije moguće osnove:

p r v o j, po ar. ličnom imenu Kjamil /bos. *Čamil* (savršen, potpun)
i d r u g o j, po nadimku **Čamo** (tur. *cam*/bos. *čam*, bor) i toponima **Dabranin** (porijeklom iz Dabra-Stolac).

Čama je bilo u većem broju naseljenih mjesta Hercegovine: u selima Bileća i Selište (Bileća), Kljuna i Sopilja (Nevesinje) i Suzina (Stolac).

Iz sela Suzina (Stolac), pod dvojnim prezimenom **Čamo-Dabranin**, doselili su se u naselje Donje Polje kasabe Neretva/Konjic.

Čelebići: Prezime je nastalo po turskom nazivu **čelebi** (*celebi*/bos. *čelebija* (uman čovjek).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Čelebića**:

¹⁴⁴ Budući da su stanovnici neretvičanskih sela bili i čamdžije, koji su u čamcima prevozili putnike preko rijeke Neretve ili voće i suho povrće Neretvom u čmcima do tržnice u kasabi i gradu Mostaru, osnovano je pretpostaviti da su Čamdžići starenici. Mogli bi biti samo islužene čamdžije, koji su se u navedena sela doselili iz nekog ishodišta gdje su bili čamdžije, ali to je malo vjerovatno. Međutim, ne bi se moglo isključiti da su, po nekoj obavezi, Osmanlijama služili kao čamdžije.

p r v i, starenici u selu Seonica ili doseljenici.

d r u g i, koji su se iz sela Dračevo u Popovom Polju (Ravno), doselili u mahalu Donje Polje kasabe Neretva/Konjic.

Čohadari: Prezime je nastalo po nadimku *Čohadar*, od tur./per. *cuhdar* (bos. čoha, lijepo i mehko bijelo sukno, za izradu odjeće, u značenju dvorjanik koji održava čohanu odjeću sultana, vezira, begler-bega, i sandžak-bega)

Starenici su u selu Blučići, odakle su se preselili u selo Bušćak.

Čohadžići: Prezime je dvojno, sastavljeno iz nadimka *Čohadar* i vjerske titule *hadžija*.

Starenici u selu u Gorani. Odatle su se jedni odselili u Sarajevo, gdje su ih starenici nazvali *Neretljacima*, a oni to prihvatili kao novo prezime.

Čokljati: Prezime je po nadimku *Čokljat*, od dvije moguće osnove:¹⁴⁵

p r v o j, po tur. *cok* (bos. *čok*, mnogo) i alb. *coka* (bos. *čoka*, kleпка) i

d r u g o j, u značenju suženje promjera na kraju cijevi puške sačmarice radi gušćeg posipa sačmenog snopa: lovac koji puni sačmarice s takvom cijevi.

Iz kasabe Ljubinje, doselili su se u selo Krupac i odselili se u Tursku, na početku austro-ugarske vladavine.

Čolaci: Prezime je nastalo po nadimku *Čolo*, od tur. *colak* (*čolo*, čovjek bez jedne ruke).

Iz sela Ščipe (Prozor), doselio se je u zaselak Draičevići sela Kruščica jedan od *Čolaka*, koji je po zanimanju bio *hodža*.¹⁴⁶ Njegove potomke, starenici su zvali *Fende*.¹⁴⁷ Jedan od *Čolaka* bio je nastanjen u zaseoku Mustafići sela Kruščica (Bare, Džanići, Džepi, ranije selo Polje, danas Buturović Polje i Solakova Kula).

Čolakovići: Prezime je nastalo po nadimku *Čolak* (*čolo*).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana rod *Čolakovića*:

p r v i, kao starenici u selu Kruščica i

d r u g i, koji su, kao stočari polunomadi izgonili stoku na planinu Visočicu:

¹⁴⁵ U praktičnom govoru, riječ *čok* ima značenje porijekla.

¹⁴⁶ *Hodža* je vjerski službenik (učitelj, tur. mualim ili svećenik, imam).

¹⁴⁷ Etimologijsko značenje riječi *fendo* nije moglo biti pobliže utvrđeno. U latinskom jeziku postoje riječi *feneratio* (lihvarenje: *fenerator* (lihvar), *fenero* (lihvariti, varati s kamatama: *feneror* (novce na kamate davati, dobiti lihvaranjem), a u engleskom riječ *fender* (odbojnik i u značenju odbojan), što je dosta blizu riječi *fendo*.

a) iz sela Jasenica (Čapljina) i jedni od njih stalno se nastanili u selima Glavatičevo i Krupac i

b) iz kasabe Gabela i jedni od njih stalno se nastanili u selima Razići i Ribari.

Oni iz sela Krupac, odselili su se u Tursku, na početku osmanske vlasti.

Od Hamze *Čolakovića* iz Gabele, kao odvojak, nastao je novi rod **Hamzići** u selima Razići i Ribari.

Čolopeci: Prezime je nastalo po nadimku **Čolopek** (*čolopek*, naziv za nenasnosnu toplinu pri kojoj sunce prži po glavi).

Starenici su u selu Hondići, gdje postoji zaselak Čolopeci.

Čomage/Čamage: Prezime je nastalo po nadimku Čamaga, od tur. *comak/bos. čomaga, čamaga*, toljaga s čvorugom na jednom kraju.

Doseljenici su u selo Seonica iz kasabe Sarajevo.

U ovom selu od njih je, kao odvojak, nastao novi rod *Imamovići*.

Pod oblikovanim prezimenom **Čamage**, zabilježeni su samo u selu Mokro. Nije se mogla utvrditi veza između Čomaga u Neretvici i u bivšoj župi Zagorje (Bjelimići).

Čomori: Prezime je nastalo po nadimku **Čomor**/ mađ. *csomor*/bos. *čomor* (otrovan žabljak/biljka: bolest koja dolazi od masnih jela, groznica praćena osjećajem gađenja i muke).

Iz sela Kamena (Mostar), doselili su se u selo Dužani.

Čorići:¹⁴⁸ Prezime je nastalo po nadimku **Čoro** (*ćoro*, koji je slijep na jedno oko i koji slabo vidi).

Starenici su u selima Gradac i Orahovica.

Čukasi: Prezime je nastalo po nadimku **Čukas** (*čukast*, onaj koji je malih i uz glavu prilijepljenih ušiju).

O njihovom porijeklu u selima Čuhovići, Lukomir i Orahovica, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici i

d r u g a, da su pravoslavni **Čukasini** iz kasabe Trebinje, koji su prihvatili islam, prezime oblikovali u **Čukas** i pod njim se doselili u navedena sela.

Čuklete/Čukle (Karanfilovići): Prezime je nastalo po nadimku **Čukleta** (*čukati*, lagano udarati po površini nečega tvrdog, u značenju onaj koji *čukla*).

Starenici su u selu Podhum, gdje su zatečeni pod dvojnim prezimenom **Karanfilović-Čukleta**. Iz njega su prvo izostavili **Karanfilović** i

¹⁴⁸ Na selu Ovčari ima katolika *Čorića* ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenima.

zadržali **Čukleta**, a zatim ga preveli u oblik **Čukle**.

Čukovići: Prezime je moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Čuk** (*čuk*, ptica, manja noćna grabljivica) i
d r u g o j, po Vlasima iz sela Čukovići u Riječkoj nahiji (Crna Gora),
po kojima je selo Čuhovići. dobilo naziv.

Iz istoimenog zaseoka sela Rabina (Nevesinje), doselili su se u selo
Dužani.

Čunčuri: Prezime je nastalo po nadimku **Čunčur**, što je vjerovatno,
iskrivljeni naziv za **čačnčar** (zdjelar, onaj koji izrađuje drvene zdjele
iz kojih se jede žitko jelo, čankove).

Starenici su u selima Čelebići i Idbar, gdje postoji zaselak Čunčur.

Čurine: Prezime je nastalo po nadimku **Čuruk**, od tur. riječi **curuk**/bos.
čuruk (koji je nezdrav, neispavan, truo, lažan: u prenesenom značenju:
nepouzdan, smušen, priglup).

Starenici su u selu Svijenča.

Čurt-Šurković: Vidi Šurković-Čurt

Čustovići: Prezime je nastalo po nadimku **Čusto** (*čust*, lijepo građen).

Starenici su u selima Bradina, Glavatičevo, Seonica i Zukići ili su
doseljenici iz sela Gacko (Gacko).

Č

Čatići: Prezime je nastalo od dužnosti tur. *kjato*/bos. *čato* (pisari).

Za nastanak ovoga rodovskog prezimena, vezano je ovo predanje:
Kad su Osmanlije osvojile Hercegovinu, iz Vrgorca je za stokom
stigao u selo Sopilje (Nevesinje) neki nemusliman, tu primio islam i,
vjerovatno, po dužnosti koju je u osmanskoj upravi obavljao, nazvan
Čatom/**Čatićem**. U epidemiji kuge, koja je harala početkom XIX
stoljeća, svi su *Durguti* u Dužanima izumrli, a ostala je na životu
samo jedna cura. Ona se udala za jednog pripadnika roda **Čatići**,
koji je, kao domazet na ženinstvo došao na njeno imanje. On je
rodonačelnik **Čatića** u Dužanima.

Čehaići: Prezime je nastalo po nadimku **Čehaja** /tur. *kehaya*, per. *kethuda*
(bos. *čehaja*, pomoćnik vezira, paše, defterdara i u značenju gradski
bilježnik/tur. *belediye*, *kethoda*).

Prema predanju, rodonačelnik **Čehaića** u kasabi Belgraddžik/Konjic,
neki je kadija rodом iz kasabe Bihać.

Česiri: Prezime je nastalo po nadimku **Česir**/tur. *kesir*/bos. *ćesir* (otpadak
pri tesanju drveta, iver).

Starenici su u selu Razići (Čelebići i Solakova Kula).

Od *Česira*, kao odvojak, nastao je novi rod *Razići* u selu Glavatičevo.

Čibe: Prezime je nastalo po nadimku *Čibo*, od tur. kiber/ar. kibr (riječi čiber, *čibo*, ohol, gord, nadmen čovjek).

Vjerovatno su starenici u selu Spiljani.

Čiše:¹⁴⁹ Prezime je nastalo po nadimku *Čišo*/tur. *kis, kisi* (*čišija*, pastir koji sa stokom zimuje u planini).

Vjerovatno su starenici u selu Ribari.

Čorići: Prezime je nastalo po nadimku rodonačelnika *Čoro* /tur. *kor*, perz. *kur* (naziv za čovjeka koji je *oćoravio*, obnevidio na jedno oko).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Čorića*:

p r v i, koji su starenici u selima Gradac, Nevizdraci i Vrbljani i *d r u g i*, koji su se iz sela Hrušta (Nevesinje), doselili u selo Razići (Čelebići, Čuhovići, Džepi i Ribići).

Od *Čorića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Pirići/Pirije* u selu Vrbljani.

Čorine/Čorine: Prezime je nastalo po nadimku *Čorina*/tur. *kor*/per. *kur*/bos. *ćoro*, ćorav čovjek, slijepac).

Vjerovatno su starenici u selu Svijenča.

Prezime se pogrešno piše i sa početnim tvrdim slovom *Č*.

Čorovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Čoriće*

Iz sela Kruševica (Ljubinje), doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Zbog mesarskog i ašćijskog zanata kojim su se bavili i u poslu se koristili sikirom (ijek. sjekira), nazvani su *Sikirićima*, ali im je to ostalo samo kao nadimak.

Čosići: Prezime je nastalo od nadimka *Čoso*/tur. *koese* (bos. *ćoso*, *ćosav*, čovjek, bez dlaka na bradi).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

P r v a, da su starenici u selima Idbar, Jasenik i Kruščica (Bare, Buturović Polje, Čelebići, Orahovica, Podhum, Radešine, Ribići i Spilajni). U selima Idbar i Jasenik postoje zaseo Čosići.

D r u g a, da su doseljenici u navedena sela iz zaseoka Podbrežje sela Jelačići ili iz sela Donja Jablanica (Jablanica).

Čote/Čotići (Hasanbegovići): Prezime je nastalo po nadimku *Čota* (*čota*, čovjek sitne glave, čotav).

¹⁴⁹ Pod slaviziranim prezimenom *Čišić*, matica Čiša je u selima Ključani i Džinova Mahala (Nevesinje), odakle su se doselili u kasabu Mostar.

Prema predanju, prezime je nastalo na slijedići način:¹⁵⁰

Iz kasebe Belgraddžik/Konjic u pokrajinu Čotahiju (Turska), odselila se je jedna od porodica *Huseinbegovića*. Nakon petnaestak ngodina, zbog čežnje za rodnim krajem, vratili su se u Belgraddžik, a starinici ih nazvali **Čotama** Kad je vršen popis stanovništva 1895. godine, *Huseinbegovići* su bili u posjeti rodbini u Seonici. Popisnoj komisiji podatke o njima dala je komšinica i, pošto nije znala pravo prezime, rekla je da se prezivaju **Čote**. Nakon toga, oni su izvorno prezime zamijenili novim i od tada se prezivaju **Čota**.

U nekim pisanim spomenicima, navodi se i oblik prezimena **Čotić**.

Čurići:¹⁵¹ Prezime nastalo od riječi **Čurak** (ogrtak od ovčije kože dlake s kožom, u značenju onaj koji ga nosi).

Zabilježeni su u selu Borci.

D

Dabranini-Čame: Vidjeti pod **Čame-Dabranini**.

Dagude: Prezime je nastalo po imenu **Dagud**, od rum. ličnog imena *Dagul*.

Vjerovatno se radi o Vlasima iz nepoznatog plemena, koji su se, također, iz nepoznatog ishodišta doselili u selo Glavatičevo i tu prihvatili islam. Na to ukazuje i činjenica da su bili dobri pastiri.

Do kraja austro-ugarske vladavine, ostala je samo jedna kuća.

Dauti:¹⁵² Prezime je nastalo od ar. ličnog imena *Davud*/bos. **Daut** (ime božjeg poslanika).

Starenici su u selima Ježiprosina, Odžaci i Sopot.

Dautbegovići:¹⁵³ Prezime složeno od ličnog imena **Daut** i plemićke titule **beg**.

Odvojak su od starosjedilačkog plemićkog roda *Repovci* iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je **Daut-beg** Repovac.

Dedići: Prezime nastalo po nadimku **Dedo**, od tur. *dede* (bos. *dedo*, star čovjek, ali u značenju očev ili majčin otac).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Dedića:**

P r v i, kao starenici u selima Podhum i Lokva, odakle su se odselili i

¹⁵⁰ Prema kazivanju najstarijeg stanovnika grada Konjica u aprilu 2005. godine, Saliha-Salke *Fejzagića*, čija je majka bila od **Čotal** **Čotića**.

¹⁵¹ Muslimanski **Čurići** nisu krvno vezani sa pravoslavnim prezimenima.

¹⁵² Pod slaviziranim prezimenom *Dautović*, bilo je *Dauta* u selu Dračevo i u kasabi Trebinje (Trebinje).

¹⁵³ *Dautbegovića* je bilo u selima Lug (Jablanica) i Duge (Prozor).

u sela Gradac i Slavkovići. U ovom posljednjem selu, bila su tri brata, zacijelo, pripadnika Crkve bosanske: *Milan*, koji je bio rodonačelnik *Milanovića*, kojih nije bilo nijedne od tri vjeroispovijesti na današnjem području općine Konjic, jer su se, vjerovasto, s ovoga područja negdje odselili: *Radman*, koji je bio rodonačelnik *Radmanića* u selu Jasenik: *Redžo*, nepoznatog izvornog ličnog imena, koji je bio rodonačelnik *Redžića* u istoimenom selu.

Dedića više nema u selima Podhum i Slavkovići.

D r u g i, kao odvojak od *Beha* iz sela Kružanj (Mostar), koji su kao stočari polunomadi dogonili stoku na planinu Bahtijevidu i jedni se od njih stalno nastanili u sela Dudle, Gradeljina, Lokva i Razići, a kasnije i u raniji zaselak Cagare sela Turija.

Defterdarije: Prezime je nastalo po nadimku *Defterdar* od tur. *defterdar* (bos. onaj koji vodi knjige, ali ovdje u značenju onaj koji vodi katastarske ili gruntovne knjige)

Odvojak su od *Buturovića*, iz selu Seonica.

Delići: Prezime je nastalo po nadimku *Delija*, od tur. *deli* (bos. *delija*, junak: pripadnik brze lahke konjice).¹⁵⁴

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nezavisna roda *Delića*:

p r v i, koji su starenici u selima Gradeljina i Orahovica ili su doseljenici i

d r u g i, koji su starenici u selima Oteležani i Seonica ili su doseljenici.

Ostali su bez muškog potomstva i nestali.

Ukoliko su doseljenici, onda je to moglo biti jedino iz sela Domanovići i varoši Počitelj (Čapljina) ili iz kasabe Mostar.¹⁵⁵

Demirovići: Prezime je nastalo po tur. ličnom imenu *Demir* (bos. gvozdeni, Gvozden).

O njihovom porijeklu u selu Donji Gradac, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici, koji su svoje prezime *Gvozdenović* preveli u *Demirović* i

d r u g a, da su se doselili iz zaseoka Demirovića Mahala sela Hodbina (Mostar) oko 1913. godine.

Iz sela Donji Gradac, jedni su se naselili u selo Blučiji.

¹⁵⁴ Prvi odred *delija* osnovao je bosanski sandžak-beg Gazi Husrev-beg, prije nego što je krenuo iz Bosne na Liku i Dalmaciju 1521

¹⁵⁵ Prema predanju, *Delići* su doseljenici iz Sofije, odakle su se raselili u sela Domanovići i Počitelj (Čapljina), te u kasabu Mostar.

Derve: Prezime je nastalo po imenu **Dervo**, od ar. ličnog imena *Derviš* (siromah, skroman).

Vjerovatno su starenici u selu Jasenik.

Djedovići/Dedovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Dediće*.

Iz zaseoka Djedovići sela Gornja Bijenja (Nevesinje), pod prezimenom **Djedović**, vjerovatno, doselili su se u selo Zukići. Jedan njihov ogranak, prezime je oblikovao u **Dedović**.

Didici:¹⁵⁶ Prezime je nastalo na isti način kao i za *Dediće*, ali umjesto nadimka u ijekavštini *Dedo*, iskazano je u ikavštini **Did**.

Odvojak su od *Razića* u selu Glavatičevo, a rodonačelnik im je hodža Hasan Razić, čiji su potomci nosili prezime **Didik**.

Posljednji poznati džemat-baša sela Glavatičevo bio je Omer **Didik**.

Divoši: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Divoš** (čovjek visokog rasta).

Starenici u selu Krupac ili su doseljenici iz sela Kruševljani (Mostar).

Izumrli su u vrijeme osmanske vladavine.

Doge: Prezime je, vjerovatno, nastalo po imenu **Dogo/Doko** od grč. ličnog imena *Evdokije/bos Dobrivoj/Dobromir/Dobrogoj/Dobrogos / Dobrohval/Dobrobud*.

Vjerovatno su starenici na selu Borci, odakle su se u vrijeme osmanske vladavine odselili u selo Hrušta (Nevesinje), gdje su uzeli prezime *Merzić*, jer je, navodno, neki od **Doga** oženio Ciganku *Merzu*. Iz Hrušta su prešli u selo Zijemlje (Mostar).

Drač: Prezime je toponomastičko, nastalo po nazivu sela Dračevo u Popovom Polju (Trebinje).

Iz navedenog sela, raselili su se na razne strane.

Iz kasabe Mostar, u kasabu Belgraddžik/Konjic doselio se je Mujaga **Drač** u vrijeme austro-ugarske vladavine.

U općini Ljubuški ima zaselak Drače.

Drajčevići: Etimologijsko značenje prezimena nije se moglo pobliže utvrditi.

Starenici u ranijem zaseoku Drajčevići sela Kruščica, ali su davno izumrli.

Drke: Prezime je nastalo po nadimku **Drka**, od *drkati* u više značenja:

p r v o m, masturbirati (*drkadžija*, onaj koji masturbira) i

d r u g o m, baviti se uzaludnim poslom: loše raditi, trošiti vrijeme, tapkati u mjestu, ne napredovati u poslu (*drkadžija*, onaj koji

¹⁵⁶ *Didika* ima i u selu Žrvanj, danas Žurojevići (Bileća).

gnjavi, dosađuje nekomu, nateže se s poslom, s kakvom obavezom, *drkaroš*).

Starenički su rod u selu Ljuta.

Dugalići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Dugajlija** (*dugonja*, onaj koji je dugonjav, izdužen i mršav), od čega je nastalo Dugajlić; odnosno izostavljanjem glasa *jota*, Dugalić i

d r u g o j, po nazivu za doseljenike iz sela Duge.

Iz ranijeg zaseoka Dugalići sela Poplat (Stolac), pod prezimenom **Dugalić** ili iz sela Duge (Prozor), doselili su se na selo Crni Vrh, a starenici ih nazvali **Dugalićima**.

Duračići: Prezime je nastalo po nadimku **Durač**, od tur. ličnog imena *Durak* (stalan, čvrst).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Duračića**:

p r v i, u selu Koto i

d r u g i, u selu Razići.

Nije se moglo utvrditi da li su starenici ili doseljenici.

Durani/Duranovići: Prezime je nastalo po nadimku **Duro**, od tur. osobnog imena *Duran* (stalan, čvrst).

Starenici su u selima Donje Višnjevice, Orahovica i Spiljani. Iz sela Donje Višnjevice, raselili su se u sela Gornje Višnjevice, Čaval Do, danas Čavodo, zaselak sela Grabovci/Dočina, u sela Gobelovina i Trusina.

Zadržali su se samo u selu Gobelovina i Spiljani.

U selu Spiljani, prezime **Duran** slavizirali su u **Duranović**.

Iz sela Spiljani ili Bratač (Nevesinje), pod prezimenom **Duranović**, doselili su se na selo Džepi i u selo Lađanica.

Dure: Prezime je nastalo po imenu **Duro**, od tur. ličnog imena **Durmiš** (koji je stajao, trpio).

Dva su krvno nevezana roda:

p r v i, koji su starenici u selu Bušćak, odakle su se raselili u sela Bukovlje, Kruščica i Sela, danas Solakova Kula i

d r u g i, koji je nastao tako što su se potomci spahije **Durana Nuspahića** iz sela Jasenik počeli prezivati **Dure**.

Durguti:¹⁵⁷ Prezime je moglo nastati od dvije osnove:

p r v o j, po imenu **Durgut**, od tur. ličnog imena *Duran* (stalan, čvrst)
i

¹⁵⁷ U kasabi Stolac bilo je *Duruta*.

d r u g o j, po nadimku Durgut, što predstavlja kovanicu od lat. *durus* (bos. tvrd, jak) i *gutta* (bos. guta, kap, kaplja, trunka, malčice, med, kostobolja, giht, u prenesenim značenima malo tvrd ili s jačim oblikom kostobolje).

Vjerovatno su starenici u selima Dudle i Dužani. Oni u Dudlama promijenili prezime u **Lavić**, koje se piše i kao **Lović**.

Prema predanju, u Dužanima je na životu ostala samo jedna djevojka, koja se udala za nekog Čatića i dovela ga kao domazeta na ženinstvo.

Duvnjaci: Prezime je nastalo po horonimu *Duvno*, koje su zatečeni stanovnici u selima Čelebići, Čuhovići, Džepi i Vrdolje, kao doseljenike iz Duvna nazvali **Duvnjacima**.

DŽ

Džaferagići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena *Džafer* (mala rijeka, punomliječna deva) i titule *aga*.

Vjerovatno su starenici u Krpcu, koji su vremenom imovno propali i postali kmetovi.

Džaferovići: Prezime je nastalo od ar. ličnog imena *Džafer* (mala rijeka, punomliječna deva).

Vjerovatno su starenici u selu Glavatičevo, ali su izumrli u vrijeme osmanske vladavine.

Džafići: Prezime je nastalo po imenu *Džafō*, izvedenom od ar. ličnog imena *Džafer*.

Matica im je u selu Kokorina (Mostar), a odvojak su od *Volodera*.

U krvnom srodstvu su s *Begovićima*, *Crnalićima* i *Pobrićima*, koji su, također, od *Volodera*.

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Kruščica i Solakova Kula.

Džajići: Prezime je nastalo po dvije moguće osnove:

p r v o j, nadimku **Džajo**, od tur. *caid*/ar. *ga'id* (bos. *džajo*, čovjek kovrčave, kudrave kose) i

d r u g o, od tur *cais* (bos. *džaiž*, dozvoljeno).

O njihovom porijeklu u selu Grebine, danas Džajići, postoje dva predanja:

p r v o, da su katolici iz zaseoka Zavojani sela Klobuk (Ljubuški), koji su prihvatili islam i doselili se u selo Grebine, koje su stanovnici po njima nazvali Džajići i

d r u g o, da su od pravoslavnih iz sela Fojnica (Gacko) ili Žudojevići (Bileća), koji su prihvatili islam i doselili se u selo Grebine, koje su

stanovnici po njima nazvali Džajići.

U zemljišnim knjigama, **Džajići** se vode kao vlasnici nekretnina u selima Krušćica i Solakova Kula.

Džanići: Prezime je nastalo po imenu **Džano**, izvedenoim od per. ličnog imena *Džanan* (ljubljeni, voljeni).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici u istoimenom selu, koje je po njima dobilo ime i

d r u g a, da su doseljenici iz Džanić mahale šehar Sarajeva.

Pošto su ostali bez muškog potomstva, izumrli su a kao uspomena na njih ostalo je današnje selo Džanići.

Dželilovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Dželil** (poštovani, slavni, veličanstveni).

Vjerovatno su starenici u selu Kralupi.

Džetnići: Prezime je nastalo od ar. riječi *džennet/* bos, srp. i hrv., *raj*.

Radi se o rodu *Rajići* iz sela Ribići, koji su bili pripadnici Crkve bosanske,¹⁵⁸ nakon dolaska Osmanlija prihvatili islam, a svoje izvorno prezime preveli na arapski jezik i postali *Džetnići*.¹⁵⁹

Rodonačelnik ovoga roda nije poznat i označen je kao *Abdullah* (ar. božji rob, sluga), što je bilo najčešće ime za nemuslimane koji su prihvatili islam, a htjeli su da prikriju svoje izvorno ime. Imao je sinove hadži Aliju (1691) i Osmana. Hadži Alija je odselio u Sarajevo i bavio se trgovinom, a imao je sinove Osmana i Aliju. Osman je imao sina Aliju, a on sinove Osmana i Nuha. Osman je imao sina Nuha, a Nuh sina Osmana. Nuh je odselio u Idbar i od njega su *Nuhići*, a Osman ostao u Ribićima i od njega su *Osmanovići*.¹⁶⁰

Džeparovići: Prezime je nastalo po nadimku **Džepar** (*džepar*, lopov, kradljivac).

Vjerovatno su starenici u selu Glavatičevo, ali su izumrli u vrijeme osmanske vladavine.

Dževlani/Dželani: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Dževlan** (lutalica). Starenici su u selu Ljuta-Bjelimići ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta.

Džine: Prezime je nastalu po nadimku **Džino** (ar.*džin*, div, gorostas).

158 Ovi *Rajići* nemaju nikakve veze s kasnijim istoimenim doseljenicima na današnje područje općine Konjic, jer do kraja XVII ili početka XIX stoljeća, na lijevoj strani Neretve nije bilo stanovnika katoličke vjeroispovijesti.

159 Prezime Rajković prevedeno je na perzijski jezik kao *Firdus* (*firdus*, raj). Ovo prezime nosilo je poznati livanjski begovski rod *Firdusi*.

160 Kreševljaković, H.: *Džetnići. Prilog izučavanju feudalizma u Bosni i Hercegovini*, 114-115.

O njihovom porijeklu u selu Oteležani postoje dva predanja:

P r v o, koje je zabilježio Mujo Rizvić, prema kojemu su odvojak od *Bilića* u selu Oteležani, po rodonačelniku koji je nosio nadimak **Džino**.

Kasnije su se jedni naselili i u selo Gorani.

D r u g o, da su dosljenici iz zaseoka Džinov Do sela Trusina ili Džinova Mahala sela Zovi Do (Nevesinje).

Kasnije su se jedni iz sela Oteležani odselili u selo Gorani.

Dživeri/Diveri: Prezime je nastalo po nadimku **Dživar**, od tur. *civar/ar. giwar* (bos. *dživar*, ali se piše i kao *đivar*, okolina naselja, predgrađe: krvarina u Srbiji u vrijeme osmanske vladavine, koju nije plaćalo samo selo gdje je krv pala, nego i sva okolna sela).

Vjerovatno su iz Gabele, odakle su se, nakon njenog pada u mletačke ruke, doselili u selo Gobelovina.

U nekim ispravama vode se i pod prezimenom *Diver*.

Džumhuri: Prezime je nastalo po nadimku **Džumhur**, od ar. riječi *džumhurijet* (bos. država, republika, u značenju republikanci).

Potomci su šejha Muhammeda Džumhura, koji je iz šehar Užica stigao u kasabu Belgraddžik/Konjic početkom XVII stoljeća i obnašao dužnosti šejha halvetijske derviške tekije i imama Mehmed-čauševe/Tekijske džamije u periodu 1622-1679. godine.¹⁶¹ Pripadnici ovoga roda obnašali su dužnost imama te džamije preko 400 godina.¹⁶²

Prvo mjesto njihovo naseljenja bila je Gornja mahala kasabe Belgraddžik/Konjic, odakle su se kasnije jedni odselili i nastanili u selo Gornji Konjic, danas naselje Donje Polje grada Konjic.

D

Dedovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za Djedoviće, s tim što su glasovi *d* i *j* zamijenjeni glasom *đ*.

Vjerovatno su starenici u selu Zukići i mogli bi biti rod s Djedovićima, odakle su jedni od njih prešli u selo Hasanovići (1910).

Diveri: Vidjeti pod *Dživeri*.

Doge/Đogići. Prezime je nastalo po nadimku **Dogo**, od tur. *gokat* (bos. *đogat*, konj bijele dlake, bjelaš, **đogat**: u prenesenom značenju glup kao konj, glupak, neznalica).

¹⁶¹ Namteka, F.: *Kulturni razvoj Konjica za vrijeme osmanske vlasti (I)*, 61 (KULTRAZKONJICA).

¹⁶² Posljednji imam iz ove porodice bio je hafiz ef. Abduselam Džumhur do aprila 1919. godine. On je otac slikara, pisca i hodojupca Zulfikara-Zuke Džumhura.

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici u selu Crni Vrh, odakle su se jedni doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic i tu prezime slavizirali u **Đogići** i
d r u g a, da su se iz zasoka Đogići sela Slipčići (Mostar) doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Donke: Prezime je nastalo po nadimku **Džonka**, od dvije moguće osnove:
p r v o j, od riječi **don**, u značenju kožari koji izrađuju donove, /tur. *tabanci* (bos. tabandžije)¹⁶³ i

d r u g o j, od kin. naziva **džonka/džunka** za jedrenjak s jednim do pet jarbola, u značenju mornari koji su plovili na tim jedrenjacima. Zabilježeni su u selima Gradeljina i Veluša.

Doralići: Prezime je nastalo po nadimku **Doro**, od tur. *gormece* (bos. *đor*, zamjena odoka: *đorati*, mijenjati se za što, mijenjati predmet za predmet, tranpiti).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, ali ih tu odavno više nema.

Đulići: Prezime nastalo po imena **Đula**, od tur. *gul*/per. *gul* (bos. *đul*, ruža).¹⁶⁴

Matica izvornih **Đulića** je u selu Dubravica (Stolac). Nisu krvno vezani s **Đulićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Knjic, **Đulići** su odvojak od **Macića** u selu Šunji.

E

Elezovići.¹⁶⁵ Prezime je nastalo po imenu **Elez**, od ličnog imena **Helež**, odbacivanjem početnog glasa **ha**.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno ne vezana roda: *P r v i*, **Heleži** iz Dubočana, koji su posljednji prihvatili islam i uzeli prezime **Elezović**.¹⁶⁶

D r u g i, starenici iz Crnog Vrh, koji su pomrli od kuge 1742. godine. O tome je Lašvanin u svome Ljetopisu zabilježio slijedeće:¹⁶⁷

163 U trgu Konjic i u kasabi Neretva/Konjic, bila je mahala Ahmeda **Tabandžije** i u njoj njegov mesdžid (bogomlja).

164 U mađarskom jeziku, u kojemu nema rodova, *Gyula/Đula* je muško ime. U sastavu mađarske nogometne reprezentacije, koja je na svjetskom prvenstvu u Švicarskoj 1954. godine osvojila drugo mjesto, čuveni golman bio je **Đula Grosics** (Grošić). U mojoj konjičkoj mahali Varda, bila je jedna dobra i draga žena Herakuša, koja se zvala **Đula**.

165 **Elezovića** je bilo u ranijem zaseoku Elezovići I Dubravice sela Gornje Hrasno (Neum), na selu Bivolje Brdo (Časpljina), u selu Kapavica (Ljubinja) i u kasabi Mostar.

166 Bakula, P.: *SCHEMATISMUS I SHEMATISMUS 2*,

167 Lašvanin, N.: *LJETOPIS*, 183.

1742: *Ob listu poče moriti (kuga o.p.) na mloga mista: u Visokom, oko Sutiske (Kraljeve o.p.), oko Vareša, u Kreševu, u Fojnici, u Travniku u Zenici (Brodu), u Neretvi, u Crnom Vrh, gdi pomori veliku obitao Elezović.*

T r e ć i, koji su starenici u selu Gornje Višnjevce ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta. U selu Gornje Višnjevce, ranije je postojao zaselak Elezovići.

Č e t v r t i, iz sela Gradska (Ljubuški), koji su se, za uskočkih upada harambaše Stojana Jankovića,¹⁶⁸ doselili u sela Kašići i Ribari.

U općini Tarčin ima selo Elezovići.

Eminagići: Prezime je nastalo kao složenica od ar.ličnog imena **Emin** (vjeran, pouzdan, siguran) i titule **aga**.

Vjerovatno su starenici u selu Crni Vrh.

Erzumlići: Prezime je etnonimičko, nastalo po njihovom porijeklu iz Erzeruma u Anadoliji.

Iz Erzeruma je kadija Jakub-aga **Erzerumli** premješten u Foču. Tu mu se rodio sin Ahmed 1850. godine, koji je, pod prezimenom **Erzumlić**, stigao u Konjic početkom austro-ugarske vladavine i oženio se Hatidžom Kalem. On je rodonačelnik konjičkog roda **Erzumlići**.

Stanovnici kasabe Belgraddžik/Konjic dali su im nadimak **Jalandžić** (od tur. *jalandži*/bos.nestvaran, lažan).¹⁶⁹

Eskindžije: Prezime je nastalo od nadimka **Eškindžija**, od tur. *eskuni* (bos. pljačka, ali u značenju pripadnika osmanskih jurišnih odreda).

Očito se radi o nekom *eškinžiji*, koji je bio starenik u selu Doljani ili se je iz nepoznatog ishodišta tu doselio. Odavde su prešli u selo Krupac i nadimak **Eškindžija** uzeli kao rodovsko prezime.

Iz Krupca su se iselili u Tursku u vrijeme epidemije kuge na početku XVIII stoljeća.

F

Faladžići: Prezime je nastalo od nadimku **Falak**, od tur. *falak*/ar. *falaq* (bos. klada).

Iz kasabe Mostar, doselili su se u selo Razići, imali kule u selima Razići, Čičevo i Dužani. Ulemanski su rod, koji je dao sedam muftija. U vrijeme austro-ugarske vladavine naselili se i u sela Ribari

¹⁶⁸ Stojan Janković je sa svojom hajdučkom družinom djelovao u zapadnoj Hercegovini

¹⁶⁹ Prema kazivanju Hamida Erzumlića, jedan njegov predak imao je običaj da za sve što ne valja, govori da je *jalan*. Po tome je i dobio nadimak **Jalandžić**, što je, ponekad, uz prezime ili bez njega, pripisivano svim *Erzumlićima*.

i Glavatičevo.

Falani: Prezime je nastalo po nadimku *Falan*, od tur. *fulan*/ar. *fulan* (bos. nepravi nakit, imitacija).

Vjerovatno su starenici na selu Falanovo Brdo, koje je dobilo naziv po *Falanu*, gdje su bili veliki rod. Jedni od njih odselili su se u sela Rodići i Stari Ostrožac, danas objedinjeno selo Ostrožac (Jablanica). Starenici u Ostrošcu zvali su ih *Falančići*.

Iz sela Ostrožac ili Rodići, doselili su se na selo Falanovo Brdo i tu izumrli od kuge, vjerovatno, kada i *Elezovići* na selu Crni Vrh 1742. godine.

Fazlibašići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. osobnog imenu *Fazli* (nepravi nakit, imitacija)/ /bos. *Fazlija* i titule *baša* (čelnik).

Starenici su u selu Gorani, ali su se ugasili početkom austro-ugarske vladavine 1878. godine. Jedan od *Fazlibašića*, koji je služio u osmanskoj vojsci, nije se više vraćao u Gorane. Nastanio se u gradu Izmiru (Turska), gdje je i umro.

Po njima je u selu Gorani ostalo mjesto koje nosi naziv *Fazlibašića* česma (tur. *češma*).

Fazlibegovići:¹⁷⁰ Prezime je nastalo kao složenica od ar. osobnog imenu *Fazli*/bos. *Fazlija* i plemićke titule *beg*.

O porijeklu njihovog prezimena u selu Parsovići, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, Derviša Buturovića, po *Fazli-begu* Buturoviću sinu Mehmeda iz XVIII stoljeća¹⁷¹ i

d r u g a, Hivzije Hasandedića, po *Fazli-begu* Buturoviću sinu Jašar-bega iz XIX stoljeća.¹⁷²

Budući da se *Fazli-beg* sin Mehmeda spominje u jednoj ispravi o podjeli timara iz prve polovine XVIII stoljeća,¹⁷³ pretpostavka Derviša Buturovića može se uzeti kao osnovanija.

Fejzagići: Prezime je složeno od imena *Fejzo*, nastalom od ar. ličnog imena *Fejzullah* (božja darežljivost, milost) i titule *aga*.

Iz Sarajeva su se doselili u selo Odžaci, gdje su imali svoje čifluke. U vrijeme austro-ugarske vladavine iz Odžaka je u grad Konjic kao sudski vještbenik doselio Muhammed, zvani *Fejzo*, koji je rodonačelnik konjičkih *Fejzagića*.

¹⁷⁰ Mulić, J. *KONJIC* 2, 76 (Ovo je bilo prezime kojim se kao pisac nekih radova po majci *Fazlibeguši* služio rahmetli Derviš ef. Buturović).

¹⁷¹ Buturović, D.: *ISPRAVE*.

¹⁷² Hasandedić, H.: *POVSEONICE*

¹⁷³ Buturović, D.: *ISPRAVE*.

Fejzići:¹⁷⁴ Prezime je nastalo po imenu *Fejzo*, izvedenom od ar. ličnog imena Fejzullah (božja darežljivost, milost).

Iz sela Blagaj (Mostar), doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Ferhatbegovići: Prezime je složeno od per. ličnog imena *Ferhad* /bos. *Ferhat* i plemićke tutule *beg*.

Odvojak su od starijeg plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je *Ferhat-beg* Repovac.

Fišići/Fiše: Prezime je nastalo po nadimku *Fišo*, od *fiškal* (onaj koji se rado svađa, pravda, dokazuje da je u pravu: onaj koji je lukav, mudrijaš). Stariji su rod u selu Grušča ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta.

G

Gabele: Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku *Gabela*.

Iz kasabe Gabela, pod navodnim izvornim prezimenom *Kašiković*, doselili su se kao izbjeglice nakon njenog pada u mletačke ruke na mjesto nepoznatog imena, koje su stanovnici po njima nazvali Gobelovina. Kasnije su se raselili u sela Gorica, Obri i Repovci.

Gaćanice:¹⁷⁵ Prezime je nastalo na isti način kao i za *Gaćaniće*.

Vjerovatno su i doseljenici iz Gacka u sela Glavatičevo i Kašići. U selu Kašići, jedan ogranak *Gaćanica*, prezime je oblikovao u *Gaćanin*, ali su se odselili u Tursku, u vrijeme austro-ugarske vladavine *Gaćanići*.¹⁷⁶ Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku *Gaćanin* (čovjek porijeklom iz Gacka).

Iz sela Gacko, jedni su se odselili u selo Gornja meka Gruda (Bileća), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Gaćanići, danas istoimeni zaselak.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se na selo Borci.

Gaćanini: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Gaćaniće*.

Iz sela Gacko, doselili su se u selo Spiljani, te u selo Gornji Konjic (danas Donje Polje).

Gaće:¹⁷⁷ Prezime nastalo po nadimku *Gaće*, moglo je nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, po ishodištu iz Gacka i

d r u g o j, u značenju onaj koji nosi gaće osobene izrade ili na

¹⁷⁴ *Fejzića* je bilo u kasabama Prozor, Nevesinje i Mostar.

¹⁷⁵ U selu Bijela bilo je *Gaćanica-Samardžića*, a na selu kula *Gaćanica*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

¹⁷⁶ *Gaćanić* je naziv vjetra koji puše u Gatačkom Polju.

¹⁷⁷ O *Gaćama* detaljnije vidjeti u monografiji Jusufa Mulića: *KONJIC* 2, 287 i 290.

poseban način.

Iz sela Gacko, pod prezimenom *Hasanbegović*, doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Bili su ulemanski rod i čuveni prepisivači svetih i drugih knjiga. Nakon odseljenja jednih u Sarajevo i izumrlosti preostalih, više ih nema u gradu Konjicu.

Gadare: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku za *Gadara* (ženska osoba koja zaslužuje prezir, izaziva gađenje, pokvarenjakinja).

Starenički su rod u selu Razići, ali su se odselili su se u Tursku u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Gadže: Prezime je nastalo po nadimku *Gadžo*, od alb. *gaxhe* (bos. šaljivac).

Prema predanju, koje se prenosi s koljena na koljeno u rodu *Gadžo*, potječu od časnika osmanske vojske iz pokrajine Dede Agač u Trakiji (Bugarska), odakle se jedan od *Gadža* naselio u Borču na izvoru Nertve, a zatim prešao u selo Ljubuča i zasnovaio porodicu.¹⁷⁸ Ovo, međutim, ne isključuje mogućnost da se radilo o časniku Arbanasu.

Gagule: Prezime je nastalo po nadimku *Gagula*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od alb. *gagë* (bos. mucavac, tepavac) ili *gagac* (bos. mucav, tepav) i

d r u g o j, po nazivu barske ptice *gagolica*.

Budući da predanje govori o tome kako su se kao isluženi osmanski vojnici iz Ugarsek (Mađarske),¹⁷⁹ nakon što su je Osmnalije izgubile (1699), doselili u selo Boždarevići, prva osnova čini se prihvatljivijom.

Kad su Osmanlije napustile konjički kraj, iz Boždarevića su se, zajedno s *Mujićima*, preselili u Čažanj, a odatle u Veliku Bistricu, danas selo Hasanovići.

U selu Crkvenjak (Kreševo) bilo ih je 1743., a u selu Komarima (Prozor) 1816. godine bilo je katolika *Gagulića*.

Gakići: Prezime je nastalo po nadimku *Gaka*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po alb. *gak* (bos. divlja svinja, vepar, vjerovatno, u značenju lovac na divlje svinje, veprove) i

178 Prema kazivanju rahmetli Mustafe Gadže, koji je to čuo od svoga djeda, a piscu ove monografije prenijela njegova kćerka Azra Gadžo udata Kasumović.

179 Iz nepoznatih razloga, u svim slavenskim jezicima Mađarska se piše kao Madžarska. Mađari glas *dži* uopšte ne mogu ni izgovoriti, a jedva čujno izgovaraju i sožweni glas *đ* (koji se u mađarskom jeziku piše kao *gy*, Magyar), pa izgleda da su izgovorili *glasove d i j*, zajedno kao *dj*.

d r u g o j, po nazivu ptice *gačac* iz porodice vrana, koja *gače/guče* prodornim glasom, zbog čega je nazvana *gaka*.

Ukoliko se prihvati prva osnova, to bi moglo značiti da su **Gakići** porijeklom Albanezi, a ukoliko se prihvati druga, moglo bi se možda, dovesti u vezu s njihovim načinom govora (*gukati*) ili tepanja ženama (*gučati*).

Matica im je, pod imenom **Gaka**, u selu Bivolje Brdo (Čapljina).

Iz navedenog sela, ponazivom **Gaka**, doselili su se na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su stanovnici okolnih sela nazvali Gakići, a njih **Gakićima**. Oni su to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Odatle su se doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic (na selo Borci i u sela Čelebići, Džajići, Galjevo, Glavatičevo, Požetva, Ribari i Zukići).

Gegel/Gegići/Gekići:¹⁸⁰ Prezime je nastalo po nazivu za pripadnike arbanaškog plemena **Gege**, od alb. *gige* (bos. visok i krupan čovjek) iz sjeverne Albanije, od kojih je neki, zacijelo, ostao na ovom području kao pripadnik vojske kojom je zapovijedao Đuleka nakon završenih borbi između hercegovačke žandarmerije (tur. *kavazi*), kojima je zapovjedao njihov zapovjednik (tur. *kavaz-baša*) Ibraimaga Pilulija i snaga seraskera Omer-paše Latasa. 1851. godine. Kasnije su prezime slavizirali u **Gegići**. Alija Gegić, koji je odselio kao domazet na ženinstvo u selo Ribići i otvorio trgovinu, prezime **Gegić** zamijenio je sa **Ribić**, koje danas nose njegovi potomci u Konjicu, ali ih Konjičani i danas ovu **Gegama**.

U kasabi Belgraddžik/Konjic bilo je i **Gekića**, ali se, zacijelo, radilo o zamjeni glasa *g* glasom *k* u prezimenu **Gegić**.

Gerini: Prezime je nastalo po nadimku **Gerin** (tvor).

Iz zaseoka Grdijevići ili Riđica sela Burmazi (Stolac), doselili su se u selo Odžaci.

Gluhe: Prezime je nastalo po nadimku **Gluho** (*gluh*, koji ne čuje, koji nema osjetilo sluha: koji je svojstven mjestu gdje se ništa ne čuje, gdje vlada tišina).

O njihovom porijeklu u selima Lađanica i Veluša, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su zatečeni nemuslimani, koji su i nakon prihvatanja islama

¹⁸⁰ To su oni Albanezi, koji su se, pod zapovjednikom Đulekom, borili kao prethodnica osmanske vojske borili na strani Omer-paše Latasa protiv kavaz-baše Hercegovačkog sandžaka Ibraimbega Pilulije oko Konjica 1851. godine, od kojih su se neki pod prezimenom *Arnaut* stalno nastanili u Konjicu i okolini (o tome detaljnije vidjeti u monografiji Jusufa Mulića *KONJIC* 2, 346-348).

zadržali svoje izvorni prezime i d r u g a, da su iz sela Dračevo (Trebinje), iz kasabe Ljubinje ili sela Pijesci (Mostar), doselili. u ta dva sela, pod prezimenom **Gluhić** i tu ga deslavizirali u **Gluho**.

Prva pretpostavka je uvjerljiva, jer su kod Muslimana slučajevi deslavizacije prezimena skoro zanemarljivi.

Glušci: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Gluhe*.

U selo Bukovlje iz istoimenog zaseoka sela Crnići (Kreševo), doselio se je jedan neimenovani pripadnik roda *Ramići*, koji je bio gluh. Kad je umro, stanovnici sela njegove su sinove počeli nazivati **Glušcima**, a oni ovaj nadimak prihvatili kao svoje novo prezime. Posljednja dvojica braće napustila su Bukovlje, pa ih u tom selu više nije bilo. Jedan od njih privremeno se kao trgovac nastanio u Podhumu, a zatim odselio u Ostrožac, pa u Gračanicu. Drugi je poginuo u Drugom svjetskom ratu, tako da ih u Neretvici više nema.

Gocani: Etimološko značenje prezimena **Goca**, nije se moglo pobliže utvrditi.

Vjerovatno su starenici u selu Jasenik, koji su davno nestali, ali je iza njih ostao zaselak Gocani.

Gološi: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Gološ* (siromašan ili ćelav čovjek).

Iz sela Kamena (Mostar), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni od njih se stalno nastanili u selu Sitnik.

Goste/Halilovići: Prezime je nastalo po imenu Gosto, od narodnog ličnog imena *Dobrogos/Gostidrag/Gostimil/Gostimir/Gostirad/Gističaj/Milogost/Radogost/Živogost*.

Jedan su od najstarijih rodova u Podveležju, a matica im je u selu Opine (Mostar).

Iz navedenog sela, zajedno s Ramićima, doselio se je u selo Brđani, **Halil** Gosto početkom XIX stoljeća. Tu se oženio, njegovi potomci su nazvani **Halilovićima**, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

Grabići: Prezime je nastalo po nadimku **Grabo**, od tri moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu *Grabislav*,
d r u g o j, po nazivu **grabo** (čovjek koji grabi) i
t r e ć o j, po nazivu **grab** (vrsta šumskog drveta)

Vjerovatno su starenici u selu Gorani.

Građanini: Prezime je nasalo po nadimku **Građanin** (stanovnik grada).

Iz Nikšića, nakon njegovog pada u crnogorske ruke 1877. godine,

doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Grahe: Prezime je nastalo po nadimku **Graho** (jestivi plod istoimene biljke iz porodice leptirnjača).

O njihovom porijeklu u selu Gorani, Mujo Rizvić je zabilježio dva predanja:

P r v o, prema kojemu su starinom od pripadnika Crkve bosanske Pavlovića iz ranijeg zaseoka Grabovik (koji više ne postoji) sela Gorani.

Nakon dolaska Osmanlija, među prvim u selu prihvatili su islam i uzeli prezime **Graho**. Nakon toga, preselili su se u mahalu Liješće, danas zaselak istog sela.

D r u g o, prema kojemu je iz sela Crni Vrh u mahalu Ljeskovo (koja danas ne postoji ni kao zaselak), doselio jedan pripadnik nepoznatog izvornog roda prezimena, koji je kasnije odatle prešao u mahalu Liješće, danas zaselak istog sela. Tu je kupio zemlju i sagradio kuću. Po dolasku je na okućnici posadio grtah, a starenici ga po tome nazvali *Graham*.

Kasnije su se neki od **Grahinih** potomaka naselili u selu Džanići.

Granule: Prezime je nastalo po nadimku **Granulo**, od lat. *grnulum* (zrnce), u značenju *in granulis*, u zrnima.

Vjerovatno su starenici ili doseljenici u selima Gradeljina, Ježiprosina, Ljubuča i Lađanica.

U selu Gradeljina postoji zaselak Granuli.

Grlice: Prezime je nastalo po nadimku **Grlica**, od ličnog imena *Grle*.

Starenici su u selu Požetva i, vjerovatno, su pripadali sitnom bosanskom plemstvu. Posljednja porodica **Grlica** preselila se u selo Jasenik, gdje su se i održali.

Gruhići: Prezime je nastalo po nadimku **Gruho** (gruhati: nahrupiti, jurnuti), u značenju oni koji gruhaju.

Vjerovatno su starenici u selu Gorani

Guske: Prezime je nastalo po nadimku **Guska** (ptica, u nekoj vezi s njima, možda uzgajivači ili lovci na divlje guske).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda.

P r v i, koji su se iz Mostara doselili na Vrabač, odakle su prešli u Glavatičevo. Ahmet Guska je postao spahija. Kugu, početkom XIX stoljeća preživio je samo Ibro Guska. Do kraja austro-ugarske vladavine ostale su samo dvije kuće. Iz Glavatičeva su se raselili u sela Krupac i Razići.

D r u g i, koji su odvojak od Gosta iz sela Opine (Mostar), a doselili su se u selo Kašići.

Guščevići: Prezime je nastalo po nadimku **Guščević**, na isti način kao i za *Guske*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Bare, ali su davno **nestali**, a iza njih je ostao zaselak Guščevići.

H

Habibije: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Habib** (dragi, voljeni, miljenik, ljubimac).

Prema predanju,¹⁸¹ s vojskom sultana Mehmeda II Osvajača 1463-1465. u selo Kruščicu stigao je Habib Erdžoglu-paša, rodom iz Burse u Anadoliji (Turska) i u Neretvici dobio čifluke. On je rodonačelnik **Habibija** u zaseoku Draičevići (koje se navodi i pod nazivom Dračevići o.p.) selu Kruščica. Odavde su se jedni odselili u selo Bare, gdje su ih starenici nazvali **Malanovcima** (mal, malen rastom, malac), ali ga nisu prihvatili kao svoje prezime.

Od Habibija, nastali su odvojci kao novi rodovi **Mustafići** i **Omerovići**.

Habibije su imali dosta nadimaka, bilo da su nastali po ličnim imenima ili po nečem drugom: potomci *Behrama* -**Behrami** i **Behramovci**, *Huske-Huskinovci*, *Briše-Brišinovci*, *Beće-Bećurini*, *Hamde-Hamidovci*, *Ahme* zvanog **Kiko-Kikinovci**, *Avde-Avdići*: po nadimku *Kutka*, majke jednog od Habibija, iz sela Kutu, **Kutkići**.

Habib je sa sobom doveo *terziju* (krojača), od kojega su **Terzići**.

Habibovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Habibije*.

Vjerovatno su starenici u selu Zabrdani

Hadžajlići/Hadžajlije: Prezime nastalo po složenici **Hadži-Alija**, od vjerske titule *hadžija* i ar.ličnog imena *Ali*/bos. **Alija** (visoki, otmjeni).

Jedan odvojak od **Hadžajlića** uzeo je prezime **Hadžajlija**.

Iz sela Hamzići (Ljubuški), odakle su i *Hadžialići/Hadžialići* u istom selu, pa nije isključena mogućnost da se radi o istom rodu sa različitim načinom pisanja prezimena.

Hadžialići/Hadžialići: Prezime nastalo po složenici **Hadži-Ali**, od vjerske titule *hadžija* i ar.ličnog imena **Ali** (visoki, otmjeni).

Matica **Hadžialića** je u varoši tvrđave Ljubuški, a rodonačelnik im je zapovjednik (tur. *dizdar*) Ljubuške tvrđave Hadži Ali (1716-1736).

Njegovi potomci, pod prezimenom **Hadžialić**, koje su oblikovali u

181 Rizvić, M.: ZABILJEŠKE.

Hađialić, naselili su se u selo Hamzići (Čitluk).¹⁸²

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Hađialić**, doselili su se u selo Šunji i u kasabu Belgraddžik/Konjic. U pisanim spomenicima i na natpisima iznad trgovačkih radnji, koje su držali, prisutan je jedino taj oblik prezimena.¹⁸³ Po njima je jedan sokak u Gornjoj mahali dobio naziv Hadžialića sokak, koji su stanovnici skratili u oblik *Hađalića* sokak.

U znak sjećanja na svoje ishodište, **Hadžialići** su jedan svoj posjed na rubu kasabe Belgraddžik/Konjic, nazvali *Hamzići*.

Hadžići.¹⁸⁴ Prezime je nastalo po imenu **Hadžo**, nastalog od ličnog imena *Hadžan*, koje je izvedeno iz vjerske titule *hadžija/zur. haci* (musliman koji je obavio hodočašće u islamska sveta mjesta Meku i Medinu).¹⁸⁵

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Hadžića**:

p r v i, kao starenici u selu Lukomir, odakle su se doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic i

d r u g i, u selu Boždarevići, koji su mogli biti starenici ili doseljenici iz sela Kokorina (Mostar).

Hadžihusejnovići/Hadžihusejinovići/Hadžihuseinovići: Prezime je sastavljeno od vjerske titule *hadžija* i ar. ličnog imena *Husejn/bos. Husein*, odnosno *hadži Husejn*.

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su odvojak od roda Repovaci iz istoimenog sela i

d r u g a, da se je iz Čajnića u kasabu Belgraddžik/Konjic doselio trgovac Husein-beg **Hadžihusejnović**, koji je postao rodonačelnik ovog konjičkog roda.

Neki od potomaka Ibrahimbega Hadžihuseinovića, prezimenu su

182 Kreševljaković, H.: *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, 243.

183 Na jednoj fotografiji, na kojoj se vidi dio naselja Varoš, redom desno od ćuprije do zgrade bivšeg Konaka, bile su slijedeće radnje: piljara Nezira Alagića, pekara Derviša Tičića, trgovina mješovitom robom Ibrahima Hađialića, trgovina mješovitom robom Jusufa Hađialića i brijačka radnja Mehe Prohića (fotografija je u pišćevoj zbirci).

184 Hadžići iz sela Gacko, Kula i Mekavci (Gacko), odvojak su od *Zvizdića*. Iz tih su se sela raselili na razne strane.

185 *Meka*/ar. *Mekah* (Saudijska Arabija) s džamijom *al-Haram*, rodno je mjesto poslanika Muhammeda a.s. (20. aprila 570) u kojemu se nalazi *Čaba. Medina* /ar. *Al Madinah* (poslanikov grad) je mjesto u koje je izbjegao Muhammed a.s. pred svojim protivnicima 622. godine (od kada počinje muslimanski hidžretski kalendar). Prije toga zvala se Jesrib, U nju se Muhammed a.s. vratio 630. godine i umro 8. juna 632. godine. Od tada je pohode muslimani kao svoje svetište. Oni koji obave prigodne molitvene obrede u ova dva sveta mjesta, dobijaju titulu *hadžija*.

* dodavali i drugo *Ibrambegović*.¹⁸⁶

Od *Hadžihuseinovića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Kosovci*.

Hadžizukići:¹⁸⁷ Prezime je dvojno, sastavljeno od vjerske titule hadžija i imena *Zuka*, od ar. ličnog imena Zulfikar (oličenje junaštva).

Iz Sirije su se doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic. Prvo su bili nastanjeni na lijevoj srani Neretve, u naselju Prkanj/tur. Oprkanj, a kasnije su se preselili na desnu stranu Neretve u selo Gornji Konjic, danas Donje Polje.

Jedan su od najstarijih starosjedilačkih rodova na današnjem području grada Konjica, jer se njihov rodonačelnik hadži Zuka spominje u narodnoj pjesmi o pogibiji Mijata Hajduka u drugoj polovini XVII stoljeća.¹⁸⁸

Hajdari: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Hajdar* (lav, hrabar).

O njihovom porijeklu u selu Orahovica, postoje dva predanja:

p r v o, da su *Hajdarhodžići* iz sela Ubosko, Cerova i Kolojani (Trebinje) ili ranijeg sela Donje Hrasno, danas objedinjenog u Gornje Hrasno (Neum), koji su skratili prezime u *Hajdar* i

d r u g o, da su prezime dobili po nekom *Hajdaru* iz neubiciranog sela Dure.

Prvo predanje nema materijalno uporište u pisanim spomenicima, a nije prihvatljivo ni iz ova dva razloga: p r v o g, o čemu je bilo riječi, da su slučajevi deslavizacije prezimena kod muslimana bili zanemarljivi i

d r u g o g, što bi uvjerljivije bilo da su od *Hajdarevića/Hajdarovića* iz sela Ubosko (Nevesinje), kasabe Ljubinje, te sela Begović Kula (Trebinje) i varoši Počitelj (Čapljina).

U selu Orahovica ranije je postojala mahala Hajderi.

Hajduci: Prezime je nastalo po nazivu *hajduci* /tur. *hajdut*/per. *hajdudl*/mađ. *hayduk* (bos. odmetnici od vlasti, drumski razbojnici).

Porijeklom su nemuslimani iz Kručevića (Čapljina), a radi nekog zločina/tur. zuluma koji su počinili, odmetnuli su se u *hajduke*. Prihvatili su islam i vlasti su ih krajem XVII stoljeća prvo naselile na selo Radešine, a zatim su početkom XVIII stoljeća prešli u selo Seljani. Tu su osnovali svoju mahal, koju su starenici po njima nazvali Hajduci(danas seljani). Odavde su se kasnije odseljavali na

186 Trgovac Smail Hadžihuseinović, zvani Smajo Debeli, na jednoj zajedničkoj predstavi od 11. januara 1920. godine.potpisao se dvojn timer prezimenom *Hadžihuseinović-Ibrahimović*.

187 O *Hadžizukićima* podrobnije vidjeti u radu Fehima Nametka: *Kulturni razvoj Konjica za vrijeme osmanske vlasti(I)*, 63

188 Gjogo (Đogo), H.: *Smrt Mijata hajduka*, 299.

razne strane.

Hakalovići: Prezime je nastalo po imenu **Hakalo**, nastalom od ar. ličnog imena **Hakija** (pravi, pravedan istinit).

Dva su krvno povezana roda **Hakalovića**, koji su odvojci od braće nepoznatog izvornog prezimena, od kojih su kao odvojci nastali **Muftići** i **Spahići**.¹⁸⁹

P r v i, od **Muftića** u selu Donje Višnjevice,¹⁹⁰ odakle su se raselili u sela Gostovići, Seonica i Sultići.

U selu Donje Višnjevice postoji zaselak Hakalovići.

D r u g i, od **Spahića** u selu Gornje Višnjevice, odakle su se raselili u sela Gobelovina i Hasanovići.

Po tulumima¹⁹¹ koje su priređivali, stanovnici sela Gornje Višnjevice dali su im nadimak **Tulumovići**, a oni ga prihvatili kao svoje prezime i tako postali odvojak od **Hakalovića** i novi rod.

Hakete: Prezime je nastalo po imenu **Haketa**, od ar. ličnog imena **Hakija** (pravi, pravedan, istinit).¹⁹²

Starenici su u selu Plavuzi, odakle su se jedni naselili i u selo Jasenik.

U selu Jasenik postojao je zaselak Hakete.

Halebići: Prezime je nastalo po nadimku **Halebija**: od tur. *halebi*/ar. *halabiyya* (kopljanik naoružan kopljem sa sjekirom na vrhu, ispod šiljka, ubojna sjekira).

Iz Jablanice, doselili su se na selo Homolje u vrijeme austro-ugrske vladavine.

Halilovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Halil** (prijatelj).

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Halilovića**:

P r v i, u selu Donji Prijeslop, gdje se, prema predanju koje je zabilježio Mujo Rizvić, iz kasabe Kreševo doselio **Halil Čizmić** u XVII stoljeću, čiji su se potomci prozvali **Halilovići**. Kasnije su se raselili u sela Bistrica Donja, danas selo Hasanovići, Brđani, Hondići, Strgonice i Vrbjani.

U zaseoku Zavrtnice sela Hondići imali su svoj han.

D r u g i, u selu Brđani, gdje se iz sela Opine (Mostar), zajedno s

¹⁸⁹ Prema kazivaču Šabitu Hakaloviću koje je zabilježio Mujo Rizvić.

¹⁹⁰ Današnje selo Donje Višnjevice bilo je mahala sela Seonica.

¹⁹¹ *Tulum* je grčki naziv za mješinu vina, koja sadrži 12 tur. oka ili 15, 396 kg (1 oka=1,283 kg). Danas se *tulumima* nazivaju sastajanja omladine uz piće i svirku. Sudjelovanje na tulumima naziva se *tulimarenje*, a sudionici na njima *tulumarima*.

¹⁹² *Heketa* je božica mjesečine i čarolija u Grka i Rimljana.

Ramićima, doselio **Halil Gosto** početkom XIX stoljeća. Tu se oženio, a njegovi su se potomci prozvali **Halilović**.

T r e ć i, u selu Grušča, gdje se je iz sela Jasenice (Mostar) u XIX stoljeću doselio **Halil Čolaković**, po kojemu su njegovi potomci nazvani **Halilović**. Odavde su se doselili u selo Mladeškovići.

U selu Grušča, prezimenu **Halilović** dodali su i drugo **Krpo** (*krpo*, krp), pa su nosili dvojno prezime **Halilović-Krpo**.¹⁹³

Hamidkadići/Kadići: Prezime je dvojno, sastavljeno od ar. ličnog imena **Hamid** i titule **kadija**.

Na današnjem području općine Konjic, **Hamidkadići** su bili nastanjeni samo u selu Seonici. **Hamid-kadija** je jedan od dva sina (drugi je bio mulla **Šekib**/bos. **Šečib**, od kojega su **Šečibovići**) hadži Mustafe ef. Seonice,¹⁹⁴ koji je bio porijeklom iz sela Seonica i odselio se u Sarajevo zbog kuge, koja je u Seonici harala krajem XVIII stoljeća. U Seonici je zadržao svoje kuće, a u njenoj okolini velike posjede. Starenici sarajevske Mimar Sinanove mahale nazvali su ga **Seonica**. Iza kuge, njegovi su se sinovi vratili u Seonicu i utemeljili dva nova roda: **Hamidkadići** i **Šečibovići**.¹⁹⁵

Starenici sela Seonica **Hamidkadiće** su zvali i **Kadićima**, a potomke Sabrije (**Hamidkadića**) **Kadića Sabrićima**, pa su nosili dvojno prezime **Kadić-Sabrić**.

Hamze: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu rodonačelnika **Hamza** (lav).

O njihovom porijeklu u selu Ribići, moguće su dvije pretpostavke: **p r v a**, da su starenici i

d r u g a, da su se doselili iz zaseoka Hamzevine sela Goranci (Mostar).

Hamzići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Hamze**.

Rodonačelnik ovoga roda je Hamza **Čolaković**, koji se u selo Razići doselio iz Gabele nakon njenog pada u mletačke ruke. **Hamizni** potomci, nazvani su **Hamzićima**, a oni to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Iz Razića su se jedni naselili u selo Ribari.

U selu Mladeškovići, prezimenu **Hamzić** dodali su i drugo **Krpo** (*krpo*, krp), pa su nosili dvojno prezime **Hamzić-Krpo**.

Handže: Prezime je nastalo po nadimku **Handžija**/ tur. *handži* (bos.

193 *Krpe* se prvi put javljaju u kasabi Ričice (nahija Dabri) krajem XVI stoljeća.

194 Gost Radin iz Seonice nosio toponomastičko prezime *Seoničanin*.

195 Hasandedić, H.: *POVSEONICE II*, 129.

handžija onaj koji drži han).¹⁹⁶

Iz sela Kljuna (Nevesinje), doselili su se u mahal u Zlatrgovinu, kasabe Belgraddžik/Konjic.

Hanići: Prezime je nastalo po nadimku **Hanić** (onaj koji je držao han ili u njemu radio).

Vjerovatno su starenici u selu Donji Čažanj gdje su držali han.

Hasagići:¹⁹⁷ Prezime je nastalo kao složenica iz imena **Haso**, od ar. ličnog imena **Hasan** (ljepotan) i plemićke titule **aga**.

Odvojak su od **Buturovića** iz sela Seonica, a rodonačelnik im je **Hasaga** sin Jašarbegov.

Prvi put se spominju u jednom pisanom spomeniku iz 1623. godine.

Hasanbegovići:¹⁹⁸ Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena **Hasan** (ljepotan) i plemićke titule **beg**.

Odvojak su od plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je **Hasan-beg** Repovac.

Hasani/Hasanovci: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Hasan** (ljepotan).

Iz Novog (Herceg), nakon njegovog pada u osmanske ruke 1697. godine, doselili su se u selo Donja Vratna Gora, gdje su ih starenici nazvali **Hasanovcima**. Jedan ogranak **Hasana**, ovo je prihvatio kao svoje novo rodovsko prezime, pa su tako u selu bili prisutni kao zasebni rodovi, pod oba prezimena.

U selu Donja Vratna Gora postoji zaselak Hasani.

Hasanovići: Prezime je nastalo slaviziranjem prezimena **Hasani** i **Hasanovc** u **Hasanović**.

Starenici su u selu Bistrica Velika, gdje postoji zaselak Hasanovići, današnji naziv za čitavo selo.

Iz sela Hasanovići jedni su se odselili u selo Blučići.

Hasete: Prezime je nastalo po imenu **Hase**, nastalom od ar. ličnog imena **Hasan** (ljepotan).

Starenici su u selu Razići.

Hašimbegovići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena **Hašim** (vješt, onaj koji ustinja, drobi hljeb za jelo i gozbu) i njegove plemićke titule **beg**.

¹⁹⁶ *Han* je svratište, koje je imalo prenočište, u kojemu se spavalo na daskama (ukoliko nisu koristili hasure/asure, gosti su sa sobom donosili posteljinu), a uz veće hanove i kafanu (tur. kahve-hanu), osiguravali i posluživanje kahve/kafe i čaja,

¹⁹⁷ Mulić, J.: *KONJIC* 2, 76.

¹⁹⁸ *Hasanbegovića* je bilo u selu Avtovac (Gacko).

Odvojak su od plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je **Hašim-beg** Repovac.

Hebibovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Habib** (dragi, voljeni, miljenik, ljubimac).

O njihovom porijeklu u selima Čuhovići, Glavatičevo i Zabrdani, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici, pod prezimenom **Hebibović** i

d r u g a, da su se, pod prezimenom **Hebib**, doselili iz kasabe Cernica ili sela Ravni (Gacko) i da su ih starenici nazvali **Hebibović**, što su oni prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. U selu Čuhovići, **Hebibovića** više nema.

U selu Glavatičevu Rizvan Hebibović bio je spahija.

Hejke: Prezime je nastalo po nadimku **Hajkač**, od *hajka* (organizirano gonjenje divljači ili štetočina prema zasjedi u lovištu: gonjenje s namjerom da se neko uništi, protjera, u značenju onaj koji sudjeluje u hajci), koje je iskrivljeno zamjenom glasa **a** glasom **e**. To znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali su izvorno prezime.

Starenici su u selima Grušča, Lađanica, Mokro i Odžaci.

U Odžacima je ranije postojao zaselak Hejkovići.

Hejubi/Hejubovići: Prezime je nastalo po iskrivljenom ar. ličnom imenu **Ejub** (ime božjeg poslanika).

Iz Novopazarskog sandžaka, doselili su se u selo Mokro i Svijenča. Iz sela Mokro Halil Hejub je prešao kao domazet na ženinstvo u selo Grušča.

U selima Mokro ili Svijenča, prezime su slavizirali u **Hejubović** i pod tim prezimenom jedni su se doselili u selo Doljani.

Herakovići:¹⁹⁹ Prezime je nastalo po imenu rodonačelnika **Herak** (rom. *heros*, /bos. hrabar čovjek, junak).

Porijeklom su Petrovići iz plemena *Neguši* (Crna Gora), koji su prihvatili islam i naselili se u mahalu Varda kasabe Belgraddžik/Konjic, gdje su kupili zemlju, sagradili kuće i podigli *vignjeve*, rum. (bos. vatra, u značenju kovačke radionice), koji su bili vrsni kovači.²⁰⁰

Here: Prezime je nastalo po nazivu **Here**, po kojemu su starenici nazvali doseljenike iz Hercegovine u selo Kruščica (nahija bosanska *Neretva*).

¹⁹⁹ Stjepčević, I., Kovijanić, R.: *Prvi pisani spomenik o Herakovićima: Pomen o Ščepcu Herakoviću Njegošu*.

²⁰⁰ Dio svoga zemljišta prodali su Pravoslavnoj crkvi u Konjicu i na njoj je sagrađena hram sv. Valisija Velokog.

Iz ranijeg sela Hovač, današnje selo Here (Prozor), u selo Kruščica, doselili su se pripadnici roda **Hovač**, koje su starenici nazvali **Herama**. Oni su ovaj nadimak prihvatili kao drugo prezime, pa su nosili dvojno **Hovač-Hero** i **Hero-Hovač**, a zatim samo **Hero**. Mjesto njihovog doseljenja u selu Kruščica, stanovnici su nazvali Here, danas zaselak istoimenog sela. **Here** su imale svoju zemlju u selu Koto, gdje su izgonili stoku i za njih sagradili staje. Mjesto gdje su bile podignute, stanovnici sela nazvali su **Herića staje**.

Iz zaseoka Here sela Kruščica, odselili su na mjesto ili u selo nepoznatog izvornog naziva, a njegovi stanovnici njih i novo mjesto njihovog naseljenja nazvali **Herićima**.

Hodžići: Prezime je nastalo po ulemanskom-mualimskom zvanju *hodža*.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Hodžića**:

P r v i, vjerovatno kao potomci nekog hodže u selu Boždarevići, odakle su se jedni odselili u selo Ugošće.

D r u g i, kao potomci hodže Hasana Razića, koji je bio imam džamije u Glavatičevu. Odavde su se raselili u Konjic, Krupac, Lađanicu, Sitnik i Svijenču.

Iz sela Krupac jedni su se odselili u Tursku u vrijeme austro-ugarske vladavine, a oni koji su tu ostali, stradali su od kuge.

Holjani: Prezime je, vjerovatno, nastalo od nadimka **Holjan** (holjeva, čarapa, nogavica, otvor od čizme).

Starenici su u selima Gradeljina i Luka.

Homatlije: Prezime je, vjerovatno, nastalo po grč. *homois* (sličan, jednak, isti).

Starenici u selu Homatlije, koje je po njima i dobilo ime.

Nestali su u vrijeme osmanske vladavine.

Honde/Hondići: Prezime je nastalo po nadimku rodonačelnika **Hondo** (lat. *hondus*/bos *hondelj* (drveni komad, obložen šarenom tkaninom sa zabodenim srebrnim ili zlatnim iglama koje drže bijeli rubac na glavi).

Na današnjem području općine Konjic, dva su roda **Honda**, za koja se nije moglo utvrditi da li su u krvnom srodstvu:

P r v i, koji su starenici u selu Bukovica, odakle su se jedni odselili u selo Oteležani i u kasabu Belgraddžik/Konjic. Jedni od njih naselili su se na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici po njima nazvali Hondići, danas istoimeno selo.

D r u g i, u selu Kašići, za koje se nije moglo utvrditi da li su starenici

ili doseljenici iz sela Blagaj (Mostar).

Hondže: Prezime je, vjerovatno, nastalo od **Honda**.

Starenici su u selu Gorani ili su doseljenici iz sela Jablanica (Konjic).

Hošafi/ Hošafčići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po tur. nadimku rodonačelnika **Hošaf** (bos. suho voće, slatko od kuhanog suhog voća).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/ Konjic.

Hrelje: Prezime je nastalo po bos. ličnom imenu rodonačelnika **Hrelja** (od riječi *krilo*, u značenju onaj koji je na strani).

Starenici su u selu Sopot.

Hrgica/Hrgići: Prezime je nastalo po nadimku **Hrgica** (*hrgica*, mala posuda od tikve, vrč, vedro),

Starenici u selu Gobelovina, pod prezimenom **Hrgica**, koje su gdje su ga slavizirali u **Hrgić**. Iz toga sela jedni su se odselili u selo Gornje Višnjevice.

U selu Gobelovina davno su nestali, ali je iza njih ostao istoimeni zaselak, kojega, također, više nema.

Hrnjice/Hrnjići: Prezime je nastalo po nadimku **Hrnjo** (*hrnje*, čovjek hrnjave, raspuknute usne).

Starenici su u zaseoku Liješće sela Gorani. Nakon što su svi izumrli, osim jedne porodice koju su činile majka i kćerka, prema predanju koje je zabilježio Mujo Rizvić, opstojnost **Hrnjica** u Goranima osigurana je na slijedeći način: Na putu iz Travnik za Mostar u selu se zatekao neki Čerkić. Tu se zagledao u curu posljednjeg izumrlog Hrnjice. Majka i kćerka su ga pozvale u kuću i lijepo ugstile. Prolzanik ih je obavijestio da je neoženjen i da mu se djevojka sviđa, te da bi se rado njome oženio. Majka je pristala, a kao jedini uslov postavila da uzme prezime Hrnjica. Pošto je momak na to pristao i kod naiba sarajevskog kadije, čije je sjedište bilo u Seonici u kasabi Neretva/Konjic, promijenio prezime, obavljeno je vjenčanje. Bračni par je u braku imao dosta muške djece, pa je na taj način opstojnost ovoga roda osigurana.

Jedni su se iz Gorana odselili u selo Studenčica i u kasabu Belgraddžik/ Konjic.

Jedan odvojak **Hrnjica**, prezime je slavizirao u **Hrnjić** i pod njim se doselio u selo Kruščica.

Hromići: Prezime je nastalo po nadimku **Hromo** (*hrom*, sakat).

Starenici su u selu Odžaci.

Huremi: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Hurrem*/bos. **Hurem** (blag, sretan, dobar).

Starenici su u selu Tuhobići.

Huseinbegovići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena **Husejn** /bos. **Husein** (ljepuškast) i plemićke titule **beg**.

Odvojak su od plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a radonočalernik im je **Husein-beg**.

Husići: Prezime je nastalo po imenu **Huso**, izvedenom od ar. osobnog imena **Husein** (ljepuškast).

O njihovom porijeklu u selu Razići, moguće su dvije pretpostavke: p r v a, da su odvojak od *Česira* i

d r u g a, da su iz sela Kokorina (Mostar) kao stočari polunomadi izgonili stoku na planinu Visočicu i jedni se tu stalno nastanili.

Husnići: Prezime je nastalo po imenu **Husno**, izvedenom od ar. ličnog imena **Husnija** (ljepotan).

Matica im je u selu Podvelež (Mostar). Odatle su se raselili u okolna sela.

Iz sela Banjdol (Mostar), izgonili su stoku, kao stočari polunomadi, na planinu Visočicu i jedni od njih stalno se nastanili u selu Razići.

Hustije: Prezime je nastalo po imenu **Husto**, izvedenom od ar. ličnog imena **Husejn** (ljepuškast).

Starenici su u selu Orahovica, ali su davno nestali.

U selu Orahovica postoji zaselak Hustije.

I

Idrizi: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Idriz** /ar. *Idris* (ime božjeg poslanika).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u mahalalu Orašje kasabe Belgraddžik/Konjic.

Rodonačelnik **Idriza** mogao bi biti mula **Idriz**, koji se spominje u narodnoj pjesmi o pogibiji hajdučkog harambaše Mijata Tomića u drugoj polovini XVII vijeka.

Jedan su od najstarijih doseljeničkih rodova u kasabi Belgraddžik/Konjic.

Ihtijarevići:²⁰¹ Prezime je nastalo po nadimku Ihtija, od tur. *ihtijar* (bos. starac).

²⁰¹ Nakon pada u mletačke ruke 1697. godine, Osmanlije su *Ihtijareviće* iz Novog i *Ganijagiće* iz Risna, zajedno s nekim porodicama iz drugih rodova, preselili u Nikšić (Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 29).

Iz kasabe Nikšić, nakon njenog pada u crnogorske ruke 1877. godine. doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Rodonačelnik konjičkih Ihtijarevića je Pašan Ihtijarević, handžija i kahvedžija.

Imamovići: Prezime je nastalo po ulemanskoj tituli *imam*.

Dva su krvno nevezana roda:

P r v i, koji su, vjerovatno, starenici u selima Dindo, Odžaci i Tinja, a deseljenici u selo Gradeljina. U ovome selu starenici su mjesto njihovog naseljavanja nazvali Imamovići, danas njegov zaselak.

D r u g i, koji su odvojak od Čomaga iz sela Seonica, po nekom pripadniku ovoga roda, koji je bio imam, starenici su ih nazvali *Imamovićima*.

Oni su taj nadimak prihvatili kao novo rodovsko prezime i napustili izvorno Čomaga.

Isići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Isaa* (ime božjeg poslanika).

Starenici su u Podveležju, a matica im je u ranijoj mahali Do, sela Gornje Gnojnice (Mostar). Iz navedenog sela, kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Bahtijevicu i jedni su se od njih stalno nastanili u selima Čuhović, Džepi i Lisičići.

Išerlije:²⁰² Prezime je nastalo po nadimku *Ešer*, što predstavlja kovanicu od tur. *eš* (bos. službenik) i *er* (bos. država), odnosno u značenju državni službenik. Prezime je vremenom oblikovano u *Iširlija*. Kad bi se prevelo na bosanski jezik, glasilo bi *Službenoković*.

O njihovom porijeklu u selu Parsovići, moguće su dvije pretpostvake:

p r v a, da su starenici, od kojih je neki pripadnik bio u službi osmanske državne administracije i

d r u g a, da se iz Bugojna tu doselio neki isluženi službenik osmanske državne administracije.

U oba slučaja, starenici su ih nazvali *Išerlijama*.

Posljednji potomak ovoga roda, odselio se je u Istanbul (Carigrad),²⁰³ završio vojne škole i stekao čin paše. Svim došljacima u Istanbul iz Neretvice, nalazio se pri ruci. Da između parsovićkih i bugojanskih *Išerlija* postoji rodbinska veza, dokaz je i činjenica da su bugojanski naslijedili zemlju posljednjih u Parsovićima i prodali je.²⁰⁴

202 U Bosni ima rodova koji nosel prezime *Išerić*, *Išerija* i *Iširlić*

203 Istanbul (Carigrad) bivša je prijestonica Bizantijskog carstva, koji su Osmanslije pod sultanom Mehmedom II (1451-1485), kasnije nazvanim Osvajač (tur. *el Fatih*), osvojili 1453. godine.

204 Rizvić, M.: ZABILJEŠKE.

J

Jabličići: Prezime je moglo nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu **Jablan** i

d r u g o j, po šumskoj biljci **jablan**, odnosno po onome koji je bio u nekoj vezi s jablanima (sječa, rezanje, obrada).

Starenici su u selu *Gobelovina*.

Jahići (Kalovljaci): Prezime je nastalo po imenu **Jahja/Jahija**, od tur. i ar. ličnog imena *Yahya* (ime božjeg poslanika).

Iz kasabe Sarajevo, pod nepoznatim prezimenom doselili su se u selo Kale. Odavde su se odselili u selo Obri, gdje su ih starenici nazvali **Kalovljacima**. Tu su prezime promijenili u **Jahić**. Mjesto njihovog naseljenja starenici su nazvali *Jahići*, danas istoimeni zaselak.

Jakupović: Prezime je nastalo po imenu **Jakub**, od ličnog imena tur *Yaqub*/ar. *Ya'qub* (sin božijeg poslanika).

Iz sela Podgorje (Mostar), doselili su se u selo Ljuta-Bielimići.

Janapović: Prezime je nastalo od dvije sonove:

p r v o j, po ženskom ličnom imenu **Jana**, od imena *Ana*, što bi značilo da su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime i

d r u g o j, po nazivu za vrstu jela **janija**/ tur. i per. *yahni* (jelo od komadića pirjana mesa s mladim crvenim lukom: meso s više vrsta povrća koje se dugo kuha: vrsta paprikaša).

Vjerovatno su bili starenici, ali ih više nema na današnjem području općine Konjica i njihova je sudbina ostala nepoznata.

Jazvini: Prezime je nastalo po nadimku **Jazivina/Jazvin** od rum. *iazuina* (bos. velika jažva, rupa u zemlji).

Starinom su iz ranijeg sela Jazvine u nahiji Završ (Foča), odakle su se raselili na razne strane.

Iz sela Jasenice (Čapljina), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni od njih se stalno nastanili u selima Glavatičevo, Krupac i Razići.

Do kraja austro-ugarske vladavine, u Glavatičevu je ostala samo jedna kuća **Jazvina**.

Jažići: Prezime je nastalo po nadimku **Jažo** (otvor u pregradi kroz koji silovito dotječe voda na mlinski kamen, u značenju mlinar). To znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali svoje izvorno prezime.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Ježiprosina, koje je, vjerovatno, po njima i dobilo naziv i u selo Odžaci.

Jelečkovići/Jeleškovići: Prezime je toponomastičko, nastalo po nadimku **Jelečković**.

Iz sela Jeleč (Hadžići ili Foča), pod prezimenom **Jelečković**, doselili su se na selo Džepi, a odavde se, pod nešto izmijenjenim prezimenom **Jelešković**, jedni odselili u selo Čelebići, na selo Borci, u selo Podorašac i u Gornju mahalu grada Konjica.

Juge/Jugovići: Prezime je nastalo po nadimku **Jug** (*jug*, strana svijeta).

Starinom su **Hodžići** iz zaseoka Smrčevica sela Prijedor (Gornji Vakuf/Uskoplje), odakle su se doselili u selo Jasenik. Tu je jedan njihov potomak dobio naziv **Jug**, koje su kasnije njegovi potomci slavizirali u **Jugović**.

Juge: Prezime je toponomastičko, nastalo po nazivu sela **Jugovo** (Nevesinje). Iz navedenog sela, doselili su se četvorica braće **Jugo** u grad Konjica i naselili se u sokaku Grebić mahale Varda.

Zanimljivo je da na rumumskom jeziku riječ jug, jugovo znači *jaram*, a braća Juge su bili kočijaši-prevoznici.

Jusufbegovići: Prezime je nastalo po kovanici od ličnog imena **Jusuf/tur.** Yusuf /ar. **Yusuf** (božji poslanik) i plemićke titule **beg**.

Dva su krvno nepovezana roda:

p r v i, koji su na opisani način nastali u selu Razići i

d r u g i, koji su nastali kao odvojak od starijeg plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je **Jusuf-beg**.

Jusići: Prezime je nastalo po deminutivu **Juso**, izvedenom od ličnog imena **Jusuf/ tur.** Yusuf/ar. **Yusuf** (ime božjeg poslanika).

Iz sela Kružanj (Mostar), doselili su se u selo Prijeslop.

Jusufovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu Jusuf ar. Yusuf/ tur. Yusuf (ime božjeg poslanika).

Starenici su u selu Odžaci.

Junuzi: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Junuz/ ar.** Yunus/ar. Yunus (ime božjeg poslanika).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Po njima je jedna mahala na Orašju nazvana Junuz mahala.

K

Kadići:²⁰⁵ Prezime je nastalo po tur.tituli *kadi* (bos. *kadija*, šerijatski sudija).

Tri su međusobno krvno nevezana roda:

p r v i, koji su starenici u selu Seonica,

d r u g i, koji su se kao stočari nomadi iz varoši Počitelj doselili u selo Svijenča, a odatle u Gornju mahalu kasabe Belgraddžik/Konjic

²⁰⁵ Kadića je bilo u selu Poljice (Trebinje), te u kasabama Ljubinja, Mostar i Nevesinje.

i t r e ć i, čiji je rodonačelnik bio neki **kadija** s prezimenom *Zvizdić*, koji je sa službom iz Gacka premješten u kasabu Belgradžik/Konjic, a stanovali su u Mahali Pazar.

Kajge: Prezime je nastalo po nadimku **Kajgo**, od *kajgana* (jelo od tučenih i prženih jaja).

Iz sela Hamzići (Čitluk), doselili su se u selo Odžaci.

Kajanije/Kajani: Prezime dolazi po nadimku **Kajin/Kaja**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po tur. *kayin* (bos. badžanjak, pašenog) ili *kaja* (bos. hrid, grumen) i

d r u g o j, po rum. *caia* (bos. čavao za potkivanje).

Iz sela Hrušta, Kljuna i Lakat (Nevesinje) ili sela Blagaj i Kružanj, te kasabe Mostar (Mostar), doselili su se u selo Doljani.

Kalajždići: Prezime je nastalo po nadimku **Kalajdžija**, od tur. riječi *kalayci* (bos. zanatlija koji izrađuje i kalajše posuđe i druge metalne predmete).

O njihovom porijeklu u selu Mokro, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su Grko-Vlasi iz bratstva *Kalajadžije*, koji su se, iz oblasti Banjana (Crna Gora), doselili u selo Hodbina (Mostar), a odavde u selo Mokro (Bjelimići) i

d r u g a, da su se iz Dvrsnica (Ravno) ili kasabe Cernica, doselili u selo Doljani.

Kalemi:²⁰⁶ Prezime nastalo po nadimku **Kalem**, od grč. i tur. *kalem* (bos. *kalem*, drveni valjak/vreteno za namotavanje pređe ili žice, mosur, čunjak: grančica, pisaljka od trske, kojom su se na Istoku služili umjesto guščijeg pera).

Iz zaseoka Kalemi sela Rakovica (Trnovo), doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Kalovljaci: Vidjeti pod *Jahići*.

Kamiši:²⁰⁷ Prezime je nastalo po nadimku **Kamiš**, od tur. *kamis* (bos. *kamiš*, trstika, ali i u značenju štap od dugog čibuka, koji su se izrađivali od

²⁰⁶ Na selu Borci, te u selima Bijela i Mladeškovići, postoje pravoslavni *Kalemi*, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenjacima.

²⁰⁷ Kad je objavljenima Rezolucija *INFORMBIROA* 1948. godine (Informacionog biroa, koji su 1947. godine osnovale komunističke i radničke partije istočnoevropskih, nekih zapadnoevropskih i vanevropskih zemalja, koji je raspušten 1956. godine), Komunističke partije Jugoslavije, osim političkih sredstava borbe, protiv iznesenih optužbi i izopćenja Jugoslavije, u borbu su se uključili i naši poznati umjetnici, a među njima pjesnik Skender Kulenović i karikaturista Zulfikar-Zuko Džumhur. Kulenović je napisao je jednu satiričnu pjesmu, koja počinje stihom: *Iz hašiša iz kamiša dim se vije, / Sude jednom efendiji / To u skladu s vjerom nije / Jer na svome licu bradu brije*, a Džumhur nacrtao karikaturu koja prikazuje Marksa dok piše *KAPITAL*, a iznad glave mu visi portret Josifa Visarionovića Staljina.

trstike ili čibuk).

Starinici su u selu Zabrdani.

Kapetanovići: Prezime je nastalo po nadimku Kapetan, od tur. *kapudan* (bos. *kapetan*, vojni zapovjednik područja koje se zvalo *kapetanija*).

Iz jednog od središta hercegovačkih kapetanija,²⁰⁸ doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, pri kraju osmanske vladavine, ali nisu u krvnom srodstvu s današnjim konjičkim Kapetanovićima.

Karalići: Prezime je nastalo po imenu **Karalija**, što predstavlja kovanicu od tur. *kara* (bos. crn, tamnopus) i ar. ličnog imena *Ali* (visoki, otmjerni), iz čega je izvedeno prezime **Kara-Alić** ili **Karalić**.

Starenici su u selu Repovci, odakle su se doselili u mahalul Prkanj, pod Glavicom, kasabu Belgraddžik/Konjic.

Karanfilovići: Vidjeti pod Čuklete/Čukle.

Karići: Prezime je nastalo po nadimku **Karić** (tur. *kara*, crn, tamnopus), čije bi prezime na bosanskom jeziku glasilo **Crnići**.

O porijeklu Karića u selima Šunji i Zukići, moguće su tri pretpostavke;

P r v a, da su starenici **Crnići** u selima Šunji i Zukići, koji su svoje prezime preveli na turski jezik i postali **Karići**.

D r u g a, da su odvojak od Čilića iz Luga (Jablanica), koji su se odatle doselili u dva navedena sela.

T r e ć a, da su se doselili iz zaseoka Karići Mahala sela Poplat (Stolac).

Svaka od tri pretpostavke je moguća.

Karkelje: Prezime je nastalo po nadimku **Karkelja**, kovanici od tur. riječi *kara* (crn) crn i grč. riječi *kelja* (kupus odnosno crni kupus), čije bi prezime na bosanskom jeziku glasilo **Crnokupusovići**.

Starenici su u selima Ljubuča i Svijenča, ali ih u selu Ljubuča više nema.

Kasale: Prezime je nastalo po prezimenu **Kasalo**, izvedenom od *kasati* (polagano se kretati uz prekide ili uz teškoće, u značenju onaj koji za nekim ili nečim kasa). To znači da su i nakon prihvatanja islama

208 U Hercegovini su postojale slijedeće kapetanije: duvanjska (Duvno), gabeoska (Gabela), hutovska (Hutovo/Čapljina), imotska (Imotski), ključka (Gacko), klobučka (Boka Kotorska), kolašinska (Kolašin), ljubuška (Ljubuški), mostarska (Mostar), novska (Novi/Herceg), onogoška (Nikšić), počiteljska (Počitelj), roška (Roško Polje/Duvno), vidoška (Stolac), tarska (na rieci Tari) i trebinjska (Trebinje). O tome vidjeti detaljnije u knjizi Hamdije Kreševljakovića *KAPETANIJE*. Po njihovim kapetanima, nastalo je prezime *Kapetanović*, ali nisu bili u krvnom srodstvu. Neki od njih, izmijenili su prezime *Kapetanović* oduzimanjem početnih slova *kape*, od čega su nastali *Tanovići* (Ključ/Gacko) ili dodavanjem riječi *gavran* ispred, od čega su nastali *Gavrancapetanovići* (Počitelj)

zadržali svoje izvorno prezime.

Starenici su u selu Idbar ili su doseljenici, iz sela Jablanica (Jablanica).

U selu Idbar, postoji istoimeni zaselak.

Kasapi: Prezime je nastalo po nadimku kasap, od tur. *kasab* (*kasap*, mesar).

Starenici su u selu Strgonice ili su doseljenici iz nepozantog ishodišta, ali ih tu odavno više nema.

Kašići: Prezime je toponomastičko, nastalo po nadimku **Kašići** (*kaša*, mehka tkanina dobijena miješanjem vunenih vlakana i kozje dlake, u značenju onaj koji se bavio tim poslom).

O njihovom porijeklu u selu Kašići, moguće su dvije pretpostavke: p r v a, d a su starenici u selu Kašići, koji su prihvatili islam u XVII stoljeću i

d r u g a, da su doseljenici iz ranijeg zaseoka *Kašice* sela Gornje Hrasno (Neum), vjerovatno i pod tim prezimenom, na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici nazvali **Kašići**, a oni to prihvatili kao rodovsko prezime.

Pod prezimenom **Kašić**, jedni su se odselili u selo Šunji.²⁰⁹

Jedan ogranak **Kašića**, čiji su se pripadnici bavili kožarskim (tur. *tabačkim*) zanatom (od tur. *debag*/bos. *tabak*, kožar), prezimenu **Kašić** dodao je i drugo **Tabak**, pa su nosili dvojno prezime **Kašić-Tabak**.

Kavazovići: Prezime je nastalo po nadimku **Kavaz** (tur. *kavaz* (bos. oružnik, žandarm).

Iz Nikšića su se nakon njegovog pada u crnogorske ruke 1877. godine, zajedno sa drugim porodicama iz više rodova, doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Kelecije: Prezime je nastalo po nadimku **Kelecija** (tur. *kelle*, zatiljak, *kellezi*, čovjek s pltenim čuperkom na vratu, s perčinom).

Navodno su Cigani, koji su se iz sela Trijebanj (Stolac) doselili u sela Glavatičevo, Odžaci i Ribari, krajem XVIII stoljeća.

Kepulovići: Prezime je nastalo po nadimku **Kepul** (*kep*, ženski ogrtač bez rukava, širokog i zvonastog kroja).

O porijeklu prezimena Kepulović, moguće je više pretpostavki, od kojih je najprihvatljivija da je neko nosio ženski ogrtač, zbog čega je i dobio taj nadimak.

Starenici su u selu Doljani.

²⁰⁹ U Šunjima je živio čuveni narodni lijeekar Fazlo *Kašić*, stručnjak za pitanja lomova kostiju. O kostima je sve naučio kao bolničar u astro-ugarskoj vojsci.

Kesići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Keso**, od tur. *kesa* (iznos od 500 groša,²¹⁰ u značenju onaj koji je bio bogat ili onaj koji se bavio prometom novca) i

d r u g o j, po nadimku **Keso**, od tur. *kesis* (bos. pop), što bi odgovaralo prezimenu *Popović*.

Prema predanju, bili su nastanjeni u zaseoku Gapići sela Trešnjevica (Ulog), odakle su se doselili u selo Glavatičevo.

Keške: Prezime je nastalo po nadimku **Keško** (*keške*, gusta kompaktna kaša od raskuhane pšenice i kuhanog kokošjeg mesa).

Starenici su u selu Gorica.

Kevići: Prezime je nastalo po nadimku **Kevo**,²¹¹ od hebr. *kevo* (bos. žena), u domaćem govoru, osobito u Srbiji, čest izraz za majku (ispr. *kevica*, mlado, nedoraslo žensko, šiparica, podraslica).

Iz ranijeg zaseoka Ščepan-krst sela Dabrica (Stolac) ili ranijeg sela Svetija, danas Svitava (Čapljina), doselili su se u selo Doljani.

Kevrići:²¹² Prezime nastalo po nadimku **Kevro**, od tur. *kever* (bos. smion, poduzetan čovjek: *kevernik*, osmjeliti se, usuditi se).

Iz ranijeg sela Donje Hrasno, danas objedinjeno u Gornje Hrasno (Neum), doselili su u selo Bjelovčina.

Keze:²¹³ Prezime je nastalo po nadimku **Kezo**, od tur. i per. *kesme* (bos. *kezme*, malen, nizak rastom).

Vjerovatno su starenici u selu Donje Višnjevice, gdje postoji istoimeni zaselak, odakle su se odselili u selo Gornje Višnjevice (Bradina, Dobričevići, Gorica, Nevizdraci, Raotići, Seonica, Trešnjevica i Trusina).

Klepe: Prezime je nastalo po nadimku **Klepo** (*klepo*, klepati).

Matica im je u selu Prenj (Stolac), a odvojak su od Rahimića. Odatle su se, pod prezimenom **Klepo**, doselili u selo Blagaj (Mostar).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Borci, Bradina, Brđani, Čelebići, Lisičići i Podorašac.

Budući da ih nije bilo na popisu porodica po mjesnim zajednicama iz 1981. godine, nije se moglo utvrditi da li su bili prisutni u svim

210 *Groš* je bio novčana jedinica u većem broju zemalja, a u Osmanskom carstvu (tur. *gurus*) srebreni u opticaj je pušten 1687. godine (težina 19,24 g), u paritetu 1 groš=40 para. Njegova vrijednost vremenom je opadala, tako da je 1810. godine težio svega 4,65 g srebra., a od 1844. godine kovani su u bakru.

211 U zapadnoj Hercegovini, ima pripadnika katoličkog roda *Kevo*.

212 U sarajevskoj mahali Mejtaš ima sokak koji se zove Kevrin Potok.

213 U kasabi Mostar, bilo je muslimana pod prezimenom *Kezman*.

navedenim selima ili su u nekim od njih bili upisani samo kao vlasnici nekretnina.

Kojići: Prezime je nastalo po deminutivu **Kojo**, nastalom od ličnog imena *Kosta* /grč. *Kostas* ili Konstantin/grč. *Konstantinus*.

Vjerovatno su doseljenici iz kasabe Gabela, nakon njenog pada u mletačke ruke u selo Gobelovina,²¹⁴ a bilo ih je i u gradu Konjicu.

U selu Gobelovina postojao je zaselak Kojići.

Komadine: Prezime je nastalo po nadimku **Komadina**, od tur. *komad* (bos. *komadina*, veliki kus, dio krute stvari).

Vjerovatno su starenici u selu Strgonice, ali su se u vrijeme osamanske vladavine odselili u Tursku.

Konjićanini: Prezime je toponomastičko za stanovnike porijeklom iz Konjica.

Bili su prisutni u gradu Konjicu, ali se, vjerovatno, radi o odseljenicima, koji su u mjestu doseljenja prihvatili prezime **Konjićanin**, pod njim se vratili u Konjic, ali su prezime i dalje zadržali.

Korići: Prezime je nastalo po nadimku **Koro**,²¹⁵ od dvije moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu *Korislav/Kornelije*/ lat. *Cornelius* i

d r u g o j, po *kora* (vanjski dio na stablu, granama i na korijenu stabla: tvrdi površinski sloj nečega: vanjski omotač nekih plodova, ljuska: kora neke kraste/ grč. *kore*, djevojka).

Ukoliko nisu starenici u selu Vrbljani, postoji i mogućnost da su **Karići** iz Šunja, koji su se tu doseleili pod nešto izmijenjenim prezimenom **Korići**.

Kosovci (Hadžihuseinovići): Prezime je nastalo po nazivu istoimene ptice.

Smail-beg **Hadžihuseinović**, kao strastveni lovac, nosio nadimak **Kosovac**. a stanovnici kasabe Konjic njegove su potomke zvali **Kosovcima**. Budući da su bila dva bratića s ličnim imenom Smail i istim prezimenom, a držali su trgovine mješovite robe u neposrednoj blizini, dolazilo je do sporova oko prijema robe i isplate računa. Zbog toga je jedan od bratića zamijenio prezime **Hadžihuseinović** za **Kosovac**. To isto učinio je i njegov brat Kasim, također trgovac, pa su od tada nose isključivo prezime **Kosovac**.²¹⁶

Košpe: Prezime je nastalo po nadimka **Košpo** (košpica).

214 Muderis konjičke medrese Junuz-age Prohe, bio je Agan ef. *Kojić* iz Mostara u periodu 1893-1901. godine.

215 *Kora* je drugo ime grč. božice *Perzefone* (nazivano u misterijama).

216 Podaci su preuzeti iz rukopisa monografije Refika Hadžimehanovića: *Konjic-varošica na Neretvi*.

Starenici su u selu Dobričevići, odakle su se odselili u selo Gornji Čažanj, gdje su tamošnji starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Košpe, danas istoimeni zaselak.

U selu Gornji Čažanj više nema *Košpa*, jer se posljednji pripadnik ovoga roda odselio u selo Podhum kao domazet na ženinstvo u kuću *Pinja*.²¹⁷

Kovačevići:²¹⁸ Prezime nastalo po nadimku *Kovač* (zanatlija).

Iz sela Rodići (Jablanica), doselili su se u selo Gorani. Odavde se jedan ogranak odselio u selo Podhum, a jedan u selo Parsovići, kao domazet na ženinstvo u kuću *Mrava*.

Kovači: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Kovačeviče*.

Vjerovatno su starenici u selu Dobričevići. Odavde se jedan ogranak preselio u selo Džanići, a jedan od Kovača u grad Konjic u vrijeme austro-ugarske vladavine. Pripadnika ovoga roda više nema u selima Dobričevići i Džanići, dok u gradu Konjicu živi posljednji muški potomak ovoga roda.

Kovačići: Prezime je nastalo po nadimku *Kovačić* (*kovačić*, kovač).

O porijekla *Kovačića* u selu Gorani, moguće su dvije pretpostavke: Prva, prema kojoj su starenici u selu Gorani i jedan od najstasrijih rodova srednjeg plemstva na današnjem području općine Konjic, koje je pripadalo Crkvi bosanskoj. Na ovo upućuje i okolnost da je na ruševinama hrama Crkve bosanske u selu Gorani sagrađena *Šahmanova džamija*, zvana *Šahmanija*. To je uz *Sankoviće* i *Bilojeviće*, jedini srednjovjekovni rod na današnjem području općine Konjic koji je imao vlastiti grb²¹⁹ (dat na naslovnoj strani Monografije).

Okolnost da su se kasnije neki od pripadnika ovoga roda bavili kovačkim zanatom, ničim ne isključuje prvu pretpostavku. Ovo tim prije što su se tim zanatom počeli baviti vrlo kasno, vjerovatno iz nužde i što su u tom trenutku već nosili rodovsko prezime

Kovačić.²²⁰

217 Podatak preuzet iz rukopisa Muje Rizvića: *ZABILJEŠKE*. Međutim, u popisu porodica po mjesnim zajednicama iz 1981. godine, Košpe su navedene samo u selu Gornji Čažanj.

218 U selima Ljuta, Nevizdraci, Polje Bijela, Pokojište i Radešine, ima katolika *Kovačevića*, a u selima Gornje Polje/Puhale i Odžaci, pravoslavnih, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenjacima.

219 Pripadnici plemstva s vlastitim grbom, nose titulu *plemeniti* (skraćeno pl.).

220 Samo podsjećanja radi, nakon oduzimanja zemlje u okviru tzv. agrarne reforme 1919-1921. godine, mnogi su begovi i age s današnjeg područja općine Konjic ostali bez sredstava za život. U takvim okolnostima, da bi mogli prehranjivati porodice, prihvatili su svaki siguran posao do kojega su mogli doći (ložači lokomotiva i mašinovođe na željeznici, žandarmi, podvornici u ustanovama, trafikanti i dr.). To, međutim, nikako ne isključuje njihovo plemićko begovsko ni aginsko porijeklo.

D r u g a, koja se oslanja na činjenicu da su imali plemenitaški rodovski grb, **Kovačiče** smatra doseljenicima iz kasabe Stolac ili iz sela Kovačići (Nevesinje) u selo Gorani. Međutim, ne može se isključiti ni mogućnost da su se neki od goranskih **Kovačiča** raselili u kasabu Stolac i u neko nevesinjsko selo nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici po njima nazvali Kovačići.

Uzimajući sve poznate činjenice u obzir, kao osnovanija može se prihvatiti prva pretpostavka.

Iz sela Gorani, jedni su se odselili u selo Studenčica.

Kozići:²²¹ Prezime nastalo po nadimku **Kozar** (*kozar*, pastir koji čuva koze).

Iz Bosanske Krupe, doselili su se u zaselak Srije sela Jasenik u XVIII stoljeću, a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Kozići, danas istoimeni zaselak. Iz ovoga sela, raselili su se u sela Bare, Donji Čažanj, Džanići i Slavkovići.

Kraljušići: Prezime je nastalo po hidronimičkom nadimku **Kraljušić**, što je naziv za doseljenika s rječice Kraljušnice, danas Bistrica.

Vjerovatno su starenici u jednom od dva sela: Bistrica Mala, danas Barmiš ili Bistrica Velika, danas Hasanovići. Odatle su se, pod nepoznatim prezimenom, doselili u selo Bijela, a iz Bijele prešli u selo Jošanica i na selo Prevlja.

Kreševljaci: Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku **Kreševljak** (doseljenik iz Kreševa).

Jedan je samac, kojega su Konjičani zvali Dedo Kreševljak, doselio iz Kreševa u Konjic u vrijeme austro-ugarske vladavine i radio kao gradski smetljak. Stanovao je u kući Munirehanume Hadžić na Šehitlucima u mahali Varda grada Konjica, ali je umro iza Drugog svjetskog rata.²²²

Krnjci/Krnići: Prezime je nastalo po nadimku **Krnjo** (*krnj*, kojemu je dio odbijen, oštećen: koji je ostao nedovršen, nepotpun), što znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali svoje izvorno prezime.

Iz Risna su se nakon njegovog pada u mletačke ruke 1684. godine, zajedno s Pajićima i Ramićima, doselili u selo Gornja Bijela, danas objedinjeno selo Bijela.

U nekim ispravama upisivani su i kao **Krnići**.

²²¹ U selu Bradina bili su pravoslavni *Kozići*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjacima.

²²² Piscu ove Monografije, dragi i dobri čovjek Dedo Kreševljak, ostao je u najljepšem sjećanju.

Krvavci:²²³ Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku **Krvavac** (istoimeno mjesto kod Gabele (Čapljina), gdje su bili nastanjeni katolici **Krvavci**, od kojih su neki prihvatili islam.

Iz kasabe Gabela, nakon njenog pada u mletačke ruke, raselili su se na razne strane. Jedan od njih doselio se je u kasabu Belgraddžik/Konjic i postao rodnačelnik konjičkih Krvavaca.

Krže/Krzići: Prezime je nastalo po nadimku **Krzo** (*krzati* se, trošiti se na krajevima i rubovima, *okrznuti* se o nešto), što znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime.

Starenici su u selima Cerići i Kralupi, odakle su se jedni odselili u selo Ugošće, gdje su se i održali.

Kubječići: Prezime je nastalo po imenu **Kuba**, izvedenom od ličnog imena *Jakub*/ tur. *Yakub*/ar. *Ya 'qub* (otac Božjeg poslanika Jusufa).

Kukrice: Prezime je nastalo po nadimku **Kukrica** (mala *kukrika*, krčljavo grmlje, *kukrika*).

Starenici su u selo Vrci, gdje postoji zaselak Kukrica ili doseljenici iz sela Kokorina ili Vranjevići (Mostar).

Kulinčići: Prezime je nastalo od dvije osnove:

p r v o j, po ličnom imenu **Kulin** i ²²⁴

d r u g o j, od tur. *kul* (bos. vojnik, janičar).

Iz sela Kamena (Mostar) doselili su u sela Doljani i Mokro.

Kunare: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Kunara** (velika *kuna*, divlja životinja bjelica ili zlatica od koje se koristi krzno, u značenju lovac na kune: krznar ili trgovac koji se bavio obradom kuninog krzna, odnosno njegovom trgovinom u većem obimu).

Vjerovatno su starenici u selu Repovci, odakle su se jedni doselili pod Glavicu u mahali Prkanj kasabe Belgraddžik/Konjic.

U popisu porodica po mjesnim zajednicama iz 1981. godine, nisu bili navedeni.

Kunići: Prezime je nastalo po nadimku **Kunić**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od naziva **kunica** (mala kuna, divlja životinja bjelica ili zlatica od koje se koristi krzno, u značenju lovac na male kune, krznari koji su se bavili obradom kuninog krzna ili njegovom trgovinom u

223 *Krvavaca* je bilo u selu Gračanica (Gacko) i u kasabi Blagaj, gdje je, kao odvojak od njih, nastao novi rod *Hasići*.

224 Ime bosansko bana *Kulina* (1182-1203), poznatog po tome što je izdao povelju o slobodnoj trgovini i kretanju Bosnom Dubrovčanima 29. augusta 1189. godine, na kojoj se nalaze pečat s oznakom Bosna i njegov potpis. To je naša najstarija povelja pisana bosanskim jezikom i pismom bosančica. Nadnevak izdavanja ove povelje, trebalo je slaviti kao Dan državnosti Bosne i Hercegovine, umjesto 29. novembra 1944., kada je država nakon 471 godinu obnovljena (1463-1944).

manjem obimu i

d r u g o j, po nazivu **kunica** (lat. *achilea milefolium*) ljekovita biljka koja se još zove i hajdučka trava, romonika, stolisnik, u značenju onaj koji se bavi branjem, sušenjem i prodajom kunice, odnosno nadriljekar koji je koristi u liječenju oboljelih).

Starenici su ili doseljenici u selu Ljubuča.²²⁵

U popisu porodica po mjesnim zajednicama iz 1981. godine, nisu bili navedeni.

Kuprešaci/Kuprešani: Prezime je nastalo po ekonimu Kuprešak (u značenju onaj koji je s Kupresa ili kpreške visoravni).

Doseljenici s Kupresa u selo Jasenik, gdje su stanovnici mjesto njihovog naseljenja nazvali Kuprešani, ali ga više nema.

Kurići: Prezime je nastalo po nadimku **Kuro**, od ličnog imena *Kuraja*/grč. *Kyrrillos* (bos. mladić)/*kiryos* (bos. gospodar).²²⁶

Starenici su u selu Kruščica, ali su davno izumrli. U selu je ranije postojao zaselak Kurići, ali i mjesto koje nosi nazive *Kurića njiva* ili *Kurića strana*.

Kurića je bilo i u selu Slatina (Jablanica), ali se nije moglo utvrditi njihova krvna veza s kruščanskim *Kurićima*.

Kurtići: Przime je nastalo po ličnom imenu **Kurt/Kurta**,²²⁷ od tur. *Kurd* (bos. vuk), što bi u prijevodu na bosanski jezik glasilo **Vukovići**. Ne može se isključiti ni mogućnost da je prezime **Vuković** prevedeno u **Kurtić**.

O njihovom porijeklu u selu Ribići, moguće su dvije pretpostavke: P r v a, da su nakon prihvatanja islama izvorno prezime **Vuković** preveli na turski jezik. Od njih su možda i **Vukovići** u kasabi Belgradžik/Konjic.

D r u g a, da su doseljenici iz Imotskog nakon njegovog pada u mletačke ruke.

Kurtovići:²²⁸ Prezime je nastalo na isti način kao i za **Kurtiće**.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Kurtovića:**

225 U stolačkom kraju ima pravoslavni *Kunića*, ali nisu u vezi s ljubučkim Kunićima.

226 Kad hercegovački muslimani nekoga žele upitati da li se je dobro smjestio, kažu jesi li se *kurisao*. Postoji i druga riječ, u kojoj ispred samoglasnika *i* stoji suglasnik *d*, ali ona ima sasvim drugo značenje, koje nije za unošenje u ozbiljne knjige.

227 Poznat je mostarski rod, koji je nosio prezime *Kurt*. Kad dolazi do političkih ili drugih promjena, koje ne donose nikakav boljitak, u narodu se odomačila izreka: *Sjaši Kurta, da uzjaši Murta*.

228 Na selu Zabrđe bili su i katolici *Kurtovići*, ali nisu u krvnoj vezi s muslimanskim prezimenjicama.

P r v i, koji su starenici u selima Odžaci i Doljani ili su doseljenici iz jednog od slijedećih mjesta: ranijeg sela Metohoja, danas gradsko naselje Gacko, sela Žabica (Ljubinje) ili ranijeg zaseoka Kurtovići sela Krajkovići (Trebinje).

D r u g i, koji su, također, starenici ili doseljenici u selo Strgonice, ali ih tamo više nema.

L

Landže:²²⁹ Prezime je nastalo po nadimku **Landžo**, koje je moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, od naziva *landža*, koji ima neko mjesno značenje i

d r u g o j, od iskrivljene ital. riječi *longo* (dugačak).

Starenici su u selu Tinje.

Lape: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Lapo** (*lapovi*, zaštitni, najčešće zeleni listići čaške cvijeta).

Starenici u selu Čelebići.

Lavići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Lavić** (*lavić*, mali *lav*).

Dva su krvno nevezana roda:

P r v i, koji su se prethodno prezivali *Bašići*. Prema predanju,²³⁰ porijeklom su iz Novog (Herceg), gdje su se prezivali *Bašići* i bili nastanjeni u mahali Đulbašići. Vjerovatno nakon pada Novog u mletačke ruke 1687. godine, uputili su se prema Trebinju. Jedni od njih tu su se trajno nastanili i osnovali selo Bašići (danas zaselak sela Čopice u općini Trebinje), a drugi promijenili prezime u **Lavići** i krenuli prema Župi konjičkoj. Neki od njih nastanili su se u selu Crkvine, kasnije zaselak Potkomlje sela Kašići, odakle su prešli u selo Dudle, a neki na planinu Bjelašnicu (nahija bosanska *Neretva*), gdje su osnovali selo i dali mu naziv Đulbašići, koje je iza Prvog svjetskog rata objedinjeno sa zaseokom sela Tušila pod nazivom Ozimine.²³¹

D r u g i, koji su, kao odvojak od *Durguta* u selu Dužani, uzeli novo rodovsko prezime **Lavić**. Odavde su se jedni odselili u Tursku

229 U selu Zlate (Jablanica), ima *Linda*. Takav naziv nosi narodna igra iz okoline Dubrovnika, koja se izvođi uz pratnju žičanog instrumenta zvanog *ljerica*. U Dubrovniku djeluje Ansambl narodnih igara *Lindo*.

230 Prema usmenom saopćenju Osmana Lavića, rodom iz sela Tušila.

231 Do 1950. godine, selo Tušila, zajedno s drugim bjelašničkim selima (Bobovica, Brda, Kramari, Rakitnica, Šabići i Umoljani), pripadalo je konjičkom srezu a nakon toga su priključeni općini Kalinovik (Brda), a danas su u sastavu općina Kalinovik (Brda) i Trnovo.

početkom austro-ugarske vladavine.

Lelići: Prezime je nastalo po ar. ženskom ličnom imenu *Lejla* (bos. vrlo tamna noć), od čega je nastalo prezime *Lejlić*, a gubljenjem glasa *jota*, *Lelić*.

Starenici su u selu Džepi.

Lepare: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Lepar/Lepar*, od dvije moguće osnove:

P r v o j, od naziva *lepra/lat.leprae/ grč. lepros* (bos. ljuskav) za hroničnu zaraznu bolest, odnosno za one koji su preboljeli lepru. Prema predanju, u selu Podhum živio je neki pripadnik Crkve bosanske po imenu Vrazga, koji se sam odselio ili su se odselili njegovi potomci u selo Lisičići i promijenio prezime u *Lepara*. Ovo predanje moglo bi biti osnovano, budući da su starenici neke od *Lepara* nazivali i *Vrazgama*. Jedni su se odselili u selo Kralupi u vrijeme austro-ugarske vladavine.

D r u g o j, od alb. *lepur* (bos. zec), što daje osnovu za pretpostavku da se radi o isluženom osmanskome vojniku koji je bio Arbanas i nastanio se u selo Lisičići, gdje je zasnovao porodicu, a njegovi potomci doselili se u selo Kralupi u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Leše: Prezime je nastalo po nadimku rodonačelnika *Lešo* (*lešo*, kuhano jelo dobiveno kraćim ili dužim kuhanjem ribe odnosno mesa u zasoljenoj vodi).

Vjerovatno su doseljenici iz nekog od primorskih mjesta, nakon njihovog pada u mletačke ruke, u sela Ljubuča i Svijenča.

Lihici: Prezime je nastalo po nadimku *Liho* (*lihi*, neparan broj, a u mjesnom govoru i nešto što prolazi bez poteškoća, glatko). To znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno rodovsko prezime.

Starenici su u selu Lisičići ili su doseljenici iz sela Lihovci (Hadžići).

Lipovci: Prezime je toponomastičko, nastalo po nadimku *Lipovac* (onaj koji je porijeklom iz istoimenog mjesta ili onoga koje se zvalo Lipe). Iz zaseoka Lipovice sela Gradac (Posušje), vjerovatno, doselili su se u selo Bukovlje, gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Lipovci, raniji zaselak, a odavde se jedni odseleili u sela Dobričevići i Džanići.

U ranijem selu Buljina, daanas Bukovlje, postojao je zaselak Lipovci.

Litrić: Prezime je nastalo po nadimku *Litrić*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po *litra*, bez naglaska (naziv antičke jedinice za mjerenje

težine i mjerna jedinica obima za tekućine²³²) i

d r u g o j, također, po litar, ali s naglaskom na drugom slogu (povodoac koji se stavlja oko vrata životinja, ogrljak: konopac, uže: uzak ženski pojas).

Iz nepozantog ishodišta, doselili su se u mahal u Placa grada Konjica.

Lojići:²³³ Prezime je nastalo po nadimku rodonačelnika **Lojo** (uzgajivači stoke koji su proizvodili sirovu masnoću poznatu pod nazivom *loj*).

O njihovom porijeklu u selu Bulatovići, postoje dva predanja:

p r v o, da su se, po nagovoru nekog bega iz Repovaca, tu doselili u XVIII stoljeću i

d r u g o, da su potomci hadži Loje, koji je bio vjeroučitelj u Repovcima u vrijeme osmanske vladavine.

Iz sela Bulatovići, raselili su se u sela Čelebići, Grabovci, Podorašac i Trešnjevica.

Lugići: Prezime je toponomastičko, a nastalo je po nadimku **Lugo** (doseljenik iz sela Lug u općini Jablanica).

Iz navedenog sela, pod nepoznatim prezimenom, doselili su se u Donju mahal u kasabe Belgraddžik/Konjic, u uvrijeme osmanske vladavine, starenici ih nazvali **Lugićima**, što su oni prihvatili kao novo rodovsko prezime, a sokak u kojemu su se nastanili, nazvali Lugića sokak.

Lukšije: Prezime je nastalo po nadimku rodonačelnika **Lukšija** (*lukšija*, voda u kojoj je prokuhan *lug*, a služila je za pranje odjeće). To znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime.

Prema predanju, neki je beg iz Sarajeva s prezimenom **Lukšija** imao čifluke u selu Treboje, gdje je izlazio preko ljeta, a nakon izbijanja kuge početkom XIX stoljeća, tu se stalno nastanio. Po njegovim potomcima mjesto naseljenja nazvano je Lukšije. Po jednom od njih u selu Lukšije, koji se zvao Šećan, nosili su dodatak prezimenu **Šećan**. Od **Lukšija** u istoimenom selu, poteklo je nekoliko kadija, a po *Salih kadiji*, nastao je odvojak **Salihkadići**.

Iz sela Lukšije raselili su se u sela Kruščica, Lisičići i Seonica.

U selima Kruščica i Lisičići, postoje zaseoci Lukšije.

Lulići: Prezime je nastalo po nadimku **Lulo** (onaj koji izrađuje *lule* ili puši

232 Jedna *litra* odgovara 1 dm³ tekućine.

233 Muslimana *Loja* bilo je u selu Pridvorci (Trebinje) i u kasabi Stolac.

u *lulu*).²³⁴

Iz sela Vranjevići (Mostar), doselili su se u sela Dužani i Razići.

LJ

Ljeve: Prezime je, vjerovatno nastalo po nadimku rodonačelnika *Ljevo* (ljevoruk čovjek).

Starenici ili doseljenici u selo Zukići.

Ljubovići:²³⁵ Prezime je nastalo po hidronimu *Ljubovići*, od naziva pripadnika srednjevjekovnog plemenitaškog roda s rijeke *Ljuboviđe* (istoimena župa i nahija na današnjem području općine Pljevlja u Crnoj Gori).

Na samom početku osmanske vlasti prihvatili su islam i postali begovsko plemstvo.

Iz nahije Ljuboviđa, raselili su se na razne strane, pa su tako stigli i u selo Odžaci, a odavde u kasabu Belgraddžik/Konjic, te u sela Lisići. i Strgonice, ali ih u ovom selu više nema.

Ljubunčići: Prezime je toponomastičko nastalo po nadimku *Ljubunčić*, od naziva sela Ljubunčić (Livno), koje danas postoji samo kao katastarska općina. Iz navedenog sela doselilo se je jedan Ljubunčić u kasabu Belgraddžik /Konjic, koji je bio pekar, ali nije imao potomstva. Budući da nije imao potomstva, pripadnika ovoga roda više nema u Konjicu.

Ljubušići: Prezime je nastalo po nadimku *Ljubušić*, od dvije moguće osnove:

234 U Sarajevu žive pripadnici roda *Lulo*. Poznati konjički opančar u periodu između dva svjetska rata bio je Avdaga Alagić zvani *Lulo*. Radnju je držao u jednoj prizemnoj zgradi koja se naslanjala na trgovinu Jusufa Hadžića u pravcu Žabljaka. Pred početak Drugog svjetskog rata iz Konjica se odselio u Visoko i tamo umro iza Drugog svjetskog rata.

235 Odmah po osmanskom zaposjedanju, pripadnici ovoga roda uključili su se u osmanski vojno-upravni sustav, u kojemu su bili na visokim dužnostima. Jedan njihov ogranak je još na početku osmanske vlasti stigao u Hercegovinu, a na više mjesta su dobili timare i zeamete, te uspostavili svoje *odžake* (nahije *Ljubinje*, *Nevesinje*, *Soko*, *Vidoška*, *Zagorje*). Po njima nosi naziv današnje naselje Odžak u Nevesinjskom Polju, a u Hoći/Foći su imali svoju mahalalu. Ahmed-beg Ljubović ostao je zabilježen kao prvi nosilac *pokretnog* (džepnog o.p.) sata (tur. *sahat*) u Hercegovini. Sat su mu, kao svome starom prijatelju, darovali Dubrovčani 5. jula 1497. godine. Dvije zagorske begovske porodice *Ljubovića* kasnije su prešle u Konjic, a bavile su se trgovinom i zanatstvom. O begovima Ljubovićima spjevane su mnoge narodne pjesme. Jedna od najljepših balada bosanskih muslimana *Šurkovića Hanka*, spjevana je o nesretnoj ljubavi Mehmed-bega Ljubovića iz ogranka odžačkih (*Nevesinje*) Ljubovića i lijepe Hanka iz bjelimičke (*Zagorje*) begovske porodice Šurkovići. Baladu je od kazivača zapisao učitelj Feim Hadžibaščaušević, uvrstio je u svoju neobjavljenu zbirku *Haremske ružice* i objavio. Odatle je preuzeta i uvrštena u monografiju Jusufa Mulića: *KONJIC* 2, 292-298. Pošto je, vjerovatno, nastala u XVIII ili XIX stoljeću, biće unesena u Knjigu 2.2. drugog dijela monografije *HERCEGOVINA* 3.

p r v o j, po ženskom ličnom imenu *Ljubuša* i
d r u g o j, po nazivima ranijeg sela Ljubušići (Travnik), koje više ne
postoji i zaselaka Ljubuša, koji su ranije psotojali u selima Orašac i
Proslap (Prozor), te Ustikolina (Foča).²³⁶

Iz jednog od navedenih naselja, doselio se je u grad Konjic samac
Ragib Ljubušić, piljar i kafedžija. Iza sebe nije ostavio potomstvo,
pa danas u Konjicu više nema Ljubušića.

M

Macanovići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Macan*, od alb.
mace (bos. macan, čovjek, češće životinja macaste, žuto-smeđe
dlake).

Iz sela Nadinići (Gacko) ili zaseoka Macani sela Donji Mamići
(Grude), doselili su se u selo Seonica.

Macići:²³⁷ Prezime je nastalo na isti način kao i za Macanoviće.

Starenici su u selu Podvelež (Mostar), odakle su se raselili u višer
sela u okruženju.

Iz sela Jasenjani i Prigrađani (Mostar), dolazili su kao stočari
polunomadi na planinu Bjelašnicu i neki od njih stalno su se naselili
u selo Dubočani, a drugi na planinu Visočicu i naselili se u sela
Grušča i Odžaci.

Madžaci: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Madžak*, od ar.
madžun (bos. uvaren šećer, uvaren voćni sok, gusti ljekoviti sirup ili
komadići gustog šećera koje slastičari prodaju kao dječje šećerlame/
bomboni).

Starenici su u selu Stojkovići ili su doseljenici, pod prezimenom
Madžević, iz kasabe Trebinje, koje je oblikovano u *Madžak*.

Mahmutovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Mahmud*/bos.
Mahmut (bos. (hvaljen, pohvaljen).

Starenici su u selu Bukovlje ili su doseljenici iz nekog od stolačkih
sela.

Mahovići: Prezime je nastalo po hiponimu *Maho*, od ar. ličnog imena
Mahmud (bos. hvaljen, pohvaljen).

Starenici su u selu Ljubuča ili su doseljenici iz Hercegovine.

Makani: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Makam*/*Makan*,
od ar. maka,eh (bos. makame, književni skup na kome učesnici
zabavljaju jedni druge čitanjem duhovnim književnih radova: priče

236 Ustikolina je danas samostalna općina u Bosansko-podrinjskom kantonu Federacije BiH.

237 Od *Macića* su, kao odvojci, nastali novi rodovi: *Bandići*, *Bešići*, *Dulići*, *Sejdići* i *Šabići*.

napisane u umjetničkom, polupjesničkom obliku, koji je naročito usavršio arapski pjesnik *Hariri*).

To znači da se radi o učenim ljudima

Iz jedne od islamskih zemalja, po nekoj osnovi, doselili su se u selo Orahovica.

Maksumići: Prezime je nastalo po nadimku **Maksum**, od tur. riječi **maksum** (bos. dijete).

Starenici su u selu Grdaska (Ljubuški), odakle su se jedni doselili u sela Kokorina i Kružanj (Mostar). Mjesto njihovog doseljenja, starenici u selu Kružanj nazvali su Maskumići, danas istoimeni zaselak.

Na današnje područje općine Konjic, **Maksumići** su se doselili iz više ishodišta, iz kojih su, kao stočari polunomadi, izgonili stoku na planine i u selima, iz njihovog podnožja, stalno se nastanili:

a) iz sela Gradska, na planinu Bjelašnicu i jedni se stalno nastanili u selima Dubočani i Spiljani,

b) iz sela Gradska (Ljubuški) na planinu Bahtijevicu i jedni se od njih stalno nastanili u ranije selo Svinča, danas Svijenča i

c) iz sela Kokorina i zaseoka Maksumići sela Kružanj (Mostar), na planinu Visočicu i jedni se stalno nastanili u selu Lađanica.

Jedan ogranak **Maksumića**, prezimenu je dodao i drugo **Šunji**, pa su nosili dvojno prezime **Maksumić-Šunji**.

Malanovci (Habibije): Prezime je nastalo po nadimku **Malinovac** (*malina*, vrsta jagodičastog voća: *malinovac*, sok od maline, u značenju proizvođači malinovca).

Odvojak su od **Habibija** u selu Kruščica, odakle se jedan ogranak odselio u selo Bare, starenici ih nazvali **Malanovcima**, a oni ovo prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime.

Mandžuke: Prezime je nastalo po nadimku **Mandžo**/ od tur. *mandžo* (bos. osoba vrlo niska rastom, pastir koji kreše zeleno lišće za stočnu hranu, kresanik).

Jedan od **Mandžuka** s Kupresa došao je kao domazet na ženinstvo u kuću begova Repovaca iz istoimenog sela i tu zasnovaio njihovu repovačku lozu.

Malović:²³⁸ Prezime je nastalo po nadimku **Male**, od ar. ličnog imena *Malik*/ bos. *Malić* (vladalac, upravitelj).

Iz zaseoka Podbrežje sela Jelačići (Jablanica), doselili su se u selo Seonica i na selo (Radešine).

²³⁸ U selu Ljesvoina ima katolika *Malovića*, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenjacima.

Marići: ²³⁹ Prezime je nastalo po *ženskom* ličnom imenu *Mara*, koju je oženio neki musliman, a njeni potomci prozvani *Marićima*.²⁴⁰

Starenici su u selima Podveležja,²⁴¹ a središnjica im je u selu Podvelež, a bilo ih je u selima Hodbina, Humilišani, Kamena, Ravčići i Vranjevići (Mostar).

U selu Hodbina i Kamena (Mostar), postoje zaseoci Marići.

Iz zaseoka Marići sela Kokorina (Mostar), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni do njih se stalno nastanili u selu Ribari.

Jedan ogranak *Marića*, prezimenu je dodao i drugo *Đulisić/ od tur. dul* (bos. ruža), pa su nosili dvojno prezime *Marić-Đulisić*.

Masleše: Prezime je nastalo po nadimku *Masleša* (onaj koji je proizvodio tzv. *staro maslo* topljenjem mladog masla, maslaca).

Iz zaseoka Drljajice sela Hamzići (Čitluk), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planine:

a) Bahtijevicu i jedni od njih se stalno nastanili u selu Dudle i

b) Bjelašnicu i jedni od njih se stalno nastanili na selu Džepi.

Mašići: Prezime je nastalo po imenu *Mašo*, od ar. ličnog imena *Mahmud* /bos. *Mahmut* (hvaljen, pohvaljen).

Starenici su na selu Falanovo Brdo, gdje su s *Falanima* činili jedina dva muslimanska roda.

Davno su se raselili u sela Donje Višnjovice i Mrakovo (Jablanica).

Smrću posljednjeg pripadnika ovoga roda 1925., *Mašići* su nestali sa Falanovog Brda.

Mašnići: Prezime je nastalo po hiponimu *Mašan*, od ar. ličnog imena *Mahmud* /bos. *Mahmut* (hvaljen, pohvaljen).

Iz Nikšića su se doselili u sela Doljani i Odžaci nakon njegovog pada u crnogorske ruke 1877. godine. Vjerovatno su ih starenici nazvali *Nikšići* i oni su to dodali prezimenu, pa su od tada nosili dvojno prezime *Mašnić-Nikšić*.

Mehići: Prezime je nastalo po deminutivu *Meho*, od turskog oblika *Mehmed* ar. ličnog imena *Muhammed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime božjeg poslanika Muhammeda a.s.).

²³⁹ Od *Marića* su kao odvojci nastali i novi rodovi *Zaklani* u zaseoku Maričin Gaj sela Dubrave (Stolac) i *Mrndići* u selu Vranjevići (Mostar)

²⁴⁰ Prema kazivanju jednog moga prijatelja iz roda *Zaklani* s Dubravske visoravni, njegova je nana (baba) *Mara*, nakon prihvatanja islama, dobila muslimansko ime *Mejr*, od ar. *Mejrema* (uporna, gorka: majka Isaa peygambera).

²⁴¹ *Podveležje* je uža geografska oblast ispod planine Velež, u koju spadaju slijedeća sela: Banjdo, Dobroč, Gornje Gnojnice, Kokorina, Kružanj, opštine Podvelež (Mostar).

Starinom su iz sela Ključ i kasabe Cernica (Gacko), odakle su se jedni preselili u Blagaj.

Iz kasabe Blagaj, doselili su se u sela Vrci u vrijeme osmanske vladavine, a u sela Lisičići (1901) i Podorašac (1904).

Mehovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Mehiće*.

Starenici su u selo Ljubuča.

Mehremići:²⁴² Prezime je nastalo po nadimku *Mehrem*, od ar. *mehrum* (bos. mrtvac).

Starenici su u selima Doljani i Odžaci.

Mekići: Prezime je nastalo po imenu *Mehko*, od turskog oblika *Mehmed* ar. ličnog imena *Muhammed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime božjeg poslanika Muhammeda a.s.).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Memčevići: Prezime je nastalo po imenu *Memac*, od tur. ličnog imena *Memi* ili oblika imena *Mehmed* od ar. ličnog imena *Muhammed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime Božjeg poslanika Muhammeda a.s.).

Prema predanju, koje je zabilježio Mujo Rizvić, u Podhum je doselio isluženi osmanski vojnik porijeklom iz Anadolije, kojemu je bilo ime *Mehmed*, iz milja nazvan *Memac*,²⁴³ po kojemu je nastalo prezime *Memčević*.

Od njegovih potomaka, kao odvojak, nastao je jedan od rodova koji nose prezime *Beho*.

Memići: Prezime je nastalo po imenu *Memo*, na isti način kao i za *Memčeviće*.

Matica im je selu Kružanj, odakle su se jedni odselili u kasabu Blagaj (Mostar).

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u sela Odžaci i u ranije selo Svinča, danas Svijenča.

Memidžani: Prezime je nastalo po imenu *Memidžan*, od tur. imena *Memis*, od ličnog imena *Mehmed*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Vrci (1911)

Memišići: Prezime je nastalo po imenu *Memiš*/tur *Memis*, od ličnog imena *Mehmed*.

Starenici su u selu Tuhobići.

Memiškovići: Prezime je nastalo po imenu *Memiško*/tur. *Memisko* od tur.

²⁴² U selu Rabina (Nevesinje) bilo je muslimana *Merhemića*, što je očito iskrivljeno od *Mehremić*.

²⁴³ Muslimana *Memaca* bilo je u kasabi Cernica.

ličnog imena *Mehmed*.

Starenici su u selu Svijenča.

Vremenom su nestali, a iza njih je ostao zaselak Memiškovići.

Menzili: Prezime je nastalo po nadimku **Menzil**, od ar. *menzil* (bos. prenočište u značenju onaj koji prenosi poštu između dva prenočišta).

Doseljenici su u selu Seonica, ali su dvano nestali.

Mesarevići: Prezime je nastalo po nadimku **Mesar** (onaj koji se bavio mesarskim zanatom).

Starenici su u selu Čelebići.

Mešići: Prezime je nastalo po imenu **Meša**, od tur. ličnog imena *Mehmed* (slavljen, prosalavljen, hvaljen).

Starenici su u selu Dobričevići ili su doseljenici iz kasabe Mostar.

Mešukići: Prezime je nastalo po imenu **Mešuka**, od tur. ličnog imena *Mehmed*.

Starenici su u selu Ribići ili doseljenici pod prezimenom **Mešak**, koje su starenici oblikovali u Mešukić, iz kasabe Stolac.

Meziti: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Mezit**/ tur. *Mezid*/ar. *Mazid* (uveličan).

Na današnjem području općine Konjic, dva su roda **Mezita**, za koja se nije mogla utvrditi krvna veza:

P r v i, koji su starenici ili doseljenici u selo Studenčica. Nosili su tri nadimka:

a) **Halilovići**, po ličnom imenu Halila *Mezita* u selu Studenčica i

b) **Goričkići** i **Zalupići** u selu Gorica: dok se o nastanku prvog nadimka ništa ne zna, drugo bi moglo ukazivati da su nastali kao odvojak od **Zalupa** iz sela Gorani.

D r u g i, koji su se, vjerovatno, pod prezimenom **Mezić**, koje su starenici oblikovali u *Mezit*, iz zaseoka Kosirice sela Donja Drežnica ili zaseoka Zagreblje sela Gornja Drežnica (Mostar), doselili u selo Orahovica, a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Meziti, danas istoimeni zaselak.

Milotići: Prezime je nastalo po imenu **Milota**, od ličnog imena *Milidrag*/*Milidrug*/*Mislislav*/*Milivoj*/*Milobrat*/*Milogost*/*Milomir*/*Milorad*/*Miloslav*...

Vjerovatno se radi o Vlasima koji su prihvatili islam.

Iz nepoznatih ishodišta, dosleili su se u selo Lisičići, a odavde su se jedni odselili u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Miljevići: Prezime je nastalo po imenu **Milje**, na isti način kao i kod *Milotića*.

Starenici su u selima Vinište, Donji Gradac, Nevizdraci i Čelebiće (Bulatovići, Donje Selo, Glavatićevo, Gorica, Lisičići, Lukomir, Mokro, ranije selo Polje danas Buturović polje, Seonica, Sitnik, Trusina i Višnjevce) ili su doseljenici iz kasabe Mostar.

Blake: Prezime je nastalo po nadimku **Mlaka** (*mlaka*, voda koja se zadrži u udubljenju zemlje, bez stalnog je izvora napajanja: lokva, bara: manja voda stajačica na podvodnom tlu).

Starenici su u selu Falanovo Brdo ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta, po kojima su starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Mlake, danas istoimeni zaselak.

Mljetvine: Prezime je nastalo po nadimku **Mljetvina** (*mljetvina*, žito pripremljeno za mljevenje: mlivo: meljivo, vjerovatno u značenju onag koji ima posla s *mljetvinom*, mlinar)..

Starenici su u selu Kašići ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta, a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Mljetvine, danas istoimeni zaselak.

More: Prezime je nastalo, vjerovatno, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od višejezičnog značenja **moro** (mrak, mrk, crn) i

d r u g o j, od gr. *more* (u prijetnji, u ljutnji ili za izražavanje dopadanja morija, što na grčkom jeziku znači da bolesnik svaku, pa i najozbiljniju stvar okreće na šalu, nesvjestan svoga teškog stanja). Matica Mora je u selu Čapljina, danas gradsko naselje, odakle su se raselili na današnja područja općina Jablanica, Mostar i Stolac.

Iz sela Lišani, danas objedinjeno u selo Humilišani (Mostar), doselili su se u selo Glavatićevo, ali su se krajem XIX stoljeća vratili u svoje ishodište.

Mravi: Prezime po nadimku **Mrav** (*mrav*, insekat).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostake:

P r v a, da su starenici u selu Parsovići i da su među posljednjim rodovima u Neretvici koji je prihvatio islam ili da su, odvojak od katoličkog roda *Mazul* iz sela Buščak, koji je prihvatilo islam. Budući da je prezime slavenskog porijekla, osnovanija je da prije toga nisu bili Slaveni, vjerovatno, ne bi uzeli slavensko prezime **Mrav**, nego neko patronimičko muslimansko.

D r u g a, da su se iz Risna, nakon njegovog pada u osmanske ruke 1684. godine, pod prezimenom **Mravović**, doselili u selo Kruščica, gdje su prezime oblikovali u **Mrav**.

Po nadimku **Ćoro** jednog pripadnika roda **Mrav**, neki njegovi potomci nosili su dvojno prezime **Mrav-Ćorić**.

Mravovići. Prezime je nastalo na isti način kao i za *Mrave*.

Iz Risna, nakon njegovog pada u mletačke ruke 1684. godine, doselili su se u selo Parsovići.

Od doseljenih *Mravovića* iz Risna, kao odvojak, nastao je novi rod **Šehovići** u selu Kruščica.

Mrndžići: Prezime je nastalo po nadimku *Mrndo* (*mrndati*, mrlmljati, nerazgovjetno govoriti, *mrndalo*, čovjek koji mrnda: male oči kao mrndele).

O njihovom porijeklu u selu Dužani, moguće su dvije pretposavke:

P r v a, da su doseljenici iz Turske,

D r u g a, da su se kao stočari polunomadi izgonili stoku na planinu Visočicu i jedni od njih tu se stalno nastanili:

a) iz sela Kamena (Mostar) i

b) iz sela Kokorina (Mostar), odakle je jedan došao kao domazet na ženinstvo u kuću Volodera.

Muftići: Prezime je nastalo po ulemanskoj (svećeničkoj) titulu *muftija*.

Iz kasabe Nevesinje, doselili su se u selo Gornji Konjic, danas naselje Donje Polje grada Konjica.

Muhamedović-Anadolci: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Muhammad* /bos. **Muhamed** (slavljen, proslavljen, ime Božjeg poslanika) i dodatku *Anadolac*.

Iz Anadolije (Turska), doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Muharemovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Muharem*/ar. *Muharrem* (sačuvan, zabranjen, svet, koje ujedno označava i prvi mjesec hidžretskog kalendara).

Starenici su u selima Argud, Mokro, Odžaci i Sitnik.

Muhibići: Prezime je nastalo po imenu *Muhiba*, od ar. ženskog ličnog imena *Muhibbi* /bos. *Muhiba*²⁴⁴ (ona koja voli). Budući da u Hercegovini postoji i muško ime *Muhibija*, moglo je nastati i od njega. Međutim, pretvaranje prezimena *Muhibija* u *Muhibić*, od ženskog imena *Muhiba*, potvrđuje da se, ipak, odnosi na žensko. Pod prezimenom *Muhibija*, starenici su u selu **Tuhobići**. Odatle su se odselili u Sarajevo i tamo prezime promijenili u *Mihibić*. Pod ovim prezimenom doseleili su se u selo Hasanovići.

Mujaci: Prezime je nastalo po imenu *Mujica* (mali *Mujo*), od ar. ličnog imena *Mustafa* (odabran).

Starenici su u selu Oteležani, odakle su se jedni odselili u sela Gornji i Donji Prijeslop.

244 Lično ime *Muhibija* nose i muškarci, ali mnogo rjeđe.

Mujale: Prezime je nastalo po imenu **Mujalo**, od ar. ličnog imena *Mustafa* (odabran).

Starenici su u selima Donji Čažanj, odakle su se raselili u sela Kale i Kruščica.

Mujani: Prezime je nastalo po hiponimiku **Mujan**, od ar. ličnog imena *Mustafa* (odabran).

Iz ranijih sela Humi i Lišani, danas zaseoka objedinjenog sela Humilišani (Mostar), doselili su se u selo Luka.

Mujagići/Neretljaci: Prezime je dvojno, sastavljeno od imena **Mujo**, ar. ličnog imena *Mustafa* (odabran) i titule *aga*.

Starenici su u selu Čažanj, odakle su se odselili u Sarajevo. Tu su ih starenici prozvali *Neretljacima*, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

Muješići: Prezime je nastalo po imenu **Mujo**, od ar. ličnog imena *Mustafa* (odabran).

Starenici su u selu Strgonice, ali su davno izumrli.

Mujići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Muješiće*.

Zajedno s *Gagulama* (*Gagelima*), iz Ugarske (Mađarske), nakon što su je napustili Osmanlije 1699. godine, doselili su se u selo Čažanj, Boždarevići i Slavkovići.

Mujkić: Patronimik od imena *Mujko*, od ar. ličnog imena *Mustafa*, (odabran).

Iz ranijeg zaseoka Mujkići u selu Proslap (Prozor), doselili su se u sela Hondići i Lisičići.

Mulić/Mullići:²⁴⁵ Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

P r v o j, po ličnom imenu **Mulo**, od ar. *mula* (učen čovjek). U tom slučaju, rodovsko prezime bi glasilo **Mulić**.

D r u g o j, po tituli **mulla**, za kadiju kadiluka čije je sjedište bilo u sjedištu sandžaka. U tom slučaju rodovsko prezime glasilo bi **Mullić**.²⁴⁶

²⁴⁵ Kad je umirovljen, ugledni prosvjetni radnik i književnik Hamdija Mulić, počeo je sakupljati građu o porijeklu roda *Mulići* u mahali Varda u kasabi Belgradžik/Konjic. Nakon njegove smrti 1944. godine, kćerka Amira-Mira pronašla je jednu svesku u kojoj su svi podaci do kojih je došao bili uredno sređeni. Jedna fotokopija ove sveske bila je prije srpsko-crnogorske agresije i pljačke moga stana na sarajevskoj Grbavici i u mom posjedu. Iz nje se moglo saznati da je, prema predanju, u Konjic oko 1704. godine stigao doseljenik iz nepoznatog ishodišta, koji je imao tri sina: kako ne postoje pouzdani podaci o porijeklu konjičkih *Mulića*, ovo predanje će ostati samo na toj razini.

²⁴⁶ Koja je od ove dvije osnove prihvatljivija, danas je teško pouzdano potvrditi, jer se odomaćilo prezime Mulić, iako se kod Mulića s koljena na koljeno prenosi da su *Mullići*. U ovome je posebno uporna bila moja rahmetli tetka Fatimehanuma Sofo. Valjda, u namjeri da nam podigne ugled.

O njihovom porijeklu u kasabi Belgraddžik/Konjic, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su se doselili iz Turske i

d r u g a, da su se iz Bijele u Boki Kotorskoj, nakon njenog pada u mletačke ruke 1684. godine, ²⁴⁷ braća Resul i Rustem doselili u mahal Varda kasabe Belgraddžik/Konjic.

Ako se prihvati da je vakif (dobrotvor) Husein-beg Mulić sagradio džamiju u mahali Varda početkom XVII stoljeća, ²⁴⁸ prva pretpostavka bila bi prihvatljivija. Međutim, budući da za ovu pretpostavku nije pronađeno uporište u pisanim spomenicima, moguće je da je Husein-beg džamiju sagradio mnogo kasnije, odnosno nakon doseljenja braće Resula i Rustema iz Risna. Obje pretpostavke ostaće na toj razini, sve dok ne budu pronađeni pisani spomenici, koju jednu od njih potvrđuju kao tačnu.

Muratovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Murat*/ ar. *Murad* (željeni).

Odvojak su od *Ćilića* iz Luga (Jablanica), odakle su se, pod prezimenom *Muratović*, doselili u sela Čelebići i Kostajnica.

Murtići: Prezime je nastalo po imenu *Murta*, od ar. ličnog imena *Murteza* (odabrani).

Iz nepoznatog ishodišta, pod prezimenom *Mehremić* (*Merhemić*), doselili se u selo Cerići ali su ga promijenili po ličnom imenu jednog pripadnika ovoga roda s ličnim imenom *Murta*. Njegove su potomke stanovnici sela Cerići nazvali *Murtićima*, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime. Pod tim prezimenom, jedni su se odselili u selo Ugošće. U oba su sela, davno su nestali.

Musići: Prezime je nastalo po imenu *Musa*, od tur. ličnog imena *Musaib*/ ar. *Mus'aib* (neukroćen).

Iz sela Korita i Bileća, danas gradsko naselje (Bileća) ili iz kasabe Ljubinje, dosleili su se u selo Dubočani i u grad Konjic.

Muslimići: Prezime je nastalo po imenu *Muslija*/od ličnog imena *Muslihudin*/ tur. *Musli*/ar. *Muslihuddin* (bos. popravljач vjere).

Starenici su u selu Jasenik.

Mustafići: ²⁴⁹ Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Mustafa* (odabran).

Odvojak su od *Habibija* u selu Kruščica, a rodonačelnik im je *Mustafa*. On je iz Kruščice odselio u Fojnicu i ponovo se vratio u

²⁴⁷ Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 25.

²⁴⁸ Hasandedić, H.: *Hercegovački vakufi i vakifi*, 65 (*HERCVAKUFIVAKIFI*).

²⁴⁹ Nemuslimani koji su uzeli prezime *Mustafić* ili muslimani koji su prihvatili katoličanstvo, nose prezime *Mustapić*.

Kruščicu. Stanovnici sela njegove sinove nazvali su *Mustafićima*, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

U selu Kruščica postoji zaselak Mustafići.

Mušančići: Prezime je nastalo po imenu *Mušančić* (mali *Mušan*), od ar. ličnog imena *Muhammad*/bos. *Muhamed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime Božjeg poslanika *Muhameda* a.s.).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Mušanovići: Prezime je nastalo od imenu *Mušan*, od ar. ličnog imena *Muhammad*/bos. *Muhamed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime Božjeg poslanika *Muhameda* a.s.).

Starenici su u selima Šunji i Ugošće.

U zemljišnim knjigama vodili su se i kao *Mušinovići*.

Mušići: Prezime je nastalo po imenu *Mušo*, od ličnom imenu *Muhamed*/ar. *Muhammed* (slavljen, proslavljen, hvaljen, ime božjeg poslanika *Muhameda* a.s.).

Starenici du ili doseljenici u selu Bijela, odakle se je u kasabu Belgraddžik/Konjic doselio Rustem Mušić

Mušinovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Mušiće*.

Matica im je u selu Kokorina (Mostar). Iz navedenog sela, kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planunu Visočicu i jedni od njih se stalno nastanili u selima Dužani, Odžaci, Ribari i Razići.

Mutapčije Mutabdžije: Prezime je nastalo po nadimku *Mutapčija*, od tur. *muy* (bos.dlaka) i *tab* (bos. pletenje), odnosno kovanice *muytapci* (zanatlija koji izrađuje predmete od *kostrijeti*, koža nekih životinja oštre dlake, kao što su koze).

O njihovom porijeklu u selo Kruščica, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici, koji su prihvatili islam, a vjerovatno prezime *Kostrjetar* preveli na turski jezik i

d r u g a, da su, prema porodičnom predanju, doseljenici iz zaseoka Mutapovina sela Kruševo (Stolac).

Iz sela Kruščica, jedni su se odselili u selo Gornji Čažanj.

N

Nakići:²⁵⁰ Prezime je nastalo po imenu *Nako*, od ličnog imena *Anastazijel* grč. *Anastasius*.

²⁵⁰ Na selu Borci bila je jedna porodica katolika *Nakića*, ali nisu u krvnoj vezi s prezimenjacima muslimanima.

Starenici su u selu Orahovica, odakle su se odselili u Tursku na početku austro-ugarske vladavine.

Neferi: Prezime nastalo od od tur. *nefer* (bos. osoba ili stanovnik, ali i u značenju vojnik).

Prema predanju, prilikom osmanskog zasposjedanja Neretvice, u selo Slavkovići stigla su dva *nefera*, koji su se tu stalno nastanili i postali rodonačelnici roda *Neferi*.

Jedni su se odselili u Tursku na početku austro-ugarske vladavine.

Neretljaci: Prezime je nastalo po nadimku *Neretljak*, kako su starenici u mjestima doseljenika nazivali stanovnike iz Neretvice.

Od doseljeničkih rodova u šehar Sarajevo, bilo je 26 porodica, a potjecale su iz slijedećih sela: *Čohadžići* iz Gorana, *Mujagići* iz Čažnja, *Sokolovići* iz Bušćaka, te dijelovi porodica *Jahić* iz Kala i *Habibija* iz Kruščice.

Nerkići: Prezime je nastalo po imenu *Nerka*, od per. ženskog ličnog imena *Nerimana* (bos. junakinja).

Zabilježeni su na selu Falanovo Brdo

Neze/Nezići: Prezime je nastalo po imenu *Nezo*, od ar. ličnog imena *Nezir* (propovjednik).

Pod prezimenom *Neze*, starenici su u selu Gostovići. Tu su prezime slavizirali u *Nezić* i pod njim se raselili u sela Gornje Višnjevce i Seonica.

Neziri/Neziriji: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Nezir* (propovjednik).

Starenici su u selima Bukovlje i Dobričevići.

Jedan njihov ogranak u selu Dobričevići nosio je dvojno prezime *Nezir-Pandur*, ali se nije moglo utvrditi da li se radi o rodonačelniku *Neziru* koji je bio iz roda *Panduri* ili o *Neziru* koji je bio *pandur*.

Nezirovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Nezir* (propovjednik).

Starenici su u selu Oteležani ili su doseljenici iz sela Kutilivač (Mostar).

Od njih je, kao odvojak, nastao novi rod *Topalovići*.

Nikšići/Nišići:²⁵¹ Prezime je toponomastičko, a nastalo je po nazivu ishodišta doseljenika, koji su se nakon pada kasabe Nikšić u crnogorske ruke 1877. godine pod više prezimena doselili na današnje područje općine Konjic.

Stanovnici su ih nazvali *Nikšićima*, a oni to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Sve ukazuje na okolnost da su albanskog

²⁵¹ Na današnjem području općine Konjic, ima i katolika *Nikšića* u više sela, ali nisu u krvnoj vezi s prezimenjacima muslimanima.

porijekla, a ovo su njihova izvorna rodovska prezimena:

Đolići, koji su, vjerovatno, izvorno **Đolovići**, od alb. *giolle* (bos. sklonište za stoku, u značenju oni koji su stočari i na ispasištima pripremaju solišta za stoku).

Doselili su se u u selo Odžaci, prezimenu dodali i drugo **Nikšić**, koje su stavili na prvo mjesto, pa su nosili dvojno prezime **Nikšić-Đolić**.

Đolovići, koji su se naselili u kasabu Belgraddžik/Konjic, prezimenu dodali **Nikšić**, pa su od tada nosili dvojno prezime **Nikšić-Đolović**.

Ganijagići,²⁵² što je dvojno prezime, sastavljeno po ličnom imenu **Ganija**, od tur. *ganem* (bos. ovca) i titule **aga**.

U kasabu Belgraddžik/Konjic doselio se Ganija Ganijagić, a starenici su njegove potomke zvali *Ganama*.

Mašnići, koji su se naselili u sela Doljani i Odžaci, a prezimenu dodali i drugo **Nikšić**, pa su nosili dvojno prezime **Mašnić-Nikšić**.

Nepoznatog izvornog prezimena, koji su s prezimenom **Nikšić** bili naseljeni u selima Odžaci, Spiljani i Zukići.

Nišići: Nije se moglo pouzdano utvrditi da li su **Nišići** u Odžacima **Nikšići**, koji su iz prezimena izbacili glas *ka* ili su se prezivali **Nišići**, koji su se doselili iz sela Trnopolje (Nevesinje), a starenici ih nazvali **Nišićima**.

Nolići: Prezime je po nadimku **Noli**, od lat. *noli* (bos. ne htjeti: ne dotiči me se: Evanđelje po Ivanu: ne diraj u mene).

Starenici su za koje se nije moglo utvrditi mjesto stanovanja. Budući da ih više nema na današnjem području općine Konjic, vjerovatno su izumrli u vrijeme osmanske vladavine.

Novalići:²⁵³ Prezime je nastalo tako što su doseljenike iz Novog (Herceg), nakon njegovog pada u osmanske ruke 1687. godine, starenici na selu Vrdolje nazvali **Novalićima**.²⁵⁴

Nožine: Prezime je nastalo po nadimku **Nožina**, od *noga*, u značenju velika noga (dio tijela).

²⁵² Nakon pada u mletačke ruke 1697. godine, Osmanlije su *Ganijagiće* iz Risna i *Ihtijareviće* iz Novog, zajedno s nekim porodicama iz drugih rodova, preselili u Nikšić (Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 29).

²⁵³ Prema Petru Bakuli, *Novalići* su prezime dobili po tome što su među posljednjim pripadnicima Crkve bosanske tek u XIX stoljeću prihvatili islam. Kao novim u islamu, starosjedioci su ih nazvali *Novalićima* (*SCHEMATISMUS I*), Danas se pouzdano zna da su se, nepoznatog ishodišnog prezimena, doselili iz Novog na selo Vrdolje (Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 29). O *Novalićima* je pisao i Husein Đogo u radu: *Prilozi za povijest Konjica i Gornje Hercegovine*,

²⁵⁴ Petar Bakula je za njih naveo da su prezime dobili po tome što su bili novi u islamu, pa ih stanovnici nazvali *Novalićima* (*SCHEMATISMUS I*). Pisac ove Monografije, to je prihvatio kao da je tačno (*KONJIC 2*).

Starenici su u selu Požablje, danas Požetva, a odvojak su od *Šiljevaca*.

Ostali su bez potomstva i ugasili se.

Nuhbegovići: Prezime nastalo po kovanici od ar. ličnog imena *Nuh* (ime božjeg poslanika) i plemićke titule *beg*.

Odvojak su od stareničkog plemićkog roda Repovci iz istoimenog sela, a rodonačelnik im je *Nuh-beg* Repovac.

Nuhići: Prezime je nastalo po svetačkom ar. ličnom imenu *Nuh* (ime Božjeg poslanika).

Starenici su u selu Ribići, gdje je živio Nuh sin Osmana *Dženetića*. On se s porodicom preselio u selo Idbar. Stanovnici sela, Nuhove sinove i mjesto njihovog naseljenja nazvali su *Nuhićima*.

U selu Idbar postoji zaselak Nuhići.

Nuspahići: Prezime je nastalo po kovanici *Nuhspahi/Nuspahi*, od ar. svetačkog imena *Nuh* i tur. vojne titule *spahija* (uživalac prihoda od timara), što bi trebalo da glasi *Nuhspahić*, ali se vremenom izgubio glas *ha*, pa je oblikovano u *Nuspahić*.

Starenici su u selu Jasenik ili su se, pod prezimenom *Nuhspahić*, doselili iz sela Borovnica i Paljike (Prozor), a izvorno prezime, ispuštanjem glasa *ha*, oblikovali u *Nuspahić*.

Od Durana *Nuspahića*, koji je u Jaseniku imao svoju kulu, kao odvojak, nastao je novi rod *Dure*.

O

Obrinovići: Vidjeti pod *Buturovići*.

Omerbegovići: Prezime je nastalo po složenom imenu *Omerbeg*, od ar. svetačkog imena imena *Omer* (ime II halife)²⁵⁵ i plemićke titule *beg*.

Iz kasabe Ljubinje, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, ali su odatle odselili, na početku austro-ugarske vladavine.

Omeričići: Prezime je nastalo po imenu *Omerica* (mali Omer), od ar. svetačkog imena *Omer* (ime II halife.).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

prva, da su se, iz nepoznatog ishodišta, doselili u kasabu Belgraddžik/

²⁵⁵ *Halifa* (ar. *halif*) je naziv za zastupnika, nasljednika Muhammeda a.s., kojih je prvo bilo četiri: Ebu Bekr (I), Omer (II), Osman (III) i Alija (IV), a kasnije 12. Tu titulu sebi su pripisali islamski vladari koji su sebe držali za zakonite nasljednike Muhammeda a.s. i čelnike islama. U početku su halife birane i stanovali su u Medini, kasnije u Damasku, Bagdadu, Kairu i, naposljetku, u Istanbulu/Carigradu, gdje su svi osmanski sultani bili halife. Narodna skupština Turske, koja je održasna u Ankari/Angori/grč. Anagora 1924. godine, ukinula je *halifat*.

Konjic i

dr u g a, da su odvojak od *Habibija* iz sela Kruščica, odakle su se doselili u kasabu Belgraddžik/Konjic, u vrijeme osmanske vladavine.

Omerike: Prezime je nastalo po imenu **Omerika** (veliki Omer), od ar. svetačkog imena *Omer* (ime II halife).

Starenici su u selu Kljuna (Nevesinje), odakle su se doselili u selo Zijemlja i u kasabu Mostar (Mostar).

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Grušča.

Omerovići:²⁵⁶ Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Omer** (ime II halife.).

Odvojak su od *Habibija* iz Kruščice, a rodonačelnik im je Mehaga sin *Omera*. Pod prezimenom **Omerović**, raselili su se u sela Blučići i Gorani.

Jednog Mehaginog sina, stanovnici sela Kruščica nazvali su **Mehagić**, a drugog po majci *Panjušićki*, **Panjušić** i te su nadimke nosili uz prezime **Omerović**.

Posljednji pripadnik ovoga roda umro je kao štićenik jedne od porodica *Slato* u selu Podhum.

Osmanovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Osman** (mladunče divlje guske, što je i ime III halife).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Osmanovića**:

P r v i, čiji je rodonačelnik *Osman* sin Nuha *Dženetića* iz sela Ribići.

Ostali starenici u selu njegove su sinove nazvali *Osmanovićima*, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

D r u g i, koji su se iz Sarajeva doselili u selo Seonica. Nosili su nadimke **Mandala** i **Kokošar**. Iz sela Seonica jedni su se naselili u selo Tuhobić.

P

Pačarizi: Prezime je nastalo je po nadimku **Pačariz**, od tur. *pacaris* (bos. *pačariz*, gubitak, šteta, kvar, učinjeni manjak: onaj koji nanosi štetu ili je uzrokom kakvog gubitka) ili per. *cepu-rast* (bos. *čepurast*, lijevo i desno).

Iz kasabe Akova, danas općinsko središte i općina Bijelo Polje (Crna Gora), doselio se je, vjerovatno, neki isluženi osmanski vojnik, u

²⁵⁶ *Omerovića* je bilo u zaseocima Donje Selo i Ušće sela Donja Drežnica.

selo Ljubuča, koji je tu dobio zemlju i postao rodonačelnik ovoga roda.

Iz kasabe Akova (danas općinsko središte Bijelo Polje, Crna Gora, doselili su se u selo Ljubuča.

Pačerani: Prezime je nastalo po nadimku Pačeran (patka, *pače*, odnosno uzgajivač pačića).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su se, također, iz kasabe Akova, nepoznatog izvornog prezimena, raselili na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici po njima nazvali Pačeranima i

d r u g a, da su se, pod prezimenom **Pačo**, iz kasabe Stolac, doselili na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su starenici po njima nazvali Pačeranima.

Padalovići: Prezime je nastalo po nadimku **Padalo** (*padati*, u značenju čovjek koji pada).

Odvojak su od **Duračića** u selu Gostovići, odakle se je jedna njihova porodica odselila u selo Gobelovina.

Pajići: ²⁵⁷ Prezime je nastalo po imenu **Pajo**, od svetačkog imena *Pavao*, *Pavle*/lat. *Paulus*.

Iz Bijele u Boki Kotorskoj, nakon njenog pada u mletačke ruke 1684. godine, prvo su se naselili u selo Humi, ²⁵⁸ danas objedinjeno u selo Humilišani (Mostar), a odavde u selo Gornja Bijela, ²⁵⁹ danas objedinjenom u okviru sela Bijela.

U Opštini Prozor, postoji selo Pajići. ²⁶⁰

Palavre: Prezime je nastalo po nadimku **Palavra**, od dvije osnove:

p r v o j, od *palavra* (prijevera izvedena pomoću lažnih riječi ili privida: podvala, varka: svjesno izrečena neistina, laž) i

d r u g o j, od špan. *palabra*/tur. *palavra* (bos. brbljivac, koji mnogo priča).

Starenici su u selu Gornji Prijeslop ili su doslejenici iz nepoznatog ishodišta. Po njima jedno mjesto na kraju Huma, niže od sela Gornji Prijeslop, nosi naziv *Palavrina lazina*. Rodonačelnik **Palavra** odselio se je u Tursku, a njegov sin otišao u selo Čelina kao domazet na

²⁵⁷ Iz ovoga roda je ugledni alim Muhammed Remzi *Pajić*, poznat kao *hodža Kadri*.

²⁵⁸ Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 25.

²⁵⁹ Fra Grga Martić je zabilježio da su, u komisiji za trasiranje nove ceste od Mostara do Konjica 1868. godine, vodiči bili Jovan *Vulić* i Ibrahim *Pajić* iz sela Bijela (*Zapamćenja*, 206).

²⁶⁰ Miljenko S. Filipović je naveo da su Pajići u istoimenom selu (Prozor), starinom *Stevljanovići* iz Polje, danas Buturović Polje, a da prezime nose po pretku koji se zvao Pajo (Rama u Bosni, 136).

ženinstvo. Budući da nije imao djece, s njim se ovaj rod ugasio.

Pamučkići: Prezime je nastalo po nadimku **Pamuk**, (*pamuk*, naziv za tekstilnu biljku, u značenju proizvođača ili prerađivača pamuka).

Iz ishodišta u kojemu se proizvodio pamuk, vjerovatno, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Panduri: Prezime nastalo po nadimku **Pandur**, od tur./mađ. *pandur* (bos. naoružani stražar, sluga u sudnici ili općinskom poglavarstvu, naoružan i odjeven u vojničku uniformu, oružnik, žandarm). O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

P r v a, da su starenici nepoznatog izvornog rodovskog prezimena u Neretvici, koji su prihvatili islam. Neki pripadnik ovoga roda služio je kao *pandur*, a starenici su mjesto njihovog naseljenja i pripadnike ovoga roda nazvali **Pandurima**. Oni su to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

D r u g a, da su kao starenici nepoznatog prezimena u Blagaju (Mostar) prihvatili islam, jedan od njih prešao u Kosor (Mostar) kao domazet na ženinstvo i postao *pandur*, a njegovi se potomci prozvani **Pandurima**. Odatle su se neki od njih doselili u Neretvicu, a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Pandurima. Kasnije su se naselili i u selo Dobričevići.

Prva se pretpostavka može prihvatiti kao utemeljnija.

Selo Panduri pripojeno je kao zaselak selu Dobričevići.

Panje: Prezime je nastalo po nadimku **Panjo**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nazivu *panj* (dio drveta koji ostaje uz korijen kad se stablo posiječe i sruši: debeli komad drveta: krupan komad balvana, klada koja služi za siječenje, za cijepanje drva: trs, čokot vinove loze) i d r u g o j, po ital. *pane* (bos. hljeb, hrana uopće).

Odvojak su od **Ahmića** iz sela Podhum, a rodonačelnik im je Bećir sin Salke **Ahmića**, koji je nosio nadimak **Panjo**.

Posljednji njihov potomak umro je 1908. godine.

Parcani: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Parac** (*parac*, mn. *parci*, oni koji su u nečemu zajedno, možda i u značenju ortaci).

Iz istoimenog sela (Prozor), doselili su se u sela Parsovići i Lisičići.

Parsovići:²⁶¹ Prezime je nastalo po nadimku **Parcović**, koje je zamjenom glasa *ce* glasom *es*, izmijenjeno u **Parsović**.

Prema predanju, rodonačelnik **Parcovića/Parsovića** je Ahmet **Parca**, koji se, iz sela Parcani (Prozor), doselio u selo Trusina u XVIII stoljeću.

²⁶¹ Ovo je i naziv istoimenog sela, koje je ranije nosilo naziv Seget,

Pašalići: Prezime nastalo po osmanskoj vojnoj tituli/činu *paša* (bos. general).

Prema predanju, jedan od **Buturovića** imao je sina *Pašana*, kojega su zvali **Pašo**, a njegove potomke **Pašalićima**. Ovaj odvojak Buturovića u početku je nosio dvojno prezime **Buturović-Pašalić**, a zatim samo **Pašalić**. Pod ovim prezimenom, u selo Donje Polje doselio se je **Kadribeg Buturović-Pašalić** u vrijeme asutro-ugarske vladavine, ali je ubrzo nako doseljenja odbacio drugo prezime **Pašalić** i zadržao samo **Buturović**.

Pelići:²⁶² Prezime je nastalo po nadimku **Pele**, od ličnog imena *Pelegrin*/ital. *Pellegrino*.

O njihovom porijeklu, moguće su tri pretpostavke:

P r v a, da su kao **Pelići** porijeklom katolici iz raanijeg sela Lečić, danas vjerovatn Ljetovik i Vranc (nahaija Kreševo, danas Općina Kiseljak), gdje su zabilježeni 1743. godine, a u kasabi Kreševu 1768. godine. Odatle su se doselili u selo Orahovica i kasabu Belgradžik/Konjic.

D r u g a, da su Vlasi Banjani **Pelkići** iz Oputne Rudine,²⁶³ koji su se iz sela Opličići (Čapljina) doselili u selo Orahovica i kasabu Belgradžik/Konjic u XVIII stoljeću.

T r e ć a, da su muslimani, koji su se, pod prezimenom **Pehlić**, iz sela Rotimlje ili kasabe Mostar doselili u selo Orahovica i kasabu Konjic, gdje su prezime, izostavljanjem glasa **ha**, oblikovali u Pelić.

Treća pretpostavka čini se najuvjerljivijom.

Perve: Prezime je nastalo po imenu **Perva**, od per. ličnog imena *Pervan*/tur. *Pervane*.

Prema predanju, iz Tarčina (Hadžići) su se zbog nekog zločina /tur. *zulum*) koji su počinili, kako bi time zametli trag, doselili u selo Jasenik u XVIII stoljeću.

Pervani: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Perve**.

Vjerovatno su doseljenici iz kasabe Gabela, zajedno s **Gabelama**, u selo Gobelovina.

Pervizi: Prezime je nastalo po tur. ličnom imenu **Perviz**/*Pervaz*/ per. *Perwaz* /*Perwez* (bos. *pervaz*, obrub, optok, opšav, porub: živica kao granica imanja, parka itd., ograda: okvir prozora, vrata, dovratnik).

Iz sela Šlimac (Prozor), doselili su u selo Treboje (1896).

²⁶² Pisac ove Monografije negdje je davno pronašao podatak da se je jedan od konjičkih Pelića nastanio na poluotoku Pelješcu, tamo se oženio i ostao.

²⁶³ Oputna Rudina jedna je od tri Rudine (Bljela, Bilečke i Oputna), koja obuhvata područje opština Bileća, Gacko i Šavnik (Crna Gora).

Pezekoze: Prezime je dvojno, sastavljeno od imena *Pezo*, od svetačkog ličnog imena *Petar*/lat. *Petrus* i *koza* (u značenju onaj koji se bavi uzgojem koza).

Starenici su u selu Crni Vrh, ali ih više nije bilo od početka XIX stoljeća.

Pičuge: Prezime je nastalo, vjerovatno, po nadimku *Pičuga* (naziv za oveći ženski polni organ).

Iz ranijeg zaseoka Borovičići sela Kruševljani (Nevesinje), doselili su se u selo Razići u vrijeme osmanske vladavine. Mjesto njihovog naseljavanja, stanovnici sela nazvali se Borovičići, koje je postalo zaselak, ali ga u službenim imenicima naseljenih mjesta više nema.

Pilavi: Prezime je nastalo po nadimku *Pilav* (*pilav*, jelo od gusto kuhane riže, jerišta ili bungura, u značenju ljubitelj pilava ili onaj koji ga spravlja, aščija).

Iz sela Opličići (Čapljina), doselili su se u sela Ljesovina i Seonica.

Pintuli/Pintulji/Pintoli/Pintole: Prezime je nastalo po jednoj od tri moguće osnove:

p r v o j, nadimku *Pintul*, od tur. *pinti* (bos. škrtac)/ rum. *pint* (bos. trbuh),

d r u g o j, španjolskom/maurskom nazivu za jednu kožnu bolest u Srednjoj Americi, sa raznobojnim pjegama koje se ljuskaju i sjevaju (*mal de los pintos*) i

t r e ć o j, po jednoj istočno-indijskoj pamučnoj ili lanenoj tkanini, sa šarama i slikama u raznim bojama (*pintar, pintado*).²⁶⁴

Matica im je u selu Žulja (Nevesinje), a odvojak su od *Marića*²⁶⁵ i nisu krvno vezani s izvornim *Marićima*. Odatle su se doselili u selo Podvelež, a oдавde u selo Opine (Mostar).

Iz sela Opine, kao stočari polunomadi izgonili su stoku na planinu Visočicu i Bjelašnicu, a jedni od njih stalno su se nastanili u selima Kašići i i ranijem selu Svinča, danas Svijenča.

U zemljišne knjige upisivani su i kao *Pintulji*.

Pinje/Pinjići: Prezime je nastalo po nadimku *Pinjo*, od alb. *pinje* (bos. čovjek poguren u leđima).

Osnovana je pretpostavka da su kao služeni vojnici osmanske vojske dobili baštine i pod prezimenom *Pinjo* nastanili se u selu Podhum. Prezime su slavizirali u *Pinjić* i pod njim se nastanili u selima Vrbljani i Stojkovići.

²⁶⁴ Vujaklija, M.: *LEKSIKSTRANIH*, 7o3.

²⁶⁵ *Pintule* za sebe govore da su *Marići*, ali da su ih starenici *od šale* tako prozvali.

U selu Podhum nema više Pinja.

Pirije/Pirići: Prezime je nastalo po ar. i per. ličnom imenu **Piri** (*piri*, čovjek u godinama starac, pripadnik derviškog reda: zaštitnik jednog esnafa).

Odvojak su od **Ćorića** u selu Vrbljani. Jedan njihov ogranak prezimenu je dodao i drugo **Pirija** (od tur. i per. *pir*, bos. *pirija*, čovjek u godinama: starac: pripadnik derviškog reda: zaštitnik jednog esnafa), pa su nosili dvojno prezime **Ćorić-Pirija**, a zatim samo **Pirija**.

Osim u selu Vrbljani, pod prezimenom **Pirija**, u zemljišnim knjigama su, kao vlasnici imanja, zabilježeni u slijedećim selima: Brđani, Čelebići, Galjevo, Gorica, Grabovci, Hasanovići, Lisičići, Nevizdraci, Podorašac, Ribići, Zukići. Nije se uspjelo provjeriti da li su tu i nastanjeni.

Jedan ogranak **Pirija** u selu vrbljani, prezime je slavizirao u **Pirić**.

Pirke/Pirkići: Prezime je nastalo po jednoj od ove tri moguće osnove:

p r v o j, po **pirkati**, piriti,

d r u g o j, po **prika**/ grč. *perkos* (bos. crnomanjast, morska riba vuk, vukovac) i

t r e ć o j, po imenu **Pirko**, od per. ličnog imena **Pir** (čovjek u godinama starac, pripadnik derviškog reda: zaštitnik jednog esnafa).

Prezime **Pirko**, slavizirali su u **Pirkić**, ali su ih stanovnici grada Konjica zvali **Pirkama**.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u mahalu Varda kasabe Belgraddžik/Konjic u XVII stoljeću i spadaju među njene najstarije stanovnike.

Plavčići: Prezime je, vjerovatno, nastalo, po ekonimu **Plavčić** (pripadnici arbanaškog plemena *Hoti* iz Plava, Crna Gora).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u sela Doljani i Veluša.

Plavuškići: Prezime je toponomastičko **Plavuškić**, nastalo po nazivu ranijeg zaseoka sela Seonica Plavuge, danas Plavuzi.

Iz nepoznatog ishodišta u Plavu, doselili su se u u selo Plavuzi, ali ih je pokosila jedna od epidemija kuge.

Pobrići: Prezime je nastalo po nadimku **Pobro** (*pobro*, pobratim, ali i u značenju prijatelj).

Odvojak su od **Volodera** u selu Kokorina, odakle su jedni prešli u selo Kamena (Mostar).

Iz navedenih sela, kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni od njih, stalno se nastanili u sela Gradeljina,

Luka i Sitnik, te u zaselak Borovčiči sela Razići.

Podrumi: O porijeklu najihovog prezimena i načinu na koji su se doselili u selo Glavatičevo, postoje tri predanja,

P r v o, da se je jedna žena iz roda *Vatrići* u zaseoku Voloderi sela Vranjevići (Mostar) zbog neke osvete sakrila u *podrum* i tu rodila dijete, a njeni potomci nazvani **Podrumima**, a oni to prihvatili kao svoje rodovsko prezime i prihvatili islam,

D r u g o, da je neka žena Neđa iz roda *Kuzmani/Kuzmanovići* u zaseoku Kuzmani sela Rabreni (Neum)²⁶⁶ rodila sina u *podrumu*, nakon čega su nazvani **Podrumima**, a oni to prihvatili kao svoje rodovsko prezime i prihvatili islam.

T r e ć a, da se, iz nepoznatog ishodišta, doselila jedna porodica u vrijeme osmanske vladavine, a četiri u vrijeme austrougarske vladavine, od kojih su se jedni preselili u selo Doljani.²⁶⁷

Podumljaci: Prezime nastalo, vjerovatno, od naziva za doseljenike iz Podhumlja (Donjeg Huma),²⁶⁸ sa izgubljenim glasom *ha* u riječi **Podhumljak**.

Iz nekog od sela Donjeg Huma, kao stočari polunomadi izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni se od njih stalno naselili u selu Doljani.

Pohare: Prezime je nastalo po nadimku **Pohara**, od tur. *pohara* (bos. krađa većih razmjera, provala u kuću pri kojoj je počinjena krađa: pljačka).

Vjerovatno iz sela Pohare (Čajniće), doselili su se na mjesto koje su starenici po njima nazvali Pohare i ono je postalo selo. Kasnije je selo postalo zaselak sela Zabrdani.

Pokvići: Prezime je nastalo po nadimku **Pokva** (*pokva*, pogača dvaput miješana, pokvasica, pokvasnica).

Iz zaseoka Pokvići sela Varavara (Prozor), doselio se je u selo Oteležani jedan pripadnik roda **Pokvići** i u ovome selu postao njihov rodonačelnik.

Poturi/Poturovići: Prezime je nastalo tako što su nemuslimani svoje srodnike i ostale mještane, koji su nakon dolaska Osmanlija prihvatili islam, nazivali *poturčenjacima* i *poturicama*,²⁶⁹ odnosno skraćeno

²⁶⁶ Izvorno, selo je nosilo naziv po Donjim Vlasima *Hrabrenima* (*Miloradovićima*).

²⁶⁷ Hodžić, Š.: *GLAVATIČEVO*.

²⁶⁸ *Hum* ili *Humska zemlja* obuhvatao je široko područje od granice oblasti Travunija sa župom Popovo Polje do granica Imotske i Sinjske krajine. Donji Hum obuhvatao je sve župe na lijevoj strani rijeke Neretve, a Gornji Hum na desnoj.

²⁶⁹ O tome podrobnije vidjeti u monografiji Jusufa Mulića: *HERCEGOVINA 2. 180*.

poturima.

O njihovom porijeklu u selu Grušča, moguće su dvije pretpostavke:
 p r v a, da su starenici i

d r u g a, da su katolici *Šetke* iz ranijeg sela Kruševo²⁷⁰ (Mostar), koje su ostali pripadnici toga roda pogrdno nazvali **Poturima**. Odatle su, kao stočari polunomadi, izgonili stoku na planinu Visočicu i jedni od njih stalno se nastanili u selu Grušča.

U selu Trusina nosili su prezime **Poturović**, što je, vjerovatno, slavizirano **Potur**. Zacijelo su tu starenici i nisu u krvnom srodstvu s **Poturima** iz Grušče.

Premilovići: Prezime je nastalo po nadimka **Premil**, od ličnog imena *Milidrag/Milidrug/Milislav*.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Premilovaca/Premilovića**:

P r v i, koji su se iz zaseoka Premilovo, danas preinačeno u Preminovo Polje sela Gleđevci ili iz kasabe Ljub inje (Lubinje), doselili u selo Dobretići (župa i nahija Kom) na početku osmanske vlasti, a starenici ga po njima nazvali Premilovići, danas zaselak sela Krupac. Odselili su se u vrijeme osmanske vladavine u Tursku.

D r u g i, koji su se iz kasabe Duvno, danas Tomislavgrad, doselili na selo Prevlja u drugoj polovini XVIII stoljeća.

Prevljaci: Prezime je, vjerovatno, nastalo po doseljenicima iz sela Previla (Foča) na selo Pribičići, koje su starenici nazvali *Previlaci*, što je radi lakšeg izgovora poprimilo oblik **Prevljaci**. Po njima je i selo promijenilo ime u Prevlja.

Pripe: Prezime je nastalo po nadimku **Pripo** (ikav. pripasti se: *prpa*, teškoća, škripac).²⁷¹

O njihovom porijeklu u selu Gornje Višnjevice, postoje dva predanja:

P r v o, da su starenici koji su se prezivali *Softić*. Jedan mladić iz ovoga roda se *pripo* (prepao), stanovnici sela dali mu nadimak **Pripo**,

270 Selo Kruševo pripadalo je župi i nahiji Brotnjo, a u njegovom sastavu bili su sljedeći zaseoci: Bilišići, Čule, Krivodo, Podgorje, Selište i Sritnica. Vremenom, neki su zaseoci postajali sela, a bivša sela, nestajala nakon čega je selo Kruševo prestalo da postoji (danas postoji istoimeno selo u Općini Stolac), pa je nastalo sljedeće današnje stanje: bivši zaselak Bilišići i dalje je ostao zaselak, ali sada sela Podgorje, a bivši zaseoci Čule, Krivodol, Podgorje, Selište i Sritnice, postala su sela. na današnjem području općine Mostar. Zaselak Bilišići postoji i u sastavu sela Ljuti Dolac (Lištica), što kodnepučenih unosi zabunu, pa zaselak Bilišići u sastavu sela Podgorje smještaju u selo Ljuti Dolac.

271 U narodnom govoru se za strah upotrebljava istoznačnica *prpa*, pa kad se neko prepadne, za njega se kaže da se *uprpio* ili da ga je *uhvatila prpa*, a za strašljivce da su *prparoš*.

a njegovi potomci to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. D r u g o, da su se, iz sela Bivolje Brdo (Čapljina), pod prezimenom *Elezović*, doselili u drugoj polovini XVIII stoljeća. Jedan mladić iz ovoga roda se *pripo* (prepao), stanovnici sela dali mu nadimak *Pripo*, a njegovi potomci to prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime.

Prohići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadmku *Proho*, od mjesnog nazivu *proha/proja* (kukruzni hljeb/kruh ili pogača, proha).

Iz sela Idbar, doselili su se u mahalū Orašje kasabe Belgraddžik/Konjic.

Stanovnici kasabe i grada Konjica zovu ih *Prohama*.

Prokosići: Prezime je nastalo po nadimku *Prokosić* (*prokositi*, učiniti prvi otkos, koseći otvoriti put koscima)

Starenici su u selu Plavuzi, ali su izumrli od kuge u vrijeme osmanske vladavine.

Puzići: Prezime je nastalo po nadimku *Puzo* (*puzati*, pomicati se dodirujući površinu donjim dijelom tijela ili nožicama, gmazovi, kukci: pomicati se na koljenima, četveronoške ili potrbuške, ljudima u značenju onaj koji puže: poniznim laskanjem zadobiti nečiju naklonost: dodvoravati se, ulizivati se itd.

Prema predanju, doselili su se iz Sandžaka u selo Tuhobići.

R

Radmanići: Prezime je nastalo po rum. ličnom imenu *Radman*.

Prema predanju koje je zabilježio Mujo Rizvić po kazivaču Briši Dediću iz sela Lokva, u selu Slavkovići, Osmnalije su zatekli tri brata iz nepoznatog roda. Dvojica od njih prihvatila su islam:

p r v i, čije je izvorno ime nepoznato, dobio je ime *Redžo* i od njega su *Redžići* u selima Redžići i Trusina,

d r u g i, koji se zvao *Milan*, odselio se je u selo Kruščica, nije prihvatio islam i iz iz njega se je negdje odselio i

t r e ć i, koji se zvao *Radman*, s nepoznatim novim muslimanskim imenom i od njega su *Radmanići*. *Radmanići* su se kasnije naselili u selima Bare, Džarići, Dobričevići, Jasenik i Kruščica. U ovim selima ih više nema, jer su davno izumrli, a u selu Jasenik iza njih je ostao zaselak Radmanići.

U selu Kruščica, *Radmanići* su prezime izmijenili u *Radmanović*.

Rajkovići:²⁷² Prezime je nastalo po imenu *Rajko*, nastalom od ličnog imena

²⁷² Ovo prezime je nakon dolaska Osmanlija u Bosnu prevedeno na arapski jezik kao *Dženetići* i na persijski kao *Firdusi*. u selima Čelebići i Orahovica bilo je provoslavni *Rajkovića*, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenima.

Radibrat/Radimir/Radislav/Radivoj/Radmil/Radočaj/Radogost/Radomil /Radomir/Radoslav.

Dva su krvno nevezana roda Rajkovića:

P r v i, koji su starinom iz plemena *Kričke*,²⁷³ u ranijem selu Vrlika, koje je po njima promijenilo naziv u Rajkovići. Ovo selo pod tim nazivom danas ne postoji, ukoliko se ne radi o selu Vrulja (Pljevlja, Crna Gora).

Plemenitaški su rod. Odatle su se jedni odselili na područje župe Drina, u selo Krnja Jela, gdje su starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Rajkovići, danas istoimeni zaselak (Foča) i župe Trebinje, u sela Mostači i Trebinje, danas gradsko naselje (Trebinje), gdje su bili u službi Pavlovića.²⁷⁴ Nakon dolaska Osmanlija, jedni od njih, pod izvornim prezimenom **Rajković**, prihvatili su islam i iz nahije Trebinje odselili se na područje nahije *Mostar*, u kasabu Mostar, danas gradsko naselje (Mostar).²⁷⁵

D r u g i, koji su starenički rod na području župe hercegovačka *Neretva*, a nakon dolaska Osmanlija u nahiji hercegovačka *Neretva/Belgraddžik*, u selu Ribići. Tu su prihvatili islam i prezime preveli u *Dženetić*.²⁷⁶

Na današnjem području opštine Konjic, muslimani *Rajkovići* naselili su se u sela Hrgud i Gradeljina, ali se nije moglo utvrditi odakle su se tu doselili: iz nahija *Trebinje* ili *Mostar* ili iz sela Ribići riz nahije hercegovačka *Neretva/Belgraddžik*, koji su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime Rajković.

Ramići:²⁷⁷ Prezime je nastalo po imenu **Ramo**, od ar. ličnog imena *Ramadan/* bos. *Ramazan* (deveti mjesec hidžretske kalnedarske godine i mjesec posta kod muslimana).

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda *Ramića*:

P r v i, koji su se, zajedno sa Krnjićima, iz sela Bijela u Boki Kotorskoj, nakon njenog pada u mletačke ruke 1684. godine, doselili u selo Gornja Bijela. Sa njima su krvno povezani Ramići u Gnojnicama (Mostar).

273 Kričke su oblast i pleme na području Križana, s desne strane rijeke Tare do planine Stožer i rijeke Vezičnice u Donjem Kolašinu, na teritoriji današnjih opština Kolašin i Pljevlja (Crna Gora).

274 Jireček, K.: *Istorija Srba I*, 77: Dinić, M.: *Humsko-trebinjska vlastela*, PI SANU Knjiga 355, 1962.

275 U ranijem selu Kruševo (Mostar), imali su svoje čifluke (Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 380).

276 Kreševljaković, H.: *Dženetići. Prilog proučavanju feudalizma u Bosni i Hercegovini*.

277 Hasandedić, H.: *MUSBAŠTINA II*, 25.

D r u g i, koji su, porijeklom iz Malog Polja (Mostar), gdje su se prezivali **Kuke**. Jedna se njihova djevojka udala za Vlaha koji je prihvatio islam, po hercegovačkom nazivu za njih, bijelog Ciganina. Pošto ih nije bio dostojan, oni tu sramotu nisu mogli podnijeti. Prodali su imanje i krenuli u Tursku. Kad su stigli do sela Brđani, djevojčin brat Ramo, molio je oca da ne idu dalje. Otac ga nije poslušao i sa ostalim ukućanima nastavio je put za Tursku, Ramo je ostao u Brđanima, a njegovi se potomci preimenovali u **Ramiće**.

T r e ć i, koji su se iz zaseoka Ramići sela Crnići (Kreševo) doselili u selo Bukovlje. Budući da je doseljeni rodonačelnik bio gluh, dobio je nadimak **Gluho**, a njegovi sinovi **Glušac**. Iz sela Bukovlje raselili su se u sela Doščica i Oteležani.

Jedan od Ramića iz sela Oteležani koji se zvao **Agan**, odselio je u Tursku nakon austro-ugarske okupacije i naselio se u gradu Izmiru.

U selima Bukovlje i Doščica više nema **Ramića**.

Rašćići: Prezime je nastalo po imenu **Raše**, od ličnog imena **Radočaj**/**Radimir/Radicoj**/**Rdisav/Radomir/Radoslav**.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Razići: Prezime je toponomastičko, nastalo po nazivu sela Razići.

O porijeklu Razića, ima jedno predanje i jedan materijalni dokaz. Prema predanju, neki pripadnik Crkve bosanske, koji je živio u nahiji Kom (Glavatičevo), a zvao se Lazo, odlučio je prihvatiti islam. Tome se protivila njegova supruga Marija, pa su je mještani pitali da li je *razi* (saglasna) da njen muž prihvati islam. Na kraju je i ona prihvatila islam, a mještani joj dali ime **Razija**. Ona je postala rodonačelnica roda **Razići**, po kojemu je jedno mjesto dobilo isti naziv i postalo selo.

Prema podacima, koji su utemeljni na materijalnim dokazima, iz sela Prenj (Stolac) ili Oplićići (Čapljina), pod prezimenom **Razić**, doselili su se u nahiju Kom (Glavatičevo), a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Razići, danas istoimeno selo.

Rodonačelnik **Razića** u selu Glavatičevo je hodža Selim **Česir** iz sela Razići, koji je u selu Glavatičevo bio imam, a starenici su ga nazvali **Razićem**. On je nosio dvojno prezime **Česir-Razić**, a njegov je sin Hasan, koji ga je 1927. godine naslijedio na imamet, odbacio prezime **Česir** i zadržao samo **Razić**.

Od **Razića** u selu Glavatičevo, kao odvojci, nastali novi rodovi **Didaci** i **Hodžići**.

Redžepovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Redžepoviće**.

Iz nepoznatog ishodišta, dosleili su se u kasabu Belgradžik/Konjic, ali su davno nestali.

Redžići:²⁷⁸ Prezime nastalo po imenu *Redžo*, od ar. ličnog imena *Redžeb* (bos. *Redžep* (sedmi mjesec hidžretske kalendara).

Kad je bilo riječi od *Radmanićima* u selu Slavkovići, navedeno je da su dvojica od trojice braće prihvatila islam. Najstariji od njih, čije je izvorno ime nepoznato, dobio je ime **Redžo**, starenici njegove potomke nazvali **Redžićima**, a oni ga prihvatili kao rodovsko prezime.

Iz sela Slavkovići, preselili su se na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su stanovnici sela po njima nazvali Redžići, danas istoimeno selo.

Odavde su se jedni preselili u selo Trusina.

Repovci:²⁷⁹ Prezime nastalo po nadimku **Repovac**, od tur. *paše*/(bos. general koji je nosio tzv. *tuge*/bos. konjske repove). Po tome su njegovi potomci nazvani *Repovcima*, a selo *Podlisje* preimenovano u *Repovci*. Rodonačelnik Repovaca bio je neki *Nuh-beg*, koji je stekao čin paše i nosio kao oznaku čina konjski rep (tur. *tuga*), a starenici ga nazvali *Repovcem*. Po njima je selo *Podlisje* promijenilo naziv u *Repovci*.

Odvajanjem od matičnog roda, nastali su brojni novi: *Ajanovići*, *Alibegovići*, *Avdibegovići*, *Dautbegovići*, *Ferhatbegovići*, *Hasanbegovići*, *Huseinbegovići*, *Jusufbegovići*, i *Nuhbegovići*.

Režepovci: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Redžep**/ ar. *Redžeb* (sedmi mjesec hidžretske kaledarske godine).

Iz sela Bezdeđe ili Bojište (Nevesinje), doselili su se u selo Hasanovići.

Ribići:²⁸⁰ Vidjeti pod *Gege/Gegići*.

Rizvanbegovići: Prezime je sastavljeno po ar. ličnom imenu **Rizvan** (zadovoljstvo) i plemićke titule **beg**.

Iz kasabe Stolac, doselili su se u kasabu Belgradžik/Konjic.

Rizvanovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Rizvan** (zadovoljan).

278 Ovi *Redžići* nisu u krvnoj vezi s *Redžićima* u gradu Konjicu, gdje se u periodu između dva svjetska rata službom doselo Abid Redžić s porodicom iz Gacka. Inače, *Redžića* je bilo u kasabi Stolac, u selima Avtovac i Ključ (Gacko), u selu Korita (Bileća) i u kasabi Mostar.

279 Bejtić, A.: *Neretvanski bezi Repovci*: Hadžibegić, H., Buturović, D.: *BERAT HUDAVERDI BOSNA MEHMED BEGA* od 1593. godine

280 Katolika *Ribića* bilo je u selu Kostajnica, ali nisu krvno vezani s muslimanskim prezimenjacima.

Iz sela Glogošnice (Jablanica), vjerovatno, doselili su u selo Zukići.

Rizve/Rizvići: Prezime je nastalo po imenu **Rizvo**, od ar. ličnog imena **Rizvan** (zadovoljstvo).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Rizva/Rizvića:**

P r v i, koji su potomci isluženog osmanskog vojnika iz Anadolije (Turska) **Mehmeda**, zvanog **Memac**,²⁸¹ koji se nastanio u selu Podhum.

Njegovi potomci dobili su nadimak **Memčević**. Mehmedov unuk Jusuf-paša Memčević imao je dva sina: Ibrahima **Memčevića-Jusića** i Avdiju **Jusića-Rizvu**. Potomci Avdije **Jusića-Rizve**, prezime su slavizirali u **Rizvić**. Iza očeve smrti, sinovi Smajo i Meho su se podijelili. Nakon toga, neki Smajini potomci, preselili su se u selo Nevizdraci, a Meho se preselio u selo Parsovići.

D r u g i, koji su, kao starenici, pod prezimenom **Rizve**, bili nastanjeni u selu Oteležani.

Rude: O porijeklu njihovog prezimena u selima Bulatovići i Tuhobići, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, prema kojoj bi se prezime moglo vezati za rudarsko zanimanje, po čemu je i nastalo prezime **Rude** (rude. rudari) i

d r u g a, prema kojoj se radi o prezimenu Vlaha Banjana iz Rudina, koji su prihvatili islam, a starenici ih nazvali po skraćenom nazivu njihovog ishodišta **Rudama**.

Prva pretpostavka je uvjerljivija, imajući u vidu rudno blago Neretvice i rudnike u njenom okruženju (Kreševo i Fojnica).

Rustići: O porijeklu njihovog prezimena u selima Bare i Nevizdraci, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da je nastalo po imenu **Rusto**, od per. ličnog imena **Rustem** (najveći perzijski junak) i

d r u g a, da su prezime dobili po nazivu zaseoka Rustići sela Prijedor (Bileća), a starenici ih nazvali **Rustićima**.

Zabilježeni su u selu Nevizdraci.

S

Sabljići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu **Sablja**/grč.*Sabbas*/hebr. *Saba* (dugi nož) i

²⁸¹ *Memac* (mali Memo) je izvodnica od ličnog imena *Mehmed*. Polovinom XVIII stoljeća, *Memaca* je bilo u kasabi Cernica (Gacko), ali ih tu više nema (Mandić, N.-Studo: *Zemlja zvana Gacko* 2, 583).

d r u g o j, po nadimka **Sabljica** za onoga koji se bavi *sabljarskim* zanatom ili su kao vojnici bili naoružani malim sabljama, sabljicama.

Iz zaseoka Sabljići sela Udrežnje (Nevesinje), dosleili su se u selo Odžaci.

Saburi: Prezime nastalo po nadimku **Sabur**, od ar. *sabir*/bos. *sabur* (bos. postojan ili strpljiv na nedaće).²⁸²

Iz kasabe Trebinje, vjerovatno, doselili su se u kasabu Belgraddžik /Konjic. Do ovoga zaključka dolazi se na osnovu činjenice da su jedni od njih prezimenu **Sabur** dodali i drugo **Trebo**, što predstavlja skraćenicu od Trebinjac, pa su nosili dvojno prezime **Sabur-Trebo**.

Salihbegovići: Prezime je nastalo po složenom imenu **Salihbeg**, od ar. ličnog imena **Salih** (dobar) i plemićke titule **beg**.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, ali ih više tu nema.

Salihkadići: Vidjeti pod **Kadići**.

Salihovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Salih** (dobar).

Starenici su ili doseljenici u sela Bjelovčina i Hasanovići, odakle su se raselili u selo Ugošće i u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Sakići: Prezime je nastalo po imenu **Sake**, od ar. ličnog imena **Sakib** (sjajan, oštrouman).

Starenici su ili doseljenici u selo Čelina.

Salmanovići: Prezime je nastalo po imenu **Salman**, od ar. ličnog imena **Salim/Selman** (zdrav, cio, normalan).olibušićio

Starinom su iz sela Domaševo (Trebinje), odakle su se doselili u selo Žabica (Ljubinja). Zvali su ih i **Salmanima**.

Iz jednog od dva navedena sela, doselili su se u selo Višnjevice.

Sarajčić: Prezime je nastalo po nadimku **Sarajčić**, od tur. *saray* (bos. dvor), *saraycu* (bos. dvorjanik), u značenju dvorjanik u nekom *saraju*. Nadimak bi se mogao povezati i sa Sarajevom, ukoliko označava doseljenika kao malog Sarajliju, *sarajčića*. Ali, ovu mogućnost isključuje činjenica da se Sarajlije nisu naseljavali na lijevu stranu Neretve, nego samo na desnu, u Neretvicu.

Jedini izuzetak su **Fejzagići**, koji su se iz Sarajeva doselili u selo Odžaci.

Starenici su ili doseljenici u selu Razići.

²⁸² Kod muslimana je uobičajeno da se nekome nakon neke nedaće (obično smrti u porodici) kaže *sabur* ili da *saburi*, u značenjima strpljenje, odnosno da bude strpljiv i time lakše podnese nedaću koja ga je snašla.

Sarajlići:²⁸³ Prezime je nastalo po nadimku *Sarajlija*, kako su starenici nazivali doseljenike iz šehar Sarajeva.

Prema predanju, u selo Parsovići došla su tri brata *Husejnbashića* u XVII stoljeću, koje su starenici nazivali *Sarajlićima*. Kad se u Parsovićima pojavila kuga, rješili su da selo napuste i odsele se u selo Repovci. Zbog sumnje Repovčana, kojima nisu smjeli kazati odakle su došli, i bojazni od njihove odmazde u slučaju da za to saznaju, braća su odlučila da odatle po noći pobjegnu. Uputili su se u tri tazičita pravca: jedan pema kasabi Kreševo, drugi prema selu Lisičići, a treći se vratio u selo Parsoviće, gdje se je i zadržao.

Seburovići: Prezime je nastalo po nadimku *Sebur*, od ar. *sebur* (bos. tabla po kojoj đaci ispisuju kredom).

Starenici su u selu Višnjevce ili su doseljenici.

Selimovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Selim* (zdrav, čist, neispirljan).

Starenici su ili su doseljenici u selo Čelebići.

Selmanovići: Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Selman* (zdrav).

Starenici su u selu Zabrdani ili su doseljenici iz nepoznatog ishodišta, ali su odavde odselili u Tursku, na početku austro-ugarske vladavine.

Serhatlije: Prezime nastalo po nadimku *Serhatlija*, od tur. *serhat* (bos. granica): *serhatlu* (bos. čuvar granica, graničar).

Vjerovatno se radi o islužnim graničarima, koji su se nastanili u selu Blučići.

Sidrani: Prezime je nastalo po nadimku *Sidran* (*sidro*, mjera kojom se obustavlja neki postupak: naprava koja se baca na dno da drži brod na mjestu, kotva:).

Iz sela Biograd/tur. Belgrad (Nevesinje), doselili su se u selo Svijenča.

Kasnije su se jedni odselili u Sarajevo.

U selu Ljuti Do (Stolac) postoji zaselak Sidranovina.

Sinanovići: Prezime je nastalo po tur. i ar. ličnom imenu *Sinan* (koplje ili željezni šiljak na vrhu koplja, što se očito odnosi na one koji su u vojnim pohodima kao naoružanje nosili koplja i bili kopljanici).

Dva su krvno nevezana roda:

p r v i, doseljenici iz kasabe Ljubinje u kasabu Belgraddžik/Konjic

i d r u g i, doseljenici iz sela Dračevo (Čapljina) u selo Vrbljani (Brđani, Ljesovina, Podorašac, Prijeslop, Ribići i Zukići).

²⁸³ Predanje je zabilježio Mujo Rizvić, prema kazivaču Sulejmanu Sarajliću, koji je tu priču čuo od oca Ibrahimha. Sarajlića je bilo u selu Velja Međa (Ravno), u zaseoku Pobrežje sela Jelačići (Jablanica), te u kasabama Mostar i Stolac.

U selu Vrbljani postoji zaselak Sinanovići.

Sitari: Prezime nastalo po nadimku **Sitar** (*sitar*, onaj koji se bavi izradom sita).

O njihovom porijeklu u selu Dobričevići, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici i

d r u g a, da su doseljenici iz kasabe Mostar.

Sivrići/Sivrije:²⁸⁴ Prezime je nastalo po nadimku **Sivrija**, od tur. *sivri* (bos. šiljast) *sivrija* (bos. klijesta sa šiljastim vrhom za pravljenje kopči i vađenje klinaca iz potkove, u značenju oni koji su se bavili tim poslovima).

Starenici su u selu Gornje Višnjovice pod prezimenom *Zahrović*. Jedan pripadnik ovoga roda dobio je nadimak **Sivrija**, što su njegovi potomci prihvatili kao svoje novo rodovsko prezime. Pod tim prezimenom, nastanili su se u selima Gradac i Višnjovice. Kasnije su neki prezime **Sivrija** slavizirali u **Sivrić** i naselili su se u sela Bulatovići, Hasanovići, Koto, Lisičići, Orahovica i Trešnjevica.

U selu Gornje Višnjovice postoji zaselak Sivrići.

Skorupani: Prezime je nastalo po nadimku **Skorupan** (*skorup*, kajmak od ovčijeg ili kozjeg mlijeka koji se sprema u mješine od ovčije kože, u značenju onaj koji ga proizvodi).

Starenici su u selu Odžaci ili su doseljenici iz sela Domanovići (Čapljina). Iz sela Odžaci jedni su prešli na selo Borci i u selo Gradeljina, a sa sela Borci u sela Dolovi i Bijela.

Slate: Prezime nastalo po nadimku **Slato**, nastalom od naziva sela Slatina (Jablanica).

Iz navedenog sela, kao sluga u rod *Bergluk* u selu Podhum, došao je jedan momak navodno iz porodice **Velić**. Starenici su ga nazvali **Slatom**, a on ovo prihvatio kao svoje novo prezime (ranije selo Polje, danas Buturović Polje, te sela Dobričevići, Dužani, Gorani, Gradac, Ljesovina, Nevizdraci, Parsovići, Podhum, Prijeslop i Trusina).

Smailovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Smail** / ar. *Ismail* (čiji je sin božji poslanik Ibrahim).

Starenici su u selu Homatlije, ali ih tu odavno više nema.

Smajići: Prezime je nastalo po imenu **Smajo**, od ar. ličnog imena *Ismail* (čiji je sin božji poslanik Ibrahim).

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Smajića:**

²⁸⁴ Rodovsko prezime *Sivrić* nose i katolici u zapadnoj Hercegovini.

P r v i, koji su se, kao muslimani, pod prezimenom *Trbonja*, iz sela Trijebanj (Stolac) doselili u selo Gorani. Potomke člana ovoga roda, koji se zvao *Smajo*, mještani su nazvali *Smajićima*, a oni to prihvatili kao novo rodovsko prezime.

D r u g i, koji su bili nemuslimani nepoznatog izvornog prezimena u selu Dubrave (Stolac). Tu su prihvatili islam i, po nekom svođe članu koji se zvao *Smajo*, prezime promijenili u *Smajić* i preselili se u selo Trijebanj. Iz toga sela, pod tim prezimenom, jedni su se prvo doselili u selo Vranjevići (Mostar), a odavde u selo Glavatičevo. Vjerovatno su Vlasi koje su muslimani nazvali *Ciganima*, iako bi, prema tadašnjim poimanjima u Hercegovini, više odgovaralo *bijeli Cigani*.²⁸⁵

T r e ć i, koji su bili nemuslimani izvornog prezimena *Šljukići* iz Nevesinja, odakle su se jedni odselili u selo Dubrave (Stolac). Nakon ustanka nemuslimana u Hercegovini 1875-1878. godine,²⁸⁶ pobjegli su u selo Razići. Tu su prihvatili islam i, po nekom svom članu, koji se zvao *Smajo*, promijenili prezime u *Smajić*. Pod tim prezimenom, jedni su se odselili u selo Ribari.

Smajkići: Prezime nastalo po imenu *Smajke*, od ar. ličnog imena *Ismail*/ bos. *Smajl*/*Smajo*.

Matica Smajkića je u selu Gradska (Ljubuški), a odvojak su od Maksumića. Odatle su neki od Smajkića doselili u selo Podvelež (Mostar), a starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Smajkići, danas istoimeni zaselak. Iz sela Podvelež, kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planine Bahtijevicu i Bjelašnicu, jedni se od njih trajno nastanili u selima Dubočani, Spiljani i Svijenča, a iz sela Spiljana i u selo Šunji.

Smailhodžići/Smajlhodžići: Prezime je nastalo kao složenica od ar. ličnog imena *Ismail*/ bos. *Smajil*/*Smajo* i ulemansko-mualimske titule *hodža*.

Iz sela Tarčin (Hadžići), doselili su se u selo Parsovići.

Jedan od njih odselio se u Tursku i tamo se trajno nastanio.

²⁸⁵ Kad sam u jednom razgovoru neku nepoznatu ženu u Konjicu upitao za prezime, a ona odgovorila da je *Smajićka* iz Gorana, rekao sam joj da *Smajića* ima i u Glavatičevu, Razićima i Ribarima. Nije ni sačekala objašnjenje, brećnula se i rekla mi: *Nemojte me miješati sa njima*, misleći valjda da su Cigani.

²⁸⁶ Ovaj ustanak podgigli su kršćani/katolici iz Donje Hercegovine pod zapovjedništvom popa Marka Musića (o tome detaljnije vidjeti u knjizi Ivice Piljuća: *Hrvati katolici Donje Hercegovine i Istočna kriza-Hercegovački ustanak 1875-1878*) i hrišćani /pravoslavni, koji je u historiji poznat pod nazivom *Nevesinjska puška*. O ovome ustanku, napisan je veliki broj radova i knjiga i održano više naučnih skupova.

Sofe: O nastanku prezimena **Sofa**, postoje dvije pretpostavke:

p r v a, po **sofi** (izdignuti prostor uz islamsku bogomolju, na kojemu se, ako nema mjesta u samoj bogomolji, obavljaju namazi, ali i mjesto odakle se ispraćaju hodočasnici u Meku na hadž, tzv. *hadžijske sofe*)²⁸⁷ i

d r u g a, po onome koji se bavi **sofizmom**/ar. *sufizam* (bos. mistički pjesnički smjer u islamskim književnostima).

Odvojak su od *Čivša*/ispr. *Čavša* iz sela Čavaš (Trebinje), odakle su u XVIII stoljeću prešli u zaselak Gaj sela Gornje Hrasno (Neum), a odatle u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Softe/Softići:²⁸⁸ Prezime je nastalo po ar. nazivu za polaznika muslimanske vjerske škole medrese **softa**.

O njihovom porijeklu postoji samo predanje prema kojemu su se iz sela Vojaje u Dalmaciji vrlo davno doselili selo u Duži, ranije Dužice (Neum) i u kasabu Mostar, a odavde u kasabu Belgraddžik/Konjic sredinom XVII stoljeća. Međutim, time nije isključena ni mogućnost da su se kao **Softe** doselili i iz nekog drugog ishodišta. Jedan su od najstarijih doseljeničkih rodova u kasabi Belgraddžik/Konjic.

Neki se **Softa** iz mahale Varda spominje u jednoj narodnoj pjesmi o pogibiji hajdučkog harambaše Mijata Tomića u drugoj polovini XVII stoljeća.

Kasnije su prezime **Sofa** slavizirali u **Softić**.

Jedna njihov ogranak, nosio je dvojno prezime **Softić-Silajdžić**.

Sokoli/Sokolovići:²⁸⁹ Prezime je moglo nastati od tri moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu **Sokol**,

d r u g o j, po nazivu planina ili mjesta pod nazivom **Soko** i

t r e ć o j, po uzgajivačima ptica sokolova, koje su korišćene u lovu.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda

Sokolovića:

P r v i, koji su starenici ili doseljenici iz nahije Soko²⁹⁰ u selo Sopot, gdje su ih starenicii nazvali **Sokolovićima**.

D r u g i, koji su starenici ili doseljenici u selo Bušćak, pod prezimenom **Sokol**, odakle su se jedni pod tim prezimenom odselili na selo Solakova Kula. Oni iz sela Bušćak odselili su se u šehar Sarajevo, a njegovi starenici potomke njihovog rodonačelnika

287 *Hadžijske sofe* imale su sve veće kasabe, a poznate su one u Sarajevu i u Mostaru.

288 Muslimani *Softe*, koji su prihvatili katoličanstvo nose prezime *Sopta*.

289 Samardžić, R.: *Veliki vezir Mehmed-paša Sokolović*.

290 To može biti samo nahija Soko (dio današnjeg područja općine Foča), jer je tvrđava Soko bila razrušena u borbama bosanske vojske s Osmalijama.

Abdullah ef. **Sokola** nazvali **Sokolovićima**.

Ostalo je otvoreno pitanje porijekla Sokolovića u kasabi Belgraddžik /Konjic, jer su o tome moguće dvije pretpostavke:

p r v a, da su se doselili iz sela Sopot i

d r u g a, da su se doseleili iz Soko Banje, nakon predaje šumadijskih (srbijskih) gradova Knjaževini Srbiji 1862. godine, gdje su ih stanovnici kasabe nazvali **Sokolovićima**.

Spiljaci: Prezime je toponomastičko, a nastalo je na taj način što su starenici u selu Šunji doseljenike nepoznatog izvornog prezimena, iz sela Spiljani, nazvali **Spiljacima** (jedn. **Spiljak**).

Subašići: Prezime je nastalo po tituli **Subaša**, od tur. *subasi* (bos. zapovjednik manjeg vojno-zapovjednog područja koji se zvao *subašaluk*: nadzorniok imanja: ubirač spahijskih prihoda i dr.).

Starenici su u selu izvorno Dbar, danas Idbar.

Sukići: Prezime je nastalo po nadimku **Sukić** (*sukati*, upredati u jednu nit: vrteći oblikovati, o brkovima: *sukuć*, onaj koji suče).

Starenici su u selu Strgonice, ali su davno izumrli.

Sultanići: Prezime moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, po ar. ličnom imenu **Sultan** (vladar) i

d r u g o j, po vladarskoj tituli **sultan** (u nekim islamskim zemljama, a u Osmanskom carstvu od XIII stoljeća) odnosno po onima koji su bili u nekom srodstvu sa sultanom ili su bili u sultanovoj službi.

Starenici su u selu Vrbljani.

Sultići: Prezime je nastalo po imenu **Sulto**, od ar. ličnog imena *Sultan* (car, vladar).

Starenici su ili doseljenici u selo Sućuraj, koje je po njima dobilo naziv Sultići. Kasnije su se jedni od njih odselili u sela Kralupi i Trusina. **Sultići** iz istoimenog sela, odselili su se u Tursku na početku austro- ugarske vladavine.

Sušci: Prezime je nastalo po nadimku **Sušac** (*sušac*, u više značenja: suhi snijeg ili vjetar: suho korito presahlog potoka: suhi, suhonjav čovjek, suho grožđe).

Starenici su na selu Dubravice.

Suvarići: Prezime je nastalo po nadimku **Suvarija**, od tur. nazivu *suvari*/ bos. *suvarije* (pripadnici osmanske vojničke pričuve *suvari redife*). Oni su Vlasi koji su prihvatili islam i nastanili se u selu Razići.

Š

Šabanovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Šaban/* tur. *Saban/* ar. *Ša'ban* (*šaban*, VIII mjesec hidžretske kalendarske godine).

Dva su krvno nevezana roda:

p r v i, koji su starenici ili doseljenici u selu Tuhobići,

d r u g i, koji su pod prezimenom *Vukalije* bili starenici u selu Donja Jablanica i prihvatili islam.

Iz sela Donje Jablanice doselio se je u kasabu Belgraddžik/Konjic zemljoradnik Mustafa Vukalija, čiji je jedan potomak prezimenu dodao patronimik *Šabanović*, pa su nosili dvojno prezime *Šabanović-Vukalija*, a njegovi potomci odbacili prezime *Vukalija* i zadržali samo prezime *Šabanović*.

Jedan ogranak *Šabanovića* prezimenu je dodao i drugo *Bajramović*, pa su nosili dvojno prezime *Šabanović-Bajramović*.

Šabe: Prezime je nastalo po imenu *Šabo*, od imena *Šaban/* tur. *Saban/* ar. *Sa'ban* (*šaban*, VIII mjesec hidžretske kalendarske godine).

Na današnjem području općine Konjic bila su dva roda *Šaba*, za koja se nije moglo utvrditi da li su u krvnom srodstvu:

p r v i, u selu Kale i

d r u g i, u selu Ribići, ali su davno izumrli, a iza njih je ostao zaselak Šabe.

Šabići: Prezime je nastalo po imenu *Šabo*, od ličnog imena *Šaban*, tur. *Saban/* ar. *Sa'ban* (*šaban*, VIII mjesec hidžretske kalendarske godine), koje je slavizirano u *Šabić*.

O njihovom porijeklu na današnjem području općine Konjic, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su u selima Seonica i Sokakova Kula

a) od katolika Pavića iz sela Lug (Jablanica) ili

b) da su se doselili iz ranijeg zaseoka Šabići sela Gnojnice (Mostar) i *d r u g a*, da su se u kasabu Belgraddžik/Konjic doselili iz sela Šabići (Trnovo) ili iz varoši izvorno Vrhgorac, danas Vrgorac (Hrvatska), nakon njegovog pada u mletačke ruke 1690. godine.

Oslanjajući se na neka dopunska obavještenja, ova posljednja pretpostavka čini se uvjerljivijom. Ovo tim prije, što su u Konjic stigli kao službenici osmanske administracije.

Šahini: Prezime je nastalo od tur. i per. ličnog imena *Šahin* (soko).

Radi se, vjerovatno, o stareniku u selu Mokro, čije je izvorno ime glasilo *Sokol*, koje je nakon dolaska Osmanlija prevedeno na turski jezik kao *Šahin*.

Ova pretpostavka je osnovana, jer je u selu Sopot bilo *Sokolovića*.

Šahinovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Šahine*.

Starenici su u selu Ribići ili su doseljenici iz sela Kovačići (Nevesinje) ili kasabe Ljubuški. Bili su kadijski i ulemanski (svećenički) rod. Jedan od njih, koji je bio kadija, službovao je u Konjicu, Travniku i Gračanici, ali je neposredno po austro-ugarskoj okupaciji Bosne i Hercegovine odselio u Tursku. Druga dvojica bili su hodže, koji su bili imami u Ostrošcu. Odatle se jedan odselio u Tursku pred Prvi svjetski rat.

Šajići: Prezime je nastalo po imenu *Šaja*, od per. ličnog imena *Šahin* (bos. soko).

Starenici su u selu Trusina, ali su davno izumrli.

U selu Trusina postoji zaselak Šajići.

Šakići:²⁹¹ Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, od *šaka* (dio ruke), u značenju oni koji su se pri mjerenju nečega radi utvrđivanja težine koristili šakom, od čega je nastala antropološka mjera *šaka*,²⁹²

d r u g o j, od alb. *shaka* (bos. šala), u značenju onaj koji se voli šaliti.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, ali su davno nestali.

Šahmani: Prezime je nastalo po imenu *Šahman*, od tur. i per. osobnog imena *Sahin* (soko).

Starenici su u selu Gorani, ali su davno nestali.

Šarovići:²⁹³ Prezime je nastalo po nadimku *Šaro* (*šaro*, onaj koji po nečemu *šara*, ali i u značenju ljubavnika koji često mijenja žene).

Vjerovatno su starenici u selu Ljubuča i ranijem selu Pohare, danas zaseoku sela Zabrdani.

Šašići:²⁹⁴ Prezime jednog od rodova iz plemena *Drobnjak*,²⁹⁵ koji su prihvatili islam.

291 *Šakića* katolika bilo je u selu Biograci (Široki Brijeg).

292 U Mostaru je bio ulični prodavač pečenih kestena/koščana koji je imao ogromnu šaku, u koju je mogao stati *frtalj* (njem. viertel) kestena odnosno 250 grama. On je tako tačno odmjeravao *frtalj* kestena, da nisu bile potrebne nikakve naknadne provjere.

293 Šarovića pravoslavnih bilo je u više naselja Hercegovine.

294 Od ovih *Šašića*, koji su kasnije prihvatili tursko ličnoime *Karažda* (bos. crnook) kao svoje rodovsko prezime Karadžić, jedan dio je ostao u Drobnjaku, drugi se odselio u Šumadiju (Srbija). Od onih, koji su zadržali izvorno prezime, u Bosni i Hercegovini ostali su nazivi sela (Goražde) i zaseoka sela Seonica (Konjic).

295 *Drobnjak* je pleme i oblast, koja se prostire na današnjem područjima općina Gacko, Foča i Šavnik. O *Deobjnacima* detaljnije vidjeti u radu Stojana Tomića: *Drobnjak*.

Iz Drežnice su se doselili u Jablanicu, a odatle u Seonicu i kasabu Belgraddžioč/Konjic.

U selu Seonica ranije je postojao zaselak Šašići.

Šečibovići/Šekibovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Šečib*/ar. *Sekib*.

O njihovom porijeklu, bilo je riječi kod opisa *Hamidkadića*.

Osim u Seonici, bilo ih je i u Podhumu.

Šehići: Prezime je nastalo po nadimku *Šeh* (*šejh*, onaj koji je upravljao derviškom tekijom).²⁹⁶

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici u selu Bare, odakle su se raselili i u selo Kruščica i

d r u g o, da su doseljenici iz sela Rabina ili Šehovina (Nevesinje), Fatnica (Bileća), kasabi Stolac, zaseoku Pobrežje sela Jelačići, sela Gornji Višnjani i Sovići (Prozor) u selo Bare, odakle su se raselili i u selo Kruščica.

Pripadnika ovoga roda odavno nema u Neretvici.

Šehovići:²⁹⁷ Prezime je nastalo na isti način kao i za *Šehiće*.

Odvojak od *Mravovića* iz Risna u Boki Kotorskoj, koji su se nakon njegovog pada u mletačke ruke 1684. godine prvo naselili u župu Korjenici, odatle se doselili u selo Bare, a iz Bara u selo Kruščica.

Nema ih više u Neretvici.

Šendre: Prezime je nastalo po nadimku *Šendro*, od tur. i per. *sen* (bos. (onaj koji je sklon dobrom raspoloženju: radostan, razdragan, veseo).

Matica *Šendra*, pod njihovim izvornim prezimenom, je u selu Kokorina (Mostar).

Jedan ogranak *Šendra* u selu Kokorina prezime je slavizirao u *Šendrić*.

Dva su krvno nevezana roda:

p r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom *Šendro*, iz navedenog sela, doselili u selo Dužani, gdje ih je kuga istrijebila početkom XIX stoljeća i

d r u g i, koji su se, pod slaviziranim prezimenom *Šendrić*, iz

²⁹⁶ *Tekije* (tur. *zavije*) su kuće u kojima su stanovali pripadnici derviških redova (ar. *tarikāt*), koje su uz državnu potporu građene na rskrsnicama puteva i u većim naseljima. Njihov zadatak je bio da promiču islam i služe kao imami i drugi službenici u islamskim bogomoljama. Izdržavale su se iz zadužbina (ar. *vakufa*) i sredstava koja su sami derviši dobijali kao milodare. U jednoj tekiji mogli su stanovati samo pripadnici jednog derviškog reda. Uz neke tekije bile su i prostorije za putnike-namjernike (tur. *musafirhane*), za koje je sve bilo besplatno.

²⁹⁷ *Šehovića* je bilo u selima Baljci (Bileća), Mucalovići i Šehovina (Nevesinje) i u kasabi Trebinje.

navedenog sela, doselili u selo Razići.

Šerbići:²⁹⁸ Prezime je nastalo po nadimku **Šerbo**, od ar. *šerbe* (bos. dobro zaslađena voda s limunom, sokom i sl., koja se pije radi osvježanja: slatki voćni sok: prokuhana voda sa šećerom kojom se zalijevaju slastice: *šerbetiti*, krečiti bijelim krečom: *šerbetnjak*, posuda u kojoj se kuha voda za kafu).

Starenici su u selu Gornja Bijela, odakle su prešli u naselje Donje Polje grada Konjica u vrijeme austro-ugarske vladavine.

U ranijem selu Gornja Bijela postojao je zaselak Šerbe.

Šilje:²⁹⁹ Prezime je nastalo po nadimku **Šiljo**, od dvije moguće osnove: p r v o j, po nazivu pira jednoznaka *šilj*, u značenju onaj koji ga proizvodi i

d r u g o j, od šiljiti (praviti oštar vrh: oštriti u šiljak, u značenju onaj koji šilji).

Starenici su u selu Raotići, ali su izmurli.

Ne bi se mogla isključiti ni mogućnost da su od njih **Šiljevci** u selu Požetva.

Šiljevci: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Šilje**.

Starenici su u ranijem selu Požablje, danas Požetva.

Ostali su bez muškog potomstva i tako se ugasili

Od **Šiljevaca** je kao odvojak nastao novi rod **Nožine**.

Širbegovići: Prezime je nastalo po kovanici Širi, od per ličnog imena *Širmerd/Širi*. (čovjek-lav) i plemićke titule *beg*.

Iz kasabe Gračanica, vjerovatno, doselili su se u kasabu Belgraddžik /Konjic.

Škapići: Prezime je nastalo po nadimku **Škapo**, od mlet. *scapolario*/ ital. *scapolare*, (haljina koja pokriva prsa i leđa do ispod koljena: vrpcom vezana i prebačena preko ramena dva komada vunene tkanine na prsima i leđima).

Vjerovatno su doseljenici u selo Bulatovići.

Škojići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, kao iskrivljeno od *Špapić* i

298 Iz ovoga roda, porijeklom je i poznati harmonikaš, izvođač svdalinki i skladatelj, dugogodišnji rukovodilac narodnog orkestra Radio Sarajeva i TV Sarajevo, rahmetli Ismet-Alajbegović-Šerbo.

299 O *Šiljama* je Derviš Buturović zabilježio vrlo zanimljivu anegdotu. Kad je uslijedio poziv bosanskog valije Hećim-oglu gazi Ali-paše da se svi, koji žele braniti Bosnu u boju s Austrijancima pod Banjalukom u augustu 1737. godine, svrstaju pod njegov bairak na Travničkom polju, pozivu su se odazvala petorica braće Šiljo, koji su u trenutku nailaska glasnika kosili travu na planini Bitovnji. Ostavili su kose i belegije, uzeli lovačke puške i krenuli u Travnik. Iz boja se nijedan nije vratio živ.

d r u g o j, po nadimku **Škopo** (*škopiti*, odstranjivati sjeme žlijezde, štrojiti: *škopac*, onaj koga su uškopili, uškopljenik).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Bulatovići.

Škore:³⁰⁰ Prezime je nastalo po nadimku **Škoro**, od alb. *shkorr*, *shkorre* (bos. mršav, smežuran: čovjek škorave, smežurane, naborane kože). Iz kasabe Mostar, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic, ali su davno nestali.

Šljive: Prezime nastalo po nadimku **Šljivo** (u značenju onaj koji se bavi uzgojem *šljiva*).

Starenici u selima Donje Selo, Krupac i Zabrdani, ali se nije moglo utvrditi da li su u krvnom srodstvu.

Iz sela Krupac odselili su se u Tursku na početku austro-ugarske vladavine.

Šoljići: Prezime je nastalo po nadimku **Šolje**, od alb. *sholle* (bos. opanak, u značenju oni koji nose opanke: *sholxi* (bos. opančar), *shollakan* (bos. prost, neuk čovjek). Vjerovatno se radi o isluženom osmanskome vojniku koji je bio Arbanas.

Prema mišljenju dobrog poznavaoaca neretvičanskih prilika Derviša Buturovića, **Šoljići** su se iz Sarajeva doselili u selo Selo, danas Solakova Kula. U selu Solakova Kula ranije su postojali zaseoci Donji i Gornji Šoljići, danas objedinjeni u zaselak Šoljići (Džanići, Kruščica, Pačerani, Parsovići i Vratna Gora).

Šore/Šorovići: Prezime je nastalo po nadimku **Šoro**, od alb. *shorre* (bos. tuča, u značenju tući se).³⁰¹

Vjerovatno se radi o isluženom osmanskome vojniku koji je bio Arbanas i naselio se u selo Gostovići, a odavde se neki njegovi potomci preselili u selo Trešnjevica.

Jedan ogranak **Šora** prezime je slavizirao u **Šorović** i neki od njih su se, pod tim prezimenom, dosleili u ranije selo Pohare, danas zaselak sela Zabrdani.

Špage: Prezime je nastalo po nadimku **Špago**, od alb. *shpagues* (bos. oduženik), *shpaguhem* (odužiti se), *shpage*, *shpagin*, *shpagese* (krvna osveta), *shpagamitor* (osvetnik), što znači da se radi o krvnoj osveti, odnosno o onim koji se svete.

Iz sela Gornje Gnojnice (Mostar), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Bahtijevicu, a iz sela Gradska (Ljubuški) na planinu Bjelašnicu i jedni se od njih stalno nastanili u sela Borci,

³⁰⁰ *Škora* iz kasabe Mostar, imali su čifluke i kmetove na današnjem području općine Konjic.

³⁰¹ Odavde je u šatrovačkom govoru za 'tuču nastao izraz *šorati se*.

Glavatičevo, Grušča i Kašići.

U selu Gradska (Lubuški) postoji zaselak Špago.

Štete: Prezime je nastalo po nadimku **Šteta** (*šteta*, gubitak u vrijednosti, kvar: ozljeda nečije imovine, tijela, časti itd. uzrokovana tuđom radnjom ili propuštanjem radnje).

Starenici su u selu Trusina ili su doseljenici iz sela Pocrnje ili kasabe Ljubinje (Ljubinje), sela Domanovići i Počitelj (Čapljina), te iz kasaba Mostar i Stolac.

Šunje: Prezime je nastalo po nadimku **Šunje** (*šuljati se* ili *šunjati se*, oprezno, krišom prilaziti, prikradati, *šunje*: *šuljalo*, *šunjalo*, *šunjav*, *šunjast*, našunjen čovjek, onaj koji se *šulja*, *šunja*, prikrada).

Dva su roda **Šunja**, koja nisu krvno vezana:

P r v i, čije je ishodište na Dubravskoj visoravni, odakle su se, pod prezimenom **Šunje**, doselili u kasabu Mostar, a starenici mahale Luka mjesto njihovog doseljenja nazvali Šunjevina.³⁰² S Dubrovske visoravni ili iz Mostara, doselili su se u selo Dragočaj (kod Bradine), koje je po njima izmijenilo naziv u Šunji.

D r u g i, koji su prezime **Smajić** u selu Kašići, promijenili u **Šunje**.

Šurkovići:³⁰³ Prezime je nastalo po nadimku **Šurko** (*šuriti*, u značenju onaj koji polijeva zaklane životinje vreloom vodom radi lakšeg skidanja čekinja, dlake ili perja).

Radi se o crnim Vlasima (tur. *Karavlası*), koji su prihvatili islam i postali begovosko plemstvo u nahiji Zagorje.

Svoj su odžak imali u selu koje je dobilo naziv Odžaci, ali ih je bilo i u selima Gradeljina, Ježiprosina, Luka, Sopot i Veluša, a jedni su se odselili i u kasabu Foča u vrijeme osmanske vladavine.

Neki od Šurkovića u selu Odžaci nosili su dvojna prezimena: **Šurković-Ćurt**, od tur. *kurdei/per. kurde* (bos. *ćurt*, kožuh, zuban) i **Šurković-Rustemović** (*Rustemići*), od ar. ličnog imena *Rustem* (najveći perzijski junak), a u selu Gradeljina sastavljeno od prezimena **Šurković** i **Jusufbegović**, pa su nosili dvojno prezime. **Šurković-**

³⁰² Hasandedić H.: *Muslimanska baština Bošnjaka u južnoj (srednjoj) Hercegovini*, 172 (MUSBAŠBOŠ).

³⁰³ Ljubav između Ali-bega Ljubovića i Hanke Šurković iz Odžaka, koja se nesretno završila, poslužila je kao nadahnuće nekom narodnom pjesniku da spjeva jednu od najljepših balada nastalih na tlu Bosne u vrijeme osmanske vladavine. Ovu je baladu zabilježio učitelj Feim Hadžibašićaušević kad je službovao u konjičkoj osnovnoj školi u periodu 1908-1909. godine i uvrstio u svoju neobjavljenu zbirku *Haremske ružice*. Baladu Šurkovića Hanka objavio je u časopisu GAJRET 9, 1925, 9 i 10: 156-159. Odatle ju je preuzeo pisac ove monografije i uvrstio u monografiju KONJIC 2, 294- 298. Prvi put su je kao dramu izveli članovi AP NERETVA na predstavljanju monografije KONJIC 3 u Konjicu 3. marta/ožujka 2001. godine.

Jusufbegović.

U općini Nevesinje postoji selo Šurkovac.

Šušići: Prezime je nastalo po dvije osnove:

p r v o j, nadimku **Šuša** (*šuša*, bezroga životinja, u značenju neko ko je imao posla s bezrogim životinjama
d r u g o j, od alb *shushat, shushatem, shushem, shsuhaq, shushaqe*, biti zaboravljiv, rasijan, senilan, star).

Oni su crni Vlasi (tur. Karavlası), koji su prihvatili islam i nastanili se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Jedan ogranak **Šušića** u kasabi Belgraddžik/Konjic, prezimenu je dodao i drugo prezime **Mušić**, po ličnom imenu *Muhamed/ar. Muhammad* (slavljen, proslavljen, hvalje, ime božjeg poslanika Muhameda a.s.), pa su nosili dvojno prezime **Šušić-Mušić**.

Šute: Prezime je nastalo po nadimku **Šuta**, od /alb. *shut* (bos. *šuta*, bezroga životinja, okrnjenih rogova, u značenju onaj koji ima posla s bezrogim domaćim životinjama ili životinjama okrnjenih rogova).

Matica im je u selu Rušta (Nevesinje), odakle su se raselili u sela Gornje Hrasno (Neum), Kokorina i Opličići (Mostar).

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Lađanica.

T

Tabaci/Tabakovići: Prezime nastalo po nadimku **Tabak**, od tur. *debag* (bos. štavljáč kože, kožar).

Iz sela Gračanica, Mrežice ili Bjela Rudina (Bileća), pod prezimenom **Tabak**, naselili su se u zaselak osoje sela Grušča, te u sela Ježiprosina, Luka, Ljuta i Odžaci.

Iz zaseoka Osoje sela Grušča, pod prezimenom **Tabak**, odselili su se u selo Glavatičevo i tu ga slavizirali u **Tabaković**,³⁰⁴ a odavde u selo Lađanica.

Tadžići/Tažići: Prezime je nastalo po imenu **Tadžo**, od ar. ličnog imena *Tadžuddin* (kruna vjere).

Starenici su u ranijem selu Svinča, danas Svijenča, ali su davno nestali.

Zamjenom glasa **dž** glasom **ž**, jedan odvojak od **Tadžića** prozvao se **Tažićima**.

U ranijem selu Svijenča, postoji zaselak Tažići.

Tarahije: Prezime je nastalo po nadimku **Tarahija**, od tur. *tarih* (bos. natpis), *tarahi* (bos. onaj koji ispisuje natpise).

304 Ibrahim Tabaković je bio čauš u tvrđavi Lipeta (Kula) u vrijeme osmanske vladavine.

Starenici su u selima: Argud, Odžaci i Svijenča..

Teletovići:³⁰⁵ Prezime je nastalo po dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Teleta** (u značenju uzgajivači goveda, odnosno teladi) i

d r u g o j, da su, prema predanju, odvojak od **Tufekčija** iz sela Blučići. Jednog pripadnika ovoga roda starenici sela nazvali su **Teretović**, što je kasnije dobilo oblik **Teletović**, a oni to prihvatili kao svoje prezime.

Pod prezimenom **Teletović** jedini su se odselili u selo Gorani.

U ranijoj mahali Velije sela Gorani, Bešo **Teletović** sagradio je česmu, a mjesto gdje je sagrađena nosi naziv **Bešina česma**.

Terzići:³⁰⁶ Prezime nastalo po nadimku **Terzija**, od tur. *terzi/per. derzi* (krojač koji šiva odijela od čohe).

Prema predanju, iz mađarskog Erdelja³⁰⁷ doselio u selo Kruščica neki osmanski vojni dužnosnik **Erdegli**, koji je sa sobom doveo svoga krojača (tur. *terzija*) iz Anadolije. Starenici u selu zvali su ga **Terzija**, a njegove potomke **Terzićima**.

Tibe: Prezime je nastalo po imenu **Tibo**, od ličnog imena **Tajib**/ tur. i ar. *Tayyib* (dobar, ugodan, izvrstan).

Prema predanju, kao nemuslimani iz mahale Banja Lučica, danas zaselak sela Pajići (Prozor), doselili su se u selo Blučići i tu prihvatili islam. Prije toga, vjerovatno, prezivali su se **Glibe**, što se može zaključiti iz činjenice da su se rođakali s **Glibama** u selu Banja Lučica. Iz sela Blučići raselili su se u sela: Hasanovići, Gorani, Kostajnica i Pocerani.

Tinjaci: Prezime nastalo po nadimku **Tinjak** (*tinjati*, gorjeti bez plamena ispod pepela: malo, slabo svijetliti, u značenju onaj koji tinja).

Iz sela Borovčići ili Žulja (Nevesinje), doselili su se u selo nepoznatog izvornog naziva, koje su zatečeni starenici po doseljenicima nazvali Tinje.

Odavde su se jedni odselili u sela Dudle, Grušča i Krupac **Tinjaci** iz ovoga sela, u pisanim spomenicima vodili su se i kao **Tinja**. Zadržali su trajnu vezu s rodnim krajem, pa se za njih govorilo da su *stalno u*

305 Na današnjem području općine Konjic ima katolika **Teletovića**, ali nisu u krvnoj vezi s prezimenjagama muslimanima.

306 U selu Gornje Polje/Puhale, odnosno u naselju Varoš grada Konjica, bili su pripadnici istoimenog pravoslavnog roda, ali ih tu više nema. Nisu bili u vezi sa prezimenjagama muslimanima. Muslimana Terzića bilo je u selu Šarani (Trebinje) i na području Gacka.

307 **Erdelj** je pokrajina u Mađarskoj.

*pokretu na putu Tinja-Nevesinje-Krupac.*³⁰⁸

Tire: Prezime je moglo nastati od četiri moguće osnove:

p r v o j, po bos. **tir**, jednokratno potezanje nečega,

d r u g o j, po tur. **tir** (bos, *konac*, u značenju tir/ domet od puške, što bi moglo značiti, da je rodonačelnik **Tira**, po zanimanju bio vojno lice) i t r e ć o j, po ital. **tiro** (bos. ubod, udar, potez), odnosno *tirare* (vući),

č e t v r t o j, po skraćenom nazivu od roda **Tirović**, za doseljenike iz ranijeg sela Trirovina, danas Tirovići (Nevesinje).

Pod deslaviziranim prezimenom **Tiro** doselili su se na selo Radešine i u selo Ribići.

Tobići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Tobo**, od tur. **toba** (bos. dozivanje vjeri, u značenju onaj koji se pokajao i vratili pravoj vjeri) i

d r u g o j, po prezimenu **Tobić**, iz sela Tobići kod Uloga (Kalinovik), koje danas ne postoji (ukoliko nije izmijenilo naziv u Tuhobić).

U prvom slučaju radilo bi se o starenicima u selu Gobelovina, a u drugom o doseljenicima iz sela Tobići.

Toljagić: Prezime je nastalo po nadimka **Toljaga** (*toljaga*, jak i težak komad drveta, obično težeg na jednom kraju, batina, u značenju onaj koji se njome služi). Pod prezimenom **Tojaga**, koje je oblikovano u **Toljaga**, iz sela Kamena (Mostar), vjerovatno, doselili su se u sela Čelina i Kruščica. Tu su prezime slavenizirali u Toljagić i pod njim se naselili u selima Gorani, Homatlije i Pačerani.

d r u g o j, po **Tojagama** iz sela Kamena (Mostar).

U prvom slučaju radilo bi se o starenicima u selima Čelina i Kruščica, a u drugom o doseljenicima iz nepoznatog ishodišta.

Topalovići:³⁰⁹ Prezime je nastalo po nadimku Topal, tur. *topal* (bos. sakat).

Matica im je su selu Oteležani, odvojak su od **Nezirovića**, a rodonačelnik im je Huso, koji je zbog sakatosti u nozi nosio nadimak **Topal**. Starenici su njegove potomke nazvali **Topolavićima**, a oni to prihvatili kao svoje novo i rodovsko prezime.

Nosili su nadimke **Jezerići** i **Mudije**. Po jednom pripadniku ovoga roda, koji je bio u nekoj službi u šehar Sarajevu pa se ponovo vratio u Oteležane, zvali su ih i **Sarajlije**.

308 Hodžić, Š.: Rukopis opsežne studije o Glavatičevu.

309 Na današnjem području Općine Konjic ima pravoslavnih *Topalovića*, ali nisu uvezi s prezimenjacima muslimanima.

Iz sela Oteležani, raselili su se u sela Gobelovina (Gorani, Homatlije, Pačerani i Prijeslop).

Trebe-Saburi: Vidjeti pod *Saburi-Trebe*.

Trešnje: Prezime nastalo po nadimku **Trešnjo** (u značenju onaj koji se bavi uzgojem trešanja).

Iz nepoznatog isahodišta, u kojemu uspijevaju trešnje, doselili su se u selo Čuhovići.

Trnke: Prezime nastalo po nadimku **Trnka** (*trnka*, kupasto spletena košnica od pruća: vrškara, u značenju onaj koji se bavi njihovom izradom).

Starenici su u selima Argud, Gradeljina i Odžaci.

Trukari: Etimologijsko značenje riječi **trukar**, nije se moglo pobliže utvrditi. Na njemačkom jeziku *truca* je stroj za optičko kopiranje, kojim se postiže veći broj specijalnih vidnih učinaka, ali se ne zna u kakvu bi se vezu moglo dovesti sa prezimenom **Trukar**. To je razlog zbog kojega je teško utvrditi da li se radi o starenicima ili o doseljenicima u selu Odžaci koji su imali neke veze s optikom.

Tucak/Tucakovići:³¹⁰ Prezime je nastalo po nadimku **Tucak**, od tur. *tutsak* (bos. ratni zarobljenik koji je prosjačenjem mogao sakupiti otkupninu za svoje oslobođenje).

Iz bivšeg sela Donje Hrasno, danas objedinjenog u selo Gornje Hrasno (Neum), kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni od njih se stalno nastanili u selima Lađanica i Zabrdani.

U selu Hodžići (Bileća) postoji zaselak Tucakov Do, a u selu Jabuka (Foča) ranije je, također, bio zaselak Tucakov Do, koji danas nosi naziv Mušni Do (vjerovatno iskrivljeno od Mušin Do).

Jedni od **Tucaka** u tim selima prezime su slavizirali **Tucaković**.

U selu Zabrdani postoji zaselak Tucakovići.

Tufekčije: Prezime je nastalo po nadimku **Tufekčija**/tur. *tufekci/per. tufenk* (bos. puška u značenju oni koji nose pušku, popravljaju ih ili njima trguju).

O njihovom porijeklu u selu Blučići, postoje dva predanja:

p r v o, da su se iz Doboja doselili u sela Bačina (Jablanica) i Blučići i
d r u g o, da su doseljenici ili starenici pod nepoznatim prezimenom, od kojih se jedan bavio izradom vatrenog oružja, pa su ga stanovnici sela nazvali **Tufek**, a njegove potomke **Tufekčićima**.

³¹⁰ Prema predanju, Tucakovići u ranijem selu (H)Rabreni, danas Rabrani (Neum), porijeklom su od pravoslavnih *Rajkovića*.

Tulići: Prezime nastalo po imenu *Tule*, od rum. ličnog imena *Tuleka*³¹¹ (bos. čovjek).

Očito je da se radi o Vlasima, od kojih se neki, pod imenom *Tule*, doselio u ranije selo Rahotići, danas Raotići, prihvatio islam, ime *Tule* slavizirao u *Tulić*, a njegovi ga poromci i prihvatili ga kao svoje rodovsko prezime.

Oдавде su se jedni odselili u selo Gornja Gorica.

Turaci/Turkovići: Prezime je nastalo po nadimku *Turak* (*Turak*, Turčin) Porijeklo *Turaka* je slijedeće: Narečeni *Mehmed-Memac*, rodonačelnik *Rizva-Rizvića*, imao je kćerku, koja je naslijedila veće imanje u selu Podhum i udala se za jednog *Turaka* u šehar Sarajevo. On je sa suprugom preko ljeta dolazio na svoje imanje. Jedan od *Turakovih* potomaka, koji se zvao *Bejto-Bektaš*, zbog nekog zločina, napustio je Sarajevo i se stalno nastanio u selu Podhum. Jedni su se naselili i u selo Seonica.

Bektaševi sestrinci Ahmo i Mustafa, koji su nosili prezime *Turković*, također, su se preselili iz šehar Sarajeva u selo Podhum i tu zasnovali porodice. Ahmine potomke starenici su prozvali *Ahmovcima*, a Mustafine *Mustafići*. Prvi su nosili dvojno prezime *Turković-Ahmovac*, a drugi *Turković-Mustafić*. Kasnije je prvo prezime napušteno, a drugo zamijenjeno sa *Trošilo*, pa je, pod tim prezimenom, kao odvojak od *Turkovića*, nastao novi rod.

Tuzi: Prezime nastalo po nadimku *Tuz*, koje je moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, od rum. ličnog imena *Tuzs* (Tus), s gubitkom glasa *es* i d r u g o j, od tur. *tuz* (bos. *so*, u značenju onih koji su se bavili prijenosom soli,³¹² njenom proizvodnjom kao *solari*/tur. *tusci* ili trgovinom solju).

U prvom slučaju radilo bi se o Vlasima koji su prihvatili islam, kao prezime zadržali vlastito ime u prvom licu jendine, iz nepoznatog ishodišta se doselili u selo Odžaci i tu nastanili. U drugom slučaju moglo bi se raditi ili o proizvođačima soli u solanama od Tople do Sutorine (Novi), što je bio posao Vlaha, koji su se nakon pada Novog i okoline u mletačke ruke 1697. godine doselili u selo Odžaci ili o trgovcima solju iz samih Odžaka. Svaka od ovih pretpostavki je

311 U mahali Varda (rum. *osmatračnica*), bilo je ispasište sela Turija koje je nosilo naziv *Tuleka*. Danas je to naselje u sastavu grada Konjica, koje nosi naziv *Tuleg*. Bez sumnje, nazivi su ostali od rumunskih Vlaha stočara nomada,

312 *Vlasi* su se kao tzv. *ponosnici* bavili prijenosom soli svojim *turmama* (karavnima) i zvali su se *turmente*. U općini Trebinje postoje sela Turani i Turmenti.

prihvatljiva.

Ukoliko su se bavili trgovinom solju, mogli su biti i starenici.

U

Uzunovići: ³¹³Prezime je nastalo po nadimku *Uzun*, od tur. *uzun* (bos. čovjek visokog rasta, dugonja: vojna titula, koju su od Osmanlija prihvatili Srbi).³¹⁴

Iz šehar Užica (Srbija),³¹⁵ doselili su se 1862. godine u selo Seonica, a Osmanlije im u Neretvici dali čifluke.

V

Vado: Prezime je nastalo po imenu *Vadžo*, od ar. ličnog imena *Vadžid* (imućan, zaljubljen).

Iz sela Krstac (Jablanica), pod prezimenom *Vado*, doselili su se na selo Radešine.

Vajzovići: Prezime nastalo po nadimku *Vajiz*, od tur. i ar. *vais* (bos. propovjednik u bogomoljama: savjetnik).

Zahvaljujući pisanim spomenicima i naporima pripadnika ovoga velikog plemićkog begovskog roda da sastave svoju genealošku kartu nakon doseljenja u Bosnu,³¹⁶ danas se pouzdano zna da su doseljenici iz Knjaževine Srbije 1862. godine.

U kasabu Belgradžik/Konjic, doselili su se iz kasabe Gornje Uskoplje (danas Gornji Vakuf).

Vardići: Prezime nastalo po nadimku *Varda* /rum. *gvardia* (bos. straža). što znači da se radi o crnim Vlasima (tur. Karavlası), koji su prihvatili islam i naselili se u selo Svijenča.

Za Vardiće se navodilo da su Cigani, jer su bili tamne puti i imali svoju razbojničku družinu koja je harala na putu između Konjica i Krvavog Polja.³¹⁷

U ranijem selu Svinča, danas Svijenča, postoji zaselak Vardići.

³¹³ U Bosnu se iz Knjaževine Srbije doselio veći broj porodica s prezimenom *Uzunović*, koji su se naselili na više mjesta: u sela Teočak kod Bijeljine, Umoljani (Trnovo), u kasabama Stolac i Visoko i dr., ali se nije moglo utvrditi da li su krvno vezani.

³¹⁴ Među srpskim *uzunima*, najpoznatiji je bio Uzun Mirko, po kojemu jje ime dobila jedna beogradska ulica.

³¹⁵ Prema predanju, koje se u porodici *Uzunovića* u selu Seonici prenosi s koljena na koljeno, porijeklom su iz Beograda, a u šehar Užicu se su samo kratko zadržali na putu za Bosnu.

³¹⁶ Kartu je sastavio Teufik Vajzović iz Sarajeva, a piscu ove Monografije na raspolaganje ju je stavila gospođa Hatidža Vajzović, potomak konjičkih Vajzovića, danas umirovljenica u Sarajevu.

³¹⁷ O tome podrobnije vidjeti u knjizi Jusufa Mulića: *KONJIC* 2, 351-353.

Varišćići: Prezime je nastalo po nadimku *Avarišćija* tur. *avariz* (bos. vanredni porez), *avarizci* (bos. *avarišćija*, sakupljač vanrednih poreza).

Pod prezimenom *Avarišćije*, vjerovatno su starenici u kasabi Belgraddžik/Konjic, ali su ga kasnije oblikovali u *Varišćić*..

Vežzovići:³¹⁸ Prezime je nastalo po imenu *Vežz*, od tur. ličnog imena *Uveis/ar. Uways* (smiren: dar).

Iz zaseoka Vežzovića han sela Hodbina ili Vežzovići sela Raška Gora (Mostar), doselili su se u ranije selo Gornja Turija, danas objedinjeno u selo Turija, gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Vežzovići, koje je kao zaselak ali više ne postoji.

Veljkovići: Prezime je nastalo po po imenu *Veljko*, od ličnog imena *Velimir*.

Starenici su u selima Čelebići, Gorica Gornji Gradac, Nevizdraci i Višnjevica.

Vilići: Prezime je nastalo po nadimku *Vila* (*vila*, antropomorfno biće).

Starinom su *Vile* iz sela Gračanica (Gacko), odakle su se raselili u selo Bileća i njenu neposrednu okolinu (Bileća), selo Bratač (Nevesinje) i u Ulogu (Kalinovik), gdje su prezime slavizirali u *Vilić*.

Iz jednog od navedenih mjesta, pod prezimenom *Vilić*, doselili su se u sela Dužani, Krupac i Razići.

Iz sela Krupac, odselili su se u Tursku, na početku austro-ugarske vladavine.

Vladovići: Prezime je nastalo po imenu *Vlado*, od ličnog imena *Vladimir/Vladislav/Vladivoj*.

Iz zaseoka Vladovići sela Gleđevci (Ljubinje), doselili su se u selo Ljuta.

Budući da su ih starenici zvali Ciganima, vjerovatno se radi o Vlasima koji su prihvatili islam.

Voloderi: Prezime nastalo po nadimku *Voloder* (*voloder*, čovjek koji dere volove: stočara koji su se bavili proizvodnjom volovskih koža, *deranjem* volova).³¹⁹

Starenici su u selu Kružanj (Mostar), odakle su se raselili na razne strane: sela Vranjevići (Mostar), u raniji zaselak Muminovača varoši Počitelj (Čapljina), u selo Rabina (Nevesinje), te u ranije zaseoke Vratlo sela Donje Bodežište i u raniji zaselak Šahinovići sela Rudo Polje (Gacko).

³¹⁸ Vežzovića je bilo u kasabi i gradu Mostaru.

³¹⁹ Prema jednoj anegdoti, jedan predak *Volodera* mogao je živog vola oderati.

U selu Vranjevići, postoji zaselak Voloder, a u ranijem zaseoku Vratlo sela Donja Bodežišta, postoji Voloderski potok.

Iz ranijeg zaseoka Muminovača varoši Počitelj, kao stočari polunomadi, izgonili su stoku na planinu Visočicu i jedni od njih stalno se nastanili u selima Argud, Donje selo, Dužani, Glavatičevo, Lađenica, Mokro, Odžaci.

Vrtići: Prezime je nastalo po nadimku vrtić (*vrt*, bašća).

Iz nepoznatog ishodišta u Crnoj Gori, doselili su se u ranije selo Čaval Do, danas Čavodo, odakle se se jedni odselili u selo Strgonice.

Vukalije: Vidjeti pod *Šabanovići*.

Vukovići:³²⁰ Prezime je nastalo po ličnom imenu **Vuk**.

Iz sela Vukovići (Hadžići), vjerovatno, doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic.

Z

Zaćići: Prezime je nastalo po nadimku **Zaćić** (začikavati, izazivati na nadmetanje, time zadirkivati: podbadati, puntati, pucati).

Starenici su u selu Tvrdinić, danas Homatlije.

Zahirovići:³²¹ Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu **Zahir** (jasan, javan, otvoren).

Starenici su u selu Razići i Seljani ili su doslejenici iz sela Družinovići (Prozor).

Zaklani: Prezime je nastalo od nadimka **Zaklan** (zaklati, zaklan).

Iz nekadašnjeg sela Lokve, koje više ne postoji (Stolac) ili iz sela Ranjevići (Nevesinje) ili Kružanj (Mostar), doselili su se u sela Glavatičevo, Kašići i Krupac.

Zalihići/Zelihići: Prezime je nastalo po nadimku **Zaliha**, od tur. riječi *zaliha* (bos. *zaliha*, uskladištena roba i sl. spremna za raspodjelu ili prodaju: ono što se još ne troši, što se čuva).

Vlasi koji su prihvatili islam, ali su ih starenici nazivali Ciganima.

O njihovom porijeklu i doseljenju u sela Razići i Veluša, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su se doselili iz ranijeg sela Zaluhići, danas Zelomić (Kalinovik) i

d r u g a, da su se doselili iz sela Ranjevići (Neveisnje).

Zalupi: Prezime je nastalo po nadimku **Zalup** (*zalupati*, početi lupati:

³²⁰ *Vukovići* su imali zemljište u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic. Prodali su ga Franjevcima, koji su tu sagardili crkvu sv. Ivana Krstitelja i samostan.

³²¹ *Zahirovića* je bilo u gradu Mostaru.

zalupan, koji je kulturno i društveno zasostao, zatucan: *zalupanost*, osobina onoga koji nje *zalupan*: zalupiti, naglo s lupom zatvoriti i tresnuuti).

Starenici su u selu Selo, danas Solakova Kula. Jedan od njih odselio se je u selo Gorica.

Zatega: Prezime je nastalo po nadimku *Zatega* (zatega, zategnutu).

Prema predanju, Osmanlije su u selu Raotići ostavili jednog derbendžiju, koji se prezivao *Behrović*. U Raotićima se oženio, zasnovao porodicu i dobio tri sina. Braća su odbila plaćati poreze, a kad su ih vlasti htjele na to prisiliti, oni su napali *zaptije* i neke pobili. Bojeći se zatvora i kazne, dvojica braće su pobjegli, a i treći, koji je tu ostao, *zategao* je plaćanje poreza, pa je nazvan *Zategom*,³²² a njegovi potomci *Zategama*.³²³

Zečevići: Prezime je nastalo po imenu *Zečo*, od ar. ličnog imena *Zekir*/bos.

Zečir (ugledan, slavan: koji ima dobro pamćenje).

Prema predanju, iz zaseoka Ranikuće sela Zovi Do (Nevesinje), doselili su se u selo Seonica.

Zečići: Prezime je nastalo po nadimku *Zečić*, koji je mogao nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nazivu *zečić* (mali zec) i

d r u g o j, po imenu *Zečo*, od ar. ličnog imena *Zekir*/ bos. *Zečir* (ugledan, slavan: koji ima dobro pamćenje).

Starenici su u selima Gorani, Homatlije i Kašići ili su doseljenici iz sela Vlahovići (Ljubinja) ili iz ranijeg zaseoka Prisoje sela Gornje Hrasno (Neum).

Zekići: Prezime je nastalo po nadimku *Zeko*, koji je mogao nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, ar. ličnog imena *Zekir* i

d r u g o j, nazivu za životinju sa sivim okruglim pjegama na bijeloj površini, obično zec.

Iz zaseoka Drenovac sela Burmazi (Stolac), doselili su se u kasabu Belgraddžik/Konjic u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Zorice: Prezime je nastalo po imenu *Zorica*, od ličnog ženskog imena *Zorka*.

Starenici su u ranijoj mahali Haluge sela Oteležani. Od njih je ostalo mjesto koje se zove Zoricina bara. Tu ih nema više, jer su davno

³²² Prema kazivaču Salki Tuliću, kojemu je to ispričao njegov djed, a on čuo od svoga djeda, pa se tako predanje prenosilo s koljena na koljeno. Salko je umro 1964. godini u starosti od 90 godina. Kazivanje je zabilježio Hivzija Hasandedić i objavio.

³²³ Predanje je zabilježio Mujo Rizvić.

izumrli. Vjerovatno su bili u nekoj rodbinskoj vezi s *Pokvićima* iz sela Oteležani i *Behama* iz sela Podhum, budući da su oni naslijedili njihove nekretnine.

Zubani: Prezime je nastalo po nadimku **Zuban** (*zub*, u više značenja: dio ljudskog tijela u čeljusati koji služi za siječenje i grickanje: istaknuti dio raznih predmeta, obično pile i češlja: stršeći dio stijene, zida ili čega drugog).

Starenici u selima Glavatičevo, Kašići i Krupac ili su doseljenici iz kasabe Stolac i njene okoline.

U selu Glavitičevo izumrli su u vrijeme osmanske vladavine.

ZubčevićiZupčevići: Prezime nastalo po nadimku **Zubčević**, od naziva vlašskog plemena **Zupci**.

Iz Zubaca, sela Čičevo, Lstva, Rasovac, Turani ili kasabe (Trebinje), doselili su se u Konjic u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Zubovići: Prezime je nastalo po nadimku **Zubo** (*zub*, u značenju onaj koji ima poveću zube).

Iz zaseoka Zubovići sela Vlahovići (Ljubinja), doselili su se u selo Krupac.

Zukići: Prezime je nastalo po imenu **Zuka**, od ar. ličnog imena *Zulfikar* (oličenje junaštva).

Nije se moglo utvrditi da li su starenici u selima Dobričevići i Čelina ili doseljenici iz zaseoka Zukići sela Doljani (Jablanica), odnosno obratno, da li su se iz sela Dobričevići i Čelina odselili u selo Doljani, gdje su starenici mjesto njihovog naseljavanja nazvali Zukići. Iz Dobričevića su se doselili u selo Čelina, ali se nije moglo utvrditi porijeklo **Zukića** i nastanak naziva istoimenog sela na putu između sela Podorašac i Bradina.

Nisu u krvnom srodstvu s konjičkim **Hadžizukićima**.

Zulfikarpašići: Prezime je složeno iz ar. Ličnog imena *Zulfikar* i vojne titule **paša** (bos. general).

Starenici su u selu Orahovica, ali su zabilježeni u selu Šunji, gdje su, vjerovatno, doseljenici (možda smo jedna porodica).

Ž

Ždere: Prezime je nastalo po nadimku **Ždero** (*žderati*, mnogo jesti: ždero, čovjek koji ždere).

O njihovom porijeklu u selu Parsovići, postoje dva predanja:

P r v o, da su se iz Bugojna doselili u selo Parosvići. Prezimenu **Ždero** dodali su i drugo **Talić**, po nekom pripadniku ovoga roda koji

se zvao **Tale** (od tur. i ar. ličnog imena: *Tal'at* (uspinjanje, dizanje, izlazak, izgled, lik)/ar. *Talib* (učenik, onaj koji traži znanje)/ tur. i ar. *Talih* (od ličnog imena *Salih*), pa nose dvojno prezime **Ždero-Talić**. D r u g o, prema kojemu se ³²⁴ Ahmed *Parca* iz sela Parcani (Prozor) doselio u Neretvicu, a mjesto njegovog doseljenja starenici su nazvali Parsovići. Za njim su se iz Parcana doselila i dva brata, ali su ubrzo zbog svađe s jednim komšijom morali napustiti Parsoviće, dok je treći brat bio negdje u svijetu. Kad su mu objasnili razlog zbog kojega su morali napustiti Parsoviće, on im je rekao: *Da sam ja bio kod kuće, požderao bih ga*. Braća ili njihovi potomci, kasnije su se vratili u Parsoviće, a narod ih prozvaao **Žderama**.

Međutim, ne može se isključiti ni pretpostavka da su se doselili iz kasaba Gabela (Čapljina) ili Blagaj (Mostar), gdje je bilo Ždera.

Žetice: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku

Žestica (*žestok*, u više značenja: jako izražen, oštro iskazan: koji ima neko svojstvo jako izraženo, alkoholno piće, jako začinjeno, jelo), koje je gubitkom glasa *te*, svedeno na **Žetica**.

Iz sela Vranjevići (Mostar), pod prezimenom **Žetica**, doselili su se u selo Galjevo, na selo Homolje, te u sela Jasenik i Podorošac.

U selu Jasenik postojao je zaselak Žešnica.

Žike: Prezime nastalo po imena **Žiko**, od ličnog imena *Živko*.

Starenici su u selu Čažanj.

324 Hasandedić, H.: *Džamije u Parsovićima i Podhumu*.

KATOLICI

A

Alilovići: Prezime je nastalo od ar. ličnog imena (*H*)*Allil* (prijatelj).

Matica *Alilovića* je u području Bekije.³²⁵ odnosno na današnjem području općine Grude. Pod prezimenom *Alil* zabilježeni su u ranijem zaseoku Pogana Vlaka sela Ružići u popisu katolika iz 1743. godine. Nakon toga, prezime su slavizirali u *Alilović* i raselili se u selo Ledinac, danas zaselak sela Donji Mamići, te u sela Proboj, Radišići i Vitina (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Svi su *Alilovići/Halilovići*, u krvnom srodstvu.

Iz sela Vitina, pod prezimenom *Alilović*, doselili su se u sela Obri (1790), Višnjevce i Raotići (u matične knjige pogrešno upisivano kao Rastići), Galjevo i na selo Homolje (1821), na selo Repovica (1853), u selo Požetva (1855), Turija (1865) i Polje Bijela (1871), na selo Zabrđe i u selo Spiljani (1884), na selo Radešine (1885), te u sela Polje-Bijela (1884) i Bijela (1899).

U naselju Varoš grada Konjica, bili su prisutni pod prezimenima *Alilović* i *Halilović*.³²⁶

Andrići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Andrija*/lat. Andreas.

Dva su međusobno krvno nevezana roda *Andrića*:

P r v i, koji su izvorni *Andrići*, čija je matica u selu Čalići (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Međutim, oni nisu vezani s *Andrićima* na današnjem području općine Konjic.

D r u g i, koji su odvojak od *Barića* iz sela Krivodol (Mostar), a rodonačelnik im je Andrija *Barić*.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda *Andrića*:

³²⁵ *Bekiye* na turskom jeziku znači ostatak. Osmanlije su dijelovima upravnih i sudsko-administrativnih jedinica, koji su ostajali u njihovoj vlasti, davali naziv *Bekiye*, uz dodatak njihovog naziva. Nakon Osmansko-mletačkog rata (1714-1718), koji je završen mirom u Požarevcu (tz. *Požarevački mir*), Mletačkoj republici je, između ostalih, pripao i veći dio teritorije Kadiluka Imotski (tur. *kadiluk*, sudsko-administrativno područje u nadležnosti kadije), a Osmanskom carstvu dio koji je danas u sastavu općina Grude i Posušje. Kadiluk je i dalje zadržao naziv Imotski s dodatkom *bekiye*, pa je nosio naziv *Bekiye Imotski*, a sjedište mu je izmješteno u Ljubuški. To je ranije bio slučaj i s Kadilikom Novi, koji je nakon Osmansko-mletačkog rata (1683-1699. godine) završio mirom u Sremskim Karlovcima (tzv. *Karlovački mir*) 1699. godine, sjedište izmjestio u Nikšić, ali je i dalje nosio naziv *Bekiye Novi*. Danas se i polje između Imotskog i sela Sovići (Grude) naziva Imotsko-bekijsko Polje.

³²⁶ Među majkama učenica, koju su se potpisale na zahtjevu za otvaranje Ženske stručne škole Školskih sestara sv. Franje III reda, nalazila se i Jozefina *Halilović*.

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Andrić**, iz sela Krivodol doselili u sela Orahovica (1855), u mahalu Gornje Polje kasabe Konjic (1877), Krupac i Lađanica (1888), Bukovica, Kostajnica, Seonica (1904), Trusina (1905) i Podhum (1916).

D r u g i, koji su se kao odvojak od **Barića** u selu Krivodol, pod dvojnim prezimenom **Barić-Andrić** doselili u sela Spiljani (1815) i Bijela (1845), zatim, pod prezimenom **Andrić-Barić** u selu Spiljani (1877) i Razići (1888), te konačno, samo pod prezimenom **Andrić** u selu Kostajnica, u XX stoljeću.

T r e ć i, koji su odvojak od **Mijića** u selu Kostajnica, a rodonačelnik im je Andrija **Mijić**. Odatle su, pod prezimenom **Andrić** prešli u sela Vratna Gora (1816) i Vrci (1817).

Č e t v r t i, koji su odvojak od **Livaja** u selima Trešnjevica (1805) i Višnjevica (1815). Prvo su nosili dvojna prezimena **Livaja-Andrić**, zatim **Andrić-Livaja**, a zatim samo u selima Trusina (1905) i Podhum (1916).

Od **Andrića**, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Golomići** u selu Kostajnica i **Petljarevići/Petljari** u naselju Varoš grada Konjica.

Andelići: Prezime po ženskom osobnom imenu **Anđelija-Anđela**/lat. *Angela* (anđeo).

Matica izvornih **Anđelića** je u kasabi Gabela, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Anđelića**:

P r v i, pod izvornim prezimenom **Anđelići**, o čijem su porijeklu u naselju Varoš kasabe Neretva/Konjic, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, ali se tu više nisu javljali, moguće dvije pretpostavke: **p r v a**, da su starenici i, **d r u g a**, da su dosljenici iz kasabe Gabela.

D r u g i, koji su odvojak od **Gašića** na selu Zaslavlje, a rodonačelnik im je **Anđelija-Anđa**, udova Andrije sina Gašpara. U tom selu, pod dvojnim prezimenom **Gašić-Anđelić**, zabilježeni su 1798. godine, a kasnije samo pod prezimenom **Anđelić**. Nije se moglo utvrditi da li su se iz kasabe Neretva/Konjic ili sa sela Zaslavlje raselili na selo Ovčari (1876), u sela **Spiljani (1883)** i Orahovica (1885), na sela Zabrdje i Dubravice, te u selo Zabrdani (1892). Na selu Zabrdje postoji zaselak Anđelići.

T r e ć i, kao odvojak od **Stipanovića** iz sela Doljani (Jablanica), koji su se, kao odvojak, pod prezimenom **Anđelić**, naselili u selo Sultići

(1800), odakle su se kasnije jedni odselili u selo Podhum. Od ovih *Anđelića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Stuparići* u selu Sultići. U selu Sultići postoji zaselak Anđelići.

Č e t v r t i, koji su odvojak od *Dragoja* u selu Spiljani (1878). Prvo su nosili dvojno prezime *Dragoje-Anđelić*, zatim *Anđelić-Dragoje*, a kasnije samo *Anđelić*.

Aničići: Prezime je nastalo po ženskom osobnom imenu *Ana/Anica* /lat. *Anna*.

Ovdje se, zacijelo, radi o istom rodu, čije se prezime u raznim pisanim spomenicima do 1768. godine navodi pod prezimenima *Ančić* i *Aničić*.

Matica izvornih *Aničića* je u selu Biograci (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. U selu Tihaljina Grude), pod prezimenom *Ančić*, što je, vjerovatno, pogrešno zapisano prezime *Aničić*, također, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili na razne strane. Oni nisu vezani za Konjic i njegovu okolinu.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Aničića*:

P r v i, koji su odvojak od *Sliškovića* u selu Raška Gora (Mostar). Iz navedenog sela, pod prezimenom *Aničić*, doselili su se na selo Dubravice (1860). i u selo Ljuta (1886).

D r u g i, kao odvojak od *Dragoja* na selu Pokojište (1768). Prvo su nosili dvojno prezime *Dragoje-Aničić*, zatim *Aničić-Dragoje* i, na kraju, samo *Aničić*.

Antići: Prezime je nastalo od ličnog imena *Antun*/lat. *Antonius*.

Matica *Antića* je u selu Kočerin (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Krupac (1880).

Antunovići: Prezime je nastalo od ličnog imena *Antun*/lat. *Antonio*.

Na današnjem području općine Konjic, šest je krvno nevezanih rodova *Antunovića*:

P r v i, koji su se kao odvojak od *Matića* iz sela Raška Gora, pod prezimenom *Antunović*, doselili u sela Jošanica (1866), Bijela (1876), Spiljani i Bradina (1900).

D r u g i, koji su odvojak od *Ivanka* u selu Donja Vratna Gora (1889).

T r e ć i, koji su odvojci od *Pavića*:

a) u selu Bukovica (1743), odakle su se jedni odselili u sela Solakova

Kula (1816) i Gornja Vratna Gora (1818), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Antunovići, danas istoimeni zaselak i b) u selu Čelebići (1884).

Č e t v r t i, koji su odvojak od *Arapovića* u selu Bijela (1875).

P e t i, koji su odvojak od *Šunjića* u selu Jošanica. (1878).

Š e s t i, koji su odvojak od *Tadića* u selu Bare (1819).

Arapovići: Prezime je terbalo nastati po nadimku *Arap* (hrv. *arap*, čovjek tamne boje kože, tamne puti), ali je izvjesno da, polazeći od osnove nastanka prezimena, *Arapovići* s etničkim Arapima nemaju ama baš nikakve veze. Ako bi se sudilo po njihovoj bijeloj puti i kod većine njih svijetlo-plavoj boji kose i očiju, prije bi podsjećali na Vikinge.³²⁷

Matica *Arapa* je u zaseoku Arapi sela Slipčiči (Mostar), gdje su zabilježeni 1768. godine. Radilo se o *Petkovićima* koji su zabilježeni 1743. godine, a 1768. godine ih više nije bilo, jer su promijenili prezime u *Arap*, odnosno slavizirano *Arapović*.³²⁸

U selu Slipčiči postoji zaselak Arapi.

Svi *Arapovići* na današnjem područje općine Konjic, doseili su se iz sela Slipčiči, a doseljavanje je teklo ovim vremenskim slijedom: Repovica (1750),³²⁹ Kostajnica (1795), raniji zaselak Ljubosvar sela Orahovica (1813), Galjevo (1816), Turija (1821), Homolje, Cagare i Prevlja (1822), Orahovica (1845), Bijela (1849), Donje Selo (1851) i Cagare (1852), u mahalu Trešanica kasabe Neretva/Konjic (1856), na selo Zabrdje (1857), na selo Ovčari i u naselje Tuščica kasabe Konjic (1866), u sela Jažve (1878), Jošanica i Mladeškovići (1892). Od *Arapovića*, kao odvojak nastao je novi rod *Antunovići* u selu Bijela.

Arari: Prezime je nastalo po nadimku *Arar*, od tur. *harara*, u izgovoru nemuslimana *arar* (vreća od kostrijeti, kratka, široka, prugasto tkana, s pletenim ručkama i uzicama za vezivanje, a svakako je povezano s nekim poslom kojim su se bavili pripadnici ovoga roda).

Matica im je u selu Šurmanci (Čapljina), gje su, pod prezimenom *Ararović*, zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Tu su prezime *Ararović* deslavizirali u *Arar*.

U selu Šurmanci postoji zaselak Arar Mahala.

327 Do danas se niko nije upustio u istraživanje razloga zbog kojega su svi *Petkovići* u selu Slipčiči promijenili prezime u *Arapović*.

328 U popisu iz 1768. *Arapovića* je bilo u selu Stojčiči (*Kreševo*).

329 Vjerovatno, greškom župnika župe Kreševo, upisan je Damjan *Arap* umjesto *Arapović*, ali se u toj župi pod prezimenom *Arap* više nisu javljali.

Iz sela Šurmanaci, pod prezimenom *Arar*, doselili su se u selo Krupac u vrijeme austro-ugarske vladavine.

AzineAzinon/Azinovići: Prezime je nastalo po nadimku *Aza* (tur. *aza*, naziv za nemuslimane koji su bili članovi suda i to samo onda kad su se rješavali sporovi s muslimanima).

Matica im je u selu Bijelo Polje (Mostar), gdje su pod prezimenom *Azina* i *Azinović* zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili na više strana, pa su u selima Jasenjani (Mostar), kasabi Mostar i selu Seonica (Konjic),³³⁰ zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Doseljavanje na današnje područje općine Konjic, pod prezimenom *Azina*, teklo je ovim vremenskim slijedom: Budišnja Ravan, Obrinovac, Višnjevice i Zaslavlje (1760), Seonica (1776), raniji zaselak Stan sela Zaslavlje (1820), ranijeg sela Lončari, danas zaselak sela Borci i u raniji zaselak Ljubosvar sela Orahovica (1821), Zabrdje (1824), Spiljani (1842), Bijela (1847), Turija (1854), te zaselak Borovac sela Galjevo (1869).

Jedan odvojak *Azina* prozvaao se *Azinone*. To se vidi iz podatka da se u zaseoku Borovac sela Galjevo i na selu Zaslavlje javljaju u istim godinama (1760. i 1840), a da su se iz nekog od ova dva sela naselili u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic.

O prisustvu *Azinovića* na današnjem području općine Konjic, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su u ishodištima prezimena *Azine* ili *Azinone* slavizirali u *Azinović* i, zajedno se, pod ta dva prezimena, doseljavali i

d r u g a, da su slaviziranje prezimena izvršili u selima doseljenja. Doseljavanje iz sela Jasenjani (Mostar) pod prezimenom *Azinović* ili slaviziranje prezimena *Azina* i *Azinone* u mjestima doseljavanja, teklo je ovim vremenskim slijedom: Zaslavlje i Seonica (1768), Kostajnica i Višnjevice (1816), Budišnja Ravan i Obrinovac (1817), raniji zaselak Stan sela Zaslavlje (1820), Jošanica (1840) i Nevizdraci (1840), Spiljani (1842), Mladeškovići (1844), Bijela (1847), Orahovica (1848), Jasenik, Jošanica i Podorašac (1852), zaselak Borovac sela Galjevo (1869), Homolje (1871), naselje Trešanica grada Konjica (1884).

B

Babići: Prezime je moglo nastati od slav. riječi *baba* (očeva i majčina majka, stara žena), a manje vjerovatno od tur. ili per. *baba* (*babo*, otac).

³³⁰ Selo pod nazivom Seonica postoji i u općini Tomislavgrad.

Dva su krvno nevezana roda **Babića**:

P r v i, čija je matica pod izvornim prezimenom Babić u selu Vitina (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, a u selu Donji Gradac (Široki Brijeg), zabilježeni su u popisu katolika iz 1743., a u selu Radišići (Ljubuški) u popisu katolika iz 1768. godine. U selu Miljkovići (Mostar), postoji zaselak Babići.

D r u g i, koji su nastali kao odvojak od *Spuževića* u selu Krivodol (Mostar). Sve do dvadesetih godina XX stoljeća, nosili su dvojno prezime *Spužević-Babić*, a zatim samo **Babić**. Odavde su se raselili na razne strane, a među njima je i selo Rodoč (Mostar).

Iz jednog od neutvrđenih ishodišta, pod prezimenom **Babić**, doselili su se u selo Turija (1861), a kasnije u sela Bjelovčina, Jošanica i Prevlja.

Bace/Bacići, Bacinovići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Baco/Bačo* (*bačija*, naseobina stočara koji su ljeti stoku izgonili na planine i stanovali u naseljima zvanim bačije).

Matica im je u selu Gornje Hrasno (Neum), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Baco**, doselili su se u selo Ljesovina (1818), gdje su u istoj godini prezime Baco slavizirali u **Bacić** i **Bacinović**. Tako slaviziranim prezimenima, jedan je odvojak, također, iste godine, dodao i drugo **Knezović**, pa su nosili dvojna prezimena **Bacić-Knezović** i **Bacinović-Knezović**.

Od *Baca/Bacića/Bacinovića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Knezovići** u selu Ljesovina.

Iz sela Raška Gora (Mostar), pod prezimenom **Baco**, doselili su se u selo Spiljani (1873) i na selo Radešine (1877). U ova dva sela, jedan ogranak **Baca**, također, tih istih godina, prezime **Baco** slavizirao je u **Bacić**. Tako su istovremeno bila prisutna prezimena **Baco** i **Bacić**.

Od *Baca*, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Kraići**, **Krnje** i **Pandže** na selu Radešine.

Baići/Bajići: Prezime je nastalo po imenu **Bajo**, od osobnog imena *Bajislav/Bakliskav/Baloslav/Bratislav/Bratolsav/Bratimir...*

Zabilježeni su u selu Vratna Gora (1816).

Bakotići: Prezime je nastalo po nadimku **Bakata/Bakota**, od lat. *baculum*/ital. *bacchetta* (hrv. *baketar*, zanatlija koji pravi bakete, štapove).

Matica im je, vjerovatno, u selu Bakotić (Maglaj).

Zabilježeni su u selu Bijela (1874).

Balte/Baltići: Prezime je nastalo po imenu **Balta**, od svetačkog imena *Baltazar/* at. *Balthasar*.³³¹

Matica im je u selu Grabovac (Imotski, Hrvatska), odakle su se doselili u sela Čapljina (Čapljina), Blagaj i Goranci (Mostar).

Iz sela Goranci, doselili su se na selo Repovica (1839) i u selo Turija (1870). Odavde su se, vjerovatno, jedni odselili na selo Zaslavlje.

U selima Zaslavlje (1872) i Repovica (1876), **Balte** su prezime slavizirali u **Baltić**.

Bančići: Prezime je nastalo po nadimku **Bančić** (*ban*, bogat i ugledan gospodar, zacijelo, u značenju manje bogati i ugledni gospodar).

Matica im je, vjerovatno, u zaseoku Bunčići, zacijelo s iskrivljenim nazivom do kojega je došlo zamjenom glasa *a*, glasom *u*, sela Goranci (Mostar).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Gorani i Zaslavlje, te u naselje Varoš kasabu Neretva/Konjc neutvrđene godine u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Banduri: Prezime je nastalo po nadimku **Bandur**, od alb. *bande* (hrv. bandoglav, luckast čovjek).

Matica im je na selu Pokojište, a odvojak su od **Vrankića**, gdje su nosili dvojno prezime **Vrankić-Bandur** (1795) a zatim samo **Bandur** u selu Vinište (1842) i na selu Pokojište (1876).

Banovići: Prezime je nastalo po nadimku **Ban** (*ban*, bogat i ugledan gospodar: upravna ili vladarska titula).

Matica im je na selu Zaslavlje, odvojak su od **Gašića**, a rodonačelnik im je Ivan *Gašić*, zvani **Ban**, slavizirano **Banović**, pa su nosili dvojno prezime **Gašić-Banović** (1750), a zatim samo **Banović** (1861). Odavde su se, pod tim prezimenom, raselili u selo Orahovica (1862), u mahalu Trešanica kasabe Neretva/ Konjc (1863), na selo Ovčari (1883), te u selo Oteležani i na selo Zaslavlje (1884).

U selima Orahovica i Oteležani, postoje zaseoci Banovići.

Barbarići: Prezime je nastalo po ženskom svetačkom lat. imenu **Barbara**.

Matica im je u selima Blatnica, Čitluk i Služanj (Čitluk). a odvojak su od **Bula/Bulića Leska**. Odatle su se raselili u više mjesta Hercegovine, ali nisu u krvnom strodstvu.

U selima Knešpolje i Služanj (Čitluk), postoje zaseoci Barbarići.

Iz navedenih sela doselili su se u selo Spiljani (1870), u mahalu Varoš kasabe Konjc (1874) i u selo Odžaci.

Barići: Prezime je nastalo po imenu **Bare**, od svetačkog imena *Bartol/*

³³¹ Katolici imaju dan slave tri kralja: Blazara, Melhiora i Grgura.

Bartolomej/ lat. Bartholomeus.

Matica im je u selu Krivodol (Mostar), a odvojak su od *Spuževića*. Odatle su se do 1743. jedni odselili u selo Blizanci (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Do 1768. godine, jedni su se odselili u selo Rodoč (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine, a odatle su se raselili na razne strane.

U selu Drinovci (Grude), postoji zaselak Barići.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda

Barića

P r v i, koji su se pod prezimenom ***Barić*** iz navedenih sela, doseljavali ovim vremenskim slijedom: na selo Zaslavlje (1758), u sela Višnjevce (1768), Spiljani i Podhum (1790), Orahovica (1820), u ranije selo Lončari, danas zaselak Borci i raniji zaselak Lubosvar sela Orahovica (1821), Jošanica (1877), na selo Pokojište, te u sela Ribići (1881), u sela Bijela (1884) i Kanajina (1887), a kasnije u sela Brdari, Kostajnica, Ljesovina Polje (Bjela) i Seonica.

D r u g i, kao odvojak od *Jerkovića* u selima Glavatičevo i Lađanica (1863), te u selu Razići (1888).

T r e ć i, kao odvojak od *Vidovića* u selu Turija (1843). Jedan ogranak ***Vidovića***, prezimenu je dodao i drugo ***Barić***, pa su nosili (1873) dvojno prezime ***Vidović-Barić***, a zatim samo prezime ***Barić***.

Od *Barića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi: ***Andrići*** u selima Spiljani i Razići, ***Kolari*** na selu Zaslavlje i ***Vidačkovići*** u selima Bijela i Turija.

Barišići: Prezime je nastalo po imenu ***Bariša***, od svetačkog imena *Bartol/ Bartolomej/ lat. Bartholomeus*.

Matica im je u ranijem zaseoku Barišića Mahala sela Studenci i u selu Zvirici (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se (između 1743. i 1768. godine), jedni preselili u sela Vinjani i Vir (Posušje), pa su tu zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Kasnije su se raselili na razne strane.

U selu Vrpolje (Posušje), postoji zaselak Barišići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda ***Barišića***:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom ***Barišići***, iz ranijeg zaseoka Barišina Mahala sela Studenci (Ljubuški) doselili u sela Budišnja Ravan i Turija (1813) i Obrinovac (1816).

D r u g i, koji su odvojak od ***Mijića*** u selu Raotići (1743). U selima Obrinovac i Buduša Ravan (1813) prezimenu su dodali i drugo

Mijić, pa su nosili dvojno prezime **Barišić-Mijić** u selima Obrinovac (1813) i Budišna Ravan (1813), zatim **Mijić-Barišić** i, na kraju, samo **Barišić**.

Barunčići/Baruni: Prezime je nastalo po nadimku **Barunčić** (*barun*, plemićka titula, u značenju mali barun).

Matica im je u selu Gornja Vratna Gora, a odvojak su od **Pajića**, koji su se nekad prezivali **Pavići**, po nadimku Petra **Pajića Barunčića**. U matičnim knjigama prvi put se spominju oko 1840. godine.

Iz sela Gornja Vratna Gora, **Barunčići** su se odselili u selo Kruščica, a starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Baruni, danas istoimeni zaselak.

Bašići: Prezime nastalo po nadimku **Baša**, od tur. *baša* (hrv. čelnik).

Matica im je u selu Broćanac (Posušje), gdje postoji zaselak. Bašići. Odatle su se raselili u više mjesta Hercegovine i Dalmacije.

Iz sela Raščani, danas Raščane Gornje (Imostski), doselili su se u selo Galjevo (1838), a zatim u sela Bijela (1869) i Jošanica (1877).

Baticeli: Prezime je nastalo od ital. *battere* (hrv. tući, udarati) i *cielo* (hrv. *ćelo*, nebo), vjerovatno, u značenju oni koji su toliko visoki da dodiruju nebo. U prijevodu na hrvatski jezik, trebali bi se prezivati **Batićeli**, ali su u matičnim knjigama i drugim ispravama upisavni isključivo kao Baticeli.

Kao italijanski kolonisti, doselili su se u selo Gorani (1883), a stanovnici sela su ih nazvali **Talijancima**.³³² Jedan ogranak, ovo je prihvato kao novo rodovsko prezime

Bazine: Prezime je nastalo od nadimka **Bazina**, od dvije moguće osnove: p r v o j, po nazivu gljive stupčare *bazidij*, u značenju onaj koji ih bere i

d r u g o j, po grč. *basileia* (hrv. *bazileja*, kraljevstvo).

Matica im je u ranijem zaseoku Bazine ranijeg sela Donji Sovići, danas objedinjenog u selo Sovići (Grude), odakle su se raselili na razne strane. Iz navedenog zaseoka, doselili su se u selo Trusina. Oni nisu krvno vezani s **Bazinama** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, u selu Trusina, **Kneževići** su prezimenu dodali i drugo **Bazina**, pa su nosili dvojno prezime **Knežević-Bazina**, a zatim samo **Bazina**.

Baždre (Bazdre): Prezime je nastalo po nadimku **Baždar**, od tur. *bacdar*/per. *bagdar* (*badžar*, carinik ili maltar, odnosno čovjek koji naplaćuje

³³² Od *Baticelia*, kao odvojak, u novije vrijeme, nastao je rod **Talijanci**.

porez na tečevinu/ tur. *badž bazar*).

Zabilježeni su u selu Gorani.

Bebeci: Prezime je nastalo po nadimku **Bebo**, od rum. ličnog imena *Bebul*, *Bebelea*, *Bebera*/alb. *bebe* (hrv. zjena), *bebez* (hrv. zjenica).

Matica im je bila u selu Rašćane Gornje (Imotski), gdje su nastali kao jedan od odvojaka od *Bašića*, a odatle se raselili na više strana. U selu Vojnići (Lubuški, pod prezimenom **Bebek**, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743., a u ranijem zaseoku Dole sela Vojnići i u selu Šipovača (Ljubuški), pod prezimenom **Bebeković**, u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih sela, naselili su se na razne strane.

Iz sela Vojnići, pod prezimenom **Bebek**, doselili su se na selo Donje Selo i u selo Čelebići (1840), zatim u sela Vinište (1842), Galjevo (1850), na sela Radešine i Repovica (1851), na selo Homolje (1853), u selo Orahovica (1862), u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci (1864), u selo Glavatičevo (1869), u mahalalu Trešanica kasabe Konjic (1874), u sela Kanjina (1877) i Spiljani (1884), na selo Repovica (1888), a kasnije u selo *Kuti* i na selo *Zaslavlje*.

U selu Orahovica postoji zaselak Bebeci.

Begići:³³³ Prezime je nastalo po nadimku **Begić**, od tur. titule *beg* (plemička titula ili iz nje izvedenog ličnog imena *Bego* ili *Bega*).

Matica im je u selu Gradac (Posušje), gdje su nastali kao odvojak od *Borojevića*. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz sela Gradac (Posušje), sela Čule (Mostar) ili kasabe Mostar, doselili su se u selo Jošanica (1869).

Bejani: Prezime je nastalo po nadimku **Bejan**, od tur. *beyan*/ar. *bayan* (hrv. javnost, vidjelo, izaći na vidjelo: smrt, dolazak pred Božje lice (otići Allahu na bejan).

Zabilježen je jedan samac u selu Podhum, odakle se je odselio u selo Donji Prijeslop. Nije ostavio muškog potomstva, pa se njegovom samrću ovaj rod ugasio.

Bekavci: Prezime je nastalo po nadimku **Bekavac** (*bekati*, blejati kao ovca ili koza, što znači da su se nosioci ovoga prezimena bavili ovčarstvom ili kozarstvom).

Matica im je u selima Lokvičić, Lovreć, Ričice i Studenci (Imotski), odakle su se jedni odselili u Donja Brela (Makarska).

Iz sela Lokvičić (Imotski), u selo Obrinovac (1813) doselio se je

³³³ U selu Orahovica i u grdu Konjicu bilo je Begića muslimana, ali nisu u krvnoj vezi s katoličkim prezimenjacima.

Ante Bekavac.³³⁴

Biavčiči: Prezime je nastalo po nadimku **Biavčič**, izvjesno, ikavizirano **Bijavčič**, vjerovatno od neke albanske riječi s korjenom *bij*, kao što su *bijoj* (roditi), *bijim* (porod), *bije* (kći) i dr. Zabilježeni su u selu Bijela (1878).

Bilanovići:³³⁵ Prezime je nastalo po nadimku **Bilan** (*bil*, onaj koji ima *bilkastu* /ijek. *bjelkastu*, svijetlu boju kose). Zabilježeni su u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic (1862).

Biletići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Bilanoviće**.

Matica izvornih **Biletića** je u istoimenom selu (Čitluk), odakle su se raselili na razne strane. Nisu u krvnoj vezi s **Biletićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, **Biletići** su odvojak od **Milišića** iz Rame, a rodonačelnik im je jedan pripadnik ovoga roda, s nadimkom **Biletić**.³³⁶

Iz Rame su se doselili na selo Solakova Kula (1790).

Bilići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Bilanoviće**.

Matica izvornih **Bilića** je u selu Crveni Grm (Ljubuški) i jednog odvojka od **Bošnjaka** u selu Jasenjani (Mostar), prema nadimku Nikole sina Križana koji je imao nadimak *Bile*. Nisu u vezi s druga dva odvojka **Bilića**, čije su se obitelji doselile na današnje područje općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Bilića**:

p r v i, koji su se iz sela Studenci, Grabovica i Jasenjani doselili su se na selo Crni Vrh (1820) i

d r u g i, koji su odvojak od **Pranjića** na selo Ovčari (1828), odakle su se neke njihove obitelji preselile u selo, danas gradsko naselje Jablanica (Jablanica)

Bilojevići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Bilanoviće**.

U selu Kostajnica **Bilojevići** su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, ali o njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su u tom selu starenici i

³³⁴ Iz ove porodice je poznati franjevac Bosiljko-Paško Bekavac. U monografiji Jusuf Mulić i ostali: *Konjic i njegova okolina u vrijeme austro-ugarske vladavine* (KONJIC 3, 187), iz njegove biografije zabilježene su pojedinosti o radu Hrvatske osnovne škole u selu Podhum.

³³⁵ U ranijoj kasabi Belgraddžik/Konjic, danas u sastavu grada Konjica, ima muslimani **Bilanovića**, ali se nije mogla utvrditi njihova veza s prezimenjacima katolicima.

³³⁶ Bez sumnje, porijeklom iz sela Biletići (Čitluk).

d r u g a, da su iz ranijeg sela Bilovići, danas Bjelovići (Kreševo),³³⁷ odakle su se doselili u selo Kostajnica prije 1743. godine.

Nakon popisa katolika iz 1768. godine, pod prezimenom **Bilojević**, nisu se javljali.

Od **Bilojevića**, kao odvojci, nastali novi rodovi: **Mijići** i **Tuljići/Tulje** u selu Višnjevica, te **Čojići**, **Lažetići/Ložetići** i **Milinkušići** u selu Ljesovina.

Biočići/Biošići: Prezime je nastalo po nadimku Andrići, **Biočug/Biošug**, od **biočug** (halka, karika, kolut).

Matica im je u selu Krivodol (Mostar), odakle su se, pod nešto izmijenjenim prezimenom **Biošić**, raselili na razne strane. Oni koji su se naselili u kasabu Mostar i u selo Rodoč (Mostar), u matične knjige su se upisivali i pod prezimenima **Biokšić** i **Bijakšić**.

Vjerovatno iz sela Krivodol, Rodoč ili same kasabe Mostar, pod prezimenom **Biočić**, doselili su se u selo Orahovica (1878).

Da li greškom matičara ili promjenom prezimena od neke obitelji iz ovoga roda, u selu Jošanica (1863), zabilježeni su i kao **Biošić**.

Blaževići: Prezime je nastalo po imenu **Blaž**, od lat. **svetačkog** imena **Blasius**.

Matica im je u zaseoku Blaževići sela Slipčiči (Mostar), odakle su se jedni odselili u kasabu Mostar, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Iz kasabe Mostar, jedni su se odselili u selo Jasenjani (Mostar), pa su u sva tri sela zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih sela, raselili su se na razne strane.

U selima Buna (Mostar) i Grude (Grude), postoje zaseoci Blaževići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Blaževića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Blažević**, iz sela Slipčiči, doselili u selo Galjevo (1770), na selo Repovicu (1772), na raniji zaselak Pomol sela Zabrdje (1813), u sela Kutu (1816), Jošanica i Turija (1818),³³⁸ Bijela (1837) i na selo Pokojište i u selo Spiljani (1850), u selo Orahovica (1853), na selo Radešine, te u sela Ribiči (1865), Glavatičevo (1876) i Lađanicu (1877).

D r u g i, koji su odvojak od **Zovka** u selu Turija (1873).

Od **Blaževića**, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Dunderovići** u

337 U Općini Stolac postoji selo Bilojevići, ali do danas nije istražena veza između ovoga sela i sela Bilovići odnosno Bjelovići u općini Kreševo i Bjelavići u općini Kakanj.

338 **Blaževića** je bilo i u Ilićima (Mostar), ali nema materijalnih dokaza da su se odatle doselili na današnje područje općine Konjic.

selu Kuti, **Krezići** u selu Glavatičevo, **Mamčevići** i **Markovići** na selu Zabrđe, te **Miletići** u selu Turija.

Bojčići: Prezime je nastalo po imenu **Bojan**, od ličnog imena *Bogdan/Bogoljub/Bogomil/Bogomir/Bogoslav/Božidar*.

Zabilježeni su u selu Bijela (1882), a kasnije u selima Polje (Buturović) i Višnjevice.

Bonići: Prezime je nastalo po imenu **Bono**, od ličnog imena *Bonifacij/ lat. Bonifacius*.

Matica im je u selu Crni Vrh, a odvojak su od *Lucića*. Prvo su nosili dvojna prezimena **Lucić-Bonić** i **Bonić-Lucić** (1818), a od početka XIX stoljeća samo **Bonić**.

Od *Bonića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Lovrići**, u selu Požetva.

Borasi:³³⁹ Prezime je nastalo po imenu **Boras**, od osobnog imena *Borivoj, Borislav*.

Matica **Borasa** je u selu Vitina (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, a pod prezimenom **Borasović** u ranijem zaseoku Dole sela Vojnici i u selu Proboj (Ljubuški), u popisu katolika iz 1768. godine, a pod prezimenom **Borasović** u selima Dole i Priboj (Grude) u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili na razne strane. U selu Vinjani (Posušje) i Klobuk (Ljubuški), postoji zaselak Borasi, a u selu Vitina (Ljubuški), raniji zaselak Boras-Mahala, danas zaselak Boras.

Iz zaseoka Boras sela Vitina (Ljubuški), doselili su se na Donje Selo (1840) i na selo Ovčari (1849), te u selo Grušča.

Boškovići: Prezime je nastalo od ličnog imena **Boško**, od ličnog imena *Bogdan/Bogomil/Bogomir/Bogoslav*.

Matica im je u selu Bijelo Polje (Mostar), odvojak su od *Zovka*, a rodonačelnik im je *Boško* sin Andrijin.

Iz navedenog sela doselili su se u sela Krupac, Ljubuča i Mokro.

Bošnjaci:³⁴⁰ Prezime je nastalo po nadimku **Bošnjak**, od tur. *Bosnak*³⁴¹

³³⁹ Za *Borase*, Jefto Dedijer je ustvrdio da su porijeklom Mađari, od kojih je neki njihov srodnik, ljubitelj vina, prije 1743. godine stigao kao prebjeg s otoka Visa u selo Vitina s nadimkom *Borisa* (u izgovoru na južnoslavenskim jezicima *Boriša*). Od toga je izvedeno rodovsko prezime *Boras*, koje je u selima Doli i Prolog slavizirano u *Borasović* (*HECEGANTROP*: 248, 312, 314, 317, 325, 328). Kao izvanredan poznavalac hrvatskih i slavenskih prezimena uopće, Petar Šimunović je to Dedijerovu predanje opovrgao i dokazao njegovo korjensko slavensko porijeklo (*Hrvatska prezimena, podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*, 138 /*PREZIMENA*/).

³⁴⁰ *Bošnjaci* su nastali kao odvojci od *Marića* iz Grabove Drage, *Oroza* iz Uzarića i Ljutog Doca i *Zovka* iz ranijeg zaseoka Ružići sela Dragačina, dok se za one iz Osoja i Vira (Posušje), te Gorice i Savića (Grude), podrijetlo nije moglo utvrditi.

³⁴¹ U turskom jeziku nema složenih glasova *lj* i *nj*, pa se glas *n* s crtom iznad na južnoslavenskim jezicima izgovara kao *nj*.

(stanovnik Bosne).

Vjerovatno su doseljenici iz Bosne u sela Donji Mamići i Sovići (Grude), selo Osoje (Posušje) i Dragačina (Čitluk) i Donji Gradac i Knešpolje (Široki Brijeg), u kojima su ih starenici nazvali **Bošnjacima**, a mjesta njihovog doseljenja Bošnjaci, danas istomeni zaseoci.

U selu Lise (Široki Brijeg), postoji zaselak Bošnjakovo Brdo. Iz jednog od navedenih sela, doselili su se na selo Homolje (1858), u selo Bijela, na selo Ovčari (1876) i u selo Orahovica (1880).

Božići: Prezime je nastalo po imenu **Božo**, od ličnog imena **Božidar** (božji dar), koje odgovara lat. imenu *Donatus*/ital. *Donato* kao *Darije/Darko*.

Matica izvornih **Božića** je u selima Blizanci, Čitluk i Služanj, gdje su zabilježeni u poposu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. Nisu u krvnoj vezi s **Božićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Božića**, koji su nastali kao odvojci od ovih postojećih rodova:

P r v i, od *Filipovića* u selima Kostajnica i Solakova Kula (1813).

D r u g i, od *Pranjića* u selu Kostajnica (1813).

T r e ć i, od *Gašića* na ranijem zaseoku Pomol sela Zabrdje (1813), odakle su se raselili u raniji zaselak Stan sela Zaslivlje (1817) i Radešine (1874), te u mahalu Varoš kasabe Neretva /Konjic (1849), a kasnije i u sela Idbar i Javorik (1893).

U selu Idbar postoji zaselak Božići.

Č e t v r t i, od *Šimića* u selu Turija (1818), odakle su se raselili u selo Bijela (1837), u selo Mladeškovići i na selo Ovčari (1846), te u sela Spiljani (1853), Cagare (1876), Bijela i Jošanica (1879). Iz sela Mladeškovići, jedni su odselili u selo Jažve. Od ovih **Božića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Matići** u selu Turija. **Brkići**.³⁴² Prezime je nastalo od ličnog imena **Brko/Brkan**.

Tri su krvno nevezana roda **Brkića**:

P r v i, kao odvojak je od *Vukoja* iz sela Rasno (Široki Brijeg), koji su se kasnije preselili u selo Hamzići (Čitluk).

D r u g i, iz Dobrog Sela (Čitluk), gdje postoje dva krvno nevezana roda:

a) oni što su nastanjeni u donjem dijelu sela, odvojak su od **Čula** iz

342 U selu Bukovlje bili su muslimani **Brkići**, ali nisu u krvnoj vezi s katoličkim prezimenjacima.

Kruševa i poznati su pod nadimkom *Šain*,³⁴³ a kasnije su se preselili u Međugorje i

b) oni što su nastanjeni u gornjem dijelu sela, odvojak su od *Grbavaca*, od kojih su i *Šaravanje*, a kasnije su se naselili u sela Čitluk (Čitluk), Čapljina, i Sretnice (Mostar).

U selima Miljkovići (Mostar) i Grljevići (Ljubuški), postje zaseoci Brkići.

Na današnjem području općine Konjic, *Brkići* su se iz nepoznatih ishodišta doselili u sela Bjelovčina, Kostajnica, Pokojište i Turija, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Bubalovići:³⁴⁴ Prezime je nastalo po nadimku *Bubalo* (bubati, lupati).

Matica *Bubalovića* je u selu Turčinovići (Široki Brijeg), odakle su se raselili u sela Buhovo i Mokro (Široki Brijeg), Cerno, Hardomolje i Šipovača (Ljubuški), Proložac i Studenci (Imotski), Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Seonica (1798).

Bulaje: Prezime je nastalo po imenu *Bule*, od ličnog imena *Budislav/Budimir/Dudivoj/Budimil*.

Nije se moglo utvrditi gdje im je matica.

Iz sela Proslap (Prozor) doselili su se u selo Bušćak (1820).

Buljani: Prezime je nastalo po imenu *Bulje*, na isti način kao i za *Bulaje*, zamjenom glasa *el* složenim glasom *lj*, nakon čega su umjesto *Bulani* postali *Buljani*.

Matica Buljana je u Brotnju. Pod prezimenom *Buljanovići*, zabilježeni su u selu Dragičina (Čitluk) u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, a pod deslaviziranim prezimenom *Buljan*, u selu Veliki Ograđenik (Čitluk) u popisu katolika iz 1768. godine, gdje su starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Buljani, danas istoimeni zaselak. Iz ovih sela, raselili su se na razne strane.

Jedan odvojak od *Buljana* nosio je i drugo prezime *Nikolić*.

Iz sela Služanj (Čitluk), doselili su se u selo Čelebići (1840) i u naselje Varoš grada Konjica (1884), a kasnije u sela Gostovići, Obri, Podhum i Trešnjevica.

Vjerovatno, nekom greškom matičara, jedni od *Buljana* u selu Čelebići upisani su kao *Buljak* (1864).

Od *Buljana*, kao odvojak, nastao je novi rod *Martinovići* u selu Čelebići.

Buljevići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Buljane*.

343 Nadimak *Šain* za *Brkiće* u selu Gradnići (Čitluk), kasnije će postati rodovsko prezime.

344 U selu Orahovica i u ranijoj kasabi Belgradčik/Konjic, danas u sastavu grada Konjica, ima muslimana *Bubala*, ali se nije mogla utvrditi njihova veza s *Bubalovićima* katolicima.

Matica im je u selu Provo (Livno).

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Višnjevice (1818).

Burići: Prezime je nastalo po nadimku **Buro**/rum. *Bur*/ alb. *Burr* (hrv. veliki ili sve što je iz toga izvedeno, između ostalog, *bura*, veliki vjetar).

Matica im je u selu Blizanaci (Čitluk), a odovjak su od *Margetića*. U tom selu zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Pribinovići (Široki Brijeg), postoji zaselak Burići.

Na današnje područje općine Konjic, **Burići** su se iz sela Blizanci doselili u sela Turija (1818) i Spiljani (1866), te na sela Repovica (1871) i Pokojište (1883).

U selu Turija postoji zaselak Burići

Bušići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po imenu **Bušo**, od. ličnog imena *Budimir* i

d r u g o j, po alb. *bush* (hrv. bucmasto dijete), *busha* (hrv. zdepast i debeo čovjek i naziv za domaću pasminu goveda), *bushak* (hrv. debeljko), *bušiq* (hrv. bucmast).³⁴⁵

Matica im je u selu Gorica (Grude), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se jedni odselili u selo Vinjani (Posušje).

Dva su krvno nevezana roda:

p r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Bušić**, iz sela Vinjani doselili u sela Orahovica i Turija (1818), Spiljani (1821), Ribić Polje, danas Ribići (1865),³⁴⁶ Dubravice (1870), Kuti (1873) i na Radešine (1876), a kasnije u sela Gostovići, Obri i Trešnjevica i

d r u g i, koji su odvojak od *Jerkića* u selu Glavatičevo.

Buzine: Prezime je nastalo po nadimku **Buzina**, od per. *buz* (hrv. led)/ tur. *buzuk* (hrv. led za hlađenje pića i voća).

Zabilježeni su smao u selu Ribari.

Buzukovići/Buzuci: Prezime je nastalo po nadimku **Buzuka**, na isti način kao i za Buzine.

Matica **Buzukovića** je u selu Ljetovik (Kiseljak), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Početkom XIX stoljeća, prezime **Buzuković** deslavizirali su u **Buzuk**.

Buzuci u selu Kostajnica odvojak su od *Sipića*, po rodonačelniku Juri Sipiću-**Buzuku** 1827. godine. Kasnije su napustili dio prezimena

³⁴⁵ Korijen *buš* često se javlja u nazivima životinja koje su debele i zdepaste. Po toj anatomskej osobini nazvana je pasmina goveda *buša* (mađ. busza).

³⁴⁶ Iste godine, doselili su se i u selo Dobrigošće (Jablanica).

Sipić i zadržali samo *Buzuk*.

Od *Buzuka*, kao odvojak, nastao je novi rod *Stojanovići* u selu Kostajnica.

C

Crnoivanovići: Prezime je složeno od *Crn* (taman) i prezimena *Ivanović*.

Zabilježeni su u selu Turija (1875).

Cvijići: Prezime je nastalo od muškog vlastitog imenima *Cvijo/Cvija*, i od ženskog vlastitog imena *Cvita* /lat. *Flora*.

Odvojak su od Mišića u selu Hondići (1894), odakle su se odselili u sela Lisičići i Nevizdraci.

Cvitanovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Cvitan*/ lat. *Florianus*.

Dva su roda *Cvitanovića*, koja nisu u krvnom srodstvu:

prvi, u selu Buhovo (Široki Brijeg), odakle su se nakon Požarevačkog mira 1718. godine jedni doselili u Proložac i Podstranje (Imotski), a drugi početkom XIX stoljeća u sela Gradac, danas Krehin Gradac, gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Cvitanovići, danas istoimeni zaselak i Hamzići (Čitluk) i

drugi, koji su odvojak od *Vidovića* iz sela Tepčići (Čitluk).

Iz sela Proložac, pod izvornim prezimenom *Cvitanović*, doselili su se u selo Jasenik (1818).

Č

Čabrići: Prezime je nastalo po nadimku *Čabro*, od ličnog imena *Čabrijan*/ lat. *Cyprianus*.

Matica im je u selu Vranc (Kreševo), odakle su se doselili u selo Obri (1815).

Čamiševići/Čamši: Prezime je nastalo po nadimku *Čamiš*, od tur. *çam*³⁴⁷ (hrv. bor). Očito je da su nosioci ovoga prezimena bili u vezi s borovinom, bilo kao drvosječe, rezači oblovine ili njeni obrađivači. Matica Čamiševića, pod izvornim prezimenom, je u selu Jasenjani (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Čamiševića/Čamiša*.

Prvi, koji su se, iz navedenog sela, doselili na selo Repovica (1768) i u selo Višnjevica (1817). Jedan ogranak *Čamiševića* na selu Repovica, prezime je deslavizirao u *Čamiš*.

³⁴⁷ U hrvatskom i bosanskom jeziku *čamovina* je istoiznačnica za *borovinu* (čamova daska i sl.).

D r u g i, koji su, pod prezimenom **Čamiš**, odvojak od *Piukovića* na selu Repovica.

Čantići: Prezime je nastalo po nadinku **Čanto**, od tur. *canta* (hrv. *čanta*, kožna torba, vjerovatno, ona koju su nosili seoski knezovi.

Matica im je na selu Zaslavlje (1875), a odvojak su od *Lukića*.

Čarapine: Prezime je nastalo po nadimku **Čarapić**, od tur. *corab/ar. gawrab/per. gurab/* hrv. *čorap* (čarapa).

Matica im je u zaseoku Čarapina sela Tepčići (Čitluk).

Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su se u sela Mladeškovići (1847), Bijela (1852) i Spiljani (1857).

Čavari: Prezime je nastalo po nadimku **Čavar**, od *čavar/mlet. chiavarro* (hrv. jednogodišnji ovan, u značenju stočar koji se bavi uzgojem ovnova: dužnosnik koji je predvodio poslanstvo carskim naredbama).³⁴⁸

Matica im je, pod prezimenom **Čavar**, u selu Gostuša (Široki Brijeg), a odvojak su od *Vidoševića*.

U selu Gornji Gradac (Široki Brijeg) i Polog (Mostar), postoje zaseoci Čavari.

Iz sela Gostuša, doselili su se na sela Crni Vrh (1816), Gradac (1818) i Budišnja Ravan (1850).

Čerkezi: ³⁴⁹ Prezime je nastalo po nadimku **Čerkez**, od dvije osnove:

p r v o j, od tur. i per. *keres* (hrv. *čerkez*, veliki jastreb: anterija, košulja širokih rukava, nalik na jastrebova krila).

d r u g o j, od etnonimu *Čerkezi*, naroda koji živi na Kavkazu.

Matica im je u selu Čerigaj (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. U tom selu, starenici su mjesto njihovog naseljenja nazvali Čerkezi, danas istoimeno selo. Odatle su se raelili na razne strane.

U selu Rasno (Široki Brijeg), postoji zaselak Čerkezi.

Iz sela Čerigaj, doselili su se u selo Podhum (1785), a kasnije i u sela Lukšije i Prijeslop (1901).

Čikarelovići: Prezime je nastalo po nadimku **Ciccarelli**, od ital. *cicca* (hrv. opušak, pikavac, čik) i *relitto* (hrv. ostatak), u nekom značenju vezanom za sudbinu opuška.

Stari su plemenitaški rod, koji ima vlastiti grb. Živjeli su još i pod osmanskom vlašću u trgu Konjic (nahija bosanska *Neretva*).

³⁴⁸ Prema načinu na koji je nastalo, prezime bi trebalo pisati početnim mekim slovom Č, ali se piše tvrdim.

³⁴⁹ *Čerkezi* ili *Čečeni* su narod islamske vjeroispovijesti koji živi u Čečeniji na Kavkazu (Ruska federacija).

Iz trga Konjic, odselili su se u selo Pučišće na otoku Braču (1482).³⁵⁰ Nakon toga, na današnjem području općine Konjic o njima više nema pomena.

Čimburi: Prezime je nastalo po nadimku **Čimbur** (*čimbur*, kajgana od jaja).

Matica im je u selu Krivodol (Mostar), a dvojak su od *Barića*.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Bijela (1850).

Čipetići: Prezime je nastalo je po nadimku **Čipetić** (*čip*, komadić kristala od silicija, bakra ili alumijijuma, u značenju mali komadić).

Matica **Čipetića** je u selu Kostajnica (1819), a odvojak su od *Kalebovića*. Prvo su nosili dvojno prezime **Kalebović-Čipetić**, pa **Čipetić-Kalebović**, a zatim samo **Čipetić**.

Od *Čipetića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Stojanovići** u selu Kostajnica.

Čirušići: Prezime je nastalo po nadimku **Čiro**, od gr. *skyros* (hrv. tvrd, čir). Zabilježeni su u selu Obri (1818).

Čitluci: Prezime je nastalo po nadimku **Čitluk**, od dvije moguće osnove:

p r v e, po porijeklu iz sela Čitluk (Čitluk, Posušje) i

d r u g e, po onima koji su u nekom zemljoposjedničkom odnosu, radili na čitluku).³⁵¹

Čoće: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Čoće** (*čoće*, čovjek malen rastom).

Zabilježeni su samo u selu Ovčari (1887).

Čoje: Prezime je nastalo po nadimku **Čoja**, od *čoha*/tur. *coha*/per.čuha (hrv. domaće ili tvorničko debelo sukno od valjane vune: čoja).

Na današnjem području općine Konjic, matica **Čoja** je u selu Ljesovina, a odvojak su od *Bilojevića*, gdje je jedna obitelj zabilježena u popisu katolika iz 1743. godine, ali se nakon toga više ne javljaju.

Čolaci: Prezime je nastalo po nadimku **Čolak**, od tur. *colak* (hrv. *čolak*, onaj koji je bez jedne ruke: *kolak*, onaj koji je bogalj).

Na današnjem području općine Konjic **Čolaci** su zabilježeni samo pod dvojnim prezimenima: **Čolak-Blažević** u selu Ribići (1880) i **Čelić-Čolak** u selu Orahovica (1882). Vrlo je vjerovatno da se i u prvom slučaju radi o već izmještenom mjestu prezimena **Čolak** na

³⁵⁰ Martić, D.: *Jadranski otoci-morski gateri*, 106.

³⁵¹ *Čitluk*/hrv. *čifluk* je zemljišni posjed koji je sultan dodjeljivao svojim džnosnicima pod uslovom da plaću desetinu (prvo odsjekom a zatim u stvarno provijenjenom iznosu). Ne obazirući se na zakonska ograničenja, njih su posjednici (tur. *čitluk sahibije*) izdavali seljacima na obradu pod određenim uvjetima ili u napoličarstvo. Članom 127b Zakona o čiflucima iz 1858. godine, poznatom kao Ramazanski zakon, čifluci su postali vlasništvo njihovih posjednika.

prvo mjesto.

Čorapine/Čarapine: Prezime je nastalo po nadimku **Čorap**, tur. *čorab* (hrv. *čorap/čarapa*, pleteni ili platneni dio obuće koji se oblači i štiti). Matica im je u zaseoku Vrđi sela Raška Gora (Mostar), a dvojak su od *Sliškovića*.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Spiljani (1857).

Čovići: Prezime je nastalo po nadimku **Čovo** (*čovo*, čovjek).

Matica im je selima Ljuti Dolac i Rasno (Čitluk).

Iz tih sela, doselili su se u selo Požetva (1887). Kasnije su jedni prešli u sela Bare i Jasenik, na selo Repovica, te u sela Razići i Krupac.

Na selu Repovica postoji zaselak Čovići

Čubelići/Čubele: Prezime je nastalo po nadimku **Čubela**, od osobnog imena *Ciprijan*/lat. *Cyprianus*.

Matica im je u selu Grabova Draga (Široki Brijeg), gdje su, pod prezimenom **Čubelić**, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su preselili u zaselak Podivače sela Goranci (Mostar).

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Čubelić**, doselili su se na selo Zabrdje (1870). Tu su (1876) prezime deslavizirali u **Čubela**.

Kasnije su se pod tim prezimenom naselili u mahalu Varoš kasabe Neretva /Konjic i u selo Razići.

Čulići/Čuljići: Prezime je nastalo po nadimku **Čule**, od dvije moguće osnove:

p r v e, *čule* (čovjek bez jednog uha) i

d r u g e, tur. *cul*/ar. *gul* (hrv. *cular/čular*, zanatlija koji izrađuje pokrivače od kostrijeti, *čulove*).

Matica im je u selu Krivodol (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz sela Klobuk (Ljubuški), doselili su se u selo Šunji (1818).

U zemljišnim knjigama, upisivani su i kao **Čuljići**.

Čulji: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Čuliće**.

Matica im je u selima Vojnići i Klobuk (Ljubuški), gdje su pod prezimenom **Čuljak** zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, a u selu Gradac, danas Krehin Gradac (Mostar) u popisu katolika iz 1768. godine.

U selima Donji Gradac (Široki Brijeg) i Sovići (Grude), postoje zaseoci Čulji.

Iz sela Krehin Gradac, doselili su se na sela Radešine (1853) i Zabrdje (1885).

Čutuci: Prezime je nastalo po nadimku **Čutuk** (malen).

Zabilježeni su samo u selu Obri, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Čuture: Prezime je nastalo od nadimka **Čutura**, koje od tur. riječi *čotora* (hrv. *čutura* i u praktičnom govoru *čutura*, drvena posuda za vodu, vino i rakiju, a kasnije i od aluminijuma kao posuda za vodu koju nose vojnici).

Matica im je u selu Rastovača (Posušje), gdje postoji zaselak Čuture. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Tribistovo (Posušje), posotji zaselak Čuture.

Iz sela Rastovača, doselili su se u selo Obri (1821).

Ć

Ćelani/Ćelanovići: Prezime je nastalo po nadimku **Ćelan** (*čelan*, čovjeka bez kose).

Matica im je u Zagvozdu (Imotski). Od *Ćelana* u ovom selu, nastao je odvojak **Ganjte**.

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Ćelan**, doselili su se na selo Zaslavlje (1816), u mahalu Varoš kasabi Neretva/Konjic i u zaselak Lončari sela Borci (1845), te u selo Orahovica (1857)

Na selu Zaslavlje (1819), u selima Orahovica (1855) i Turija (1878), **Ćelani** su prezime slavizirali u **Ćelanović** (ponegdje pogrešno upisano i kao **Ćelinović**). Pod tim prezimenom, iz jednog od navedenih sela, doselili su se u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1863).

Ćelići/Ćelinovići: Prezime je nastalo od nadimka **Ćelo**, od tur. *kelav/per. kel* (hrv. *čelav*, plješiv čovjek, bez kose).

Matica im je u selu Poljica (Imotski), odakle su se doselili u selo Gradac, danas Krehin Gradac (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Oatle su se doselili u sela Ostrožac (Jablanica), Parsovići i Solakova Kula.

Iz sela Krehin Gradac (Čitluk), pod prezimenom **Ćelić**, doselili su se na sela Zaslavlje (1790), iz sela Ostrožac u sela Bijela (1848), Turija (1860) i na selo Radešine (1866), a sa selu Zaslavlje, pod dvojnim prezimenima **Dalmatin-Ćelić**, odnosno **Ćelić-Dalmatin** u sela Bijela (1884) i Jošanica (1899), te **Ćelić-Čolak** u selo Orahovica (1882) i ranije sela Sela, danas Solakova Kula. (1884). Jedan ogranak **Ćelića** u selu Turija (1878), prezime je slavizirao u **Ćelinović**.

Ćerluke/Ćorluke: Prezime je nastalo od nadimka **Ćorluka**, od tur. *korluk* (hrv. *čorluka*, tvrdoglav, prkosan čovjek), očito nekom greškom

prozvani *Ćerluke*.

Matica im je u selu Poljice (Imotski).

Iz navedenog sela, doselili su u selo Obri (1785), a odavde u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1837).

Čipetići: Prezime je nastalo od nadimka *Čipeta* (*ćipe*, u hrvanju bočno bacanje hvatom glave i ruke).

Na današnjem području općine Konjic, matica im je u selu Kostajnica, odvojak su od *Lukića*, a rododnačelnik im je Stipan Stipe *Lukić*, s nadimkom *Čipeta*. Njegovi su potomci nadimak prihvatili kao novo rodovsko prezime i slavizirali ga u *Čipetić* (1815) i *Čipetović*, a u matične knjige su upisivani i kao *Lukić-Čipetić* i *Čipetić-Lukić*. Od *Čipetića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Stojanoivići* u selu Kostajnica.

Ćirkovići:³⁵² Prezime je nastalo od skraćenog imena *Ćirko*, ličnog imena *Ćirilo*/grč. *Kyrillos* (hrv. mladić), *kyrios* (hrv. gospodar).

Ćirušići: Prezime je nastalo po imenu *Ćiruš*, od ličnog mena *Ćirilo*/grč. *Kyrillos* (bos. mladić), *kyrios* (bos. gospodar).

Zabilježeni su u selu Obri (1818).

Ćoće: Prezime je nastalo po nadimku *Ćoće* (mali čovjek).

Zabilježeni su na selu Ovčari (1877).

Ćoje/Ćojići: Prezime je nastalo od nadimka *Ćoja*, od tur. *koy* (bos. kmet koji živi na čojluku)³⁵³/per. *koy* (bos. selo).

Matica im je u selu Ljesovina, a odvojak su od *Bilojevića*. U tom selu, zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Ćorići:³⁵⁴ Prezime je nastalo od nadimka *Ćoro*, od tur. kor/per. kur (hrv. čorav čovjek, slijepac).

Matica im je u zaseoku Ćorići sela Dobro Selo (Čitluk), odakle su se raselili na razne strane.

U selima Čitluk (Posušje), Goranci (Mostar), Dobrkovići i Donji Gradac (Široki Brijeg), postoje zaseoci Ćoroći.

Iz sela Dobrkovići, doselili se na selo Ovčari (1889).

Ćorluke/Ćorlukići: Prezime je nastalo po nadimku *Ćorluka*, od tur. *korluk*/hrv. *Ćorluk*/*Ćorluka* (tvrdoглав, prkosan čovjek).

Matica im je u selu Poljice (Imotski).

Iz navedenog sela, pod prezimenom *Ćerluka*, doseli su se u selo Obri

352 *Ćirkovića* ima u općini Zavidovići.

353 *Čojluk*/ tur. *koejluk* je selo u kojemu zemljoposjednik/vlasnik ima čardak i gdje boravi samo u vrijeme ubiranja ljetine/ (Nosić, M.: *PREZIMENA*, 185, napomena 246).

354 U selima Gradac i Orahovica bilo je muslimana Ćorića, ali nisu krvno vezani s katoličkim prezimenjacima.

(1785), a odatle u mahalu Trešanica kasabe Neretva/Konjic (1837). Prezime **Ćerluka** ubrzo su zamijenili sa **Ćorluka** i u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic (1839), slavizirali ga u **Ćorlukić**.

Ćormijatovići: Prezime je složeno, a sastavljeno je od nadimka **Ćoro** i prezimena **Mijatović**, po imenu **Mijat**, od ličnog imena *Mihovil*/lat. *Michael*.

Matica im je u selu Ljesovina, gdje su zabilježeni u trojnom prezimenu **Lažetić-Mijatović-Ćormijatović** (1765), a u dvojnog **Mijić-Ćormijatović** (1788). Iz trojnog i dvojnog prezimena, nastala su dva krvno nevezana roda odvojci **Ćormijatovića**.

Zabilježeni su u selu Kostajnica (1784).

D

Dalmatin: Prezime je ekonimičko, nastalo po ishodištu doseljenika iz Dalmacije.

Odvojak su od **Ćolića** u selima Bijela (1884) i Jošanica (1899).

Delići: Prezime je nastalo po nadimka **Delija**, koje je nastalo od tur. *deli* (hrv. *delija*, junak). U izvornom obliku prezime je, zacijelo, glasilo **Delijići**.³⁵⁵

Matica im je u selu Čitluk (Čitluk),³⁵⁶ odvojak su od **Bulića**, a rodonačelnik im je stariji sin Martina **Bulića** Križan, s nadimkom **Delija**, čiji je unuk Tadija sin Ilijin prezimenu **Bulić** dodao i drugo **Delić**, pa se nosili dvojna prezimena **Bulić-Delić** i **Delić-Bulić**, a zatim samo **Delić**.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Delića/Delinaca**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Delić**, iz sela Čitluk (Čitluk) doselili u selo Trusina (1819).

D r u g i, koji su odvojak od **Tomića** u selu Trusina (1813), prezime **Delić** oblikovali u **Delinac**, pa su uporedo nosili dva prezimena: **Delinac** i dvojno **Delinac-Tomić** i samo **Delinac**.

Delinac: Prezime je nastalo oblikovanjem od **Delić**.

Zabilježeni su u selima Seonica, Rasvar, Ribari i Raotići (1906).

Dijakovići: Prezime je nastalo po nadimku **Dijak** (*dijak*, učenik vjerske škole, pisar vladara ili feudalnih gospodara: onaj koji je učen).³⁵⁷

355 Osmanski vojni i upravni dužnosnik Gazi Husrev-beg je prije napada na Liku i Dalmaciju 1521. godine ustrojio poseban rod brze lake konjice, koje su nazvani *delijama*.

356 *Ćojluk*/ tur. *koejluk* je selo u kojemu zemljoposjednik/vlasnik ima čardak i gdje boravi samo u vrijeme ubiranja ljetine (Nosić, M.: *PREZIMENA*, 185, napomena 246).

357 O dijacima vidjeti u radu Tomislava Anđelića: *Dijaci u srednjovjekovnoj Bosni i Humu*.

Matica im je u selu Kostajnica, gdje su zabilježeni 1780. godine, a odvojak su od *Pranjića*.

Od *Dijakovića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Zebići** na selu Pokojište.

Dobričevići: Prezime je nastalo po imenu **Dobri**, od ličnog imena *Dobrogost* /*Dobrohal*/*Dobromir*/*Dobrobud*/*Dobrogoj*/*Dobromislav*/*Dobroslav* /*Dobrivoj*.

U selu Dobričevići živio je samouki slikar Ivan **Dobričević**, koji je radio oltarske slike za katoličke crkve u Franjevačkoj provinciji Bosna srebrena.³⁵⁸

Ostalo je nepoznato da li je njegovo prezime bilo toponomastičko, po nazivu sela Dobričevići, koje su starenici tako nazvali po doseljenim **Dobričevićima** ili su pripadnici ovoga roda prezime dobili po nazivu sela.

Dodizi: Prezime je nastalo po nadimku **Dodig** (*dodig*, pastir koji ide za stokom u više planine nakon otapanja snijega u proljeće. (u *dodigovinu*).³⁵⁹

Matica **Dodiga** je u ranijem zaseoku Bitunjani, danas istoimeni zaselak sela Zvirovići (Čapljina), a odvojak su od *Zvirovića*. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg), pod prezimenom **Dodig**, zabilježeni su u popisu katoilika iz 1743. Tu su prezime **Dodig** slavizirali u **Dodigović** i pod njim se raselili u sela Knešpolje (Široki Brijeg), Paoča (Čitluk) i Rodoč (Mostar), gdje su zabilježeni u pipisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Paoča, pod prezimenom **Dodig**, doselili su se u sela Vrbljani (1846), Orahovica (1865), a kasnije u selo Bradina, na selo Ovčari i u selo Šunji (1891).

U selu Vrbljani (1878), prezime **Dodig**, slavizirali su u **Dodigović** /**Dodiković**.

Dogani: Prezime je nastalo po nadimku **Dogan**, od tur. *doganci* (hrv. *dogandžija*, sokolar: onaj koji uzgaja sokolove za lov) ili ital. *doganiere* (hrv. carinik).

Matica im je u selu Zvirovići (Čapljina), gdje su, pod prezimenom **Dogandžić**, zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. Kasnije su prezime deslavizirali

358 Rizvić, M.: *ZABILJEŠKE*.

359 Među pripadnicima ovoga roda *Dodig*, s koljena na koljeno prenosi se predanje o njihovom podrijetlu, prema kojemu su potomci albanskog kneza *Doda*, koji je po nekoj kazni prinudno naseljen oko mjesta Krupa na Nertevi, u donjem toku rijeke Nertve.

u **Dogan**.

Iz sela Proložac (Imotski), pod prezimenom **Dogan**, doselili su se u selo Jasenik (1820), a kasnije i u selo Kruščica.

Dokići/Doke: Prezime je nastalo po imenu **Doko**, od ličnog imena *Evdokije* /grč. *Eudokia*.

Matica izvornih **Doka** je u selu Paoča (Čitluk), a odvojak su od **Buntića**.

U zaseoku Vlaka sela Dragačina (Čitluk), pod prezimenom **Doko**, zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Prezime **Doko** slavizirali su u **Dokić** i pod njim u zaseoku Vidovići sela Proboj (Ljubuški), zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih sela, raselili su se na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Dokića**:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Doko**, iz kasabe Mostar doselili na selo Zabrđe (1818), a pod prezimenom **Doko**, u naselje Varoš grada Konjica (1884).

D r u g i, koji su odvojak od **Dopića** na selu Zabrđe. Prvo su nosili dvojno prezime **Dopić-Dokić** (1818), a zatim samo **Dokić**.

Dombaši/Dombašići: Prezime je, izacijelo, nastalo po inadimku **Dombaš**, ali se njegovo pobliže etimologijsko značenje nije moglo utvrditi. Može se smao pretpostaviti da se radi o nekoj kovanici sastavljenoj od riječi **dom** (kuća) ili imena **Domo** od osobnog imena *Domagoj* i tur. **bas** (hrv. *baš*, posebno, izuzetno) ili **basa** (hrv. *baša*, čelnik). Pod prezimenom **Dombaš**, zabilježeni su u selu Bijela 1863. godine, gdje su prezime slavizirali u **Dombašić** (1877).

Dragići: Prezime je nastalo po imenu **Dragić**, od vlastitog imena *Dragomir* /*Dragobrat*/*Dragigost*/*Dragomil*/*Dragora*/*Dragomuž*/ *Dragočaj*).³⁶⁰ Odvojak su od Pavlovića u selu Vrci. Prvo su nosili prezime **Pavlović-Dragić**, zatim **Dragić-Pavlović** (1898) i samo **Dragić**.

Dragojevići/Dragoje: Prezime je nastalo od imena **Dragoje**, od vlastitih imena kao i kod **Dragića**.

Matica **Dragojevića** je u selu Rastovača (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Tu su prezime deslavizirali u **Dragoje** i pod njim se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Dragoja**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Dragoje**, iz sela Gnojnice

³⁶⁰ Današnje selo Šunji nosilo je naziv Dragočaj/tur. Dragočajna, a danas taj naziv nosi katastarska općina.

(Mostar), doselili na selo Pokojište (1850), te na selo Repovica (1860) i u selo Spiljani (1872). Na selu Pokojište (1885), prezime **Dragoje** slavizirano je u **Dragojević**.

D r u g i, koji su odvojak od **Rozića** na selu Pokojišta. Prvo su nosili dvojno prezime **Rozić-Dragojević** (1877), a zatim samo **Dragojević** (1878).

Drežnjaci: Prezime je toponomastičko, **Drežnjaci** i **Drežnjakovići**, koje su doseljenicima iz roda **Jurići**³⁶¹ dali starenici u naseljima u koja su se doseljavali i Goranci. Starenici su mjesto njihovog naseljenja nazvali Drežnjaci, danas istoimeni zaselak, Jasenice i Raška Gora (Mostar). Iz sela Jasenice, pod prezimenom **Drežnjak**, doselili su se u sela Orahovica (1848) i Čelebići (1853), na sela Zaslavlje (1859) i Radešine (1864) i u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci (1869). Od **Drežnjaka**, kao odvojak, nastao je novi rod **Stanići** u selu Orahovica.

Drinovci: Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku **Drinovac**, kako su starenici nazivali doseljenike iz sela Drinovci (Grude).³⁶²

Matica Drinovaca kao i njihovo izvorno rodovsko prezime nisu poznati. Budući da su, pod prezimenom **Drinovac**, u selu Rakitno (Grude) zabilježeni u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine, nema sumnje u to da se radi o doseljenicima, koje su starenici tako nazvali po njihovom isahodištu. Odatle su se raselili na više strana.

Iz sela Prigrađani (Mostar), doselili su se u sela Bijela (1867), Zaslavlje (1869), Glavatičevo i Jošanica (1871), a zatim u bivša sela Biskup i Kučići (Župa konjička).

Od **Drinovaca**, kao odvojci, nastali su novi rodovi **Karlušić** i **Krezo/Krezić** u selu Glavatičevo.

Drljići/Drlje: Prezime je nastalo od nadimka **Drlje** (*drljav*, razrok čovjek).

Matica im je u selu **Zagvozd** (Imotski), a odvojak su od **Lozića**. Pod prezimenom **Drljić**, raseili su se na razne strane. Jedni od njih, doselili su se i u selo Krividol (Mostar), gdje su zabilježeni u poposima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Iz sela Zagvozd, doselili su se u selo Podhum (1790), u mahalu Varoš kasabe Neretva /Konjic (1821) i u selo Bijela (1865), a kasnije u sela Lukšije, Mrkosovice, i Trusina.

361 Od drežanjskih **Jurića** su još **Galići** i **Jakovljevići**.

362 U selu Drinovci (Grude), rođena su braća Antun Branko i Stanislav Šimić, poznati hrvatski književnici. Njima u spomen i čast, u Drinovcima se organizira kulturna manifestacija **Šimićevo susreti**.

U naselju Varoš kasabe Neretva/Konjic (1851) i u selu Bijela (1872), prezime **Drljić** slavizirali su u **Drljo**. Pod tim prezimenom, zabilježeni su u selima Parsovići, Trusina, Požetva (1897), Lukšije (1905), Podhum (1912) i Oteležani (1918)

Drmaći: Prezime je nastalo od nadimka **Drmo/Drmać**, od rum *dremon*/grč. *drymon* (hrv. šuma).

Matica im je u selu Previš (Neum), odakle su se raselili na razne strane.

U selu Rodoč (Mostar) zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Iz sela Rodoč (Mostar), doselili su se u selo Trusina (1785).

Dujmovići: Prezime je nastalo po svetačkom imenu **Dujam** (u Dalmaciji skr. *Duje*)³⁶³ / lat. *Domnius*.

Matica im nije mogla biti pobliže utvrđena, ali pripadnika roda **Dujmović** ima u Primorju, srednjoj i sjevernoj Dalmaciji i Lici.

Iz Cima (Mostar), doselili su se u selo Gradac (1818) i Bijela (1844).

Dumnjaci: Prezime je nastalo po toponomastičkom nadimku **Dumnjak**, od tur. *Dumne*/hrv. *Duvno*, kako su doseljenike iz kasabe Duvno, danas grad Tomislavgrad, nazivali starenici u naseljima doseljavanja.

Iz Duvna su se doselili u mahalu Varoš kasabe Konjic (1869).

Dundē: Prezime je nastalo od nadimka **Dundo**, od skr. tur. *dunler*/per. *dulger* hrv. *dunder* (graditelj, istovremeno drvodjela, tesar i zidar).

Na današnjem području općine Konjic bila je samo jedna obitelj **Dundžo**: Ivana, koji je bio profesionalni ribar, a stanovao je u naselju Zlatrogovina. O njegovom podrijetlu ništa se ne zna, ali je osnovano pretpostaviti da je odvojak od **Dundžerovića** sa sela Zabrdže, koji je prezime deslavizirao u **Dundžer**.

Dundžerovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za Dundže.

Na današnjem području Općine Konjic, **Dundžerovići** su oduvijek od Blaževića: u selu Kuti (1873) i na selu Zabrdže (1876), odakle su se jedni odselili u selo Idbar.

DŽ

Džaltići/Džalte: Prezime je nastalo po nadimku **Đalto/Đaltur**, od alb. *dhalle* /hrv. *dale*, mlaćenica), alb. *dhaletor* (hrv. *džaletor*, pura s

³⁶³ *Dujam/Duje* je solinski mučenik i biskup s početka IV stoljeća, koji je pogubljen, a kosti mu kasnije prenešene u Split. U Splitu postoji bazilika **Sv. Dujma**, sagrađena 987. godine. Ime sv. Duje spominje se u jednoj dalmatinskoj narodnoj pjesmi (*Hvalile se Kaštelanke da su lipše neg Splićanke /Ali sveti Duje neće ni da čije/Ajme ća ću mu ja*).

mlačenicom ili kiselim mlijekom).

Odvojak su od *Čurčića* iz Sovića (Rama).

Pod prezimenom *Džaltić*, doselili su se u sela Vratna Gora (1798), Homatlje (1887) i Bare (1912). U selima Homatlje i Bare, prezime *Džaltić*, deslavizirali su u *Džalto* i pod njim se naselili u selima Gorani, Oteležani i Spiljani (1893), te u selo Orlište (1910).

U raznim ispravama, nailazi se i na upisivanje prezimena i kao *Dalto*.

Džambe: Prezime je nastalo po nadimku *Džambo*, od tur. *cambas*/per. *gambaz*/hrv. *džambaz* (hrv. dobar poznavalac i preprodavač konja: igrač na žici: prepredenjak).

Matica im je u selu Biogradci (Široki Brijeg), gdje su pod pogrešnim prezimenom *Čambo*, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Iz navedenog sela, doselili su se na sela Radešine (1805), Dubravice (1868), a kasnije na selo Pokojište i u selo Nevizdraci.

Na selu Pokojište (1876), *Džambe* su prezimenu dodali i drugo *Kovačević*, koje je nastalo po osobnom imenu *Kovač* ili nadimku *Kovač* (*kovač*, zanatliji koji kuje), pa su nosili dvojno prezime *Džambo-Kovačević*.

Džebići/Džebe: Prezime je nastalo po nadimka *Džeba*, po dvije moguće osnove:

p r v o j, od tur. *cebe*/per. *gebe*/ar. *gubba*/hrv. *džebe* (bojni oklop od okruglih metalnih pločica, toke): tur. *cebeci*/hrv. *džebedžija*/*džebelija* (vojnik koji je u ratu nosio oklop)³⁶⁴ i

d r u g o j, od tur. riječi *cebana*/hrv. *džebana* (strijeljivo): *cebhane*/hrv. *debhana* (skladište strijeljiva).

Matica izvornih *Džebića* je u selu Slipčići (Čitluk), a odvojak su od *Zovka*. U tom selu, pod dvojnim prezimenom *Zovke-Džebići*, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz navedenog sela, pod prezimenom *Džebići*, doselili su se na selo Zaslavlje (1782), u selo Orahvoca (1820), u zaseoke Oskoruša sela Radešine (1821) i Lončari sela Borci (1823), na sela Zabrdje (1830) i Radešine (1854), u sela Polje Bijela (1864) i Turija (866) i u mahalū Varoš kasabe Neretva/Konjic (1870).

Od *Džebića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Šilići* na selu Radešine. Na selu Radešine (1859) i u selu Orahovica (1871), prezim *Džebić* deslivizarli su u *Džeba*.

³⁶⁴ U osmanskoj vojsci, *džebelijama* su se zvali pripadnici roda teške oklopne konjice, poznate kao *spahijska vojska*.

Iz sela Orahovica, doselili su se u kasabu Neretva/Konjic (1871) i u selo Kanjina (1878)..

Od *Džeba* u selu Zabrdje, nastali su odvojci *Karlovići* i *Kozarići*.

D

Đakovići-Zebići: Prezime je nastalo od nadimka *Đak/Đako*, od lat. *diakonus* (hrv đakon, klerik).

Matica im je u selu Kostajnica, odvojak su od *Pranjića-Dijakovića* (1813), a rodonačelnici su im braća Andrija i Tadija. Njihovi potomci počeli su nositi samo prezime *Dijaković* (1820) Kada je došlo do promjene prezimena *Dijaković* u *Đaković*, nije se moglo pobliže utvrditi.

U popisu stanovništva župe Podhum iz 1894-1900. godine, javljaju se isključivo pod prezimenom *Đaković*. Ovome prezimenu, dodali su i drugo *Zebić*, pa su od tada nosili prezime *Đaković-Zebić*.

Iz sela Kostajnica, pod prezimenom *Đaković-Zebić*, doselili su se u selo Obri (između 1894. i 1900).

Đolići: Prezime je nastalo od nadimka *Đole*, od alb.*gjolle*/hrv. *đole* (hrv. soliste za stoku).

Zabilježeni su u selu Galjevo (1820).

Đope/Đopići: Prezime je nastalo po nadimku *Đopa*, vjerovatno od *džuba* (kratki seljački kaput), koje je dobilo oblik *đopa*.

Matica im je u selu Slipčiči, a odvojak su od *Arapovića*.

Iz navedenog sela, četvorica sinova Ivana Petkovića-*Arapovića*, s nadimkom *Đopa*, doselila su u sela Vrci (1785), Kostajnica (1818), Podhum (1824), na selo Radešine i u mahal Varoš kasabe Neretva/Konjic (1844), te u selo Trusina (1863), a kasnije i u selo Prijeslop. U selu Kostajnica, vjerovatno, prezime *Đopa* slavizirali su u *Đopić*. Pod tim prezimenom i pod prezimenom *Đopajić*, zabilježeni su na selu Zabrdje (1818).

Od *Đopića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Dokići*. na selu Zabrdje.

E

Erge: Prezime je nastalo od nadimka *Ergo*, od grč. *ergon* (hrv. rad, djelo)

Matica im je na selu Zaslavlje (1839), odvojak su od *Gašića*, a rodonačelnik im je Jozo sin Bože *Gašića* s nadimkom *Ergo*. Kasnije su se naselili i u selo Trusina.

F

Filipovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Filip*/ lat. *Philippus*.

Matica im je u ranijem selu Gradac (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Budući da su u selu Ljesovina (Konjic), također, zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine, ali se nije mogla utvrditi njihova krvna veza. Do popisa katolika iz godine 1768., raselili su se u sela Batin (Posušje) i Sovići (Grude), pa su u sva četiri sela zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Kasnije su se jedni iz ranijeg sela Gradac, danas Krehin Gradac (Čitluk), doselili u selo Jasenica (Mostar).

Iz sela Jasenica, na današnje područje općine Konjic, doseljavali su se ovim vremenskim slijedom: Ljesovina (1743), a zatim u sela Zabrdje (1837), Nevizdraci (1853), Repovica (1768), Čelebići i Turija (1878). U koja su se od ovih sela doselili iz sela Jasenica, a u koja su se raselili iz sela Ljesovina, iz dostupnih pisanih spomenika, nije se moglo pouzdano utvrditi, osim za udovicu Marka Filipovića Ivu, koja se sa šest sinova iz Jasenica (Mostar) doselila u selo Čelebići.

Osnovano je pretpostaviti da su se u sva sela, osim sela Čelebići i Turija, doselili iz sela Ljesovina, a u ta dva sela iz sela Jasenica istovremeno, nakon austro-ugarske okupacije.

Od *Filipovića*, nastali su novi rodovi *Jurići* u selu Čelebići i *Marići* u selu Sultići.

Franići/Franjići: Prezime je nastalo po nadimku *Franko*, od svetačkog imena *Frano*/ *Feanjo*, lat. *Franciskus*.³⁶⁵

Matica *Franjca* je u istoimenom zaseoku selu Rumboci (Prozor), odakle su se odselili u kasabu Kreševo. U matične knjige upisivani sa kao *Franići* i kao *Franjići*.

Na današnje područje općine Konjic, pod prezimenom *Franjić*, iz zaseoka Rumboci ili kasabe Kreševo, doselili su se u naselje Varoš grada Konjica (1879) i u selo Orahovica, a pod prezimenom *Franić*, na sela Donje Selo (1837) i Ovčari (1842). U kasabi Neretva/Konjic (1880),

G

Gabrići: Prezime je nastalo po imenu *Gabro*, od ličnog imena *Gabriel*/ hebr. *Gabi'el*.

Matica nije mogla biti utvrđena. Ima ih u donjem toku rijeke Neretve

³⁶⁵ Po svetom Franji Asiškome (grad Asisi u Italiji), naziv nosi katolički red *Franjevci*, koji su kao misionari strigli u Bosnu 1291. godine i osnovali novu franjevačku provinciju Bosna srebrena (Bosna Argentina), sa sjedištem u trgu Srebrenica.

i na otoku Rabu (Hrvatska).

Zabilježeni su u zaseoku Lončari sela Borci (1816), a kasnije i u selima Donji Gradac, Obri i Turija.

Od **Gabrića**, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Krakići** u selima Obri i Donji Gradac, te **Pavlovići** u selu Turija.

Galići: Prezime je nastalo po nadimku **GalacGale**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Galac**, što je naziv za dalmatinsku sortu vinove loze i vino od te loze i

d r u g o j, po nadimku **Gala**, što je naziv za svečano odijelo, za svečan, sjajan, raskošan ili za sjajno odlično (priredba, proslava, večera, i dr.).

Matica im je u Dalmaciji, odakle su se raselili na razne strane.

U selu Ilići (Mostar), mjesto doseljenja **Galića**, starenici su nazvali Galac, danas istoimeni zaselak. Iz ovoga se mogu izvući tri važna zaključka: p r v i, da je, vjerovatno, prezime **Galić** nastalo po nadimku **Galac**, d r u g o, da su izvorno prezime **Galac** slavizirali u **Galić** i, t r e ć e, da, zacijelo, potječu iz Dalmacije ili sa njene granice s Bosnom i Hercegovinom.

U selima Gorica (Grude), Bijača (Ljubuški), Ljubotići i Privalj (Široki Brijeg), te Vir (Posušje),³⁶⁶ postoje zaseoci Galići, a u selu Crne Lokve (Široki Brijeg), zaseoci Galića Mala (Mahala) i Galići. Iz zaseoka Galići sela Grude, kao odvojak od *Zovka*, doselili su se u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci (1819).

Ganjte: Prezime je nastalo po nadimku **Ganjto**, od tri moguće osnove:

p r v o j, po *ganjati* (goniti, vjerovatno stoku),

d r u g o j, po mađ. *ganaj* (hrv. *gan*, sasušen komad stajskog gnoja u obliku veće grude pomiješan sa slamom) i

t r e ć o j, po ar. *qanat*/hrv. *ganat* (hrv. podzemni sprovodnik vode u obliku dugih rovova, koji su korišteni još u starom vijeku, a u nekim azijskim zemljama i danas).

Matica im je u selu Zagvozd (Imotski), odvojak su od *Čelana*, a rodonačelnik im je Andrija *Čelan*, koji je 1878. godine dobio nadimak **Ganjto**. Odatle su se raselili na razne strane.

Na današnje područje općine Konjic, iz navedenog sela doselili su se, pod prezimenom **Čelan-Ganjto** na selo Zaslavlje (1816), a od 1874. nose samo prezime **Ganjto**. Pod tim prezimenom, iste godine, doselili su se i u mahalu Varoš kasabe Konjic.

³⁶⁶ U selu Vinjani (Posušje) postoji zaselak Lončari.

Gašići: Prezime je nastalo od nadimka *Gaše/Gašo*, od osobnog imena *Gabrijel/Gašpar*, heb. *Gabri'el*.

Odvojak su od *Margetića*, čija je matica u selu Slipčići (Mostar), a u matične knjige su upisivani kao *Margetić-Gašić* i *Gašić-Margetić*.

Na današnje područje općine Konjic, pod prezimenom *Gašić*, iz sela Slipčići, doselili su se na selo Zaslavlje (1720), u sela Seonica i Trusina (1813), Turija (1838), Ovčari (1842), Spiljani (1844) i Galjevo (1846), u kasabu Neretva/Konjic i na selo Homolje (1852), te u sela Bijela (1863) i Orahovica (1871), u selo Vinište (1881) i na selo Zabrđe (1882).

Od *Gašića*, nastali su novi rodovi: *Anđelići*, *Erge*, *Ivanovići* i *Lukići* na selu Zaslavlje, *Banovići* na selu Zaslavlje i u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic, *Božići* na ranijem zaseoku Stan sela Zaslavlje, *Jerkovići* u selima Galjevo, Homolje i Turija, *Kolari* na selu Homolje, *Lukići* na selu Zaslavlje, *Praviduri* na selima Zaslavlje i Turija, *Skočibušići* na selu Zabrđe i *Šimunovići* u selu Turija.

Na današnjem području općine Konjic, *Gašići* su, uz *Raiče* i *Zovke*, rod od kojega su, kao odvojci, nastali brojni novi rodovi.

Gavrići: Prezime je nastalo od ličnog imena *Gavrililo*/grč. *Gavros*. Ishodište ovoga roda, nije se moglo utvrditi.

Na selu Pokojište u popisu katolika iz 1743. godine zabilježena je samo jedna obitelj, ali se nakon toga više nisu javljali.

Glibušići: Prezime je nastalo od nadimka *Glibuša*, za ženu iz roda *Glibići* (*glib*, blato: *glibav*, blatnjav, kaljav, prljav).

Glibušići su odvojak od *Raiča* iz sela Goranci (Mostar), koji su se doselili u selo Crveni Grm (Ljubuški) a rodonačelnica im je Kata rođ. *Glibić*, s nadimkom *Glibuša*, supruga Martina *Raiča*. Njihovi su potomci prezimenu *Raič* dodali i drugo *Glibušić*, pa su prvo nosili dvojno prezime *Raič-Glibušić*, zatim *Glibušić-Raič* i na kraju samo *Glibušić* (1855).

U selima Bogodol i Goranci (Mostar), postoje zaseoci Glibuše. Iz navedenog sela, pod prezimenom *Glibušić-Raič*, doselili su se na selo Crni Vrh (1883), a zatim zadržali samo *Glibušić* (1855). Međutim, uporedo s tim prezimenom, bila su prisutna i dva dvojna.

Gluarići: Prezime je nastalo po nadimku *Gluho*, od *gluh* (gluh čovjek).

Matica im je u selu Knešpolja (Široki Brijeg), gdje su, pod prezimenom *Gluć*, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Nakon toga, prezime su oblikovali u *Gluarić*.

Iz Knešpolja, pod prezimenom *Gluarić*, doselili su se na selo

Repovica (1768), gdje je zabilježena samo jedna obitelj, ali se nako toga više nisu javljali.

Golemc/Goljemci: Prezime je nastalo po nadimku **Golemac**, od **golem** (krupan, velik).

Matica im je u selima Dobrkovići i Jare (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Golemaca**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Golemac**, iz zaseoka Golemc selu Vrde u području Dreženice (Mostar), doselili se na selo Crni Vrh (1760), odakle su jedni kasnije prešli u selo Gorani, a iz nepoznatog ishodišta, u selo Luka početkom XX stoljeća.

Golemc iz sela Gorani, u zemljišne knjige upisivani su i kao **Goljemci**.

D r u g i, koji su odvojak od **Andrića** u selu Kostajnica (1818). U ovom selu, prezime **Golemac** oblikovali su u **Golemić**.

Grbešići: Prezime je nastalo po nadimku **Grbeša** (grbav, poguren čovjek). Zabilježeni su u selu Kanjina (1881).

Grgići: Prezime je nastalo po imenu **Grga**, od ličnog imena **Grgur**/lat. Gregorius.

Grgići su stari plemićki rod, koji ima vlastiti grb.

Matica im je u Mostaru, a odvojak su od **Jeličića**. Odatle su se pred padom Hercegovine u osmanske ruke 1465. godine, raselili na više strana. U selima Vitina i Zvirici (Ljubuški) i u ranijem selu Bilišići, danas zaseoku sela Podgorje (Mostar), zabilježeni su u popisu katolika 1743. godine, a u selu Tihaljina (Grude), u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Iz navedenih sela, raselili su se u sela Grab, Klobuk, Veljaci, zaselak Vitaljina sela Hrašljani i u selo Zvirici (Ljubuški), te u sela Čaplina i Trebižat (Čaplina).

U mjestima doseljenja, prvo su se u matične knjige upisivali pod prezimenom **Jelčić-Grgić**, a zatim samo kao **Grgić**.

Iz navedenih sela, na današnje područje općine Konjic, doseljavali su se ovim vremenskim slijedom: Seonica i Trusinu (1813), u sela Pokojište (1847), Bijela (1848), Spiljani (1867) i Grušča (1901).

Od **Grgića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Šagolji** u selima Jošanica, Mrkosovice, Seonica, Sultići i Turija.

Grubešići/Grubeše: Prezime je nastalo po zaštitnom imenu **Grubo/Grubiša** (grub ili osoran čovjek).

Matica im je u selu Gradac (Posušje), pod prezimenom **Grubišić**, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743., a u istom selu i u ranijem zaseoku Blaževići sela Grude (Grude), u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili u sela Drinovci, Grude, Sovići (Grude), Tepčići (Čitluk), te u Imotsku krajinu. Iz sela Drinovci, doselili su se u Ramu.

Iz jednog od zapadno-hercegovačkih sela, pod prezimenom **Grubešić**, doselili su se u selo Bijela (1865), a iz Rame u selo Vratna Gora (1884), a odavde u selo Studenčica (1912).

U selima Vratna Gora i Studenčica, jedan ogranak **Grubešića**, prezime je deslavizirao u **Grubeša**. Pod tim prezimenom, doselili su se i u selo Oteležani.

Prezimenom **Grubešić**, jedan ogranak, dodao je i drugo **Botić** (od *bota*, gruda tvrdog jela-pure/ palente, onako kako se oblikuje kad se zahvati kutlačom), pa su nosili dvojno prezime **Grubešić-Botić**, ali iz toga nije nastao novi rod **Botići**.

Gudelji/Gudići: Prezime je nastalo po nadimku **Gudelj**, i od rum. *guda* (hrv. umiljatost).

Matica **Gudelja** je u ranijem selu Crnač, danas Donji i Gornji Crnač (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odavde su se raselili na razne strane.

Iz navedenog sela, vjerovatno, pod prezimenom **Gudelj**, doselili su se u sela Hondići, Lisičići i Požetva, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Gudići: Prezime je nastalo po nadimku Gudić (onaj koji gudi).

Zabilježeni su u selu Požetva (1891).

H

Herceg: Prezime je nastalo po nadimku **Herceg**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po skraćenom nazivu za Hercegovce, kako su ih nazivali starenici u mjestima doseljenja, a oni to prihvatili kao rodovsko prezime i

d r u g o j, po tituli pretposljednog gospodara feudalne oblasti Hercegovina, Hercega Stipana Vukčića Kosače, koji su kao rodovsko prezime uzeli oni što su radili na njegovim poljoprivrednim posjedima.

Matica im je u Popovom Polju, odakle su se raselili na razne strane. Iz nepoznatog ishodišta, doselili su u selo Požetva (1906).

I

Ilići: ³⁶⁷ Prezime je nastalo od osobnog imena *Ilija*, od grč. *Elias*.

Matica im je u selu Kojšina (Kreševo), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. U selu Zvirici (Ljubuški), zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine.

U općini Mostar postoji selo Ilići.

Iz sela Kojšina, doselili su se na selo Ovčari (1869), Nevizdraci, Obri, Podhum, Radešine, Seonica, Trešnjevica (1884), Kostajnica (1907) i Mrkosovice (1917).

Od *Ilića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Rake* u selu Obri.

Ivančići: Prezime je nastalo po imenu *Ivančić* (mali Ivan), od svetačkog imena *Ivan*/lat. *Joannes*.³⁶⁸

Matica im je u Gorskom Kotaru (Hrvatska).

Iz mjesta nepoznatog naziva, u selo Podorašac (1882) doselio se je Gašpar Ivančić, pilaner i trgovac, ali se je, između dva svjetska rata, odselio izvan današnjeg područja općine Konjic.

Ivankovići/Ivanke: Prezime je nastalo po imenu *Ivanko* (veliki Ivan), od svetačkog imena *Ivan*., lat. *Johannes*.

Matica *Ivankovića* je u selu Buhovo (Široki Brijeg), a rodonačelnik im je *Ivanko*. U tom selu, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se jedni odselili u selo Polog (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon toga, raselili su se u sela: Rakitno (Posušje), a stanovnici sela mjesto njihovog doseljenja nazvali Ivankov Dolac, danas istoimeni zaselak, Privalj (Široki Brijeg), a stanovnici sela mjesto njihovog doseljenja nazvali Ivankovići, danas istoimeni zaselak, u selu Doci (Široki Brijeg), a stanovnici sela mjesto njihovog doseljenja nazvali Ivankovića Dolac, danas istoimeni zaseok.

U općini Prozor, postoji selo Ivanci.

Iz sela Polog (Mostar), pod prezimenom *Ivanković*, doselili su se u selo Trusina (1798), Treboje (1884), u zaselak Lušci sela Boždarevići (1885) i Nevizdraci (1898), a kasnije na sela Falanovo Brdo i Kostajnica, Iz jednog od navedenih sela ili jednog od ramskih sela, doselili su se u sela Kruščica i Donja Vratna Gora (1816), a kasnije i u selo Hondići.

U selu Vratna Gora (1884), jedan ogranak *Ivankovića* prezime je

³⁶⁷ Nije prihvatljiv navod Nikole Mandića da su se na područje Neretvice doselili oko 1850. godine (*PODHRVATPOROD*, 170), jer da je to tačno bili bi zabilježeni u popisu iz 1768. godine, kada su bili zabilježeni u Kojšini (Kreševo).

³⁶⁸ U Hrvatskoj postoje dva naselja koje nose naziv *Ivančić* (kod Zegreba i u Istri).

deslavizirao u *Ivanko*. Od *Ivanka*, kao odvojak, nastao je novi rod *Antunovići* u selu Donja Vratna Gora,

Ivanovići: Prezime je nastalo od svetačkog imena *Ivan*/lat. *Johannes*.

Matica im je u selu Slipčiči (Mostar). Odatle su se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Ivanovića*:

p r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom *Ivanović*, iz navedenog sela doselili na sela Zabrdje (1815) i u selo Bradina (1892) i *d r u g i*, koji su odvojak od *Gašića* na selu Zaslavlje (1815).

Iveškovići: Prezime je nastalo po nadimku *Iveško*, od svetačkog imena *Ivan*/lat. *Johannes*.

Zabilježeni su u selu Bijela (1893).

Ivići: Prezime nastalo po imenu *Ivić* (mali Ivan), od svetačkog imena *Ivan*/lat. *Johannes*.

Matica im je u selu Bukva (Kreševo), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Jasenik (1820), Bradina (1892) i Solakova Kula (1918).

J

Jadrići: Prezime je nastalo po hidronimskom nadimku *Jadrići*, od naziva za doseljenike s riječice Jadro kod Solina.

Zabilježeni su u selu Bare (1813), nakon čega se više nisu javljali.

Jakovljevići: Prezime je nastalo od svetačkog imena *Jakov*/lat. *Jacobus*.

Matica im je u selu Gradac (Posušje), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz Rakitnog (Posušje), doselili su se u selo Obri (1825), Lukšije i Trešnjevica (1896), a kasnije u sela Odžaci, Podhum i Trešnjevica.

Jankovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Janko*.

Zabilježeni su u zaseosku Lušci sela Boždarevići (1886).

Jejnići/Jeinići: Prezime je nastalo od nadimka *Jeja/Jejo*, od *jeja*, *jejina* (sova, buljina, ćuk, kukviža.).

Matica im je selu Vir (Posušje), gdje su, pod prezimenom *Jejnići*, zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, pod prezimenom *Jegnić*, vjerovatno greškom matičara, umjesto Jejnić, zabilježeni su u selu Višnjevica u popisu katolika iz 1768. godine, a pod prezimenom

Jeinić, što je, zacijelo, nešto iskrivljeno **Jejnić**, u selu Kostajnica, u popisu katolika iz 1768. godine.

Nakon toga, više se nisu javljali.

Jelići: Prezime je nastalo po imenu **Jela**, od ženskog vlatitog imena *Jelena* /grč. *Helene* (sjaj, blistavost)/ital. *Elena*.³⁶⁹

Matica im je u selu Dolac (Omiš), a odvojak su od *Draživojevića*.

Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Pribinovići i Trn (Široki Brijeg), postoje zaseoci Jelići.

Iz sela Pribinovići, doselili su se u selo Ščipe (Prozor).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Jelića**:

P r v i, koji su se iz sela Ščipe, vjerovatno, doselili su se u sela Bare (1813), Galjevo (1818), gdje su pogrešno upisani kao *Jolići*, Otok (1846), koje se nije moglo ubicirati i Plavuzi (1850).

D r u g i, koji su odvojak od *Rozića* u selima Solakova Kula (1884) i Bušćak (1889).

Jerkići: Prezime je nastalo po imenu **Jerko/Jere**, od svetačkog imena *Jeronim*/lat. *Hieronymus*.

Matica im je u selu Blizanaci (Čitluk) gdje su bili odvojak od *Martinovića*. Jedan njihov odvojak, prezimenu **Jerkić** dodao je i drugo **Bušić**, pa su nosili dvojno prezime **Jerkić-Bušić**.

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Jerkić**, doselili su se u sela Krupac i ranije selo Biskup, danas zaselak sela Lađanica i Glavatičevo (1850), u naselje Varoš grada Konjic (1886), te kasnije i u selo Zabrdani, a pod dvojnim prezimenom **Jerkić-Bušić**, u selo Glavatičevo (1856) i samo jerkić (1870).

Od *Jerkića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Bušići** u selu Glavatičevo.

Jerkovići: Prezime je nastalo kao i za **Jerkiće**.

Matica im je u selu Bijelo Polje (Mostar), gdje su, pod prezimenom **Jerković**, zabilježeni u popisima katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili na razne strane. U selu Bijakovići (Čitluk)³⁷⁰ prezimenu **Jerković** dodali su i drugo i **Žilić**, pa su nosili dvojno prezime

³⁶⁹ Ovako su Italijani zvali kraljicu (ital. *regina*) Jelenu (ital. *Elena*) Savojsku, kćerku crnogorskog kralja Nikole II Petrovića, a surpuga kralja Emanuela II Savojskog. Pošto je rastom dobro bila viša i gorostasnija od svoga supruga, kad su išli ruku pod ruku, izgledali su kao Pat i Patrašon, pa su izazivali skriveni podsmjeh. Miješanjem nestasitih i rastom niskih dinasta Savojsaca sa gorostasnim *Petrovićima*, potomci ovoga kraljevskog bračnog para vidno su dobili na stasitosti i visini.

³⁷⁰ Ovo, zacijelo, ukazuje na ishodište Kulaševića ispod planine Biokova, jer su starenici tako nazvali mjesto njihovog doseljenja. Kasnije je naziv iskrivljen u Bijakovići.

Jerković-Žilić i Žilić-Jerković.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda ***Jerkovića***:

p r v i, koji su se, pod prezimenom ***Jerković***, iz Bijelog Polja doselili u sela Turija (1813), Krupac (1850) i u zaselak Lušci sela Boždarevići (1856).

d r u g i, kao odvojak od ***Jukića*** u selu Kostajnica, odakle su se jedni odselili u selo Višnjevce, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine i

t r e ć i, kao odvojak od ***Gašića*** sa sela Zaslavlje, odakle su se raselili u sela Galjevo (1841) i Kanjina (1850), na selo Homolje (1855) i u selo Turija (1876).

Od ***Jerkovića***, kao odvojak, nastao je novi rod ***Barići*** u selima Glavatičevo, Lađanica i Razići.

Jolići: Prezime je nastalo po nadimku ***Jola***, od tur. *yol* (staza, put): *joldaš* (onaj koji putuje zajedno s kim, saputnik).

Matica im je u okolini Tomislavgrada.

Iz okoline Tomislavgrada, doselili su se u sela Galjevo (1818) i Otok (1846), koje nije moglo biti eubicirano.

Jovanovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Jovan*/grč. *Ioan*, *Ioannes*.

Matica im je u selima Biogradci (Široki Brijeg) i Šurmanci (Čapljina).

Iz sela Šurmanci, doselili su se na selo Ovčari (1843).

Jozići: Prezime je nastalo po imenu ***Jozo***, od svetačkog imena *Jozip*/*Josip*/lat *Joseph*.

Matica im nije mogla biti utvrđena.

Na današnjem području općine Konjic, vjerovatno, odvojak su od nekog roda sa sela Pokojište (1875), odakle su se raselili u sela Donje Selo (1895), Orlište (1915), Trusina (1916) i Obrinovac (1918).

Jozinovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za ***Joziće***.

Matica im je u selu Goranci (Mostar), odvojak su od ***Raića***, a rodonačelnik im je ***Jozo Raić***.

Iz navedenog sela, pod prezimenom ***Jozinović-Raić***, doselili su na selo Crni Vrh (1884). U ovom selu (1894), izostavili su drugo prezime ***Raić*** i zadržali samo ***Jozinović***. Odatle su se, pod tim prezimenom, odselili u selo Vratna Gora (1905).

Jukići: Prezime su dobili po imenu ***Juko***/***Juka***, od ličnog imena *Jure*.

Matica ***Jukića*** pod izvornim prezimenom je u ranijem selu Gradac,

danas Krehin Gradac (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Zagorje (Posušje), postoji zaselak Jukići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Jukića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Jukić**, doselili iz sela Vojnić i Klobuk (Ljubuški), Krehin Gradac (Mostar) ili zaseoka Jukići sela Zagorje (Posušje), doselili u sela Raotići (izmdju 1768. i 1813. godine), Višnjevice (1813), Krupac i u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic(1862).

D r u g i, koji su odvojak od **Mijića** u selu Kostajnica, odakle su se raselili u sela Donji Nevizdraci (1887), Kostajnica (1918) i Slavkovići.

U selima Donji Nevizdraci i Raotići, postoje zaseoci Jukići.

Juretići: Prezime je nastalo po imenu **Jureta**, od ličnog imena *Jure/lat. Georgius*.

Zabilježeni su u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic (1823).

Jurići: Prezime je nastalo od imena *Jur*, od osobnog imena *Juraj/lat. Georgius*.

Matica im je, pod izvornim prezimenom **Jurić**, u selu Jasenjani (Mostar), gdje su nosili nadimke **Čamiš** i **Piuk**.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Jurića**, od kojih su jedan izvorni i tri nastala kao odvojci od drugih rodova:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Jurići**, iz sela Jasenjani doselili na sela Budišnja Ravan (1813) i Repovica (1816), u selo Ovčari (1845), na selo Donje Selo (1846), u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1848), te u sela Kanjina (1877), Vrbljani (1881), Kale i Kanjina (1886), Parsovići (1888), Ovčari, Mrkosovice i na selo Radešine (1896), Bradina (1899), Crni Vrh (1892), Gorani (1901), Solakova Kula (1918). Od ovih **Jurića**, kao odvojak, nastali su novi rodovi **Momčinovići** i **Radoši** na selu Repovica, **Vukoje** u selu Kale i **Zivlaci** u selu Parosvići. Na selu Donje Selo, postoji zaselak Jurići.

D r u g i, koji su nastali kao odvojak od **Pavića** u selu Bukovica, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine, te u selu Bare (1813).

T r e ć i, koji su odvojak od **Krtalića** iz zaseoka Lončari sela Borci (1793), odakle su se, vjerovatno, raselili u selo Orahovica (1816), na zaseoke Ljubosvar sela Orahovica (1820) i Stan sela Zaslavlje

(1837), na selo Zaslavlje (1845), te u sela Bijela (1845), Radešine (1855).

Četvrti, koji su odvojak od *Filipovića* u selu Čelebići (1816).

Juričići: Prezime je nastalo po imenu **Juričić** (mali Jure), od ličnog imena *Juraj/lat. Georgius*.

Matica im je u zaseoku Podastranje sela Proložac (Imotski).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Višnjevice (1813), Sultići (1815) i u zaselak Rabouša (pogrešno upisano kao Robi) sela Hondići (1817), a kasnije u sela Nevizdraci i Solakova Kula.

U selu Solakova Kula (1893), nosili su dvojno prezime **Juričić-Breljaš**, a u selu Nevizdraci (1893), **Juričić-Melez**, ali od njih kao odvojci, nisu nastali novi rodovi.

Jurišići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Jure*.

Matica im je u selu Zagorje (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz navedenog sela, doselili su se u naselje Varoš grada Konjica u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Jurkići: Prezime je nastalo po imenu **Jurko**, od osobnog imena *Juraj/lat. Georgius*.

Odvojak su od *Raiča* u selu Slavkovići, odakle su se odselili u sela Dobričević, Ljesovina i Seona.

Jurkovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Jurkiće*.

Matica im je u selu Crnač, danas Donji Crnač i Gornji Crnač (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Gabela postoji zaselak Jurkovići.

Iz sela Zvirći (Ljubuški), doselili su se na selo Repovica (1834) i u mahalu Trešanića kasabe Neretva/Konjic (1858), na selo Homolje (1863), te u sela Kánjina (1876) i Odžaci (1890).

Juro: Prezime je nastalo po imenu **Juro**, od ličnog imena *Jure/lat. Georgius*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo vrci (1916).

K

Kalebi/Kalebovići: Prezime je nastalo po nadimku **Kaleb** (*galeb*, vrsti ptice).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Kaleba/Kalebovića**:

Prvi, koji su odvojak od *Lukića* u selu Kostajnica, a rodonačelnik im je Mate *Lukić*, s nadimkom **Kaleb**. U tom selu zabilježeni su

u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon toga, javljaju se u selu Višnjevice, na selima Pokojište i Radešine (1853).

U selu Kostajnica (1813), **Kalebi** su prezime slavizirali u **Kalebović**. Prvo su nosili dvojno prezime **Lukić-Kaleb** i **Lukić-Kalebović**, a zatim samo **Kaleb** i **Kalebović**.

D r u g i, koji su, pod prezimenom **Kaleb**, odvojak od **Raiča** u selima Nevizdraci, Obri i Vrce.

Od **Kalebovića**, kao odvojci, nastali su novi rodovi **Čipetći** i **Krtstići** u selu Kostajnica.

Karamatić/Karamate: Prezime je nastalo po složenom nadimku **Karamata**, od tur. **kara** (crn) i imena **Mate**, od ličnog imena **Matej**/ lat. *Matthaeus*.

Matica im je u selu Gorica³⁷¹ (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Gorica, doselili su se u selo Trusina (1821) i na raniji zaselak Stan sela Zaslavlje (1822) i Seonica.

Na zaseoku Stan sela Zaslavlje, prezime **Karamatić** deslavizirali su u **Karamata**, ali su uporedo nosili oba prezimena.

Karlovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Karlo**, od ital. *Carlo*/ lat. *Carolus*/ njem. *Karl*.

Matica **Karlovića** pod njihovim izvornim prezimenom je u selu Krivodol (Mostar), odvojak su od **Zovka**, a rodonačelnik im je **Karlo** sin Nikole.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Karlovića**:

P r v i, koji su iz sela Krivodol, odakle se doselio **Karlo** sin Nikole Zovke u selo Kuti (1764), njegovi sinovi nosili dvojna prezimena **Zovko-Karlović** i samo **Karlović** (1859). Pod tim prezimenom **Karlović**, zabilježeni su u selima Glavatičevo (1868), Bijela (1870) i Janjina (1871). Od **Zovka-Karlovića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Petrovići** u selu Kuti.

D r u g i, koji su odvojak od **Džebića** na selu Zabrdje (1863). Odavde su se kasnije jedni preselili i u selo Orahovica.

T r e ć i, koji su odvojak od **Zovka** u selu Kuri (1853).

Karlušići/Karljušići: Prezime je nastalo po nadimku **Karluša**, za ženi iz roda **Karlović**, koja je rodonačelnica ovoga novog roda.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Karlušića**:

371 Selo Gorica ranije je pripadalo kotaru Posušje, a danas pripada općini Grude.

P r v i, koji su prezime dobili po rodonačelnici **Karluši**, a zabilježeni su u selima Obri (1716), Jošanica (1875), te Bijela i Turijska (1878).
D r u g i, koji su odvojak od Drinovaca u selu Glavatičevo, nosili su dvojno prezime **Drinovac-Karlušić**, ali do kraja osmanske vladavine nije došlo do izdvajanja prezimena **Karlušić** kao samostalnog.
 U selu Jošanica, u zemljišnim knjigama vodili su se i kao **Karljušići**.

Kasići: Prezime je nastalo po nadimku **Kaso** (*kas*, kretanje konja brže od hoda, a sporije od trka i galopa, istodobno iskoračuju dvije dijametralno suprotne noge).
 Budući da su Kasići nastali kao odvojci od drugih rodova, matica im se nije mogla utvrditi..
 Na današnjem području općine Konjic, **Kasići** su odvojak od **Vujičevića** u selu Sultići, gdje su pod dvojnim prezimenom **Vujičević-Kasić** zabilježeni u Popisu žiteljstva u župi Podhum 1894-1900. godine. Pod prezimenom **Kasić** bilo ih je u selima Sultići i Trusina. Pod prezimenom **Kasić**, zabilježeni su u selima Orahovica i na selu Zaslavlje (1822), te u selu **Bijela** (1843), ali se nije moglo utvrditi odakle su se u njih doselili.

Katane: Prezime je nastalo po nadimku **Katana**, od tur. *katana*/mađ. *katona* (vojnik).
 Matica im je, pod izvornim prezimenom **Katanić**, u Brotnju. Odatle su se jedni naselili prvo u selo Orahovlje (Ljubuški), a iz njega odselili u okolinu Vrgorca (Hrvatska). U matici, prezime **Katanić** slavizirali su u **Katana**.
 Iz Brotnja, vjerovatno, pod prezimenom **Katana**, doselili su se na selo Zaslavlje (1863).

Kavelji: Prezime je nastalo po nadimku **Kavelj**, od dvije moguće osnove:
 p r v o j, po mađ. *kevely*³⁷² /hrv. *kavelj* (onaj koji se kadkad nosi pretjerano pažljivo, kicoš, gizdalin) i
 d r u g o j, po tur. *kaval*³⁷³/hrv. *kavalj/kavelj* (prosta dugačka pastirska svirala).
 Matica im je u selu Lokvičići (Imotski), a odvojak su od **Jurića**.
 Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Jukića**:

372 U mađarskom jeziku riječi koje završavaju sa glasom *j*, a u južnoslavenskim jezicima završavaju s dvoglasnikom *lj*, pišu se tako što se zadnjem slovu u riječi dadaje slovo *y*.

373 U turskom jeziku nema složenih glasova *lj* i *nj*.

p r v i, koji su se iz navedenog sela, doselili su se u selo Obrinovac³⁷⁴ (1820), Spiljani (1883), a kasnije u sela Obri i Vrci i d r u g i, koji su odvojak od *Jukića* u selu Nevizdraci (1893).

Kecići: Prezime je nastalo po nadimku *Kec* (jedan).

Zabilježeni su u selima Bijela i Mladeškovići (1843).

Kelave/Kelavići: Prezime je nastalo po nadimku *Kelava*, od alb. *kelle* (hrv. sitni slani ovčiji sir u mješini, zacijelo njegovi proizvođači).

Matica Kelava je u selu Roško Polje³⁷⁵ (Tomislavgrad).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Bukovica (1768) i Višnjevice (1816).

U selu Bukovica (1820), prezime *Kelava* slavizirali su u *Kelavić*.

Keleševići: Prezime je nastalo po nadimku *Kelecija*, od tur. *kelle* (zatiljak): *kellezi* (čovjek s pletenim čuperkom na vratu, s perčinom).³⁷⁶

Matica im nije mogla biti utvrđena, kao ni to gdje su i kada prezime slavizirali i oblikovali u *Kelečić/Kelešić/Kelešević*.

Zabilježeni su u selu Seonica i na selu Crni Vrh.

Kešići: Prezime je nastalo po nadimku *Kešo*, od tur. i per. *kesis* (*kešiš*, pop, svećenik).

Zabilježeni su na selu Zaslavlje (1882), a kasnije i u selu Mladeškovići.

Keveši/Keveševići: Prezime je nastalo po nadimku *Kevo*,³⁷⁷ od hebr. *kevo* (hrv. žena), u domaćem govoru, osobito u Srbiji, čest izraz za majku (ispr. *kevica*, mlado, nedoraslo žensko, šiparica, podraslica).

Iz grada Subotica (Vojvodina/Sbija),³⁷⁸ doselili su se u sela Spiljani (1821), Kuta i Turija (1852), Dubočani (1854) i Janjina (1871).

U selu Spiljani (1878) prezime *Keveš* slavizirali su u *Kevešević*.

Kevići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Keveše*.

Matica im je u selu Svitava (Čapljina), odakle su se raselili u selo Bivolje Brdo (Čapljina), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Kevčići, danas istoimeni zaselak i ranije selo Donje Hrasno, danas objedinjeno u Gornje Hrasno (Neum) i u gradu Mostaru.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Turija (1824).

³⁷⁴ Selo Obrinovac naziv je dobilo po Obrima (Avarima), koji su se tu doselili u vrijeme velike seobe naroda, ali se u službenoj statistici pogrešno vodi pod nazivom Obrenovac. U ovome selu je matica poznatog srednjovjekovnog plemenitaškog roda *Obrinovići* (poznati od 1321. godine).

³⁷⁵ Nekom greškom statističara, izvorni naziv Roško Polje, zamijenjen je nazivom Raško Polje.

³⁷⁶ Ova je pretpostavka osnovana, jer su u to vrijeme katolici u Bosni, zaista, nosili visoko ošišanu kosu, koja je završavala s povezanim pletenim čuperkom na vratu. Ovakvo uređenje kose bilo je napušteno tek u vrijeme austro-ugarske vladavine.

³⁷⁷ U zapadnoj Hercegovini, ima pripadnika katoličkog roda *Kevo*.

³⁷⁸ Ovdje se ne može isključiti ni mogućnost da se radi o Bunjevcima-povratnicima.

Keže: Etimologijsko značenje riječi Kežo, nije moglo biti utvrđeno.

Zabilježeni su u selima Donje i Gornje Višnjevice, gdje postoje zaseoci Keže, ali ih tu više nema.

Klemići/Kleme: Prezime je nastalo po skraćenici **Klemo**, od osobnog imena *Klement*/lat. *Clemens*, a manje vjerovatno od njem. riječi *Klemme* (*klema*, stezaljka, opruga, spoj, zglob, spona, zavrtanj za stezanje). Matica im je u Bijelom Polju (Mostar), odakle su se pod prezimenom **Klemić** doselili u sela Blizance i Paoču (Čitluk). Odatle su se raselili na razne strane.

U Bijelom Polju, vjerovatno, prezime su deslavizirali u **Kleme**.

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Klemo**, doselili su se u selo Ugošće (1838).

Kljajići/Kljaje: Prezime je nastalo po nadimku **Kljajo** (*kljajo*, kljast, kljakav čovjek, bez donjeg dijela ruke, najdalje do lakta).

Matica im je u selu Ilići (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. Iz sela Raštani (Mostar), pod prezimenom **Kljajić**, doselili su se u selo Glavatičevo (1870). Tu su prezime **Kljajić** deslavizirali u **Kljajo**.

Prezimenom **Kljajić** dodali su drugo **Pranjić**, pa su nosili dvojno prezime **Kljajić-Pranjić**, nakon deslavizacije prezimena **Kljajić** u **Kljajo** i **Pranjić-Kljajo**, a zatim samo **Pranjić**. Od **Kljajića/Kljaja**, kao odvojak, nastao je novi rod **Pranjići** u selu Glavatičevo.

Knezovići/Knježovići: Prezime je nastalo po nadimku **Knez** (*knez*, poglavar oblasti ili sela).

Matica izvornih **Knezovića** je u selima Biograci (Čitluk), ranijem selu Bilišići, danas zaseoku sela Podgorje (Mostar), u selima Gornje Hrasno (Neum), Ljubotić i ranije selo Medovići (Široki Brijeg),³⁷⁹ gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Nakon 1768. godine, iz tih sela odselili su se u ranije selo Sritnica, danas Sretnice i Goranci (Mostar), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Knezovići, zaselak Donje Hrasno, danas objedinjeno u selo Gornje Hrasno i u samo selo Gornje Hrasno (Neum), gdje su, osim u ranijem selu Bilišići i u selu Ljubotić, zabilježeni i u popisu katolika iz 1768. godine.

Plemenitaški su rod, koji je imao svoj grb.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda Knezovića:

³⁷⁹ U dostupnim imenicima naseljenih mjesta i službenim statistikama, nema nijednog mjesta na području općine Široki Brijeg pod nazivom Medvidovići. Očito se radi o davno zamijenjenom nazivu za neko drugo mjesto, koje se nije moglo ubicirati.

Prvi, koji su se, pod izvornim prezimenom **Knezović**, iz sela Goranji, ³⁸⁰ doselili ovim vremenskim slijedom: u sela Trusina (1786), Treboje (1817), Jasenik (1819), Nevizdraci (1822) i na selo Homolje (1870), a kasnije u sela Bare, Bukovlje i Dusina, na selo Falanovo Brdo, u sela Hondići, Jasenik, Krtići, Lukšije, Obri, Požetva, Prijeslop, Radešine, Raotići, Vrci i Zabrđe. Od ovih **Knezovića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Stipanovići** u selu Jasenik. U zemljišne knjige sela Zabrđe, upisivani su i kao **Knjezovići** (1878). U selu Požetva (1890), nosili su dvojno prezime **Knezović-Ramljak**.

Drugi, koji su, kao odvojci od **Baca/ Bacanovića**, nastali u selu Ljesovina (1818) pa su nosili dvojna prezimena **Bacić-Knezović** i **Bacanović-Knezovići**, a iste godine i samo **Knezović**.

Kneževići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Knezoviće**.

Matica im je u zaseoku Kneževići sela Goranci (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Donji Mamići (Čitluk) i Podbila (Posušje), postoje zaseoci Kneževići.

Iz sela Goranci, doselili su se u selo Trusina (1816), na selo Dubravice (1872), a kasnije u sela Bukovlje, Cerići (1884), Džanići, na selo Falanovo Brdo, u sela Lukšije, Podhum i Radešine.

Od **Kneževića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Bazina** u selu Trusina.

Kobačići/ Kobače: Prezime je nastalo po nadimku **Kobača** (*kobača*, jedna vrsta ptice iz porodice jastrebova, jedna vrsta sokola, vjerovatno u značenju uzgajivača sokolova koji su korišteni u lovu na divlje životinje).

Matica im je u selu Kapići (Kreševo), gdje su, pod prezimenom

Kobačić, ³⁸¹ zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine

Iz sela Kapići, doselili su se u selo Podhum prije 1894. godine.

Kasnije su prezime **Kobačić** deslavizirali u **Kobača**.

Kolaci: Prezime je nastalo po nadimku **Kolika**, od gr. *kolikos* (hrv. onaj koji pati od jakih grčeva u stomaku: med. svaki jaki trbušni bol koji se javlja kao čupanje i zavijanje: jak i iznenadan proliv).

Matica im je u selu Grab, odakle su doselili u sela Klobuk i Veljaci (Ljubuški).

³⁸⁰ Godine 1632., knez sela Goranci bio je Tadija *Knezović*.

³⁸¹ Prvi gostujući kapelan preko rijeke Neretve (*capellanus trans flumens*), u selu Zaslavlje bio je Mijo Kobačić iz franjevačkog samostana Kreševo, koji je na to mjesto zvanično imenovan nakon osnivanja kapelanije Zaslavlje 1838. godine.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Odžaci (iza 1906).

Kolari: Prezime je nastalo po nadimku **Kolar** (*kolar*, onaj koji izrađuje kola, kolesar).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Kolara:**

P r v i, kao odvojak od *Gašića* na selu Zaslavlje, a rodonačelnik im je Andrija sin Nikolin, s nadimkom **Kolar**, oko 1785. godine. Njegovi su potomci prvo nosili dvojno prezime **Gašić-Kolar** (1851), a zatim samo **Kolar** (1880). Jedan ogranak, prezime **Kolar** slavizirao je u **Kolarević** (1877). Sa sela Zaslavlje, pod dvojnim prezimenom **Gašić-Kolar**, jedni su se odselili na selo Homolje (1855). Tu su izmijenili redoslijed prezimena, pa su nosili dvojno prezime **Kolar-Gašić** (1875). Od njih je, kao odvojak, nastao novi rod **Kolari**.

D r u g i, kao odvojak od *Barića* na selu Zaslavlje, gdje su prvo nosili dvojno prezime **Barić-Kolar** (1880), a zatim samo prezime **Kolar**.

Kolovrati: Prezime je nastalo od nadimka **Kolovrat** (*kolovrat*, nožna preslica, koja se okreće pomoću kola).

Matica im je u selu Proložac (Imotski), a odvojak su od *Jukića*. Odatle su se jedni naselili u selo Ričice (Imotski).

Iz sela Proložac, doselili su se u selo Sultići (1885).

Kordići: Prezime su dobili po nadimku **Korda**, od lat. *chorda*/ital. *cord* (*korda*, žica, už, vrpca, traka, uzica, tetiva odnosno u prenesenom značenju stroga stega).

Matica im je u selu Tihaljina (Grude), odakle su se raselili u sela Blizanci (Čitluk) i selo Sretnice (Ljubuški).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Spiljani (1867).

Kostići: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Kosta**/ grč. Kostas.

Matica im je selu Zagvozd (Imotski), a u odvojak su od *Mlikotića*. Odatle su se, pod dvojnim prezimenom **Mlikotić-Kostić** raselili na razne strane, prezime deslavizirali u **Mlikota**, pa su nosili dvojno prezime **Mlikota-Kostić**.

Iz sela Zagvozda, vjerovatno, pod dvojnim prezimenom **Mlikota-Kostić**, doselili su se na selo Falanovo Brdo, Kosatajnica i Obrinovac, pod prezimenom **Kostić-Mlikota**, zabilježeni su u selu Bukovlje (1906).

U selima Bukovlje i Trusina, prezime **Mlikota** ponovo su slavizirali u **Mlikotić**, pa su, krajem XIX stoljeća, nosili dvojno prezime **Kostić-Mlikotić**.

Pod prezimenom **Kostić**, zabilježeni su u selima Bukovlje, Kostajnica, Obrinovac, Raotići i Trusina.

U matične knjge upisavni su isključivo pod dvojnim prezimenima.

Kovačevići:³⁸² Prezime je nastalo po nadimku **Kovač** (*kovač*, zanatlija).

Dva su krvno nevezana roda **Kovačevića**:

P r v i, čija je matica pod njihovim izvornim prezimenom u selima Gorica (Grude) ili Dobrić (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

D r u g i, koji su odvojak od **Džamba**³⁸³ u selu Drinovci (Grude), gdje su zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine.

Odavde su se jedni preselili u selo Rakitno (Posušje). Tu su prezimenu **Džambo** dodali i druga prezimena **Bonić** i **Kovačević**, pa su nosili dvojna prezimena **Džambo-Bonić** i **Bonić-Džambo**, odnosno **Džambo-Kovačević** i **Kovačević-Džambo**. Od ovih Džamba, nastali su novi rodovi **Bonić** i **Kovačević**.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nezavisna roda **Kovačevića**:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Kovačević**, iz sela Drinovci (Grude), doselili u sela Požetva (1790) i Polje-Bijela.

D r u g i, koji su se, pod dvojnim prezimenom **Kovačević-Džambo**, iz sela Rakitno, doselili na sela Radešine (1805) i Pokojište (1860), u selo Ljuta (1877), a kasnije i u selo Nevizdraci. Ubrzo nakon doseljenja, napustili su drugi dio prezime **Džambo** i zadržali samo **Kovačević**.

Kozarići: Prezime je nastalo po nadimku **Kozar** (*kozar*, pastir koji uzgaja koze).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Kozarića**:

P r v i, koji su odvojak od **Zovka** na selu Zaslavlje, a rodonačelnik im je Luka sin Luke **Zovke Kozar** (1818). Pod dvojnim prezimenom **Kozarić-Zovko** zabilježeni su u selima Zabrdje (1821), Kuti (1853) i Bijela (1861), u mahali Stušac/Stuštica, danas naselju Tuštica kasabe Konjic (1874).

D r u g i, koji su odvojak od **Džeba** na selu Zabrdje (1867). Odavde su se jedni, pod tim prezimenom, preselili u selo Bijela (1878), a kasnije u sela Idbar i Spiljani.

382 U selima Gorani, Parsovići i Studenčica, ima muslimana Kovačevića, a u selima Gornje Polje/Puhale i Odžaci, pravoslavnih, ali nisu krvno vezani s katoličkim prezimenjacima.

383 U literaturi se mogu naći i pod prezimenom **Čambe**.

Kozine/Kozinovići:³⁸⁴ Prezime je nastalo, vjerovatno, na isti način kao i za **Kozariće**.

Matica im je u selu Drinovci (Grude), odakle su se raselili u više sela Brotnja, od Imotskog do Metkovića i u Posavinu.

Iz sela Hamzići (Čitluk), pod prezimenom **Kozine**, doselili su se u selo Bušćak (1780) i na selo Zabrdje (1876), a kasnije i u sela Glavatičevo i Odžaci. Jedan ogranak **Kozina** u selu Bušćak (1816), prezime je slavizirao u **Kozinović**.

Jedan ogranak **Kozina** u selu Bušćak, prezimenu je dodao i drugo **Sudar**, pa su nosili dvojno prezime **Kozina-Sudar** (1816).

Kožuli/Kožulovići: Prezime su dobili po nadimku **Kožul** (*kožuh, kožul*, pastirska kabanica).

Matica **Kožula** je u ranijem selu Medovići (Široki Brijeg) i u selu Mokro Polje (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine.

U selu Turčinovići (Široki Brijeg), starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Kožuli, danas istoimeni zaselak. Tu su prezime **Kožul** slavizirali u **Kožulović** i pod njim su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih sela, raselili su se na razne strane.

Na današnjem području općine Konji, dva su krvno nevezana roda **Kožula/Kožulovića**:

P r v i, koji su se, iz sela Turčinović, pod prezimenom **Kožul**, doselili su se u sela Slavkovići (1813) i Ljesovina (1815), a pod slaviziranim prezimenom **Kožulović**, u selo Vuglina, vjerovatno Buljina, danas Bukovlje (1817).

D r u g i, pod prezimenom **Kožulović**, kao odvojak od **Matkovića** u selu Obri (1817), gdje su prvo nosili dvojno prezime **Matković-Kožulović**, a zatim samo **Kožulović**.

Pod prezimenom **Kožul**, zabilježeni su u selima Bukovlje, Dobričevići, Slavkovići, Vrci (1888) i Višnjevice.

Krainovići/Krajnovići: Prezime je nastalo po nadimku **Krajina/Krajine**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po osobnom imenu **Krajimir/Krajisav** i

d r u g o j, po nazivu **Krajine** za doseljenike iz neke Krajine.³⁸⁵

Matica im je u selu Roško Polje (Tomislavgrad), odakle su se raselili na razne strane. Pod prezimenom **Krainović**, zabilježeni su u mjestu

384 U selu Jasenik ima muslimana **Kozića**, ali nisu u krvnoj vezi s katolicima **Kozinama/Kozinovićima**.

385 **Krajina** su se nazivala područja na rubnim dijelovima država ili državina (Imotska, Sinjska i dr.),

Bol na otoku Braču 1610. i 1623. i u selima Dabar i Zasiok (Sinj) 1690. godine. Nakon toga, prezime **Krainović** deslavizirali su u **Kraina**, ali su zadržali i prvo.

Pod prezimenom **Kraina**, zabilježeni su u selu Grabovac (Tomislavgrad), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743., a pod prezimenom **Krainović**, u selu Roško Polje (Tomislavgrad) u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Rastovača (Posušje), pod prezimenom **Krainović** doselili su se u sela Buturović Polje, Ljesovina, Parsovići i Solakova Kula. U selima Buturović Polje, Ljesovina, Parsovići i Solakova Kula prezime su oblikovali u **Krajinović**, naselili se u sela Gorica, Kostajnica, Podhum, Prijeslop i Raotići.

Krakići: Prezime je nastalo po nadimku **Krako** (*krak*, dio tijela nekih životinja, što je uočljive dužine prema tijelu: ono što se odvaja od nečega, a moglo bi se opisati kao izduženo: dugačka noga čovjeka. Matica **Krakića** je u selu Obri, a odvojak su od **Gabrića** (1817). Odatle su se jedni odselili u selo Donji Gradac (1819).

Kraljevići: Prezime je nastalo po nadimku **Kralj** (*kralj*, vladar).

O njihovom porijeklu postoji predanje da su od **Andrića** iz Imotskog, odakle su se, pod prezimenom **Kraljević**, doselili u ranije selo Mokro, danas Duboko Mokro (Široki Brijeg). To, međutim, u pisanim spomenicima nije potvrđeno.

Pod prezimenom **Kraljević**, zabilježeni su u selu Duboko Mokro, gdje su stanovnici mjesto njihovog naseljenja nazvali Kraljevići, danas istoimeni zaselak. Tu su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se prvo odselili u selo Pribinovići, a zatim i u sela na području iste općine: Biograci, Čerigaj, Dobrić, Knešpolje, Kočerin, Podvranić, Privalj, Trn i njegov zaselak Zavoznik, te u sela Crveni Grm, Grab i Vašarovići (Ljubuški), Aladinići (Stolac) i kasabu Mostar. Oni nisu u krvnoj vezi s **Kraljevićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, Kraljevići su odvojak od **Matkovića** u selu Obri (1816), odakle su se naselili u sela Raotići i Višnjevica.

Krasići: Prezime je nastalo po imenu **Kraso**, od ličnog imena **Krasimir/Krasnodar**.

Matica im je u selu Čitluk (Čitluk), odakle su se jedni odselili u selo Goranci (Mostar).

Iz navedenog sela, doselili su u selo Orahovica (1822).

Krepšići: Prezime je nastalo po nadimku **Krepšić** (*krepak*, koji je snažan, čvrst, jak: koji je poletan: koji okrepljuje ili *krepost*, moralna čistoća, ukupnost moralnih vrlina, čestitost: tjelesna snaga, krepost, čilost). Iz nepoznatog ishodišta, dosleili su se u selu Trusina (1816)

Krešići/Kreše: Prezime je nastalo po imenu **Krešo**, od ličnog imena **Krešimir**.

Matica **Krešića** je u selu Vinine (Neum), odakle su se raselili na više strana. Iz sela Vinine, pod prezimenom **Krešić**, prešli su u selo Goranci (Mostar), oko 1700. godine, a stanovnici sela mjesto njihovog naseljenja nazvali Krešići, danas istoimeni zaselak. Tu su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. selima. Iz sela Goranci, jedni su se odselili u selo Sovići (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, bila su dva međusobno krvno nevezana roda: **Krešići** i **Kreše**.

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Krešići**, vjerovatno, iz sela Goranci, doselili u selo Seonica, gdje se prvi put javljaju u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, zatim u selima Obrinovac i Trusina (1816), Gostovići (1825), a kasnije i u selima Krtići i Nevizdraci.

D r u g i, koji su pod prezimenom **Kreše**, odvojak od **Šimunovića**, u selu Višnjevice, a rodonačelnik je Ivan **Šimunović**, koji je nosio nadimak **Krešo**. U matične knjige prvo su se počeli upisivati pod dvojnim prezimenom **Šimunović-Krešo** (1766), a ubrzo su odbacili prvo prezime **Šimunović** i zadržali samo **Krešo**. Pod tim prezimenom odselili su se u selo Obrinovac (1778). Kasnije su se jedni doselili u sela Gostovići i Trusina.

Kreze/Krezići: Prezime je nastalo od nadimka **Krezo** (*krezo*, krezub čovjek).

Matica izvornih **Krezića** je u ranijem selu Medovići (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Međutim, oni nisu u krvnoj vezi s **Krezićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Kreza/Krezića**:

P r v i, pod prezimenom **Krezo**, odvojak su od **Drinovaca** u selu Krupac. Prvo su nosili dvojno prezime **Drinovac-Krezo** (1870), a zatim, neposredno nakon toga, samo **Krezo**. Tu su prezime slavizirali u **Krezić**.

D r u g i, koji su, pod prezimenom **Krezić**, odvojak od **Blaževića** u

selu Glavatičevo. Prvo su nosili dvojno prezime **Blažević-Kerezić**, a zatim samo **Krezić**. **Križanovići**: Prezime je nastalo po vlastom imenu **Križan**/ lat *Chrysanthus*.

Matica izvornih **Križanovića** je u ranijem selu Gradac, danas Krehin Gradac (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Međutim, oni nisu u vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

U selu Barane (Stolac), postoji zaselak Križane.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su roda **Križanovića**, koji nisu u krvnom srodstvu:

P r v i, kao izvorni **Križanovići**, koji su se iz sela Gradac, danas Krehin Gradac doselili u selo Obri (1813).

D r u g i, koji su odvojak od **Vlaičevića** iz sela Tepčići (Čitluk), a rodonačelnik im je Križan **Vlaičević**. On se je doselio u selo Orahovica (1818), a njegov sin Mate, s nadimkom **Križan**, odselio u selo u Spiljani (1843), gdje je kao domazet došao na ženinstvo u kuću **Ćelana**. Matine sinove, stanovnici sela nazvali su **Križanovićima**, pa su nosili dvojno prezime **Vlaičević-Križanović** (1870), a ubrzo nakon toga, samo **Križanović** (1874).

T r e ć i, koji su odvojak od **Matkovići** u selu Obri (1816).

Č e t v r t i, koji su odvojak od **Pranjića** u selima Glavatičevo i Kutu, gdje su nosili dvojno prezime **Pranjić-Križanović** (1893).

Krnje/Krnjići: Prezime su dobili po nadimku **Krnjo** (*krnj*, nedovršen, oštećen, neki dio tijela).

Matica izvornih **Krnja** je u selu Gornje Hrasno (Neum), gdje su se vodili pod prezimenima **Baco-Krnjo** i **Baco-Pandža**. Odatle su se, pod prezimenom **Krnjo**, jedni doselili u selo Lug (Jablanica).

U selu Prenj (Stolac), postoji zaselak Krnjevine.

Iz sela Lug, pod prezimenom **Krnjo**, doselili su se na selu Radešine (1870), te u sela Čelebići i Mladeškovići.

U selu Čelibići i na selu radešine, prezime **Krnjo** su slavizirali su u **Krnjić**, a pod njim su zabilježeni na selu Homolje (1874), te u selima Galjevo i Turija (1878). U selu Turija (1881) zabilježeni su pod dvojnim prezimenom **Krnjić- Alilović**.

Krstići: Prezime je nastalo po imenu **Krsto**, od vlastitog imena *Krstivslav*.

Odvojak su od **Kalebovića** u selu Kostajnica.

Krtalići: Prezime je nastalo po nadimku **Krto** (*krt*, koji se lako raspada, mrvljiv u većoj mjeri nego što ga izaziva pritisak ili udarac, koji je

krhak, lomljiv: koji je nemastan: osobina onoga što je lomljivo ili nemasno).³⁸⁶

Matica im je u selu Knešpolju (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. U selu Slipčici (Mostar) zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na više strana.

Iz sela Slipčici doselili su se u selo Lončari, danas zaselak sela Borci (1785), na selo Zaslavlje (1816), u sela Turija (1817), Galjevo (1823), Orahovica (1838), Čelebići (1839), Bijela (1854), Cagare (1857) i Javorik (1870), na selo Radešine (1877) i u zaselak Ribić Polje-Ribići (1881).

Od *Krtalića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Jurići* u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci

Krtići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Krtaliće*.

Iz nepozantog ishodišta, doselili su se u sela Krtići, Raotići i Seonica. Mjesto njihovog naseljenja, starenici su nazvali Krtići, danas istoimeno selo.

Kujundžići:³⁸⁷ Prezime je nastalo po nadimku *Kujunžđija*/tur. *kuyumču*, *kujumdžu* (hrv. *kujundžija*, zlatar).

Matica im je u selu Poljica (Imotski), odakle su se naselili u selo Služanj (Čitluk).

O njihovom prisustvu u kasabi Neretva /Konjic između popisa katoličkog puka 1743. i 1768. godine, moguće su tri pretpostavke:

p r v a, da su starenici,

d r u g a, da su se doselili iz sela Poljice (Imotski) ili Služanj (Brotnjo)

i t r e ć a, da su se doselili iz trga Kreševo.

Nakon popisa katolika iz 1768. godine, Kujundžići su se odselili u naselje Stup u Sarajevskom Polju.³⁸⁸

Kulaševići/Kulaši: Prezime je nastalo od nadimka *Kulaš*, od tur. *kul* (pepeljast, konj riđe boje, riđan).

Matica *Kulaševića* je u ranijem selu Biokovići, danas Bijakovići (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle

386 Ponegdje se navodi i mogućnost da je prezime *Krtalić* nastalo po turskom dvojnomo osobnom imenu *Kurrd-Ali*/hrv. *Kurt-Ali*. Međutim, ova je osnova manje uvjerljiva.

387 U kasabi Neretva/Konjic bili su pravoslavni *Kujundžići*, ali nisu u krvnoj vezi s katoličkim prezimenjacima.

388 *Kujundžići* su na Stupu promijenili prezime u *Konjicija*. I odseljene muslimani nepoznatih izvornih prezimena, koji su se iz Konjica naselili u kasabi Fojnica, starosjedioci su nazvali *Konjicijama*, a u kasabu Visoko *Konjičanma*, što su oni prihvatili kao nova rodovska prezimena.

su se raselili na razne strane.

U selu Goranci (Mostar), postoji zaselak Kulašin.

Iz sela Gornji Gradac (Široki Brijeg), doselili su se u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1819) godine. Tu su prezime deslavizirali u **Kulaš** (1821).

Kurtovići:³⁸⁹ Prezime je nastalo po tur. osobnom imenu **Kurd**/hrv. **Kurt**.

Odvojak su od **Opačaka** u selu Drinovci, gdje su, pod prezimenom **Opačak-Kurtović** i obrnuto, zabilježeni u popisima katolika iz 1742. i 1768. godine. Odatle su se raselili u selo Dragičina (Čitluk) i kasabu Mostar. Iz jednog od tih mjesta, doselili su se na selo Zabrdje (1866).

Kurtušići: Prezime je nastalo po nadimku **Kurtuša**, koji je nosila žena udata za nekog pripadnika roda **Kurtovići**.

Zabilježeni su u selima Jošanica i Zabrdje.

Kutići: Etimologija prezimena ukazuje na mogućnost da su doseljenici iz zaseoka Kut, danas Kuta sela Zabrdje, po kojemu je nastalo njihovo rodovsko prezime ili je zaselak po njima i dobio naziv. U zaseoku Stan sela Zaslavlje zabilježen je samo jedan neoženjeni muškarac u popisu katolika iz 1743. godine. Za njega su moguće dvije pretpostavke: p r v a, da je posljednji član izumrle stareničke porodice **Kutić** i, d r u g a, da se tu odnekud doselio i ponovo odselio, jer se nakon toga ne javljaju.

Ne bi se mogla isključiti ni mogućnost da su doseljnici iz ranijeg sela Kutalj (bosanska župa *Neretva*).³⁹⁰

Kutlovići/Kulovići: Prezime je nastalo po nadimku Kutlača, od gr. kotiyale (hrv. *kotile*, zdjelica)

O porijeklu pripadnika ovoga plemenitaškog bosanskog roda, Fermendžin je zabilježio samo njihovo prisustvo na području Konjica. Moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su se iz sela Trnčina (Ravno) doselili u okolinu Konjica i
d r u g a, da su se od Konjica odselili u selo Trnčina.

U općini Mostar postoji selo Kutilovići.

Kuzunovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Kuzma/Kuzman/** grč. **Kosmas**.

Zabilježeni su u selu Lukšije, ali o njima nema drugih pojedinosti.

Kvasine: Prezime je nastalo po nadimku **Kvasina** (*kvasina*, ocat, sirće).

Matica im je u selima Gorica Gornja, danas objedinjeno selo Gorica

³⁸⁹ U selima Doljani, Odžaci i Strgonice, bili su muslimani **Kurtovići**, ali nisu u krvnoj vezi sa katoličkim prezimenjacima.

³⁹⁰ Fermendžin, E. *ACTABOSNAE*, 56o.

(Grude) i Kongora (Tomislavgrad), gdje su u oba sela zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, a u selu Čitluk (Posušje) u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se na selo Dubravice (1855).

L

Lacići/ Lase: Prezime je nastalo po nadimku **Laco**, od *laceracija*/ lat. *laceratio* (razderotina kože ili sluznice, habanje, trošenje: *lacerare*, iskidati, raskomadati). Ovdje se, vjerovatno, radi o rodu **Lasići/ Lase**, što bi značilo da je prezime nastalo po nadimku **Laso** (*laso*, čovjek lasaste, bjelkatste kose).

Matica **Lacića/Lasića** je u selu Uzarići (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg), raniji zaselak Vlasnići sela Polog, i u sela Vihovići i Ilići (Mostar).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda: **Lacići i Lase**.

Pod prezimenom **Lacić/Lasić**, iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Bijela i u kasabu Neretva /Konjic (1844).

Pod prezimenom **Laco**, odvojak su od **Majića** u zaseoku Lušci sela Lukšije, gdje su prvo nosili dvojno prezime **Majić-Laco** (1893), a zatim samo **Laco**. Pod tim prezimenom jedni su se odselili u selo Treboje.

Lacmanini: Prezime je nastalo po nadimku **Lacman** (*lancman*, čovjek iz istog kraja, iz iste zemlje, lacman).

Pod prezimenom **Lacmanin-Perić**, zabilježeni su u selu Glavatičevo (1852), a zatim samo **Perić**.

Pod prezimenom **Lacmanin**, zabilježeni su u naselju Varoš kasabe Neretva/Konjic (1859).

Lavrići/Lavre: Izvorno prezime im je **Ravlić**, koje je nastalo po dvije moguće osnove:

p r v o j, po francuskom prezimenu **Ravel**³⁹¹;

d r u g o j, po nadimku **Ravlen**, od fr. *ravelin*/hr. *ravlen/revelin*³⁹² (vanjski dio utvrde u obliku polumjeseca koji se obično nalazi ispred prednjeg bedema). Ono je vremenom primilo oblik **Lavrić**, a nastalo je po nadimku nekog **Ravlića/ Lavrića/Lavre**.

³⁹¹ To prezime nosio je poznati francuski skladatelj opera Maurice/Moris (1875-1937), koji je, između ostalih, skladao opere *Španska rapsodija*, *Bolero*, *Pavana za infantkinju*.

³⁹² Jedna od dvije dubrovačke utvrde nosi naziv *Revelin*. Na njoj se u vrijeme ljetnog Dubrovačkog festivala održavaju dramske i druge predstave.

Matica im je u selu Kozica (Vrgorac), a odvojci su od *Gradanovića* i *Bogetića*. Spadali su u plemenitaške rodove, s vlastitim grbovima. odakle su se raselili u sela Veljaci i Radišići (Ljubuški), Grabovica (Mostar) i u Ramu.

Iz jednog od navedenih sela, pod prezimenom *Lavrić*, doselili su se u selo Crni Vrh (1815), a pod prezimenom *Lavro* u kasabu Neretva/Konjic (1823).

Lazarevići: Prezime je od ličnog imena *Lazar*/hebr. *Elezar*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se na selo Ovčari (1869).

Lazići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Lazareviće*.

Zabilježeni su u selima Raotići i Ljesovina u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, ali se nakon toga više nisu javljali.

Lažetići: Prezime je nastalo po nadimku *Lažeta* (lagati, namjerno govoriti ono što je protivno istini), a ponegdje je pogrešno upisano kao *Ložajić*, *Ložetić*, *Lužetić*.

Matica im je, pod izvornim prezimenom *Lažetići* u istoimenom zaseoku sela Podbila (Posušje), ali nisu u krvnoj vezi s *Lažetićima* na današnjem području općine Konjic.

Matica *Lažetića* je u selu Kostajnica, odvojak su od *Bilojevića*.

Pod prezimenom *Lažetić*, zabilježeni su u selu Kostajnica u popisu katolika iz 1743. godine, pod trojnim prezimenom *Lažetić-Mijatović-Ćormijatović*, u selu Ljesovona (1765) i samo kao *Lažetić* u istom selu (1817).

Od *Lažetića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi *Mijatovići* i *Ćormijatovići*. u selu Ljesovina.

Leke/Lekići: Prezime je nastalo po imenu *Leko*,³⁹³ od osobnog imena alb. *Lek* ili grč. *Aleksandar/Alexis*.

Matica *Leka* je u istoimenom zaseoku sela Tihaljina (Grude), odakle su se raselili u susjedna sela Dragičina, a zatim u Imotski, sela oko Ljubuškog, u Brotnjo i u mostarsku kotlinu. Kasnije su prezime *Leko* slavizirali u *Lekić*. U selu Buna (Mostar), te Donji Mamići i Tihaljina (Grude), postoje zaseoci Leke.

Iz sela Vitina (Ljubuški), pod prezimenom *Lekić*, doselili su se na selo Ovčari (1848), u selo Bijela (1871) i na selo Homolje (1873), a kasnije i u selo Bukovlje. Prezime *Lekić* deslavizirali su u *Leko*. Pod prezimenom *Leko* i *Lekić*, zabilježeni su na selu Ovčari.

³⁹³ To je bilo osobno ime čuvenog albanskog revolucionara i ustanika protiv osmanske vlasti Leka Dugaginija iz plemena Kastrioti /tur. Iskende-bey, alb. Skenderbeu (1405-1468). U Tirani mu je podignut veliki spomenik, po ovom imenu *Skenderbeg* nazvan je poznati albanski konjak. a u njegovu čast nazvana je i albanska novčana jedinica (lek).

Liodići: Etimologijsko značenje prezimena **Liodić**, nije moglo biti utvrđeno.

Zabilježeni su u selu Seonica (1817).

Livajići/Livaje: Prezime je nastalo po nadimku Livaja (*livaja*, livoruk, ijek. ljevoruk čovjek).

Matica im je u Brotnju, odakle su se, pod dvojnim prezimenom **Livajić-Radmanić**, odselili u selo Poljica (Imotski).

Iz sela Poljica, pod prezimenom **Livajić**, doselili su se u selo Seonica (1790) i Parsovići (1819). Prezime su deslavizirali u **Livaja** i pod njim se naselili na sela Repovica (1859), a kasnije u sela Dobričevići, Kostajnica, Krtići, Lukšije, Trešnjevica, Višnjevice i Vrci.

Iz sela Višnjevice (1859), doselila se je na selo Zaslavlje jedna obitelj **Livajića**, koji su, također, prezime deslavizirali u **Livaja** (1866).

Livaje su kasnije nosili dodatke: **Andrić** (Trešnjevica, Višnjevice), **Beg** (Vrci), **Krepić** (Dobrojevići) i **Tankoleđa** (Kostajnica).

Od **Livaja**, kao odvojak, nastao je novi rod **Andrići** u selima Trešnjevica i Višnjevice.

Logare/Logarići:³⁹⁴ Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Logara** (*logara*, jama, pečina, špilja u kojoj je *loga* neke životinje) i

d r u g o j, po alb. *logore* (hrv. naricaljka na pogrebu).

Prvo značenje izgleda uvjerljivije, jer se, vjerovatno, radi o lovcima na divljač, koji su ih lovili u njihovim *logama*.

Matica im je, pod prezimenom **Logara**, u selu Ružići (Grude), a dvojak su od *Zovka*. Odatle su se raselili na razne strane.

Iz sela Podgorani (Mostar), pod prezimenom **Logara**, doselili su se u selo Bijela (1830). U tom selu (1864) prezime su slavizirali u **Logarić**.

Od **Logarića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Blaževići** u selu Jošanica.

Lojčići: Prezime je nastalo po nadimku **Lojčić** (*loj*, masnoće u tkivu i oko tkiva ovaca, koza i goveda, vjerovatno, u značenju njegovog proizvođača).

Zabilježeni su u selu Spiljani (1880).

Lovrići/Lovre: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Lovro**, od lat. *Laurentius*.

³⁹⁴ *Logarići* iz sela Biela, bili su poznati drvorezbari. Ilija Logarić zvani Efendija, sudjelovao je u pripremi Bosanskog paviljona na Svjetskoj izložbi u Parizu 1900. godine, gdje je nakon otvaranja izložbe pred posjetiocima rezbario (Mulić, Š.: *Konjičko drvorezbarstvo-Od seoske naivne umjetnosti i gradskog obrta do savremene industrije*, 137).

Dva su međusobno krvno nevezana roda **Lovrića/Lovra**:

P r v i, čija je matica pod izvornim prezimenom **Lovrić**, u selima Biletići i Vionica (Čitluk), te i Čerigaj (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. U selima Privalj (Široki Brijeg) i Dračevica (Mostar), postoje zasoci Lovrići. Izvorni **Lovrići** nisu u krvnoj vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

D r u g i, koji su odvojak od **Sliškovića** u selu Raška Gora (Mostar) a rodonačelnik im je **Lovro** sin Mijin.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Lovrića**:

P r v i, koji su se iz sela Raška Gora, pod izvornim prezimenom **Lovrić** doselili u sela Crni Vrh i Požetva (1816), a pod deslaviziranim prezimenom **Lovro**, u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic.

D r u g i, koji su odvojak od **Bonića** u selu Požetva (1817), pa su nosili dvojno prezime **Bonić-Lovrić**, a zatimo samo **Lovrić**.

Lozići: Prezime je nastalo od nadimka **Lozo** (*loza*, vinova loza, u značenju uzgajivač vinove loze, vinogradar).

Matica im je u selu Slivno (Imotski), odakle su se raselili na razne strane.

U ranijem zaseoku Dole sela Vojnići (Ljubuški), zabilježeni su u popisu katolika iz 1743., a u selima Vitina (Ljubuški), te Kovači i Vinica (Tomislavgrad), u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Vitina, doselili su se na selo Pokojište (1790), te u sela Jošanica (1884) i Bijela.

Lucići: Prezime je nastalo po imenu **Luca**, od ženskog vlastitoog imena **Lucija** /lat. **Lucia**.

Zabilježeni su u selima Crni Vrh (1813) i Kostajnica (1816).

Od **Lucića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Bonići** na selu Crni Vrh.

Lučići: Prezime je nastalo po imenu **Lučić**, od tri moguće osnove:

p r v o j, od prezimena **Lucić**, u kojemu je došlo do zamjene glasa *ce* glasom *će*.

d r u g o j, po osobnom imenu **Luka**/lat. **Licas** i

t r e ć o j, po *luču*, odnosno onom koji se bavio proizvodnjom i prodajom luča.

Matica im je u selu Vinica (Tomislavgrad), odakle su se raselili na razne strane. Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Lučića**:

p r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Lučić**, iz navedernog sela, doseili su se na sela Crni Vrh (1813) i Zaslavlje (1821) i d r u g i, koji su odvojak od *Zovka* u selu Bijela (1840).

Lukići: Prezime je nastalo po osobom imenu *Luka*/ lat. *Lucas*. Matica **Lukića** je u istoimenom zaseoku sela Podbila (Široki Brijeg), ali oni nisu u krvnoj vezi onim na današnjem području općine Konjic. Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Lukića**:

P r v i, koji su od **Bilojevića** u selu Kostajnica, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Kasnije su se naselili na sela Falanovo Brdo i Ovčari.

D r u g i, koji su odvojak od **Gašića** sa sela Zaslavlje, a rodonačelnik im je **Luka Gašić**, čija su djeca dobila nadimak **Lukić** (1818), pa su od tada nosili dvojno prezime **Gašić-Lukić**, a zatim samo prezime **Lukić** (1837).

Pod prezimenom **Lukić**, jedni su se, sa sela Zaslavlje odselili u selo Orahovica (1862).

Od **Lukića**, nastali su novi rodovi: **Čantići** na selu Zaslavlje i **Verkići** na selu Falanovo Brdo.

Lj

Ljoljići/Ljolje: Prezime je nastalo po nadimku **Ljolje**, od alb. *lole* (hrv. zvekan, blesan, glupan, budala).³⁹⁵

Matica im je u selu Blizanci (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili u sela Trebižat (Čapljina) i u kasabu Mostar.

Iz sela Blizanci, pod prezimenom **Ljoljić**, doselili su se u sela Jošanica (1770), Orahovica (1813), Bušćak (1816), Trusina (1818), na Zaslavlje (1822), u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci (1823), u selo Turija (1840), na selo Repovica (1844), u naselje Varoš kasabe Neretva/Konjic (1848), selo Bijela (1842), a kasnije i u selo Jasenik.

Prezime su deslavizirali, pa su postali **Ljolje**: Jošanica (1814), Repovica (1844), Turija (1848) i Bijela (1872).

³⁹⁵ Ukoliko je ovo jedino značenje prezimena *Ljolje*, onda je očito pogrešno, jer su *Ljolje* dali veliki broj umnih ljudi. Među njih spada i poznati fizičar akademik dr. Krunoslav Ljolje, redovni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

M

Majići/Maići: Prezime je nastalo po nadimku *Maja*³⁹⁶ (*maja*, kućanica).

Matica im je u jednom od slijedećih sela: Biograci i Kočerin (Široki Brijeg) gdje su, uz selo Vitinu (Ljubuški), zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Nakon toga, u selu Vitina više se ne javljaju. Iz navedenih sela raselili su se u sela Sovići (Grude), Ljuti Dolac (Široki Brijeg), Blatnica, Čitluk i Dobro Selo (Čitluk), raniji zaselak Dole sela Vojnići (Ljubuški), u sela Čerigaj koje danas ne postoji i Jare (Široki Brijeg), gdje su, uz sela Biograci i Kočerin, zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine, a kasnije i na druge strane.

Iz sela Grude, doselili su se u selo Požetva (1790), a kasnije u sela Bušćak (1884), Stojkovići (1895), Bare, zaselak Duboko sela Bukovica, Gorani, Krtići, Lukšije, Podhum, Raotići, i Višnjevica.

U selu Bušćak postoji zaselak Majići.

Pod dvojnim prezimenima *Majić-Laco*, zabilježeni su u zaseoku Lušci sela Boždarevići (1893), a *Majić-Mazul* u selima Bare (1896) i Bušćak. Od *Majića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi Lace u zaseosku Lušci sela Boždarevići i u selu treboje, te *Mazulovići* u ranijem selu Prokosovići, danas Parsovići.

Malovići: Prezime je nastalo po nadimku *Male*, od ar. ličnog imena *Malik*/bos. *Malić* (vladalac, upravitelj).

Iz nepoznatog ishodišta doselili su se u selo Ljesovina.

Mamčevići: Prezime je nastalo od tri moguće osnove:

p r v o j, po nadimku *Mamčević*,

d r u g o, po *mamiti* (stoku) i,

t r e ć o j, po osobom imenu *Mamo*, od grč. *Mamonas*/heber. *Mammnon*.

Nastanak prezimena po trećoj osnovi najmanje je prihvatljivo.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Mamčevića*:

p r v i, koji su se iz nepoznatog isdhodišta doselili na selo Repovica (1844) i

d r u g i, koji su odvojak od *Blaževića* na selu Zabrdje (1873).

Mandići: Prezime je nastalo po imenu *Manda*, od ženskog osobnog imena *Mandalena* /lat. *Magdalena*.

Matica *Mandića*, pod tim izvornim prezimenom, je u selu Lise (Široki

³⁹⁶ Kod katolika nije bilo poznata muško ime *Majo*, po osobnom imenu *Marko*/lat. *Marcus* ili *Marin*/lat. *Marinus* ili po *maju*, kao mjesecu rođenja, jer se taj mjesec na hrvatskom i bosanskom jeziku naziva svibanj. Postoji i žensko isobno me *Maja*, koje je, također, nastalo po mjesecu rođenja, ali ni ono, do iza Drugog svjetskog rata, nije bilo poznato kod katolika.

Brijeg, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili u sela Krivodol (Mostar), zaselak Gostuša sela Gornji Gradac i ranijem selu Dobrakovići, danas Dobrkovići (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

U selu Prigrađani (Mostar), postoji zaselak Mandići.

Ovi izvorni **Mandići** nisu u krvnoj vezi s doseljenim na današnje područje općine Konjic.

Osim izvornih, u Hercegovini postoji još pet rodova **Mandića**, koji su odvojci od drugih rodova, a nisu ni s izvornim, ni međusobno, u krvnom srodstvu:

- a) u selima Jasenjani i Vrđi (Mostar), koji su odvojak od *Azinovića* u selu Jasenjani,
- b) u selu Grabovica (Mostar), koji su odvojak od *Bošnjaka*,
- c) u ranijem selu Kruševo (Mostar), koji su odvojak od *Budimlića* /*Budima*,
- d) u selu Hardomilje (Ljubuški), koji su odvojak od *Miljkovića* i
- e) u selima Lise, Oklaj, Biograci i Uzarići (Široki Brijeg), od *Medvidovića* iz ranijeg istoimenog sela, danas selo Medov Dolac (Imotski).

U selu Vrđi (Mostar), postoji zaselak Mandići.

Na današnje područje općine Konjic, **Mandići**, koji su odvojci od *Azinovića* iz sela Vrđi i Jasenjani ili *Bošnjaka* iz sela Grabovica, doselili su se u sela Biskup, danas zaselak sela Krupac i u naselje Varoš grada Konjica (1884), te selo Vinište (1888).

Mandurići: Prezime je nastalo po nadimku **Mandara**, od tri moguće osnove:

p r v o j, od ženskog osobnog imena *Manda*,

d r u g o j, po nazivu *mandara* za kuhano jelo od kukuruznog brašna, jaja, masla, vrhnja ili sira, poznato i Hercegovini kao cievvara) i

t r e ć o j, od tur. *mandra* (hrv. mjesto u planini gdje se nalaze torovi za stoku i kolibe za stočare) ili od grč. *mandara* (hrv. sir, u značenju oni koji proizvode sir).

Matica im je u zaseoku Mandurići sela Čitluk (Posušje), a ima ih i u ranijem zaseoku Vionica sela Šurmanci (Mostar).

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Turija (1865).

Manovići: Prezime je nastalo po imenu **Mane**, od osobnog imena *Manislav* ili *Manojlo*/tal. *Emmanuele*.

Zabilježeni su na selu Pokojište u popisu katolika iz 1743. godine, nakon čega se više nisu javljali.

Marčinke: Prezime je nastalo po nadimku *Marčinko*, što je etnonomik.³⁹⁷ Matica im je u Zažablju (Neum).

Vjerovatno su se odatle doselili u selo Mokro (1912).

Margetići/Margete: Prezime nastalo po ženskom imenu *Margeta*, od osobnog imena *Margareta*/lat. *Margareta*, tal. *Mergherita* (cvijet, bijela roda).

Matica im je bila u zaseoku Margetići sela Slipčići (Mostar).

Plemenitaški su rod koji je imao svoj grb.

Na današnje područje općine Konjic, iz navedenog sela, pod prezimenom *Margetić-Gašić*, zabilježeni su na selu Zaslavlje, a pod prezimenom *Margetić* u selima Turija (1819) i na selu Zaslavlje (1821). Pod trojnim prezimenom *Margetić-Kapić-Šimunović* zabilježeni su u selu Turija (1819), a pod dvojnim *Margetić-Burić*: u selu Turija (1817). Prezime *Margetić* deslavizirali su u *Margeta* i pod njim su zabilježeni u selima Turija (1819) i Jošanica (1878).

Od *Margetića*, nastao je novi rod *Gašići*, na selu Zaslavlje, te *Burići* i *Kapići* u selu Turija.

Marići/Marijići: Prezime je nastalo po imenu *Mara*, od ženskog ličnog imena svetačkog porijekla *Marija*/lat. *Maria*.

U Hercegovini su dva krvno nevezana roda *Marića*:

P r v i, koji su izvorni *Marići* u selu Blatnica (Čitluk), odakle su se jedni odselili u sela Grabova Draga (Široki Brijeg), a drugi u selo Goranci (Mostar). U ova tri sela zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. godine. Iz ovih sela, raselili su se u sela Dobrić (Široki Brijeg), gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Marići, danas istoimeni zaselak i Jasenica (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. U selima Rastovača, Trtibistovo i Vrpolje (Posušje), postoje zaseoci Marići.

D r u g i, koji su odvojak od *Koraća* u selima Ružići (Grude) i Velja Međa (Ravno), odakle su se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Marića*:

P r v i, koji su se pod izvornim prezimenom *Marić*, iz sela Goranci, doselili u selo Kuti (1817), na ranijem zaseoku Pomol sela Zabrdje (1847), u sela Turija (1854), Grušča (1877), a kasnije na selo Dubravice i u selo Prijeslop. Od *Marića* u selu Turija (1854) nastao je ogranak *Marijići*.

D r u g i, koji su odvojak od *Filipovića* u selu Sultići (1819).

³⁹⁷ Naselja, pod nazivom Marčan, ima u blizini Rijeke, kod Zagreba i u Moslavini.

Marijanovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Marijan*/lat. *Marianus*. Matica im je u selu Krivodol (Mostar), a odvojak su od *Spuževića*. Rodonačelnik im je Bože *Spužević*, sin *Marijana*. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Lisice (Ljubuški) i Borajna (Grude), postoje zaseoci Marjanovići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Marijanovića:**

p r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom *Marjanovići*, iz istoimenog zaseoka sela Lisice (Ljubuški) ili iz sela Deževica (Kreševo), doselili u selo Kostajnica (1777) i

d r u g i, koji su odvojak od *Raiča* u selu Plavuzi.

Markići: Prezime je nastalo po imenu *Markić* (mali Marko) od osobnog imena *Marko*/lat. *Marcus*/ital. *Marco*.

Matica im je u selu Krivodol (Mostar), a odvojak su od *Zovka*.

Iz navedenog sela, doselili su se na selo Crni Vrh (1815), a kasnije i u selo Plavuzi.

Markovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Markiće*.

Matica im je u ranijeme zaseoku Dole sela Vojnići (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Markovića:**

P r v i, koji su se iz sela Slipčiči (Mostar), pod prezimenom *Marković*, doselili na selo Zabrđe (1816).

D r u g i, koji su kao odvojak od *Blaževića*, po nadimku sinova *Marka Blaževića* sa sela Repovica. Njegov sin Toma naselio se na selo Zabrđe (1816) i počeo nositi nadimak *Marković*. Od 1850. godine njegovi su potomci počeli nositi dvojno prezime *Blažević-Marković*, zatim *Marković-Blažević* i tek krajem dvadesetih godina XX stoljeća samo *Marković*. Pod tim prezimenom, doselili su se u sela Polje-Bijela (1854) i Turija (1878), te u naselje Varoš grada Konjica (1882).

T r e ć i, koji su odvojak od *Pavića* iz sela Bukovica, a od 1842. godine nose dvojno prezime *Marković-Pavić*, a kasnije samo *Marković*.

U selu Zabrđe i postoji zaselak Markovići

Martići: Prezime je nastalo po ženskom osobnom imenu *Marta*/lat. *Martha*.

Matica im je u selu Rastovača (Posušje), gdje posotoji zaselak

Martići. Iz navedenog sela, doselili su se u selo Turija (1874).

Martinovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Martin**/lat. *Martinus*. Matica izvornih **Martinovića** je u selu Dragačina (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. U selima Paoča i Tepčići (Čitluk), postoje zaseoci Martinovići, a u selu Gornji Mamići (Široki Brijeg), zaseoci Martinovića Dolac i Martinovići.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Martinovića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Martinović**, iz ranijeg sela Kopići (Kreševo), koje pod tim nazivom više ne postoji ni kao zaselak: doselili u sela Jasenik (1813), Kostajnicu (1819), Spiljani (1882), Čelebići (1884), a kasnije i u selo Gorani.

D r u g i, koji su odvojak od **Raiča** u selu Kale (1884).

T r e ć i, koji su odvojak od **Buljana** u selu Čelebići. Prvo su nosili dvojno prezime **Buljan-Martinović** (1882), a zatim samo **Martinović** (1884).

Maslaći: Prezime je nastalo po nadimku **Maslač**, od *maslo*, što znači da se radi o stočarima proizvođačima masla.

Matica im je u selu Hrasno, danas Gornje Hrasno (Neum), odakle su se jedni doselili u selo Sjekose (Čapljina), gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Maslaći, danas zaselak istoimenog sela. Iz navedenog sela, doselili su se u raniji zaselak Zaspilica sela Lađanica (1850) i u selo Glavatičevo.

Matići: Prezime je nastalo po imenu **Mate**, od ličnog imena *Matej*/lat. *Matthaeus*..

Matica **Matića** pod njihovim izvornim prezimenom, nije mogla biti pobliže utvrđena. Kao dosta osnovano, može se pretpostaviti da su od **Bjelojevića** iz zaseoka **Matića Mahala** sela **Bjelojevići** (Stolac). Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Matića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Matić**, doselili na selo Radešine (1866), u sela Jošanicu (1872) i Čelebiće (1875), a kasnije i u sela Nevizdraci, Obri i Trešnjevica.

U selu Čelebići postoji zaselak **Matići**.

Od ovih **Matića**, nastali su odvojci **Neborčići** i **Pavići** u selu Čelebići, D r u g i, koji su nastali kao odvojak od **Božića** u selu Turija. Prvo su nosili dvojno prezime **Božić-Matić** (1818), odnosno **Matić-Božić**, a zatim samo **Matić** (1819).

Matkovići: Prezime je nastalo po imenu *Matko*, od ličnog imena *Matej*/lat. *Matthaeus*.

Matica im je u Hercegovini, odakle su se preselili u Imotsku krajinu i naselili se u selima Grabovcu, danas Grubine, Medov Dolac, Podbablje i Poljica (Imotski), a zatim u sela Bogodol, gdje su osnovali zaselak Matkovići i selo Krivodol (Mostar).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Obri (1791), u sela Bukovlje i Ljesovina (1816), Bukovica (1850), na selo Radešine (1862), te u sela Polje-Bijela (1864) i Čelebići (1872).

Od *Matkovića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Kožulovići** u selu Bukovlje, **Kraljevići** i **Križanovići** u selu Obri, te **Tadići** u selu Ljesovina.

Matoševići/Matoši: Prezime je nastalo po imenu *Matešić*, od osobnog imena *Matej*/lat. *Matthaeus*.

Matica **Matoševića/Matoša** je u selu Ljesovina, odvojak su od *Mijića* u selu Ljesovina, a rodonačelnik im je Mato *Mijić-Matoš*. Njegovi su potomci prezime *Matoš* slavizirali u *Matošević*, pa su nosili dvojno prezime *Mijić-Matošević*, ali su prezimenu dodali i drugo *Mijatović*, pa su nosili dvojno prezime *Matošević-Mijatović*, a zatim samo *Matošević* u selu Višnjevce (1816). U ovom selu (1819), zabilježeno je i trojno prezime *Matošević-Mijić-Mijatović*. Od *Matoševića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Mijatovići*.

Jedan ogranak *Matoševića*, prezime je deslavizirao u *Matoš*. Pod tim prezimenom zabilježeni su na selu Homolje (1869), a kasnije i u selu Donje Višnjevce.

U selu Donje Višnjevce postoji zaselak Matoši.

Mazuli/Mazulići/Mazulovići: Prezime je nastalo po nadimku *Mazul* od tur. *mazul*, ar. *ma'zul* (otpušten činovnik, otpušten iz vojne službe, svrgnut, smijenjen).

Matica **Mazula** je u ranijem selu Prokosovići, danas Parosovići, a odvojak su od *Maića*.

U selu Parosovići, nosili su dvojno prezime *Maić-Mazul* (1816), a zatim samo *Mazul*. Pod tim prezimenom, zabilježeni su u selima Bare, Bušćak i Gorani.

U selu Bare postoji zaselak Mazuli.

U selu Parosovići, prezime *Mazul* slavizirali su u *Mazulović*, pa su nosili dvojna prezimena *Maić-Mazulović* (1817) i *Mazulović-Maić*, a zatim samo *Mazulović*. Pod tim prezimenom, jedni su se odselili u selo Turija.

Jedan ogranak *Mazulovića* u selu Turija (1869), prezime je oblikovao u *Mazulić*.

Melezi: Prezime je nastalo po nadimku *Melez*, od tur. i ar. *nalas*/hrv. *melez* (onaj koji ima pretke različitih rasa, križanac, mješanac, polutan).

Zabilježeni su u selima Boždarevići i Nevizdraci nepoznate godine.

Melići: Prezime je nastalo po nadimku *Meleć*, od tur. *melek* (hrv. *meleć*, anđeo).

Ovdje se, bez sumnje, radi o prijevodu prezimena *Anđelić* na turski jezik.

Zabilježeni su na selu Prevlje (1840).

Mendeši: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Mendžeš*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, alb. *mendesh* (hrv. *mendeš*, dojenče, dijete dugo dojeno) i

d r u g o j, alb. *mend* (hrv. dojiti).

Zabilježeni su u selu Jasenik.

Mer: Prezime je nastalo od nadimku *Merluka*, od ital. *merlo* (hrv. čipkast i vezen ukras na platnu, u značenju žena koja ih izrađuje)

Zabilježeni su u kasabi Neretva/Konjic (1837).

Merdže: Prezime je nastalo po imenu *Mrdžo*, od per. ličnog imena *Merdan* (hrv. muški, odvažan, junačina).

Matica im je, pod prezimenom *Merdžan*, u zaseoku Zagorac sela Trebimlja, odakle su se raseili u selo Velja Međa (Ravno), u ranije selo Donje Hrasno, danas objedinjeno u Gornje Hrasno (Neum), u selo Dubrave (Stolac) i kasbu Gabela (Čapljina).

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Obri (1916).

Mihačevići: Prezime je nastalo po imenu *Mihač*, od osobnog imena *Mihovil*/lat. *Michael*.

Matica im je, vjerovatno, pod izvornim prezimenom *Mihačić*, u selu Belenići (Ravno), odakle su se jedni odselili u kasabu Gabela (Čapljina).

Prezime *Mihačić* vremenom je oblikovano u *Mihačević*.

Iz kasabe Gabela, pod prezimenom *Mihačević*, doselili su se na selo Zaslivlje (1842), u selo Orahovica (1854), u mahalalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1856) i u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci (1858).

Mihaljevići/Mihalji/Mijali: Prezime je nastalo po imenu *Mihalj*, od osobnog imena *Mihailo*/lat. *Michael*.

Matica *Mihaljevića* je u selu Rakitno (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Do popisa katolika iz 1768. godine,

prezime su deslavizirali u **Mihalj** (1768). Odatle su se jedni preselili i u selo Poklečani (Posušje), gdje postoji zaselak Mihalji.

Iz sela Rakitno, doselili su se na selo Crni Vrh (1818), u selo Studečica (1819), u kasabu Neretva /Konjic (1821), u sela Cagare (1824), Mladeškoviće (1837), Bijela (1840), Glavatičevo (1887) i Homatlje (1888), a kasnije i u sela Bukovica, Bukovlje, Gorani, Jasenik i Požetvu.

U selima Gorani i Homatlje prezime **Mihalj**, poprimilo je oblik **Mijal**.

Mihajlovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Mihalje**.

Matica im je, pod izvornim prezimenom **Mihailović**, u selu Ščenica Bobani (Trebinje), odakle su se raselili u selo Dubljani (Trebinje), kasabu Mostar i u Dubrovnik.

Iz kasabe Mostar, vjerovatno, doselili su se u selo Bukovlje.

Mijatovići/Mijati: Prezime je nastalo po imenu **Mijat** od osobnog imena **Mihovil**/lat. **Michael**.

Matica izvornih **Mijatovića** je u ranijem selu Gradac, danas Krehin Gradac (Čitluk), odakle su se jedni odselili u selo Jasenjani (Mostar), pa su u oba sela zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. Međutim, nisu u krvnoj vezi s **Mijatovićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Mijatovića**:

p r v i, koji su, vjerovatno, nastali kao odvojak od **Bilojevića** u selu Kostajnici prije 1743. godine, ali se nakon toga pod tim prezimenom više nisu javljali i

d r u g i, koji su, vjerovatno, nastali kao odvojak od **Lažetića** u selu Ljesovina prije 1743. godine, gdje su prvo nosili dvojna prezimena **Lažetić-Mijatović** i **Mijatović-Lažetić** (1818) i, na kraju, samo **Mijatović**.

Prezime Mijatović, deslavizirali su u **Mijat** i pod njim zabilježeni u selima Homolje i Gorani.

Mijići: Prezime je nastalo po imenu **Mijo**, od osobnog imena **Mihovil**/lat. **Michael**.

Matica **Mijića**, pod izvornim prezimenom, je u selu Bjelojevići (Stolac) ili Bjelovići (Kreševo), a odvojak su od **Bilojevića**. Odatle su se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, matica **Mijića** je u selu Kostajnica. Pod tim prezimenom, zabilježeni u popisu katolika

iz 1743. godine. Međutim, nije se moglo utvrditi da li su u selu Kostajnica starenici ili doselejnici. Zabilježeni su još u selima Višnjevica (1745), Ljesovina i Jasenik (1819), te na selu Donje Selo (1873). Od *Mijića*, nastali su novi rodovi: *Ćormijatovići*, *Lažetići* i *Mijatovići* u selu Ljesovina i *Jukići* u selu Kostajnica.

Miketići: Prezime je nastalo po imenu *Miketa* (veliki *Miko*/*Miho*), od osobnog imena *Mihovil*/lat. *Michael*.

Zabilježeni su na selu Radešine (1868).

Mikšići: Prezime je nastalo po imenu *Mikša*, od osobnog imena *Mihovil*/lat. *Michael*. Vidjeti pod *Milinkušići*.

Mikulići: Prezime je nastalo od rum. ličnog imena *Mikul*.

Matica im je u selu Ružići (Grude), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili u selo Borajna i Vir, gdje su strarenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Mikulići, danas istoimeni zaselak (Grude), u ranije sela Rakitno (Posušje), zaseoke Ivankovića Dolac sela Doci, Dužice, Smokinje sela Rasno i raniji zaselak Potkraj sela Kočerin, te sela Hamzići i Kočerin (Čitluk), Crveni Grm, Humac, Klobuk i Radišići (Ljubuški) i u selo Rančići (Mostar).

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Ljesovina (1907).

Milankovići: Prezime je nastalo po imenu *Milanko* (iz milja), od osobnog imena *Milan*.

Matica im je bila u selima Dubljani (Ravno). Odatle su se jedni odselili u selo Cim (Mostar) oko 1810. godine.

Vjerovatno su se iz navedenog sela doselili u mahaću Varoš kasabe Neretva/ Konjic (1818).

Milanovići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Milan*.

Zabilježeni su u selu Kuti prije 1865. godine.

Milasi: Prezime je nastalo po skraćenicu prezimena *Milasinovići*.

Matica im je u selu Tihaljina (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U vrijeme Bečkog rata (1683-1699), iz sela Proslap (Prozor/Rama), izbjegli su u selo Čitluk (Posušje), gdje su ih starenici nazvali *Ramljacima*,³⁹⁸ ali je jedan njihov odvojak zadržao i prezime *Milas*.

³⁹⁸ Franjevci iz samostana u Šćitu tom su prilikom sa sobom ponijeli i staru sliku Gospe Marije i odnijeli je u Sinj. Tu je dobila novo ime: *Sinjska gospa*. U franjevaca važi pravilo po kojemu se nešto, što je jednom prešlo iz jednog samostana u drugi, nikada ne vraća ishodišnom. Tako je kip svete Katarine /Kate, koji su franjevci iz konjičkog samostana prenijeli u kreševski samostan 1524. godine, u njemu trajno ostao.

Iz Čitluka (Posušje), doselili su se u sela Bukovica (1790), Parsovići (1816) i Buljina/Bukovlje (1818), a kasnije i u sela Obri i Hondići. Od *Milasa*, kao odvojak, nastao je novi rod **Pavlovići** u selu Parsovići.

Miletići: Prezime je nastalo po imenu *Mileta*, od osobnog imena *Milan*.

Matica im je u Dobrom Selu (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane: u sela Dobro Selo, Dragičina, Ograđenik i Tepčići (Čitluk), Grabovci, danas Grabovnik, Lipno i Radišići (Ljubuški), Imotsku i Sinjsku krajinu, pa čak i u Obrovac u Lici.

U selu Veliki Ograđenik (Čitluk), postoji zaselak Miletići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Miletića:**

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Miletić**, iz sela Dobro Selo doselili u sela Javorik (1873) i na selo Radešine (1875).

D r u g i, koji su odvojak od *Blaževića* u selu Turija (1848).

Miličevići/Milići: Prezime je nastalo po imenu **Milić**, od osobnog imena *Milan*.

Matica im je u selu Rakitno (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. U selima Slipčići, gdje su stanovnici mjesto njihovog naseljenja nazvali Miličevići, danas zaselak i Jasenica (Mostar), zaabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine. Iz navedenih sela, raselili su se na razne strane.

U selu Bročanac (Posušje), postoji zaselak Miličevići.

Iz sela Rakitno, doselili su se u selo Požetva (1795).

Milinkušići: Prezime je nastalo po nadimku **Milinkuša**, za ženu iz roda *Milinković*.

Odvojak su od *Bilojevića* iz sela Bilavići, danas Biletići (Čitluk), odakle su se raselili na razne strane.

Iz sela Goranci (Mostar), doselili su se u selo Ljesovina (u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine), odakle su se odselili u selo Trusina (1810), a kasnije i u sela Gorani i Vratna Gora.

U selima Gorani i Vratna Gora postepeno su se u XIX i XX stoljeću, oblikovali u **Miškić**.

Miloši: Prezime predstavlja skraćenicu od *Milošević*,³⁹⁹ a nastalo je po

³⁹⁹ Poznata je ploča iz Kočerina na kojoj je (1410-1411) uklesano: *Va ime Oca i Sina i svetago Duha, amin. Se leži Vigan' Milošević. Služi banu Stipanu, kralu Tvrtku i kralu Dabiši i kralici Grubi i krala Ostou i u to vrime doide i svadi se Ostoja kral s Hercegom (Stipanom Kosačom o.p.) i z Bosnom. I na Ugre poe Ostoja. To vrime mene, Vigna, doide končina i legoh na svom plemenitom pod Kočerinom. I molu vas ne nastupajte na me. Ja sam bil kako vi este, vi ćete biti kako esam ja...* (Dizdar, M.: *Antologija starih bosanskih tekstova*, 177-178).

osobnom imenu *Miloš*.

Matica im je u selu Kočerin (Široki Brijeg), odakle su se odselili u sela Grude (Grude) i Tepčici (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, a u selu Crljenice, danas Crvenice (Tomislavgrad) u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Crvenice, doselili su se u selo Studenčica (1882).

Milovci: Prezime je nastalo po imenu *Milo*, od osobnog imena *Milan*.

Matica im je u Rami, gdje su nosili dvojno prezime *Ćurčić-Milovac* i *Milovac-Ćurčić*, iz kojega je nastao novi rod *Milovac*. Odatle su se odselili u sela Lokvičići i Glavina, doselili su se u selo Požetva (1797).

Miljaci: Prezime je nastalo po nadimku *Miljak* (dobro, imanje, posjed, nepokretna imovina, nekretnina).

Matica im je u selu Vir (Posušje), gdje su zabilježeni u popisu katolika 1743. godine, odakle su se u međuvremeni preselili u selo Kongora (Tomislavgrad), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Kongora, doselili su se u selo Seonica (1787).

Miljkovići/Miljakovići/Moljakovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Miljake*.

Matica im je u selu Miljkovići (Mostar).

U selu Donji Crnač (Široki Brijeg), postoji zaselak Miljkuša.

Iz sela Miljkovići, doselili su se u selo Seonica (1818). godine.

Miočevići. Prezime je nastalo po imenu *Mioč*, od osobnog imena *Mijat*/lat. *Michael*.

Matica *Miočevića*, pod izvornim prezimenom, je u Bijelom Polju (Mostar), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se preselili u selo Blizanci (Čitluk), prezimenu *Miočević* dodali i drugo *Vrdalović*, pa su nosili dvojno prezime *Miočević-Vrdalović*. Tu su zabilježeni pod *Vrdalović*, u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon toga prezime *Vrdalović*, deslavizirali su u *Vrdale*, pa su nosili dvojno prezime *Miočević-Vrdalo*.

Iz sela Blizanci, pod dvojnim prezimenom *Miočević-Vrdalo*, doselili su se u selo Orahovica (1852). Tu su napustili drugo prezime *Vrdalo* i zadržali samo prvo *Miočević*.

Misanovići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Misan*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, *misan*, onaj koji redovno pohađa crkvene mise i,

d r u g o j, *misni*, za oznaku onih koji su iz nekog mista/mjesta.

Nastanak prezimena od prve osnove je uvjerljivije.

Matica im je u selu Tepčići (Čitluk) i u raanijem zaseoku Vrancu sela Žilići, danas zaselak sela Prenj (Stolac), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Podhum (1785).

Mišići: Prezime je nastalo po imenu **Mišo**, od osobnog mena *Mihovil*/lat. *Michael*.

Matica im je, pod prezimenom *Gašpar*, u selu Triščani (Prozor/Rama), gdje su zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. Potomci nekog od *Gašpara*, s nadimkom **Mišo**, prezime **Gašpar** zamijenili su s **Mišić**.

Iz sela Trščani (Prozor/Rama), pod prezimenom **Mišić**, doselili su se u selo Homatlje, pogrešno upisano kao Omatlje (1850), Nevizdraci (1905), a kasnije u sela Hondići, Radešine i Vrci.

Pod dvojnim prezimenom **Mišić-Cvijić**, zabilježeni su u selu Hondići (1894), od čega je, kao odvojak, nastao novi rod **Cvijići**.

Miškić: Prezime je nastalo po imnu **Miško**, od osobnog imena *Mihovil*/lat. *Michael*.

Matica im je u selu Ljesovina, odvojak su od *Milinkušića*, a rodonačelnik im je Mijo Miško *Milinkušić*, s nadimkom **Miško**. Pod prezimenom **Miškić**, zabilježen u maticama župe Kreševo (1755). Odatle su se jedni odselili u sela Gorani i Vratna Gora (1889), te u selo Ljesovina (1905).

Miškovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Miškiće**.

Matica im je u selu Duži (Neum), a prvi put se spominju 1713. godine.⁴⁰⁰

U selu Homatlje (1885), prezime **Miškić** oblikovali su u **Mišković**.

Mitrovići:⁴⁰¹ Prezime je nastalo po skraćenom imenu **Mitar**, od osobnog imena *Dmitar*/grč. *Dmitros*.

Matica im je u selu Gornja Gorica, danas objedinjeno selo Gorica (Grude), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Odatle su se jedni odselili i u selo Kovačevo Polje (Prozor/Rama).

U selu Osoje (Posušje), postoji zaselak Mitri.

Iz sela Kovačevo Polje, doselili su se u selo Raotići (1850) i Rasvar (1918).

400 Sivrić, M.: *Migracije iz Hercegovine na dubrovačko područje* (1667.-1808, 167 (MIGRAHERDUB).

401 U selu Glavatičevo, bili su pravoslavni **Mitrovići**, ali nisu u krvnoj vezi s katoličkim prezimenjacima.

Pod dvojnim prezimenom **Mitrović-Filipović**, iz nekog sela u Brotnju, doselili su se u zaselak Šip sela Gornje Višnjovice.

Mlake: Prezime je nastalo po imenu **Mlaka**, od osobnog imena **Mlakar**. Zabilježeni su na selu Falanovo Brdo, gdje postoji zaselak Mlake.

Mlikotići/Mlikote: Prezime je nastalo po nadimku **Mlikota** (*mlikota*, očito naziv za većeg proizvođača mlika/mlijeka).

Matica **Mlikotića** je u selu Gornji Dolac (Omiš), odakle su se raselili u sela Cista Velika, danas Cista Provo i Zagvozd (Imotski).

Iz sela Zagvozd, pod prezimenom **Mlikotići**, doselili su se u sela Obrinovac i na selo Falanovo Brdo (1785), a nešto kasnije i u selo Seonica i zaselak Lokve sela Višnjovice. U ovim selima promijenili su prezime u **Mlikota**, i pod njim su zabilježeni u naseljima Varoš i Trešanica kasabe Neretva/Konjic (1856), na selu Homolje (1857), u sela Ovčari (1870) i Vrbljani (1876), a kasnije i u sela **Bukovlje**, Kostajnica, Obrinovac i Trusina.

Od **Mlikota**, kao odvojak, nastao je novi rod **Tadići** na selu Falanovo Brdo.

Momčinovići: Prezime je nastalo po nadimku **Momčina** (veliki momak).

Odvojak su od **Jurića** na selu Repovica (1850).

Mršići: Prezime je nastalo od nadimka **Mršo** (*mršo*, onaj koji je mrk, namršten).

Matica izvornih **Mršića** je u Brotnju, u ranijem selu Kruševo (Mostar), odakle su se raselili na razne strane, pa su stigli do Imotske i Vrgorske krajine. U ranijem selu Gradac, danas Krehin Gradac (Čitluk), zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se jedni preselili u selo Međugorje (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih sela, raselili su se na razne strane. Međutim, oni nisu u krvnoj vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, **Mršići** su nastali kao odvojak od **Stanića**, iz sela Zagvozd (Imotski). Rodonačelnik im je Stipan **Stanić**, s nadimkom **Mršić**, koji se doselio u selo Mrakovo (Jablanica) prije 1793. godine. Njegovi su se sinovi, pod prezimenom **Stanić-Mršić**, raselili u sela Seonica (1797), Kostajnica (1817) i Vrci (1822). Kasnije su napustili prvo prezime **Stanić** i zadržali samo drugo prezime **Mršić**. Pod ovim prezimenom, jedni su se odselili u selo Hondići, a drugi na selo Radešine.

Mrvići: Prezime je nastalo po nadimku **Mrvo** (*mrva*, najsitniji dio tvari koja se mrvi, a ovdje u značenju čovjek sitne građe).

Matica im je u selu Prebilovci (Čapljina), gdje postoji istoimeni zaselak.

Zabilježeni su u selu Kuti (1852).

Mucići: Prezime je nastalo po nadimku **Muco** (*muco*, mucav čovjek, mucavac).

Matica **Mucića** je u selu Crnopod (Ljubuški), ali nisu u krvnoj vezi s **Mucićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, **Mucići** su odvojak od **Rašića** u selu Spiljani.

N

Nakići:⁴⁰² Prezime je nastalo od tri moguće osnove:

p r v o j, po skraćenici **Nakić**, od osobnog imena *Anastazija*/lat. *Anastasius*,

d r u g o j, ⁴⁰³ po ar. osobom imenu *Nakib* (istraživač) ili od *naqquara* (hr. bubanj, talamas) i,

t r e ć o j, tur. *nakkaa*/ar. *naqquas* (hrv. *naka*, ličilac).

Matica **Nakića**, pod izvornim prezimenom, je u selu Duboko Mokro (Široki Brijeg), odvojak su od **Sliškovića**, a rodonačelnik im je Mate sin Jure **Sliškovića**, s nadimkom **Nakić**. Prvo su nosili dvojno prezime **Slišković-Nakić**, kasnije su napustili prezime **Slišković** i zadržali samo **Nakić**.

Iz navedenog sela, pod *prezimenom Nakić*, doselio se je jedan pripadnik ovoga roda na selo Borci (1850).

Neborčići: Prezime je nastalo od nadimka **Neborčić** (*neborac*, onaj koji nije sposoban za borbenu jedinicu, nego je određen za pomoćne jedinice).

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Neborčića**:

P r v i, koji su odvojak od **Pavića** u selu Bukovica (1768), a rodonačelnik im je Andrija Pavić, s nadimkom **Neborac**. Odatle su se, pod prezimenom **Neborčić**, jedni raselili u sela Orahovica (1813), Čelebići (1815) i na zaselak Stan sela Zaslavlje (1837).

D r u g i, koji su odvojak od **Matića** u selu Čelebići. Pvo su nosili dvojno prezime **Matić-Neborčić** (1872), a zatim samo **Neborčić**.

402 Muslimana **Nakića** bilo je u selu Orahovica, ali su se davno odselili u Tursku. Nisu u krvnoj vezi s prezimenjacima katolicima.

403 Prezime svećenika i poznatog dalmatinskog graditelja orgulja Petra **Nakića** (1694-1769), u prijevodu na italijanski jezik glasi *Necchini*, nastalom od ital. *nacchera* (hrv. vrsta kastanjeta).

Nikići: Prezime je nastalo po imenu *Niko*, od osobnog imena *Nikola* /lat. *Nicolas*.

Matica im je u selu Ružići (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz navedenog sela, doselili su se na selo Borci i u selo Glavatičevo (1877).

Nikolići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Nikola*/lat. *Nicolas*.

Dva su krvno nevezana roda *Nikolića*:

P r v i, čija je matica, pod izvornim prezimenom *Nikolić*, u selu Biletići (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se do 1743. godine iselili i naselili u selo Kručevići (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Iz ovoga sela, raselili su se na razne strane.

U selu Donji Gradac (Široki Brijeg), postoji zaselak Nikolići.

D r u g i, koji su odvojak od *Lovrića* u selu Proložac (Imotski). Nisu u krvnoj vezi s *Nikolićima* na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Nikolića*:

P r v i, koji su se, pod prezimenom *Nikolić*, iz sela Biletići, doselili u sela Podhum (1820), Barmiš, Bistrica i Jasenik (1818), na selo Pokojište (1743), te u naselje Varoš grada Konjica (1878), a kasnije i na selo Falonovo Brdo. Od ovih *Nikolića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Putnikovići* u selu Barmiš

D r u g i, koji su odvojak od *Tadića* u selu Ljesovina (1784), po osobnom imenu *Nikole Tadića*. Kasnije su se jedni odselili i u selo Višnjevice.

Nikšići/Nikše: Prezime je nastao po imenu *Nikša/Niko* od osobnog imena *Nikola*/lat. *Nicolas*.

Matica im je u selu Zvirovići (Čapljina), a odvojak su od roda *Zvirovići*.

U tom selu, zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Iz navedenog sela, doselili su se u zaselak Oskoruša sela Radešine (1785), a rodonačelnik im je Nikola *Zvirović* zvani *Nikša*, zatim na selo Homolje (1837), u zaselak Borovac sela Galjevo (1849) i u selo Vrbaljani (1878), a kasnije i u selo Homatlije.

U zaseoku Borovac sela Galjevo (1871) i na selu Homolje (1874) prezime su deslavizirali u *Nikša*.

Nižići/Nizići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po imenu *Niže*, od osobnog imena *Nikola*/lat. *Nicolas* i

d r u g o j, po nadimku *Niže* (*niže*, onaj koji je niskog rasta) Matica im je u selima Crveni Grm (Ljubuški) i ranijem selu Gradac, danas Kehin Gradac (Čitluk), gdje su nosili dvojno prezime *Nižić-Jurić*. Odatle su odselili u Vrgorsku krajinu, a zatim ponovo vratili u ishodišna sela.

Iz jednog od ta dva sela, pod prezimenom *Nižić*, doselili su se u selo Galjevo (1816).

Nuhići/Nuići: Prezime je nastalo po ar. imenu *Nuh* (božji poslanik), koje su pripadnici nepoznatog roda uzeli kao svoje prezime, vjerovatno, po imenu vlasnika čifluka na kojima su radili kao zemljoposjednici (napoličari, a kasnije i kmetovi).

Matica im je u selu Ružići (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odakle su se raselili u sela Drinovci i Tihaljina (Grude), raniji zaselak Dole, sela Vojnići i u selo Vitina (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz navedenih sela, raseljavali su se na razne strane.

U selima Drinovci (Grude), Milotina i Proboj (Ljubuški), postoje zaseoci Nuići, ali i obitelji s prezimenom *Nuić*.

Na današnje područje općine Konjic, *Nuići* su se doselili iz dva ishodišta:

P r v o g, iz sela Drinovci u sela **Raotići-Višnjevice** (1743), Zabrdje (1845), Orahovica (1857), Cagare (1860), Zaslavlje (1875), Ljuta-Polje (1880), u kasabu Konjic (1882) i Idbar. Od ovih *Nuića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Pavlovići** na selu Zaslavlje.

U selu Turija zabilježeni su pod prezimenom *Nuhić* (1838), koje je oblikovano u *Nuić* (1840).

D r u g o g, iz Bijelog Polja u sela Razići (1823) i Glavatičevo (1859).

O

Obradovići: Prezime je nastalo od ličnog imena *Obrad*.

Matica im je u selu Crnoglav (Neum), gdje su nosili dvojno prezime **Krajković-Obradović**, iz čega je nastao odvojak *Obradovići*.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Razići (1882), a kasnije u sela Glavatičevo, Ribari, Spoljani te u grad Konjic.

Okčići: Prezime je nastalo od nadimka *Okčić* (čovjek s malim očima).

Zabilježeni su u selu u selu Trešnjevica.

Oreći: Prezime je nastalo po imenu *Oreč*, od osobnog imena *Orest*/ital. *Oresto*.

Matica im je u selu Gradac (Posušje), gdje su pod prezimenom *Oreč* zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane, a negdje prezime *Oreč* oblikovali u *Oreić*. Iz navedenog sela ili kasabe Mostar, pod prezimenom *Oreić*, doselili su se u selo Bare (1816).

Osana: Vidjeti pod Italijani kolonisti (Doseljavanje katolika)

Osti: Vidjeti pod Italijani kolonisti (Doseljavanje katolika).

P

Pandžići/Pandže: Prezime je nastalo po nadimku *Pandža*, od tur. *pence*/per. *penge* (hrv. *pandža*, šapa, kraj noge u nekih životinja s kandžama, ostrim dugim noktima), koje je slavizirano u *Pandžić*.

Matica *Pandžića* je u selu Drinovci (Grude), a odvojak su od *Glavaša*. Pod tim prezimenom zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. U popisu katolika iz 1768. godine zabilježeni su pod dvojnim prezimenom *Glavaš-Pandžić*, iz čega je nastao odvojak *Pandžići*. Odatle su se raselili na razne strane. Pod deslaviziranim prezimernom *Pandža*, zabilježeni su u selu Goranci (Mostar) u drugoj polovini XVIII stoljeća. Odatle su se raselili na razne strane. Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda *Pandžića/Pandža*:

P r v i, koji su se, pod prezimenom *Pandžić*, iz sela Drinovci, doselili u selo Vratna Gora (1850) i na selo Zaslavlje (1880), a pod deslaviziranim prezimernom *Pandža*, iz sela Goranci doselili na selo Redišene (1856)

d r u g i, koji su se, pod prezimenom *Pandža*, iz zaseoka Podivačje sela Raška Gora (Mostar) doselili u selo Spiljani (1868). Na selu Radešine (1884), prezime *Pandža* slavizirali su u *Pandžić*.

Papci: ⁴⁰⁴ Prezime je nastalo po nadimku *Papac* (*papac*, mali papak).

Matica im je u selu Velja Međa (Ravno), odakle su se raselili na razane strane.

Zabilježeni su u selima Kostajnica i Glavatičevo u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Paradžići: Prezime je nastalo po nadimku *Paradžik*, od tur. *parecik* (hrv. *paredžik*, manji komad, komadić, pez. *pare*, komad, ili po tur. nazivu za sitni crveni luk koji služi za sadnju, *arpadžik*, što se vjerovatno odnosi na proizvođače crvenog luka).

Matica im je u selima Vitina (Ljubuški) i Služanj (Čitluk, gdje su, pod

404 Puljić, I., Vokorep, S.: *Naša prezimena-korjeni i razvoj*, 333-334 (*NAŠAPREZIMENA*).

prezimenom **Paradžiković**, zabilježeni u popisu katolika iz 1743., a u ranijem zaseoku Dole sela Vojnici i u selu Proboj (Ljubuški), u popisu katolika iz 1768. godine.

U selima Vitina (Ljubuški), pod deslaviziranim prezimenom **Paradžik**, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine, a u selu Služanj (Čitluk), u popisu katolika iz 1768. godine. Kasnije su se, pod tim prezimenom, jedni odselili u selo Ljuti Dolac (Široki Brijeg) i u kasabu Mostar.

Iz jednog od navedenih mjesta, pod prezimenom **Paradžik**, doselili su se u sela Čelebići, Gorani i Podhum, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

U selu Čelebići postoji zaselak Paradžici.

Parci: Prezime je nastalo po nadimku **Parac** (*parac*, svetac zaštitnik, patron).

Zabilježeni su u selu Oteležanima u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Pasiničići/Pasinišići: Etimologijsko značenje prezimena nije moglo biti pobliže utvrđeno. Pri tome su moguće dvije pretpostavke:

p r v a, da je u vezi sa uzgajivačima ili vlasnicima malih pasa i,
d r u g a, da se radi o iskrivljenom *posinak/posinčić* (mali posnak).
Zabilježeni su u selu Kostajnica (1813).

Pavići: Prezime je nastalo od svetačkog imena imena **Pavao/ Pavle**/lat. *Paolo*.

Matica **Pavića**, pod izvornim prezimenom, je u selima Ružići (Grude), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, a u selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg) u popisu katolika iz 1768. godine. Nisu u krvnoj vezi s **Pavićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nezaivna roda **Pavića:**

P r v i, koji su starenici ili doseljenici iz zaseoka Pavići sela Bukva (Kreševo) u selo Bukovica, gdje se pojavljuju u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odavde su se raselili u sela Orahovica (1813), Vratna Gora (1818), u ranije selo, Lončari, danas zaselak sela Borci (1822), u sela Turija (1856), Repovica (1856) i Kuti (1872), a kasnije i u selo Kostajnica.

Od **Pavića**, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Antunovići**, **Markovići**, **Neborčići** i **Ružići** u selu Orahovica: **Jurići** i **Vidovići** u selu Bukovica.

D r u g i, koji su odvojak od **Matića** u selu Čelebići. Prvo su nosili

dvojno prezime **Matić-Pavić** (1884), a zatim samo **Pavić**.

Pavkovići: Prezime je nastalo po imenu **Pavko**, od svetačkog imena **Pavao** /**Pavle**/lat. **Paolo**.

Matica im je u selu Pribinovići (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Izbično (Široki Brijeg) i Vrpolje (Posušje), postoje zaseoci Pavkovići. Iz sela Pribinovići ili Dobrkovići (Široki Brijeg), doselili su se na selo Crni Vrh do kraja XIX stoljeća.

Pavlovići: Prezime je nastalo po svetačkom imenu **Pavle**/ lat. **Paullus**.

Matica im je u selima Veljaci, Vitina i Zvirici (Ljubuški), odakle su se do popisa katolika iz 1743. godine jedni odselili u selo Ograđenik (Čitluk), pa su sva četiri zabilježena u popisu katolika iz 1743. godine. Do popisa katolika iz 1768. godine, jedni su se odselili u selo Sovići (Grude). U svim navedenim selima, osim u selu Vitina, zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine.

U selima Crveni Grm (Ljubuški) i Gabela (Čapljina), postoje zaseoci Pavlovići.

Na današnjem području općine Konjic, pet je krvno nevezanih rodova **Pavlovića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Pavlović**, iz sela Jasenica (Mostar), doselili na selo Zaslavlje (1813), u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci, u zaselak Ljubosvar sela Orahovica, u sela Turija (1818), Kostajnica (1840), Orahovica (1842), Čelebići (1866), Kuti (1872), u mahalu Varoš kasabe Konjic (1874), na selo Repovica (1884), a kasnije u sela Ljuto-Polje (1889), Nevizdraci i Vrci. Od ovih **Pavlovića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Dragići** u selu Vrci.

D r u g i, koji su odvojak od **Milasa** u selu Parsovići (1816).

T r e ć i, koji su odvojak od **Gabrića** u selu Turija (1820).

Č e t v r t i, koji su odvojak od **Nuića** na selu Zaslavlje (1870).

P e t i, koji su odvojak od **Raića** u selu Razići (1878).

Peari/ Pehari/ Peare: Prezime je nastalo po nadimku **Pehar** (*pehar*, veća posuda za tekućinu), Zbog upisivanja prezimena u matične knjige na latinskom jeziku, ponegdje je ispušten glas **ha**, pa su upisivani kao **Peari** i **Peare**.

Matica im je u selu Gradnići (Čitluk), gdje su, pod prezimenom **Pearović**, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. i 1768. godine. U međuvremenu su se jedni, pod deslaviziranim prezimenom **Pear**,

nastanili u sela Čitluk i Ograđenik (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz ova dva sela, raselili su se na razne strane. Kasnije su prezime **Pear** oblikovali u **Pehar**.

Na današnje područje općine Konjic, iz zaseoka Pehari sela Veliki Ograđenik (Čitluk), doselili su se pod tri prezimena:

a) **Pear** u selima Jošanica (1840), Kuti (1850), Zabrdje (1851) i Turija (1862),

b) **Peara** u selima Kuti (1852), Turija (1853) i Donje Selo (1885) i

c) **Pehar** u selima Turija (1853), Jošanica (1872), Donje Selo (1885) i Turija (1869), a kasnije u sela Mladeškovići i Grušča, te kasabu Neretva/Konjic.

U selu Jošanica postoji zaselak Pehari.

Peke/Pekići: Prezime je nastalo po imenu **Peko**, od osobnog imena *Petar*/lat. *Petrus*.

Matica **Peka** je u Dobrom Selu (Čitluk), odakle su prešli u selo Poljica (Imotski) i u matičnim knjigama se vodili kao **Miletić-Peko** i samo **Peko**, odnosno **Pekić**. U selu Vinjani (Posušje) i Gradac (Makarska) zabilježeni su s dvojnim prezimenom **Pekić-Baketić**.

Iz sela Poljica (Imotski), pod prezimenom **Pekić**, dosleili su se u sela Plavuzi (1820), Mladeškovići (1839), Polje Bijela (1840), Zaslavlje (1878) i Ovčari (1881), a kasnije u sela Hondići, Lisičići i Vrci.

Iz sela Vinjani (Posušje), pod prezimenom **Pekić-Bakota**, doselili su se u selo Polje Bijela (1837).

Pod prezimenom **Peko**, zabilježeni su u selima Mladeškovići (1842) i kasnije u selu Vrci.

Perići: Prezime je nastalo po imenu **Pero**, od svetačkog imena *Petar*/lat. *Petrus*.

Matica im je u selu Dubljani (Ravno), odakle su se raselili na razne strane. U selu Tihaljina (Grude), i Rastovača (Posušje), posotje zaseoci Perići.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Perića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Perić**, s područja Dubrava (Stolac), doselili na raniji zaselak Pomol sela Zabrdje (1844), te u sela Polje Bijela (1853), Spiljani (1868) i Seljani (1877).

D r u g i, koji su odvojak od *Lacmanina* u selu Glavatičevo gdje su prvo nosili dvojno prezimena **Lacmanin-Perić** i **Perić-Lacmanin**, a zatim samo **Perić** (1852). Odavde su se jedni preselili u selo Grušča (1877).

Perišići-Vidačkovići: Zabilježeni su u selu Kanjnina (1882).

Pervišići:⁴⁰⁵ Prezime

Petkovići: Prezime je nastalo po imenu **Petko**, od svetačkog imena *Petar*/lat. *Petrus*.

Matica **Petkovića**, pod drugim prezimenima **Arapović** i **Đopa**, je u selu Slipčići (Mostar). Pod dvojnim prezimenima **Petković-Arapović**, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine, a **Petković-Đopa**, krajem XVII stoljeća.

Iz sela Slipčići, pod oba dvojna prezimena, raselili na razne strane, a pod prezimenom **Petković-Đopa**, u selo Lug (Jablanica) i Prijeslop (Rama) oko 1800. godine.

Iz sela Lug, pod prezimenom **Petković**, doselili su se u selo Vrci (1813), u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1845), u selo Turija (1857), na selo Radešine (1864), u selo Bijela (1866) i na selo Repovica (1868).

Pod dvojnim prezimenom **Petković-Đopa**, iz sela Lug (Jablanica), doselili su se u sela Kostajnica (1813) i Vrci (1820).

Petrići: Prezime je nastalo po svetačkom imenu *Petar*/lat. *Petrus*.

Matica im je u selu Vinjani (Posušje), gdje postoji zaselak Petrići.

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Bijela (1872) i Bradina (1912).

Petrovići: Prezime je nastalo po svetačkom imenu *Petar*/lat. *Petrus*.

Matica im je u selu Mokro Polje, danas selo Mokro (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Dragačina i Vrpolje (Čitluk), postoje zaseoci Petrovići.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Petrovića**:

Prvi, koji su se, pod izvornim prezimenom **Petrović**, iz dva ishodišta, doselili u slijedeća sela:

a) sela Rakitno (Posušje), u sela Sela, danas Solakova Kula (1813), Kostajnica (1815) i Podhum (1824), a kasnije u sela Bukovica i Gornji Prijeslop:⁴⁰⁶ u ovom posljednjem selu nosili su nadimke **Čekrlija** (od tur. *cekrk*, hrv. lanac, u značenju onaj koji ih izrađuje ili pokreće) i **Garac** (hrv. *garavac*, onaj koji je garav).

405 U popisu katolika iz 1768. godine, u selu Čitluk zabilježene su *Perve*, a u selu Rodoč (Mostar). Ne može se isključiti mogućnost da su *Pervišići* s njima u nekoj krvnoj vezi, ali to pouzdano nije moglo biti potvrđeno.

406 U ovom selu Stipan Petrović nosio je nadimak **Čekrlija**, od tur. *cekrk* (hrv. čekrek, lanac) i *cekraci* (hrv. čekrčija, onaj koji pokreće čekrek, lanac).

b) sela Kostajnica doselili u mahal Varoš (1845) i mahal Trešanica (1863) kasabe Neretva/Konjic, te u sela Ribići (1863), Spiljani (1873), Bijela (1875) i Orahovica (1878)

D r u g i, koji su nastali kao odvojci od postojećih rodova:

a) Od *Vidovića* iz istoimenog zasoka Vidovići sela Paoča (Čitluk), odakle su se doselili na Zaslavlje (1784), a rodonačelnik im je Petar *Vidović*.

Njegovi su se sinovi u matične knjige upisivani s dvojn timer prezimenom **Petrović-Vidović**: prvi na selu Zaslavlje (1821) i drugi u selu Orahovica (1878). Krajem XIX stoljeća odbacili su prezime **Vidović** i zadržali samo **Petrović**.

U selu Orahovica postoji zaselak Petrovići.

b) Od *Zovka-Karlovića* iz sela Kut, čiji su potomci prije 1850. godine prezimenu počeli dodavati i drugo **Petrović**, da bi od kraja XIX stoljeća ostalo samo **Petrović**. Pod tim prezimenom odatle su se nastanili u selima Bukovica i Prijeslopu (1850), a kasnije i na selo Falanovo Brdo i

c) Od *Zovka* u selima Bijela i Spiljani, odakle su prešli u mahal Varoš kasabe Konjic/Neretva (1844), te u sela Turija (1857), na selo Radešine (1864) i Repovicu (1868), a kasnije i u selo Galjevo.

Petljarević/Petljari: Prezime je nastalo po imenu *Petrlj*, od ličnog imena *Petar*/lat. Petrus.

Na današnjem području općine Konjic, **Petljarevići** su odvojak od *Andrića* iz mahale Varoš kasabe Neretva/Konjica (1852). Te iste godine, prezime **Petljarević**, deslavizirali su u **Petljari**.

Petrušići: Prezime je nastalo po imenu *Petruša*, od ženskog osobnog imena Petra/Petrija.

Matica im je u selu Čalići (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, odakle su se raselili u sela Crveni Grm, gdje su starenici mjesto njihovog doseljenja nazvali Petrušići, danas zaselak, Petrušići, Humac i Teskera (Ljubuški), te u sela Lisice (Ljubuški) i Zagorje (Posušje), gdje su starenici, također, mjesto njihovog doseljenja nazvali Petrušići, danas istoimeni zaseoci.

Iz sela Čalići, doselili su se u sela Kostajnica (1790), Seonica (1816), na selo Falanovo Brdo (1818) i u naselje Varoš kasabe Neretva/Konjic Konjic (1819).

Pilipovići: Prezime je nastalo od oblikovanog imena Pilip, od osbnog imena *Filip* /lat. *Filippus*.

Zabilježeni su u selu Čelebići (1883).

Pilipovići-Kavelji: Zabilježeni su u selu Obri u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Pinušići/Pinjušić/Pinjošići/Pinošići/Pinići: Prezime je nastalo po nadimku **Pinjuša**, za ženu iz roda *Pinjuh* (*pinja*, koji je pretjerano uzdržljiv u trošenju i davanju, pretjerano štedljiv, tvrd na novcu, škrtica, tvrdica).

Matica **Pinjuših**a je u selu Čerigaj (Široki Brijeg), a odvojak su od roda *Čerkez*, gdje su, pod prezimenom **Pinjuh**, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine i, u istom selu, pod prezimenom **Pinjušići**, u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane. U selima Čerigaj i Privalj (Široki Brijeg), postoje zaseoci *Pinjuh*.

Iz jednog od dva navedena sela, pod prezimenom **Pinušić**, doselili su se u selo Gorani (1815), a u zemljišnim knjigama su upisivani i kao **Pinjušići**.

Pod iskrivljenim prezimenom **Pinošić**, zabilježeni su na selu Repovica (1871), a pod izmijenjenim prezimenom **Pinušić** u **Pinić**, u selima Bijela (1883) i Bradina (1907).

Piplice: Prezime je nastalo po nadimku **Piplica** (*pile*, mlada kokoš koja još ne nosi jaja).

Matica im je u selu Zagvozd (Imotski), a odvojak su od *Petrovića*. Odatle su se raselili na razne strane.

Vjerovatno iz Uskoplja, doselili su se u sela Prijeslop (1903), Gorani (1909), Kale (1916), Bukovlje, Lukšije i Oteležani.

U selu Gorani, prezime **Piplica** slavizirali su u **Piplić**.

Pisačići: Prezime je nastalo od nadimka *Pisačić/Pisarčić* (mali, niži, beznačajan činovnik).

Zabilježeni su na ranijem zaseoku Pomol sela Zabrdje (1821).

Piškovići: Prezime je nastalo od nadimku **Piškar**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od alb. *pishke*, *pishkull* (hrv. *piškul*, onaj koji mrmlja, nerazgovjetno govori) i

d r u g o j, po nazivu za ribu *Piškor* (šaran koja živi u muljevitom dnu i cići kao miš istiskujući zrak kroz plivački mjehur).

Matica im je u selu Tribistovo (Posušje), odakle su se raselili na razne strane. Iz navedenog sela, doselili su se u selo Gostovići.

Piukovići/Pijuković/Pivković: Prezime nastalo po nadimku **Pijuk** (*pijuk*, trnokop, krampa, budak).

Odvojak su od *Jurića* iz sela Jasenjani (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Pod prezimenom **Piuković/Pivković**, zabilježeni su na selima Pokojište i Repovci u popisu katolika iz 1743. godine, ali se više ne javljaju. Vjerovatno su se odselili i u selo Trusina, gdje postoji zaselak Pikavići, koji podsjeća na izvedeno iz Piukovići

Od **Piukovića**, nastao je novi rod **Čamiši** na selu Repovica.

Polići: Prezime je nastalo po imenu **Polo**, od ličnog imena *Apolonije* /lat. *Apollonius* ili od imena **Pola**, od ženskog imena *Apolonija*.

Matica im je u selu Sovići (Prozor), a odvojak su od **Cvitkovića**.

Iz sela Sovići, doselio se je Mate **Polić**, s nadimkom *Vignjar*, u selo Podhum (1825).

Požeti: Prezime je nastalo po nadimku **Požet** (*požeti*, obaviti žetvu odnosno u prenesenom značenju uspješno obaviti, pokupiti požnjeveno).

Radi se, vjerovatno, o pripadnicima roda **Požet**, koji su se, iz nepoznatog ishodišta, doselili u selo Zažablje. Po njima je ovo selo izmijenilo naziv u Požtva.

Iz sela Požtva, pod prezimenom Požet, neki pripadnik toga roda doselio se je u mahalu Varoš kasabe Neretva/ Konjic (1848).

Prajići: Prezime je nastalo po nadimku **Prajo** (od pra, nešto što je ishodišno).

Zabilježeni su na selu Donja Vratna Gora (1892).

Pranjići/Pranići: Prezime je nastalo po svetačkom imenu **Franjo/Frane**/ lat. *Franciscus*,⁴⁰⁷ na taj način što se u Hercegovini često glas *ef* zamjenjuje glasom *pi* (fratar kao pratar itd.).

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Pranjića**, od kojih se za jedan može pretpostaviti da je nastao u Glavatičevu, a za ostala tri da su doseljenički:

P r v i, za koji su moguće dvije pretpostavke:

a) da su starenici u selu Kostajnica, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine i

b) da su se, pod prezimenom **Pranjić**, iz zaseoka Pranjići sela Studenci (Ljubuški), doselili u selo Kostajnica prije 1743. godine, a zatim i u selo Džanići, a pod prezimenom **Pranić**, na selo Zaslavlje (1821).

D r u g i, kao odvojak od *Franića-Pranjića*, po rodonačelniku Karlu, koji se iz sela Jasenjani (Mostar) doselio na selo Ovčari (1828).

Od *Pranjića* su, kao odvojci, nastali novi rodovi: **Bilići** na selu Ovčari, te **Božići** i **Dijakovići** u selu Kostajnica.

407 Po svetom Franji Asiškom (grad Asisi u Italiji), naziv nosi katolički svećenički red *Franjevci*, koji su kao misionari stigli u Bosnu 1291. godine i osnovali novu franjevačku provinciju Bosna srebrena (Bosna Argentina), sa sjedištem u trgu Srebrenica.

Treći, koji su se, pod dvojnim prezimenom **Pranjić-Križanović**, iz sela Vrapčići (Mostar) doselili u sela Glavatičevo i Kuti (1893).

Četvrti, kao odvojak od **Kljajića** u selu Glavatičevo (1870).

Pravica-Vranjkić: Prezime je sastavljeno do dva: **Pravica**, po istoimenom nadimku (*pravica*, narodni izraz za pravdu) i **Vrnjakić**, po nadimku **Vranjo**, od dvije moguće osnove:

prvoj, po svetačkom imenu **Vrane/Vranje**/lat. *Franciscus*, po istom načelu kao i za **Pranjiće**.i

drugoj, po nadimku **Vrane/Vranje** (vrane, čovjek vrane, vrlo crne kose)

Zabilježeni su u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci (1882).

Providuri/Praviduri: Prezime je nastalo po nadimku **Providur**, od /mlet. *provededor*/tal. *providitore* (hrv. *providur*, namjesnik zemlje u vrijeme mletačke uprave u Dalmaciji, ovdje, vjerovatno, u pošprdnom značenju).

Matica **Pravidura** je na selu Zaslavlje, odvojak su od Gašića, a rodonačelnik im je Ivan **Gašić**, s nadimkom **Providur**, pa su nosili dvojno prezime **Gašić-Providur**, na selu Zaslavlje (1795) i u selu Turija (1875). Prezime **Providur** oblikovali su u **Pravidur**, koje su trajno zadržali. Pod njim su se, iz navedenih sela, raselili u sela Bijela Polje (1867), Orahovica i Turija (1875), a kasnije i u selo Spiljani.

Na selu Zaslavlje (1875), zabilježen je i jedan odvojak od **Pravidura** pod dvojnim prezimenom **Pravidur-Talijan**, očito nastao po nadimku **Talijan**.

Puljići.⁴⁰⁸ Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

Prvoj, po nadimku **Puljić**, koji su starenici mogli dati doseljenicima iz italijanske pokrajine Apulia **Puljizima/Puljićima**/ital. *Pugliese*, što je vjerovatnije. Radi se o baštovanima, zanatlijama i rudarima, koji su još u srednjem vijeku za poslom dolazili na područje Dubrovnika i Hercegovine. Osim prezimena **Puljić**, nose i prezime **Puljiz**. i **Puljizović**.⁴⁰⁹

Drugoj, po nadimku **Pulje**, od alb. *pulali* (hrv. *puljast*, *pjegast*, *pjegav*), što je manje vjerovatno.

Dva su krvno nevezana roda **Puljića**:

Prvi, pod izvornim prezimenom **Puljić**, čija je matica u selu Rotimlja (Stolac). Tu se spominju u prvom osmanskome Opširnom

408 Puljić, I., Vukorep, S.: *NAŠAPREZIMENA*, 333-334.

409 O ovome rodu u Hercegovini, opsežnu studiju, napisao je Puljić i objavio pod naslovom *Puljići*.

popisu Hercegovine iz 1745-1747. godine,⁴¹⁰

D r u g i, koji su odvojak od *Rasovljevića* u selu Vašarovići (Ljubuški). U navedenom selu, postoji zaselak **Puljići**, ali u njemu ne žive samo obitelji s prezimenom **Puljić**.

Iz tih su se mjesta raselili na razne strane.

Na današnjem područje općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Puljića**:

p r v i, koji su se, pod prezimenom **Puljić**, iz sela Runovići (Imotski), doselili u selo Vrci (1820). i na selo Homolje (1863) i

d r u g i, koji su se, pod dvojnim prezimenom **Puljić-Vlahić**, iz sela Rotimlja (Stolac) doselili u selo **Luka** (1882).

Purići-Filipovići: Prezime je dvojno, a sastavljeno je od dva: prvog koje je nastalo po nadimku **Pure/Pura** i drugog **Filipović**.

Prvo prezime nastalo je od dvije moguće osnove:

p r v o j, po lat. **purigicare** (čistiti bijelim lanenim rupčićem kalež za vrijeme mise, u prenesenom značenju crkvenjak) i,

d r u g o j, po hrv. **pura** (jelo od kukuruznog brašna za koje se pretpostavlja da čisti, pročišćava /lat. **purificira** crijeva), te prezimena **Filipović**.

Zabilježeni su u selu Seonica (1818).

Purlage: Prezime je nastalo od nadimku **Purlaga**, od hrv. **purulentan**/ lat. **purulentus** (koji je pun gnoja, koji je sklon gnojenju: gnojan).

Zabilježeni su u Spiljanima (1883).

Putnikovići: O značenju prezimena **Putniković**, bilo je riječi pod odrednicom **Nikolići-Putnikovići**.

Odvojak su od **Nikolića** u selu Barmiš (1817), a iste godine zabilježeni su i na selu Gradac, danas dio pod nazivom Gornji Gradac.

R

Rabe: Prezime je nastalo po nadinku **Rab**, od tur. **Rabb**/ar. **rabb** (hrv. gospodar)

Zabilježeni su u selu Kostajnica (1823).

Radeljić: Prezime je nastalo po imenu **Radelja**, od osobnog imena **Radibrat/Radimil/ Radimir/ Radislav/Radmil/Radočaj/Radogost/Radosav/Radoslav**

Zabilježeni su u selu Jasenik (1821).

410 Aličić, A.: *Poimenični popis vilajeta sandžaka Hercegovina*, 139.

Radići:⁴¹¹ Prezime je nastalo po imenu **Rade**, od osobnog imena *Radibrat/Radimil/Radimir/Radislav/Radmil/Radočaj/Radogost/Radosav/Radoslav*.

Matica im je u selu Zagvozd (Imotski), odakle su se raselili na razne strane: od sela Imotske krajine, do sela Drinovci (Grude), Duvno, danas grad Tomislavgrad (Tomislavgrad), u Ramu (Prozor) i na Kupres.

Iz Rame, vjerovatno, doselili su se u sela Vrci (1821), Kostajnica (1909), Bušćak, Nevizdraci, danas Donji i Gornji Nevizdraci i Prijeslop, danas Donji i Gornji Prijeslop.

Radoši: Prezime je nastalo po imenu **Radoš**, od istih osobih imena kao i za *Radiće*.

Matica **Radoša**, pod izvornim prezimenom **Radošević**, je selu Roško Polje (Tomislavgrad). Odatle su se pomjerali prema selu Šuica (Tomislavgrad) i Makarskom primorju. Ponegdje se navode i kao **Radoševići**.

U općini Tomislavgrad, postoji selo Radoši.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Radoša**:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Radoš**, iz izbjegličkog kampa u selu Baško Polje (Makarska), doselili u selo Turija (1819), a zatim odatle ili iz nekog od navedenih ishodišta u sela Jošanica (1877), ranije selo Biskup, danas zaselak sela Krupac i selo Orahovica (1878), selo Bijela (1880), Hondići (1900,) i Trešnjevica (1912).

D r u g i, koji su odvojak od *Jurića* na selu Repovica (1908).

Od **Radoša**, nastao je novi rod **Šitumi** u selu Jošanica.

Raguži:⁴¹² Prezime je nastalo po nadimku *Raguz/Raguž*, koji su starenici davali doseljenicima s područja Dubrovnika odnosno Dubrovačke republike (prema ital. *Ragusini*/hrv. *Raguži*).

Matica im je u Stonu na polotoku Pelješac (Hrvatska), odakle su se doselili u selo Cicrina (Ravno), a odatle u sela Bivolje Brdo i Domanovići (Čapljina), Bjelojevići i Prenj (Stolac), ranije selo Donje Hrasno, danas objedinjeno u selo Gornje Hrasno i Hotonj (Neum), kasabe Stolac i Mostar, danas gradska naselja.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1864) i u selo Razići.

411 U selu Nevizdraci bilo je pravoslavnih *Radića*, ali nisu krvno vezani s katoličkim prezimenima.

412 O *Ragužima* je Stjepan Raguž – Gunjinović napisao opsežnu monografiju pod naslovom *Raguži – povijest i rodoslovlja*.

Raičevići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Raiče/Rajiče/Rajiće*.

Zabilježeni su u selu Vratna Gora (1817) i nije isključeno da su odvojak od *Raiča*.

Raiči/Raići/Rajići: Prezime je nastalo od nadimka *Raja* (raj).

Matica *Raiča* je u istoimenom zaseoku sela Goranci, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Vremenom su prezime oblikovali u *Raići* i *Rajići*. Odatle su se pod sva tri prezimena raselili na razne strane. U selu Gornja Drežnica (Mostar), postoji zaselak Rajići.

Uz *Zovkiće/Zovke*., najzastupljeniji su rod na današnjem području općine Konjic, a od njih je, kao i od *Zovkića/Zovka*., nastao veći broj odvojaka, koji su postali samostalni rodovi.

Na današnjem područje općine Konjic, Raići su se doseljevali ovim vremenskim slijedom:

Prvi, koji su se, pod prezimenom *Raići* doselili na današnje područje općin Konjic:

a) iz sela Drežnica (Mostar) u selo Bušćak prije 1797. godine, gdje su nosili i dvojno prezime *Drežnjak-Raič*, *Raič-Drežnjak* i u selo Doščica, gdje su nosili dvojno prezime *Raič-Stojanović* i

b) iz sela Goranaci (Mostar) u sela Vratna Gora (1798), Spiljani (1834), Radešine (1850), Homolje (1853), u naselja Varoš i Trešanica kasabe Neretva /Konjic (1857), na selo Dubravice (1866), u selo Javorik (1867), na selo Repovica (1871), u sela Turija (1877) i Brđani (1883), a kasnije i u sela Crni Vrh, Gorani, Gostovići, Nevizdraci, Slavkovići, Treboje, Trešnjevica i Vrci.

Od ovih *Raiča*, kao odvojci, nastali su novi rodovi: *Jozinovići* u selu Crni Vrh, *Jurkići* u selu Slavkovići, *Kalebi* i *Pavlovići* u selu Razići, *Rege* na selu Zaslivlje i *Stojanovići* u selu Doščica.

Kasnije su se *Raići* u selima Čelebići, Dubravice, Gostovići, Nevizdraci, Radešine i Strgonice oblikovali u *Rajiće* i *Rajiće*.

U selima Gornja Vratna Gora, Gornji Nevizdraci i Idbar postoje zaseoci Rajići.

Drugi, koji su se iz sela Rakitno (Posušje) pod dvojnim prezimernom *Raiči-Sudarevići* doselili u selo Bare (1816), zatim su se u matične knjige upisivali kao *Raiči-Sudari* i samo kao *Sudari* (1820).

U selu Požetva (1890), zabilježeno je dvojno prezime *Raič-Čustek*, ali iz toga nije nastao, kao odvojak od *Raiča*, novi rod *Čustek*.

Na današnjem području općine Konjic, *Raići* su, uz *Gašiće* i *Zovke*, rod od kojega je, kao odvojci, nastao najveći broj novih rodova.

Raičević: Prezime je nastalo kao i za *Raiče*.

Zabilježeni su u selu Vratna Gora (1817).

Rakići/Rake: Prezime je moglo nastati od tri moguće osnove:

p r v o j, po imenu **Rako**, od osobnog imena *Rajko* i,

d r u g o j, po nadimku **Raka** (*raka*, jama) i

t r e ć o j, po nadimku **Rak** (*rak*, vodozemac).

Matica **Rakića** pod izvornim prezimenom je u selu Zagvozd (Imotski). Pod tim prezimenom, odselili se u sela Poljica i Proložac (Imotski), a iz njih se raselili na razne strane.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nezavezana roda **Rakića/Raka**:

p r v i, koji su se, pod prezimenom **Rakić**, iz sela Zagvozd, doselili u selo Obri (1850) i

d r u g i, koji su, pod prezimenom **Rako**, odvojak od *Ilića* u selu Obri, odakle su se kasnije odselili Gorani, Kostajnica i Podhum.

Raspudići: Prezime je nastalo po nadimku **Raspud** (*raspuditi*, rastjerati, razjuriti, razbiti čopor vukova).

Matica im je u selu Dobro Selo (Čitluk), gdje su kao odvojak od *Pribilovaca* dobili nadimak **Raspudići**. Prvo su nosili dvojno prezime **Raspudić-Pribilović**, a zatim samo Raspudić. Pod tim prezimenom zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se raselili u više mjesta zapadne Hercegovine i Imotske krajine.

Iz zaseoka Raspudići sela Tepčići (Čitluk), doselili su se na selo Ovčari (1865), a zatim u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic i u selo Kanjina (1876).

Rašići/Raščići: Prezime je nastalo po nadimku **Raša** od *rašal/ital. rascia* (hrv. *raša*, vrsta grubog domaćeg sukna u četiri niti: vrsti suknje: ženski nakit za glavu).⁴¹³

Matica im je u selima Tihaljina (Grude), Dole i Vojnići (Ljubuški, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

U selu Tihaljina, postoji zaselak Rašići.

Iz sela Tihaljina (Grude), doselili su se u selo Trešnjevica (1820), a kasnije u sela Nevizdraci, Spiljani, Treboje i Trešnjevica.

Pod trojnim prezimenom **Rašić-Margetić-Šimunović**, zabilježeni su u selu Turija (1818), a pod prezimenom **Raščić** na selu Zaslavlje.

Od *Rašića*, nastao je novi rod **Mucići** u selu Spiljani.

Rebići: Prezime je nastalo po nadimku **Rebo**, od alb. **rebba** (hrv. ovca s paroščićima).

⁴¹³ Budući da katolici nisu upotrebljavali skraćeno ime *Rašo/Raša* od ličnog imena *Radovan*, ovo značenje prezimena *Rašić*, može se prihvatiti kao ispravno.

Zabilježeni su na selu Crni Vrh u popisu katolika iz 1768. godine, ali se nakon toga više ne javljaju.

Remete/Remići: Prezime je nastalo po nadiku **Remo**, od tri moguće osnove:

p r v o j, od lat. *remotio*, *remove* (hrv. *remocio*, *remove*, uklanjanje, udaljavanje koga s kakve vlasti i sl.),

d r u g o j, od njem. *Remise*/hrv. *remiza*, spremnica, spremište za kola i poljoprivredne sprave) i

t r e ć o j, od lat. *taeremitis*/grč. *eremites* (hrv. *reme*, pustinjač, isposnik: zvonar, ovdje, vjerovatno čobanin koji čuva stado ovaca s ovnom predvodnikom-zvonarom ili zvonara u crkvi).

Zabilježeni su u selu Bistrica (1816), danas dio sela Barmiš, nakon čega se više nisu javljali.

Rege: Prezime je nastalo po imenu **Rego**, od rum. vlastitog imena Regoj. Odvojak su od **Raiča** na selu Zaslavlje, gdje su prvo nosili dvojno prezime **Raič-Rego**, a zatim samo **Rego**.

Renje: Prezime je nastalo po nadimku Renjo, od tur. i per. *renk* (hrv. čovjek šareno odjeven).

Zabilježeni su u selima Donja Vratna Gora (1902), Kruščica, Orahovica i Solakova Kula.

Reškovići/Reškovići: Prezime je nastalo po nadimku **Reško** (*reška*, namjerno ostavljen razmak u gradnji i sl. između elemenata koji omogućuje rad materijala i otklanja mogućnost pucanja konstrukcije, u značenju građevinar).

Zabilježeni su na selu Radešine (1877).

Rezačići: Prezime je nastati po imenu **Reza**, od ženskog svetačkog imena *Tereza*/lat. *Theresia*.

Matica **Rezića** je u selu Crnač, danas Donji i Gornji Crnač (Široki Brijeg), a odvojak su od *Vuletića*.

Jedan odvojak **Rezića** odselio se u selo Rakitno (Posušje), gdje su prezime konačno oblikovao u **Rezo**.

Vjerovatno iz sela Rakitno, jedan odvojak **Reza** doselio se na selo Čelebići (1867), gdje su ih starenici prozvali **Rezačići**.

Ribići: Prezime je nastalo po nadimku *Ribić* (ribar).

Zabilježeni su u selo Kostajnica.

Rokšići: Prezime je nastati po nadimku **Rokša**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od osobnog imena *Roko* /lat. *Rochus*/tal. *Rocco* i

d r u g o j, po inadimku *Rokša* za onoga koji *rokče* (hrče kao svinja).

Budući da se nisu mogli dovesti u vezu sa bilo kojim ishodištem, vjerovatno su starosjedilački rod u selu Ljesovina, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, ali se nakon toga više nisu javljali.

Rolje: Prezime je nastalo po nadimku **Roljo**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od *rolja* (posebno oblikovan valjak za izravnavanje tkanina, sukalo) i,

d r u g o j od *roljac* (insekt krpelj).

Zabilježeni su u selu Vratna Gora.

U selu Donja Vratna Gora postoji zaselak Rolje

Romići: Prezime je nastalo kao hiponim **Romo**, od osobnog imena *Roman*/lat. ili *Romanus*/*Romul*/lat. *Romulus*.

Matica im je u selu Omolje (Tomislavgrad), a odvojak su od *Vukadinovića* /*Vukadina*. Pod prezimenom **Vukadinović** u selima Brišnik, danas Donji i Gornji, Omolje i Vedašić (Tomislavgrad), zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. U međuvremenu, prezime **Vukadinović** zamijenili su za **Romić** i pod njim se jedni odselili u sela Rakitno (Posušje) i Omolje (Tomislavgrad), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz jednog od dva navedena sela, doselili su se u sela Požetva (1860) i Kruščica (1886).

Rotimi: Prezime je nastalo po nadimku **Rotim**, kako su starenici u ranijem selu Gradac, danas selo Krehin Gradac (Čitluk) nazivali doseljene *Puljiće* iz sela Rotimlja (Stolac). Pod tim prezimenom, zabilježeni su u ranijem selu Gradac, danas Krehin Gradac u popisu katolika iz 1743. godine. Iz sela Krehin Gradac, raselili su se na razne strane. U selima Donji Gradac (Široki Brijeg) i Vrđi (Mostar), postoje zaseoci Rotim.

Sa sela Risovac (Jablanica), doselili su se na selo Zaslavlje (1869).

Jedan njihov ogranak u ovom selu (1881), prezime je skratio na **Rota**.

Rozići: Prezime je nastalo nastalo po imenu **Roza**, od osobnog ženskog imena *Rozalija*/ital. *Rosalia*.

Matica im je u selu Sretnice (Mostar), odakle su se raselili u sela Čitluk (Čitluk) i selo Krivodol (Mostar), pa su u ta tri sela zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Kasnije su se raseljavali u više mjesta Hercegovine, a stigli su do Sinja i Stona.

U selu Blatnica (Čitluk), postoji zaselak Rozići, što je izvorno, zacijelo, glasilo Rozići.

Na današnje područje općine Konjic, doselili su iz tri ishodišta:

P r v o g, iz sela Rumboci (Prozor) u sela Bukovica (1794), Seonica (1816) i Bukovicu (1827), a kasnije i u sela Bušćak i Selo, danas Solakova Kula.

D r u g o g, iz sela Sritnica, danas Sretnice (Mostar), na ženinstvo kao domazeti u kuću Blaževića na Zabrđu (1874), a kasnije i na selo Pokojište.

Od *Rojića* su, kao odvojak, nastali novi rodovi **Dragojevići** na Pokojištu i **Jelići** u selima Bušćak i Solakova Kula.

Rukavine: Prezime je nastalo po nadimku **Rukavina** (*rukav*, dio odjeće koji pokriva ruku: *rukavina*, veliki rukav).

Zabilježeni su u naselju Varoš grada Konjica (1882).

Ružići: Prezime je nastalo po osobnom ženskom imenu **Ruža**/ lat. *Rosa ital. Rosaria*.

Matica Ružića je u istoimenom selu (Grude), ali nisu u krvnoj vezi s **Ružićima** na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, **Ružići** su odvojak od **Pavića-Neborčića** u selu Orahovica (1843), a rodonačelnik im je Nikola Andrijin, s nadimkom **Ružić**, koje su njegovi potomci (1884). prihvatili kao rodovsko prezime

Pod prezimenom **Ružić**, jedni su se raselili u sela Zaslavlje (1881) i Polje-Bijela.

S

Selaci: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po imenu **Selak**, vjerovatno, od tur. ličnog imena *Solak* i **d r u g o j**, od naziva **seljak** (stanovnik sela, zemljoradnik), s izostavljenim glasom *jota*.

Iz sela Ripci (Prozor), doselili su u selo Lukšije (1915). U javnim ispravama upisivani su i kao **Silak**.

Sipići/Šipići: Prezime je nastalo po nadimku **Sipo** (*sipav*, onaj koji je sipav, koji *siplje*).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici u selu Kostajnica, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine i

d r u g a, da su odvojak od **Buzukovića**, koji su se doselili iz sela Lepenica (Kreševo) u selo Kostajnica.

Nakon 1768. godine, više se nisu javljali.

Od **Sipića** u selu Kostajnica nastao je odvojak **Stojanovići**.

Skenderi: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Skender*, od tur. *Iskender*/ar. *Iskandar*/grč. *Alexandros*.

Matica im je u selu Zagvozd (Imotski), a odvojak su od *Piplica*, koji su nosili nadimak *Skender*.

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Bulatovići, Raotići, Seonica, Trešnjevica, Turija i Višnjovice u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Skočibušići: Prezime je nastalo po nadimku *Skočibuha* (*skočibuha*, insekt).

Matica im je u ranijem zaseoku Bučići sela Mesihovina (Tomislavgrad), odakle su se raselili na razne strane. U zaseoku Bučići sela Mesihovina (Tomislavgrad), te selima Vinjani (Posušje) i Raška Gora (Mostar), zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine, a u zaseoku Bučići sela Mesihovina i u popisu katolika iz 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, dva su roda, s neutvrđenim stupnjem krvne povezanosti:

P r v i., koji su se, pod izvornim prezimenom *Skočibušić* doselili:

a) iz kasabe Županj Potok/Duvno/Tomislavgrad, u selo Požetva (1813),

b) iz zaseoka Bučići sela Mesihovina, na selo Zabrdje (1860) i u selo Orahovica (1884).

D r u g i, koji su odvojak od *Gašića* sa sela Zaslavlje.

Stanovnici su ih zvali *Skoko*.

Sliške/Sliškovići: Prezime je nastalo po nadimku *Sliška* (*sliška*, babura, hrastov plod koji nastaje iz cvijeta, a ne iz resa).

Matica *Sliškovića* je u zaseoku Đubrani selo Raška Gora (Mostar), odakle su se jedni odselili u selo Mokro (Široki Brijeg), a drugi u selo Grljevići (Ljubuški), u kojima su starenici mjesta njihovog doseljivanja nazvali Sliškovića Mahala, odnosno Sliškovići, što su danas istoimeni zaseoci. U selu Raška Gora, jedan ogranak *Sliškovića* prezime je deslaviziro u *Sliško*.

Iz zaseoka Đubrani sela Raška Gora, pod prezimenom *Sliško*, doselili su se u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1813), a odatle ili iz zaseoka Sliškovića mahala sela Mokro, pod prezimenom *Slišković*, na selo Borci (1870). Ni *Sliška* ni *Sliškovića* odavno nema na današnjem području općine Konjic.

Smolčići: Prezime je nastalo po nadimku *Smole* (*smola*, u značenju *smolar*, sakupljač smole iz borovih stabala, u značenju mali smolar, smolčić).

Matica im je u selu Vir (Posušje), gdje su zabilježemni u popisu katolika iz 1743. godine.

Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su se u sela Lađanica i ranije selo Ratkovići, danas mjesto Ratkamen (Visočica), u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Smoljani: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Smolčiče*.

Matica im je, pod prezimenom *Smoljan*, u selu Međugorje (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine.. U međuvremenu su prezime slavizirali u *Smoljanović* i jedni se odselili u selo Krivodol (Mostar), pa su u ta dva sela zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

U međuvremenu, u selima Međugorje i Rodoč (Mostar), prezime *Smoljanović* deslavizirali su u *Smoljan* i pod njim su samo u selu Krivodol (Mostar) zabilježeni u popisu katolika iz 1768.godine. Iz tih sela, pod prezimenom *Smoljan*, raselili su se na razne strane, pa su tako stigli do Dubrovnika i Sinjske krajine.

Iz sela Rodoč (Mostar), pod prezimenom *Smoljan*, doselili su se na selo Zaslavlje (1825), vratili se u selo Prigrađani (Mostar) oko 1830. i odatle se preselili u selo Podgorani (Mostar). Iz jednog od ta dva sela, doselili su se u selo Dubravice (1868), na selo Ovčari (1869) i u selo Bijela (1885).

Stanići: Prezime su dobili po imenu *Stana*, od osobnog ženskog imena *Stanislava*.

Budući da su *Stanići* odvojci od drugih rodova, ne postoji jedna njihova matica.

Na današnjem području općine Konjic četiri su krvno nevezana roda *Stanića*:

Prvi, koji su se iz sela iz Zagvozd (Imotski), pod dvojnim prezimenom *Stanić-Mršić*, doselili u sela Seonica (1797), Kostajnica (1817) i Vrci (1822). Kasnije su odbacili drugo prezime *Mršić* i zadržali samo *Stanić*.

Drugi, koji su odvojak od *Drežnjaka*, koji su se, pod prezimenom *Drežnjak*, iz sela Jasenica, doselili u sela Turija, Orahovica, Jošanica i Čelebići, na sela Zaslavlje i Radešine, te u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci.

U selu Orahovica, prezimenu *Drežnjak* dodali drugo *Stanić*, po rodonačelnici *Stani*, od ženskog osobnog imena *Stanislava*. Prvo su nosili dvojno prezime *Drežnjak-Stanić* (1848), a zatim samo *Stanić* (1875).

T r e ć i, koji su se iz zaseoka Stanići sela Crnički Kamen (Kreševo) pod prezimenom **Stanić**, doselili u sela Hondići, Lisičići, Nevizdraci, Strgonice i Višnjevice. Da bi se razlikovali od ostala dva roda **Stanića**, prezime izgovaraju s naglaskom na prvom slogu.⁴¹⁴

Steneci: Etimologijsko značenje korijena *stenec/sreneck/sterneck*, nije se moglo utvrditi.

Matica im je u južnom Tirolu, njem. *Sudtirol./ital. Alto Adige* (hrv. *Zidtirol, Alto Adige*), ali se radi o Austrijancima njemačke narodnosti. Iz mjesta Nave San Roko (Rocco), sreza Trento, na selo Ivan (1883) doselio se Henrik *Steneck*, čiji su sinovi prešli u selo Orahovica (1883) i u naselje Varoš grada Konjica (1893).

Stipanovići: Prezime je nastalo po imenu **Stipe**, od osobnog imena *Stipan* /ijek. *Stjepan*.

Zabilježeni su u selu Javorik.

Stipići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Stipanoviće*.

Zabilježeni su u selu Požetva, u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Stjepanović: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Stjepan**.

Odvojak su od *Knezovića* u selu Jasenik (1888).

Stojanovići:⁴¹⁵Prezime je nastalo po imenu **Stojan**, od osobnog imena *Stojislav/Stojimil*.

Matica izvornih **Stojanovića** je u kasabi Mostar, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Međutim, oni nisu u krvnoj vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, četiri su krvno nevezana roda **Stojanovića**:

P r v i, koji su odvojak od **Ćipetića** u selu Kostajnica, gdje su pod prezimenom **Stojanović** zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, ali su prvo nosili dvojno prezime **Ćipetić-Stojanović**.

D r u g i, koji odvojak od *Sipića* u selu Kostajnica, a rodonačelnik im je Stanislav *Sipić*, s nadimkom **Stojanović**. Prvo su nosili dvojno prezime **Sipić-Stojanović**, a zatim samo **Stojanović** (1744). Odatle su se raselili u sela Gorani i Jasenik.

T r e ć i, koji su odvojak od *Buzuka* u selu Kostajnica. Prvo su nosili dvojno prezime **Buzuk-Stojanović**, a kasnije samo **Stojanović**.

414 Ovi *Stanići* bili su zemljoposjednici, koji su imali svoje kmetove pravoslavne i katolike, a pripadnik ovoga roda Stanko *Stanić* u Konjicu je između dva rata sagradio vrlo lijepu zgradu, čiji je kat koristio kao stan, a u prizemlju je prvo držao gostionicu, a pred sami Drugi svjetski rat vrlo uređenu trgovinu metražne tekstilne robe.

415 U selima Bradina, Brđani i Krupac, ima pravoslavnih *Stojanovića*, ali nisu krvno vezani s katoličkim prezimenjacima.

Četvrti, koji su odvojak od *Raića* u selu Doščica (1895). Nosili su dvojno prezime *Raić-Stojanović*, a zatim samo *Stojanović*.

Iz nekog od navedenih mjesta, doselili su se u naselje Varoš grada Konjica (1877) i u selo Gorani.

Jedan ogranak *Stojanovića*, dobio je nadimak *Sumbulović*.

Stojčići: Prezime je nastalo po imenu *Stojko*, od osobnog imena *Stojislav/Stojimil*.

Matica im je u zaseoku Vidovići sela Paoča (Čitluk), a odvojak su od *Vidovića*. Tu su braća Ilija i Mate *Vidović* nosili nadimak *Stojčić*.

Iz istoimenog zaseoka preselili su se u selo Tepčići (Čitluk), a odatle su se raselili u kasabu Mostar, te sela Ilići i Jasenica (Mostar).

Iz sela Jasenica, doselili su se na selo Radešine (1816).

U općini Kreševo postoji selo Stojčići.

Stojići: Prezime je nastalo po omenu *Stoja*, od ženskog osobnog imena *Stoislava/Stojimila*.

Zabilježeni su u selu Glavatičevo (1880).

Stuparići: Prezime je nastalo po nadimku Stupar (*stupa*, mužar, avan: posuda u kojoj se nabijaju lan i kudelja).

Odvojak su od *Anđelića* u selu Sultići. Pod dvojnim prezimenom *Anđelić-Stuparić*, zabilježeni su u selu koje je upisano kao Starih (1813), ali se, vjerovatno, radi o pogrešno upisanom selu Stup (Stubla), kako je glasilo raniji naziv sela Sultići. U prvom dvojnem prezimenu, zamijenjena su mjesta, pa je glasilo *Sutparić-Anđelić*, a zatim samo *Stuparić* (1819). Pod tim prezimenom, doselili su se u mahaluh Varoš kasabe Konjic i u selo Kanjina (1872).

Sudari:⁴¹⁶ Prezime je nastalo po nadimku *Sudar* (*sudar*, zanatlija koji izrađuje drveno suđe).

Odvojak su od *Raića*, u selu Bare po nadimku Joze Raića *Sudar*.

U matične knjige su se upisivali pod dvojnim prezimenom *Raić-Sudar* (1816), a ubrzo nakon toga samo pod prezimenom *Sudar* (1816). U selu Bare postoji zaselak Sudari.

Sukonji: Prezime je nastalo po nadimku *Sukenjanin* (*sukenjanin*, onaj koji izrađuje sukna).

Budući da rodovsko prezime *Sukenjan* nije zabilježeno u Hercegovini, vjerovatno se radi o doseljeniku u mahaluh Varoš kasabe Konjic (1874) iz Hrvatske.

Sušci: Prezime je nastalo po nadimku *Sušac* (*sušac*, suho grožđe, čerez, u značenju onaj koji ga proizvodi).

⁴¹⁶ Iz ovoga roda je msg. prof. dr. Pero *Sudar*, danas pomoćni biskup vrhbosanski.

Dva su međusobno nevezana roda Sušaca: p r v i, kao izvorni **Sušci** i, d r u g i, kao odvojak od *Vučića*.

P r v i, matica izvornih **Sušaca** je u selu Pribinovići (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Odatle su se jedni odselili u selo Dobrkovići (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Iz ova dva sela, raselili su se na razne strane. U selu Crnopol (Ljubuški), postoji zaselak Sušci.

D r u g i, koji su odvojak od *Vučića* u selu Blatnica (Čitluk). Tu su prvo nosili dvojno prezime **Vučić-Sušac**, a zatim samo **Sušac** (1860). Odatle su se raselili u raniji zaselak Cerna sela Služanj, u sela Čalići i Čitluk (Čitluk), u sela Čapljina i Trebižat (Čapljina), Biograci i Ljuti Dolac (Široki Brijeg).

U ranijem selu Kruševo (Mostar), nosili su prezime **Suščević**, koje su oblikovali u **Sušić**.

Na današnjem području općine Konjic dva su krvno nepovezana roda **Sušaca**:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Sušac**, iz jednog od navedenih sela naselili u mjesto Ratkovići/Ratkamen na planini Visočici (1887), te u sela Glavatičevo (1908) i Spiljani.

D r u g i, koji su se, pod prezimenom **Sušić**, iz Kruševa doselili na selo Repovica (1844).

Svitlice: Prezime je nastalo po nadimku **Svitlica**/ijek. *Svjetlica*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, uzgajana biljka, koja ima sitno sjeme a služi za hranu kanarinaca, kanarsko proso, škajola i

d r u g o, oznaka za brzinu (brz kao svjetlica).

Iz zaseoka Svitlice sela Donje Vukovsko (Kupres), vjerovatno, doselili su se na selo Ovčari (1850).

Š

Šagolji: Prezime je nastalo po nadimku **Šagolj**, od alb. *shagoll* (hrv. *šagolj*, laneni odjevni predmet, kecelja).

Odvojak su od *Grgića*, čija je matica u trgu/kasabi Mostar. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Volujak (Kreševo), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, prezimenu **Grgić** dodali su i drugo **Šagolj**, pa su nosili dvojno prezime **Grgić-Šagolj**.

Iz navedenog sela, doselili su se pod izmijenjenim redoslijedom dvojnog prezimena, koje je glasilo **Šagolj-Grgić** u selu Seonica

(1784). Tu su prezime *Šagolj* slavizirali u *Šagoljević*, pa su nosili dvojno prezime *Šagoljević-Grgić* u selima Seonica i Trusina (1816). Nakon toga, napustili su dio prezimena *Grgić*, prezime *Šagoljević* deslavizirali i još jednom postali *Šagolji*. Pod tim prezimenom zabilježeni su u slijedećim selima: Mrkosovice, Seonica i Sultići i Jošanica (1844), Kuti (1847), Turija (1851) i na selu Zaslavlje.

U selu Seonica postoji zaselak Šagolji.

Šaravanje: Prezime je nastalo po nadimku *Šaro* (*šaro*, čovjek koji ima manje površine bijele kose: konj šarene boje, šarac)

Matica im je u Dobrom Selu (Čitluk), a odvojak su od *Grbavaca*, koji su tu zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Rodonačelnik je Jozo *Grbavac* zvani *Šaravanja*. Njegovi su potomci nadimak prihvatili kao novo rodovsko prezime i pod njim se raselili na razne strane. Iz bivšeg zaseoka Šaravnjina Mahala sela Dobro Selo, doselili su se na selo Zaslavlje i u mahalul Varoš kasabe Neretva/Konjic (1876)

Šarići: Prezime je nastalo po nadimku *Šaro*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po onome koji *šara* (*šara*, ornament: u značenju onaj koji *šara*, po drvetu) i

d r u g o j, po alb. *sharre* (hrv. pila, u značenju onaj koji se služi pilom).

Zabilježeni su u selu Višnjevica (1816).

Šekerije: Prezime je nastalo po tur. prezimena *Šekeriye* (hrv. *Šećerović*), od tur. i perz. *šeker* (hrv. *šećer*).

Matica im je u selu Zagorje (Posušje), a odvojak su od *Jurišića*. Pod tim prezimenom i u tom selu, te u ranijem zaseoku Ligat sela Hrašljani i u selu Zvirici (Ljubuški), zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz jednog od navedenih sela, jedni su se odselili u kasabu Gornji Vakuf/Uskoplje⁴¹⁷ sredinom XVIII stoljeća i tu promijenili prezime u *Šekerija*.

Iz Gornjeg Vakufa/Uskoplja, pod prezimenom *Šekerija*, doselili su se u selo Obri (1850), a kasnije na selo Falanovo Brdo, te u sela Kostajnica, Trešnjevicu i Tuhobići.

U selu Bukovlje, jedni su u zemljišne knjige upisani su pod prezimenom *Zekerija*, koje su prihvatili kao prezime.

Šerići: Prezime je nastalo po nadimku *Šero*, od ar. osobnog imena *Šerif* (plemenit, častan, ugledan prvak).

⁴¹⁷ Prije dolaska Osmanlija, današnji Gornji Vakuf/Uskoplje bilo je selo i nosilo je naziv *Cista* (cesta). Taj naziv je izmijenjen tek u XVIII stoljeću.

Matica im se iz dostupnih pisanih spomneika nije mogla utvrditi. O njihovom kretanju na današnjem području općine Konjic, može se pretpostaviti slijedeće:

Neka obitelj **Šerić**, iz jednog od istoimenih sela na današnjim područjima općina Jajce i Zenica ili istoimenog zaseoka sela Poljice (Lukavac), doselila se je, između popisa katolika 1743. i 1768. godine, na selo Crni Vrh. U tom selu, zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine, ali se nakon toga više nisu javljali.

Šilići: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Šile** (*šile*: šilast, šiljat) i

d r u g o j, po imenu **Šile**, od osobnog imena *Šilvestar/Silvstar/lat. Silvester*.

Matica **Šilića** je u selu Slipčići (Mostar), odvojak su od **Džebića-Zovka**, a rodonačelnik im je Silvestar **Džebić-Zovko**, s nadimkom **Šile**. U tom selu, pod navedenim dvojnim prezimenom, zabilježeni su u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, **Šilići** su nastali kao odvojak od **Džebića-Zovka**, a rodonačelnik im je upravo Silvestar, koji se doselio na selo Zaslavlje (1782.). I njegovi su potomci prvo nosili nadimak **Šile**, a zatim **Šilić**, koje su prihvatili kao novo rodovsko prezime. Pod tim prezimenom, zabilježeni su u selima Turija (1813), u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci (1845), u selu Orahovica (1859), u naselju Varoš kasabe Konjic (1872), u selima Radešine (1896), Bradina (1910) i Bijela, pod prezimenom **Džebić-Šilić** u zaseoku Oskoruša sela Radešine (1821) i Zabrdje (1831), u selu Orahovica (1865), te pod prezimenom **Šiljić-Džeba**, na selu Radešine (1883).

Šimići: Prezime je nastalo po imenu **Šime**, od osobnog imena *Šimun/lat. Simon*.

Matica im je u selu Vojnići (Ljubuški), gdje su nastali kao odvojak od **Vojnića**. Odatle su se raselili na razne strane. Pod prezimenom **Šimić**, zabilježeni su u selu Ružići (Grude) u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Kasnije su se raselili u više naselja zapadne Hercegovine. U selima Borajna, Dragačina, Drinovci i Sovići (Grude), postoje zaseoci Šimići.

Na današnjem području općine Konjic dva su krvno nevezana roda **Šimića**:

P r v i, koji su se, pod izvornim prezimenom **Šimić**, iz sela Ružići doselili su se u selo Bijela (1815), na sela Zabrdje (1849) i Repovica

(1857), u sela Jošanica (1868) i Mladeškovići, u mahalu Varoš kasabe Konjic (1872 ili 1837) i na selo Radešine (1877).

U selu Turija zabilježeni su pod trojnim prezimenom **Šimić-Margetić-Kapić** (1818).

D r u g i, koji su odvojak od *Gašića* u selu Zaslavlje.

Od *Šimića*, nastao je novi rod **Skočibušići** na selu Zabrde.

Šimunići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Šimun*/lat. *Simon*.

Na današnjem području općine Konjic, **Šimunići** su potomci *Šimuna* sina Jozinog na selu Zabrde, a nosili su dvojno prezime *Šimunić-Skočibušić* u selu Turija (1819), *Šimunić-Kapić-Margetić* i *Šimunić-Margetić-Kapić*, te u istom selu (1875) *Šimunić-Margetić*.

Šimovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Šimiće*.

Matica im je u zaseoku Radišići sela Hamzići (Čitluk), a odvojak su od *Galiota*,⁴¹⁸ po nadimku *Gale*/lat. *Gallus* (hrv. *gale*, čovjek crne kose i životinja crne dlake). Tu su uzeli drugo prezime *Šimović*, pa su nosili dvojno prezime *Galiot-Šimović*, gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Pod dvojnim prezimenom *Šimović-Galiot* i prezimenom *Šimović*, zabilježenisu u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Hamzići, pod prezimernom *Šimović*, jedni su se raselili u sela Zvirići i Grljevići (Ljubuški), Čapljina i Gabela (Čapljina). Iz sela Hamzići, doselili su se u sela Trusina (1798), Bijela (1818) i Kanjina (1877).

Šimunovići:⁴¹⁹ Prezime je nastalo na isti način kao i za *Šimiće*.

Matica izvornih *Šimunovića* je selu Zvirići (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Nisu u krvnoj vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

Na današnjem području općine Konjic, **Šimunovići** su odvojak od *Gašića* na selu Zaslavlje, a rodonačelnik im je *Šimun* *Gašić-Margetić*, koji je zabilježen u popisu katolika iz 1743. godine. Njegovi potomci odbacili su drugo prezime *Margetić* i umjesto njega dodali prezime *Šimunoivić*, pa su prvo nosili dvojno prezime *Gašić-Šimunović*, a kasnije samo *Šimunović*.

Pod ovim prezimenom, raselili su se u sela Bijela (1820) i Turija (1875). U selu Turija (1875) zabilježeni su pod dvojnim prezimenom *Šimunović-Margetić*.

Od *Šimunovića*, nastao je novi rod **Kreše** u selu Višnjevce.

418 Stara dubrovačka flota, u svome sastavu imala je dva tipa galije: *Galion* i *Karaka*

419 Na skupštini u Kreševu 1768. godine, za vikara Bosanske vikarije, izabran je fra Ambrozije *Šimunović* aliti *Krešo* iz Seonice (*LJETSUTSAM*, 252).

Šipići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Šipoš**, od mađ. *sipos*⁴²⁰ (hrv. *šipoš*, svirač).

Zabilježeni su u selu Turija (1823) i na selu Zabrdje (1840).

Šitumi: Prezime je nastalo je po nadimku **Šitum**, od alb. *shitum* (hrv. *šitum*, ranar, vidar).

Matica **Šituma** je u selu Roško Polje (Tomislavgrad), a odvojak su od **Radoševića/Radoša**. Pod prezimenom **Radoš**, u selima Roško Polje i izvorno Homolje, danas Omolje (Tomislavgrad), zabilježeni su u popisu katolika iz 1743., a u selima Roško Polje, Mesihovina, Omolje i Seonica (Tomislavgrad), u popisu katolika iz 1768. godine. Do toga popisa, jedna grana **Radoša**, prezimenu je dodao i drugo **Šitumović**, pa su nosili dvojna prezimena **Radoš-Šitumović** i **Šitumović-Radoš**. Pod ovim posljednjim dvojnim prezimenom, odselili su se u selo Zvirici (Ljubuški), zadržali samo **Šitumović** i pod njim su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon ovoga popisa, drugo prezime **Šitumović** deslavizirali su u **Šitum**, pa su nosili dvojna prezimena **Radoš-Šitum** i **Šitum-Radoš**. Pod ovim posljednjim dvojnim prezimenom, jedni su se odselili u selo Rakitno (Posušje). U selu Seonica (Tomislavgrad), odbacili su prezime **Radoš** i zadržali samo **Šitum**.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno povezana roda **Šituma**:

P r v i, koji su se, pod prezimenom **Šitumović**, iz sela Zvirici, doselili u selo Jošanica (1843). Kasnije (1856), prezime **Šitumović** deslavizirali su u **Šitum**.

D r u g i, koji su se, pod prezimenom **Šitum**, iz sela Seonica, doselili u mahalū Varoš kasabe Konjic (1817), u sela Turija (1822), Bijela (1842), Cagare (1845), Spiljani (1856), Glavatičevo (1869), a kasnije u sela Gorani Ljuta-Polje.

T r e ć i, koji su se, pod prezimenom **Šitum-Radoš**, iz sela Rakitno, doselili u sela Spiljani i Jošanica (1840), ranijem selu Biskup, današnjem zaseoku sela Krupac (1844), a kasnije u sela Bukovica i Trešnjevica. Počev od druge polovine XIX stoljeća zabilježeni su u selima Spiljani (1856) i Krupac (1869).

U selu Jošanica (1872), odbacili su prezime **Radoš** i zadržali samo **Šitum**.

Škobalji: Prezime je nastalo po nadimku **Škobalj**, od alb. *shkobe* (hrv. *škobe*, soko golubar).

⁴²⁰ U mađarskom jeziku slovo *s* čita se kao *eš*, ukoliko iza njega ne stoji slovo *ze* (*ser*, hrv. *šer*, pivo: *Tusz*, osobno ime, hrv. *Tus*).

Zabilježeni su u selu Prijeslop.

U općini Foča postoji selo Škobalji.

Škobići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Škobalje*.

Matica im je u zaseoku Đubrani sela Raška Gora (Mostar), a odvojak su od *Slišковиća*. Prezimenu *Slišković* dodali i drugo *Škobić*, pa su nosili dvojno prezime *Slišković-Škobić*. Pod tim dvojnim prezimenom, zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine. Kasnije su odbacili prvo prezime *Slišković* i zadržali samo drugo *Škobić*.

Iz zaseoka Đubrani sela Raška Gora, pod prezimenom *Škobić*, jedni su se doselili u raniji zaselak Ljubosvar sela Orahovica (1817), na selo Dubravice (1863), a kasnije i u selo Ljuta-Polje.

Škrlji: Prezime je nastalo po nadimku *Škrljak* (*škraljk*, šešir kao dio sjevernohrvatske narodne nošnje, zagorske, prigorske ili podravske). Matica *Škrljića*, iz dostupnih pisanih spomenika i literature, nije mogla biti utvrđena. Samo kao pretpostavka, mglo bi biti da su iz zaseoka Škrljani sela Vlahovići (Ljubinja).

Zabilježeni su u selima Orahovica i Ljuta-Polje (1885), te u selu Kanjina (1899).

Šoljići: Prezime je nastalo od nadimku *Šolje*, od alb. *sholle* (hrv. *šolje*, opanak, opančar): *shollakan* (hrv. *šolokan*, prost, ueuk čovjek).

Zabilježeni su na sela Radešine (1877).

Šunjići/Šunići: Prezime je nastalo po nadimku *Šunje* (*šuljati* se ili *šunjati* se, oprezno, krišom prilaziti, prikradati, *šunje*: *šuljalo*, *šunjalo*, *šunjav*, *šunjast*, našunjen čovjek, onaj koji se *šulja*, *šunja*, prikrada).

Matica im je u selu Raška Gora (Mostar), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane: u sela Bijelo Polje, Miljkovići, Raštani, Rodoč, Vojno Gnojnice, Gnjišta, Planinica i u kasabu Mostar (Mostar), te u neka mjesta Sinjske krajine, Vrgorske krajine i Dalmacije.

Iz sela Raška Gora, na današnje područje općine Konjic, doselili su se pod slijedećim prezimenima: *Šunjić*, na selo Crni Vrh (1780), u sela Spiljani (1873) i Jošanica (1877), a kasnije i u selo Gradac: *Šunić*, u ranije selo Jažve, danas zaselak sela Borci, *Šunjić-Bučo* u selo Sultići i *Šunjić-Šunje* u ranije selo Selo, danas Solakova Kula (1893).

Od *Šunjića*, nastao je novi rod *Antunovići* u selu Jošanica.

Šušnjari: Prezime je nastalo po nadimku *Šušnjar* (*šušnjar*, crveni krpelj: *šušnjara*, nisko gusto žbunje, šibljak, šikara: rastinje: *šuštati*).

Matica im je u selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg), odakle su se raselili u sela Poljica (Imotski), Mokro, danas Duboko Mokro (Široki Brijeg) i Čitluk (Posušje).

Iz sela Poljica, doselili su se u sela Seonica (1791) i Požetva (1795).

T

Tadići: Prezime je nastalo po osobnom imenu *Tadija*/ lat. *Thaddeus*.

Dva su krvno nevezana roda *Tadića*:

P r v i, koji su izvorni *Tadići*, čija je matica u selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg). Tu su zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine.

D r u g i, koji su odvojak od *Mlikota* u selu Zagvozd (Imotski).

U selu Vrđi (Mostar), postoji zaselak Tadići.

T r e ć i, koji su odvojak od *Mršića* u sela Vionica (Čitluk), a rodonačelnik im je udova Andrije *Mršića Tadija-Tada*. Odatle su se, pod prezimenom *Tadić*, raselili u više sela zapadne Hercegovine i u Ramu.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda *Tadića*:

P r v i, koji su se, pod prezimenom *Tadić*, doselili iz sela Biograci (Široki Brijeg), odakle su se doselili u selo Bare (1819). Od ovih *Tadića*, kao odvojak, nastao je novi rod *Antunovići* u selu Bare.

D r u g i, koji su odvojak od *Matkovića* u ranijem selu Lisovnja, danas Ljesovina, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Od ovih *Tadića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi *Nikolići*. i *Vranići* u selu Ljesovina

Talajići:⁴²¹ Prezime je moglo nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku *Tale* od osobnog imena *Tadija*, što je vjerovatnije i, **d r u g o j**, po tur. i ar. osobnom imenu *Tal'at*, što je manje vjerovatno.

Matica im je u Vrgorskoj krajini, odakle su se raselili u sela Nova Sela, Opuzen, Vid i mjesto Metković (Metković, Hrvatska).

Iz mjesta Metković, doselio se je u selo Višnjevice (1800) Mate *Talajić*, koji se preselio u selo Vrci (1818), a kasnije, iz ovoga sela, Ivan Talajić. u selo Bare (1891).

Teletovići: Prezime je nastalo po nadimku *Tele* (*tele*, mladunče krave).

Matica im je u selu Orahovica, a odvojak su od *Azinovića*. Tu su prezimenu *Azinović* dodali i drugo *Teletović*, pa su nosili dvojno

⁴²¹ Iz ovoga roda je poznata hrvatska operna pjevačica Ljiljana Talajić.

prezime *Azinović-Teletović*, a samo je jedan njihovo ogranak drugo prezime *Teletović* usvojio kao trajno (1878). Pod dvojnim prezimenom *Teletović-Azinović*, zabilježeni su u selu Ribići (1883).

Tipurići: Prezime je nastalo po nadimku *Tipura*, od tur. *tipa* (hrv. krpa), *tipur* (hrv. *krpar*, sakupljač krpa i tekstilnih otpadaka).

Matica *Tipurića* je u selu Raška Gora (Mostar), a odvojak su od *Sliškovića*. Nosili su dvojno prezime *Slišković-Tipurić*, a jedni od njih izostavili prvo prezime *Slišković* i zadržali samo *Tipurić*. Pod oba prezimena, zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz navedenog sela, pod prezimenom *Tipurić*, doselili su se na selo Dubravice (1863).

Tolići: Prezime je nastalo po imenu *Tole*, od osobnog imena *Tolimir/Tolislav*.

Matica im je u selu Ljuti Dolac (Široki Brijeg), odakle su se raselili u sela Banja (Vrgorac), Podbablje, danas Podosoje, Proložac i Vinjani, danas Donji i Gornji Vinjani (Imotski), Drinovci, Grude i Tihaljina (Grude), varoš Podljubuški, danas u sastavu grada Ljubuškog, u sela Proboj i Veljaci (Ljubuški), te u selo Posušje, danas gradsko naselje (Posušje).

U selima Grude i Osoje (Široki Brijeg), postoje zaseoci Tolići.

Iz sela Ljuti Dolac, doselili su se na sela Repovica (1774) i Donje Selo (1780), u sela Galjevo (1818) i u neubicirano selo Otok (1846).

Tomići: Prezime je nastalo po nadimku *Toma/Tomo*, od osobnog imena *Tomislav*.

Matica im je u selu Brišnik, danas Donji i Gornji Brišnik (Tomislavgrad), a pod istim prezimenom kao odvojci od rodova *Paponje* u selu Paoča (Čitluk) i *Zovka* u selu Ružići (Grude).

U selu Ružići, pod prezimenom *Tomić*, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743., u selu Goranci (Mostar) u popisima katolika iz 1743. i 1768. i u ranijem zaseoku Blaževići sela Šovići, u selima Grude i Ledinac (Grude), te u selu Zvirći (Ljubuški), u popisu katolika iz 1768. godine. Iz tih su se sela raselili na razne strane.

U selima Donji Gradac (Široki Brijeg), Donji Mamići (Grude), Dole (Ljubuški), Goranci i Gornji Jasenjani (Mostar), postoje zaseoci Tomići.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda *Tomića*:

Prvi, koji su se, pod izvornim prezimenom *Tomić*, iz sela Goranci doselili u sela Trusina (1804), Orahovica i Zaslavlje (1813), na selo

Radešine (1857), u mahale Varoš i Trešanica kasabe Neretva/Konjic (1862), te u sela Javorik (1866), Polje Bijela i Kanjina (1878).

D r u g i, koji su se iz zaseoka Tomići sela Donji Mamići, doselili u selo Budišja Ravan, Bukovica, Crni Vrh i Kostajnica (1813), a kasnije i u selo Rasvar.

T r e ć i, koji su se iz ranijeg sela Tomići (Kreševo), koje više ne postoji, doselili u ranije selo Bilovci, danas Bjelovčina, Seonica i Vrci.

Topići: Prezime je nadimačko *Topo*, od tur. *topal* (hrv. čovjek s jednom nogom kraćom od druge pa hramlje u hodu: šepavac, cole, coto).

Matica izvornih *Topića* je u selu Buhovo (Široki Brijeg), gdje postoji istoimeni zaselak. Odatle su se raselili na razne strane. U selu Sutina (Posušje), postoji zaselak Topići. Međutim, ovi *Topići* nisu u krvnoj vezi s onim na današnjem području općine Konjic.

Matica *Topića* na današnjem području općine Konjic je u selu Triščani (Prozor), a odvojak su od *Martinovića*, po Juri *Martinoviću*, koji je zabilježen u popisu katolika iz 1743. godine. On je u međuvremenu promijenio prezime u *Topić*, pa je kao njihov rodonačelnik u istom selu pod tim prezimenom zabilježen u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz navedenog sela doselio se Grgo Topić u selo Bukovica (1894).

Trboglavi: Prezime je nastalo po nadimku *Trboglav*, koje je sastavljeno iz imena *Trbo*, od osobnog imena *Trboje* i *glavan* (čovjek s velikom glavom).

Odvojak su od *Ćosića* u selu Proložac (Imotski), koji su u početku nosili dvojno prezime *Ćosić-Trboglav*, a zatim samo *Trboglav*.

Iz sela Proložac, u selo Seonica, doselilo se je Marko *Trboglav*, krajem XIX stoljeća.

Trlini/Trlinovići: Prezime je nastalo po nadimku *Trlin* (*trljati*, *trlati*, snažno pritiskujući prevlačiti rukom ili čim drugim preko nečega: pritiskati dva tijela, dva predmeta jedan o drugi, prevlačiti jedan predmet preko drugog, vjerovatno u značenju onaj koji *trla* vlakna lana, konoplje ili vune, moguće i kao vunovlačar).⁴²²

Matica im je u selu Vitina (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine.

Iz navedenog sela, doselili su se na selo Donje Selo (1788), u selo Spiljani (1843), na sela Repovica (1850) i Homolje (1873), Turija i Zaslavlje (1878), a kasnije i na selo Brđani, Donje Selo, Džepi,

422 Postoji narodna izreka za dokoličarenje, koja glasi: *Trla baba lan, da joj prođe dan*.

Galjevo, Kostajnica, Orahovica, Podorošac i Ribari.

U selima Ovčari i Spiljani, jedan ogranak *Trlina*, u zemljišnim knjigama vodio se pod prezimenom *Trljin*.

U selu Spiljani (1878), jedan ogranak *Trlina* prezime je slavizirao u *Trlinović*.

Trogrići: Prezime je nastalo po nadimku *Trogrlo* (*trogrlo*, trkači konj od tri godine).

Matica im je u selu Studenci (Imotski). Odavde su se raselili na razne strane.

Iz navedenog sela, u selo Podhum (1860), doselio se je Ivan *Trogrlić*.

Trtari: Prezime je nastalo po nadimku *Trtar* (*trtar*, čovjek koji je podložen strahu i tremi, bojažljivac i tremaš).⁴²³

Zabilježeni su na selu Zaslavlje (1870).

Tuge: Prezime je nastalo po nadimku *Tuga* (*tuga*, duševni poremećaj uzrokovan gubitkom, razočarenjem).

Zabilježeni su u selu Janjina.

Tuljići/Tulje: Prezime je nastalo od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku *Tulić* (*tuliti*, glasati se otegnuto, govoriti otegnuto, pjevati) i,

d r u g o j, po nadimku *Tule*, od osobnog imena *Tulimir*/lat. *Tulus*.

Matica *Tuljića*, na današnjem području općine Konjic, je u selu Višnjevica, a odvojak su od *Bilojevića*. Pod tim prezimenom, zablježeni su (1817).

Krajem XIX ili početkom XX stoljeća, prezime *Tuljić* deslavizirali su u *Tulj*. Pod tim prezimenom doselili su se u selo Seonica.

Turići: Prezime je nastalo po nadimku *Turo*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od mađ. *turo* (hrv. sir, vjerovatno u značenju njegovog proizvođača, sirar) i

d r u g o j, od tur. *turo* (hrv. divlji bik).

Odvojak su od *Galešića* u selu Golinjevo (Livno). Odatle su se raselili u sela Krivodol,⁴²⁴ Poljica, Proložac, Zmijavci i Župa (Imotski) Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Višnjevica u drugoj polovici XIX stoljeća

423 U narodnom govoru, za plašljivca se kaže da je trtaroš, a za onoga koji se uplašio, da ga je uhvatila trta,

424 Selo Krivodol postoji i u općini Mostar.

U

Udovičići: Prezime je nastalo po rodonačelnici koja je bila *udova* (udovica).

Matica im je u selu Kočerin (Široki Brijeg), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili na razne strane.

U selu Donji Mamići (Grude), postoji zaselak Udovičići.

Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su se u selo Orahovica (1848).

Ušinovići: Prezime je nastalo po nadimku *Ušina*, od *ušinuti* (izviti, istegnuti s posljedicom boli ili kočenja).

Zabilježeni su u selu Ljesovina u popisu katolika iz 1768. godine, ali se nakon toga više nisu javljali.

V

Varalićaci: Prezime je nastalo po nadimku *Varaličar* (varati, varalački).

Iz ranijeg sela Varalići (Zenica) ili sela Deževica (Kreševo), vjerovatno, doselili su se u selo Podhum (1817), ali se nakon toga više nisu javljali.

Vasilji:⁴²⁵ Prezime je nastalo po imenu *Vasilj*, od svetačkog imena *Vasilije*/grč. *Basileios*.

Odvojak su od *Bogopankovića* iz sela Međugorje (Čitluk). Pod prezimenom *Vasilj*⁴²⁶ zabilježeni su u ovom selu i u selu Ljuti Dolac (Čitluk) u popisima katolika iz 1743. i 1768., a pod prezimenom *Vasiljević*, u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon ovoga popisa, javljaju se isključivo pod prezimenom *Vasilj*. Pod ovim prezimenom raselili su se u selo Ljuti Dolac (Široki Brijeg), u kasabe Mostar i Nevesinje, Dubrovnik i ranije selo Muć (Sinj).

Iz jednog od navedenih sela u zapadnoj Hercegovini ili kasabe Mostar, doselili su se u selo koje je u matične knjige upisano kao *Bandule* (1870).

Vjerovatno se radi o ranijem zaseoku, a potomjem ispasištu, *Bandule* sela Zabrdani.

Vedeškovići: Prezime je nastalo po nadimku *Vedeško* (*vedeško*, izvidnik).

Matica im je u selu Ljesovina, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, ali se nakon toga više nisu javljali.

⁴²⁵ Sivrić, M.: *MIGRAHERDUB*, 419.

⁴²⁶ Pod ovim prezimenom prvi put je zabilježen Andrija *Vasilj*, kao svjedok na jednom saslušanju kod mostarskog kadije navedenog nadnevka 1633. godine (Mujiuć, M. *Slidžil mostarskog kadije 1632-1633*, 127 /*SIDŽILMOSKAD*/).

Vedešković je, zacijelo, bila i Jelena, koja je upisana na lat. kao *Vidua* (*vidua*, udova, udovica).

U općini Tomislavgrad postoji zaselak Vedašići.

Verkići: Prezime je nastalo po imenu **Verka**, od osobnog ženskog imena *Veronika* Matica im je na selu Falanovo Brdo, odvojak su od *Lukića*, a rodonačelnica im je Veronika *Andrić*, s nadimkom **Verka**, koja se udala za Antu *Lukića* sa sela Falanovo Brda (1820). Njihovi su se potomci u matične knjige od kaja XIX stoljeća upisivali s dvojnim prezimenima **Lukić-Verkić** i **Verkić-Lukić**, a zatim samo pod prezimenom **Verkić**.

Vidačkovići: Prezime su dobili po imenu **Vidačak**, od osobnog imena *Vidak/Vidoslav*/ital. *Vitus*.

Dva su međusobno krvno nevezana roda Vidačkovića:

P r v i, čija je matica pod izvornim prezimenom **Vidačković**, u selu Ograđenik, danas sela Mali i Veliki Ograđenik (Čitluk), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Oni nisu u krvnoj vezi s **Vidačkovićima** na današnjem području općine Konjic. **D r u g i**, koji su odvojak od *Barića* iz sela Krivodol (Mostar), a rodonačelnik im je Stipan, sin **Vidakov**, čiji su sinovi nosili dvojno prezime **Barić-Vidačković**.

Na današnje područje općine Konjic, iz sela Krivodol, pod prezimenom **Barić-Vidačković**, doselili su se na selo Homolje i u selo Turija (1873), te u sela Bijela (1877) i Odžaci (1895), a pod prezimenom **Vidačković-Barić** u selo Spiljani (1882).

Vicići: Prezime su dobili po imnu **Vice**, od ličnog imena *Vicencije*/lat. *Vincentius*.

Zabilježeni su u selu Ljesovina (1903).

Vidovići: Prezime je nastalo po imenu **Vid**, od osobnog imena *Vidoslav*.

Matica im je u zaseoku Vlaka sela Dragačina (Čitluk), a odvojak su od *Vlaičevića* u selu Tepčići (Čitluk). U zaseoku Vlaka sela Dragačina, pod prezimenom **Vidović**, zabilježeni su u poposu katolika iz 1743. godine, a u zaseoku Vidovići sela Paoča (Čitluk) i u selu Tepčići, u popisu katolika iz 1768. godine. Iz navedenih sela, raselili su na razne strane.

U zaseoku Vidovići sela Paoča, pod prezimenom **Vidonea**, zabilježeni su u popisu katolika iz 1768. godine.

Na današnjem području općine Konjic, tri su krvno nevezana roda **Vidovića**:

P r v i, koji su se kao izvorni **Vidovići**, iz istoimenog zaseoka

sela Paoča, doselili na sela Zaslavlje (1784), Donje Selo (1845) i Orahovica (1878).

Iz zaseoka Vidovići sela Paoča, pod prezimenom *Vidone*, doselili su se na selo Zaslavlje (1823), ali su ga ubrzo zamijenili sa *Vidović*.

D r u g i, koji su se, po Vidaku Vidu *Paviću* iz sela Bukovica (1768) u matične knjige počeli upisivati pod prezimenom *Pavić-Vidović*, a kasnije samo kao *Vidović*. Zabilježeni su i u selo Gorani. u vrijeme austro-ugarske vladavine.

T r e ć i, koji su odvojak od *Barića* u selu Turija. Prvo su nosili dvojno prezime *Barić-Vidović* (1869), a zatim samo prezime *Vidović*.

Vitići: Prezime su dobili po imenu *Vito*, od osobnog imena *Vitomil/Vitomir/ital. Vitale*.

Zabilježeni su na selu Zaslavlje (1823).

Vladići: Prezime je nastalo po imenu *Vlado*, od osobnog imena *Vladimir/Vladislav*.

Matica im je u selu Raška Gora (Mostar), a odvojak su od *Čorapina*, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se doselili u selo Ustiramu⁴²⁷ (Prozor/Rama) i u više ramskih sela. Iz sela Ustirama jedni su se doselili na selo Homolje.

Vlaičevići/Vlaići: Prezime je nastalo po nadimku *Vlaić*, od osobnog imena *Vlaho/lat. Blasius*.

Matica im je u selu Zvirovići (Čapljina), a odvojak su od *Zvirovića*. Pod prezimenom *Vlaičević*, zabilježeni su u selu Tepčići (Čitluk) u popisu katolika iz 1768. godine. Odatle su se raselili u sela Bijakovići, Blizanci i Vionica (Čitluk), Čapljina, Dretelj, Gabela. i Trebižat (Čapljina).

Iz sela Tepčići, doselili su se u sela Orahovica (1818), Turija (1821), i Prevlja (1823), zatim na selo Zaslavlje (1823), sin Vidana *Vlaičevića*, kao domazet na ženinstvo u rod *Gašići*. Njegovi su se potomci raselili u ranije selo Lončari, danas zaselak sela Borci i na selo Ovčari (1844), te u selo Spiljani (1882).

Jedan ogranak *Vlaičevića* u selu Orahovica (1862), prezime je deslavizirao u *Vlaić*.

Vrančići: Prezime je nastalo po nadimku *Vranča*, od svetačkog imena *Frane/Vrane/lat. Franciscus*.

Zabilježeni su u selu Orahovica.

⁴²⁷ *Usti* dolazi od bos. riječi *ustje* (ušće). U navedenom obliku koristilo se kao dodatak za nazive mjesta na ušću rijeka: U Bosni i Hercegovini ima i drugih mjesta s dodatkom *usti* ispred naziva rijeke: Ustibar (Rudo), Ustikolina (danas sjedište istoimene općine), Ustrilim, raniji zaselak sela Moremišlje (Višegrad) i Ustiprača (Rogatica).

Vranići: Prezime je nastalo po nadimku ili imenu *Vrano*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po imenu *Vrano/Vrane*, od svetačkog imena *Frane/Vrane* lat. *Franciscus*

d r u g o j, po nadimku *Vrano* (*vran*, čovjek vrane, vrlo crne kose). U ranijem selu Lisovnja, danas Ljesovina, **Vranići** su odvojak od *Tadića*, a radonačelnik im je Frane *Tadić*, s nadimkom *Vrane*, koji je zabilježen u popisu katolika iz 1768. godine.

U selu Gorani, jedan ogranak **Vranića** u zemljišnim knjigama vodio se pod prezimenom **Vranjić**.

Vrankići/Vrankovići: Prezime je nastalo po nadimku *Vranko*, od svetačkog imena *Frane/Vrane*/Ital. *Franciscus*.

Matica im je u selu Vitina (Ljubuški), a odvojak su od *Bandura-Bandurovića*. Pod prezimenom **Bandur**, zabilježeni su u ovom selu u popisu katolika iz 1743. godine, a pod prezimenom **Bandurović**, u zaseoku Banduri sela Proboj (Ljubuški), u popisu katolika iz 1768. godine. Prezimenu **Bandur** dodali su i drugo **Vrankić**, pa su prvo nosili dvojno prezime **Bandur-Vrankić**, a zatim i **Vrankić-Bandur**. U selu Gornja Britvica (Široki Brijeg), posotji zaselak Vrankovići. Iz navedenih sela, pod prezimenom **Vrankić-Bandur**, doselili su se na selo Pokojište (1851), pod prezimenom **Vrankić**, u sela Orahovica (1848), Krupac (1851), Glavatičevo (1856), Kuti (1859), Janjina (1868), te u zaselak Lončari sela Borci (1876), a kasnije i u selo Kanjina, a pod prezimenom **Vranjkić**, u sela Kuti (1863), Glavatičevo (1856), Janjina (1868), Orahovica (1879) i Lađanica (1880).

Od **Vrankića**, kao odvojak, nastao je stari/novi rod **Banduri** na selu Pokojište.

U naselju Varoš kasabe Neretva/Konjic, zabilježeni su pod dvojnim prezimenom **Vrankić-Tuga**.

Iz zaseoka Vrankovići sela Donja Britvica, pod prezimenom **Vranković**, doselili su se na selo Pokojište (1847) i u selo Janjina (1881).

Vrcići: Vjerovatno su bili starenici u selu Vrci, odakle su se, u jednom od zbjegova, pred osmansko zaposjedanj ili u vrijeme osmanske vladavine do kraja XVII toljeća preselili u selo Ljutovik (Kiseljak).⁴²⁸ Doseljenike su starenici nazvali *Vrcićima*, čije izvorno rodovsko prezime nije poznato. U selu Ljutovik zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. Iz ovoga sela, raselili su se u veći broj mjesta u

⁴²⁸ U vrijeme osmanske vladavine selo Ljutovik pripadalo je nahiji *Kreševo*.

Bosni. Možda je jedno od njih i zaselak Vrčevići sela Boklan (Kotor Varoš).

Za *Vrciće* je osobeno da su bili organizirani i u obiteljskim zadrugama.

Vrdale: Prezime je toponimičko po selu *Vrdi* (Mostar), gdje im je matica. Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su se u selo Turija (1821).

Vrljići: Prezime je nastalo po nadimku *Vrlja* (*vrlja*, vrljav čovjek: koji nakrivo, razroko, vrljavo gleda).

Matica im je u ranijem selu Svetigora, vjerovatno današnje selo Gorica (Grude), odakle su se preselili u selo Grude (Grude) i Garevac (Modriča), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine, a u selu Polog (Mostar), u popisu katolika iz 1768. godine. Nakon toga raselili su se u sela Blatnica i Međugorje (Čitluk), Jare (Široki Brijeg), Bogodol, u kasabu Mostar i Kruševo (Mostar).

Iz jednog od navedenih zapadnohercegovačkih sela, doselili su u selo Podhum (1791). Nakon 1830. godine, odselili su se u Uskoplje/Gornji Vakuf⁴²⁹ Pred sami kraj osmanske vladavine zabilježeni su na selu Homolju (1877), ali se iz dostupnih pisanih spomenika nije moglo utvrditi da li su to bili povratnici iz Uskoplja/Gornjeg Vakufa ili doseljenici iz drugih dijelova Hercegovine.

Vuičići/Vujičevići/Vujčevići: Prezime je nastalo po nadimaka *Vuica* i *Vujo*, od osobnog imena *Vuk* (*vuk*, divlja šumska životinja).⁴³⁰

Matica im je u ranijem selu Gornje Rasno, danas objedinjeno selo Rasno (Široki Brijeg), gdje su nosili prezime *Vuičević*, *Vuičić*, *Vuica* i *Vuinac*. Od njih je nastao odvojak *Draguni*. Pod tim prezimenom odselili su se u raniji zaselak sela Lokvičići, a danas selo Dolića Draga i ranijem selu Brljevine, danas Biorine (Imotski). U ovom selu prezime su slavizirali u *Dragunović* i dodali mu drugo *Vuičić*, pa su nosili dvojno *Dragunović-Vuičić*. Kasnije su odbacili dio prezimena *Dragunović* i zadržali samo *Vuičić*.

Iz sela Lokvičići, pod prezimenom *Vuičić*, doselili su se u selo Bare (1810), a pod prezimenom *Vučićić* i s nadimkom *Dragun*, u selo Obri (1820).

Tu su prezime *Vuičić* ijekavizirali u *Vujičević* i *Vujčević*. Pod prezimenom *Vujičević*, zabilježeni su u selima Lisičići, Seonica i Sultići, a pod prezimenom *Vujčević* u selu Obri.

Od *Vujičevića*, nastao je novi rod *Kasići* u selu Sultići.

429 Izvorni naziv sela bio je Cista, iijek cesta, put).

430 Ime divlje životinje *vuk*, poslužilo je kao najproizvodnija imenska osnova u hrvatskoj i dinarskoj antroponimiji.

Vujinovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Vujinoviće*.

Matica im je u selu Gornji Zelenikovac, danas objedinjeno u selo Donji Zelenikovac (Neum), a odvojak su od *Bogdanovića*. Vjerovatno su u početku nosili dvojno prezime *Bogdanović-Vujinović*, ali su ubrzo napustili prvo prezime i zadržali samo prezime *Vujinović*. Pod tim prezimenom raselili su se u sela Glumina, Vjeternik, danas istoimeni zaselak sela Gornje Hrasno (Neum), selo Bitunja, zaseoke Burmazi,⁴³¹ Ober i Pušišta sela Burmazi, sela Dubrave (Stolac) i Kotezi (Trebinje), te u Dubrovnik, gdje su zabilježeni pod dvojnim prezimenom *Bogdanović-Vujinović*.

Iz jednog od navedenih sela, pod prezimenom *Vujinović*, doselili su se u selo Odžaci (1850).

Vukadini: Prezime je nastalo po nadimku *Vuko*, od osobnog imena *Vuk*.

Matica im je u selima Rakitno (Posušje), te u ranijem selu Brišnik, danas Donji i Gornji Brštanik i Omolje (Tomislavgrad), gdje su, pod prezimenom *Vukadinović*, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine, a u selu Seonica u popisu katolika iz 1768. godine. U selu Rakitno, prezime su deslavizirali u *Vukadin*.

Iz sela Rakitno, pod prezimenom *Vukadin*, doselili su se u naselje Varoš kasabe Neretva/Konjic (1838), a kasnije i na selo Homolje.

Vukoje: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Vukadine*.

Matica im je u selu Ljubotić (Široki Brijeg), gdje su pod prezimenom *Vukojević*, zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine: pod prezimenom *Vukoević*, u selima Ljubotić (Široki Brijeg) i ranijem selu Medovići (Široki Brijeg), danas nepoznatog položaja, jer ga s tim nazivom nema u služebnim imenicima i popisima, pod prezimenom *Dalamanović-Vukoje*, u selu Ljubotić: pod prezimenom *Dalančić-Vukoje*, u ranijem selu Medovići (Široki Brijeg), u popisu katolika iz 1768. godine.

U selima Ljubotić i Rasno, prezime *Vukojević/Vukoević* deslavizirali su u *Vukoje*. Pod njim su se raselili u sela Rakitno (Posušje), Ledinac (Grude), Rasno i ranije selo Medvidovići (Široki Brijeg), u sela Donja Vast, Kućani, Rumboci i Višnjani (Prozor).

U selu Donji Mamići (Grude), postoji zaselak Vukoje.

⁴³¹ *Burmazi* su arbanaško pleme (od ilir. *buri*=veliki, *math*=čovjek), koje je bilo naseljeno u okolini Stoca. Kao katolici, koji nisu mijenjali vjeru, imali su svoje crkve: sv. Mihovila u selima Ošanjići i Kruševo, te sv. Ivana, na lokalitetu Zabrdje u blizini sela Gornja Bitunja (Mulić, J.: *HERCEGOVINA I*, 182). Jedan manji dio, pod slaviciziranim prezimenom *Burmazović*, zadržao se u okolini Stoca, dok se je većina, pod izvornim prezimenom *Burmaz*, raselila na razne strane, napose u jadransko priobalje i na otoke. *Burmaza* ima u selu Blato na Korčuli.

Na današnjem području općine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Vukoja**:

p r v i, koji su se iz sela Rakitno pod prezimenom **Vukoje**, doselili u sela Crni Vrh, Doščica, Jasenik (1875), a kasnije i u sela **Javorik**, Gorani i Oteležani i

d r u g i, koji su odvojak od **Jurića** u selu Kale (1893).

Vukojevići:⁴³² Prezime je nastalo po osobnom imenu **Vukoje**, od osobnog imena **Vuk**.

Matica im je u selu Klobuk (Ljubuški), gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine. Odatle su se raselili u sela Šipovača, Vašarovići, Veljaci i Vitina (Ljubuški), Grude i Tihaljina (Grude), Međugorje i Ograđenik, danas podijeljen na sela Mali i na Veliki Ograđenik (Čitluk), te u kasabe Imotski i Vrgorac.

Iz sela Klobuk, doselili su se na selo Homatlije (1791), a kasnije u sela Bukovica, Doščica i u raniji zaselak Kljenak sela Selo, danas Solakova Kula.

Vukovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za **Vukadine**.

Zabilježeni su u selu Doščica (1816), a kasnije i u selo Gorani.

Vukše: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Vukša**.

Zabilježeni su u selu Jošanica (1870).

Vuletići: Prezime je nastalo po osobnom imenu **Vule**, od osobnog imena **Vuk**.

Matica im je u selu Crnač, danas Donji i Gornji Crnač (Široki Brijeg). Odatle su se jedni odselili u Bijelo Polje (Mostar), pa su u ova dva sela zabilježeni u popisu katolika iz 1743. godine. Iz sela Crnač, raselili su se u kasabu Sinj i selo Dobranja, danas Dobranje, Slivno i Župa. (Imotski).

Iz zaslaka Crnjci sela Izbično ili sela Donja Britvica (Široki Brijeg), doselili su se na selo Crni Vrh (1750), gdje su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine, a iz nepoznatog ishodišta u selo Bradina (1894).

Z

Zadrići/ Zadre/Zadro: Prezime su dobili po nadimku **Zadrići**, kako su doseljenike iz Zadra nazvali starenici u mjestima doseljenja.

Matica **Zadrića** je u selu Ružići (Grude), odakle su se jedni preselili u selo Raška Gora (Mostar), pa su u ova dva sela zabilježeni u popisima

⁴³² Od **Vukojevića** su nastalali slijedeći rodovi: *Antići, Blaškići, Brkići, Macani, Madunići, Mandže, Markezani, Međugorci, Petrovići, Pezići/Peze i Šimunovići.*

katolika iz 1743. i 1768. godine. U međuvremenu, do novog popisa katolika iz 1768. godine, veći dio **Zadrića** u ta dva sela prezime je deslavizirao u **Zadre**.⁴³³

Pod prezimenom **Zadro**, raselili su se u sela Ledinac, Dragičina i selo Donji Mamići (Grude), raniji zaselak Dužice sela Rasno i u selo Lištica/Široki Brijeg (Široki Brijeg), u selo Grljevići (Ljubuški), te u selo Krivodol (Mostar). Starenici su mjesta doseljenja **Zadra** u selu Raška Gora nazvali Zadra, a u selima Donji Mamići i Grljevići Zadre, danas istoimeni zaseoci.

Pod prezimenom **Zadrić**, iz sela Raška Gora, doselili su se u selo Bare (1813) i u mahalu Varoš kasabe Neretva/Konjic (1856). Tu su (1859) prezime deslavizirali u **Zadro**.

Iz sela Krivodol, pod prezimenom **Zadro**, doselili su se u selo Podhum (1816).

Zdilari: Prezime je nastalo po nadimku **Zdilar** (*zdilar*, zanatlija koji izrađuje drvene *zdile*, ijek. *zdjele*).

Matica **Zdilara** je u selu Cim (Mostar), a odvojak su od plemićkog roda *Cvitkovića*. Odatle su se, pod prezimenom **Citković**, nakon pada Imotske krajine u mletačke ruke 1718. godine, jedni odselili u selo Glavina Donja (Imotski).⁴³⁴ Tu su se bavili izradom *zdila* (ijek. *zdjela*), zbog čega su nazvani **Zdilarima**. Prvo su nosili dvojna prezimena **Cvitković-Zdilar** i **Zdilar-Cvitković**, a zatim su odbacili prezime **Cvitković** i zadržali samo **Zdilar**.

Iz sela Glavina Donja, doselio se je u selo Sutliće Mate **Zdilar** sa svojom obitelji, krajem XIX stoljeća.

Zebići: Prezime je nastalo po nadimku **Zebić**, od osobnog imena *Euzebio*/lat. *Eusebius*.

Matica im je na selu Pokojište, a odvojak su od *Dijkovića*.

Zečevići: Prezime je nastalo po nadimku **Zečević**, od naziva zec (divlja i domaća životinja)

Matica im je u selu Rumboci (Prozor), a odvojak su od *Milišića*.

433 Pod ovim prezimenom, prvi se javlja Andrija *Zadro* kao svjedok na jednom saslušanju kod mostarskog kadije, bez nadnevk, 1633. godine (Mujić, M.: *SIDŽILMOSTKAD*, 127).

434 Zbog sudjelovanja u nekoj pobuni, iz Imotskog je u kasabu Ljubuški (1815) pobjegao Jozo Cvitković, sin Petra *Cvitkovića*, koji je bio pismen, dobro odgojen i vrlo okretan čovjek. Tu je prihvatio islam, dobio ime Sulejman i oženio se kćerkom ljubušskog kapetana Mahmuta Kapetanovića. U početku je obavljao dužnost upravitelja (tur. *mutevelija*) njegovih zadužbina (tur. *vakuf*), a pošto kapetan nije imao muškog potomstva, učinio ga je svojim naslijednikom na mjestu kapetana. Ovaj je Sulejman rodbinski povezao imotske Cvitkoviće sa vitinskim kapetanima. (Gujić, K.: *Hrvatsko podrijetlo begovskih familija u zapadnoj Bosni i Hercegovini*).

Pod prezimenom *Milišić*, zabilježeni su još u selima Žirović (Livno) i Pidriš (Gornji Vakuf-Uskoplje), u popisu katolika iz 1743., a u selu Rumboci i Bistrica (Gornji Vakuf-Uskoplje), u popisu katolika iz 1768. godine. Vjerovatno iz sela Rumboci, doselili su se u selo Gostovići (1894), a kasnije i u selo Seonica.

Zekerije: Vidjeti pod *Šekerije*.

Zekići: Prezime je nastalo po nadimku *Zeko*, od *zec* (divlju i pitoma životinja).

Matica im je u selu Rumboci (Prozor), a odvojak su od *Pavića*.

Iz navedenog sela doselili u selo Crni Vrh (1850), te u sela Homatlije, Kostajnica i Plavuzi.

Zivlaci/Življaci: Prezime je nastalo po nadimku *Zivlak*, od osobnog imena *Živomir/Živoslav*.

Odvojak su od *Jurića*, vjerovatno pod prezimenom *Življak*, koje je oblikovano u *Zivlak*, u selu Parsovići (1893), odakle su se odselili u sela Gorani i Obri.

U zemljišne knjige sela Gorani, upisivani su i pod prezimenom *Življak*.

Zovkovići/Zovkići/Zovke: Prezime je nastalo po nadimku *Zovo* (*zova*, ljekovita biljka).

Matica im je, pod prezimenom *Zovković*, u selima Brotnja: Buhovo i Hamzići, danas sela Donji i Gornji Hamzići (Čitluk), Krivodol,⁴³⁵ Polog i Selište (Mostar), odakle su se do popisa katolika iz 1743. raselili u zaseoke pod ranijim nazivom Donji i Gornji Crnač, danas objedinjeni u zaselak Crnjci sela Donja Britvica, u sela Dobrkovići i Lise (Široki Brijeg), zaselak Blaževići sela Grude, u sela Grude, Ledinac i Ružići (Grude), te u selo Zvirici (Ljubuški). U svim navedenim selima, zabilježeni su u popisu katolika iz 1743. godine. Nakon toga, zadržali su se samo u selima Hamzići (Čitluk), Krivodol, i Slipčići (Mostar), u zaseoku Crnjci sela Donja Britvica i u selu Dobrkovići (Široki Brijeg), u kojima su zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Vrlo rano, prezime *Zovković* skratili su u *Zovkić*, a prezimena *Zovković* i *Zovkić* deslavizirali u *Zovko*. Nakon toga, sve do danas zadržali su dva posljednja oblika prezimena.

⁴³⁵ Prema Nikoli Mandiću, *Zovkovića*, odnosno *Zovka* više nema u ovom selu, jer su u međuvremenu promijenili prezime u *Markiće* i preselili se u sela Biograci (Široki Brijeg) i Polog (Mostar). Njihov zadnji izdanak promijenio je prezime u *Delić*, od kojih su jedni ostali u selu Krivodol, a drugi preselili u sela Jasenicu i Miljkoviće na područje današnje općine Mostar (PODHRVRODKONJIC, 494).

Po deslaviziranom prezimenu **Zovko**, nazive su dobili zaseoci u selima njihovog doseljenja: Zovak u selu Proboj (Lubuški) i Zovkina Mahala, danas Zovkina Mala u selu Jare (Široki Brijeg), a u selu Polog (Mostar), zaselak Zovke.

Pod sva tri prezimena, raseljavali su se na razne strane, pa su po tome jedan od najraširenijih rodova iz zapadne Hercegovine na području Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Uz *Gašiće* i *Raiće/Raiće/Rajiće*, najzastupljeniji su rod na današnjem području općine Konjic, a od njih je nastao veći broj novih rodova. Doseljavanje pripadnika ovoga roda na današnje područje općine Konjic, pod sva tri prezimena, teklo je ovim vremenskim slijedom: Pod prezimenom **Zovković**, iz sela Krivodol (Mostar), doselili su na selo Zaslavlje između 1743. i 1768. godine, jer su tu zabilježeni u popisu katolika iz 1768. godine.

Pod prezimenom **Zovkić**, zabilježeni su samo u tri sela. Prvo na samom selu Zabrdje (1816), ali su, pod prezimenom **Zovko**, od ranije bili prisutni na njegovom ranijem zaseoku Pomol (1813). Nešto malo više od dvije decenije nakon toga, pod prezimenom **Zovkić**, zabilježeni na selu Zaslavlje (1837), ali se nije moglo utvrditi da li se pod tim prezimenom doselili ili su oblik **Zovković** sveli na **Zovkić**. Mnogo kasnije, pod tim prezimenom, zabilježeni su i u selu Kostajnica. Pod dvojnim prezimenima **Zovkić-Kozarci**, zabilježeni su na selu Zabrdje (1816), a **Zovkić-Džebić** u ranijem selu Lončari, danas zaseoku sela Borci (1819).

Od *Zovkića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi **Džebići** i **Kozarići** u navedenim selima. Nakon toga, pripadnici ovoga roda javljaju se samo pod prezimenom **Zovko**. Nije se moglo pobliže utvrditi da li su sva navedena doseljenja bila sa strane ili se radilo o preseljavanjima iz jednih u druga sela. Može se sa sigurnošću uzeti samo da se, u slučaju susjednih sela, radilo o preseljavanjima. Pod prezimenom **Zovko**, pripadnici ovoga roda prvo su zabilježeni na ranijem zaseoku Pomol sela Zabrdje (1813), u selima Kuti (1816) i Seonica (1817), u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci (1818), na samom selu Zabrdje (1819), u selu Orahovica (1821), na ranijem zaseoku Stan sela Zaslavlje (1837), na samom selu Zaslavlje i u mahali Varoš kasebe Neretva/Konjic (1840), u selima Kuti (1838), Glavatičevo (1849), Vrbjani (1840), u selu Radešine (1850), u zaseoku Oskoruša sela Čelebići (1851), u selu Bijela i Turija (1853), Vrbjani (1855), u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci (1858), u selu Javorik

i Kanjina (1867), na selo Homolje (1870), u sela Galjevo (1871), na selo Pokojište (1873), u zaselak Zaspilice sela Lađanica i u samo selo Lađanica (1875), u raniji zaselak Orahovo, danas zaselak Orašac sela Glavatičevo (1880) i u selo Spiljani (1882). Jedino se pouzdano zna da su se na selo Radešine i u selo Vrbjani doselili iz sela Goranci. Od Zovka, nastali su slijedeći novi rodovi: **Blaževići** u selu Turija, **Galići** u ranijem selu Lončari, danas zaselak sela Borci, **Karlovići** u selu Kutu, **Kozarići**, u selima Bijela, Kutu i Zabrdje, te u mahali Varoš kasabe Neretva/Konjic, **Lučići** i **Petrovići**, u selima Bijela i Spiljani.

Na današnjem području općine Konjic, *Zovke* su, uz *Gašiće* i *Raiće*, rod od kojega je, kao odvojci, nastao najveći broj novih rodova.

Zveškovići/Zveškići: Prezime je nastalo od nadimcima od tri moguće osnove:

p r v o j, **Zvečko** (*zvečka*, biljka iz porodice leptirnjača).

d r u g o j, **Zvečar** (*zvečarka*, zmija),

t r e ć o j, **Zvekan** (*zvečati*, stvarati zvuk zvečanjem nečega),

Zabilježeni su u selu Bijela (1870).

Ž

Žilići:⁴³⁶ Prezime je nastalo po nadimku **Žile** (*žilav* čovjek, žilonja, kojemu se vide žile).

Matica im je u Popovu Polju, gdje se javljaju već 1372. godine.⁴³⁷ Jedan su od najstarijih katoličkih rodova u Hercegovini. Iz Popovog Polja, kasnije su se naselili u selo Hutovo (Neum), te u sela Gabela i Sjekose (Čapljina), ali i u ostale dijelove Bosne i Hercegovine.

Za današnje područje općine Konjic, značajni su **Žilići** koji su odvojak od *Jerkovića* u selu Bijakovići (Čitluk)⁴³⁸ Prvo su nosili dvojno prezime **Žilić-Jerković** i prezime **Žilić** u popisu katolika iz 1743. godine, a dvojno prezime **Jerković-Žilić**, u popisu katolika iz 1768. godine.

Iz sela Bijakovići (Čitluk), pod prezimenom **Jerković-Žilić**, doselili su se u selo Turija (1813), a pod prezimenom **Žilić-Jerković**, na selo Zaslavlje (1815) i u raniji zaselak Vranješina sela Glavatičevo (1858). U ovim selima odbacili su drugo prezime **Jerković** i zadržali

⁴³⁶ Od *Žilića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi *Franići*, *Pjevići* i *Terkeši* u selu Trebimlja (Ravno).

⁴³⁷ Sivrić, M.: *MIGRAHERCDUB*, 186, 232, 311, 350, 359.

⁴³⁸ Pod ovim prezimenom, prvi put javlja se Juraj *Jerković* kao svjedok na jednom saslušanju kod mostarskog kadije, bez nadnevk 1663. godine (Mujić, M.: *SIDŽIMOSTKAD*, 127).

Žilić. Pod tim prezimenom zabilježeni su u selu Turija (1813), na selu Zabrdje (1821), u selima Bijela i Mladeškovići (1875), u selima Orahovica (1884) i Glavatičevo (1895), te na selu Radešine (1898).

Živkovići. Prezime je nastalo po hipermimiku **Živko**, od osobnog imena *Živomir/Živoslav*.

O njihovom porijeklu na današnjem području općine Konjic, moguće su dvije pretpostavke:

p r v a, da su starenici u selu Višnjevica, gdje su zabilježeni u popisima katolika iz 1743. i 1768. godine i

d r u g a, da su doseljenici iz istoimenog sela (Zenica) u selo Višnjevica prije 1743. godine.

Nakon popisa katolika iz 1768. godine, u selu Višnjevica više se nisu javljali. Vjerovatno su se preselili u selo Rahotići, danas Raotići (koje je u matične knjige župe Kreševo pogrešno upisivano kao Rastići), gdje se prvi put javljaju 1769. godine. Međutim, poslije 1779. godine, na današnjem području općine Konjic, više se ne javljaju.

PRAVOSLAVNI

(azbučni redoslijed prezimena)

A

Acimovići: Prezime je nastalo po imenu *Acim*, od ličnog imena *Joakim*/grč. *Ioakim*.

Dva su krvno nepovezana roda *Acimovića* (izvorno *Haćimovići*):

P r v i, koji su starinom iz plemena *Riđani*, iz iste oblasti odakle se su se doselili u raniji zaselak Košuta, sela Trusina (Nevesinje). Nisu u krvnoj vezi s *Acimovićima* na današnjem području opštine Konjic.

D r u g i, na današnjem području opštine konjic, koji su starinom od *Mijanovića* iz oblasti Ljubomir⁴³⁹ (Bileća), a odatle su jedni prešli i u raniji zaselak Brova ranijeg sela Vrpolje, danas Vrpolje Ljubomir (Trebinje). Iz straha od odmazde Baja Pivljanina, koji je od njih tražio da izdaju njihovog zemljovlasnika Resulbegovića, a oni to nisu htjeli učiniti, jer je prema njima bio dobar, odselili su se u selo Lišani, danas objedinjeno sa selom Humi u Humilišani (Mostar).

Iz sela Humilišani, doselili su se na selo Čičevo (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Aleksići: Prezime je nastalo po imenu *Aleksa*, od ličnog imena *Aleksije*/grč. *Alexios*.

Starinom su od *Malnoza/Malonšića/Maleševaca* iz selišta Maline u oputni Rudine, a prezime *Aleksići* uzeli su po rodonačelniku Aleksi. Odatle su se preselili u sela trebinjske Površi. Zbog nekog zuluma koji su počinili, iz Površi su se preselili u selo Bogdašići (Bileća), a odavde u selo Kolečko (Neveisnje), a iz ovoga sela u selo Gacko, te u kasabe Mostar i Trebinje.

Iz sela Kolečko, doselili su se u selo Sitnik (nakon 1906).

Slave sv. Ignjata.

Andrići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Andrija*/grč. *Andreas*.

Starinom su iz Crne Gore, odakle su se doselili u ranije selo Vrhpolje, danas Vrpolje u oblasti Ljubomir (Trebinje). Odatle su se, zbog

⁴³⁹ Ljubomir je srednjovjekovna oblast, koja se prostirala na području župa *Rudine* i Trebinje, a kasnije seoska opština, koju čine slijedeća sela: Bileća i Malkoći, za koje je navedeno da se nalazi u seoskoj opštini Ljubomir u srezu Bileća, (Bileća), te sela Bioča, danas Bioci, Čearići, danas Čvarići, ranije selo Gornje Pijavice, danas objedinjeno u selo Pijavice, *Malkoći*, koje nije moglo biti ubicirano, Morče, Podosoje, Podstraševica, Podvori, Pulvar, vjerovatno pogrešno upisano Puhalo, danas zaselak sela Bogdašići, koje više ne postoji, Ščenica, dans Ščenica Ljubomir, Ugarci, Ukšići, ranije selo Vrpolje, danas Vrpolje Ljubomir, Vladušići, Vlaška i Ždrijelovići (Trebinje).

krvožeđa,⁴⁴⁰ raselili u sela Bratač i Kolečko (Nevesinje). Opet zbog nekog zuluma, morali su bježati u Bosnu, odakle su se jedni vratili u Nevesinje. Oдавde su se raselili u sela Donji Davidovići (Bileća), Pijesci (Mostar) i Domanovići (Čapljina), te u gradove Mostar i Trebinje.

Iz sela Bratač (Nevesinje), doselili su se u selo Mladeškovići (1902), a oдавde jedni u selo Bijela (nakon 1906).

Slave sv. Arhangela Mihaila, u selima Pijesci i Domanovići slavili su sv. Đorđa, a u ostalim selima sv. Jovana Krstitelja.

Jedan ogranak *Andrića* u selu Bijela, prezimenu je dodao i drugo *Jakovljević*, po ličnom imenu *Jakov*/lat. *Jacobus*, pa su nosili dvojno prezime *Andrić-Jakovljević*.

I oni slave Sv. Arhangela Mihaila.

Andrijaševići: Prezime je nastalo po imenu *Andrijaš*, od ličnog imena *Andrija* /grč. *Andreas*.

Starinom su *Perići* s Grahova (Nikšić), a od njih su *Grahovci* iz sela Balosave (Nikšić). *Radi siromaštva*, s Grahovca, raselili su se u sela Raščani (Tomislavgrad) i Jugovići (Nevesinje).

Iz sela Jugovići, jedni su se preselili u sela Kolečko i Donji Lukavac (Nevesinje).

Iz jednog od nevesinjskih sela, doselili su se u sela Bijela, Glavatičevo i Mladeškovići (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Antići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Ante*/lat. *Antonius*/ital. *Antonio*.

Starinom su iz nekog sela u Nevesinjskom Polju, odakle su se preselili u selo Malo Polje (Mostar). Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su na selo Radešine (1902), a odatle prešli u sela Idbar (1906) i Čelebići (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu, a u Malom Polju su slavili sv. Đorđa.

Arnautovići: Prezime je nastalo po nadimku *Arnaut*,⁴⁴¹ od tur. *arnaut* (srp. čovjek bez nade i povratka).⁴⁴²

Zabilježeni su u selo Čelebići (1837).

Slave sv. Arhidžakona Stefana.

440 *Krvožeđe* je izraz kojim se naznačava da je neko *dužan krv* (dug za ubijenog), a onaj kojemu je duguje naziva se *krvožednim*.

441 U općini Trebinje postoji zaselak Arnautovići, nastanjen Bošnjacima.

442 *Arbanasi* (*Albanezi*) su u osmanskoj vojsci bili udarne i probojne jedinice, kao nadničari (tur. *ulufedži/sep. ulifedžije*) s pravom pljačke osvojenog, nazvani *Arnauti* (u tur. izgovoru *Ornaut*). To nije u bilo kakvoj vezi s albanskim etnitetom.

Avramovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Avram*/hebr. *Abraham* (otac je uzvišen).

Starinom su od *Vukosavljevića* iz *Bratonožića*.⁴⁴³

Iz Bratonožića su se doselili u selo Čelebići (1902).

Slave sv. Nikolu.

B

Babići: Prezime je nastalo po nadimku *Babić*, od *baba* (očeva i majčina majka: stara žena, odnosno poguren čovjek, kojega zbog toga zovu *babom*).

Prema predanju, starinom su od *Kresojevića* iz ranijeg sela Šaranci u *Njegušma*. Navodno im je radonačelnik jedan od *Kresojevića*, koji je bio malo poguren, zbog čega je dobio nadimak *Baba*, a njegovi potomci nazvani *Babićima*. Iz navedenog ishodišta, pod prezimenom *Babić*, doselili u selo Trnovica (Bileća). Odavde su se raselili u sela Košuta (Nevesinje) i Orašje Površ (Trebinje). Slave sv. Lazara.

Zabilježeni su u selu Bjelovčina i na sela Vrdolje (1884), Pokojište (1885) i Prevlja (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Bajati: Prezime je nastalo po nadimku *Bajat* (*bajati*, čarati).

Starinom su *Samardžići* iz sela Žrvanj (Ljubinje), odakle su se jedni odselili u selo Korlati (Trebinje) i zaselak Kljenci sela Milavići (Bileća) i grad Mostar. Iz sela Žrvanj, Smail-aga Čengić⁴⁴⁴ ih je preselio u selo Bodežište (Nevesinje).

Iz sela Bodežište, doselili su se u selo Zukići/Šunji (1891).

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Bajići: Prezime nastalo po nadimku *Bajo*. Iz nepoznatog ishodišta doselili su se u sela Glavatičevo, Grušća, Orahovice, Ribari.

Slava nije utvrđena.

⁴⁴³ *Bratonožići* su pleme, čiji se pripadnici prostiru na istoimenom području u oblasti Zete, između rijeka. Pripadaju mu slijedeća sela: Balisestre (izv. rum. naziv Baliastru, koje na crnogorskom jeziku izgovaralo Baljestri), Duga, Klopot (ranije Klokoč), Lutovo i Pelev Brijeg (Erdeljanović, J.: *Bratonožići, pleme u crnogorskim Brdima. Etnološka ispitivanja*).

⁴⁴⁴ *Smail-aga Čengić* (1788-1840) potječe od loze kalinovičkih begova Čengića. Učestvovao je u gušenju pobune Drobnjaka protiv osmanske vlasti (1809-1810). Za nagradu, imenovan je 1830. godine namjesnikom (tur. *muselimom*) Gacka i Pive. Predvodio je napad osmanske vojske na Grahovu 1836. godine, u kojem su su izginuli Petrovići, brat i rođaci vladike Rade Njegoša. Kad je pošao da kupi harač (glavarinu), u zoru 5. oktobra 1940. godine, na Mljetičaku su ga napali Drobnjaci i Moračani, zarobili, otsjekli mu glavu i odnijeli je vladici na Cetinje (ELZ 1, 1966, 692). O njemu je hrvatski pjesnik Ivan Mažuranić spjevao junački ep *Smrt Smail-age Čengića* i objavio ga 1846. godine (OE JLZ 5, 1979, 385-386).

Bendže: Prezime je nastalo po nadimku **Bendžo**, od *tur. benzet/bencet* (srp. nepravi dukat, u značenju podvale krivotvorine: *obendžijati*, nekoga zavesti, obmanuti: *obendžijan*, zaveden).⁴⁴⁵

Matica **Bendža** nije mogla biti utvrđena. Samo kao pretpostavka, možda su od **Bendarića** iz oblasti Korjenici (Trebinje), koji slave sv. Jovana Krstitelja. Prezime Bendarić, moglo je biti oblikovano u **Bendje**, odnosno **Bendže**.

Zabilježeni su u selu Bjelovčina (1887).

Jedan njihov ogranak prezime je oblikovao u **Bendžak**.

Slave Roždestvo Presvete Bogorodice.

Beribaci: Prezime je nastalo po nadimku **Beribak**, od alb. *beribak* (srp. raspikuća, čovjek koji je zbog lošeg gazdovanja ostao bez imanja).

Zabilježeni su na selu Džepi (1884).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Bjelice: Prezime je nastalo po nadimku **Bjelica**, od pripadnosti plemenu **Bjelice**.

Dva su krvno nevezana roda **Bjelica**:

P r v i, koji su odvojak su od **Abramovića** iz plemena Bjelice u selu Prediš (Cetinje, Crna Gora), odakle su se raselili na u selo Bjeljani (Bileća), selo Meča i raniji zaselak Donji Kubaš (Potkubaš), sela Berkovići, gdje ih zovu **Andrićima** (Stolac). Iz sela Meča, jedni su se doselili u zaselak Ljuti Do sela Hrgud, a iz zaseoka Donji Potkubaš u zaselak Blaca sela Berkovići (Stolac), gdje ih, također, zovu **Andrićima**. Iz sela Meča odselili su se u selo Luka (Nevesinje), ali su se ponovo vratili. U zaseoku Blaca slave sv. Petku i prislužuju sv. Jovana, a u ostalim selima sv. Jovana. Ove Bjelice nisu u krvnoj vezi sa onim na današnjem području opštine Konjic.

D r u g i, koji su iz plemena **Banjani** (Plužine, Crna Gora),⁴⁴⁶ odakle su se doselili u sela Dabar (Stolac), zaselak Podbrežje sela Jelačići (Jablanica), u selo Bijelo Polje (Mostar) i grad Mostar. U zaseoku Podbrežje slave sv. Petku, a u gradu Mostaru sv. Nikolu.

⁴⁴⁵ Nije jasno kako bi se ovaj nadimak mogao povezati sa žičanim instrumentom *bendžo*/engl. *benjo* (glazbeni žičani instrument s četiri do šest žica, preko čije je rezonantne kutije kružnog oblika zategnuta koža, vrlo poplurana u ranom džezu i američkoj tzv. *countri* muzici, u značenju onoga koji je svirao na instrumentu *bendžo*. U to vrijeme vrlo mali broj ljudi u južnoslavenskim zemljama znao je za postojanje ovoga instrumenta, a pretpostavka da se radi o povratniku iz Amerike (USA), koji je tamo naučio svirati i taj instrument sa sobom donio kao povratnik, nije utemeljena, jer u to vrijeme, vjerovatno, još nije bilo povratnika.

⁴⁴⁶ O ovim Bjelicama, detaljnije vidjeti u knjizi Obrada M. Samardžića: *Porijeklo Samardžića i ostalih brastava Orlovića*.

Iz sela Bijelo Polje ili zaseoka, doselili su se u sela Česim (1902) i u selo Čelebići nakon 1906. godine, odakle su se davno odselili.

Slave sv. Petku.

Bjelići/Bijelići: Prezime je nastalo po nadimku *Bijeli* (*bijel*, čovjek bijele puti).

U vrijeme Bečkog rata 1683-1699. godine, Bajo Pivljanin je protjerao Jovana Bjelića iz sela Mulji u šumu, a on na tom mjestu osnova selo Lipnik (Gacko).

Slave sv. Stjepana/Ščepana.

Od Bjelića, kao odvojak, nastao je novi rod *Mitranići*.

Blagojevići: Prezime je nastalo po imenu *Blagoje*, od ličnog imena *Blagomil/Blagoljub/Blagomir/Blagoslav...*

Vjerovatno iz sela Poljice Popovo (Trebinje) doselio se je žandarmerijski podnarendik Neđeljko Bjelica u selo u Glavatričevu (1902).

Bovani/Bovanovići: Prezime je nastalo po nadimku *Bovan*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nazivu *bovan*, za kamen veličine koja se može uzeti u ruku i bacati, u značenju bacač kamena s ramena i

d r u g o j, po lat. *bovini* (srp. goveda)/ ital. *bovine* (srp. vo, govedo, bovino, volovski, goveđi, u značenju oni koji se bave uzgojem goveda).

Starinom su iz sela *Vođeni* (Ljubinje), odakle su se jedni odselili u sela Poplat, a starenici mjesto njihovog naseljavanja nazvali *Bovan*, koje je postalo zaselak istomenog sela i u selo Kruševo (Stolac), gdje je, također, ranije postojao zaselak *Bovan*. Odavde su se jedni odselili u sela Hodbina, gdje je na isti način nastao zaselak *Bovanj* i u zaselak *Rančići* sela *Zijemlje* (Mostar).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se na selo Čičevo i u selo Gornje Polje/Puhale (1902), na selo Borci, u sela Dolovi i Grušča (nakon 1906) i u grad Konjic (1891).

Oni u selu Čičevo i Donjem Polju, ⁴⁴⁷ prezime su slavizirali u *Bovanović*.

Slave sv. Jovana.

Jedan ogranak *Bovana* na selu Čičevo, prezimenu je dodao i drugo prezime *Glogovac* (*glog*, grmovito drvo iz porodice ruža: prema narodnom vjerovanju smatra se kulturnim drvetom što ima zaštitnu moć), pa su nosili dvojno prezime *Bovan-Glogovac*.

447 U Konjicu je bio nastanjen trgovac Simat Bovanović, koji je 1914. godine odselio u Tuzlu.

Nije se moglo utvrditi koju su zajedničku slavu slavili: **Bovani** slave sv. Jovana, a **Glogovci** sv. Đorđa.

Brborići: Prezime je nastalo po nadimku **Brbor** (*brboriti*, brzo i nerazgovjetno govoriti, tepati, mucati: brborenje konja).

Prema predanju, starinom su od *Pletikosa* iz plemena *Bjelopavlići*.⁴⁴⁸ Jedan od *Pletikosa*, imao je sina, koji je dobio naziv **Brbora**,⁴⁴⁹ a njegovi su potomci nazvani **Brborama**, koje je kasnije slavizirano u **Brborić**.

Iz Bjelopavlića doselili su se u selo Pustipusti,⁴⁵⁰ odakle su se raselili u sela Obzir i Pocrnje i samu kasabu Ljubinje (Ljubinje), a kasnije, pod prezimenom **Brbora** i u selo Lastva (Trebinje).

Iz jednog od navedenih sela, pod prezimenom **Brborić**, doselili su se u grad Konjic (1902), ali ih odavno tu više nema.

Slave sv. Đorđa.

Bulaići/Bulajići: Prezime je moglo nastati od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Bule**, od ličnog imena *Budimil/Budimir/Budislav/Budivoj* i,

d r u g o j, po nadimka **Bulo** (*bula*, voštani pečat na javnim poveljama, hrisovuljama, povelja s pečatom: kutija u kojoj je pohranjen pečat, u značenju onaj koji je koristio pečat, vjerovatno seoski knez/muhtar: kožnata ili metalna kutijica s amajlijama / tur. *hamail*, *hamayli* (srp. amulet, talisman: predmet koji sujevjerni ljudi nose stalno sa sobom da ih tobože štiti od zla: koja se nosila oko vrata: jedinica kojom se mjeri rezultat kartaške igre, poen, bod).

Pripadnici su istoimenog plemena *Bulajići* s Grahova (Nikšić, Crna Gora). Odatle su se doselili u selo Dobrelji (Gacko) i od njih su *Todorovići*, u selo Miruše (Bileća), odakle su prešli u zaselak Mucalovići sela Zovi Do (Nevesinje) i od njih su *Vukajlovići*, u zaselak Piragići sela Zovi Do i od njih su *Mačci*, a zatim u zaselak Gornje Selo sela Šipačno i od njih su *Pašajlići*.

Iz jednog od navedenih zaselaka ili sela, doselili su se na mjesto koje su starenici po njima nazvali Bulatovići, danas istoimeno selo. U njemu odavno nema pravoslavnih, jer su nestali još u vrijeme osmanske vladavine, a najvjerovatnije, prihvatili su islam. Bilo ih

⁴⁴⁸ *Bjelopavlići* su pleme i oblast u Brdima (Malesija), na današnjem području opštine Danilovgrad (Crna Gora). O *Bjelopavličima* detaljnije vidjeti u radu Petra Šobajića: *Bjelopavlići i Pješivci*.

⁴⁴⁹ U monografiji *Ljubnje sa okolinom*, Ljubo Mihić je naveo da se radilo o nadimku *Brbljalo*. Ovo nije osnovano, jer bi se u tom slučaju prezivali *Brbljalić*, slavizirano *Brbljalović*.

⁴⁵⁰ Brborić, V.: *Onomastika sela Pustipusti u centralnoj Hercegovini*.

je i u selu Glavatičevo, gdje su, također, davno nestali i u gradu Konjicu (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu

Buve: Prezime je nastalo po nadimku *Buva* / bos. i hrv. *buha* (sitan kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja).

Starinom su iz Crne Gore i čine isto bratstvo s *Bjelokosićima*⁴⁵¹ i *Grđićima*. Iz Crne Gore su se doselili u sela Domrke, odakle su prešli u Slivlja (Gacko), te u sela Kolečko i Rilje (Nevesinje). Iz jednog od navedenih sela, doselili su se oko 1800. godine u selo Jezero, koje leži uz samo Boračko Jezero, ali su odavde odselili na početku austro-ugarske vladavine.⁴⁵²

Slave sv. Mitra.

V

Vavasi: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku *Vav* (hebr. *waw*, šesto slovo hebrejskog alfabeta: u hebrejskom obilježavanju brojeva oznaka za broj šest).

Starinom su iz sela Gareva (Gacko). Iz navedenog sela, doselili su na selo Borci (1782) i u selo Bijela (1853).⁴⁵³

Od *Vavasa*, kao odvojak, nastao je novi rod *Kešo*, slavizirano *Kešić* u selu Mladeškovići.

Slave sv. Đurđa.

Vidone/Vidojevići: Prezime je nastalo po imenu *Vid*, od ličnog imena *Vidoslav*/lat. *Vitus*.

Starinom su, pod prezimenom *Vidone/Vidovići*, iz Brda, Malesije (Crna Gora). Iz navedenog ishodišta, pod prezimenom *Vidone*, doselili su se na selo Dubočani (1883). Tu su prezime slavizirali u *Vidović* i pod njim se odselili na selo Dubravice (između 1883. i 1884), zatim prezime promijenili u *Vidojević* i pod njim se odselili na selo Zagorice (između 1885. i 1886).

Slave sv. Arhangela Mihaila, pod prezimenom *Vidović*, a sv. Arhangela Stefana, pod prezimenom *Vidojević*.

Vojnovići/Vojinovići: Prezime je nastalo po imenu *Vojiin*, od ličnog imena *Vojmil* /*Vojmir*/*Vojimir*/*Vojislav*.

Starinom su iz ranijeg zaseoka Tarahov Do sela Donje Dražljevo, danas objedinjeno u Dražljevo (Gacko), a potomci su srednjovjekovnih

451 Grđić, G.: *Bjelokosići. Iz naroda i o narodu*.

452 O *Buvama* iz sela Jezero, ostalo je predanje prema kojemu ih je tu naselio sv. Sava i stvorio jezero (Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 205).

453 U Domovnom protokolu uopšte nisu navedeni.

gospodara Gacka kneza Vojislava i vojvode Vojina. Iz zaseoka Tarahov Do, pod prezimenima i **Vojinović** i **Vojnović**, vremenom, raseljavali su se na razne strane, ali kao pojedinačne porodice. Pri tome je izuzetak zaselak Loznica sela Klepci (Čapljina), gdje ima veći broj prodica, pod prezimenom **Vojnović**.

U selima Granica i Bileća, danas gradsko naselje (Bileća), ima **Vojnovića**. Budući da nije mogao utvrditi njihovo porijeklo, Jefto Dedijer je zaključio da su potomci **Vojina** Miličevića iz sela Bodenik, odakle su se preselili u navedena sela.⁴⁵⁴ Ovo pitanje zasluži da bude detaljnije istraženo, jer nije isključeno da su i **Miličevići** od **Vojnovića**, budući da i oni slave sv. Nikolu.

Iz zaseoka Loznica sela Klepci, pod prezimenom **Vojnović**, doselili su se u selo Gornje Polje/Puhale (1893), na selo Homolje (1895), u selo Podorašac (1902) i Sitnik (nakon 1906). Oni iz sela Podorašac, odselili su se u Sarajevo 1918. godine.

U zemljišnim knjigama, vode se i kao **Vojinovići**.

Slave sv. Nikolu.

Vujičići: Prezime je nastalo po imenu **Vujo**, od ličnog imena **Vuk**.

Starinom su s Grahovca (Nikšić).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Fatnica (Bileća), odakle su se doselili u sela Rast i Zalužje, te zaselak Babja Glava sela Odžaci (Nevesinje).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Čelebići (između 1892. i 1901.), a u selo Zukići (1917).

Slave dvije krsne slave: u Čelebićima, sv. Sergeja i Vakhu, a u Zukićima sv. Petku.⁴⁵⁵ Nije se moglo utvrditi da li su u krvnom srodstvu.

Vukale: Prezime je nastalo po imenu **Vukalo**, od ličnog imena **Vuk**.

Odvojak su od **Topolovića** u selu Bjelovčina (1892), odakle su se odselili na selo Donje Selo (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Vukosavi: Prezime je nastalo po imenu **Vukosav**, kao složenici od vlastitih imena **Vuk** i **Sava** (svetačko ime).

O njihovom porijeklu, moguće su dvije pretpostavke:

P r v a, Ljube Mihića, prema kojemu su starinom iz plemena **Ridani**.

Iz te oblasti, odselili su se u zaseoke Gaj, Pobrđe i Podkula sela

⁴⁵⁴ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 166-167.

⁴⁵⁵ Ovo je treći slučaj da loze s istim rodovskim prezimenom slave različite krsne slave.

Gornje Hrasno (Neum), a odatle u selo Dabrica (Stolac).⁴⁵⁶

D r u g a, Jefte Dedijera, prema kojemu su starinom od *Puhala* iz oblasti Ljubomir, odakle su se odselili u selo Dabricu, odavde u selo Donji Poplat (Stolac) i u zaselak Gaj sela Gornje Hrasno.⁴⁵⁷

I u ovim pretpostavkama ima dosta suprotnosti, jer su *Puhale* od *Predojevića* i nemaju nikakve veze s *Riđanima*, osim što svi *Vukosavi* slave sv. Nikolu. Zato i ovo pitanje zaslužuje da bude podrobno istraženo. Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Spiljani (između 1886. i 1887), na selo Čičevo (1890), te u sela Razići i Ribari (nakon 1906).

Na selu Čičevu, *Vukosavi* su prezimenu dodali i drugo *Pucar* (*pucar*, onaj koji puca), pa su nosili dvojno prezime *Vukosav-Pucar* (1902).

Slave sv. Nikolu.

Vulići:⁴⁵⁸ Prezime je nastalo po imenu *Vule*, od ličnog imena *Vuk*.

Starinom su *Smoljani* iz plemena *Riđani*. Iz te oblasti, doselili su u selo Strujići (Ravno), a odatle se raselili u zaselak Rančići sela Zijemlje i u selo Bučići (Mostar), te Staru Gabelu, danas objedinjeno selo Gabela (Čapljina). U ovim selima slavili su sv. Nikolu.

Iz sela Bučići (Mostar), doselili su se u sela Bijela (1853), na selo Čičevo (1902), na selo Kula i u selo Glavatičevo (nakon 1906).

Prema njihovom ishodištu, starenici su ih nazvali *Bučićima*, što su često koristili kao dodatak prezimenu, pa su nosili dvojno prezime *Vulić-Bučić*.

Jedan ogranak *Vulića* u selu Bijela, prezimenu je dodao i drugo *Vavas*, pa su nosili dvojno prezime *Vulić-Vavas*.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

G

Gaćanice/Gaćanići:⁴⁵⁹ Prezime je toponomastičko, a nastalo je po nadimku *Gaćanica*, kako su ih zvali starenici u mjestima njihovog doseljenja.

Starinom su od *Samardžića* u oblasti Krivošije (Kotor, Crna Gora), a pretpostavlja se da su jedno bratstvo s *Kešama* i *Nenadićima*.⁴⁶⁰

456 Mihić, Lj.: *Ljubinje sa okolinom*, 702 (LJUBINJE):

457 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 262, 182, 286, 293.

458 Fra Grga Martić je zabilježio da su u komisiji za trasiranje nove ceste od Mostara do Konjica 1868. godine, vodiči bili Jovan Vulić i Ibrahim Pajić iz sela Bijela (*Zapamćenja*, 206).

459 *Gaćanić* je naziv za lokalni vjetar u Gatačkom Polju.

460 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 333.

Iz sela Ravna (Jablanica), pod dvojnim prezimenom **Gaćanica-Samardžić**, doselili su se u selo Bijela (1798) i, vjerovatno, iz ovoga sela, pod prezimenom **Gaćanica**, odselili se na selo Kula (1902).

Slave sv. Đorđa.

Gligorovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Gligor**/grč. *Gregorius*.

Starinom su od **Vukobratovića** iz sela Turmenti (Trebinje), koji su prezime kasnije oblikovali u **Vukobratice** i **Vukobrate**.

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Bradina i Brđani (1884).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Glogovci: Prezime je nastalo po nadimku **Glogovac** (*glog*, grmovito drvo iz porodice ruža: prema narodnom vjerovanju smatra se kulturnim drvetom, koje ima zaštitnu moć).

Starinom su iz sela Cernice (Gacko), odakle su ih Osmanlije protjerali u selo Gračanica (Gacko) i u selo Grabovica (Nevesinje), a oni se raselili u sela Dražljevo (Gacko), Miruše i zaseoke opštine Zarječje (Bileća), Bratač (Nevesinje), Pridvorci i Volujac (Trebinje) i u kasabu Mostar.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se na sela Blaca (1902), Čičevo i Kula, te u sela Glavatičevo i Ribari, (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Gojke/Gojkovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Gojko** (*gojiti*, biljke ili stoku).

Starinom su iz sela Rudo Polje (Gacko), odakle su se doselili u selo Jugovići (Nevesinje). Iz jednog od dva navedena sela, pod prezimenom **Gojko**, doselili su se u ranije selo Pohare, danas zaselak sela Zabrdžani (1902). Jedan ogranak prezimenu **Gojko** dodao je i drugo **Pohara**, pa su nosili dvojno prezime **Gojko-Pohara**.

Slave sv. Đorđa.

Jedan ogranak prezime **Gojko** slavizirao je u **Gojković** i pod njim se se preselili u sela Zabrdžani i Sitnik (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Jedan ogranak **Gojkovića** prezimenu je dodao i drugo **Suza** (*suza*, izlučina suznih žlijezda koja održava vlažnost oka, a moguće je i preklapanje sa ženskim vlastitim imenom biblijskog porijekla *Suzana*/grč *Soussana*/ hebr. *šošanah*, *šošan*, ljljan), pa su nosili dvojno **Gojković-Suza** (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa, što je krsna slava i Gojkovića i Suza.

Golubovići/Golubovci: Prezime je nastalo po nadimku **Golub** (*golub*, vrsta ptice).

Starinom su od *Sarića* iz plemena *Banjani*.

Iz ranijeg sela Petrovići (Plužine, Crna Gora), pod prezimenom **Golubović**, doselili su se u selo Slivlja (Gacko).

Iz sela Slivlja, pod prezimenom **Golubović**, doselili su se na selo Blaca i u selo Cerići (1902).

Iz nepoznatog ishodišta, pod prezimenom **Golubovac**, doselili su se u selo Dolovi (nakon 1906), ali su odavde ubrzo nestali.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Gotovci: Prezime je nastalo po nadimku **Gotovac** (*gotovac*, zgotovljeno jelo)/alb. *gote* (srp. vrč, čaša, pehar).

Matica im nije mogla biti utvrđena.

Zabilježeni su u selu Bjelovčina (1902).

Slave sv. Nikolu.

Gradžel/Gradžići: Prezime je nastalo po nadimku **Grado** (*grado*, onaj koji gradi, graditelj).

Prema predanju, čine isto bratstvo s *Kešama* i *Nenadićima*.⁴⁶¹

Matica im je u selu Dulići⁴⁶² (Gacko), odakle su se raselili na razne strane. Iz navedenog zaseoka, doselili su se na selo Čičevo (1902), ali su odatle odselili u selo Bijela prije početka Drugog svjetskog rata. Nakon preseljenja u selo Bijela, **Gradže** su prezime slavizirali u **Gradžić**.

Jedan ogranak **Gradža** na selu Čičevo, przimenu je dodao i drugo **Glogovac**, pa su nosili dvojno prezime **Gradžo-Glogovac**.

Slave sv. Đorđa.

Grguri: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Grgur**/grč. *Gregorius*.

O njihovom porijeklu na današnjem području opštine Konjic, ništa se ne zna. Vjerovatno se radi o izvornom prezimenu **Grgurevića**, koje su zvali *Kaurima*, čija je matica u selu Čvaljina (Ravno), odakle su se jedni preselili u selo Turmenti (Trebinje). Jedan ogranak je prezime deslavizirao u **Grgur**.

Iz nepoznatog ishodišta, pod prezimenom **Grgur**, doselili su se u selo Ribari (nakon 1906).

Nije se moglo utvrditi koju su krsnu slavu slavili, ali se može pretpostaviti da je ista kao i za *Grgureviće*, koji slave sv. Đorđa, a prislužuju Veliku Gospoju.

461 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 333.

462 Dulići su vrlo staro selo, koje je promijenilo naziv u Stari Dulići, kad je uz njega niklo potpuno novo naselje, koje su stanovnici nazvali Novi Dulići. Od tada se, u službenim statistikama, vode pod ta dva naziva. Budući da je na današnje područje opštine Konjic doseljavanje bilo, skoro isključivo, iz Starih Dulića, u ovoj Monografiji će biti označavano kao Dulići.

Grkavci: Prezime je nastalo po nadimku *Grkavac* (porijeklom Grk).

Prema predanju, koje se u porodici *Grkavac* prenosi s koljena na koljeno, porijeklom su iz Grčke (vjerovatno Grkovlasi Cincari, o. p.), odakle su se u vrijeme Bizantijskog carstva doselili na mjesto nepoznatog izvornog naziva, koje su stanovnici po njima nazvali Grkavci, danas istoimeno selo (Trebinje).

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Mladeškovići (1870), a odatle se su preselili u selo Bijela (nakon 1906). Tu su ih stanovnici nazvali *Trebinjcima*, oni ga kao drugo dodali prezimenu *Grkavac*, pa su nosili dvojno prezime *Trebinjac-Grkavac*.

Slave sv. Arhiđakona Stefana

Gudelji: Prezime je nastalo po nadimku *Gudo*, od rum. *guda* (srp. umiljat: *gudura*, srp. umiljavati se).

Starinom su iz sela *Vojinovići* iz ranijeg sela *Vračanovići* iz plemena *Banjani*. Iz Banjana su se doselili u sela *Arslanagića Most* i *Mionići* (Trebinje) i jedno su bratstvo s *Bubalima*, a zatim u sela *Miljevac*, *Zalužje* i ranije selo *Slivlje* (Nevesinje).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo *Hondići* (1883).

Slave sv. Jovana Krstitelja, a u *Slivlju* su slavili sv. Đorđa.

D

Dabići: Prezime je nastalo po deminutivu *Dabo*, od ličnog imena *Dabiživ*.

Starinom su iz *Žrvnja* (*Bileća*), odakle su se raselili u sela *Lakat* (Nevesinje), *Donji Poplat* (Stolac), *Bijelo Polje*, *Humilišani*, *Potoci*, *Zijemlja* i *Željuša* (Mostar).

Iz sela *Bijelo Polje*, doselili su se u selo *Bijela* (1875). Jedan samac iz roda *Dabići*, doselio se je iz *Bijelog Polja* na selo *Kula* 20 oktobra 1900. godine kao domazet na ženinstvo u kuću *Ostoje Topalovića*. Kasnije su zabilježeni na selu *Čičevo* i u ranijem zaseoku *Košuta* sela *Čičevo*. Od svih sela u kojima su bili nastanjeni, jedino su se zadržali u selu *Bijela* i na selu *Kula*.

Slave sv. Đorđa.

Despotovići: Prezime je nastalo po nadimku *Despot*, od grč. *despotes* (srp. gospodar: titula grćkopравoslavnih vladika: titula srpskih vladara poslije bitke s Osmanlijama na rijeci *Marici* 1371. godine.⁴⁶³

Iz ranijeg sela *Donja Koprivna*, danas objedinjeno u selo *Koprivna*

⁴⁶³ U ovoj bici poginuo je posljednji srpski car *Uroš IV*, a *Nemanjičko* carstvo podijeljeno na dvije despotovine.

(Modriča), vjerovatno, doslio se je kolar i potkivač Đorđo Despotović u naselje Cakići grada Konjica (1902).

Slave sv. Nikolu.

Dolići:⁴⁶⁴ Prezime je nastalo po nadimku **Dole**, od rum. ličnog imena *Dolog* /*Dologa*.

Zabilježeni su u selu Bijela i u ranijem zaseoku Košuta sela Čičevo, u vrijeme osmanske vladavine, ali su iz njih davno nestali.

Slava nije mogla biti utvrđena.

Draganići: Prezime je nastalo po imenu **Dragan**, od ličnog imena *Dragomil*/*Dragomir*/ *Dragoslav*.

Dva su krvno nevezana roda **Draganića**, porijeklom iz dva plemena: *Riđani*⁴⁶⁵ i *Banjani*.

Jedni od onih, koji su starinom iz plemena *Riđani*, iz te su se oblasti doselili u selo Kolečko (Nevesinje). Iz ovoga plemena, nije bilo **Draganića** na današnjem području općine Konjic.

Jedni od onih, koji su starinom od *Mirilovića*⁴⁶⁶ iz istoimenog sela (Bileća) u *Banjanima*, doselili su se u selo Vlaška (Trebinje).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Brđani (1832), Zukići (1835) i Cerići (1886).

Iz sela Brđani, jedni su se preselili u selo Bradina, iz sela Zukića u selo Jezero (1902), a iz sela Jezero na sela Borci i Čičevo (nakon 1906).

Slave sv. Apostola i Jevanđelista Mateja, a u selu Mirilovići slave sv. Nikolu.

Dragići: Prezime je nastalo po imenu **Drago**, od ličnog imena *Dragomil*/*Dragomir*/ *Dragoslav*.

Dva su krvno nevezana roda:

P r v i, koji su starinom iz *Korjenića*, odakle su se raselili u selo Raška Gora, a odavde u selo Željuša (Mostar). Slave sv. Arhangela Mihaila.

464 Katolici *Dolići*, porijeklom su iz Dalmacije, odakle su jedni doselili u selo Gmići (Prozor).

465 *Riđani* su pleme i oblast, koja se prostire na širokom području od Ledinca iznad Risna do rijeke Zete na današnjem području općine Nikšić (Crna Gora). Zbog tjeskobe (slučajevi u kojima porodice nisu imale dovoljno zemlje da se samoprehrane), u potrazi za zemljom raseljavali su se iz matičnih staništa. Oni koji su bili u okolini Risna, pomjerali su prema Grahovu, pa je tako nastao njihov mnogobrojniji ogranak *Grahovljani* (*Riđani*, natuknica u OE JLZ 7, 1981, 109).

466 *Mirilovići* su pleme u Bilećkim Rudinama, koji je dobio naziv po rodonačelniku *Mirilu*, ali i istoimeno selo u opštini Bileća. Prvi put se spominju 1368. godine i bili su *ponosnici* (kiridije) dubrovačkih trgovaca (Dinić, J. M.: *Dubrovačka srednjovekovna karavanska trgovina*) O Mirilovićima podrobnije vidjeti u radu Jefe Dedirea: *Stare srpske porodice u Hercegovini*.

Oni nisu u vezi s *Dragićima* na današnjem području opštine Konjic.

D r u g i, koji su starinom od *Markičevića* iz sela Dulići, odakle su se raselili u sela Lipnik i Srđevići (Gacko).

Iz Dulića, doselili su se u selo Bijela (1797).

Slave Sv. Apostola Tomu.

D

Đogići: Prezime je nastalo po nadimku *Đogo*, tur. *gok/gok at.* (srp. *đogat*, konj bijele dlake, bjelaš).

Starinom su od *Krivokapića* iz sela Mirilovići (Bileća), odakle su se raselili u zaselak Rujev Do sela Gornje Hrasno (Neum), a odatle u zaselak Podbrežje sela Jelačići (Jablanica), sela Kolečko i Žiljevo (Nevesinje), te Ubosko (Ljubinje).

Iz jednog od navedenih sela doselili su se u selo Sitnik (1902), a u sela Bradina, Gornje Polje/ Puhale i Vinište (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Đorđići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Đorđe*/grč. *Georgius*.

Zabilježeni su na selima Radešine (1880), Bradina (1883) i Zukići (1886),⁴⁶⁷ te na selu Homolje i u selu Vinište (nakon 1906).

Slave sv. Savu.

Đuričići: Prezime je nastalo po imenu *Đurić*, od ličnog imena *Đurađ*/ *Đurđe*/ grč. *Georgius*.

Starinom su iz sela Vratkovići (Gacko), odakle su se jedni odselili u selo Gareva (Gacko), a drugi u selo Rapti Bobani, te neka selišta i ranije zaseoke (Trebinje).

Iz sela Rapti, vjerovatno, doselili su se u sela Bjelovčina (1902) i u grad Konjic (između 1887. i 1888). Do ovoga zaključka dolazi se na osnovu činjenice da su na području Gacka slavili sv. Jovana Krstitelja, a na području Trebinja, sv. Trifuna/Tripuna.

Slave sv. Trifun/Tripuna.

Ž

Živaci: Prezime je nastalo po imenu *Živko*, od ličnog imena *Živojin*/ *Živomir*/ *Živorad*/ *Živoslav*.

Prema predanju, starinom su od *Milidragovića* iz nekog sela s današnjeg područja opštine Bileća, međutim, pitanje porijekla

⁴⁶⁷ Jedan od *Đorđića* sa sela Radešine, odselio se je u selo Dobro Godže, danas Dobrigošće (Jablanica).

Živaka, još uvijek nije pobliže utvrđeno.

Prema porodičnom predanju,⁴⁶⁸ tri brata doselila su se u zaselak Živanje sela Zagorice i tu, po nazivu zaseoka, promijenili prezime u *Živak*. Tu se zadržao jedan od braće, drugi je prešao u samo selo Zagorice, a treći se odselio u selo Brđani.

Budući da pisac ove Monografije dobro poznaje Konjic i njegovu okolinu, ovo predanje nema na historijskim činjenicama utemeljenu osnovu. Vjerovatnije je da su se, možda trojica braće, pod toponomastičkim prezimenom *Živanj*, iz jednog od ranijih zaselaka Živanj sela Kruševljani (Nevesinje), ranijeg sela Borač ili sela Dralžjevo (Gacko), doselila (između 1885. i 1886.) u ranije selo Kratovine (Konjic), koje je po njima promijenilo naziv u Živanje, danas istoimeni zaselak sela Zagorice. Tu su, iz radi lakšeg izgovora, prezime *Živanj* oblikovali u *Živak*. U svakom slučaju, pitanje doseljavanja *Živaka* na današnje područje opštine Konjic, zahtijeva detaljnije istraživanje. Ukoliko su, zaista, bila trojica braće, pnda se jedan od njih zadržao u zaseoku Živanje sela Zagorice, drugi prešao na selo Džepi (1887), a treći se odselio u selo Brđani (1890).

Slave sv. Đorđa.

Žuže/Žužići.⁴⁶⁹ Prezime je nastalo po mađarskom ženskom imenu *Žuža/mađ. Szusza*, biblijskog porijekla *Suzana* /grč. *Soussana* (od hebr. *šošanah*, *šošan*, ljljan)/srp. *Suzana*.

Odvojak su od *Sarića* iz ranijeg sela Petrovići u Banjanima (Plužine, Crna Gora), odakle su se raseljavali na razne strane.

Iz sela Petrovići doseljevali su se u pojedina sela današnjeg područja općine Konjic, slijedećim vremenskim slijedom: u sela Vinište (1840), Gornje Polje/Puhale i na selo Homolje (između 1883. i 1884), u selo Bradina (1885), na selo Donje Selo (1886), u sela Dubočani, Grušča i ranije selo Pohare, danas zaselak sela Zabrdani (nakon 1906).

Jedan odvojak *Žuža* u selu Gornje Polje/Puhale, prezime je slavizirao u *Žužić*.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

468 Predanje je Risti Miličeviću prenio kazivač Strahinja Živak iz sela Brđani (*HERCREZIMENA*, 746-747).

469 U Opšimom popisu Hercegovačkog sandžaka iz 1475-1477. godine, u selu Rastoka, nahija Samobor (središte u trgu Čajniće), među pet nemuslimanskih kuća, upisan je i Branko *Žuža*, a u istoj nahiji bilo je i selo pod nazivom *Žuže* (Izvorni popis Hercegovačkog sandžaka iz 1475-1477. godine, 154a: *ALIČIĆ*, 364). Pošto je u selu Rastoka bilo i sedam krstjanskih kuća, osnovano je pretpostavio da su i *Žuže* bili pripadnici Crkve bosanske, koji su kasnije prihvatili pravoslavlje.

Z

Zelenovići:⁴⁷⁰ Prezime je nastalo po nadimku **ZeZe** (*zele*, čovjek zelenih očiju).

Starinom su iz plemena Drobniak. Iz te oblasti, *zbog krvi*, doselili su u selo Miholjače (Gacko), a odavde ih je protjerala *tjeskoba*⁴⁷¹ i *siromaštvo* u selo Avtovac (Gacko).

Iz jednog od dva navedena sela, doselili su se u selo Brđani (između 1884. i 1885), a odavde u selo Bradina (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu, a u gatačkim selima slavili su sv. Đorđa.

Zubci/Zubčanini:⁴⁷² Prezime je nastalo po nadimku **Zubac** (od *zub*, *zubat*).

Odvojci su od dva bratstava:

P r v o g, od *Bašovića* iz Perasta, odakle su se doselili u Vrsinje i prozvali *Zupcima*, a župa *Vrsinje* po njima promijenila naziv u *Zupci*, odakle su se odselili u sela Batkovići, Miljevac, Rogači, ranije selo Drežanj, danas Udrežnje (Nevesinje), i zaselak Džinov Do sela Trusina, te sela Rupni Do u Popovom Polju i oblasti Ljubomir. Nakon doseljenja u Zupce, utemeljili su nekoliko bratstava. Nisu u krvnom srodstvu sa *Zupcima* na današnjem području općine Konjic.

D r u g o g, od *Milića* iz Zubaca, koji su se odselili u kasabu Nevesinje, a odavde u selo Hodbinu (Mostar).

Iz jednog od nevesinjskih sela, doselili su se na selo Borci (nakon 1906).

Jedan ogranak **Zubaca** na selu Borci, prezimenu je dodao i drugo prezime **Golub**, pa su nosili dvojna prezimena **Zubac-Golub** i **Golub-Zubac**.

Jedan odvojak, prezime **Zubac** oblikovao je u **Zubčanin**, pa je tako nastao novi rod.

Slave sv. Nikolu i prislužuju Cvjetnicu.

470 Srodnici *Zelenovića* oko Prijedora, nose skraćeno prezime *Zelen*.

471 *Tjeskobom* su se zvali slučajevi u kojima porodice nisu imale dovoljno zemlje da se samoprehrane.

472 Uža oblast *Vrsinje*, bila je razdijeljena između župa *Trebinje* (sela Dubrava, Konjsko, Orašje, Rapti, Sutjeska i Turmenta) i *Dračevica* (sva ostala sela). Kasnije će se ova dva dijela spojiti i postati župa pod nazivom *Zupci* (po istoimenom plemenu). *Zupci* su kasnije postali seoska opština, u čijem sastavu su bila slijedeća sela: Bogojević Selo, ranije selo Drenovo, danas Drijenjani, Do, Grab, Konjsko, Kraj, Kunja Glavica, Ograde, ranije selo Orašje, danas Orašje *Zupci*, Potkraj, danas Kraj, Rapti, danas Rapti *Zupci*, Tuli, Turmenti i Uvjeća.

Zurovci:⁴⁷³ Prezime je nastalo po rum. ličnom imenu *Žur*, koje je vremenom poprimilo oblik *Zur* (*zuriti*, u što u koga, gledati napadno u što: uporno, netremice gledati u što, nepsristojno, besmisleno itd.). Matica im je u trebinjskoj Površi oko sela Kalađurđevići, odakle su se odselili u selo Kruševica (Ljubinje), a odatle u selo Rabina (Nevesinje). Tu su zametnuli neku kavgu i pobjegli u Staru Gabelu, a odavde se počeli pomjerati u slijedeća sela na današnjem području općine Čapljina: Dretelj, Čapljina, Grabovina i Klepci, te iz jednog od ovih sela u Bijelo Polje (Mostar). Iz sela Bijelo Polje doselio se u selo Obri Milan Zurovac (1902) Slave sv. Jovana Krstitelja.

I

Ivaniševići: Prezime je nastalo po imenu Ivaniš, od svetačkog imena *Ivan* /lat. *Joannes*/starohebr. *Johanan*.

Dva su krvno nevezana roda:

P r v i, koji su starinom od *Teletina* iz sela Petrovići u Banjanima (Plužine, Crna Gora), odakle su se doselili u sela Davidovići, Lukavac i Bezdeđe (Nevesinje),

D r u g i, koji su od Ivaniševića u Oputnoj Rudini (Trebinje), odakle su se doselili u sela Bogodol i Ortiješ (Mostar).

Iz jednog od ova dva sela doselili su u selo Bijela (1907), tu podigli pilanu, kratko boravili i odselili se u Konjic (1914).

Slave sv. Jovana, a prislužuju Malu Gospojinu.

Iveze: Prezime je nastalo po imenu *Iveza*/*Ivesa*, od ličnog imena *Ivan*.

Starinom su Arbanasi iz plemena *Kastrioti*.⁴⁷⁴ Iz nepoznatog ishodišta, pod prezimenom *Iveza*, doselili su u sela Rogači i Zalužje (Nevesinje).

Prezime su slavizirali u Ivezić i pod njim se naselili u selo Božanovići (Nevesinje), te u gradove Trebinje i Mostar.

Iz jednog od dva nevesinjska sela, pod prezimenom *Iveza*, doselili su se na selo Pokojište (1889).

Slave sv. Luku.

473 U Trebinjskoj površi, oko sela Kalađurđevići (Ravno), bilo je pleme *Žurovići*, koje je vremenom poprimilo naziv *Zurovci*. Odavde su se odselili u sela Rabinu (Nevesinje), te Grabovina i Klepci (Čapljina).

474 *Kastrioti*/*Kastrati* su albansko pleme i kneževina, koja se prostirala na području Debra, (Albanija). Iz ovoga plemena je i istoimena kneževska porodica, a njen najpoznatiji predstavnik je narodni junak Đerdg (Gjerg) Kastrioti, poznat kao osmanski upravni službenik pod imenom Skender-beg (alb. Skender-beu). Poznat je po tome što je podigao ustanak protiv Osmanskog carstva (*Kastrioti*, natuknica u OE JLZ 4, 1978, 302).

Jedan odvojak **Iveza**, prezimenu je dodao i drugo **Kalajdžić**, po nadimku **Kalajdžija/tur. kalayci** (zanatlija koji krpi staro posuđe ili kalejm pokriva novo, kalajše), pa su nosili dvojno prezime **Iveza-Kalajdžić** (između 1902. i 1906).

Vjerovatno su slavili istu krsnu slavu kao i Iveze.

Ivkovići: Prezime je nastalo po imenu **Ivko**, od ličnog imena **Ivan**.

Starinom su iz Bije Rudine (Bileća, Nikšić, Crna Gora), odakle su se raselili u slijedeća sela: Miholjače, ranije Mala Gračanica, danas objedinjeno selo Gračanica i Udrežnje (Gacko), gdje su se prezivali **Ivanović**, zatim u Biograd (Nevesinje), gdje su se prozvali **Gržović**, pod Bukovicu i u Dabarsko Polje.

Iz jednog od navedenih sela, pod prezimenom **Ivković**, doselili su se u sela Bjelovčina (1883), Kralupi, Tuhobići i Vinište (nakon 1906). Davno su napustili sela Kralupi, Vinište i Tuhobići.

Pod prezimenom **Ivanović**, u selo Bijela (1907) i odatle se odselili (1914).

Slave sv. Nikolu.

J

Jakovljevići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Jakov**./lat. *Jacobus*.

Starinom su iz podveleškog sela Zijemlja (Mostar).

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Bijela (1850), Bradina (1884), Borci, Ljuta-Polje i Trešnjevce (nakon 1906).

Slave sv. Arhangela Mihaila, a u Zijemljima su slavili sv- Đorđa.

Od **Jakovljevića** na Borcima nastao je odvojak **Lazarevići**, koji je zadržao istu krsnu slavu.

Janjići/Janići: Prezime je moglo nastati po ženskom ličnom imenu

Janja/Jana/grč. *Iannes*.

Četiri su krvno nevezana roda Janjića:

P r v i, koji su starinom od **Bjelica** iz sela Njeguši (Cetinje Crna Gora), odakle su se doselili u zaselak Zasjen sela Slato, a odatle jedni u samo selo Slato (Nevesinje). Slave sv. Arhangela Mihaila.

D r u g i, koji su starinom od **Begetala** iz Lješanske nahije (Crna Gora), doselili u selo Bančići, odakle su se raselili u sela Pješivac (Stolac), Domanovići i Klepci (Čapljina), Bogodol, koji za sebe navode da su od plemena **Brankovići**, Ubosko i Vođeni (Nevesinje). Slave sv. Đorđa.

T r e ć i, koji su prezime **Janjić** dobili po nekoj babi Janji u selu Prapratnica Neum), odakle su jedni prešli u selo Hotanj (Neum). Oni

su prezime promijenili u **Lazarević**. Slave sv. Jovana Krstitelja. Ova tri roda nisu u krvnoj vezi s **Janjićima** na današnjem području opštine Konjic.

Č e t v r t i, koji su starinom **Vojnovići** iz sela Vojno, odakle su jedni prešli u selo Raška Gora (Mostar). Slave sv. Nikolu. Iz sela Raška Gora, doselili su se u sela Bijela (1835), Bradina (1893), Grušča, Sitnik i Zabrdani (1902).

Oni iz sela Bijela, u zemljišne knjige upisivani su i pod prezimenom **Janići**.

Slave sv. Nikolu.

Jokšići: Prezime je nastalo po imenu **Jokša**, od ličnog imena **Jaksim**.

Nije se moglo utvrditi porijeklo ovoga roda. Ne bi se mogli povezati s **Jokovićima** iz sela Diklići (Trebinje), koji su prvo nosili prezime **Lučić**, a kasnije ga zamijenili za **Pičeta**.⁴⁷⁵ Ovo tim prije, što **Jokovići** slave sv. Đorđa, a **Jokšići** sv. Jovana Krstitelja. Imajući rečeno u vidu, osnovano je pretpostaviti, da se radi o promjeni prezimena nekog roda koji slavi ovu krsnu slavu. Rodonačelnik je **Jaksim** s nadimkom **Jokša**, po kojemu su nazvani **Jokšići**, a oni to prihvatili kao novo prezime.

Budući da su **Jokšići** zabilježeni samo u selu Poprati (Stolac), vjerovatno su se odatle doselili u selo Ribari (1840).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Jovanovići:⁴⁷⁶ Prezime je nastalo po ličnom imenu **Jovan**/grč. *Ion*.

Dva su krvno nevezana roda **Jovanovića**:

p r v i, koji su starinom od **Gradomana** iz plemena **Banjani** i

d r u g i, koji su starinom od nekog roda iz plemena **Bjelopavlići**.

Iz oblasti jednog od dva navedena plemena, jedni su se doselili u selo Mrkonjići (Trebinje), te u kasabe Ljubinje i Mostar, danas gradovi.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u sela Idbar, Gostovići i na selo Radešine (1902), u sela Čelebići, Odžaci, Ćesim, Glavatičevo

⁴⁷⁵ *Pičete* su bili ugledna trgovačka porodica u Mostaru, a među njima se isticao Risto Pičeta. Kao solunski dobrovoljac, na ostrvu Krfu (Grčka), upoznao se s književnikom i diplomatom Branislavom Nušićem. Kad je 1925. godine pripremana proslava desetogodišnjice KUD *Abrašević* u Mostaru, čiji je Risto bio predsjednik, Branislav Nušić je upravo bio postavljen za prvog upravitelja Narodnog pozorišta u Sarajevu, osnovanog 1921. godine. Nastojeći da obezbijedi učešće uglednih Srba na ovoj proslavi, Risto se pismom obratio i Nušiću. Ubrzo je uslijedio njegovo telegram s odgovorom, koji je glasio: *Risto, Ristane ime dično/Obezbijedi nešto prezimenu slično/Dolazim lično/ Tvoj Brana*. Neki od nepouzdatih poštara, sadržaj telegrama je saopštio mostarskim *liskama* (naziv po ptici *liski* za čuvene mostarske šaljivčine o.p.). Tako su Mostar, Hercegovina i drugi dijelovi tadašnje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca saznali za sadržaj poruke.

⁴⁷⁶ Od bjelopavličkih *Jovanovića* su Kneževići, Maćunovići, Savičevići i Vukovići.

(nakon 1906). Davno su se odselili iz sela Čelebići, Ćesim i Glavatičevo.

Slave sv. Arhangela Stefana.

K

Kalemi/Kalemovići:⁴⁷⁷ Prezime je nastalo po nadimku **Kalem**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, od grč. riječi *kalamos*/hrv. *kalem* (pisaljka, izrađena od zaoštrene trske, koja je služila za pisanje na papirusu) i,

d r u g o j, od ar. riječi *qalam/bos kalem* (u dva značenja: valjak na koji se namota konac ili dio biljke ili pupoljka koji se usađuje na drugu biljku kao podlogu: cijep, cjepivo, navrtak, što je vjerovatnije, a to znači da su i nakon prihvatanja islama zadržali izvorno prezime.

Starinom su od *Maleševaca/Malešića* (alb. *Malonze*),⁴⁷⁸ zajedno s Aleksićima, Bogdanovićima, Ćorovićima, Dedijerima, Jankovićima i Šunjićima, u Bilećkim Rudinama. Odatle su se doselili u selo Lišani, danas objedinjeno sa selom Humi u Humilišani, odakle su prešli u selo Potoci (Mostar).

Iz sela Potoci, pod prezimenom **Kalem**, doselili su se na selo Borci (1750), te u sela Bijela i Mladeškovići (1870). U ovom selu prezime **Kalem** slavizirali su u **Kalemović**. (1902). Pod tim prezimenom neki su se od njih naselili i u selo Dolovi (nakon 1906).

Slave sv. Ignjatija Bogonosca.

Kandići: Prezime je nastalo po imenu **Kanda**, od ličnog imena *Kandakije*/grč. *Kandake*.

Starinomi su iz Crne Gore, odakle su se doselili u selo Nadanići (Gacko), a odatle su se raselili u sela Zaborani (Nevesinje) i Potoci (Mostar), te u grad Mostar. Bilo ih je i u ranijem zaseoku Međine sela Polog (Široki Brijeg).

Iz nekog od navedenih sela, doselili su se u sela Čelebići, Glavatičevo i Zabrdani (nakon 1906).

Slava im nije utvrđena.

Karišići: Prezime je nastalo po nadimku **Karišik**, od tur. *kuruk* (srp. smjesa), *karimak* (srp. miješati se), *karisik* (srp. mješavina žita, sastavljena od polovine pšrnice i polovine raži, ječma i sl.: što ujedno predstavlja i mjeru za žita).⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ U kasabi Belgraddžik/Konjic, bili su muslimani *Kalemi*, ali nisu u krvnom srodstvu s pravoslavnim prezimenjacima.

⁴⁷⁸ O *Malonšićima* podrobnije vidjeti u radu Vase Čubrilovića: *Malonšići-pleme u Crnoj Gori*.

⁴⁷⁹ Jedan *karišik* ima deset oka (1 oka=1,283 kg), odnosno 12, 83 kg.

Starinom su iz ranijeg sela Kosijerevo u Banjanima (Plužine, Crna Gora),⁴⁸⁰ odakle su prešli u selo Gnojnice a odavde u selo Zijemlja (Mostar).

Iz jednog od dva navedena sela, doselili su se u sela Glavatičevo (1902), Razići i Ribari (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Keše/Kešići: Prezime je nastalo po nadimku **Kešiš**, od tur. i perz. *kesis*/srp. pop).

Starinom su od *Vavasa* iz ranijeg sela Dulići (Gacko).

Iz navedenog sela, pod dvojnim prezimenom **Kešo-Vavas**, doselili su se u selo Mladeškovići (1795). Tu su napustili drugo prezime **Vavas**, zadržali prezime **Kešo** i slavizirali ga u **Kešić** (1902).

Slave sv. Đorđa.

Kilibarde: Prezime je nastalo po nadimku **Kilibar**, od tri moguće osnove: p r v o j, kao složenica od grč. *kilioi*/hrv. *kilo* (hiljadostruki broj jedinica uz koju stoji) i *baros*/srp. težina, što bi moglo značiti hiljadu nekih težinskih mjera (možda kao obaveza davanja zemljoposjedniku ili zemljovlasniku u naknadu za korištenje zemlje), što je najvjerojatnije:

d r u g o m, od naziva za dragi kamen *ćilibar* i kao *kilibar*/tur. i per. *kehruba* i

t r e ć e m, od naziva jedinice za pritisak (iznosi 103 bara), što je manje vjerovatno.

Starinom su iz Bijelih Rudina (Bileća i Nikšić u Crnoj Gori)).

Iz navedenog područja, doselili su se na selo Blace (1883).

Slave sv. Arhangela Mihajla.

Klašnjevići: Prezime je nastalo po nadimku **Klasnić/Klašnjić** (*klasić*, mali *klas*: zacijelo, radilo se o ratarima koji su proizvodili žita ili neke druge ratarske kulture s klasjem: *klasnići*).

Starinom su, pod prezimenom **Klašnja**, iz sela Begova Kula (Trebinje).

Tu su prezime slavizirali u **Klašnjević**. Pod tim prezimenom, doselili su se u selo Kljuna (Nevesinje).

Iz navedenog sela, pod prezimenom **Klašnjević**, doselili su se na selo Kula (1902).

Jedan ogranak **Klašnjevića**, prezimenu je dodao i drugo **Tomić** (po ličnom imenu **Toma**/grč. *Thomas*/arm. *Teona*), pa su (nakon 1906) nosili dvojno prezime **Klašnjević-Tomić**

Slave sv. Nikolu.

⁴⁸⁰ Na bivšoj uskotračnoj željezničkoj pruzi Trebinje-Bileća, u selu Dobričevo, nalazi se pravoslavni manastir *Kosjerevo-Dobričevo*.

Kneževići:⁴⁸¹ Prezime je nastalo po nadimku **Knez** (*knez*, u značenju poglavar sela).

Tri su krvno nevezana roda **Kneževića**:

P r v i, koji su starinom od *Nikolića* iz sela Trešnjevo (Berane, Crna Gora), odakle su se, pod tim prezimenom, doselili u selo Volujac (Trebinje). Budući da su bili seoska kneževska porodica, seljani su njihove potomke nazvali **Kneževićima**, a oni to prihvatili kao svoje novo prezime. Oдавde su se, pod tim prezimenom jedni odselili u selo Glavska (Trebinje). Slave Drugi dan Duova (duhova o.p.), a prislužuju Blagovijesti.

D r u g i, koji su, prema predanju, bili župnici župe Gacko. Kad su došle Osmanlije, ponudili su im da nastave obavljati tu dužnost kao nahijski vojvode (kneževi). Pošto nisu htjeli da im služe, napustili su Gacko i odselili se u nahiju Soko (Hoča/Foča).⁴⁸² Ne zna se koju su slavu slavili.

T r e ć i, prema predanju,⁴⁸³ koje kaže da su se dvojica braće iz nepoznatog ishodišta, doselili na dva mjesta u opštini Trebinje. Po onome, koji je po zanimanju bio mesar, mjesto njegovog naseljenja nazvano je Mesari, a po onome koji je bio kovač, Kovačina, danas istoimena sela. Slave sv. Đorđa.

Nije se moglo utvrditi da li su Kneževići na današnjem području opštine Konjic u krvnoj vezi s navedenim, budući da svi slave sv. Arhangela Mihaila. To je, međutim, znak da su svi od istog roda.

Na selo Borci (1835) i u selo Cerići (između 1883. i 1884), doselili su se iz nepoznatog ishodišta, a na selo Radešine (1850), iz sela koje je Jefto Dedijer nazvao Jasenj.⁴⁸⁴ Vjerovatno, radi se o selu Jasen (Trebinje).

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Kokotovići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Kokot** (*kokot*, drugi naziv za pijevca, a manje vjerovatno po istoimenoj ribi iz porodice gudalica, *lućerna*, koja svojim mjehurom proizvodi zvukove).

Matica im je u Skočigrm u Korjenčićima (Trebinje), odakle su se jedni odselili u Bijeje Rudine (Bileća), oдавde u selo Suzina (Stolac), a odatle u sela Donji Davidovići, Fatnica i Kačanj (Bileća) te u

481 U selima Bukovlje, Cerići, Dubrvice, Džanići, Falanovo Brdo, Lukšije i Trusina ima katolika *Kneževića*, ali nisu u krvno vezani s pravoslavnim prezimenjacima.

482 Šarenac, J.: *O selu Davidovići i životu u istočnoj Hercegovini*, 156.

483 Predanje je zabilježio Risto Miličević, a kazivač je bio Jovo Knežević iz Trebinja (*HERCEGPREZIMENA*, 417-418).

484 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*: 338.

kasabe Nevesinje i Mostar, danas gradska naselja. U svim selima slave sv. Nikolu. Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se u selo Glavatičevo (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Koprivice: Prezime je nastalo po nadimku *Koprivica* (kopriava, žara, biljka).

Dva su krvno nevezana roda *Koprivica*:

P r v i, koji su porijeklom iz Krivošija (Kotor), gdje su se prezivali *Radulovići*. Odatle su se doselili u selo Fatnica (Bileća). Tu su izvorno prezime promijenili u *Koprivica*. Slave sv. Jovana. Oni nisu u krvnoj vezi s *Koprivicama* na današnjem području opštine Konjic.

D r u g i, koji su starinom iz plemena *Banjani*. Od njih su *Banjci* u ranijem selu Drežanj, danas Udrežnje (Nevesinje), te *Gambetići* u selima Udrežnje i Džinov Do (Nevesinje) i u gradu Mostaru. Iz Bnjana su se doselili u sela Gradina (Gacko) i zaselak Čitluk selas Bojišta (Nevesinje).

Slave sv. Nikolu.

Iz sela Udrežnje (Nevesinje), doselili su se u selo Požetva (1883).

Slave sv. Nikolu.

Kovačevići: Prezime je nastalo po nadimku *Kovač* (zanatlija).

Ovo je jedan od najrasprostranjenijih rodova u Hercegovini, a porijeklom su iz dva plemena: *Ridani* i *Banjani*. Od onih koji su iz plemena *Ridani*, ima nekoliko krvno nevezanih rodova, koji slave različite krsne slave.

a) Porijeklom od *Banjana*

Starinom od *Bačevića*, koji su se doselili u zaselak Mucalovići sela Zovi Do i u selo Trusina (Nevesinje). Slave sv. Jovana Krstitelja, a prislužuju Veliku Gospojinu. Oni nisu krvno vezani s *Kovačevićima* na današnjem području opštine Konjic.

b) Porijeklom iz plemena *Ridani*

P r v i, s Grahovca (Nikšić, Crna Gora), koji su se doselili u selo Srđevići, a odavde prešli u selo Dobrelji (Gacko). Slave sv. Ignjata.

D r u g i, s Grahova (Nikšić, Crna Gora),⁴⁸⁵ od kojih su se brojni ogranci raselili u slijedeća mjesta:

⁴⁸⁵ Prema onome što su kazivaču ispričali seljani iz sela Ključani, potomci su Vuka Brankovića, starinom iz Jajca, odakle su se odselili na Grahovo (Dedijer, J.: HERCEGANTROP, 218). Ovo predanje ne može biti prihvaćeno iz jednostavnog razloga što nije poznat nijedan povratak odseljenih *Ridana* u ishodište, ali ni u drugim slučajevima. Moglo se je raditi samo o pojedinačnim povratcima. Seljacima je godilo da sebi pripisuju porijeklo od historijski poznatih ličnosti, pa su izmišljali razne priče, koje nemaju materijalna uporišta u pisanim spomenicima.

a) u selo Zasad (Trebinje). Slave sv. Đorđa.

b) u zaselak Ranikuće sela Zovi Do, odakle su se preselili u selo Rogači, a odavde u zaselak Ključani istog sela (Nevesinje).

U zaseocima Ranikuće i Ključani, nosili su dvojna prezimena **Kovačevići-Sladoje** i **Kovačevići-Ćali**. Jedni su se doselili u Staro Selo, a odavde prešli u ranija sela Donja Bobovišta i Gornja Bobovišta, danas objedinjeno u selo Bobovišta (Trebinje) i u kasabu Mostar. Slave sv. Đorđa, a prislužuju sv. Mateja.

Pod prezimeno **Kovačević**, preseljavanja iz pojedinih sela, bila su slijedeća:

a) iz sela Kolečko, u sela Žiljevo i Sopilje (Neveisnje): slave sv. Vasilija, a prislužuju sv. Arhangela Mihaila.

b) iz sela Tulje (Trebinje), u selo u Vođeni (Ljubinje): slave sv. Jovana Krstitelja.

c) Iz sela Vrpilje (Trebinje) u selo Grablje u ranije selo Ribanjteg, danas zaselak sela Rilja seoske opštine Kolečko: slave sv. Arhangela Mihaila.

d) iz sela Biograd, Kolečko i Zovi Do, odakle su prešli u sela Žiljevo i Sopilje i zaselak Džinov Do sela Trusina (Nevesinje): Slave sv. Vasilija.

e) iz sela Prenj (Stolac), odakle su prešli u selo Opličići (Čapljina): slave sv. Mitra.

f) iz sela Poljica, odakle su se preselili u selo Tulje (Trebinje) i Orahov Do (Ravno), te Vođeni (Ljubinje): slave sv. Jovana Krstitelja.

T r e ć i, koji su se iz sela Nudo (Nikšić, Crna Gora), doselili u selo Slivlje, a odavde u selo Kolečko (Nevesinje). Slave sv. Arhangela Mihaila.

Iz jednog od dva navedena sela, doselili su u sela Odžaci (1902) i Gornje Polje/Puhale (nakon 1906).

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Kozići.⁴⁸⁶ Prezime je nastalo po nadimku **Kozić** (vjerovatno u značenju onaj koji čuva koze, kozliće).

Starinom su od *Vujadinovića* ispod brda Ohmutići na Malom Grahovcu (Nikšić, Crna Gora), odakle su, pod tim prezimenom, prešli u selo Bančići (Ljubinje), zbog nekog ubistva pobjegli su u Dalmaciju, pa u Skadar, ponovo se vratili u selo Bančići, a odatle u selo Krajpolje (Nevesinje). U ovom selu, od *Vujadinovića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Đurići**, a rodonačelnik im je *Đuro*. Pod

⁴⁸⁶ U selu Jasenik žive muslimani *Kozići*, ali nisu u krvnoj vezi s pravoslavnim prezimenjacima.

ovim prezimenom odselili su se u selo Kapavica (Ljubinje). U ovom selu, jedan od *Đurića* dobio je nadimak **Kozić** i postao rodonačelnik novog roda **Kozići**. Jedan od *Đurića*, prezimenu je dodao i drugo **Kozić**, pa je nosio dvojno prezime **Đurić-Kozić**.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Bradina (nako 1906).

Pod prezimenom **Đurići**, slavili su sv. Jovana Krstitelja, ali se nije moglo utvrditi da li su nakon promjene prezimena promijenili i krsnu slavu.

Krčumi: Prezime je moglo nastati po dvije moguće osnove:

p r v o j, nadimku **Krče/Krčo**, od ličnog imena: *Kristofor /Krstimir/ Krstivoj/Krstomir* i,

d r u g o j, po nadimku **Krčum** (*krčiti*, u značenju: onaj koji *krči*, što bi moglo značiti da su se bavili krčenjem šumskog zemljišta radi osiguranja poljoprivredne obradive površine),⁴⁸⁷ s podjednakom vjerovatnoćom.

Starinom su iz sela Drenov Do, danas Drijenjani odakle su jedni prešli u selo Kunja Glavica u Zupcima (Trebinje), a iz ovih sela na razne strane.

Zbog različitog načina navodjenja prezimena **Krčum**, neophodno je slijedeće razjašnjenje. U Domovnom protokolu I konjičke parohije (lijeva strana Neretve), u koji su se podaci počeli unositi od kraja 1901. godine, na selu Borci upisan je Ilija Zubac-Golub, a u knjizi Jefte Dedijera,⁴⁸⁸ koja je objavljena 1909. godine, ali su podaci za nju, zacijelo, prikupljani nešto ranije, dvije kuće **Krčuma (Zupčana)**, za koje je navedeno da su se tu doselile iz Zubaca (Trebinje) prije 45 godina (otprilike oko 1855. godine).

Budući da u Hercegovini, **Krčumi** više nigdje nisu zabilježeni, osnovano je pretpostaviti da su se na Borke doselili pod tim prezimenom, koje su ubrzo zamijenili toponomastičkim **Zubac**. Na ovo upućuje i okolnost što je u Domovnom protokolu na selu Radešine upisana kuća Gavрила **Zupca-Krčuma**. Iz jednog od dva sela u Zupcima, pod prezimenom **Krčum**, dosleili su se u selo Čelebići, te na sela Čičevo, Džepi, Homolje i Kula (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

⁴⁸⁷ U cilju osiguranja većeg obima proizvodnje poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, što se je u vrijeme niskih prinosa po jedinici površine moglo osigurati samo proširivanjem poljoprivredne obradive površine, Osmanlije su podsticale krčenje šumskog zemljišta i svakoga, ko je to *stekao motikom*, oslobađale plaćanja poreza od zemlje i sa zemlje za određeni broj godina.

⁴⁸⁸ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 334.

Kujundžići: ⁴⁸⁹Prezime je nastalo po nadimku **Kujundžija**/tur. *kuyumcu* (srp. zlatar).

Starinom su od *Marića* iz sela Gomljani (Trebinje), pa su prezimenu dodavali i toponimastičku oznaku **Trebinjac**, odakle su se preselili u selo Hodbina (Mostar) oko 1850. godine.

Iz navedenog sela, doselili su na sela Džepi i Homolje (1883),⁴⁹⁰ na selo Kula i u selo Čelebići (1902), te na selo Čičevo (nakon 1906).
Slave sv. Nikolu.

Kukići: Prezime je nastalo od nadimka **Kuko**, od dvije moguće osnove: p r v o j, po rum *cucor*/ alb. *kukan* (srp. grbavac ili kukasti nos) i d r u g o j, prema predanju, koje kaže da je jedna jetrva bila ružna, a drugoj se popeo *poganac* (vrsta rane) na nos, pa je ostala kukasta nosa, zbog čega su njeni potomci nazvani Kukićima.

Prva osnova je uvjerljivija, jer u drugoj nedostaje važan podatak: kako su se Kukići prezivali prije promjene prezimena.

Starinom su iz Banjana u Crnoj Gori, odakle su se doselili u selo Orašje Površ u Oputnoj Rudini (Trebinje) i Baljci (Bileća). Čine jedno bratstvo s *Grubačićima*.

Iz sela Orašje Površ, doselili su se na selo Kula (1750), u sela Dolovi i Mladeškovići (1902), te u sela Bijela, Borci i na selo Čičevo (nakon 1906).

Slave Sv. Ignjatija Bogonosca, a u selu Baljci slave sv. Đurđa.

Kuljani/Kuljanini: Prezime je nastalo po nadimku **Kuljan** (onaj koji je sa Kule).

Starinom su *Kovačevići* iz *Vasojevića*, koji su se pod tim prezimenom doselili u zaselak Kula sela Trnovica (Bileća).

Iz navedenog sela doseli su se na selo Zagorice, gdje su ih stanovnici nazvali **Kuljani** (između 1883. i 1884), a pod prezimenom **Kuljanin**, u sela Bradina (između 1883. i 1884), Donje Selo (1886), na selo Blaca (1890) i u selo Gornje Polja/Puhale (nakon 1906).

Slave sv. Arhandela Stefana.

Kuribaci: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Kuribak**, odnosno po skovanici od **kurjak** (vuk) i **bak** (vo), u značenju čovjek koji u sebi objedinjuje snage kurjaka i baka.

Nije se moglo utvrditi njihovo ishodište, budući da u Hercegovini nije zabilježeno nijedno prezime **Kuribak**

⁴⁸⁹ U kasabi Neretva/Konjic bili su katolici *Kujundžići*, ali nisu u kvrnoj vezi s pravoslavnim prezimenjaci.

⁴⁹⁰ I ovi podaci pokazuju da je Domovni protokol manjkav, budući da se oba dva prezimena javljaju u Šematizmu bosanske mitropolije za 1883. godinu.

Zabilježeni su u selima Dobričevići, Gostovići, Podhum Polje Bijela, Radići i Trusina.

Slave Sv.Jovana Krstitelja.

L

Lambe/Lambići: Prezime je nastalo po nadimku **Lambo**, od tri moguće osnove:

p r v o j, po grč. *lambda* (spoj tjemenih kostiju sa zatiljkom kosti u obliku grčkog slova *lambda-L*): *lambda eidos* (oblik, vid, *lambdoidan*, sličan grčkom sluvu *lambda-L*),

d r u g o j, po engl. *lamb*/njem. *Lamme* (janje, u značenju ovčar) i

t r e ć o j, po nazivu za *lamblije* (paraziti u crijevima).

Prva osnova je najuvjerljivija.

Starinom su od *Lula*, a pod prezimenom **Lambeta**, starinom su iz okoline sela Hum (Trebinje), odakle su jedni prešli u selo Garogaše (Ravno), gdje su stanovnici mjesto njihovg naseljenja nazvali Lambete, danas istoimeni zaselak. U navedenim selima, prezime su oblikovali u **Lambo**.

Iz jednog od dva navedena sela, pod prezimenom **Lambo**, doselili su se na selo Borci (1902). Ubrzo po doseljenju, prezime su slavizirali u **Lambići**.

Pod tim prezimenom, sa sela Boraci odselili su se u sela Bijela i Mladeškovići (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa, a u ishodištima su slavili sv. Jovana Krstitelja.

Lazarevići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Lazar**/hebr. *Elezar* (bogalj, ubogi)

Na današnjem području opštine Konjic, dva su krvno nevezana roda **Lazarevića**:

P r v i, koji su se, iz sela Zasad (Gacko), doselili na selo Borci, prema Jefti Dedijeru odmah iza *Sarića* i *Vavasa* (1798),⁴⁹¹ ali nisu zabilježeni u Domovnom protokolu, što znači da su se doselili nakon 1906. godine ili su izostavljeni kod upisa. Ove **Lazareviće**, zvali su **Simići**.

Jedan ogranak **Lazarevića**, prezimenu je dodao i drugo **Vojnović**, pa su nosili dvojno prezime **Lzarević-Vojnović**.

D r u g i, koji su odvojak od **Jakovljevića** u selu Bijela, gdje su zabilježeni (1902).

⁴⁹¹ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 334.

Slave sv. Arhangela Mihaila.⁴⁹²

Lazići: Prezime je nastalo po imenu *Lazo*, od ličnog imena *Lazar*/herb. *Elezar* (bogalj, ubogi, bezveznjak).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u naselje Gornje Polje/Puhale grada Konjica (nakon 1906).

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Lazovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Laziće*.

Starinom su iz Krivošija u oblasti i plemenu Riđani, odakle su se doselili u selo Rast (Nevesinje), a kasnije u gradove Ljubuški i Mostar.

Iz navedenog sela, doselili su se na selo Čičevo (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa i prislužuju Trnovu Petku.

Lažetići:⁴⁹³ Prezime je nastalo po imenu *Lažeta*, od ličnog imena *Lažimir*/Lazar.

Dva su krvno nevezana roda *Lažetića*:

P r v i, koji su, pod prezimenom *Lažeta*, starinom su od *Zlatarevića* s Cetinja (Crna Gora), odakle su se, pod tim prezimenom, doselili u selo Biograd (Nevesinje).

D r u g i, koji su, pod prezimenom *Lažetić*, prema predanju, starinom od *Istinića* iz ranijeg sela Borča ili sela Dobrelji (Gacko).

Iz sela Dobrelji, pod prezimenom *Lažetić*, dosleili su se u grad Konjic (1902), ali ih tu odavno više nema.

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Lengići: Vidijeti pod *Mijatovići-Lengići* u naselju Gornje Polje grada Konjica.

Lojpur: Prezime je nastalo po nadimku *Lojpur* (*lojpur*, čovjek bez dlake na prsima, rukama i nogama: čovjek koji *puri*-topi loj).

Starinom su iz zaseoka Kolojanj sela Borut (Neum), odakle su se raselili u sela Stara Gabela, danas Gabela, Dračevo i Tasovčići (Čapljinina) i u selo Ravni (Mostar). Prema predanju, jedno su bratstvo s *Mandrapana*.⁴⁹⁴

U selu Ravni (Mostar), postoji zaselak Lojpur.

Iz sela Ravni, doselili su se na selo Džepi (između 1883. i 1884), te u sela Spiljani (1892) i Zukići (nakon 1906).

⁴⁹² Prema Jefti Dedijeru, slavili su sv. Jovana (*HERCEGANTROP*, 334). Može se samo pretpostaviti da se to odnosi na izvorne *Lazareviće*, a sv. Arhangel Mihailo na *Lazareviće*, koji su odvojak od *Jakovljevića*. Nije isključeno ni da su promijenili slavu prije 1905. godine.

⁴⁹³ U selima Kostajnica i Ljesovina, ima katolika *Lažetića*, ali nisu u krvnoj vezi s pravoslavnim prezimenjacima.

⁴⁹⁴ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 275 i 276

Slave sv. Nikolu.

Jedan odvojak *Lojpura* na Džepima prezimenu je dodao i *Duvnjak*, pa su nosili dvojno prezime *Lojpur-Duvnjak*.⁴⁹⁵

Loze/Lozići: Prezime je nastalo po nadimku *Lozo* (*loza*, vinova loza).

Starinoim su *od Trebinja*, odakle su se, pod prezimenom *Lozo*, doselili u selo Bogodol, odavde za Stojana Jankovića u sela Ravčići i Zijemlja (Mostar), te Bojišta (Nevesinje). Bilo ih je i u selu Vitina (Ljubuški), ali im se ne zna za porijeklo.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Glavatičevo (1891), na selo Kula (1892) na imanje Kukića, u sela Bijela, Čičevo, Česim i Ribari (nakon 1906).

U selima Glavatičevo, Kula i Ribari, prezime *Lozo* slavizirali su u *Lozić*.

Slave sv. Đorđa.

M

Magazini:⁴⁹⁶ Prezime je nastalo po nadimku *Magazin*, od tur. *magaza* /ar. *mahzan* /fr *magasin*, njem. *Magasin* (*magazin*, skladište i u značenju trgovina, dućan), što znači da se radilo o trgovcima koji su trgovali u magazama.

Iz nepoznatog ishodišta doselili su se u selo Slivnica Površ, odakle su se jedni odselili u sela Bijograd i Čičevo (Trebinje), Rupni Do i Zagrađinje (Ravno), u Bosnu, a jedan momak u Srbiju.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se na selo Džepi (između 1883. i 1884) i na selo Zagorice (1902).

Slave sv. Dimitrija/Mitra, a u selu Zagrađinje slave sv. Stjepana/Ščepana.

Mandići:⁴⁹⁷ Prezime je nastalo po imenu *Manda*, od ženskog ličnog imena *Mandalena*/grč. *Magdalene*.

Starinom su iz plemena *Malonze/Malešići/Maleševci* iz Bilećkih Rudina, odakle su se odselili u sela Rudo Polje i Dulići (Gacko), a odavde u selo Orašje Popovo (Trebinje). Slave sv. Jovana Krstitelja.

⁴⁹⁵ S velikom vjerovatnošćom može se uzeti da dodatak *Duvnjak* nema nikakve veze s ishodištem *Lojpura* i da predstavlja toponomastičko prezime zemljovlasnika na čijim su posjedima bili kmetovi.

⁴⁹⁶ Lazar *Magazin*, sa sela Džepi preselio se je u Konjic i zaposlio na željeznici. Njegovi sinovi Ljubomi-Ljubo i Nedjeljko-Nedo, te kćerka Rista, poslije Drugog svjetskog rata prezime su promijenili u *Magazinović*.

⁴⁹⁷ U ranijem selu Biskup, danas zaselak sela Krupac i u naselju Varoš kasabe Konjic, bilo je katolika *Mandića*, ali nisu u krvnoj vezi s pravoslavnim prezimenjacima.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u sela Vinište (1888),⁴⁹⁸ te u sela Brđani i Homolje (1891).

Slave sv. Ignjatija Bogonosca.

Manigode/Manigodići: Prezime je nasatlo po nadimku *Manigoda*, od tal. *manigoldo*/u Dubrovniku i u obliku *manigodo* (srp. krvnik, dželat).⁴⁹⁹

Starinom su od *Predojevića* iz sela Prijevor (Bileća).⁵⁰⁰

Iz navedenog sela, pod prezimenom *Manigoda*, doselili su u sela Bradina i na selo Džepi (1891), a iz Bradine se jedni preselili na selo Radešine (1902) i tu otvorili han.⁵⁰¹

Na selu Radešine, *Manigode* su prezime slavizirali u *Manigodić*.

Slave sv. Nikolu.

Trojica braće *Manigoda* sa sela Džepi, odselili su se u slijedeća mjesta: jedan u selo Zovik Kalajdžije, drugi u selo Lukavac (Brčko), a treći u Srbiju.

Manjaci/Manjići: Prezime je nastalo po imenu *Mane*, od ličnog imena *Manojlo* /grč. *Emmanuel*.

Starinom su od *Vidojevića* iz Crne Gore, odakle su se, pod prezimenom *Manja*, doselili u selo Gleđevci (Ljubinje), a pod prezimenom *Manjak*, na mjesto nepoznatog izvornog naziva u selu koje su starenici po doseljenicima nazvali Manjak (Gacko),⁵⁰² a u selo Prijevor (Bileća), pod prezimenom Manjić. U selo Braičevići, Rudo Polje (Gacko), Prijevor i Zaušje (Bileća). Iz jednog od bilečkih sela, doselili su se u selo Šehovina (Nevesinje), a iz ostalih u luku i mjesto Risan (Herceg Novi, Crna Gora).

Iz sela Prijevor, pod prezimenom *Manjić*, doselili su se u selo Bradina (nakon 1906), ali su ga oblikovali u *Manjak*.

Slave sv. Arhangela.

Mastilovići: Prezime je nastalo po nadimku *Mastela* (grč. *mastos* (velika drvena posuda, kaca, čabar, u značenju onaj koji se kao stočar tim posuđem služio za spremanje sira i kajmaka).

498 U Domovnom protokolu do kraja 1906. godine, u selu Vinište nisu zabilježeni.

499 Ukoliko ne psotoji drugo značenje riječi *manigoda* od navedenog, sudeći po uljuđenosti konjičkih *Manigodića*, ne bi se moglo prihvatiti kao vjerodostojno. Kad su moga rahmetli oca Ismaila proganjali konjički begovi, novopečeni komunisti, jedini koji mu se našao pri ruci, bio je jedan od *Manigoda*.

500 Dedijer, J.: *Stare srpske porodice u Hercegovini*, 393.

501 U Domovinskom protokolu nisu zabilježeni *Manigode* u selu Bradina i na selu Džepima.

502 Selo pod tim nazivom više ne psotoji, ali postoji zaselak Meljavci u selu Čemerno, koje podsjeća na Manjaci.

Iz sela Izgori (Gacko), dosleili su se u selo Glavatičevo (nakon 1906).

Slave nije mogla biti utvrđena.

Matići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Matija**, od grč. *Mathias*.

Matica im je u selu Tulje (Trebinje)

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Bradina (1902).

Slave sv. Jovana.

Mičevići/Mičovići: Prezime je nastalo po imenu **Miće**, od ličnog imena *Milorad*.

Starinom su *Kovačevići* iz sela Grahovo (Nikšić, Crna Gora), odakle su prešli u sela Oblo Brdo (Bileća) i Udrežnje (Nevesinje), a odale u selo Žitomislići (Čapljina), pa u selo Pijesci (Mostar).

Iz sela Udrežnje ili Pijesci, pod prezimenom **Mičovići**, doselili su se na selo Borci i u selo Dolovi (1891), te u selo Jezero (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja, ali su u selima Udrežnje i Žitomislići slavili sv. Arhangela Mihaila.

Mijatovići: Prezime je nastalo po imenu **Mijat**, od ličnog imena *Mihailo*/hebr. *Micha'el*.

Starinom su iz *Vasojevića*, odakle su se raselili na razne strane.

Odatle su se doselili u selu Krekovi (Nevesinje), a mjesto nepoznatog izvornog naziva, stanovnici sela nazvali Mijatovci, danas istoimeni zaselak.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Gonje Polje/Puhale (1902), a na sela Džepi i Zagorice (nakon 1906).

U selu Gornje Polje/Puhale, prezimenu **Mijatović** dodali su i drugo **Lengiće**, po nadimku *Lengo* (od iskrivljene italijanske riječi *lungo*/srp. dug, u značenju izdužen), pa su nosili dvojna prezimena **Mijatović-Lengiće** i **Lengiće-Mijatović**, i pod tim prezimenima bili upisani u Domovni protokol. Kasnije su dodatak **Lengiće** napustili i zadržali samo **Mijatović**.

Slave sv. Đorđa.

Miloševići: Prezime je nastalo po imenu **Miloš**, od ličnog imena *Miloslav*.

Starinom su iz uže oblasti Krivošije (Kotor, Crna Gora), odakle su se prvo naselili na Gradinu ispod Gacka i u selo Njeganovići (Bileća), a odavde i u brojna druga sela.

Iz sela Rudo Polje (Gacko) ili zaseoka Miloševici sela Rioci (Bileća), doselili se na selo Džepi (1902).

Slave sv. Petku.

Milovići: Prezime je nastalo po imenu **Milo**, od ličnog imena s osnovom *mili*: *Milobrat/ Milogost/ Milomir/ Milorad/ Miloslav*.

Starinom su iz Grahova (Nikšić, Crna Gora), odakle su se doselili u bilečka, nevesinjska, gatačka i stolačka sela:⁵⁰³

U bilečkom selu Trnovica i u stolačkom zaseoku Potkom, danas Podgorica sela Dabrica, gdje su se iz sela Trnovica preselili, slave sv. Lazara (Lazarevu subotu).

U nevesinjskim selima, slave dvije krsne slave:

a) u selima Rast i Zalužje, sv. Iliju, a prislužuju sv. Arhagla Mihaila i

b) u selima Trusina i Žiljevo, sv. Arhangelu Mihaila, a prislužuju Ivan-dan.

Za gatačka sela Bodežište i Fojnica, te za stolački raniji zaselak Potkom, krsna slava nije navđena.

Od *Milovića*, kao odvojci, nastali su novi rodovi: **Skorupi** u selima Trusina i Žiljevo i **Orozi** u selu Žiljevo (Nevesinje).

Iz jednog od nevesinjskih sela, pod dvojnim prezimenom **Milović-Nikolić** (po ličnom imenu Nikola), doselili su se na sela Ćesim, Donje Selo, Glavatićevo i Zabrdani (nakon 1906).

Slava nije mogla biti utvrđena.

Milutinovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Milutin**.

Starinom su iz Ibarskog Kolašina, odakle su se doselili u selo Mokri Do (Nikšić, Crna Gora), a odavde u sela Mrkonjići (Trebinje), slave sv. Vasilija Ostroškoga i u selu Ošanjići (Stolac), a slave sv. Stjepana/ Ščepana.

Iz Ibarskog Kolašina, doselili su se u selo Stojkovići (između 1883. i 1884).

Slave sv. Nikolu.

Miljanići: Prezime je nastalo po imenu **Miljo**, od ličnog imena *Milidrag/ Milidrug/ Milislav/ Milogost/ Milobrat/ Milomir/ Miloslav*.

Starinom su iz Banjana (Plužine, Crna Gora), odakle su se doselili u ranije selo Bodežište, danas Donje i Gornje Bodežište, odakle su jedni odselili u selo Nadanići (Gacko), te u selo Slato (Nevesinje). Slave sv. Jovana Krstitelja, a prislužuju sv. Iliju. Iz sela Slato, jedni su se odselili u selo Zovi Do (Nevesinje), a iz ovoga sela u ranije selo Podgrađe, danas Podgrad sela Hodbina (Mostar). Slave sv. Nikolu. Iz sela Zovi Do ili Podgrad, doselili su se u sela Bradina (1883) i Brđani (nakon 1906).

503 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 198, 234, 235, 359,

Slave sv. Nikolu, a u šematizmima Dabro-bosanske mitropolije navedeno je da slave sv. Savu.

Miljevići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Miljaniće*.

Starinom su iz sela Zavala, odakle su se jedni preselili u selo Poljice (Ravno). Slave sv. Stjepana/Ščepana. Iz jednog od ovih sela, odselili su se u kasabu Stolac, a iz Stoca u kasabu Ljubinje. Slave sv. Đorđa.

Na današnje područje opštine Konjic, doseljavali su se ovim vremenskim slijedom: na selo Homolje (1883), gdje slave sv. Jovana Krstitelja, te u sela Čelebići (1902), Česim, Glavatičevo, Radešine i Vinište (nakon 1906), gdje slave sv. Arhangela Stefana. Na selu Radešine davno su izumrli, ali se nisu mogla utvrditi ishodišta. Pri tome su moguće dvije mogućnosti, p r v a, da to niosu bila navedena mjesta njihovog prisustva i, d r u g a, da su krsne slave promijenili nakon doseljenja.

Prezime *Miljević*, pojaviće se u dvojnomo prezime *Suzić-Miljević*.

Mirjanići: Prezime je nastalo po ženskom ličnom imenu *Mirjana*/hebr. *Miryam*.⁵⁰⁴

Iz jednog sela između Gacka i Bileće doselili su u selu Gornje Polje /Puhale (1902), ali se njihovo ishodište nije moglo utvrditi.

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Mitranići: Prezime su dobili po imenu *Mitar*, od ličnog imena *Dimitar*/grč.*Demetrios*.⁵⁰⁵

Odvojak su od *Bjelića* u selu Gornje Polje/Puhale, gdje su prezimenu *Bjelić* dodali i drugo *Mtranić*, po rodonačelniku *Mitru* Bjeliću, pa su nosili dvojna prezimena *Bjelić-Mitranić* i *Mitranić-Bjelić* (nakon 1906), a po preseljnj u grad Konjic, izostavili su prezime *Bjelić* i zadržali samo *Mitranić*.

Pod dvojnomo prezimenima, slavili su sv. Jovana Krstitelja (Šematizam Dabro-bosanske mitropolije) i sv. Luku (Domovni protokol), a pod prezimenom Mitranić Slave Sv. Nikolu.

Mitrovići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Mitraniće*.

Starinom su iz plemena *Bjelopavlići* u selu Mitrovići (Podgorica, Crna Gora), odakle su se raselili na razne strane. Nisu u krvnoj vezi s *Mitrovićima* u Hercegovini.

U Hercegovini, *Mitrovići* su odvojak od *Čupkovića* iz plemena *Predojevići* u selu Čukovići (Bileća). Odatle su se doselili u sela

⁵⁰⁴ Biblijski sestra Aronova i Mojsijeva.

⁵⁰⁵ Prezime je svetačkog porijekla, koje se širi se kultom solunskog sveca Dimitrija, pogubljenog za vladavine rimskog cara Dioklecijana početkom IV stoljeća.

Drežanj, danas Udrežnje, a odavde u sela Biograd i Rogače (Nevesinje). Iz nevesinjskih sela, raselili su se u sela Lušnice (Ravno), Pridvorci i u raniji zaselak Luka sela Donje Čičevo (Trebinje). Slave sv. Đorđa.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Glavatičevo (nakon 1906). Slave sv. Đorđa.

Prezime *Mitrović*, pojaviće se u dvojnomo prezimenu *Mršić-Mitrović*.

Moljevići: Prezime je nastalo po nadimku *Moljević*, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nazivu *moljević* za one koji su se bavili vunovlačarskim ili krznarskim zanatom, odnosno obradom sukna, i

d r u g o j, po nazivu *moljac* za insekte iz porodice moljaca, čije gusjenice nagrizzaju vunu, sukno, krzno itd.

Starinom su iz plemena *Bjelopavlići*.

Iz nepoznatih ishodišta, doselili su se u sela Čelebići, Ćesim, Glavatičevo i na selo Radešine (nakon 1906). Na selu Radešine davno su izumrli.

Slava im nije mogla biti utvrđena.

Mrejevići: Etimologijsko značenje prezimena, nije se moglo utvrditi.

Iz nepoznatih ishodišta, doselili su se na selo Borci i u selo Dolovi (nakon 1906).

Slava im nije mogla biti utvrđena.

Mrkajići/Markaići: Prezime je nastalo po nadimku *Mrkaja*, od naziva po kojimu su starenici u Bosni nazvali doseljenike iz sela Mrke u Banjanima (Plužine, Crna Gora).

Starinom su iz plemena *Bjelopavlići* u selu Mrke (Podgorica, Crna Gora). Odatle su se doselili u selo Gleđevci (Ljubinje), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Mrkalji, danas istoimeni zaselak. Osnovano je pretpostaviti da su se iz sela Mrke, doselili na mjesto, koje su stanovnici po njima nazvali Mrkovići, danas istoimeno selo (Sarajevo Centar), zatim u selo Smučka (Hadžići), gdje je nastao zaselak Mrkajin Stan.

Iz sela Mrkovići ili Mrkajin Han., pod prezimenom *Mrkajići*, doselili su u selo Bradina (između 1883. i 1884), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Mrkajići, danas istoimeni zaselak i Gornje Polje/Puhale (1902).

U zemljišne knjige upisivani su i kao *Mrkaići*.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Mrkovići: Prezime je toponomastičko **Mrko**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, na isti način kao i za **Mrkajiće I**

d r u g o j, prema predanju, po nekom pretku, koji je umjesto bijele nosio **mrku** (crnu) kabanicu.⁵⁰⁶

Bez sumnje, istog su porijekla kao i **Mrkajići**, a zabilježeni su u selu Trusina (Nevesinje).

Iz navedenog sela, vjerovatno, doselili su u selo Bijela gdje je zabilježen lugar Joksims **Mrković** (1891).

Slave sv. Apostola i Evangelistu Luku.

Mršići: Prezime je nastalo po nadimku **Mršo** (*mršo*, onaj koji je namršten).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se na selo Čičevo (1845), te u sela Hondići (između 1884. i 1885) i na selu Radešine. (1902).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Jedan ogranak **Mršića** prezimenu je dodao i drugo **Mitrović**, pa su nosili dvojno prezime **Mršić-Mitrović** (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Mužijevići: Prezime je nastalo po nadimku **Mužević** (*muž*, oženjen čovjek u odnosu na suprugu, historijski seljak: čestiti, viđen čovjek, onaj koji je ugledan u svojoj sredini, što je najvjerovatnije).⁵⁰⁷

Starinom su iz plemena **Predojevići**⁵⁰⁸ u oblasti Ljubomir, u tadašnjem selu Puhalo, današnji zaselak sela Bogdašići (Bileća). Prema jednom predanju, njihov je bio čitav Ljubomir. Plemenitaški su rod, koji ima svoj grb.

506 Nihić, Lj.: *LJUBINJE*, 505.

507 Do ovoga zaključka se dolazi na osnovu poznavanja ovoga čestitog roda konjičkih pravoslavaca.

508 Prema navodima Jefe Dedijera, Hasan-paša se rodio kao najstariji sin Kojčina Predojevića iz sela Miruše na današnjem području općine Bileća. Pošto je rano izgubio oca, odgajao ga je djed po ocu. Kad je došao red na Miruše da daju mladiće u adžami oglane, djed je dao Nenanda. Nakon što je uspješno završio janičarske vojne škole, brzo je napredovao u vojnoj hijerarhiji, pa je dostigao čin paše (generala) i stekao titulu *gazije* (tur. *gazi* znači pobjednik). Između ostalih dužnosti, bio je sandžak-beg Hercegovačkog sandžaka (1572-1574). U to vrijeme pisao je brojna pisma iz Hercegovine (Ivić, A.: *Pisma Hasan-paše hercegovačkog iz 1573.*). Begler-beg Bosanskog sandžaka bio je u periodu 1591-1593. godine. Osvojio je Bihać od Austrijanaca 1592. godine, osnovao palanku Petrinju (danas gradsko naselje u Republici Hrvatskoj) i u pokušaju da zauzme Sisak 1593. godine, poginuo zajedno sa sedam hiljada boraca bosanske spahijske vojske (Bašagić, S.: *Znameniti Hrvati Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj carevini*, 24-25 /*ZNAMBOŠNJACI*). Kad je jednom prilikom boravio u Bileći, da se osveti djedu što ga je poslao u adžami-oglane (janičarski korpus o.p.), naredio je da ga se kamenuje do smrti i da ga po vlaškom običaju zakopaju pod gromilu (pod kamenje o.p.). Kao svoju zadužbinu u Bileći je sagradio jednu malu džamiju, a u selu Miruše, gdje mu je živjela majka, malu crkvicu i čatrnju (Dedijer, J.: *Stare srpske porodice u Hercegovini*, 393 /SSPH/).

Iz sela Puhalo, pod prezimenom **Puhalac**, doselili su se u zaselak Gornje Polje sela Gornji Konjic (1750). Mjesto njihovog doseljenja, stanovnici starenici iz zaseoka Donje Polje sela Gornji Konjic, nazvali su Puhale. Od tada zaselak, kasnije selo, pa naselje grada Konjica, nosi dvojni naziv Gornje Polje/Puhale. U ovom selu, prezimenu **Puhalac** dodali su i drugo **Mužijević**, pa su, sve do austro-ugarske okupacije, nosili dvojno prezime **Puhalac-Mužijević**.⁵⁰⁹ Neposredno nakon preseljenja u grad Konjic (1879), odbacili su prvo prezime Puhalac i zadržali samo **Mužijević**.

Slave sv. Nikolu.

U vrijeme austro-ugarske vladavine, u Konjic je doselila porodica Božidara-Boška **Mužijevića** i nastanila se u naselju Varda,⁵¹⁰ koja s **Mužijevićima** u selu Gornje Polje/Puhale, nije bila u krvnom srodstvu.

I oni slave sv. Nikolu.

N

Nadaždini: Prezime je nastalo po ženskoom crkvenoslavenskom imenu **Nadežda** (*nada*, psihičko stanje u kojem se očekuje da bi se što moglo dogoditi, da bi se želja mogla ispuniti: onaj ili ono od čega se mnogo očekuje: ono što se željno očekuje).

Starinom su iz sela Hutovo (Neum), odakle su se preselili u selo Bjelojevići i Kruševo (Stolac), te u selo Prebilovci (Čapljina). Za njih je osobeno da su u selu Bjelojevići živjeli u kućnoj zadruzi.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Grušča (1870) i, neposredno nakon toga i u selo Spiljani.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Nenadići: Prezime je nastalo po ličnom imenu **Nenad**.

Starinom su iz sela Dulići (Gacko). Prema predanju, jedno su bratstvo

⁵⁰⁹ U Izvještaju o stanju školstva u Hercegovini nakon austro-ugarske okupacije, koji je Zemaljskoj vladi za Bosnu i Hercegovinu uputio direktor dubrovačke gimnazije Luka Zore, između ostalih vlastitosti s kojima je u Konjicu dolazio u dodir, bio je i Ilija Puhalac-Mužijević (DAD, Fond Luka Zore, fascikla 186, Glva IV-14, a fotokopije u Arhivu ANUBIH, Knjiga inventara arhivskog materijala, inv. broj 231, u Arhivu GHB i u posjedu pisca). Bio je to prvi pravoslavac koji je iz naselja Gornje Polje/Puhale, kao jedinom prigradskom naselju gdje su bili nastanjeni pravoslavci, koji se je neposredno nakon austro-ugarske okupacije preselio u naselje Varoš, kao središnji dio grada Konjica na desnoj strani Neretve.

⁵¹⁰ Kućedomačin ove porodice, bio je Boško Mužijević, bravar u Željezničkoj ložionici. Stanovao je tik uz hram sv. Vasilija Velikomučenika. Kad je otišao u mirovinu, bio je crkvenjaš u hramu. Osim što je bio izvanredan majstor, bio je isto tako čestit i od susjeda poštovan čovjek. Zajedno s vardačkim dječacima, često smo odlazili u hram i pomagali ostarjelom Bošku baratati zvonima.

s *Gradžama i Kešama*.⁵¹¹ Slave sv. Đorđa.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Mladeškovići *zbog potrebe* (1798), zatim na selo Vrdolje (1892).i u selo Bijela (nakon 1906).

Ninkovići: Prezime je, vjerovatno nastalo po imenu **Ninko**, od ličnog imena *Nikola*/grč. *Nikocalos*.

Starinom su od izumrlih *Nenkovića* iz plemena *Riđani*, u ranijem istoimenom selu (Nikšić, Crna Gora). Odakle su se, pod nešto izmijenjenim prezimenom **Ninković**, raselili na razne strane.⁵¹²

Iz sela Ivica (Ljubinje), doselili su se na selo Vrdolje (1883), te u sela Spiljani i Zukići (nakon 1906).

Slave sv. Jovana. Krstitelja.

NJ

Njeguši: Prezime je nastalo po imenu Njeguš, od ličnog imena *Njegoje* /*Njegomir/Njegoslav/Njegota Njeogovan/ rum. Njegul*.

Starinom su plemena *Neguši* (Crna Gora).

Iz sela Njeguši (Cetinje), doselili su se u selo Čelibići (1815). Tu su promijenili prezime u **Topalović** (1835) i ubrzo nakon toga odselili se u selo Mladeškovići (1848), a odavde na selo Kula (1902).

Slave sv. Nikolu.

P

Pokrajčiči:⁵¹³ Prezime je nastalo po ličnom imenu **Pokrajac**.

Starinom su iz Zaušje (Bileća). Plemenitaški su rod, koji ima svoj grb.

Iz sela Zaušje, raselili su se u sela Arslanagića Most (Trebinje), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Pokrajčiči, danas istoimeni zaselak, Aladinići i Prenj (Stolac), Hrasno (Neum) i Klepci (Čapljina).

Iz zaseoka Pokrajčiči sela Arslanagića Most, doselili su se u selo Gornje Polje/Puhale (1750), a odatle u naselje Varoš grada Konjica, na početku austro-ugarske vladavine.

Od svih pravoslavaca s današnjeg područja općine Konjic, jedini su koji slave sv. Arhangela Stefana, a u Klepcima slave sv. Đorđa.

⁵¹¹ Dedijer, V.: *HECEGANTROP*, 333.

⁵¹² U selu Popovići (Glamoč), postoji zaselak Ninkovići.

⁵¹³ U sjećanju mi je ostao Vlado Pokrajčić, koji je u naselju Varoš držao knjižaru i papirnicu. Bio je jedan od najuglednijih pravoslavaca u gradu Konjicu. Njegovi sinovi Božidar-Božo i Ljubomir-Ljubo, završili su medicinu i postali ugledni liječnici. Bio sam prijatelj s pokojnim Božom, jer smo se obojica bavili numizmatikom.

Pologići/Pologoši: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadimku **Pologić** (*polegnuti*, koga, što: *položiti*, staviti osobu ili predmet da leži, staviti se u ležeći položaj, položiti stoci kabastu hranu, saviti se prema tlu, odnosno onaj u koji je pokoran, ponizan).

Zabilježeni su, pod prezimenom **Pologić-Pologoš**, u selu Glavatičevo (1902). Od kraja XIX vijeka, nose samo prezime **Pologić**. Pod tim prezimenom, odselili su se na selo Čičevo i Ribari.

Putar Todor Pologoš, doselio se je na Ravni Topalovac (nakon 1906). Slave sv. Nikolu.

Prodani: Prezime je nastalo po nadimku **Prodan** (*prodati*, dati što drugome u trajno vlasništvo za određenu cijenu: čovjek koji nešto prodaje, trgovac, u značenju ono što je ili onaj koji je nekome prodan).

Starinom su od *Tubića* iz Popovog Polja (Trebinje), odakle su se raselili u sela Opličići (Čapljina) i Prigradani (Mostar).

Iz sela Prigradani (Mostar), doselili su na selo Čičevo (1845).

Slave sv. Arhangela Mihaila, a u Opličićima su slavili sv. Jovana Krstitelja.

Prolići: Prezime je nastalo po nadimku **Prolić** (*proliti*, što, izbaciti tekućinu iz posude: odati se piću, popiti, potrošiti na piće).

Zabilježeni su u selu Čelebići (nakon 1906).

Slava nije mogla biti utvrđena.

Pucari: Vidjeti pod *Vukosavi-Pucari*.

Pudari: Prezime je nastalo po nadimku **Pudar** (*pudar*, čuvar polja i vinograda).

Starinom su od *Kovačevića* iz plemena *Riđani*. Zbog ubistva jednog haračlije,⁵¹⁴ preselili su se u selo Pijesci (Mostar), a odatle u sela Crnići i ranije selo Lokva (Stolac). Iz sela Crnići, odselili su se u selo Trijebanj (Stolac), a iz sela Lokva u selo Opličići (Čapljina). Iz nekog od tih sela, odselili su se u sela Rabina (Nevesinje) i Čapljina, te u grad Mostar.

Iz nekog od navedenih sela, doselili su se u selo Čelebići (1902).

Slave sv. Đorđa.

R

Radani: Prezime je nastalo po hiponimu **Radan**, od ličnog imena *Radivoj/Radočaj/Radogost/Radosav/Radoslav*.

Starinom iz plemena *Riđani* u selu Vračenovići (Nikšić, Crna Gora),

⁵¹⁴ *Haračlija* ili *džizjedar* je naziv za poreznika koji je sakupljao porez *glavarinu* (tur. *harađ*/bos. *harač* ili *džizja*) od nemuslimana. U početku se plaćalo jedan dukat po kući, a od 1691. godine, po odrasloj muškoj glavi.

odakle su se doselili u sela Donja Meka Gruda ili Gornja Meka Gruda (Bileća), Berkovići (Stolac) i Šehovina (Nevesinje). Iz sela Donja Meka Gruda ili Gornja Meka gruda (Bileća), Meka Gruda, odselili su se u sela Miljevac i Žiljevo (Nevesinje), te u selo Zagradci (Gacko). Slave sv. Nikolu.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Bradina (1890).

Slave sv. Nikolu, a prislužuju sv. Tomu.

Radići:⁵¹⁵ Prezime je nastalo po imenu **Rade**, od ličnog imena *Radibrat* / *Radimil*/ *Radimir*/ *Radislav*/ *Radivoj*/*Radočaj*./*Radogost*/ *Radosav* /*Radoslav*.

Dva su krvno nevezana roda **Radića**:

P r v i, koji su starinom iz sela Domaševo (Trebinje), odakle su se, zbog neke svađe sa Zotovićima, preselili u selo Živanj (Ljubinje), gdje su stanovnici mjesto njihovog doseljenja nazvali Radići, danas istoimeni zaselak.

Slave sv. Đorđa.

D r u g i, koji su doslejenici u selo Do (Trebinje):

a) starinom od *Vlatkovića* iz ranijeg zaseoka Kočela sela Mesari (Trebinje) i

b) starinom od *Vlahovića* iz zaseoka Radići istoimenog sela (Ljubinje).

Slave sv. Stjepana/Ščepana.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Nevizdraci (između 1885. i 1886), ali im ishodište nije moglo biti utvrđeno. Moguće su dvije pretpostavke, p r v a, da su se doselili iz nekog mjesta u kojemu su slavili sv. Jovana Krstitelja i, d r u g a, da su nakon doseljenja u selo Nevizdraci promijenili krsnu slavu.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Rajkovići: Prezime je nastalo po imenu **Rajko**, od ličnog imena *Radibrat* /*Radimil*/ *Radimir*/ *Radislav*/ *Radivoj*/*Radočaj*./*Radogost*/ *Radosa*/ *Radoslav*.

Starinom su iz plemena *Kričke*,⁵¹⁶ u ranijem selu Vrlike, koje je po njima promijenilo naziv u Rajkovići. Plemenitaški su rod. Odatle su se jedni odselili na područje župe *Drina*, u selo Krnja Jela (Foča), a starenici mjesto njihovog naseljenja nazvali Rajkovići, danas

515 U selima Bušnjak, Donji i Gornji Nevizdraci, Donji i Gornji Prijeslop, Kostajnica i Vrci, bilo je katolika *Radića* ali nisu u krvnoj vezi sa pravoslavnim prezimenjajcima.

516 Kričke su oblast i pleme na području Križana, s desne strane rijeke Tare do planine Stožer i rijeke Vezičnice u Donjem Kolašinu, na teritoriji današnjih opština Kolašin i Pljevlja (Crna Gora).

istoimeni zaselak, te u sela Mostači i Trebinje, danas gradsko naselje (Trebinje), na području bivše župe *Trebinje*, gdje su se stavili u službi Pavlovića.⁵¹⁷ Nakon dolaska Osmanlija, manji dio prihvatio je islam, a veći zadržao pravoslavnu vjeru. Slave sv. Đorđa.

U vrijeme osmanske vladavine, pravoslavni su se s područja nahije *Trebinje*, doselili na područje nahije Dubrave, u zaselak Kolojanj, sela Borut (Neum), a odtale na područje nahije *Mostar*, u selo Jasenjani (Mostar). Slave sv. Jovana Krstitelja.⁵¹⁸

Iz sela Jasenjani, doselilis su se u selo Podorašac (između 1886. i 1887).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Ristići: Prezime je nastalo po imenu **Risto**, od imena svetačkog porijekla *Kristifor (Hristifor)*/ grč. *Kristoshoros*.

Starinom su od *Ognjenovića* iz Banjana (Plužine, Crna Gora), odakle su se doselili u sela Batkovići i Miljevac (Nevesinje).

Iz sela Miljevac, doseli su se u selo Nevizdraci (između 1884. i 1885). Slave sv. Jovana Krstitelja, a u Miljevcu slave sv. Nikolu.

Rnjezi: Prezime je nastalo po nadimku (**H**)**Rnjez** (hrnja, prirodno nepotpuno sraščivajnje gornje usne: *hrnjav*, *hrnjez*, koji ima hrnju, zečju usnu).

Starinom su od *Dubljevića* iz istoimenog sela (Gacko).

Iz sela Dubljevići, doselili su se u selo Čelebići (1902), ali su se ubrzo odselili u Mostar.

Slave sv. Đorđa/Đurđa.

Rokše: Prezime je nastalo po nadimku **Rokša** (*roktati*, proizvoditi zvuk kao svinja).

Starinom su iz Mostara.

Iz navedenog mjesta, doselili su se u selo Bjelovčina (između 1884. i 1885).

Slave sv. Nikolu.

Runići: Prezime je nastalo po nadimku **Runo** (runo, vuna od ovaca, u značenju onaj koji se bavi ovčarstvom ili preradom vune)

Iz nepoznatog su ishodišta, doselili su u selo Brđani (nakon 1906.).

Rundići: Prezime je nastalo po nadimku **Rundo**, od njem. *Runde*, u više značenja, a ovdje, vjerovatno, u značenju naručbe kruga/runde pića društvu.

Starinom su, pod prezimenom **Rundo**, iz sela Poljice Čičevo, odakle

517 Jireček, K.: *Istorija Srba I*, 77: Dinić, M.: *Humsko-trebinjska vlastela*, PI SANU Knjiga 355, 1962.

518 Mihić, Lj.: *LJUBINJE*, 701.

su se jedni preselili u selo Dračevo (Trebinje). Jedno su bratstvo s *Ivaniševićima* i *Ljepavama* u selu Poljice (Trebinje).

Jedan ogranak **Runda**, prezime je slavizirao u **Rundić**.

Iz sela Dračevo, pod prezimenom **Rundić**, doselili su se u selo Nevizdraci (nakon 1906).

Slave sv. Luku.

Rudelići: Prezime je ekonomičko, nastalo po nazivu **Rudine**.

Zabilježeni su na selu Borci. Slava nije mogla biti utvrđena.

S

Samardžići-Gačanice: Prezime je nastalo po nadimku **Samardžija** (*samar*, drveno sedlo koje se stavlja na leđa tovarnih životinja: *samrdžija*, onaj koji izrađuje samare).

Dvije su velike grupacije *Samardžića/Samardžija*: jedna iz plemena *Drobnjak*, a druga iz plemena *Riđani* u Hercegovini, ⁵¹⁹ **Samardžići** su porijeklom *Riđani*, iz uže oblasti *Krivošije* (Kotor) i sela Vilusi (Nikšić). **Samardžići** iz Krivošija, doselili su se na područja opština Bileća, Nevesinje, Ljubinje, Stolac i Trebinje. Slavili su sv. Jovana, a kasnije sv. Đorđa. Neki od *Samardžića* u Ljubinju, slave sv. Arhangela Mihaila.

Ovi Samardžići nisu u bilo kakvoj vezi s onim na današnjem području opštine Konjic. *Samardžići s Vilusa*, starinom su od *Bulajića*, odakle su se doselili u selo Gacko.

Od *Samardžića*, kao odvojak, nastao je novi rod **Grubaljevići**.

U selu Mile (Jajce), postoji zaselak Samardžići.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Bijela (1902) i tu prezimenu dodali i drugo **Gačanica**, pa su nosili dvojno prezime **Samardžija-Gačanica**, a u nekim ispravama i **Gačanica-Samardžija**.

Slave sv. Nikolu.

Samouci/Samoukovići: Prezime je nastalo po nadimku **Samouk** (*samouk*, onaj koji je naučio nešto samostalno bez redovnog školovanja i učenja).

Starinom su *Drobnjaci*, s današnjeg područja opštine Gacko.

Iz nekog gatačkog sela, neutvrđenog naziva, pod prezimenom **Samouk**, doseleli su se u selo Bradina (između 1884. i 1885). Tu su prezime **Samouk** slavizirali u **Samouković** (1905).

Slave sv. Đorđa.

⁵¹⁹ O samardžićima vidjeti detaljnije u knjizi Obrada, M. Samardžića: *Porijeklo Samardžića i ostalih bratstava roda Orlovića*.

Sarići: Prezime je nastalo prema ženskom ličnom imenu *Sara*/starohebr. *Sarah*.

Starinom su *Banjani*, iz ranijeg sela Petrovići (Plužine, Crna Gora). Jedno su bratstvo s *Ivaniševićima* i *Ljepavama* u selu Poljice (Trebinje). Zbog *glavodužja*,⁵²⁰ iz sela Petrovići, razbježali su se na razne strane.

Od *Sarića* su *Golubovići* na selu Blaca (Konjic), *Ivaniševići* u Bijelom Polju (Mostar) i *Žuže* u selu Ostrožac (Jablanica).⁵²¹

Na današnje područje opštine Konjic, *zbog krvožeđa*, iz sela Petrovići, u pojedina sela, doseljavali su se ovim vremenskim slijedom: na selo Borci i u selo Jezero (1780), u sela Gradac (1895), Dolovi, Sitnik, Zukići (1902) i Bradina (1908). Slave sv. Jovana Krstitelja.

Jedan ogranak *Sarića* na selu Borci, prezimenu je dodao *Šušković*, po nadimku *Šuško* (šuš, bezroga životinja/ alb. *shushat*, *shushatem*, *shushem*, *shzshaq*, *shushaqe*/srp. biti zaboravljiv, rasijan senilan, star), pa su nosili dvojno prezime *Sarići-Šušković*.

Sarići će se pojaviti i u dvojnomo prezimenu *Ćolić-Sarići* na selu Borci. **Savčići:** Prezime je nastalo po ličnom imenu *Sava*, po Savi Nemanjiću.⁵²²

Starinom su iz plemena *Bjelopavlići*.

Iz nepoznatog ishodišta, dosleili su se na selu Čičevo i u selo Ribari (1902), te u selo Spiljani (nakon 1906).

Slave Sv. Arhangela Mihaila.

Savići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Savčice*.

Starinom su od tri roda:

a) Od *Višnjića* ispod planine Golije, odakle su se doselili u selo Jugoviće, a odavde u selo Slato (Nevesinje). Jedan odvojak *Savića* u selu Slato prezimenu je dodao i drugo *Petrović*, pa su nosili dvojno prezime *Savić-Petrović*. Slave sv. Iliju, a oni koji su se iz sela Slato doselili u zaselak Zajasen sela Slato, sv. Jovana Krstitelja.

b) Od *Milovića* iz sela Dabrica (Stolac), odakle su se doseli u sela Bijenja, danas Donja i Gornja Bijenja i Kljena (Nevesinje).

Slave sv. Lazara.

⁵²⁰ *Glavodužje* je izraz kojim se označavaju oni koji su nekome zbog ubojstva *dužni glavu*.

⁵²¹ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*: 334.

⁵²² *Sava Nemanjić* sin je srpskog vladara Stefana Nemanje, osnivača srpske vrlarske dinastije *Nemanjići*. Godine 1219. izdovjio je iz Ohridske arhiepiskopije Autokefalnu srpsku arhiepiskopiju, osnovao tri nove episkopije i postao njen prvi patrijarh, koja je 9. aprila 1346. godine proglašena Pečkom patrijaršijom. Zbog zasluga za Srpsko-pravoslavnu crkvu, proglašen je svecem.

c) Od *Čulaka* (Čulci) iz sela Žabice (Ljubinja) i Porija (Kalinovik). Slava im nije utvrđena.

Iz sela Žabice doselili su se u sela Gradac, danas Donji i Gornji (1895) i u selo Nevizdraci (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.⁵²³

Serdari/Serdarevići: Prezime je nastalo po nadimku *Serdar* tur.*serdar* (vojkskovođa: starješina janjičara na manjem upravnom području: plemenski starješina, poglavar, zapovjednik janjičara u manjem upravnom području, crnogorska vojna titula).⁵²⁴

Stariom su iz plemena *Vasojevići*,⁵²⁵ odakle su se doselili u selo Glavska u trebinjskoj Površi (Trebinje).

Iz sela Glavska, pod prezimenom *Serdar*, doselili su se u sela Gostovići između 1883. i 1884. godine i Cerići (nakon 1906). U selu Gostovići, prezime su slavizirali u *Serdarević* i pod njim se naselili u sela Gornje Polje/Puhale (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Simići: Prezime je nastalo po imenu *Simo*, od ličnog imena *Simenun*/grč. *Symeon*/herb. *Šimehon*.

Odvojak su od *Lazarevića* s Boraka (1902). godine, odakle su se jedni odselili u selo Spiljani.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Simići-Radinovci: Prezime je dvojno, nastalo od *Simić* i *Radinovac* (po ličnom imenu *Radan/Radin*).

Ukoliko osnovu dvojnog prezimena čini *Radinovac*, moglo bi se raditi o *Radanima* iz sela Vračerovića (Nikšić, Crna Gora), odakle su se doselili u sela Donja Meka Gruda ili Gornja Meka Gruda, danas Meka Gruda, Šehovina i Miljevac (Nevesinje), a ukoliko se radi o prezimenu *Radanović*, onda su doseljenici iz sela Turmenta (Trebinje). Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Požetva (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu i prislužuju sv.Tomu.

Stakići: Prezime je nastalo po nadimku *Stoko* (*stoka*, domaće životinje, u značenju onaj koji uzgaja stoku i bavi se stočarstvom).

523 Iako je rodovsko prezime nastalo prema istoj osnovi: od ličnog imena Sava, kao što se vidi Savčići su slavili Sv. Arhangela Mihaila, a Savići Sv. Đorđa. Može se samo pretpostaviti da je do toga došlo nekim povodom.

524 U Crnoj Gori titulu serdara nosile su plemenske vođe, a u mletačkoj Dalmaciji niži oficiri, često dobivenu zbog zasluga u borbama protiv Osmanlija.

525 *Vasojevići* su pleme i oblast na lijevoj strani rijeke Morače, koja obuhvata današnja područja opština Andrijevica i Berane (Crna Gora). O *Vasojevićima* detaljnije vidjeti u radu Nićifora Dučića: *Vasojevići*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u sela Brđani (između 1885. i 1886) i Glavatičevo (nakon 1906).

U zemljišnim knjigama župe Glavatičevo, upisivani su kao **Stokići**. Slava nije mogla biti utvrđena.

Stankovići: Prezime je nastalo po imenu **Stanko**, od ličnog imena *Stanislav* /*Stanimir*.

Starinom su iz plemena *Piperi*,⁵²⁶ a prema predanju, odvojak su od *Vujačića* u selu Orah (Bileća). Odatle su se doselili u selo Poljice, i jedno su bratstvo s *Kuduzima*. Slave sv. Đorđa. Iz ovoga sela, raselili su se u sela Nevada i Slavogostići (Trebinje), Zalom i Sopilje (Nevesinje). Slave sv. Jovana Krstitelja.

Iz jednog od trebinjskih ili nevesinjskih sela, doselili su u sela Mladeškovići (1902), Gobelovina i Stojkovići (nakon 1906) Tomo *Stanković*, koji je bio nastanjen u selu Mladeškovići, odselio se je u Bosanski Kobaš (prije 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Stevanovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Stevan*/*Stefan*/ grč. *Stephanus*.

Starinom su iz plemena *Riđani*, a iz te oblasti su se, zbog zulumata, doselili u selo Lukavac, a odatle u sela Donje Polje i Zovi Do. Iz sela Lukavac, doselili su se u selo Miljavac (Nevesinje).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u sela Gobelovina i Bradina (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu, a prislužuju sv. Petra.

Stojanovići: Prezime je nastalo po imenu **Stojan**, od ličnog imena *Stojimil* /*Stojimir*/*Stojislav*.

Starinom su iz ranijeg sela Drijenjani (Ljubinja) i jedno su bratstvo s *Gruhaćima*, *Gnjatima*, *Ćorićima* i *Ćaćićima*.⁵²⁷

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Brđani (između 1885. i 1886), Bradina (1888) i Krupac (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Sudari/ Sudarevići Sudarušići:⁵²⁸ Prezime je nastalo po nadimku **Sudar** (*sudar*, zanatlija koji izrađuje drveno suđe).

Pod prezimenom **Sudar**, odvojak su od *Tovarišića* iz sela Cagare (1887). Jedan ogranak, ispred prezimena **Sudar**, stavio je i drugo

⁵²⁶ Oblast i pleme *Piperi* prostire se na području današnje opštine Podgorica (Crna Gora). O Piperima podrobnije vidjeti u radovima Jovana Erdeljanovića: *Postanak plemena Piperi. Etnološka rasprava: Postanak plemena Piperi*.

⁵²⁷ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 286.

⁵²⁸ U selu Bare, žive katolici *Sudari*, ali nisu u krvnoj vezi s pravoslavnim prezimenjacima.

Šinik (*šinik*, naziv mjere za žita),⁵²⁹ pa su nosili dvojno prezime **Šinik-Sudar**.

Prezime **Sudar**, slavizirali su u **Sudarević** (nakon 1888).

Slave sv. Jovana Krstitelja. **Cerići** iz istoimenog sela, promijenili su prezime u **Sudarušić** (1902), ali su zadržali staru slavu.

Suze/Suzići: Prezime je nastalo po imenu **Suza**, od ženskog ličnog imena biblijskog porijekla *Suzana* /grč. *Soussana* (od hebr. *šošanah*, *šošan*, ljiljan).

Pod prezimenom **Suza** odvojak su od **Gojkovića** iz ranijeg sela Pohare, danas zaselak sela Zabrdani i sela Sitnik, pa su nosili dvojno prezime **Gojković-Suza**. U selu Sitnik, prezime **Suza** su slavizirali u **Suzić** i dodali drugo **Miljević**, pa su nosili dvojno prezime **Suzić-Miljević** (1902). Slave Sv. Jovana Krstitelja.

Svorcani: Prezime je nastalo po dvije moguće osnove:

p r v o j, po nadimku **Svorca**, od ital. *forza/sforzo* (srp. snaga, moć/natezanje, napor, nastojanje) i

d r u g o j, po nadimku **Švorcan**, od njem. *scharz* (crn): *schearz sein* (biti bez novca, bez prebijene pare), koji se javlja i u tom obliku.

Starinom su od **Mijanovića** iz Cuca, odakle su se doselili u selo Korita (Bileća), a odavde u Zovi Do (Nevesinje) i u grad Ljubinje. Iz jednog od dva sela, doselio se je Stevo Svorcan u selo Glavavatičevo (1914). Slave sv. Jovana, a prislužuju sv. Nikolu/Nikolice.

T

Tabaci: Prezime je nastalo po zanimanju **Tabak** (*kožar/tur. debag*).

Starinom su od **Barjaktarevića** iz plemena **Pilatovci**⁵³⁰ u župi i nahiji Onogošt (Nikšić). Odatle su se doselili u selo Miruše (Bileća), a iz Miruša u selo Aladinići, gdje su stanovnici mjesto njihovog naseljenja nazvali Pileta, danas istoimeni zaselak, a osnovali su i selo Pileta kod sela Crnići, ali ono više ne postoji ni kao zaselak. Iz sela Miruše (Bileća), doselili su se u selo Mladeškovići (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Telebaci: Prezime je nastalo po nadimku **Telebak**, složenom od **tele** (mladunče krave) i **bak** (muško govedo, rasplodnjak, bik), vjerovatno u značenju onaj koji uzgaja telad i bakove/bikove.

⁵²⁹ *Šinik* je mjera za težinu žita, a iznosila je 100 oka (1 oka=1,283 kg) ili 128, 3 kg.

⁵³⁰ *Pilatovci* su pleme koje se prostiralo na današnjim područjima opština Nikšić (Crna Gora), te Bileća i Stolac (Dinić, J. M.: *Dubrovačka srednjovekovna karavanska trgovina*, 128-129).

Dva su krvno nevezana roda **Telebaka**:

P r v i, koji su starinom iz uže oblasti Ljubomir (Trebinje), odakle su se doselili u selo Željuša (Mostar). Slave sv. Jovana Krstitelja.

D r u g i, koji su starinom iz ranijeg sela Žrvanj Donji i Žrvanj Gornji (ranije srez Bileća), danas objedinjeno selo Žrvanj (Ljubinje), odakle su se doselili u selo Žabica (Ljubinje). Odavde su se odselili u sela Luka (Nevesinje), Ravni i Željuša (Mostar), te Zelenika (Herceg Novi, Crna Gora). Iz sela Luka, odselili su se u selo Trešnjevicu (Kalinovik).

Slave sv. Nikolu.⁵³¹

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Mladeškovići (nakon 1906).

Krsna slava nije mogla biti utvđena.

Terzići:⁵³² Prezime je nastalo po nadimku Terzija, tur. *terzi*/per. *derzi* (*terzija*, korjač koji šiva odijela od čohe).

Starinom su od *Mljanića* iz sela Trnovica (Bileća), odakle su se doselili u sela Bodežište (Gacko), Bratač, Budisavlje i Kolečko (Nevesinje).

Iz jednog od ovih sela, doselili su se u selo Gornje Polje/Puhale (1750), odakle su se nakon austro-ugarske okupacije preselili u naselje Varoš grada Konjica. Izumrli su bez muškog potomstva.

Slave sv. Arhangela Mihaila.

Tešići: Prezime je nastalo po imenu **Tešo**, od ličnog imena *Teodor*/grč. *Theodoros*, *Teodosije*/grč. *Theodosios*, *Teofil*/*Theophilos*: *Teofan*/grč. *Theofanes*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Čelebići (1906).

Krsna slava nije mogla biti utvrđena.

Todorovići: Prezime je nastalo po imenu **Todor**,⁵³³ od ličnog imena *Teodor*/grč. *Theodoros*, *Teodosije*/grč. *Theodosios*, *Teofil*/*Theophilos*. Starinom su od *Bulajića* iz sela Zagulje na Grahovu (Nikšić), odakle su se doselili u sela Tuli (Trebinje), Dobrelji, Zaborani i Rogaći (Nevesinje).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Čelebići (1902).

531 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 259, 343; Miličević, R.: *HERCEGPOR*, 680 (prema kazivaču Novici Telebaku iz Bijelog Polja).

532 Zajedno s *Mužijevićima*, prvi su pravoslavci koji su se neposredno nakon austro-ugarske okupacije doselili iz sela Gornje Polje/Puhala u naselje Varoš grada Konjica. U selu Kručica ima muslimana Terzića, ali nisu krvno vezani s pravoslavnim prezimenjacima.

533 Za lično ime *Todor*, vezana je anegdota koja glasi: *Todore, sve togore*. Postoji i oblik deminutiva *Todo*. Prezime *Teodorakis* nosi i poznati grčki kompozitor Mikis, koji je, između ostalih, komponovao i pozantu pjesmu *Djeca Pireja*.

Slave sv. Nikolu, a u selu Rogači prislužuju sv. Savu.

Toholji: Prezime je nastalo kao hiponimik **Tole**, od ličnog imena *Tolimir/Tolislav*.

Starinom su *Drobnjaci*, odakle su se doselili u selo Bogdašići (Bileća), Hrgud (Stolac), u kasabu Ljubinje i selo Krajpolje (Ljubinje), u raniji zaselak Brani Do sela Vrpole (ranije kotar Bileća), koje je objedinjeno u selo Vrpole Ljubomir (Trebinje), u varoši Počitelj i Klepci (Čapljina).⁵³⁴

U varoši Počitelj zovu se **Tolji**, a u selima Hrgud i Klepci **Topalovići**.

Iz jednog od navedenih mjesta, doselili su se na selo Homolje (između 1888. i 1901), a u selo Čelebići (nakon 1906).

Slave sv. Đorđa.

Tomaševići: Prezime je nastalo po imenu *Tomaš/Tomas*/grč. *Thomas*.

Starinom su iz sela Kruševica (Herceg Novi), odakle su se doselili u sela Ukšići (Trebinje), te u sela Humi i Lišani, danas objedinjeni u selo Humilišani (Mostar).

Vjerovatno iz sela Humilišani, u Konjic (nakon 1906), se je doselio Risto Tomašević, gostioničar i nastanio se u naselju Pazar ali su se ugasili.

Nestali su u vihoru drugog svjetskog rata.

Slave sv. Jovana Krstitelja, a u selu Humilišani slave sv. Đorđa.

Tomići: Prezime je nastalo po imenu **Toma**, od ličnog imena *Tomislav*/grč. *Thoomas* ili arm. ličnog imena *Teoma*.

Starinom su *Drobnjaci*, odakle su se doselili u selo Jugovići (Nevesinje). U ovom selu sačuvali su jednu ispravu na kojoj se naazilo 300 imena **Tomića**, a izdata je 1596. godine.⁵³⁵

Iz sela Jugovići, doselili su se u sela Cerići (između 1883. i 1884) i Bjelovčina (1887).

Slave sv. Đorđa.

Topalovići: Prezime je nastalo po nadimku **Topal** /tur. *topal* čovjek koji ima jednu nogu kraću od druge pa u hodu hramlje).

Tri su roda **Topalovića**, koji nisu u krvnom srodstvu, slave sv. Đorđa, ali nisu ni u krvnoj vezi s **Toplaovićima** na današnjem području opštine Konjic:

P r v i, kao odvojak od nepoznatog roda iz plemenu *Ridani* u selu Grahovo (Nikšić, Crna Gora), odakle su se, pod prezimenom

⁵³⁴ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 238, 272, 308; Miličević, R.: *HERCEGPOR*, 684-685 (prema kazivaču Miroslavu Toholju iz Beograda).

⁵³⁵ Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 364.

Topalović, doselili u selo Hrgud (Stolac), a odavde u selo Krajpolje (Ljubinje).

D r u g i, iz nepoznatog ishodišta u Crnoj Gori, u selo Turmenti (Trebinje), doselila su se tri brata, od kojih je jedan nosio nadimak **Topal**, a njegovi potomci uzeli prezime **Topalović**. Jedno su bratstvo s **Radanovićima** i **Pantovićima** u selu Turmenti.

T r e ć i, kao odvojak od od **Toholja** u selu Klepci (Čapljina).

Na današnjem području opštine Konjic, Toplaovići su **Njegoši**, koji su se iz istoimenog sela (Cetinje, Crna Gora), pod tim prezimenom, doselili u selo Čelebići (1815), i tu promijenili prezime u **Topalović**. Pod tim prezimenom raselili su se u selo Mladeškovići (1835), na selo Kula (1850), u sela Ribari (1902) i Bjelovčina, te na sela Borci, Čičevo i Donje Selo (nakon 1906).

Od **Topalovića**, kao odvojak, nastao je novi rod **Vukalo** u selu Bjelovčina i na selu Donje Selo.

Tovarišići: Prezime je moglo nastati od dvije osnove:

p r v o j, nadimku **Tovariš** (*tovar*, ono što je natovareno, magarac: natovaren kao tovar/magarac).

d r u g o j, nadimku **Tovarišč**, od rus./tur. *tovarišč* (srp. drug), što je manje vjerovatno.

Starinom su Banjani, odakle su se doselili u sela Humi i Lišani, danas objedinjeno selo Humilišani i Zijemlja (Mostar).

Iz sela Zijemlja, doselili su se u raniji zaselak Cagare sela Turija, koje je upisano kao zaselak sela Bijela, danas istoimeno selo (1902) i u selo Zukići-Šunji (nakon 1906). Slave Sv. Đorđa

Traparići: Prezime je nadimačko **Trapara** (*trap*, kop, kopanje ili plitka rupa u zemlji u koju se sprema voće i povrće kako bi se očuvalo od hladnoće: *traper*, čvrsto i grubo pamučno platno, otporno na habanje, *traper*).

Starinom su iz zaseoka Cibrijan, ranijeg sela Vrpolje, danas Vrpolje Ljubomir (Trebinje).

Iz navedenog sela, doselili su se u sela Zukići-Šunji (1889), Bijela (1905) i u grad Konjic, ali ih odavno tu više nema.⁵³⁶

Trišići: Prezime je nastalo po imenu **Trišo**, od ličnog imena *Tripun/Trifun/* grč. Tryphonos.

⁵³⁶ Do Drugog svjetskog rata u staroj zgradi bivše austrougarske žandarmerijske kasarne u naselju Varda stanovali su između dva svjetska rata braća Savo i Ljubo. Ovaj posljednji ubio je u Sarajevu poštara i bio osuđen na dugogodišnju robiju. Bio je oslobođen tek pred Drugi svjetski rat. Na robiji je izučio knjigovezački zanat i uz stan otvorio knjigovozenicu. Ljubo se bavio trgovinom.

Osnovana je pretpostavka da su se prezivali *Tripići* (od ličnog imena *Tripun/Trifun*/grč. *Tryphonos*), koji su prezime promijenili u *Triše* (po tom obliku od ličnog imena *Tripun/Trifun*). Na ovo upućuje i okolnost da je u selu Klepci (Čapljina) istovremeno bilo *Triša i Tripića* i da slave istu krsnu slavu. Međutim, prema Jefti Dedijetu, *Tripići* su se iz Skadra (Shkodra, Albanija) doselili u grad Mostar, a odatle u sela Žitomislići i Klepci (Čapljina), dok za *Triše* navodi da su starinom iz uže oblasti Ljubomir, odakle su se doselili u selo Potoci (Mostar), pa u selo Klepci (Čapljina).⁵³⁷ Zacijelo, s ovim Dedijerovim zaključcima nešto nije u suglasju i zaslužuje da bude posebno provjereno. Ali, upuštanje u to prevazilazilo bi okvire ove Monografije.

Iz nekog od navedenih mjesta, pod prezimenom *Trišo*, doselili su se u selo Zukići (nakon 1906). Tu su, vjerovatno, prezime *Trišo* slavizirali u *Trišić*.

Slave v. Arhangela Mihaila.

Ć

Ćećezi.⁵³⁸ Prezime je nastalo po toponimu *Đedezi*, istoimeno selu u Mainama⁵³⁹ (Crna Gora).

Starinom su *Maine* iz *Vasojevića*,⁵⁴⁰ iz sela Donje Selo i Đedezi.⁵⁴¹ Iz navedenih sela, doselili su se u selo Toplik.⁵⁴² Starenici su ih, radi lakšeg izgovora, nazvali *Ćećezima*.⁵⁴³ Oni su to to prihvatili kao svoje prezime, a sami selu Toplik izmijenili naziv u Donje Selo.

Prema predanju, koje je zabilježio Momir Ćećez,⁵⁴⁴ Ćećezi su

537 Dedijer, J.: *HERCEGANTROP*, 241 i 273.

538 U monografiji *Ćećezi iz Donjeg sela*, Momir Ćećez je naveo da su Ćećezi porijeklom s Grahova, što bi značilo da su iz plemena *Ridani*. Prema podacima Nićifora Dučića, koje je iznio u monografiji *Crna Gora. Bilješke*, iz plemena *Ridani* su slijedeći rodovi: Kašikovići, Kraljevići, Kundačine, Mićanovići, Stolice, Vujevići, Vujovići i Vukajlovići. Na karti, koja prikazuje makrotoponimju plemena u Crnoj Gori, lijepo se vidi da su Đedezi iz plemena *Maine*.

539 *Maine* su područje i istoimeni katun iz plemena *Vasojevići*.

540 *Vasojevići* su oblast i pleme u Crnoj Gori, na području današnje opštine Danilovgrad (Crna Gora).

541 Oba sela svoje su izvorne nazive zadržali sve do današnjih dana (vidjeti topografsku kartu opštine Danilovgrad i popis naselja u toj Opštini).

542 Selo je dobilo naziv po izvorima tople slane vode.

543 Nije se moglo utvrditi da li je to bilo njihovo rodovsko prezime ili su ih starenici sela Toplik tako nazvali prema nazivu sela Đedezi, iz kojega su se doselili.

544 Ćećez, M.: *Ćećezi iz Donjeg Sela*, Beograd, 2002..

porijeklom iz Grahova,⁵⁴⁵ odakle su se odselili u selo Žitomislići (Mostar), gdje su radili na manastirskom imanju. Zbog nekog zuluma koji su počinili, napustili su Žitomisliće i odselili se u selo Donje Selo, u stvari, Toplik (1750). S Donjeg Sela, ubrzo nakon doseljenja, jedni su se odselili u selo Gornje Polje/Puhale, a mnogo kasnije u sela Bradina (nakon 1906) godine i Zukići (1913).

Slave sv. Đorđa.

Ćirkovići: Prezime je nastalo po imenu *Ćirko*, od ličnog imena *Ćirilo*/grč. *Kyrillos* (srp. mladić) / *kiryos* (srp. gospodar).

Iz nepoznatog ishodišta, dosleili su se u selo Hondići (između 1884. i 1885).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Ćurići:⁵⁴⁶ Prezime je nastalo po nadimku *Ćuro*, od dvije moguće osnove: p r v o j, ličnom imena *Ćuril*/grč. *Kyrillos* (srp. mladić)/*kiyros* (srp. gospodar) i

d r u g o j, *ćurak* (ogrtac od ovčije dlake s kožom, u značenju onaj koji ga nosi).

Dva su krvno nevezana roda *Ćurića*:

P r v i, koji su starinom iz *Riđana*, uže oblasti Krivošije u selu Prijeradi (Kotor), odakle su se jedni odselili u selo Mokrine (Herceg Novi, Crna Gora). Slave sv. Đurđa.⁵⁴⁷

D r u g i, koji su se iz krivošija doselili u selo Konjsko u Zupcima *Zupcima* (Trebinje) ili su u njemu starenici. Odatle su se jedni odselili u selo Podvori i u kasabu Trebinje (Trebinje). Prvo su slavili sv. Đorđa, a zatim sv. Stjepana/Ščepana.⁵⁴⁸

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u selo Gornje Polje/Puhale (1883), a slave sv. Arhangela Mihaila.

Zbog različitih slava, nije moglo utvrditi da li su krvno vezani s *Ćurićima* koji slave sv. Đorđa i sv. Stjepana/Ščepana.

545 Ovaj navod nema uporište u pisanim spomenicima. Budući da su Đedezi *Vasojevići*, nikako nisu mogli biti *porijeklom s Grahova* (Nikšić, Crna Gora), jer bi u tom slučaju bili *Riđani*. U to vrijeme, nije bilo moguće da pripadnici jednog plemena zaposjedaju prostore drugih, bez krvavih oružanih sukoba. Ukoliko *Đedezi/Čečezi* imaju bilo kakve veze s Grahovom, onda su, na putu za Žitomisliće, samo mogli proći kroz područje nahije *Onogošt* (danas dio područja opštine Nikšić).

546 Na selu Borci bilo je muslimana *Ćurića*, ali nisu bili krvno vezani s pravoslavnim prezimenjacima.

547 Paovica, N.N.: *Ljubomir: Antropografska istraživanja*, 113.

548 Kozić-Đurić, O.: *Šuma, Površ i Zupci u Hercegovini*, 1218, 1238 (*ŠUMAPOVRŠZUPCI*).

C

Cerići/Sudarušići: Prezime je nastalo kao slavizirano od prezimena *Cero*.

Starinom su iz plemena *Drobnjak*, sela Samobor (Gacko), odakle su se, pod prezimenom *Cero* i slaviziranim *Cerić*, raselili na razne strane.

Iz navedenog sela, pod prezimenom *Cero*, doselili su se na mjesto nepoznatog ranijeg naziva, koje su stanovnici okolnih sela nazvali *Cerićima*, a mjesto njihovog doseljenja Cerići, danas istoimeno selo.

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Nakon 1902. godine, prezime su promijenili u *Sudarušić*, ali su zadržali staru slavu.

Crnogorci: Prezime je nastalo po nadimku *Crnogorac*, kako su starenici u Hercegovini nazivali doseljenike iz *Crne Gore*

Tri su krvno nevezana roda *Crnogoraca*:

P r v i, koji su starinom od *Njeguša*, a zbog nekog zulumata koji su počinili, doselili su se u selo Tulje (Trebinje). Slave sv. Mitra.

D r u g i, koji su iz nepoznatog ishodišta i plemena u Crnoj Gori, a doselili su se u selo Ortiješ (Mostar). Slave sv. Jovana Krstitelja. Ovi Crnogorci nisu krvno vezani s Crnogorcima na današnjem području opštine Konjic.

T r e ć i, koji su starinom iz plemena *Bjelice*,⁵⁴⁹ a iz te su se oblasti doselili u selo Hodbina (Mostar) i u kasabu Mostar. Slave sv. Petku. Iz navedenog sela, doselili su se u sela Trešnjevica (1913) i Glavatičevo (1914), ali su se davno i odselili.

U selu Bulatovići bio je nastanjen lugar Uroš *Crnogorac*, ali je i on odselio u Hodbinu (Mostar) 1924. godine.

Slave sv. Petku.

Cuce: Prezime je nastalo po nadimku *Cuca*, od naziva istoimenog plemena u Crnoj Gori.⁵⁵⁰

Iz *Cuca*, doselili su se u sela Baljci (Bileća) i u užu oblast Ljubomir (Trebinje). Iz navedenih mjesta, doselili su se u sela Grušča (1873) i Sitnik (1902). Slave sv. Nikolu.

⁵⁴⁹ *Bjelice* su pleme na današnjem području opštine Cetinje (Crna Gora).

⁵⁵⁰ *Cuce* su pleme i oblast, koji su naziv dobili po selu Cuceteni (rum Kukurt'eni), nedaleko grada Jašija (rum Isai) u Rumuniji. Odatle su se raširili po Balkanskom poluostrvu. Svoja zimišta imali su u katunskoj nahiji (danas područje opštine Cetinje u Crnoj Gori). Diješe se na *Velje Cuce* (sela Trešnjevo, Dobra Gora i Zaljut), a glavni su im rodovi Perovići, Krivokapići i Malocuce (sela Baško Selo, Rovine i Trupine), a od njih je nastalo prezime *Cucić* (Šobajić, P.: Cuce, natuknica u NESH 1, 404o).

Č

Čabrile: Prezime je nastalo po nadimku **Čabrilo**, od tri moguće osnove:

p r v o j, po ličnom imenu *Čabrijan*/grč. *Kyprianos*,
d r u g o j, po nazivu *čabar* (veća drvena posuda s dvije uške, koja služi za pranje: banjica, škaf, a ponegdje i za čuvanje mliječnih prerađevina) i

t r e ć o j, po *čabrenik* (motka na kojoj dvojica na ramenima nose razne terete).

Starinom su od *Dučića* iz sela Lug (Trebinje), odakle su se jedni doselili u selo Podvelež (Nevesinje).

Iz sela Podvelež, doselili su se u sela Glavatičevo i Ribari (nakon 1906). Slave sv. Đorđa.

Čečuri: Etimologijsko značenje prezimena nije moglo biti pobliže utvrđeno, jer je moguć veći broj osnova. Od njih su slijedeće dvije stvarnosti najbližije:

p r v a, po kovanici od *će* (srp. pogodbeni veznik, *da će: dopusni, neka će: neka, neka ne smeta, ništa za to*) i tur. *cur'uk*. (srp. *čuruk* koji je nezdrav, neispravan, u značenju seksualno nesposoban: truo, lažan, škart: koji je nepuzdan, smušen, prigup) i

d r u g a, od iskrivljenog naziva za izrađivača drvenbih čankova, **čačnčar**.

Prema predanju, starinom su od *Ugrenovića* iz plemena *Ridani*, a iz te oblasti doselili su se u selo Vrpolje, a odavde u kasabu Trebinje (Trebinje). Slave sv. Joakima.

Iz navedenog sela, doselili su se u selo Grušča (1902).

Slave sv. Joakima i Anu.

Čivakovići: Prezime je nastalo od tri moguće osnove:

p r v o j, po tur. *čivit* (srp. vrsta plave boje: indigo),

d r u g o j, po nazivu trave *čivitka* (livadar, urodica) i

t r e ć o j, čivkati (glasati se sa čiva, kao vrabac i sl.).

Iz nepoznatog ishodišta doselili su se Hondići, ali su se davno odselili.

Slava nije mogla biti utvrđena.

Čolići: Prezime je nastalo po nadimku **Čolo** (*čolo*, čovjek bez ruke).

Starinom su iz sela Vlahovići (Ljubinje), odakle su se jedni preselili u kasabu Ljubinje, u ranije selo Ljeskov Dub, koje danas ne postoji (Nevesinje) i u selo Vranjevići (Mostar).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u raniji zaselak Šištica sela Jezero (1902) i u samo selo Jezero (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

U oba sela, nosili su i dvojno prezime **Čolić-Sarić** (od ličnog ženskog imena *Sara* hebr. *Sarah*), ali su i pod dvojnim prezimenom zadržali slavu **Čolića**.

Š

Šagorovići: Prezime je nastalo po nadimku **Šagren**, od fr. *chagrin* (*šagren*, hrapava koža s ožiljcima, od kože konja, magarca i *šagren-papir*, hrapava opžiljačka hartija, *šagrenske tkanine*, svila, platno, i dr. s ispupčenim tačkicama: tuga, jad, zlovolja, neraspoloženje). Međutim, može se osnovano pretpostaviti da se radi o izmijenjenom prezimenu **Šagovnović**, koje je moglo nastati kao složenica od alb. *shagoll* (srp. *šagolj*, laneni odjevni predmet, kecelja) i *govno* (srp. prvo kao skraćénica od goveđi i ovčiji izmet, a kasnije izmet općenito), što je bilo pogrdno.

Starinom su od Spaića iz sela Donji Orahovac i Gornji Orahovac u *Zupcima*, odakle su se jedni odselili u sela Podosoje (Trebinje), u sela Baljci i Torić (Bileća). Iz sela Baljci, jedni su se odselili u selo Željuša (Mostar).

Zbog sadržaja pogrdne riječi u njemu, vremenom su prezime **Šagovnović** oblikovali u **Šagorović**.

Iz jednog od navedenih sela, a najvjerojatnije iz sela Željuša, doselili su se u selo Veluša (nakon 1906), ali su se kao kolonisti 1919. godine odselili u selo Stanišić kod Subotice (AP Vojvodina, Srbija).

Slave sv. Jovana Krstitelja

Šarani: Prezime je nastalo po nadomku **Šaran**, od dvije moguće osnove:

p r v o j, po nazivu *šaran* za ribu i

d r u g o j, po obilježju onoga ko je pjegav (*šaren*) po tijelu.

Starinom su iz plemena *Kuči*,⁵⁵¹ a iz te oblasti doselili su se na selo Plana (Bileća) i odavde na mjesto, koje su starenici nazvali Šarani (Trebinje), danas istoimeno selo. Iz jednog od navedenih sela, doselili su na selo Džepi i u selo Ljuta - Polje, koje je danas u sastavu grada Konjica (1883), u selo Spiljani (1892), te u zaselak Hum sela Zagorice (1899). Slave sv. Jovana Krstitelja.

Šarovići: Prezime je nastalo po nadimku **Šaro**, od dvije osnove:

p r v o j, od *šarati* po nečemu (drvetu, tekstilu, u značenju onaj koji šara) i

⁵⁵¹ Kuči su pleme u crnogorskim brdima (Malesija) na današnjem području opštine Titograd. O Kućima podrobnije vidjeti u radu Jovana Erdeljanovića: *Kuči, pleme u crnogorskim Brdima. Etnološka rasprava*.

d r u g o j, od alb. *sharre* (srp. pila).

Starinom su iz Banjana u Pivi, odakle su se raselili u sela Cernica (Gacko), Pareži (Trebinje), te Trešnjevica i Ljusići (Kalinovik).

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Ljubuča (1902). u Slave sv. Arhangela Mihaila.

Šinici/Šinikovići: Prezime je nastalo po nadimku **Šinik** (*šinik*, regionalni historijski naziv mjere za žito), što je proizlazilo iz obaveze davanja zemljoposjednicima ili zemljovlasnicima zakupa za zemlju u naturi.

Kao odvojak od *Sudara* iz sela Cerići, pod prezimenom **Šinik**, raselili su se u sela Vrdolje (1820), odakle se je jedan kao domazet doselio na ženinstvo na selo Borci (1850), Donje Selo (1886), Džepi (1887), Brđani (1889) i Inište (nakon 1906). Prezime **Šinik** slavizirali su u **Šiniković** i pod njim su zabilježeni u selima Homolje (1887), Džepi (1888), Brđani (1890), Dolovi i Jezero (1902).

Jedan odvojak **Šinikovića** na selu Borci prezimenu je dodao i drugo **Kalem**, pa su nosili dvojno prezime **Šiniković-Kalem** (nakon 1906). Slave sv. Nikolu.

Šinici-Sudari: Vidjeti pod *Sudari-Šinici*

Šipovci: Prezime je nastalo po nadimku **Šipovac**, kako su starenici nazivali doseljenike iz istoimenih zaselaka i sela.

Starinom su od *Cerovića* u *Riđanima*, odakle su se doselili u ranije selo nepoznatog naziva, koje su starenici po njima nazvali Šipačno, kasnije zaselak sela Rudo Polje, a danas selo Šipovica (Gacko). Odavde su se raselili u sela Gnojnice i Kokorina (Mostar), koje su stanovnici po njima nazvali Šipovac, danas zaseoci istoimenih sela, te u sela Drežanj, danas Udrežnje, Grabovice, Rast i Zalom (Nevesinje).

Iz jednog od navedenih sela, doselio se je u grad Konjic zemljovlasnik Jovo Šipovac u vrijeme austro-ugarske vladavine.

Slave sv. Đorđa.

Škundrići: Prezime je, vjerovatno, nastalo po nadomku **Škuna**/tal. *scuna* (*škuna*, jedrenjak s dva ili tri jarbola, pramačni ima tri do pet jedara, vjerovatno u značenju mornar koji je služio na takvom brodu).

Starinom su iz Ikike, odakle se jedan doselio u Sanski Most, a odavde službom u Trebinje. Njegove sinove, mještani su zvali *Štrucovi* (od njem. *strassemajster*, srp. *štrasemajster*/štroco/štruco, nadzornik cesta, nadcestar).

Iz Trebinja su došli u selo Glavatičevo (nakon 1906).

Slave sv. Jovana Krstitelja.

Škunjići: Prezime je nastalo na isti način kao i za *Škundriće*.

Nije isključena mogućnost da su nastali od *Škundrića*.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se na selo Gradac (1886).

Slava nije poznata, ukoliko i oni ne slave sv. Jovana Krstitelja.

Šmrkići: Prezime je nadimačko *Šmrk*, u više značenja, ali najvjerojatnije po ušmrkavanju burmuta.

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se u sela Brđani (1890), na sela Borci i Čičevo (1902), te u selo Jezero (nakon 1906).

Slave sv. Nikolu.

Šramići: Prezime je nastalo po nadimku *Šramo* (njem. *Schramell*, orkestar ili bečki muzičari: naziv za muzičare po bečkim muzičarima iz porodice *Šraml*).

Iz nepoznatog ishodišta, doselili su se na selo Čičevo (nakon 1906).

Slava nije mogla biti utvđena.

Šušići: Prezime je nastalo po nadimku *Šuša* (*šuša*), od dvije moguće osnove:

p r v o j, ovca ili govedo bez rogova i,

d r u g o j, beznačajna osoba, osoba bez obilježja i dobrih odlika.

Dva su krvno nevezana roda *Šušića*:

P r v i, koji su od *Uljarevića* iz *Banjana* u Pivi, ranijem selu Petrov Do, danas Petrovići (Nikšić, Crna Gora), odakle su se doselili na današnje područje opštine Gacko. Slave sv. Nikolu. Oni nisu krvno vezani sa *Šušićima* na današnjem području opštine Konjic.

D r u g i, koji su starinom *Šuše* iz *Banjana* u Bijelim Rudinama, odakle su se, pod prezimenom *Šuša*, doselili u selo Pustipusti (Ljubinje). Tu su prezime *Šuša* slavizirali u *Šušić* i, pod tim prezimenom, doselili se u sela Bančići (Ljubinje), Čopice (Trebinje), na mjesto kojemu su stanovnici dali naziv Šuše, danas istoimeni zaselak, u raniji zaselak Kljenci sela Milavići i Kljenovača sela Todorići (Bileća). Iz zaseoka Kljenovača, jedni su se odselili u selo Pločnik (Kalinovik). Slave sv. Đorđa.

Iz jednog od navedenih sela, doselili su se u selo Čelebići (1902).

Slave sv. Đorđa

RODOVI S ISTOVJETNIM PREZIMENIMA

Na današnjem području općine Konjic, postoje rodovi s istovjetnim prezimenima, ali samo u po dvije vjeroispovijesti. Oni nisu u međusobnom krvnom srodstvu.

Rodovsko prezime	Muslimani	Katolici	Pravoslavni
Andrići	-	+	+
Arnautovići	+	-	+
Balabani	+		
Bande	+	-	-
Banduri	-	+	-
Bašići	+	+	-
Begići	+	+	-
Bilići	+	+	-
Bojčići	+	+	-
Brkići	+	+	-
Bubale	+	-	-
Bubalovići	-	+	-
Buljan	-	-	-
Buljina	+	-	-
Buhe	+	-	-
Buve	-	-	+
Cere	+	-	-
Cerići	-	-	+
Ćurići	+	-	+
Ćomer	+	+	-
Ćosići	+	+	-
Gakići			
Gagule	+	-	-
Gagulići	-	+	-
Jakovljevići	-	+	+
Kalemi	+	-	+
Kevići	+	+	-
Keze	+	+	+
Keže	-	+	-

Kostići	-	+	+
Kozići	+	+	-
Kovačevići	+	+	+
Kukrice	+	+	-
Ložetići	-	+	+
Malovići	+	+	-
Marići	+	+	-
Mitrovići	-	+	+
Nakići	+	+	-
Nikšići	+	+	-
Kovačevići	-	+	+
Sudari	-	+	+
Radići	-	+	+
Rajkovići	+	-	+
Raščići	+	-	-
Ribići	+	+	-
Stojanovići	-	+	+
Terzići	+	-	+
Tomići	-	+	+
Topalovići	+	-	+
Vukovići	+	+	-
Zupčani	-	-	+
Zubovići	+	-	-

CIGANI

Ahmetovići.⁵⁵² Prezime je nastalo po ar. ličnom imenu *Ahmed/bos. Ahmet* (odveć pohvaljen).

Zabilježeni su u selima Čelebići, Kralupi, Lisičići i Podorašac.

Mesarovići: Prezime je nastalo po nadimku *Mesar* (*mesar*, onaj koji se bavi mesarskim zanatom).

Vjerovatno se radi o novim doseljenicima u selima Čelebići i Kralupi, jer u pisanim spomenicima o njima nema pomena.

Seferovići: Prezime je nastalo po ličnom imenu *Safer/Sefer* (*safer*, drugi Mjesec hidžretske kalendarske godine).

Zabilježeni su u selima Čelebići i Kralupi.

Sejdići: Prezime je nastalo po imenu *Sejdo*, od ar. ličnog imena *Sejid/bos. Sejid*.

Zabilježeni su u selu Podorašac.

⁵⁵² *Ahmetovića* je bilo u selima Čelebići, Čuhovići, Lisičići i Podorašac, a danas ih ima i u selu Kralupi. Može samo pretpostaviti da oni u Čuhovićima nisu Cigani, jer nema podataka u pisanim spomenicima da su tu živjeli Cigani.

VIII

BROJČANI PODACI O STANOVNIŠTVU PO VJEROSPOVIJESTIMA

Budući da po svojoj prirodi brojčani podaci o stanovništvu po vjeroispovijestima i naseljima ne spadaju u ovu Monografiju, oni su, ipak, dati u prilogima, bez ikakvih objašnjenja: za ukupno stanovništvo po vjeroispovijestima (1-4), za muslimane (5), za katolike (6-13) i za pravoslavne (14-15).

Tako će se sladokusci, koji vole prebirati po statistikama, kako bi mogli dokazivati *naši vaše nadigraše*, moći iživljavati do mile volje.

Ovdje su, kao posebno zanimljivi, dati brojčana stanja i zastupljenost naselja sa stanovnicima na današnjem području općine Konjic, prema rezultatima popisa iz perioda 1879-1910. godine: ukupnog i po vjeroispovijestima (Tabeka 7), brojčano stanje naselja sa stanovnicima sve tri vjeroispovijesti i njihova zastupljenost u ukupnom broju na današnjem području općine Konjic u periodu 1879-1910. godine: po dvije vjeroispovijesti (Tabela 8) i za sve tri vjeroispovijesti (Tabela 9).

Tabela 7.

Brojčano stanje stanovnika po vjeroispovijestima i njihova zastupljenost u ukupnom broju stanovnika na današnjem područja općine Konjic u periodu 1879-1910. godine.

Vjeroispovijest	Broj stanovnika				Zastupljenost u %			
	1879.	1885.	1895.	1910.	1879.	1885.	1895.	1910.
Muslimani	7.824	8.786	9.294	11.436	54,7	53,3	50,0	48,1
Katolici	4.454	5.356	6.706	8.623	31,1	32,5	36,0	36,2
Pravoslavni	2.038	2.331	2.623	3.706	14,2	13,8	14,0	15,7
Ostali	-	-	-	32	-	-	-	0,1
UKUPNO	14.316	16.481	18.623	23.824	100,0	100,0	100,0	100,0
Indeksi								
1979=100	100,0	115,8	130,1	166,4				
Godišnje								
stope rasta u %		1,89	1,74	1,61				

Izvor: Prilog 4.

Tabela 8.

Brojno stanje naselja sa stanovnicima po dviju vjeroispovijesti
i njihova zastupljenost u ukupnom broju naselja
na današnjem području općine Konjic
u periodu 1879-1910. godine

Vjeroispovijest	Broj stanovnika				Zastupljenost u %			
	1879.	1885.	1895.	1910.	1879.	1885.	1895.	1910.
Muslimani								
i katolici	40	46	48	49	26,8	31,3	33,3	33,3
Muslimani								
i pravoslavni	15	11	10	5	10,1	7,5	6,9	3,4
Katolici								
i pravoslavni	7	8	7	7	4,7	5,4	4,9	4,8
UKUPNO	62	65	65	61	-	-	-	-

Izvor: Prilog 4.

Tabela 9.

Brojno stanje naselja sa stanovnicima sve tri vjeroispovijesti
i njihova zastupljenost u ukupnom broju na današnjem području
općine Konjic u periodu 1879-1910. godine

Godina	Ukupan broj naselja	Naselja s tri vjeroispovijesti	
		Broj naselja	Zastupljenost u %
1879.	149	23	15,4
1885.	147	23	15,6
1895.	144	26	18,1
1910.	147	31	21,1

Izvori: Prilog 4.

OBAVJEŠTENJA

SKRAĆENICE

JEZICI

alb.	albanski
ar.	arapski
arm.	armenski
bos.	bosanski
fr.	francuski
gr.	grčki.
heb.	hebrejski
hrv.	hrvatski
ital.	italijanski
kin.	kineski
lat.	latinski
per.	perzijski
prasl.	praslavenski
rum.	rumunski
srp.	srpski
tur.	turski

USTANOVE, DRUŠTVA I NJIHOVI DIJELOVI

ANUBiH	Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine
CZBI ANUBiH	Centar za balkanološka istraživanja ANUBiH, Sarajevo
FFNS	Filozofski fakultet, Novi Sad
HDA	Hrvatski državni arhiv, Zagreb
IIB	Istorijski institut, Beograd
HS	Historijski institut, Sarajevo
ISTIN	Istorijski institut SANU, Beograd
JAZU	Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

NDBiH	Naučno društvo Bosne i Hercegovine
OGRASANU	Ogranak SANU u Novom Sadu
OIS	Orijentalni institut, Sarajevo
RZS BiH	Republički zavod za statistiku Bosne i Hercegovine, Sarajevo
SAN	Srpska akademija nauka (1947-1960)
SANU	Srpska akademija nauka i umetnosti (od 1960)
SKA	Srpska akademija nauka (1888-1947)
SHP	Stari hrvatski pisci, JAZU, Zagreb
SO ZVBiH	Statističko odjeljenje ZVBiH
VIS	Vrhovno islamsko starješinstvo, Sarajevo
ZPJ JAZU	Zavod za povijesne znanosti JAZU, Dubrovnik
ZPJ HAZU	Zavod za povijesne znanosti HAZU, Dubrovnik

EDICIJE I NJIHOVA IZDANJA

EI	Etnološka istraživanja
ETNL	Etnologija GZM, Sarajevo
MHSIM	Memorie Historiam Slavorum Illustrantia Meridionalium JAZU
MTHSMI	Monumenta turcica historiam slavorum Meridionalium Illustrantia OIS
NA	Naselja srpskih zemalja (od do 1911) i Naselja i stanovništvo (od 1911)
NS	Nova serija
OFIN	Odjeljenje filološko-istorijskih nauka
ODN	Odjeljenje društvenih nauka ANUBiH
ODN	Odjeljenje društvenih nauka SANU
OZI	Odsek za istoriju FFNS, Novi Sad
PI	Posebna izdanja
RIG	Rasprave i građa
SEZ	Srpski etnografski zbornik SKA, SAN i SANU
SPH	Stari pisci hrvatski, JAZU, Zagreb

ČASOPISI

A) BEZ SKRAĆENICA

BRATSTVO	Banja Luka

GODIŠNJAK ANUBiH Sarajevo

HERCEGOVINA (AH) Časopsi Arhiva Hercegovine, Mostar

HERCEGOVINA (HB) Časopsi Arhiva i muzeja Herceg-Bosne, Mostar

OSVIT Sarajevo

RAD JAZU Zagreb

RADOVI NDBiH Sarajevo

TIN Zagreb

TRIBUNIA Trebinje

B) SA SKRAĆENICAMA

AGHB Anali Gazi Husrevbegove biblioteke, Sarajevo

AASIA Arhiv za arbanašku starinu, jezik i arheologiju,
Beograd

BV Bosanska vila, Sarajevo

GEMB Glasnik Etnografskog muzeja, Beograd.

GGDB Glsnik geografskog društva, Beograd

GSUD Glasnik srpskog učenog društva, Beograd

GVIS Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva,
Sarajevo

GZM Glasnik Zemaljskog muzeja, Sarajevo

ISLAMGLAS Islamski glas, Sarajevo

IM Islamska misao, Sarajevo

IZ Historijski zapisi, Cetinje

Jič Jugoslavenski historijski časopis, Beograd

NB Novi behar, Sarajevo

ONOMPRIL Onomastički prilozi, SANU, Beograd

PIIS Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu

POF Prilozi za orijentalnu filologiju, OIS, Sarajevo

VHDA Vjestnik Hrvatskog državnog arhiva, Zagreb

ZNŽOJS Časopis za narodni život i običaje južnih Slavena,
JAZU, Zagreb

ŽON Život i običaji naroda, SKA, SAN, SANU,
Beograd

ENCIKLOPEDIJE

EJLZ Enciklopedija Jugoslavenskog leksikografskog
zavoda, Zagreb

OE JLZ Opća enciklopedija Jugoslavenskog leksiko-
grafskog zavoda, Zagreb

NESHHS

Narodna enciklopedija Srba, Hrvata i Slovenaca 1,2,
i 3, Zagreb, 1929.

IMENICI NASELJENIH MJESTA

Arandelović, J. T.: Imenik-registra naseljenih mesta Kraljevine Jugoslavije, Beograd (bez pobliže oznake godine, ali se, vjerovatno, radi o 1926. godini, jer je naznačeno da je štampan u vreme teritorijalnih promjena i izmjene naziva KSHS u KJ) Rečnik mesta-Abecedni imenik svih mesta u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, Beograd, 1927.

Riječnik naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini, SO ZVBiH, Sarajevo, 1910.

Sistematski spisak naseljenih mjesta sa dijelovima naseljenih mjesta (po opštinama) SR Bosna i Hercegovina (stanje političko-teritorijalne podjele 1. I 1991. godine), SRZS BiH, Sarajevo, 1991 Sistematski spisak naseljenih mesta sa delovima naseljenih mesta (po opštinama) SFRJ (stanje političko-teritorijalne podele 1. I 1991. godine), SZS, Beograd, 1991

KALENDARI

KALNAP

Kalendar NAPREDAK, Sarajevo

KALORLIĆ

Kalendar ORLIĆ, Cetinje

TAKVIM

Kalendar VIS, Sarajevo

LEKSIKONI

Leksikon prezimena Socijalističke Republike Hrvatske,
Zagreb, 1976.

VUKALIJA, M.: Leksikon stranih reči, Beograd, 1980.

LJETOPISI

Ljetopis kreševskog samostana,

NOVINE

Novo doba Split

MONOGRAFIJE

HUTOVO

Grupa autora: HUTOVO Knjiga 1, Crkva na kamenu Knjiga 33, Mostar, 1994.

RJEČNICI

Etimološki riječnik JAZU: Zagreb

Grupa autora: Hrvatski enciklopedijski riječnik, Zagreb, 2000, 2004.

Skok, P.: *Etimologijski riječnik hrvatskoga i srpskoga jezika*, Zagreb, 1, 1971: 2, 1972: 3, 1973.

STATISTIČKE PUBLIKACIJE

Statistika miesta i pućanstva Bosne i Hercegovine, Polog popisa od 16. lipnja 1879, Sarajevo, 1880, 114-118.

Statistika mjesta i žiteljstva u Bosni i Hercegovini po popisu naroda od 1. maja 1885., Sarajevo, 1886, 232-241

Glavni rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 22. aprila 1895. sa podacima o teritorijalnom razdjeljenju, javnim zavodima i rudnim vrelima (sa preglednom kartom), Sarajevo, 1896, 518-537

Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 27. septembra 1910, Sarajevo, 1912, 383-343

ŠEMATIZMI CRKAVAA) SRPSKO- PRAVOSLAVNA CRKVA

Šematizam pravoslavne mitropolije i arhidijeceze dabro-bosanske za godinu 1883, Sarajevo, 1883,

Šematizam pravoslavne mitropolije i arhidijeceze dabro-bosanske u periodu 1884, 1885. i 1886. godine, Sarajevo, 1886.

Šematizam zahumsko-hercegovačke eparhije za 1889., Mostar, 1889.

Šematizam srpsko-pravoslavne zahumsko-hercegovačke eparhije za 1890. godinu, Mostar 1890.

Srpsko-pravoslavna hercegovačko-zahumska mitropolija u 1900. godini, Mostar, 1901.

Šematizam srpsko-pravoslavne eparhije zahumsko-hercegovačke

1906, Mostar, 1907.

Šematizam srpsko-pravoslavne zahumsko-hercegovačke eparhije za g. 1912., Mostar, 1912.

B) KATOLIČKA CRKVA

Bakula, P.: *Schematismus topographico-historicus Vicariatus Apostolici et Custodie Provincialis Franciscano-Missionarie in Hercegovina pro anno domini 1876*, Spalato 1867.: *Schematismus topographico-historicus Vicariatus Apostolici et Custodie Provincialis Franciscano-Missionarie in Hercegovina pro anno domini 1873*, Mostarini, 1873.

Grupa autora: *Šematizam Hercegovačke franjevačke provincije*, Mostar, 1977.

Šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji, Zagreb, 1964.

Vrhbosanska nadbiskupija, Sarajevo, 2004.

ZBORNICI

HUMZBOR	Humski zbornik, Neum
MIGRABIH	Migracije i Bosna i Hercegovina, zbornik referata sa istoimenog naučnog skupa, Sarajevo, 1990.
SEZ	Srpski etnografski zbornik, SKA, SAN, SANU
ZCK	Zbornik Cetinske krajine, Cetinje
ZBORHRVPOČ	Zbornik Hrvatski počitelj, Čapljina-Zagreb
ZOM	Zbornik otoka Mljeta, Dubrovnik
ZTB	Zbornik: 1000 godina Trebinjske biskupije, Sarajevo

LITERATURA

- Aličić, S. A.: *Lištica pod turskom vlašću u 15. i 16. stoljeću*, GZM NS (ETNL) 24-25, 1969/1970, 97-134: *Nahija Drežnica pod osmanskom upravom*, GZM NS (ETNL) 37, 1982, 3-14: *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, OIS, MTHSMI Tom 6, Serija 2, Defteri Knjiga 3, Sarajevo, 1985..(ALIČIĆ).
- Aličić, S. A., Hasandedić, H.: *Popis terzija, ćurčija i čebedžija u Mostaru iz 1755. godine*, POF 18-19, 1973, 315-371
- Anđelić, P.: *Historijski spomenici Konjica i okoline*, Konjic, 1975.(HSKO)
- Anđelić, P., Sivrić, M., Anđelić, T.: *Srednjovjekovne humske župe*, Mostar, 1999.
- Anđelić, T.: *Dijaci u srednjovjekovnoj Bosni i Humu*, TRIBUNIA 7, 1983, 81-100
- Atanasovski, V.: *Crna Gora*, monografija, Beograd, 1976: *Pad Hercegovine*, Beograd, 1979
- Bašagić, S.: *Znameniti Hrvati Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj carevini*, Zagreb, 1931.(ZNAMBOŠNJACI)
- Batinović, S.: *Hrasno s okolicom kroz vijekove, 1965-1987.: Duvno i njegov narod*, reprint izdanje, Zagreb, 1988.
- Bebić, J.: *Župa Opuzen*, Opuzen, 1983.
- Bejtić, A.: *Neretvanski bezi Repovci*, OSVIT 2, 1943, 57: 2-3
- Bjelovučić, N.Z.: *Povijest poluotoka Rata (Pelješca)*, Split, 1921.: *Poluostrvo Rat (Pelješac)*, SEZ SKA 23, Na 11, 1922.
- Blagojević, O.: *Piva-priroda-historija-etnografija-revolucija*, PI SANU ODN Knjiga 443, 1971.
- Bogičević, V.: *Vlasteoska porodica Miloradović-Hrabren u Hercegovini*, GZM NS 7, 1952, 139-159: *Povijest jedne porodice, (Memoari Mehmedi Faika Alagića iz Konjica)*, PI SANU 110, 1961, 47-82 (POVJEDPORODICE)
- Busuladžić, M.: *Muslimani u Biokovskom džematu*, NB 6, 1932-1933, 16: 210-211
- Buturović, D.: *Isprave spahiskih porodica u nahiji Neretva*, POF 6-7 (1956-57), 1958, 193-25 (ISPRAVE): *Osvrt na nekoliko pitanja iz prošlosti nahije Neretva (u Kliškom sandžaku)*, GVIS 32, 1969, 3-4: 100-152:7-8: 301-302: 9-10: 413-416:

- Cvitan, V.: *Matice u Dalmaciji u XVI. stoljeću*, RADOVI JAZU 2, 1955, 79-86
- Čokorilo, P.: *Ljetopis Hercegovine 1831-1857.*, Sarajevo, 1976.
- Čubrilović, V.: *Postanak plemena Kuća*, ZFFB 7, 1963, 11: 313-335; *Malonšići-pleme u Crnoj Gori*, ZFFB 8, 1964, 2: 455-477
- Ćorović, V.: *Napomene o arbanaškim tragovima u Hercegovini*, AASJA IS 1, 3, 1923, 1-2: 42-53; *Mostar i njegova srpsko-pravoslavna opština*, Beograd, 1933.
- Dabelić, I.: *Povijest otoka Mljeta od najstarijih vremena do XV stoljeća*, ZOM 1, Dubrovnik, 1994, 253-296
- Dedić, J.: *Bilećske Rudine*, SEZ SKA 5, NA 2, 1903, 669-900 i Registar, 901-1104; *Stare seoske porodice u Hercegovini*, GZM 19, 1907, 3: 301-393; *Hercegovina-Antropografske studije*. SEZ 12, RIG 1909. (HERCEGANTROP); *Stare srpske porodice u Hercegovini*, GZM 19, 1907, 3: 301-393.
- Dinić, J.M.: *Dubrovačka srednjovekovna karavanska trgovina*, JIČ 3. 1937, 1-4: 119-146; *Humsko-trebinjska vlastela*, PI SANU Knjiga 355, 1962.
- Dinić, M.: *Humsko-trebinjska vlastela*, PI SANU Knjiga 397, ODN Knjiga 54, Beograd, 1967.
- Dinić-Knežević, Dušanka: *Migracije stanovništva iz južnoslavenskih zemalja u Dubrovnik tokom srednjeg veka*, Ogranak SANU u Novom Sadu, OZI FFNS, Novi Sad, 1995.
- Draganović, K.: *Zadnji katolici u okolici Trebinja*, KALNAP 26, 1936, 159-166
- Dubravčić (Đogo), H.: *Prilozi za povijest Konjica i Gornje Hercegovine*. NB 8 (1934-1935), 11-12: 176-177 i 13: 217-220
- Dučić, N.: *Vasojevići*, KALORLIĆ, 1886, 21-28; *Crna Gora. Bilješke*, GSUD 40, 1874, 1-120; *Kolašin, Pleme i predjel u Hercegovini*, BRATSTVO 2, 1888, 142-158; *Pleme Zupci i Luka Vukalović*, ZORA 3, 1989, 1: 10-13
- Dučić, S.: *Život i običaji plemena Kuća*, SEZ SKA 48, Drugo odeljenje ŽON 20, 1931.
- Džaja, S.: *Katolici u Bosni i Hercegovini na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće*, Zagreb, 1971.
- Erdeljanović, J.: *Kući, Pleme u Crnoj Gori. Etmološka ispitivanja*, SEZ SKA 8, RIG 4, 1907, 3-343; *Bratonožići. Pleme u crnogorskim Brdima. Etmološka ispitivanja*, SEZ SKA 12, 1909, RIG 6, 41-538; *Postanak plemena Pipera. Etnološka rasprava*, SEZ SKA 17, RIG

- 1911, 241-476: *Postanak plemena Pipera*, SEZ SKA 63, Drugo odeljenje ŽON 2o, 1921: *O poreklu Banjana*, Beograd, 193o.
- Fajić, Z.: *Tabelarni pregled hidžretskih godina preračunatih u godine nove ere*, Sarajevo, 1982.
- Fazlibegović, D.: *O postanku prezimena Buturović*, NB 9, 1935-1936, 1o-11: 121-123.
- Fermendžin, E.: *Acta Bosane potissimum ecclesiasticus cum insertis editorum documentorum regestis a anno 925. usque ad annum 1752.*, MSHSM JAZU 23, 1892. (ACTABOS).
- Filipović, S. M.: *Rama u Bosni*, SEZ SAN 69, NA 35, 1955, 1-228
- Filipović, Ned.: *Vlasi i uspostava timarskog sistema u Hercegovini (I)*, GODIŠNJAK ANUBiH Knjiga 12, CZBI Knjiga 1o, 1974, 127-221
- Filipović, S. M.: *Odlaženje na prehranu*, GGDB 27, 1947, 76-9o: *Cincari u Bosni*, ZBORNIK SKA 14, EI 2, 1951, 1-55: *Bijeli Pavle*, IZ 1, 1948, 3-4: 168-178
- Filipović, S.M., Mićević, Lj.: *Popovo u Hercegovini*, DJELA NDBiH Knjiga 15, OFIN Knjiga 11, 1959.: *Rama u Bosni*, SANU SEZ 59, 1955, NA 35.
- Gjogo (Đogo), H.: *Smrt Mijata hajduka*, NB 3, 1929-193o, 19 i 2o: XXX
- Golušić, A.: *Rodovi slanskog primorja*, ZPZ HAZU, PI Serija PPSDO Knjiga 2, 1991.
- Grđić, G.: *Bjelokosići, Iz naroda i o narodu*, Mostar, 1898.
- Grupa autora: *Povijest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine I*, Sarajevo, 1942.
- Grupa autora: *Srbi u Mostaru-Rasprave i ogledi*, Beograd, 20o1.
- Gujić, K.: *Oslobođenje Vrgorca od Turaka*, Novo doba od 24. decembra 1934, 1o: *Hrvatsko podrijetlo begovskih familija u zapadnoj Bosni i Hercegovini*, KALNAP 31, 1941, 91-1o4
- Hadžibegić, H., Buturović, D.: *Berat Hudaverdi Bosna Mehmed-bega od 1593. godine*, POF 12-13 (1962-63), 1965, 151-174
- Hadžimehanović, R.: *Konjic-grad na Neretvi (hronika)*, Tuzla, II, 1973.: III, 1975.
- Hajdarhodžić, H.: *Hercegovačke porodice u XVIII vijeku*, GZM NS (ETNL): *Hercegovačke porodice od 17oo. do 1714.*, 32, 1977, 1o5-182, (I).
- Hasandedić, H.: *Mehrum hadži Mustafa Seonica*, ISLAMGLAS 8, 1935-1936.: *Povijest Seonice i njenih porodica*, NB 12 (1938-1939), 1939, 5-6: 63-66 (I) i 14: 12713o (II), postoji i poseban otisak: *Islamski spomenici i institucije u Ljubuškom i okolini*, IM 2, 198o, 3:27-36:

- 20:46-47: *Spomenici kulture turskog doba u Mostaru*, Sarajevo, 1980.: *Islamski spomneici u Vrgorcu i okolini*, IM 5, 1983, 57: 44-49: *Hercegovački vakufi i vakifi*, AGHB 9-10, 1983, 29-72: *Muslimanske porodice u Stocu i okolini*, IM 6, 1984, 69: 40-43: *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, Sarajevo, 1990.: *Džamije u Crnom Vrh*u i *Jaseniku*, GVIS 35, 1986, 6: 665-667: *Džamije u Repovcima i Tuhobiću*, GVIS 35, 1986, 6: 668-672: *Džamije u Lisičićima i Ostrošcu*, IM 9, 1987, 97-98: 29-30: *Islamski spomenici u Seonici i okolini*, GVIS 36, 1987, 2: 217-224: *Hadži Šišmanova džamija u Goranima*, GVIS 36, 1987, 3: 346-350: *Džamije u Parsovićima i Podhumu*, IM 9, 1987, 99:25: *Islamski spomenici u Kruščici, Solakovoj Kuli i okolini*, TAKVIM za 1409/1410. godinu, Sarajevo, 1989, 169-180: *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, Sarajevo, 1990.: *Muslimanska baština Bošnjaka u južnoj (srednjoj) Hercegovini*, Mostar, 1997.: *Muslimanska baština Bošnjaka II: Herceg Novi i okolina, Vrgorac i okolina, Imotska krajina, makarsko primorje, zapadna Hercegovina*, Mostar, 1999. (*MUSBAŠBOŠ II*)
- Hodžić, Š.: *Glavatičevo*, monografija, Glavatičevo, 1975. i neobjavljeni opširni rukopis monografije o Glavatiečvu i okolini (u posjedu autora)
- Hrabak, B.: *Zemljišne parcele feudalaca i muslimanskih seljaka u Popovu, Zažablju i Trebinju, početkom Morejskog rata*, Tribunia 9, 1985, 31-46 *Istorija Titovog Užica (do 1918)*, IIB, Titovo Užice, 1989.
- Janatović, Đ.: *Prezimana Srba u Bosni*, Sombor, 1993.
- Jelenić, J.: *Documenta res gestas fratrum minorum provinciae Bosnae Argentinum ab an. 1699-1835*, Spectantia, Volumen I, Mostar, 1927.
- Jerković, R.: *Gabela-Prilog povijesti donje Neretve*, KALNAP 30, 1940, 101-122
- Jireček, K.: *Istorija Srba I*, Beograd, 1922.
- Jovičević, A.: *Plavsko-gusinjska oblast, Polimlje, Velika i Šekular*, SEZ SKA 21, RIG 10, 1902, 383-587: *Malesija*, SEZ SKA 27, NA 15, 1923, 1-149 i 337-356 (Registar)
- Jurišić, K.: *Katolička crkva na bikovsko-neretvanskom području u doba turske vladavine*, Zagreb, 1972.
- Jutronić, A.: *Naselja i podrijetlo stanmovništva na otoku Braču*, ZNŽO JAZU 34, 1950.
- Kačić-Miošić, A.: *Razgovor ugodni naroda slovinskog- Knezovi i vlastela naroda hrvatskoga*, Knjiuga 27, *SPH JAZU*, 35. (postoji i novo

- izdanje, Zora, Zagreb, 1956.)
- Kačić-Miošić, A.: *Razgovori ugodni naroda slovinskog*, SPH JAZU Knjiga 1, Djela Knjiga 27, 1942 (postoji i objavljena knjiga, Zagreb, 1956): *Korabljica*, Knjiga 2, Djela Knjiga 28, 1945.
- Kanaet, T.: *Podveležje i Podvelešci*, DJELA NDBiH Knjiga 6, OIFN Knjiga 5, 1955.
- Karanović, M.: *Iseljeni Drobnejci*, GZM 27, 1925, 1-4: 67-83
- Kozić, Đurić, O.: *Šuma, Površ i Zupci u Hercegovini*, SEZ SKA 5, NA 2, 1903, 1105-1292
- Korač, J. V.: *Trebinje-Istorijski pregled*, Trebinje: I, 1966: II, Prvi dio i Drugi dio, 1971.
- Kreševljaković, H.: *Dženetići. Prilog izučavanju feudalizma u Bosni i Hercegovini*, RADOVI NDBiH 2, 1964, 110-163: *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, 2. izdanje, Sarajevo, 1980.
- Kriste, Đ.: *Usmena tradicija o porijeklu, razvoju i kretanju rodova na području Trebimlje i Cicrine, provjerene podacima Liber baptizatorum parochie Trebigna(od 1796)*, TRIBUNIA 1, 1975, 151-178: *Usmena tradicija o porijeklu, razvoju i kretanju rodova na području Trničine i velje Međe, provjerene podacima Liber baptizatorum parochie Trebigna (od 1796)*, TRIBUNIA 2, 1976, 77-95: *Neki novi momenti u rasvjetljavanju porijekla, razvoja i kretanja rodova na području Trebimlje i Cicrine za period od 1708. do 1748. godine*, Tribunia 3, 1977, 165-193: *Neki novi momenti u rasvjetljavanju porijekla, razvoja i kretanja rodova na području Trničine i velje Međe za period 1708-1748*, TRIBUNIA 4, 1978, 52-74
- Lalević, B., Protić, J.: *Vasojevići u Crnogorskoj granici* SEZ SKA 5, NA 2, 1903, 513-667: *Vasojevići u turskoj granici*, SEZ SKA 6, NA 3, 1905, 693-734
- Lašvanin, N.: *Ljetopis*, Sarajevo, 1988.
- Luburić, A.: *Poreklo i prošlost stanovnika u Drobnojaku*, SMB 7, 1928, 3: 302-303: *Drobnejci, Pleme u Hercegovini, poreklo, prošlost i etnička uloga u našem narodu*, MISAO 12, 1930, 243-244 i 252-253: *Pleme Nikšići (porijeklo i historija Nikšića)*, ZETGLAS 7, 1935, 1-4: 8.
- Mandić, D.: *Croati Chatolici Bosnae et Hercegovinae descriptionibus 1743. et 1768. Exaratis*, Chicago-Roma, 1962.: *Franjevačka Bosna*, Rim, 1968.
- Mandić, N.: *Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Konjicu i okolici*, Mostar-Konjic, 2000.(*PODHRVRODKONJIC*): *Podrijetlo hrvatskih starosjedilačkih rodova u Brotnju*, Mostar-Brotnjo,

- 2001.: *Hrvati katolici Mostara*, Mostar, 1999.: *Podrijetlo i razvitak pučanstva u Kruševu kod Mostara*, Mostar-Kruševo, 1997.
- Mandić, N. Studo: *Gacko kroz vijekove*, Knjiga 1: *Prilozi istoriji Gacka*, Gacko, 1985: *Zemlja zvana Gacko*, Knjige 1 i 2, Beograd, 1995.
- Martić, D.: *Jadranski otoci-Morski gateri*, Zagreb, 2001.
- Martić, G.: *Zapamćenja (1823-1878)*, Zagreb, 1906.
- Mihić, J. Lj.: *Lubinje s okolinom*, Ljubinje, 1975 (*LJUBINJE*): *Lastva kod Trebinja i Bijela Gora u masivu Orijena*, Lastva, 1976.
- Mijović-Perić, Vesna: *Na razmeđu*, PI ZPZ HAZU Monografije Knjiga 14, 1997
- Miličević, R.: *Hercegovačke porodice*, Beograd, 2005.
- Miljanov, M.: *Pleme Kuči*, Beograd, 1904.
- Mujić, M.: *Sidžil mostarskog kadije 1632-1634*, Mostar, 1987. (*SIDŽILMOSTKAD*)
- Mulić, J.: *Vlasi i Arbanasi u Bosni i Hercegovini od dolaska u XIII do posrbljenja u XIX vijeku* (rukopis) *Istina o srpskoj zemlji u Bosni i Hercegovini: Genocid nad muslimanima u Bosni i Hercegovini, Sandžaku, Kosovu, Metohiji, Crnoj Gori i Makedoniji između dva svjetska rata*, BEHAR 3-4, 1993, 1-9 i KABES 1, 1995, 2: 31-34, 3: 24-26, 4: 29-32, 2, 1996, 5:45-46: *Jugoslaveni kao nadnarod u Bosni i Hercegovini*, KABES 2, 1996, 5: 45-46: *Stolac u periodu osmanske vladavine* (rukopis): *Prihvatanje islama nije bilo prinudno*, NOVHOR 3, 2002, 29:46-47: *Hercegovina*, Prvi dio: *Feudalna oblast srednjovjekovne bosanske države* i Drugi dio: *Vojna i upravna jedinica Osmanskog carstva*, Sarajevo, 2004.
- Nemtak, F.: *Kulturni razvoj Konjica za vrijeme osmanske vlasti*, IM 3, 1991, 147-148: 61-66 (I) i 149: 66-71 (II)
- Nikić, A.: *Hercegovački katolici između 1683-1735. godine*, VVTŠ, ZTB 2, VVTŠ, 1988, 135-162
- Niškanović, M.: *Porijeklo stanovništva Drežnice*, GZM NS (ETNL) 38, 1983, 1-61: *Porodični korijeni*, Banja Luka-Beograd-Sarajevo, 2001.
- Nosić, A.: *Prezimana zapadne Hercegovine*, Rijeka, 1988. (*PREZIMENA*).
- Palavestra, V.: *Etnološko-folkloristička ispitivanja u Neumu i okolini: Porijeklo stanovništva*, GZM NS (ETNL) 14, 1959, 95-109: *Porijeklo stanovništva Rakitna*, *Prilog historijskoj demografiji zapadne Hercegovine*, GZM NS (ETNL) 39, 1984, 140-142
- Pandžić, B.: *De diocesi tribunensi et mercanensi*, Rim, 1959.

- Papac, J.: *Porijeklo plemena Papac*, Novi Slankamen, 1984.
- Pera, M.: *Poljički statut*, Split, 1988.
- Petrić, M.: *Etnološka i folkloristička ispitivanja u Livanjskom Polju: Porijeklo stanovništva*, GZM NS (ETL) 15-16, 1960-61, 31-90: *Prilog proučavanju porijekla Bunjevaca*, GZM NS (E) 20-21, 1965-1966, 87-103: *Etnička prošlost stanovništva na području Lištice u zapadnoj Hercegovini*, GZM NS (ETNL) 24-25, 1969/1970, 9-95: *Površ i Rakitno-prilozi za proučavamnje naselja stanovništva Hercegovine*, ZŽNOJS JAZU 49, 1983, 453-482
- Petrović, Đurđica: *Popis Vlaha Plješćića iz 1371. godine*, ONOMPRIL SANU 7, 1986, 141-154
- Popović, J. D.: *O Cincarima-Prilog postanku našeg građanskog društva*, 2. izdanje, Beograd, 1937.
- Popović, S.M.: *Krsna imena-slave pravoslavnih porodica u Mostaru*, Mostar, 1923.
- Puljić, I.: *Neum-povijesna domovina Hrvata*, HUMZBOR 1, 1995, 11-109: *Hrvati katolici Donje Hercegovine i Istočna kriza-Hercegovački ustanak 1875-1878*, Dubrovnik-Neum, 2004.
- Puljić, I., Vukorep, S.: *Naša prezimena: korjeni i razvoj: Hutovo*, BIBCRKVAKAM Knjiga 33, Momnografije 1, Mostar, 1994, 285-369 (*PREZIMENA*)
- Raguž-Gunjinović, S.: *Raguži-povijest i rodoslovlje*, Dubrovnik, 2005.
- Rašović, M.: *Pleme Kući*, Beograd, 1963.
- Ravlić, J.: *Makarska i njeno primorje*, Split, 1934.
- Rizvić, M.: *Zabilješke*
- Rotim, K.: *Župa mostarska Gradac*, Široki Brijeg, 1995.
- Samardžić, M. O.: *Porijeklo Samardžića i ostalih brastava roda Orlovića*, Mostar, 1991.
- Samardžić, R.: *Veliki vezir Merhmed-paša Sokolović*, Beograd, 1971.
- Sindik, I.: *Dubrovnik i okolina*, SEZ SKA 5, NA 23, 1926.
- Sivrić, M.: *Nešto o obitelji Lazarević s Hotnja u Dubrovniku*, HUMZBOR 1, 1995, 195-205: *Obitelj Grgić iz Gabele u Dubrovniku*, KALNAP 44, 1994, 245-258: *Migracije iz Hercegovine na dubrovačko područje 1667-1808*, Dubrovnik-Mostar, 2003. (*MIGRAHERDB*): *HERCEGOVINA*
- Slava krsnog imena u Mostaru*, Mostar, 1901.
- Slijepčević, Đ. M.: *Samobor, selo u Hercegovini*, ANUBiH GRAĐA Knjiga 15, ODIN Knjiga 11, 1969.
- Smoljan, I.: *Neretva*, Zagreb, 1970.

- Soldo, Josip: *Etničke promjene i migracije u Sinjskoj krajini krajem 17. i početkom 18. stoljeća*, ZCK 1, Sinj, 1979.
- Sopta, I.: *Hercegovina*, Zagreb, 1967.
- Stanojević, G.: *Dalmacija u doba Morejskog rata 1684-1699.*, Beograd, 1969.
- Stjepčević, I., Kovijanić, R.: *Prvi pisani pomen o Herakovićima*, IZ 6/9, 1953, 2: 519-520 i *Pomen o Ščepcu Herakoviću Njegošu*, 522.
- Stojković, M.: *Podgora u XVII stoljeću*, ZNŽO JAZU, Knjiga 29, Svezak 1, 1933.
- Šerović, D. P.: *Herceg Novi kao pomorsko-trgovački grad*, GPMK 5, 1956, 13-24
- Šimunović, P.: *Hrvatska prezimena, pdorijetlo, značenje, rasprostranjenost*, Zagreb, 1985.
- Šobajić, P.: *Bjelopavlići i Pješivci, plemena u Crnoj Gori*, SEZ SKA 27, NA 15, 1923.: *Bjelopavlići*, 155-336, *Pješivci*, 291-336: Registar, 337-363: *Dabarsko Polje u Hercegovini*, SEZ SKA 67, NA 34, 1954, 1-55: *Porodice u Drobnjaku i njihovo poreklo*, Beograd, 1955.
- Tomić, S.: *Drobnjak*, SEZ SKA 4, 1902, RIG 1, 357-497. *Banjani*, SEZ SAN 59, NA 31, 1949, 227-367 i 369-376 (Registar): *Piva i Pivljani*, SEZ SAN 59, NA 31, 1949, 379-504 i 505-530 (Registar)
- Tošić, Đ.: *Stanovništvo srednjovjekovnog grada Drijeva*, PIIS 18, 1982, 19: 75-104: *Trebinjska oblast u srednjem vijeku*, ISTIN SANU PI Knjiga 30, 1988.
- Traljić, S.: *O našim prezimenima*, NB 9, 1935-1936, 21: 301-302.
- Ujević, M.: *Imotska krajina*, Split, 1954.
- Vego, M.: *Hisatorija Brotnje od nasjtarijih vremena do 1878. godine*, Čitluk, 1981.: *Ispisi iz Historijskog arhiva u Dubrovniku o srednjovjekovnoj Hercegovini*, HERCEGOVINA 1, 1981, 279-312
- Velimirović, M.: *Vasojevići, Polimlje, Metohija*, GNČ 18, 1898, 53-189: *Gusinjska nahija s pogledom na Malesiju*, GNČ 32, 1913, 338-359
- Vešović, R.: *Matica plemena Vasojevići s najbližim naseljima u svojoj oblasti*, GZM 46, 1934, 2: 169-194: *Pleme Vasojevići u vezi s istorijom Crne Gore i plemenskim životom susjednih Brda*, Sarajevo, 1935.
- Vrčić, V.: *Vrgorska krajina*, Vrgorac, 1972.: *Župe Imotske krajine II i II*, Imotski, 1980.: *Plemena Imotske krajine*, Imotski, 1996: *Stara i nova Imotska krajina*, HO 3, 1999, 643-648
- Vukomanović, J.: *Konavli*, PI SANU Knjiga 527, 1980.
- Vukorep, S.: *Staro neumsko pučanstvo*, HUMZBOR 1, 1995, 177-193:

Prilog proučavanju podrijetla hrvatskog pučanstva počiteljskog kraja, ZBORHRVPOČ, 1996, 275-321

Živković, P.: *Ekonomsko-socijalne promjene u bosanskom društvu XV i XVI stoljeću*, Tuzla, 1986.

Pisac ove Monografije koristio se navodima iz radova koji mu nisu bili dostupni, a nalaze se u knjizi Riste Miličevića *Hercegovačka prezimena*. Ovdje se navode onako kako ih je autor naveo i u svojoj knjizi (osim rada Momira Ćećeza, koji je navđen u tekstu, ali ne i u pregledu literature):

Brborić Veljko.: *Onomastika sela Pustipusti u centralnoj Hercegovini, Onomastički prilozi IX*, Beograd, 1988,

dr. Momir Ćećez.: *Ćećezi s Donjeg Sela*, Beograd, 2002.

Paovica Nedjeljko-Nedo: *Ljubomir: Antropografska istraživanja*, SANU Naselja i porijeklo stanovništva knji. 46, Beograd, 2002. 46, 2002.

Šarenac Jakov.: *O selu Davidovići i životu u istočnoj Hercegovini*, Glasnik Etnografskog muzeja Beograd, knj., Beograd, 1987,

PRILOZI

PODACI O STANOVNIŠTVU

UKUPNO STANOVNIŠTVO PO VJEROISPOVIJESTIMA

PRILOG 1

Brojčano stanje kuća (domaćinstava) poreskih obveznika po vjeroispovijestima i postotni udio muslimanskih u ukupnom broju prema katastarskim popisima u periodu 1468/1469-1604. (nahija bosanska Neretva) odnosno 1469-1585. (hercegovačke nahije)

Sandžak, nahija i godina popisa	Broj kuća (domaćinstava) poreskih obveznika			Udio muslimanskih kuća (domaćinstava) u %
	Nemuslimani	Muslimani	Svega	
A) Nahija bosanska Neretva				
a) Bosanski sandžak				
1468/1469.	1.119	5	1.124	0,4
1488/1489.	1.968	158	2.126	7,4
1516.	1.227	869	2.096	41,4
b) Kliški sandžak				
1550. x)	287	2.411	2.709	89,0
1574.	92	1.392	1.484	93,8
1604.	206	1.792	1.998	89,7
B) Hercegovačke nahije Neretva, Kom (do 1516) i Zagorje (dio Bjelimići)				
a) Bosanski sandžak				
1468/1469.	741	-	741	-
b) Hercegovački sandžaka				
1475-1477.	852	30	882	44,2
1585.	16	1.008	1.024	98,4
x) Podaci za 1550. a pogotovo iz 1574. godine su nepotpuni.				

Izvori: Popisi sandžaka iz navedenih godina.

Napomene: Kod popisa iz 1550. godine, radi se o nepotpunom katastarskom popisu.

U njemu, između ostalih, nedostaje i kasaba Neretva (Konjic). U Bosanskom i Kliškom sandžaku kućedomaćine čine oženjeni muškarci koji posjeduju cjelovito imanje (baštinu ili čift) udovice sa i bez baštine) i oženjeni muškarci (*benaci*, u Hercegovačkom sandžaku umjesto *benaka* su *džabe*)) bez cjelovitog posjeda koji žive u zajedničkom domaćinstvu.

PRILOG 2

Brojčano stanje muških glava po vjeroispovijestima
u mudirluku *Neretva* 1850/1851.
i u mudirluku *Konjic* 1863. godine

Vjeroispovijest	Mudirluk <i>Neretva</i>	Mudirluk <i>Konjic</i>	Udio u %	
	1850/1851.	1863.	<i>Neretva</i>	<i>Konjic</i>
Muslimani	2.137	799	78,1	30,4
Pravoslavni i katolici	540	1.787	19,7	68,0
Cigani	58	40	2,2	1,6
UKUPNO	2.735	2.626	100,0	100,0

Izvor: Vasa, P.: *Bosna i Hercegovina u vreme misije Dževdet efendije*, 28
(mudirluk *Neretva* i 64 (*Konjic*))

PRILOG 3

Broj muških glava po vjerosipovijestima
u kazi *Sa Neretvom Konjic* u 1865.godini
prema procjeni Srpskog učenog društva

Vjeroispovijest	Broj muških	Udio u %
	glava	
Muslimani	2.973	34,3
Katolici i pravoslavni	5.683	65,5
UKUPNO	8.656	100,0

Brojčano stanje stanovništva na današnjem području općine Konjic
po vjeroispovijestima i naseljima u periodu 1879-1910. godine

	1879				1885				1895				1910			
	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U
Argud		42		42		52		52		68		68		92		92
Bale		44		44		43		43		34		34		44		44
Bare		36	36	72		34	43	77		41	56	97		35	76	111
Barmiš		185		185		191		191		47		47		43		43
Bjelaja	109	43	57	209	114	51	68	233	133	56	104	293	185	78	115	378
Bjelovčina	38	30		68	36	24		60	39	27		66	51	29	7	87
Blaca	6	30		36		12		12		7		7		15		15
Blace	41			41	47	9		56	54	3		57	119	114	12	245
Blučići		105		105		120		120		123		123		114		114
Borci	216	40	7	263	267	17	2	286	115	15	13	143	178	22	25	225
Boždarevići		67	12	79		95	16	111		101	16	117	5	107	7	119
Bradina	162	20	1	183	177	24	13	214	250	7	59	316	340		94	434
Brdjani	83	29		112	103	48	6	157	132	50	13	195	169	39	35	243
Budišnja Ravan			53	53		52		52								
Bukovica			213	213		241		241			282	282			290	290
Bukovlje		59	12	71		66	23	89		66	27	93		76	34	110
Bulatovići		46	4	50		53	7	60		50	10	60		73	15	88
Bušćak		40	61	101		40	65	105		39	79	118		40	92	132
Buturović Polje																
Čagare	7	2	18	27					12	6	15	33	15	10	7	32
Čentići	51			51	53			53	45		9	54	51		13	64
Črni Vrh			65	65			77	77		1	103	104			150	150
Čelebići	72	59		131	90	70		160	122	88	82	292	156	124	105	385
Čelina		77	9	86		88	20	108		81	15	96		108	31	139
Česim																
Čičevo									238	5		243	356			356
Čuhovići		94		94		102		102		133	4	137		169		169
Dindol		12		12		15		15		15		15		20		20
Dobričevići		35	25	60		41	37	78		45	60	106		29	58	87
Dolovi									73			73	94			94

	1879					1885					1895					1910				
	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U
Doljani		68		68		72		72			85		85			85		98		98
Donja Vratna Gora			49	49			59	59				77	77			77			94	94
Donje		65		65		62		62												
Donje Selo	86		39	125	85		45	130	105			52	157	114					80	194
Donje Višnjevce		73	48	121		89	58	147			92	71	163		101	68	169			
Donji Čažanj		106		106		130		130			154		154		154	7	161			
Donji Gradac		36		36		40		40			54		54		62		62			
Donji Nevizdraci	18	85	51	154	27	85	66	178	32	88	102	222	29	90	109	228				
Donji Prijestop		14	77	91		19	88	107		31	108	139		28	111	139				
Došćica		25	39	64		35	38	73		29	36	65		30	72	102				
Dubočani		35		35		43		43		42		42		70		70				
Dubravice	2		41	43			42	42												
Dudle		46		46		43		43		39		39		42		42				
Družani		59		59		61		61		65		65		61		61				
Džajići		55		55		68		68		79		79		82		82				
Džanici		6	5	11		5	6	11		7	5	12		7	6	13				
Džepl	179	109	7	295	202	137	14	353	190	151	3	344	280	210	52	542				
Falanovo Brdo										9	63	72		10	82	92				
Gakići		29		29		33		33		34		34		44		44				
Galjevo		6	31	37		14	38	52		13	44	57		28	78	106				
Glavatičevo	13	167	23	203	12	148	26	186	50	151	44	195	83	179	66	328				
Gobelovina		56	5	61		59		59		57	4	61		69	6	75				
Golubić		19		19		11		11		7	17	24		1	18	19				
Gorani		86	70	156		105	84	189		131	122	253		145	153	298				
Goransko Polje																				
Gorica		94		94		106		106	3	158	13	174	5	205	67	277				
Gornja Vratna Gora			52	52			48	48			73	73			70	70				
Gornje Višnjevce		40	105	145		39	123	162		45	132	177		52	145	197				
Gornji Čažanj																				
Gornji Gradac	11	23	6	40	13	28	6	47	18	32	6	58	17	31	3	51				
Gornji Nevizdraci																				
Gostovici	28	34	45	107	25	40	54	119	30	42	63	135	31	51	68	150				

[illegible]

	1879					1885					1895					1910				
	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U	P	M	K	U
Lipovci		12		12		12		12		16		16		20		20				
Lisičići		145		145		172		172		199	5	204		235	12	247				
Lokva		49		49		46		46		39		39		35		35				
Lovnica Planina														166	5	171				
Luka		69		69		80		80		80		80		114		114				
Lukomir		100		100		116		116		126		126		147		147				
Lukšije		8	7	15		10	11	21		7	13	20		13	19	32				
Ljesovina			139	139			156	156				245			230	230				
Ljubuša	11	70		81	6	57		63	8	58		66		7	89	96				
Ljuta	6		10	16	7		11	18												
Mladeškovići	38		56	94	37		82	119	30		96				96					
Mokro						132		132												
Mrkosovice																				
Nuhići		58	22	80		59	26	85												
Obrnovac			68	68			90	90												
Obrri		39	122	161		45	150	195		40	162	202		34	161	195				
Ocrkavle	4	6		10	7	10		17		17		17		25		25				
Odžaci	5	169		174	4	183	5	192	3	226	17	246	5	310	27	342				
Orahovica		132	174	306		140	210	350		153	201	354		184	309	493				
Orište																				
Osik			21	21			29	29												
Oteležani		82	25	107		98	32	130		96	36	132		119	31	150				
Ovčari			75	75			95	95			132	132			133	133				
Pačarani		16	9	25		20	15	35		22	19	41		25	15	40				
Panduri		29		29		26		26		25		25		33		33				
Paradžici	8	8	43	59	8	24	57	89												
Parosvići		44	13	57		56	12	68		68	11	79		70	13	83				
Plavuzi			56	56	15		51	66			86	86			106	106				
Podhum		107	16	123		125	25	150		128	32	160		146	49	195				
Podorašac																				
Pokojište	15		51	66	19		79	98	18		85	103	15		73	88				
Polje Bijela			83	83	4		98	102			135	135			163	163				

	1879					1885					1895					1910				
	P	M	K	U		P	M	K	U		P	M	K	U		P	M	K	U	
Polje Donje	35	56	13	104		14	101	10	125		15	114		129		6	122	31	159	
Polje Gornje	67		4	71		52		12	64		55		10	65		65		45	110	
Požeha	16	12	33	61		20	19	43	82		18	10	66	94		16	14	75	105	
Prevlje		33		33			32		32			37		37			55		55	
Radešine	18	35	118	171		14	37	164	215		21	54	231	306		38	58	304	400	
Raotići		36	63	99			40	83	123			39	174	213			32	220	252	
Rasvar																				
Razići	5	86		91			96	3	99		17	90	41	148		16	148	75	239	
Redžići		37	9	46			42	10	52			43	19	62			51	19	70	
Repovci	4	164	6	174		6	194	9	209			205	5	210			213	8	221	
Repovica			78	78		25		68	93				88	88				96	96	
Ribari	19	66		85		42	59		101		34	44		78		38	52	4	94	
Ribići	7	136	14	157			164	16	180			159		159			187		187	
Selo		42	60	102																
Seljani																				
Seonica	4	254	52	310		5	291	62	358		2	281	81	364		4	247	90	341	
Sitnik	33			33		66			66		45			45		89			89	
Slavkovići		25	40	65			26	56	82			34	63	97			34	76	110	
Solakova Kula							46	65	111		6	49	85	140			52	122	174	
Sopot		119		119								58		58			83		83	
Spiljani	36	45	96	177		27	55	107	189		28	67	111	206		34	90	129	253	
Stojkovići	8	37		45		12	39		51		11	38		49		7	62		69	
Strgonice		15	30	45			15	35	50			14	57	71			13	48	61	
Studenčica		60	15	75			69	11	80			72	12	84			89	12	101	
Sučesna		32		32																
Sulitići		21	41	62			23	41	64			24	47	71			24	56	80	
Sutišnica	37	11	6	54		38	11	8	57		37	16	9	62		56	18	14	88	
Svilenča		80		80			128		128			121		121			187		187	
Sunji		106		106			120	1	121			93	7	100			123	2	125	
Tinje	9	41		50		12	51		63		13	56		69		13	71		84	
Tovarnica																				
Treboje		75	25	100			88	22	110			94	26	126			134	24	158	

	1879					1885					1895					1910				
	P	M	K	U		P	M	K	U		P	M	K	U		P	M	K	U	
Trešnjevica	17		22	68	107								18	89	107	6			140	146
Trusina			58	90	148								60	116	176		66	155	221	
Tuhobčići			55		55								77		77		86		86	
Tunija				162	162									254	254	4			340	344
Ugošće			43		43								44		44		51		51	
Veluša			30		30								51		51		57		57	
Vinište	38			17	55	46					49			26	75	58			22	80
Visočica planina																				
Vrbljani		119	12	131			151	9	160			164	15	179			277	14	291	
Vrci		23	76	79			24	78	102			28	86	114			224	5	229	
Vrdolje	30	61		91		34	73		107	44		72		116	53	103	35	109	144	
Zabrdljani	41	44		85	167	26	47		73	39	44			83	48	51			156	
Zabrdje				167					163					155					187	187
Zagore						5	2	13	20											
Zagonice	36				36	32			32	83				80	163	132			59	191
Zasivlje				156	156				166	166				171	171				156	156
Zukići	15	45			60	17	53	7	77	30	70	9	109	57	90	20			20	167

Legenda: P Pravoslavni
M Muslimani
K Katolici
U Ukupno

Izvori: Statistika mjesta i pućanstva Bosne i Hercegovine, Polog popisa od 16. lipnja 1879, Sarajevo, 1880, 114-118 Statistika mjesta i žiteljstva u Bosni i Hercegovini po popisu naroda od 1. maja 1885., Sarajevo, 1886, 232-241

Glavni rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 22. aprila 1895. sa podacima o teritorijalnom razdjeljenju, javnim zavodima i rudnim vrelima (sa preglednom kartom), Sarajevo, 1896, 518-537
Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 27. septembra 1910, Sarajevo, 1912, 383-343

STANOVNIŠTVO ISLAMSKJE VJEROISPOVIJESTI

PRILOG 5

Brojčano stanje stanovnika islamske vjeroispovijesti
po naseljima na jednom dijelu današnjeg područja općine Konjic
u 1867. i 1873. godini

Redni broj	Naziv naselja	Godina 1867. Broj kuća	Godina 1873.	
			Broj kuća	Broj katolika
1.	Konjic (čitav grad)	180	190	1.146
2.	Orahovica	10	13	91
3.	Čelebići	18	18	117
4.	Dbar (Idbar)	15	15	90
5.	Radešine	3	3	17
6.	Turija	2	2	17
7.	Bijela	7	6	36
8.	Župa (područje)	140	81	518
9.	Ribari	8	14	67
10.	Bjelimići (područje)	300	-	-
11.	Džepi	-	12	68
12.	Spiljani	-	7	43
13.	Lisičići	1	13	37
	UKUPNO	67	501	2.247

Izvori: Bakula, P.: *Shematismus topographico-historicus custodiae provincialis et vicariatus Apostolici in Hercegovina pro anno dimini 1873*, 1 (za 1867.); *Shematismus topographico-hisatorcus vicariatus Apostolici et Custodie Provincialis Franciscano-missionaria in Hercegovina pro anno domini 1873*, 175 (za 1873.)

Napomena: Muslimani su popisani samo u onim naseljima gdje je bilo i katolika.

STANOVNIŠTVO KATOLIČKE VJEROISPOVIJESTI
DIJECEZANSKE I FRANJEVAČKE KAPELANIJE I ŽUPE
VRHBOSANSKE BISKUPIJE I FRANJEVAČKE PROVINCIJE
BOSNA SREBRENA

PRILOG 6

Broj stanovnika katoličke vjeroispovijesti na današnjem području općine
Konjic prema izvještaju biskupa Mate Delivića iz 1737. godine
(Župa Neretva u Lisovnji)

r/b	Naziv naselja	Broj kuća	Broj katolika		
			Krštenih	Nekrštenih	Svega
	A) <i>Nahija bosanska Neretva</i> (<i>Bosna</i>)				
1.	Bukovica	7	82	8	90
2.	Bušćak*	2	15	9	24
3.	Kostajnica	5	30	5	35
4.	Lisovnja (Ljesovina)	7	79	7	86
5.	Pokojišće	2	20	5	25
6.	Repovica	3	28	9	37
7.	Višnjevice	5	51	9	60
	Svega	31	305	52	357
	B) <i>Nahija Belgraddžik</i> (<i>Hercegovina</i>)				
8.	Konjic (Stan i Radava)**	4	35	8	43
9.	Zaslivlje	5	51	9	60
	Svega	9	86	17	103
	UKUPNO (A+B)	40	391	69	460

Izvor: Jelenić, J.: *Documenta res gestas fratrum minorum provinciae Bosna Argentinum ab an. 1699-1835*. Spectantia, Volumen I, 44

* U rukopisu stoji Lieschiak (Liščak), ali se očito odnosi na Buščak.

** Iako je navedeno Konjic, očito je da se to odnosi na naselja Stan i Radava na tadašnjoj periferiji kasabe Belgraddžik (Konjic).

PRILOG 7

Broj stanovnika katoličke vjeroispovijesti na današnjem području općine
Konjic prema izvještaju biskupa Pave Dragičevića iz 1743. godine
(Kapelanija Neretva samostanske župe Kreševo)

Redni broj	Naziv naselja	Broj Kuća	B r o j d u š a		Svega
			Krštenih	Nekršteni	
A) <i>Nahija bosanska Neretva (Bosna)</i>					
1.	Bukovica i Kostajnica ⁵⁵³	8	40	28	68
2.	Lisovnja (Ljesovina)	11	39	26	65
3.	Pokojišće	4	15	12	27
4.	Repovica	1	2	1	3
5.	Višnjevica i Raotići	7	25	12	37
	Svega	31	121	79	200
B) <i>Nahija Belgradžik (Hercegovina)</i>					
6.	Konjic (Stan i Redova) ⁵⁵⁴	3	9	7	16
7.	Zaslivlje	6	20	13	33
	Svega	9	29	20	49
	UKUPNO (A+B)	40	148	98	249

Izvori: Mandić, D.: *CROATICHTATOLICI*, 101-102: Djaković, L.: *Prilozi za demografsku i onomastičku građu Bosne i Hercegovine (I)*.

⁵⁵³ Bukovica je imala tri kuće s 13 krštenih i devet nekrštenih katolika, a Kostajnica pet kuća sa 27 krštenih i 19 nekrštenih katolika.

⁵⁵⁴ Važi ista primjedba kao i u 9 na Tabeli 10.6.

PRILOG 8

Brojčano stanje stanovnika katoličke vjeroispovijesti na današnjem području općine Konjic prema izvještaju biskupa Marijana Bogdanovića iz 1768.godine
(Samostanska župa Kreševo)

Redni broj	Naziv naselja	Broj Kuća	B r o j d u š a		
			Krštenih	Nekrštenih	Svega
A) Nahija bosanska Neretva (Bosna)					
1.	Bukovica	6	30	14	44
2.	Crni Vrh	5	23	11	34
3.	Kostajnica	9	31	19	50
4.	Lisovnja	7	32	17	49
5.	Repovica i Pokojište	5	24	20	44
6.	Seonica	2	14	5	19
7.	Višnjevice	7	30	16	46
	Svega	41	184	102	286
B) Nahija Belgraddžik (Hercegovina)					
8.	Zaslivlje	14	64	33	97
	UKUPNO (A+B)	55	248	135	383

Izvor: Mandić, D.: *CROATIC KATOLICI*,

PRILOG 9

Brojčano stanje stanovnika katoličke vjeroispovijesti na današnjem području općine Konjic prema izvještaju biskupa iz 1812. godine⁵⁵⁵
(Kapelanija Neretva u Podhumu)

Redni broj	Područje i naselja	Broj Kuća	B r o j d u š a		
			Krštenih	Nekrštenih	Svega
A) Nahija bosanska Neretva (Bosna)					
1.	Buljina i Podhum	9	39	27	66
2.	Kostajnica i Ljesovina	28	147	93	240
3.	Kruščica i Bušćak	8	39	19	58
4.	Obri, Galjevo i Repovica	16	61	35	96
5.	Požetva i Crni Vrh	12	60	35	95
6.	Višnjevice	13	47	22	69
7.	Vratna Gora i Mrakovo	12	70	42	112
	Svega	98	463	273	736
B) Nahija Belgraddžik (Hercegovina)					
8.	Borci sa Glogošnicom	7	30	13	43
9.	Stan i Zabrdje	18	74	68	142
10.	Zaslivlje i Orahovica	20	86	45	131
	Svega	45	194	122	316
	UKUPNO (A+B)	143	653	399	1.052

Izvori: Kamber, D.: *Stanje župa i katolika apostolskog vikarijata u Bosni srebreničko otomanskoj prema popisu izvršenom 1813.*, III, 83.

⁵⁵⁵ Kapelanija Neretva u Podhumu popisana je 1812. godine. U sastavu ove kapelanije bila su još sela Mrakovo i Glogošnica s današnjeg područja općine Jablanica, u kojima je stanje iskazano zajedno sa selima Vratna Gora, te izostavljena sela Šabančiči i Toščanica s 14 kuća, 60 krštenih, 37 nekrštenih odnosno ukupno 97 katolika. Čitava kapelanija imala je 157 kuća, 713 krštenih, 436 nekrštenih odnosno ukupno 1.149 katolika.

PRILOG 10

Brojčano stanje stanovnika katoličke vjeroispovijesti na području župe
Podhumu u Neretvici u 1855. godini

Redni broj	Naziv naselja	Broj Porodica	Broj bračnih parova	Broj katolika
1.	Bare	3	6	45
2.	Budišnja Ravan	7	8	36
3.	Bukovica	24	32	177
4.	Bukovlje (Bubjina)	2	2	10
5.	Bušćak	6	8	44
6.	Crni Vrh	9	12	69
7.	Dobričevići	2	2	15
8.	Doščica	4	7	40
9.	Falanovo Brdo	5	5	29
10.	Gorani	6	4	25
11.	Gostovići	7	7	31
12.	Gradac	2	2	8
13.	Homatlije (napisano kao Omatlije)	4	7	33
14.	Jasenik	9	7	49
15.	Kostajnica	29	28	168
16.	Krtići	2	3	15
17.	Lipovci	2	2	8
18.	Ljesovina	15	22	96
19.	Nevizdraci	2	5	16
20.	Obri	16	19	92
21.	Obrinovac	3	6	41
22.	Oteležani	4	4	23
23.	Plavuzi	3	5	27
24.	Parsovići	3	3	12
25.	Podhum	4	4	22
26.	Prijeslop	8	9	57
27.	Požetva	4	6	31
28.	Raotići	5	7	42
29.	Repovci	5	4	21

Redni broj	Naziv naselja	Broj Porodica	Broj bračnih parova	Broj katolika
30.	Seonica	7	10	46
31.	Slavkovići	3	7	31
32.	Selo (Solakova Kula)	6	5	35
33.	Studenčica	5	5	27
34.	Sultići	5	8	50
35.	Treboje	4	13	21
36.	Trešnjevica	5	7	37
37.	Trusina	7	11	53
38.	Višnjevice	14	15	83
39.	Vrci	12	16	88
40.	Vratna Gora	8	9	68
	Svega	273	342	1.821

Izvor: Schematismus almae missionarie provinciae Bosnae Argentinae ordinis fratrum minorum S.P. Francisci-Regularis observantie ad annum christi MDCCCLVI, 66-67 (za 1855. godinu).

Po svetom Franji Asiškome (grad Asisi u Italiji), naziv nosi katolički svećenički red *Franjevci*, koji su kao misionari stigli u Bosnu 1291. godine i osnovali novu franjevačku provinciju Bosna srebrena (Bosna Argentina), sa sjedištem u trgu Srebrenica.

PRILOG 11

Brojčano stanje stanovnika katoličke vjeroispovijesti na područjima
 župe Podhum u 1864. te župe Podhum i kapelanije Solakova Kula
 u 1877. godini

r/b	N a z i v n a s e l j a	Godina 1864		Godina 1877.	
		Broj kuća	Broj katolika	Broj kuća	Broj katolika
1.	Bare	3	40	4	54
2.	BudšnjaRavan	7	41	8	48
3.	Bukovica	24	197	29	240
4.	Bukovlje	4	24	5	20
5.	Bušćak	5	42	8	66
6.	Crni Vrh	8	73	7	56
7.	Dobričevići	4	34	3	32
8.	Doščica	2	25	2	39
9.	Falanovo Brdo	5	26	11	75
10.	Gorani	9	47	8	59
11.	Gostovići	6	37	6	40
12.	Gradac	4	21	7	43
13.	Homatlije kod Gorana	4	30	4	24
14.	Jasenik	7	51	4	58
15.	Kale	2	12	2	12
16.	Kostajnica	35	221	38	225
17.	Krtići	3	22	3	22
18.	Lipovci (kod Džanića)	3	23	3	23
19.	Ljesovina	19	114	21	145
20.	Nevizdraci	3	15	4	38
21.	Obri	22	137	20	120
22.	Obrinovac	3	60	3	57
23.	Oteležani	4	18	3	19
24.	Parsovići	1	5	1	5
25.	Plavuzi	4	41	5	44
26.	Podhum	5	32	4	24
27.	Požetva	7	41	4	26
28.	Prijeslop	10	59	13	77
29.	Raotići	5	45	6	68

r/b	N a z i v n a s e l j a	Godina 1864		Godina 1877.	
		Broj kuća	Broj katolika	Broj kuća	Broj katolika
30.	Repovci	5	35	2	9
31.	Seonica	8	45	12	65
32.	Slavkovići	4	36	3	36
33.	Sela (1864), Solakova Kula (1877)	6	36	9	75
34.	Studenčica	3	16	1	5
35.	Sultići	5	37	6	41
36.	Treboje	2	17	5	44
37.	Trešnjevica	7	44	8	85
38.	Trusina	8	74	9	110
39.	Višnjevica	20	104	21	165
40.	Vratna Gora	9	92	9	109
41.	Vrci	14	123	21	170
	Svega	309	2.182	354	2.673

Izvori: *Shematismus almae missionarie provinciae Bosnae Argentinae ordinis fratrum minorum S.P. Francisci - Regularis observantie ad annum christi MDCCCLXIV, 57-58 (za 1864); Shematismus almae missionarie provinciae Bosnae Argentinae ordinis fratrum minoru S.P. Francisci - Regularis observantiae ad annum christi MDCCCLXXVII, 57-58 (za 1877).*

KAPELANIJE I ŽUPE HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE
KUSTODIJE I PROVINCIJE

PRILOG 12

Brojčano stanje stanovnika katoličke vjeroispovijesti po naseljima
župe Zaslavlje u 1867. i Konjic u 1873. godini

r/b	N a z i v n a s e l j a	Godina 1867.		Godina 1873.	
		Broj kuća	Broj katolika	Broj kuća	Broj katolika
1.	Bijela	22	144	29	203
2.	Čelebići	5	29	5	47
3.	Donje Selo	5	36	6	45
4.	Dubravice	4	22	6	40
5.	Homolje	13	89	14	94
6.	Iđbar	1	11	1	17
7.	Javorik	-	-	4	28
8.	Jošanica	-	-	10	91
9.	Kanjina	-	-	2	14
10.	Konjic	7	35	11	46
11.	Orahovica	18	121	28	223
12.	Ovčari	8	65	11	86
13.	Pokoište	3	19	4	34
14.	Radešine	14	99	14	109
15.	Repovica	8	59	12	78
16.	Ribići	-	-	4	17
17.	Spiljani	11	69	12	88
18.	Turija	24	215	25	221
19.	Zabrđe	20	146	20	168
20.	Zaslavlje	27	159	27	172
21.	Župa	6	42	13	119
	Svega	196	1.360	258	1.940

Izvori: Bakula, P.: *Schematismus topographico-historicus custodiae provincialis et vicariatus Apostolici in Hercegovina, pro anno domini 1867*, 126. (za 1867); *Schematismus topographico-historicus Vicariatus Apostolici et Custodie Provincialis Franciscano-Missionarie in Hercegovina pro anno domini 1873*, 175 (za 1873)

PRILOG 13

Zbirni podaci o stanju stanovnika katoličke vjeroispovijesti
na današnjem području općine Konjice u periodu 1737-1877. godine

Godina	Broj kuća		Svega	Broj katolika		Broj članova porodice	
	Bosanska strana	Hercegovačka strana		Bosanska strana	Hercegovačka strana	Bosanska strana	Hercegovačka strana
1737.	31	9	40	357	203	460	11,5
1743.	31	9	40	200	49	249	6,5
1768.	41	14	55	286	97	383	7,0
1812.	98	45	143	736	316	1.052	7,5
1837-1840. ¹	207	99	306	1.700	657	2.357	8,2
1852-1855. ²	273	128	401	1.821	868	2.689	6,7
1864-1867. ³	309	196	505	2.182	1.360	3.542	7,1
1873-1877. ⁴	354	258	612	2.673	1.940	4.613	7,6

Izvor: Prilozi 6-12

1 Godine 1837. kapelanija Zaslavlje a 1840. župa Podhum.

2 Godine 1852. kapelanija Zaslavlje i župa Podhum.

3 Godina 1867. župa Zaslavlje i 1864. župa Podhum.

4 Godine 1873. župa Konjic 1877. župa Podhum i kapelanija Solakova Kula.

Izvori podataka navedeni su na tabelama iz kojih su podaci preuzeti.

STANOVNIŠTVO PRAVOSLAVNE VJEROISPOVIJEST

PRILOG 14

Broj stanovnika pravoslavne vjeroispovijesti u nekim naseljima
današnjeg područja općine Konjic u 1856. godini

Selo	Broj katolika
Čelibići i Dbar (Idbar)	125
Gornja Bijela ⁵⁵⁶	85
Borci	153
Kula i Čičevo (Donje)	97
Svega	460 ⁵⁵⁷

Napomena: Ovo su prvi podaci o broju stanovnika pravoslavne vjeroispovijesti na današnjem području općine Konjic u vrijeme osmanske vladavine za njen hercegovački dio u 1856. godini. Te godine pravoslavci su živjeli u sedam sela⁵⁵⁸ a bilo je ukupno 460 katolika. (Čokorilo, P.: *Ljetopis pravoslavne crkve mostarske*, 250-251). U to vrijeme lijeva strana Neretve pripadala je pravoslavnoj (parohiji) mostarskoj crkvi (Hercegovačko-zahumska mitropolija), a desna parohiji Pazarić (Dabro-bosanska mitropolija). Podaci su zanimljivi zbog toga što pokazuju da su pravoslavni na lijevoj strani Neretve do 1856. godine bili naseljeni samo u šest sela na lijevoj obali Neretve i da ih nije bilo u dijelu današnjeg gradskog naselja Konjic.

⁵⁵⁶ Martić G.: *Zapamćenja (1829-1878)*.

⁵⁵⁷ Čitava parohija Konjic imala je 568 pravoslavnih stanovnika, uključujući Ostrožac sa 59 i Dobro gozdje (Dobrigošće) sa 49 katolika, koje su danas u sastavu općine Jablanica.

⁵⁵⁸ Iz toga nije teško zaključiti kako u toj godini još uvijek nije bilo stanovnika pravoslavne vjeroispovijesti na lijevoj strani današnjeg grada Konjica (kasaba Belgraddžik ili Konjic).

PRILOG 15

Broj stanovnika pravoslavne vjeroispovijesti po naseljima
na jednom dijelu današnjeg područja općine Konjic u 1873. godini

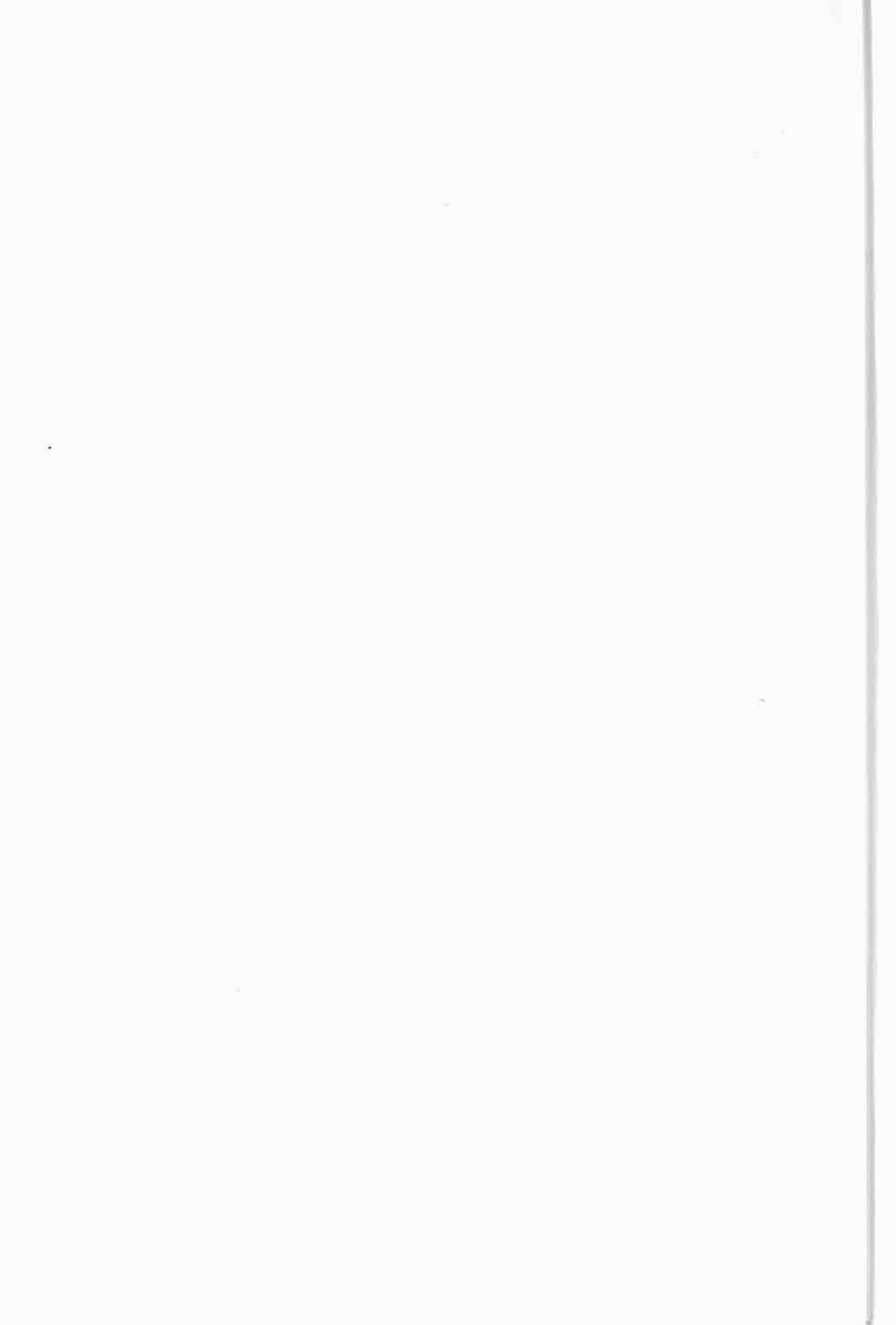
Naziv naselja	Broj kuća	Broj katolika
A) <i>Lijeva strana Neretve</i>		
1. Čelebići	10	52
2. Dbar (Idbar)	2	11
3. Bijela	13	63
4. Borci	26	136
5. Župa ⁵⁵⁹	32	143
6. Radešine	4	18
7. Ribići	1	7
Svega	88	428
B) <i>Desna strana Neretve</i>		
1. Konjic (Puhale odnosno Gornje Polje)	26	128
2. Spiljani	5	28
3. Džepi	1	9
4. Donje Selo/Toplik/Selić ⁵⁶⁰	7	47
Svega	39	212
UKUPNO (A+B)	127	640

Izvor: Bakula, P: *Schematismus topographico-historicus Vicariatus Apostolici et Custodie Provincialis Franciscano-Missionarie in Hercegovina pro anno domini 1873*, 176. (za 1873).

Napomena: Pravoslavni su popisani samo u onim naseljima u kojima su živjeli i katolici.

⁵⁵⁹ Nisu dati podaci po naseljim, ali je osnovano pretpostaviti da su među naseljima Župe bili Donje Čičevo i Kula.

⁵⁶⁰ U katastarskim popisima naselje Donje Selo nosilo je i ime Tepelić, što je izvorni naziv naselja, ali su ga doseljeni Vlasi *Đedezi* (Čečezi) iz plemena Maine preimenovali u Donje Selo prema istovjetnom nazivu sela u Mainama, odakle su se doselili.

S A D R Ź A J

Strana

I

IZMJENE NAZIVA NASELJA

1- 2

II

OPREDJELJENJE STAROSJEDILAŠTVA

3- 4

III

IZVORI PODATAKA

5- 12

IV

HISTORIJAT PRISUSTVA RODOVA NA DANAŠNJEM
PODRUČJU OPĆINE KONJIC

13- 22

V

DOSELJAVANJE STANOVNIŠTVA NA DANAŠNJE
PODRUČJE OPĆINE KONJIC

23- 52

VI

IZVORNA RODOVSKA PREZIMENA
I NJIHOVO OBLIKOVANJE U KONAČNA

53- 62

VII

PREGLED RODOVA PO VJEROSISPOVIJESTIMA: NASTANAK PREZIMENA, ISHODIŠTA I MIKROTOPONOMIJA NA DANAŠNJEM PODRUČJU OPĆINE KONJIC

MUSLIMANI	63-178
KATOLICI	179-294
PRAVOSLAVNI	295-349
RODOVI S ISTOVJETNIM PREZIMENIMA	350-351
CIGANI	352

VIII

BROJČANI PODACI O STANOVNIŠTVU	353-354
OBAVJEŠTENJA	355-360
LITERATURA	361-369
PRILOZI	371-393

